ΒΙΒΛΙΟΝ ΩΡΑΙΟΤΑΤΟΝ

ΚΑΛΟΥΜΕΝΟΝ

ΑΜΑΡΤΩΛΩΝ ΣΩΤΗΡΙΑ

ΣΥΝΤΕΘΕΝ ΕΙΣ ΚΟΙΝΗΝ ΤΩΝ ΓΡΑΙΚΩΝ ΔΙΑΛΕΚΤΟΝ

ΠΑΡΑ

ΑΓΑΠΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΤΟΥ ΚΡΗΤΟΣ

Τοῦ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθω ἀσκήσαντος.

ΝΕΩΣΤΙ ΜΕΤΑΤΥΠΩΘΕΝ, ΚΑΙ ΕΚ ΠΟΛΛΩΝ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ
ΜΕΤΑ ΠΑΣΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΕΚΚΑΘΑΡΘΕΝ.

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ
ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡ. ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΟΣ
1859

BIBLIOTECA COMUNALE
SISMANOGLIO

ΤΗ ΥΠΕΡΕΝΔΟΞΩ

ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΩ ΘΕΟΤΟΚΩ

ΚΑΙ ΔΕΣΠΟΙΝΗ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ.

τοῖς **Διδασκάλοις** καὶ **Ποιηταῖς**, ὅταν τινὰ τῶν ... συνθέσωσι, ταύτην ἀφιεροῦσι τοῖς εὐγενέσι τῶν Ἀρχόντων καὶ Μεγιστάνων, ὅπως διὰ τῆς αὐτῶν ἐκλαμπρότητος ἡ τούτων βίβλος εὐφημισθῇ καὶ δημοσιευθῇ ἐπαινουμένη ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν, ὅπερ μοι δοκεῖ τύφον εἶναι καὶ ματαιότητα. Ἐγὼ δὲ ὁ σὸς ἀχρεῖος ἱκέτης, **ΥΠΕΡΕΝΔΟΞΕ ΔΕΣΠΟΙΝΑ**, μετὰ πάσης αἰδοῦς, εὐλαβείας καὶ ταπεινότητος προσφέρω, καὶ ἀφιερῶ σοι ταύτην τὴν σὴν ἐπώνυμον βίβλον, καὶ σοὶ ἀνατίθημι. Σὺ γὰρ ὄντως καὶ κυρίως ὑπάρχεις, πάντων τῶν **ΑΜΑΡΤΩΛΩΝ ΣΩΤΗΡΙΑ ΜΟΝΙΜΟΣ**, τῶν χειμαζομένων λιμὴν ἀχείμαστος, καὶ τῶν ἐν νόσοις διαφόροις ψυχῆς τε καὶ σώματος Ἰατρὸς ἐπιμελὴς τε καὶ ἄμισθος. Πάντας τοὺς πιστῶς σοι προστρέχοντας εὐσπλάγχνως καὶ δωρεὰν θεραπεύουσα. Δέομαι τοιγαροῦν καὶ ἀντιβολῶ τὴν σὴν ἀγαθότητα, ἱκέτευσον τὸν πλουσιόδωρον καὶ πανοικτίρμονα Υἱὸν καὶ Θεόν σου, ὅπως ἐκχέῃ ἐπὶ ταύτην τὴν βίβλον, τὴν χάριν τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ αὐτοῦ **Πνεύματος**, ἵνα πάντες οἱ ἀναγνώσοντες ταύτην ὠφεληθῶσι, καὶ κατανυγέντες ταῖς ψυχαῖς, ... ποιήσωσιν ἱκανὴν τῶν πλημμελημάτων μετάνοιαν. Ἔτι δὲ ἱκετεύω

μετὰ δακρύων τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν, τοῦ δοῦναί μοι ἄφεσιν τῶν προτέρων ἁμπλακημάτων, καὶ διαφυλάττειν με ἄτρωτον εἰς τὸ ἑξῆς ἐκ τῶν βελῶν τοῦ ἀλάστορος, ὅπως μηκέτι παραπικράνω αὐτὸν τὸν ἐμὸν Δεσπότην καὶ λυτρωτήν, διὰ θανασίμου ἐγκλήματος. Ναὶ πανάμωμε Μῆτερ τοῦ παντελεήμονος Βασιλέως τῶν Βασιλέων Χριστοῦ, σπλαγχνίσθητι ἐπ' ἐμοὶ τῷ ἀχρείῳ ἱκέτῃ σου, καὶ πλήρωσόν μου ταύτην τὴν ψυχοσωτήριον αἴτησιν, ἵνα ῥυσθεὶς τῶν ἀτελευτήτων τιμωριῶν τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἀνυμνῶ καὶ δοξάζω τὴν μακαρίαν Τριάδα, τὴν ἀδιαίρετον καὶ ὁμότιμον, καὶ Σὲ τὴν ὑπέρτιμον π[illegible] τῆς οἰκουμένης, καὶ ὑπερένδοξον Ἄνασσαν, εἰς τοὺς αἰ[illegible] αἰώνων. Ἀμήν.

ΑΓΑΠΙΟΣ

ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΥΞΟΜΕΝΟΙΣ

Ἐὰν ἐξουσιάσῃς ὅλον τὸν κόσμον, ὦ ἄνθρωπε, ὡς τὸν Μακεδόνα Ἀλέξανδρον, καὶ νὰ εἶχες ὑπὲρ τὸν Σολομῶντα σοφίαν καὶ σύνεσιν, ὑπὲρ τὸν Σαμψὼν καὶ τὸν Ἡρακλέα ἀνδρείαν καὶ δύναμιν· ἐὰν ἦσουν πλουσιώτερος ἀπὸ τὸν Μίδαν καὶ Ἰρίαμον, καὶ ὡραίοτερος τοῦ Ναρκίσσου, καὶ ἁπλῶς νὰ ὑπερβαίνῃς πάντας τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὅλα τὰ σωματικὰ χαρίσματα, καὶ ἡ ἀθλία ψυχή σου νὰ κολασθῇ, τί τὸ ὄφελος; Πόσον διάφορον λαμβάνεις εἰς τὸν ἄλλον κόσμον διὰ τὰ ἄνωθεν ἀξιώματα; Κἂν τίποτες. Ἀλλὰ γυμνὸς καὶ τετραχηλισμένος, καθὼς ἐγεννήθης ἀπὸ τὴν γῆν, πάλιν εἰς αὐτὴν πορεύεσαι. Νὰ εὑρίσκεσαι εἰς πολλὴν ἀπορίαν. Καὶ αὐτὸς ὁ πλοῦτος ὁποῦ ἔχεις ἐδῶ, καὶ πᾶσα ἀπόλαυσις, νὰ σοῦ φαίνεται ἐκεῖ ὡσεὶ ὄνειρος, ὁποῦ θεωρεῖς τὴν νύκτα, ὅτι πῶς εἶσαι εἰς τόπον ὡραῖον καὶ πανευφρόσυνον, ἀπολαμβάνων ἀγαθὰ πάμπολλα, καὶ τὸ πρωῒ εὑρίσκεσαι λανθασμένος. Ναὶ ἀψευδέστατα, ἕως ὁποῦ εὑρίσκεσαι εἰς τὴν νύκτα τῆς ἐσκοτισμένης ταύτης ζωῆς, σοῦ φαίνεται, πῶς ἀπολαμβάνεις τὴν δυστυχῆ εὐτυχίαν καὶ πικρὰν γλυκύτητα τῶν ἀπατηλῶν ὀνείρων, καὶ θολερῶν τούτων φαντασμάτων. Ἀμὴ ὅταν ἀποθάνῃς αἰσθητῶς, καὶ φωτισθῇς τοὺς ὀφθαλμοὺς νοητῶς, τότε νὰ γνωρίσῃς τὴν ἀλήθειαν, νὰ εὑρίσκεσαι ἀνωφέλευτα, πῶς ἐπροτίμησες τὴν ζωὴν τὴν πρόσκαιρον καὶ ἀνύπαρκτον, καὶ δι' αὐτὴν ὑστερήθης τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Ἐὰν οὖν κέρδος τι δὲν λαμβάνῃς ἀπὸ ὅλα ταῦτα τὰ πράγματα, διατὶ νὰ κοπιάζῃς εἰς μάτην, καὶ νὰ βασανίζεσαι ἄκαιρα; Ζήτησον ἐπιμελῶς, καὶ πόθησον τὴν τῆς ψυχῆς σωτηρίαν ὁποῦ εἶναι περισσότερον ὄφελος, παρὰ νὰ κερδήσῃς ὅλον τὸν κόσμον, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος: Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, ἐὰν

τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Κάμε γοῦν τρόπον νὰ ὑποτάξῃς τὸ χεῖρον τῷ κρείττονι, ἤγουν ἡ σὰρξ ὡς δούλη νὰ κάμνῃ τῆς ψυχῆς τὰ θελήματα.

Ἀλλὰ διατὶ κοινῶς μὲν ὅλοι ἐπιποθοῦσι νὰ ἀπολαύσουν ἐκεῖνα τὰ οὐράνια ἀγαθὰ, πλὴν ἀμελοῦσι, καὶ δειλιάζουν νὰ περιπατήσουν τὴν τεθλιμμένην ὁδὸν, τὴν πρὸς ἀθανασίαν τοὺς ὁδοιποροῦντας ἀνάγουσαν, μὴ ἔχοντες τινὰ νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ. Ἐπειδὴ καθένας ὁποῦ θέλει νὰ μάθῃ μίαν ἀκριβῆ τέχνην καὶ ἐκλεκτὴν ἐπιστήμην, δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν καταλάβῃ, χωρὶς νὰ ἔχῃ τινὰ ὁδηγὸν, καὶ διδάσκοντα, διὰ τοῦτο ὁ ἁμαρτωλὸς ἐγὼ καὶ ἀνάξιος τῆς τῶν μοναχῶν κλήσεως, ἐσυνάθροισα μὲ τὴν θείαν δύναμιν καὶ βοήθειαν ἀπὸ διαφόρους λόγους τῶν διδασκάλων μας, καὶ ἐσύνθεσα τοῦτο τὸ μικρὸν βιβλίον εἰς τὴν ποσότητα, ἀμὴ πολλὰ μεγάλον εἰς τὴν ποιότητα, εἰς τὸ
βλέπει πᾶς ἕνας ἁμαρτωλὸς τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας αὐτῆς, τὰ ἀγαθὰ ἂπ
ὑστερεῖται, τὴν μεγάλην ζημίαν ὁποῦ δίδει, κ[illegible] τὸν τρόπον τῆς θερα
νὰ πράξῃ, νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὸν ψυχικὸν θάνατον. Καὶ θέλομεν δῶ
βλου νὰ λέγεται Ἁμαρτωλῶν Σωτηρία· καὶ πρεπόντως· ὅτι ἐλπ
κτήρμονα Θεὸν, νὰ ὁδηγηθοῦν πολλοὶ δι' αὐτῆς πρὸς μετάνοιαν
ἐδιάλεξα ἀπὸ διαφόρους τοῦ νοητοῦ λειμῶνος τῆς θείας Γραφῆς
γλυκυτέρους λόγους, ὁποῦ ἠμπόρουν νὰ εὕρω, καθὼς τὸ κάμνει ἡ μελ[illegible]
άγουσα τὸ μέλι ἀπὸ διάφορα ἄνθη τοῦ λιβαδίου, γλυκαίνει τὰς καρδίας τῶν μ[illegible]
σχόντων. Ἐμερίσαμεν τὸ βιβλίον εἰς τρία μέρη, γράφοντες εἰς τὸ ἀ. ὅλα τὰ ἀνομήματα, ἕνα καθ' ἕνα ξεχωριστὰ μὲ ἑρμηνείας καὶ παραδείγματα ὡραιότατα, διὰ νὰ ἀναγινώσκῃ πᾶς ἕνας τὸ ἔγκλημα, ὁποῦ ἔπραξε, νὰ εὑρίσκῃ τὸν τρόπον τῆς θεραπείας του. Ἔτι γράφομεν καὶ περὶ θλίψεων, πόσον ὠφελοῦσι τοὺς κάμνοντας· καὶ διαφόρους παρακλήσεις τοσοῦτον εὐλόγους καὶ ἀληθεῖς ὁποῦ νὰ ὑπομένῃ πᾶς ἕνας τὴν θλῖψιν καρτερικῶς, βλέπωντας τὴν πολλὴν ὠφέλειαν, ἧς διὰ τῶν λυπηρῶν ἀξιώνεται. Ἔπειτα ἱστορήσαμεν ἓξ Λόγους περὶ καταφρονήσεως κόσμου καὶ πάντων τῶν προσκαίρων πραγμάτων, τουτέστι πλούτου, τιμῆς τε, καὶ τῶν λοιπῶν σαρκικῶν ἀπολαύσεων. Εἰς τὸ β'. μέρος γράφομεν περὶ Ἐξομολογήσεως, καὶ ἱερᾶς Κοινωνίας νουθεσίας, καὶ ὑποδείγματα φοβερὰ καὶ ἐξαίσια. Ἔπειτα εἰς τὸ τέλος τούτου τοῦ β'. μέρους ἱστορήσαμεν ἐπιμελῶς πέντε λόγους πολλὰ ψυχωφελεῖς περὶ τῶν τεσσάρων ἐσχάτων. Ἤγουν, περὶ τοῦ ἀπεράντου θανάτου, περὶ τῆς φοβερᾶς ἡμέρας τῆς Κρίσεως, περὶ τῆς ἀνεκλαλήτου θέξης τοῦ Παραδείσου, καὶ τῶν ἀριμυτάτων τιμωριῶν τῆς ἀτελευτήτου Κολάσεως, καὶ ἕτερον περὶ Μετανοίας. Εἰς δὲ τὸ γ'. μέρος ἐγράψαμεν ὀλίγα τινὰ θαυμάσια ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ἀναριθμήτων, ὁποῦ ἐτέλεσε, καὶ καθ' ἑκάστην ἐκτελεῖ ἡ παντοδύναμος Δέσποινα, εἰς βοήθειαν πάντων ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν. Αὐτὰ ὅλα εἶναι ἐδῶ μέσα ἱστορημένα μὲ τόσον πόθον καὶ ἐπιμέλειαν, ὁποῦ δίδουν πολλὴν κατάνυξιν τοῖς ἀκροαταῖς καὶ μεγάλην ὠφέλειαν. Ἀδύνατον οὖν, νὰ ἀναγνώσῃ ταύτην τὴν Βίβλον τινὰς, καὶ μάλιστα τὸ κά. Κεφάλαιον τοῦ β'. μέρους, καὶ νὰ μὴ

μετανοήσῃ τὰς ἁμαρτίας. Διατὶ ποῖος ἁμαρτωλὸς νὰ ἀκούσῃ τὰς τόσας ζημίας, ὁποῦ τοῦ προξενοῦσιν αἱ ἁμαρτίαι, καὶ νὰ μὴ κάμῃ ἀποχὴν τοῦ κακοῦ καὶ μετάνοιαν; Τίς νὰ ἰδῇ τόσους ἐπαίνους τῶν Θλίψεων, καὶ νὰ μὴν εὐχαριστήσῃ τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ συγχωρήσῃ τοὺς Θλίβοντας αὐτὸν καὶ πειράζοντας; Τίς σαρκικὸς καὶ φιλόκοσμος, νὰ γροικήσῃ τόσαις ἀπάταις τοῦ κόσμου, ἀνωμαλίας, καὶ ψεύματα, καὶ νὰ μὴν τὸν καταφρονήσῃ; Τίς νὰ καταλάβῃ τὴν μεγάλην ὠφέλειαν, ἣν μετέχει διὰ τῆς ἱερᾶς Μεταλήψεως, καὶ νὰ μὴν ἔλθῃ εἰς Ἐξομολόγησιν καὶ Μετάνοιαν, ἵνα ἀξιωθῇ τοιαύτης δωρεᾶς τε καὶ χάριτος; Τίς νὰ ἀκούσῃ τὰς πικρὰς τιμωρίας τῆς αἰωνίου Κολάσεως, καὶ τὴν ἀνεκλάλητον ἀγαλλίασιν τῆς οὐρανίου Μακαριότητος, καὶ νὰ μὴ τελείσῃ τὰ ἀρεστὰ τῷ Θεῷ, διὰ νὰ λυτρωθῇ τῶν λυπηρῶν καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τοσαύτης εὐφροσύνης καὶ ἀπολαύσεως; Τίς νὰ ἀναγνώσῃ τόσα Θαυμάσια τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν, ὁποῦ ἔδειξε πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς τοιούτην εὐσπλαγχνίαν καὶ ἔλεος καὶ νὰ μὴ κατανυχθῇ ἡ καρδία του, καὶ νὰ εὐγάλουν οἱ ὀφθαλμοί του πηγὰς δακρύων ἀγαλλιάσεως; Ἀναγινώσκετε γοῦν καθ' ἑκάστην ταύτην τὴν Βίβλον, νέοι καὶ γέροντες, καὶ ἀφῆτε πᾶσαν ἄλλην ὑπηρεσίαν. Ὅτι ἐδῶ μέσα εὑρίσκετε τὴν τῆς ψυχῆς σωτηρίαν, ὁποῦ δὲν εἶναι πρᾶγμα πολυτιμότερον τούτου, καὶ εὐκταιότερον. Πάσας τὰς βίβλους καταφρονήσατε, ἱστορίας, κωμῳδίας, καὶ ἄλλους ψυχοβλαβεστέρους λόγους τῶν Ποιητῶν, ὁποῦ ὄφελος δὲν σᾶς δίδουν, ἀλλὰ μᾶλλον ζημίαν καὶ κόλασιν, καὶ μόνον τοῦτο τὸ Βιβλίον ἂς ἔχῃ πᾶς ἕνας εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἐδῶ εὑρίσκει ἐγγεγραμμένον εἴτι ὀρέγεται. Ἐὰν ποθῇς ἀργύριον, χρυσίον, καὶ ἄλλον πλοῦτον ὦ ἄνθρωπε, ὅστις εἶναι εἰς τοὺς πολλοὺς ποθεινότατος, ἐδῶ εὑρίσκεις πλοῦτον ἄσυλον καὶ μὴ ῥέοντα, ἀλλ' ἀεὶ καὶ πάντοτε διαμένοντα. Ἐὰν ἐπιθυμᾷς τιμὴν καὶ δόξαν καὶ ἔπαινον, τοῦτο σοῦ ἑρμηνεύει τὸν τρόπον νὰ ἀπολαύσῃς οὐ τὴν τυχοῦσαν καὶ πρόσκαιρον, ἀλλὰ τοιαύτην τιμὴν, ὁποῦ νὰ σοῦ ὑπακούουν τὰ κτίσματα. Οἱ δαίμονες νὰ σὲ φοβοῦνται, νὰ φεύγουσι, καὶ οἱ Ἄγγελοι νὰ σὲ ἔχουσιν εἰς εὐλάβειαν. Ἐὰν θέλῃς σοφίαν καὶ σύνεσιν, ἐδῶ γίνεσαι τοῦ Σολομῶντος σοφώτερος. Ἐὰν ποθῇς ὑγείαν, ὡραιότητα πολυχρόνιον, ἐδῶ ἀξιώνεσαι νὰ γένῃς ἀθάνατος, καὶ νὰ ἀστράπτῃς ὑπὲρ τὸν Ἥλιον· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ὅσα ἀγαθὰ ὀρέγεσαι, εἰς ταύτην τὴν βίβλον εὑρίσκεις τὴν ἑρμηνείαν καὶ τὸν τρόπον νὰ τὰ ἀπολαύσῃς· καὶ μὴ λυπηθῇς ἀργύρια νὰ τὴν ἀγοράσῃς, ἐπειδὴ ἡ πραγματεία εἶναι πολλὴ καὶ ἀνείκαστος· καὶ χωρὶς φροντίδας, κινδύνους καὶ βάσανα, ἀξιώνεσαι τιμὴν καὶ πλοῦτον αἰώνιον, ὁποῦ οἱ φιλόπλουτοι ἐμβαίνουν εἰς τόσους κινδύνους θαλάσσης καὶ στεριαῖς, διὰ νὰ εὕρουν φθαρτὰ καὶ ῥέοντα. Ὅσοι δὲ ἀναγνώσετε ταύτην τὴν βίβλον, παρακαλῶ σας νὰ δεηθῆτε τοῦ παντελεήμονος Θεοῦ νὰ μοῦ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ νὰ μὲ ἀξιώσῃ, κἂν ἀπὸ τώρα καὶ ἔμπροσθεν, νὰ φυλάξω τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγγελικοῦ σχήματος ὁποῦ ἔλαβον, ἐπειδὴ ἕως τὴν σήμερον δὲν γνωρίζω εἰς τοῦ λόγου μου τινὰ ἐργασίαν θεάρεστον· διὰ τὴν ὁποίαν ἐφοβούμουν νὰ ἐπιχειρισθῶ τοιαύτην πρᾶξιν, τουτέστι νὰ ἑρμηνεύω, καὶ νὰ διδάσκω ὅσα ἐγὼ δὲν ἐφύλαξα. Ἀμὴ πάλιν βλέπω ἐκείνην τὴν φοβερὰν κα-

τάκρισιν τοῦ ὀκνηροῦ δούλου, ὁποῦ ἔλαβε τὸ ταλαντον, καὶ δὲν τὸ ἐπολυπλασίασεν ὡς οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ ἔσκαψε τὴν γῆν, καὶ τὸ ἔκρυψε· διὸ ἤκουσε ταῦτα παρὰ Κυρίου « Ἐκβάλετε τὸν ἀχρεῖον δοῦλον εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον » καὶ τὰ ἑξῆς. Διὰ τοῦτο ἐφοβήθηκα, μὴ λάβω ὁμοίαν κατάκρισιν, καὶ ἔγραψα ὅσα ἐγὼ δὲν ἐπλήρωσα, καὶ ὁ παντελεήμων Θεὸς νὰ μοῦ συγχωρήσῃ. Περὶ πάντων δέ, καὶ ἐν πᾶσι, καὶ μετὰ πάντα, ἐὰν εὑρεθῇ τις λόγος, ἡ λέξις, ἢ γράμμα ἐλάχιστον εἰς ταύτην τὴν βίβλον, ἢ εἰς ἄλλην τινὰ, ὁποῦ συνθέσω κανένα καιρὸν καὶ νὰ μὴν εἶναι καθὼς ὁρίζει ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῶν Γραικῶν, ἐξαλείφω, καὶ ἀφανίζω το, ὥσπερ ποτὲ νὰ μὴ τὸ ἤθελα γράψει. Ταῦτα λέγω, λέγω, διατὶ οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι εὐγαλμένοι, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, ἀπὸ βιβλία διάφορα Ἰταλικὰ καὶ Ῥωμαϊκά. Καὶ ἐὰν εὑρεθῇ τὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἢ καὶ διὰ τὴν ὀλίγην μου μάθησιν, ἂς τὸ διορθώσῃ ὅστις διδάσκαλος τὸ γνωρίσει, κατὰ Θεὸν, καὶ ὄχι μὲ πάθος τί, ἢ ζηλοφθονίαν ποσῶς, ἢ κατάκρισιν. Ἐγὼ γὰρ πιστεύω καὶ ὁμολογῶ, ὡς οἱ Προφῆται προεκήρυξαν, ὡς οἱ Ἀπόστολοι καὶ αὐτόπται τοῦ Λόγου ἐδίδαξαν, καὶ καθὼς ὑπὸ τῶν Θεοφόρων Πατέρων καὶ διδασκάλων ἡμῶν παρελάβομεν. Καὶ προσκυνῶ Πατέρα, Υἱὸν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ἐν μονάδι ἀμέριστον, καὶ μονάδα ἐν τριάδι ἀχώριστον. Μίαν οὐσίαν καὶ δύναμιν. Ἕνα Θεὸν προαιώνιον, καὶ δημιουργὸν τῶν ἁπάντων. ὯΙ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΑΜΑΡΤΩΛΩΝ

ΣΩΤΗΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Δύω νουθεσίαι ωφέλιμαι προεπόμεναι ταύτῃ τῇ σωτηρίῳ Βίβλῳ.

Ἑστωντας καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις νὰ ἀπομείνῃ κατηραμένη διὰ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, καὶ ὡς ἄκαρπος καὶ κακὰ ἀναχυμένη, νὰ γεννᾷ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, καὶ ἄλλα ζιζάνια, κάμνει χρεία νὰ ἀνασπάσωμεν πρῶτον ταῖς κακαῖς ῥίζαις, ἔπειτα νὰ φυτεύσωμεν χορτάρια ἀγαθὰ καὶ εὔκαρπα. Μὲ δύω γοῦν τρόπους ἠμπορεῖς νὰ καθαρίσῃς τὸ ἴσωθεν χωράφιον τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὰ κακὰ χορτάρια, τουτέστι τὰ ἁμαρτήματα. Πρῶτον μὲν νὰ ἀφανίσῃς τὰ βλαστάρια τους, ἐμποδίζων αὐτὰ νὰ μὴ ξεφυτρώσουσιν, ὁποῦ εἶναι αἱ ἔξωθεν πράξεις καὶ πονηραὶ ἐργασίαι· ὁ ὁποῖος τρόπος εἶναι ὀλιγώτερον τέλειος, ὅτι μένουσιν αἱ ῥίζαι τῶν ἐγκλημάτων ἔσωθεν, καὶ μὲ καιρὸν πάλιν ἀναβλαστάνουσιν. Ὁ δεύτερος τρόπος εἶναι, οὐ μόνον νὰ ἐμποδίσωμεν τὰς ἔξωθεν πράξεις τῶν ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ ξεριζώσωμεν παντελῶς τὰς ῥίζας ἐκ τῆς καρδίας μας, τῶν αἰσχρῶν διαλογισμῶν, καὶ ῥυπαρῶν ἐνθυμήσεων, καὶ τοῦτο εἶναι τελειότερον τοῦ προτέρου· αὐτὸ νὰ ἐπιχειρίσωμεν καὶ ἡμεῖς. Ἤγουν πρῶτον νὰ κάμωμεν τρόπον, νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὸ κακὸν, ξεριζώνοντάς το τελείως ἐκ τῆς καρδίας μας. Καὶ δεύτερον νὰ ἐμφυτεύσωμεν τὸ ἀγαθὸν, καθὼς μᾶς νουθετᾷ ὁ Προφητάναξ Δαβὶδ, λέγων· Ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν· τουτέστι φύγε ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ κάμε ἀρετὴν διὰ μετανοίας· ὅτι εἰς αὐτὰ τὰ δύω τέλειῶται ὅλη ἡ δικαιοσύνη. Κατὰ τὴν τάξιν ταύτην λοιπὸν θέλομεν μοιράσει εἰς δύω μέρη τὴν ἑρμηνείαν μας. Εἰς μὲν τὸ α'. νὰ γράψωμεν τὰς ἁμαρτίας, ὁποῦ πρέπει νὰ φεύγωμεν, καὶ τὰ ἰατρικὰ βότανα τῆς θεραπείας αὐτῶν. Εἰς δὲ τὸ β'. νὰ ἱστορήσωμεν τὰς ἀρετὰς, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ὁποῦ χρεωστῶμεν πρὸς τὸν εὐεργέτην Θεὸν, πρὸς τὸν πλησίον, καὶ πρὸς τοῦ λόγου μας. Εἰς τὸ ὁποῖον νὰ εἰποῦμεν περὶ τῆς ψυχωφελοῦς Ἐξομολογήσεως, καὶ ἱερᾶς Κοινωνίας, καὶ περὶ τῶν τεσσάρων ἐσχάτων, καὶ ἄλλα ὅσα μᾶς φωτίσει ὁ Κύριος. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ ἀρχίσωμεν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν, γράφομεν ἐνταῦθα δύω ἀναγκαίας ἑρμηνείας περὶ ἀξίας τῆς ἀρετῆς, διὰ νὰ τὴν ἐγνωρίσῃ πᾶς ἕνας, καὶ ἰδὼν τὴν πολλὴν ὠφέλειαν, τῆς ὁποίας διὰ μέσου τῆς ἀρετῆς ἀξιώνεται, νὰ μὴ βαρεθῇ πᾶσαν θλῖψιν τε καὶ στενοχωρίαν, ὁποῦ τοῦ ἔλθῃ διὰ αὐτήν.

Ὅστις ἐμίσησεν ἐκ καρδίας τὰς ἁμαρτίας του, καὶ πεφωτισμένος ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος, βούλεται νὰ δουλεύσῃ τῷ κοινῷ Δεσπότῃ καὶ Βασιλέως μας, τὸ ἀρχαιότερον πρᾶγμα, ὁποῦ πρέπει νὰ κάμῃ, εἶναι τοῦτο· ἤγουν νὰ στοχασθῇ ἀκριβῶς καὶ νὰ καταλάβῃ, ὅτι αὐτὴ ἡ νέα τάξις καὶ ἐπιστήμη, ὁποῦ θέ-

λει νὰ ἐπιχειρισθῇ εἶναι ἡ ἀξιωτέρα ἐργασία, ἡ θαυμαστωτέρα σοφία, τὸ μεγαλήτερον ἀγαθὸν, καὶ ὠφελιμώτερον καλὸν, ἀπὸ ὅσα εἰς τὸν Κόσμον εὑρίσκονται, μάλιστα νὰ εἰποῦμεν καλήτερα, ἄλλο ἀγαθὸν δὲν εὑρίσκεται ποσῶς, ὁποῦ νὰ ἦναι ὄντως ἀληθινὸν, οὔτε ἄλλο ἐπιτήδευμα πάρεξ τοῦτο, ὁποῦ εἶναι τέλος ὅλων τῶν ὑποθέσεων, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος « Ἑνὸς δὲ ἐστὶ χρεία ». Ἕνα πρᾶγμα μόνον μᾶς κάμνει χρεία, ἤγουν νὰ ἀγαπῶμεν καὶ νὰ δουλεύωμεν τοῦ Κυρίου. Αὐτὸ μᾶς λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν εἰς τὸν Ἐκκλησιαστὴν, « Φοβᾶ τὸν Θεὸν, καὶ φύλασσε τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ »· ὅτι τοῦτο εἶναι ὅλος ὁ ἄνθρωπος, καὶ διὰ τοῦτο τὸ τέλος ἐπλάσθη παρὰ Θεοῦ. Καὶ εἴτι ἄλλο εἶναι ἔξω ἀπὸ τοῦτο, λέγεται ματαιότης ματαιοτήτων, καθὼς λέγει ὁ αὐτὸς Σολομὼν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτῆς Βίβλου. Διὰ νὰ συλλάβῃς γοῦν τὴν ἀρετὴν ταύτην εἰς τὴν καρδίαν, καὶ νὰ τὴν ποθήσῃς ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς, κάμνει χρεία νὰ συλλογίζεσαι τὰς ἀναριθμήτους εὐεργεσίας καὶ δωρεὰς, ὁπᾶ ἔλαβες ἀπὸ τὸν πανάγαθον Θεὸν, καὶ τὰ πολλά σου καὶ ἀμέτρητα ἁμαρτήματα· νὰ μελετᾷς τὰ ὑστερινά σου, ἤγουν τὸν θάνατον· τὴν φοβερὰν κρίσιν τοῦ Κυρίου, τὴν δόξαν τοῦ Παραδείσου, καὶ τὴν αἰώνιον κόλασιν, περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν συντύχῃ σαφέστερα εἰς τὸ τέλος τῆς Βίβλου. Διατὶ ταῦτα πάντα δηλᾶσι τὴν ἀξίαν ταύτης τῆς ὑποθέσεως, καὶ τὸ μέγα χρέος ὁπᾶ τῆς ἔχομεν. Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον, ὁποῦ πρέπει νὰ στοχασθῇ, ὡς εἴρηται, ὅστις ὁρέγεται νὰ κληρονομήσῃ τὴν Βασιλείαν ἐκείνην τὴν ἀνεκλάλητον. Τὸ δεύτερον εἶναι νὰ ἑτοιμασθῇς ἐπιμελῶς, γνωρίζων τὴν ἀξίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Καὶ γινώσκων, ὅτι δὲν εἶναι κανένα πρᾶγμα εἰς τὸν Κόσμον μεγάλον καὶ πολυτίμητον, ὁποῦ νὰ μὴν ἔχῃ καὶ τινὰ δυσκολίαν, νὰ ἀνδρίζεσαι μὲ πολλὴν μεγαλοψυχίαν εἰς τὰς θλίψεις καὶ εἰς πάντα τὰ λυπηρὰ ὁποῦ διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην σοῦ τύχουσι, καὶ νὰ ὑπομείνῃς μὲ καρτερίαν, καὶ πολλὴν εὐχαριστίαν πρὸς Κύριον, συλλογιζόμενος, ὅτι ὁ μαργαρίτης οὗτος καὶ θησαυρὸς, διὰ τὸν ὁποῖον πυκτεύεις καὶ κοπιάζεις, εἶναι τόσον ἀκριβὸς καὶ ἀτίμητος ὁποῦ τᾷ πρέπει τοιᾶτος κόπος καὶ ἐπιμέλεια, μάλιστα καὶ περισσότερον, καθὼς τὸν ἠγόρασαν οἱ Ἅγιοι ἅπαντες Μάρτυρές τε καὶ Ὅσιοι, ὁπᾶ ἠξεύραν πόσον χρήζει. Καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἀπόκτησαν μὲ τόσους κόπους καὶ θλίψεις καὶ χύσιν αἵματος· καὶ ὄχι μόνον οἱ Ἅγιοι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Πρωτομάρτυς τῶν Μαρτύρων Χριστὸς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεᾶ, ὁποῦ ἦτον ἐδική του αὐτὴ ἡ Μακαριότης καὶ Βασιλεία, καὶ ἠμπόρει νὰ τὴν ἔχῃ καὶ χωρὶς κόπον ὡς Υἱὸς καὶ κληρονόμος τοῦ προαναρχου Πατρός. Ὅμως ἠθέλησε νὰ κοπιάσῃ μὲ τοσοῦτον πόνον καὶ βάσανον, μὲ ὀδυνηρὸν καὶ κατησχυμένον θάνατον, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ παράδειγμα, πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῶμεν χωρὶς πειρασμῶν καὶ θλίψεων, οὔτε νὰ ἀπολαύσωμεν ἄνευ πόνου καὶ κόπου αὐτὴν τὴν Μακαριότητα, ὁποῦ ἔλαβαν ὅλοι μὲ τόσην θλίψιν καὶ κακοπάθειαν. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ δειλιάσῃς καὶ ὀλιγοψυχήσῃς, ἐνθυμοῦ πάντοτε, πῶς ἐκεῖ ὁπᾶ εἶναι λύπαις καὶ πικρίαις τοῦ Κόσμου, ἐκεῖ εἰσὶν οὐράνιαι παρακλήσεις καὶ παραμυθίαι τοῦ Πνεύματος. Ὅπου μάχαι καὶ ἐναντιότητες φύσεως, ἐκεῖ βοήθεια χάριτος, ἥτις ἐστὶ δυνατωτέρα τῆς φύσεως. Εἰς τόσον ὁποῦ εἶναι ζυγὸς, ἀλλὰ γλυκύς· φορτίον, ἀμὴ ἐλαφρόν. Ὅτι ἐκεῖνο, ὁποῦ κάμνει ἡ φύσις βαρὺ, ἡ χάρις τὸ κουφίζει καὶ ἐλαφρύνει θαυμασιώτατα. Εἶναι θλίψις καὶ ζυγὸς, ἀλλὰ ἡ δύναμις τᾷ ἐλαΐς τῆς Θείας χάριτος φθείρει τοῦ ζυγοῦ τὸ βάρος καὶ ἀφανίζει το. Λοιπὸν ἐὰν τὸ πρῶτον σὲ δειλιάζει καὶ κάμνει σε ἀμελῆ τε καὶ ῥάθυμον, ἂς σὲ προθυμεύσῃ τὸ δεύτερον, καὶ μάλιστα τὸ ἀξίωμα τοῦ θησαυροῦ τούτου τῆς αἰωνίου Μακαριότητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ θανασίμου ἁμαρτίας κοινῶς.
Πόσας ζημίας παρέχει τοῖς ἁμαρτάνουσι.

Τὸ πρῶτον θεμέλιον τοῦ ἔργου τούτου, καὶ ὁ πρῶτος λίθος τῆς νοητῆς οἰκοδομῆς ταύτης, μετὰ τὰς ἄνωθεν ἑρμηνείας εἶναι νὰ κάμῃς εἰς τὴν καρδίαν σου μίαν στερεὰν συγκατάθεσιν, καὶ ἀπόφασιν, ἀμετάθετον, νὰ ἀποθάνῃς χίλιαις φοραῖς (ἐὰν ἦτον δυνατὸν) κάλλιον, πάρεξ νὰ πράξῃς μίαν θανάσιμον ἁμαρτίαν. Διατὶ καθὼς μία γυνὴ τιμία καὶ ἐνάρετος προτιμᾷ νὰ ἀποθάνῃ μᾶλλον, ἢ νὰ προδώσῃ τὴν τιμὴν τοῦ ἀνδρός της, νὰ κάμῃ αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν, οὕτω χρεωστεῖ νὰ ἦναι καὶ ὁ Χριστιανὸς πιστὸς τοσοῦτον εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἕτοιμος νὰ πάθῃ πᾶσαν ζημίαν τῆς ζωῆς ταύτης εἰς τὴν τιμὴν καὶ πρᾶγμα, ἂς ἦτον ἡ μεγαλήτερη, πάρεξ νὰ πταίσῃ παραμικρὸν τοῦ Θεοῦ· διατὶ ἡ μικροτέρα ζημία, ὁποῦ παθαίνει διὰ τὴν ἁμαρτίαν εἰς τὴν ψυχὴν, εἶναι μεγαλήτερη, παρὰ τὴν χειρότερην σωματικὴν, ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ τύχῃ. Καὶ ἐπεὶ οὐ μόνον μία ζημία συμβαίνει τῇ ψυχῇ ἐκ τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ πολλαὶ καὶ διάφοροι, τὰς γράφομεν ἐδῶ εἰς ἐνθύμησιν, διὰ νὰ καταλάβῃς πόσον ὄφελος, καὶ ποταπὸν κέρδος σοῦ δίδει ἡ ἁμαρτία, καὶ πόσα καλὰ ἀξιώνει τοὺς δούλους της· καὶ οὕτω νὰ φεύγῃς ἀπὸ ταύτην ὡς ἀπὸ ὄφεως.

Ἐν πρώτοις ὑστερεῖσαι τῆς χάριτος καὶ δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁποῦ εἶναι τὸ μεγαλήτερον δῶρον τοῦ παναγάθου Θεοῦ εἰς τὴν ζωὴν ταύτην. Ἡ ὁποία χάρις εἶναι ὡσὰν ἕνας τρόπος καὶ σχῆμα ὑπερφυσικὸν, ἀπου κάμνει τὸν ἄνθρωπον (ἐὰν ἦναι ἁρμόδιον νὰ τὸ εἰποῦμεν) συγγενῆ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς θείας φύσεως μέτοχον. Ἔτι δὲ ὑστερεῖσαι τῆς θείας φιλίας καὶ οἰκειότητος, ἡ ὁποία συνοδεύει τὴν χάριν πάντοτε. Καὶ ἐὰν ἦναι πολλὴ ζημία, νὰ ἀπολέσῃς τὴν φιλίαν ἑνὸς Αὐθέντου ἐπιγείου, ἢ Ἄρχοντος, ποταπὴ νομίζεις νὰ ἦναι τοῦ Ἐπουρανίου Βασιλέως καὶ Αὐτοκράτορος; Ἔτι ζημιοῦσαι τὰς δωρεὰς καὶ δυνάμεις τοῦ παναγίου Πνεύματος, μὲ τὰς ὁποίας ἦσουν στολισμένος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ καθωπλισμένος κατὰ τοῦ δαίμονος. Ὑστερεῖσαι τῆς κληρονομίας τῆς τῶν οὐρανῶν Βασιλείας, ἡ ὁποία ἐκπορεύεται ἀπὸ τὴν ἄνωθεν χάριν, ὅτι ἡ δόξα διὰ τῆς χάριτος δίδεται. Ὑστερεῖσαι τοῦ πνεύματος τῆς υἱοθεσίας ὁποῦ μᾶς κάμνει υἱοὺς Θεοῦ, καὶ μᾶς χαρίζει πνεῦμα καὶ καρδίαν τέκνων πρὸς αὐτόν. Ἔτι δὲ ζημιώνεσαι τὴν εἰρήνην τῆς ἀγαθῆς συνειδήσεως, τὰς παρακλήσεις τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ τὸν καρπὸν καὶ μισθὸν πάντων τῶν καλῶν ἔργων, ὁποῦ ἐτέλεσες πρότερον, ἕως τὴν ὥραν ἐκείνην. Ὑστερεῖσαι δὲ τῆς πατρικῆς προνοίας, καὶ τῆς μετοχῆς τῆς δικαιοσύνης τοῦ Χριστοῦ· διατὶ δὲν εἶσαι πλέον ἡνωμένος μετ' αὐτοῦ ὡς μέλος ζῶν διὰ τῆς ἀγάπης καὶ χάριτος. Αὐτὰς ὅλας τὰς ζημίας λαμβάνεις διὰ μίαν ἁμαρτίαν θανάσιμον, καὶ τὸ κέρδος σου εἶναι τοῦτο· μένεις κατακριμένος εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν· ἐξαλείφεσαι ἀπὸ τὴν Βίβλον τῆς ζωῆς· γίνεσαι ἀντὶ τέκνον Θεοῦ, αἰχμάλωτος τοῦ πονηροῦ Δαίμονος, καὶ ἀντὶ ναὸς καὶ κατοικητήριον τῆς παναγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος, γίνεσαι σπήλαιον λῃστῶν, καὶ φωλεὰ δρακόντων καὶ βασιλίσκων. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἀπομένεις ὡς τὸν Σεδεκίαν, εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ἢ ὡς τὸν Σαμψὼν, ἀφοῦ ἔχασε τὰς τρίχας, εἰς τὰς ὁποίας εἶχε τὴν δύναμιν, καὶ ἔμεινεν ἀχαμνὸς καὶ ἀδύνατος, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, καὶ τοῦ ἐβγαλαν τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ ἐχθροί του, καὶ τὸν ἔδεσαν ὡς ἕνα ζῶον νὰ γυρίζῃ τὸν ἀλογόμυλον. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὑρίσκεται ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος, ἀφοῦ τις χάσῃ διὰ τὴν ἁμαρτίαν τὰς τρίχας του, ὁποῦ εἶναι ἡ δύναμις καὶ ὁ στολισμὸς τῆς

Θείας χάριτος, ἀχαμνὸς καὶ ἀδύνατος εἰς ὅλα τὰ καλὰ ἔργα, καὶ τυφλὸς καὶ ἐσκοτισμένος εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῶν Θείων πραγμάτων, καὶ φυλακωμένος εἰς τὰς χεῖρας τῶν πονηρῶν δαιμόνων, οἱ ὁποῖοι τὸν δένουσιν εἰς τὴν ἄλυσον ὡσὰν ἕνα ζῶον, νὰ κάμνῃ τὰ ἄπρεπά τους θελήματα. Φαίνεταί σου γοῦν νὰ ἦναι αὐτὸ κατάστασις ἑνὸς λογικοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὀλίγη ζημία εἶναι αὐτή; ἔχουσι γνῶσιν ὅσοι τολμῶσι καὶ κάμνουσι τόσας ἀνομίας μὲ τοιαύτην ἀναίδειαν; Κατὰ ἀλήθειαν τόσον φοβερὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ ἁμαρτία, ὁποῦ ἔπρεπε νὰ τὴν τρομάζῃ πᾶς ἕνας περισσότερον ἀπὸ κεραυνὸν καὶ ἄλλο ὅμοιον τίποτες. Πᾶσαν φοράν οὖν, ὁπὸ σὲ ἐρεθίζει ὁ δαίμων νὰ ἁμαρτίσῃς, στοχάζου τὰς ἄνω εἰρημένας ζημίας, καὶ βάλλε τας εἰς τὴν στάθμην, ζυγίασέ ταις, καὶ εἰς τὸ ἄλλο μέρος τῆς πλάστιγγος βάλλε τὴν γεῦσιν, τὴν ἡδονήν, καὶ ἀπόλαυσιν, ὁποῦ δίδει ἡ ἁμαρτία. Καὶ μέτρησε συλλογιζόμενος ὡς ἄνθρωπος, ἐὰν ἦναι πρέπον καὶ δίκαιον, διὰ τόσον αἰσχρὸν καὶ ῥερυπωμένον κέρδος, νὰ ζημιωθῇς τόσους μεγάλους καὶ ἀτιμήτους θησαυροὺς, νὰ γένῃς ὅμοιος τοῦ Ἡσαῦ, ὁποῦ ἐπούλησε τὰ πρωτοτόκιά του, κληρονομίαν τοσοῦτον πολύτιμον, διὰ ἕνα σκουτέλι φακὴν ὁ ἀσύνετος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν μεγάλων ἁμαρτιῶν μερικῶς.

Ἐπειδὴ εἴπαμεν κοινῶς διὰ πᾶσαν ἀνομίαν θανάσιμον, πόσον εἶναι βαρέα, γράφομεν ἀκόμη ξεχωριστὰ ἕνα καθ' ἕνα ἁμάρτημα, διὰ νὰ τὰ ἐγνωρίζῃ πᾶς ἕνας καλλίτερα νὰ τὰ φεύγῃ, θεωρῶντας τὸ βάρος καὶ τὸν κανόνα τους, νὰ μὴ προφασίζεται ἄγνοιαν. Αἱ ἁμαρτίαι καὶ τὰ ἀνομήματα ὁποῦ πράττομεν, εἶναι πολλὰ καὶ διάφορα, ἀμὴ ὅλα περικλείονται εἰς τὰ ἑπτὰ ταῦτα, Ἤγουν· Ὑπερηφανίαν, Φιλαργυρίαν, Πορνείαν, Ὀργὴν, Γαστριμαργίαν, Φθόνον, καὶ Ἀκηδίαν. Τὰ ὁποῖα λέγονται θανάσιμα, ὅτι εἶναι κεφαλαῖς, ῥίζαις, καὶ θεμέλια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα εὐγένουσι τὰ ἐπίλοιπα, καὶ διατὶ θανατώνουσι τὴν ψυχήν μας. Μὲ τὰ ἑπτὰ ταῦτα μᾶς πολεμοῦσι τρεῖς μεγάλοι ἐχθροὶ καὶ θανάσιμοι, ἡ Σὰρξ, ὁ Κόσμος, καὶ ὁ Διάβολος. Ἡ σάρκα μᾶς πειράζει καὶ ῥίπτει μας εἰς τὴν Πορνείαν, Γαστριμαργίαν, καὶ Ἀκηδίαν. Ὁ Κόσμος μᾶς τραβίζει εἰς Φιλαργυρίαν, καὶ ἐπιθυμίαν ἀκόρεστον τῶν πραγμάτων, καὶ ὁ Δαίμων μᾶς κοντίζει εἰς τὴν Ὑπερηφανίαν, εἰς τὸν Θυμὸν, καὶ εἰς τὸν Φθόνον. Ὁ ὁποῖος Δαίμων, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἦναι αἰτία εἰς ὅλας τὰς ἀνομίας, ὅμως πλέον ἀγωνίζεται, νὰ μᾶς ῥίψῃ εἰς τὴν Ὑπερηφανίαν, διὰ νὰ γενοῦμεν αὐτοῦ μιμηταί, καὶ ἀκόλουθοι. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλα ἓξη ἀνομήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ αὐτὰ θανάσιμα, καὶ γεννοῦνται ἀπὸ τὰ ἄνωθεν ἑπτὰ, ὅμως δὲν εἶναι μικρότερα τούτων, ἀλλὰ μάλιστα καὶ μερικὰ τούτων εἶναι καὶ πλέον βαρύτερα, περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν γράψει εἰς τὸ παρὸν Κεφ. Περὶ δὲ τῶν ἑπτὰ πρῶτον θέλομεν συντύχῃ κατωτέρα εἰς τὸ, ξ'. Κεφ. διὰ τὸ ἀσύγχυστον. Καὶ ἂς ἔχωμεν συγχώρησιν, ἐὰν γράφωμεν τὸ ὕστερον πρότερον, ὅτι οὕτως ἁρμόζει καλλήτερα.

Τὸ πρῶτον καὶ βαρύτερον πάντων καὶ συγχαμερώτερον εἶναι ἡ κατηραμένη Βλασφημία τὴν ὁποίαν ἄλλος τινὰς δὲν τὴν ἐφανέρωσεν εἰς τὸν Κόσμον, πάρεξ ὁ εὑρετὴς κακίας Διάβολος, θεωρῶν, πῶς εἶναι χειρότερον ἀνόμημα, παρὰ πορνείας, καὶ φονικὰ, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀσωτίαν καὶ βόρβορον, καὶ πῶς τοῦτο μόνον φθάνει εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ κολασθῇ ἀνελεημόνητα. Ὁ βλάσφημος καθολικὰ λέγεται ἐχθρὸς τοῦ Κυρίου· διατὶ ἐὰν ἦτον αὐτῷ βολετὸν νὰ εἶχεν αὐτὴν τὴν ὥραν, ὁποῦ θυμώνει

ται, τὸν Θεὸν εἰς τὰς χεῖράς του, ἢ τὸν Ἅγιον ἐκεῖνον, ὁποῦ βλασφημᾷ ὁ ἀνόητος, φαίνεταί σου, πῶς τὸν ἐφόνευε, κινούμενος ἀπὸ τὸ πνεῦμα, ὁποῦ ἐρεθίζει εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὁ Διάβολος· διὰ τοῦτο λέγει ὁ Αὐγουστῖνος, ὅτι περισσότερον ἁμαρτάνουσιν ὅσοι ὑβρίζουσι τὸν Χριστὸν τώρα, ὁποῦ βασιλεύει εἰς τὸν Οὐρανόν, παρὰ ἐκείνους, ὁποῦ τὸν ἐσταύρωσαν, ὅταν ἦτον σωματικῶς εἰς τὴν γῆν. Τοῦτο εἶναι τοσοῦτον βαρὺ ἀνόμημα, καὶ τόσον τὸ βδελύσσεται ὁ παράγαθος, ὁπῦ ὄ μόνον μετὰ θάνατον κολάζει τὸν βλάσφημον ἀτελεύτητα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ζωὴν ταύτην τὸν παιδεύει βαρύτατα, καθὼς θέλετε ἀκούσει παρεμπρὸς, ὅταν ἀρχήσωμεν τὰ ἰατρικὰ τῶν ἁμαρτημάτων· ὅτι τώρα μόνον γράφομεν τὸ βάρος αὐτῶν καὶ τὴν ποιότητα, ἔπειτα θέλομεν εἰπεῖ καὶ τὰς θεραπείας τους. Αἱ γυναῖκες δὲν πίπτουσιν εἰς τοιοῦτον ἀνόμημα, ἀλλὰ κάμνουσιν ἄλλο, ὁποῦ εἶναι τούτου παρόμοιον ἦγουν, ὅταν τῶν ἔλθῃ καμμία ζημία καὶ συμφορά, στρέφουσι τὸν θυμόν τους, καὶ μαίνονται κατὰ τῆς προνοίας καὶ δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγουσιν αἱ ἄφρονες, ὅτι δὲν κάμνει μερικαῖς φοραῖς δικαιοκρισίαν· δηλαδὴ ὅταν ἀποθάνῃ τινὰς συγγενὴς καὶ ἀγαπημένος τους, ἢ τῶν στείλῃ τινὰ ζημίαν μεγάλην, ἢ καὶ ἀσθένειαν, δὲν εὐχαριστοῦσιν, ἀλλὰ ἀναθεματίζουσι τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἐγεννήθησαν, καὶ ἐπιθυμοῦσι τὸν θάνατον μὲ πολὺν θυμόν. Ὀδύρονται καὶ παραπονοῦνται, πῶς δὲν ταῖς εὐγάζει ἀπὸ τὰς θλίψεις καὶ βάσανα, καὶ μερικαῖς φοραῖς παραδίδονται ἡ τετυφλωμέναις τοῦ Δαίμονος, καὶ δίδουσιν ἄλλαις κατάραις καὶ ἀναθεματισμοὺς εἰς τοῦ λόγου τους. Λυτὰ ὅλα εἶναι βλάσφημα καὶ τρόπος λαλιᾶς, ὁποῦ συντυχένουσιν οἱ ταλαίπωροι κολασμένοι, τῶν ὁποίων φαίνεται πῶς θέλεν εἶσται συμμέτοχοι καὶ συγκληρονόμοι, ὅσοι λέγουν ἀπὸ τώρα ὅμοια λόγια. Ἐὰν οὖν φοβᾶσαι, μὴ συναριθμηθῇς μετὰ τούτων, ταπείνωσε τοῦ λόγου σου, καὶ κλῖνον τὴν κεφαλήν σου εἰς ὅλαις ταῖς συμφοραῖς, ὁποῦ σοῦ στείλῃ ὁ Κύριος, καὶ δέξουταις ἀπὸ τὴν θεϊκὴν χεῖρα, ὡς ἕνα φάρμακον ἰατρικὸν, καὶ ποτὸν ἡτοιμασμένον ἀπὸ ἕνα πρακτικὸν Ἰατρὸν καὶ σοφώτατον εἰς βοήθειάν σε, καὶ πίστευε ἀδιστάκτως ὅτι μὲ δικαιοσύνην καὶ σοφίαν πολλὴν σοῦ ταῖς στέλλει εἰς ψυχικήν σου ὠφέλειαν, διατὶ τόσον εἶναι νὰ εἰπῇς, πῶς κάμνει ὁ Θεὸς κανένα πρᾶγμα ἄδικα, ὥσπερ νὰ ἔλεγες, ὅτι δὲν εἶναι Θεός. Ἐὰν εἴπῃς, ὅτι ἡ συμφορὰ εἶναι μεγάλη, καὶ ἡ σφοδρότης τῆς θλίψεως σὲ κάμνει νὰ λέγῃς λόγια βλάσφημα, στοχάσου μὲ γνῶσιν, ὅτι δὲν ταῖς ἐλαφρύνεις ποσῶς μὲ τὴν ῥαθυμίαν, ἀλλὰ μάλιστα ταῖς αὐξάνεις μὲ τὴν ἀνυπομονησίαν σου· καὶ ἐὰν θέλῃς νὰ σοῦ φανοῦσι μικραῖς, σύγκρινέ ταις μὲ τὰ τέσσαρα ταῦτα, ἤγουν μὲ ταῖς δωρεαῖς καὶ εὐεργεσίαις ὁποῦ ἔλαβες ἀπὸ τὸν Θεὸν, μὲ ταῖς ἀνομίαις ὁποῦ ἐτέλεσες κατ' αὐτοῦ, μὲ ταῖς τιμωρίαις τῆς κολάσεως ὁποῦ διὰ ταῦτα σοῦ πρέπουσι, καὶ μὲ τὴν δόξαν τοῦ Παραδείσου ὁποῦ σὲ ἐκδέχεται. Ἐὰν εὐχαριστήσῃς τῷ Θεῷ εἰς αὐταῖς, καὶ μὲ καθ' ἕνα ἀπὸ ταῦτα τὰ τέσσαρα ταῖς συγκρίνῃς καὶ ζυγιάσῃς, πᾶσαι αἱ θλίψεις ὁποῦ ἠμποροῦν νὰ τύχουσι, θέλουσι σοῦ φανῇ ὀλίγαι καὶ πολλὰ μικρόταται· πόσῳ γοῦν μᾶλλον νὰ ταῖς συγκρίνῃς καὶ μὲ τὰς τέσσαρας; Τὸ δεύτερον ἁμάρτημα, ὁποῦ πλησιάζει τῆς Βλασφημίας, εἶναι ἡ ἐπιορκία· ἤγουν νὰ ὀμνύῃς ψεύματα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἢ τῆς Θεοτόκου, ἢ τὸν Σταυρὸν, ἢ ἄλλους Ἁγίους· ὅτι τοῦτο τὸ ἀνόμημα εἶναι κατὰ Θεοῦ, καὶ οὕτως εἶναι ἐκ φύσεως βαρύτερον ἀπὸ κάθε ἄλλο, ὁποῦ νὰ γένῃ κατὰ τοῦ πλησίον. Πᾶσα ἐπιορκία εἶναι θανάσιμος ἁμαρτία, ὡς ὑβριστικὴ τῆς θείας μεγαλειότητος. Τὸ τρίτον εἶναι ἡ κλεψία· ἤγουν νὰ κρατῇς ξένον πρᾶγμα καὶ ἀλλότριον εἰς τὰς χεῖράς σου στανικῶς τοῦ κυρίου του· ὅτι ὅσον καιρὸν τὸ κρατεῖς οὕτως, εὑρίσκεσαι εἰς ἁμαρτίαν θανάσιμον. Καὶ δὲν φθάνει νὰ ἔχῃς γνώμην νὰ τὸ στρέφῃς μὲ καιρὸν, καθὼς τινὲς ἄγνωστα κάμνουσι, νομίζοντες ὅτι δὲν εἶναι ἁμάρτημα· ἀλλὰ πρέπει νὰ δώσῃς εὐθὺς καὶ τὴν ζημίαν, ὁποῦ ἔδωκες ἐκείνου ὁποῦ τὸ εἶχεν, ὅσον καιρὸν τὸ ἐκράτεις. Ἦγουν ἐὰν ἦτον στεκούμενον, νὰ δώσῃς τὴν ἐσωθίαν ὁποῦ σοῦ ἔδιδε, καὶ

κάθε ἄλλο διάφορον. Καὶ ἐὰν δὲν ἔχῃς δύναμιν νὰ τὰ δώσῃς, ἀπὸ πολλὴν πτωχείαν σου, τότε δὲν εἶσαι χρεώστης οὔτε εἰς τὸ ἕνα οὔτε εἰς τὸ ἄλλο. Ὅτι δὲν προστάσσει ὁ Κύριος ἀδύνατα πράγματα. Μόνον ἀληθινὰ πρέπει νὰ προσεύχεσαι, καὶ νὰ δέεσαι τοῦ Κυρίου διὰ τὴν ψυχὴν ἐκείνου, ὁποῦ τὸ εἶχεν, ὥσπερ νὰ σοῦ τὸ ἤθελε χαρίσει αὐτεξουσίως. Καθὼς εἶναι χρεῶσται καὶ ὅλοι οἱ πένητες, νὰ πρεσβεύουσι διὰ τοὺς ἐλεοῦντας αὐτοὺς νὰ μὴν εἶναι ἀχάριστοι πρὸς τοὺς εὐεργέτας.

Τὸ δ'. ἁμάρτημα εἶναι νὰ παρέβῃς καμμίαν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐντολὴν καὶ Κανόνα τῶν Διδασκάλων καὶ ἁγίων Ἀποστόλων, ὁποῦ εἶσαι χρεώστης νὰ φυλάττῃς ἀπαρασάλευτα. Ἤγουν νὰ πηγαίνῃς ὅλαις ταῖς Κυριακαῖς, Δεσποτικαῖς Ἑορταῖς, καὶ ἄλλαις Ἑορταῖς μεγάλων Ἁγίων, εἰς τὴν Ἀκολουθίαν τῆς Ἐκκλησίας, Ἑσπερινὸν, Ὄρθρον, καὶ Λειτουργίαν, νὰ ἐξομολογῆσαι, νὰ κοινωνᾷς κᾶν τρεῖς φοραῖς τὸν χρόνον, νὰ νηστεύῃς τὰς νηστίμους ἡμέρας, οὐ μόνον τὰς Τεσσαρακοστὰς, ἀλλὰ καὶ ὅλου τοῦ χρόνου τὰς Τετράδας τε καὶ Παρασκευάς. Ἔξω τοῦ δωδεκαημέρου τῶν Χριστουγέννων, τὴν Προφωνήσιμον, τὴν Τυρινὴν, τὴν Διακαινήσιμον, καὶ τὴν τῆς Πεντηκοστῆς Ἑβδομάδα, ὁποῦ εἶναι εἰς ὅλα κατάλυσις. Ἀμὴ ταῖς ἄλλαῖς τοῦ χρόνου ὅλου δὲν εἶναι συγχωρημένον, εἰμὴ ἐὰν τύχῃ Ἑορτὴ τινὸς Ἁγίου, καὶ τότε καταλύομεν μόνον οἶνον καὶ ἔλαιον. Ὀψάριον δὲ ἐσθίομεν ταῖς Δεσποτικαῖς Ἑορταῖς, καὶ τῆς Θεοτόκου, τοῦ Προδρόμου τὴν γέννησιν, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τῇ κϑ'. Ἰουνίου· εἰς αὐτὰς τὰς Ἑορτὰς μόνον γίνεται κατάλυσις ἰχθύων μετὰ τὴν Θείαν Ἱερουργίαν, καὶ ὄχι ἀφ' ἑσπέρας, ὅτι τότε εἶναι ἀσυγχώρητον, ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἐτελείωσεν ἡ Πανήγυρις. Καὶ μὴ νομίσητε, πῶς εἶναι τοῦτο ὀλίγον πταίσιμον, νὰ φάγῃ τινὰς ὀψάριον τὰς νηστίμους ἡμέρας. Εἰς τὸν ξϑ'. Κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων γέγραπται οὕτως· Εἴτις οὐ νηστεύει τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν τῆ Πάσχα, καὶ πᾶσαν Τετράδην καὶ Παρασκευὴν ὅλου τοῦ χρόνου, χωρὶς ἀσθενείας, Ἱερεὺς μὲν καθαιρείσθω, Λαϊκὸς δὲ ἀφοριζέσθω. Βλέπεις, πῶς ἐνομοθέτησαν ἴσια τὰς δ'. καὶ ϛ'. τοῦ χρόνου μὲ τὴν μεγάλην Τεσσαρακοστήν. Ὁ δὲ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νικηφόρος εἰς τὸν ἡ. αὐτοῦ Κανόνα λέγει ταῦτα· Ὅποιος Ἱερεὺς δὲν νηστεύει τὴν δ'. καὶ ϛ'. ὅλου τοῦ χρόνου, δὲν πρέπει νὰ κοινωνῇ τινὰς ἀπὸ λόγου του. Ὁ δὲ μέγας Ἀθανάσιος λέγει· « Ὁ καταλύων δ'. καὶ ϛ'. συσταυροῖ τὸν Κύριον μὲ τοὺς Ἰουδαίους ». Τῇ μὲν δ'. παρεδόθη, καὶ τῇ ϛ'. ἐσταυρώθη. Μὴ τολμήσῃ λοιπὸν τινὰς νὰ καταλύσῃ τὴν νηστείαν ποσῶς, ἵνα μὴ πέσῃ εἰς τὸν ἀφορισμόν. Τοῦτο λέγομεν διὰ τοὺς ὑγιεῖς εἰς τὸ σῶμα, ἀμὴ οἱ ἄῤῥωστοι, τὰ μικρὰ βρέφη, οἱ ὑπέργηροι, αἱ γυναῖκες ὅταν γεννήσουν, καὶ ἄλλοι, ὁποῦ νὰ ἔχουν αἰτίαν νόμιμον, δὲν ἔχουσιν ἁμαρτίαν, ἐὰν καταλύωσιν οἶνον καὶ ἔλαιον μόνον, οἱ δὲ ἀσθενεῖς καὶ ὀψάριον. Περὶ δὲ τῆς Θείας ἱερουργίας γίνωσκε ἀκριβῶς, ὅτι δὲν φθάνει μόνον νὰ στέκῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν ὅλην, μετ' εὐλαβείας πολλῆς, νὰ μὴ συντυχαίνῃς μέ τινα ἀλλὰ νὰ προσέχῃς μετὰ φόβου καὶ τρόμου πολλοῦ, ἔχωντας τὸν νοῦν προσηλωμένον πάντοτε εἰς τὰ ἄχραντα, καὶ Θεῖα Μυστήρια, ὁποῦ εἰς τὸ Ἱερατεῖον ἐπιτελοῦνται. Οὐαὶ εἰς ἐκείνους τοὺς ἄῤῥονας, ὁποῦ λέγουσι, καὶ συντυχαίνουσιν ἄπρεπα εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Κυρίου, καὶ συγχύζουσι τὴν Ἀκολουθίαν. Καὶ μάλιστα τινὲς ἀσεβέστατοι, ὁπὰ τραγῳδοῦν καὶ χορεύουσιν εἰς τὰς Ἑορτὰς τῶν Ἁγίων καὶ δὲν αἰσθάνονται οἱ μωροὶ καὶ τετυφλωμένοι τὴν ἀνομίαν τους. Ὦ ἀσεβεῖς καὶ παράνομοι, καὶ τῶν δαιμόνων ὀπαδοὶ καὶ ὁμότροποι (ἐπειδὴ τελεῖτε τὴν ὄρεξιν καὶ ἐπιθυμίαν τους), ποίαν χάριν σᾶς ἔχει ἐκεῖνος ὁ Ἅγιος, νὰ τοῦ ὑπάγετε μίαν λαμπάδα, ἢ ἄλλο τάσσιμον, ἔπειτα δ' μόνον νὰ μὴν σταματήσετε εἰς τὴν Ἀκολουθίαν, καθὼς εἶστε χρεῶσται, ἀμὴ νὰ χορεύετε ἔξωθεν; καὶ οἱ μὲν εὐλαβεῖς Χριστιανοὶ μετὰ τῶν Ἱερέων νὰ ψάλλουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ δοξολογοῦσι τὸν Κύριον, καὶ ἐσεῖς ἀνόητοι νὰ πανηγυρίζετε ἀπέξω τοὺς δαίμονας; καὶ νὰ τοὺς χαροποιῆτε μὲ τὸν χορὸν καὶ τρα-

γώδια, καὶ ἑτέρας πράξεις Ἑλληνικὰς, καθὼς ἔκαμναν τὸν παλαιὸν καιρὸν οἱ εἰδωλολάτραι; Χριστιανοὺς νὰ σᾶς ὀνομάσῃ τινὰς ἐσᾶς; ψεύδεσθε, ὅτε ἡ πρᾶξίς σας εἶναι Ἑλληνικὴ, ὄχι Χριστιανικὴ ἀλλὰ ἄχρηστος. Κάλλιον ἦτον νὰ ἐκάθεσθε εἰς τὸν οἰκόν σας, πάρεξ νὰ θαρρῆτε πῶς ἐπήγετε εἰς τὴν δόξαν τοῦ Ἁγίου ἐκείνου, διὰ νὰ τὸν ἔχετε βοήθειαν εἰς τὴν ψυχήν σας, καὶ ἐσεῖς νὰ τὸν ἰδῆτε εἰς τὴν ὥραν τῆς ἀνάγκης ἀντίδικον. Μὴ νομίσετε, ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ, ὅτι εἶναι ὀλίγον ἁμάρτημα νὰ μὴν ὑπάγετε εἰς τὴν Ἱερὰν Λειτουργίαν τὰς Ἑορτάς· πολλὰ βαρὺ ὀνόμημα εἶναι αὐτὸ, καὶ φυλάττεσθε ἐπιμελῶς. Ἀφεῖτε τὴν δαιμονιώδη ταύτην συνήθειαν, καὶ μὴν ἀμελῆτε τὴν Ἀκολουθίαν σας. Κάλλιον νὰ ζημιωθῆς τόσα χρήματα, πάρεξ νὰ ὑστερηθῆς ἀπὸ τὴν θείαν Ἱερουργίαν. Ὅτι εἴτι ὑπηρεσία γένῃ τὴν Ἑορτὴν, ἀφορίζεται. Οὐαὶ εἰς ἐκείνους, ὁποῦ πωλοῦσι καὶ ἀγοράζουσι τὰς Κυριακὰς, καὶ τὰς λοιπὰς Ἑορτὰς οἱ τρισάθλιοι, καθὼς εἶδα εἰς τὸν Μωρέαν καὶ ἑτέρας χώρας τῶν Μουσουλμάνων καὶ κάμνουσι, καὶ δὲν λειτουργοῦν τὴν Κυριακὴν, ἀλλὰ κάμνουν παζάρι οἱ ἄφρονες. Ἀλλ' οὐαί τους, ὅτι βαρέως θέλουν τιμωρηθῆ. Ὅσον διὰ νὰ ἀγοράσῃς βρώσιμόν τι διὰ τὴν ζωοτροφίαν σου δὲν κριματίζεσαι· ἀμὴ κτήνη, ἱμάτια, καὶ ἄλλα ὅμοια, δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ πωλοῦνται εἰς τὰς Δεσποτικὰς Ἑορτὰς, καθὼς τηροῦν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἰταλίας.

Ἠξεύρετε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὅσοι ἔχουσι δούλους, ὑπηρέτας, καὶ τέκνα, εἶναι χρεῶσται μὲ σπουδὴν αὐτῶν πᾶσαν καὶ ἐπιμέλειαν, νὰ τοὺς στέλλουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὰς Ἑορτὰς, ὡς ἄνωθεν· καὶ ἐὰν δὲν τὸ κάμνουν, θέλουν δώσει ἀπολογίαν διὰ λόγου τους ἐν ἡμέρᾳ Κρίσεως.

Τὸ πέμπτον ἁμάρτημα εἶναι ἡ καταλαλιὰ καὶ κατάκρισις, μὲ τὴν ὁποίαν καταισχύνεις καὶ δυσφημεῖς τὸν πλησίον, καὶ ἀποδείχνεις τον κακὸν καὶ πονηρὸν ἄνθρωπον· καὶ τοῦ κάμνεις πολλὴν ζημίαν καὶ κίνδυνον, διατὶ σηκώνεις τὴν τιμὴν καὶ τὴν φήμην του, τὴν ὁποίαν ἔχουσιν ὅλοι ἀκριβώτερην παρὰ τὸ πρᾶγμά τους, τινὲς δὲ καὶ ὑπὲρ αὐτὴν τὴν ζωὴν τους. Τοῦτο ἀκόμη εἶναι πολλακις ἁμαρτία θανάσιμος, ὅταν ἡ κατακρισις εἶναι διὰ μεγάλην ὑπόθεσιν, καὶ διὰ χρήσιμον ἄνθρωπον, ὁποῦ νὰ τὸν ἔχουσιν εἰς ὑπόληψιν. Ὢ πῶς τολμῶσι τινὲς ἀναιδέστατοι, καὶ καταλαλοῦν τὸν πλησίον εἰς πρᾶγμα ὁποῦ δὲν εἴδασιν, καὶ δημοσιεύουσι, καὶ τὸν φανερώνουσι κλέπτην, ἢ πόρνον, ἢ φονέα, καὶ ἕτερα ὅμοια, χωρὶς νὰ τὸ ἠξεύρουσι βέβαια; Ὢ ἄφρονες καὶ ἀσύνετοι, ποταπὴν κόλασιν νομίζετε, νὰ εὕρῃ ἡ ἀθλία ψυχή σας διὰ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν; Αὐτὴ εἶναι ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη σας; Δὲν λέγει ὁ Κύριος « Μὴ κρίνετε, καὶ ἀ μὴ κριθῆτε »; καὶ εἶστε χρεῶσται διὰ ταύτην τὴν σωτήριον Ἐντολήν, ἐὰν ἰδῆτε καὶ τινὰ τὴν ὥραν αὐτὴν, ὁποῦ κάμνει τὴν ἁμαρτίαν, νὰ τὸν σκεπάσετε ὅσον δύνασθε, διὰ νὰ καλυφθῶσι καὶ τὰ ἐδικάσας πταίσματα, νὰ μὴ κριθῆτε τὴν ὥραν τῆς Κρίσεως. Καὶ ἐσεῖς χωρὶς κἂν νὰ τὸν ἰδῆτε, τὸν πομπεύετε, καὶ δημοσιεύετε ἄγνωστοι; χρεῶσται εἶστε νὰ τοῦ ἐπιστρέψετε τὴν τιμὴν, ἤγουν νὰ ὁμολογήσετε δημοσίως, ὅτι ψεύματα τὸ εἴπατε ἀπὸ κακοσύνην σας· καὶ ἐὰν δὲν κάμετε οὕτω, δὲν πρέπει νὰ σᾶς συγχωρήσῃ ὁ Πνευματικός. Ὅτι αἱ ἁμαρτίαι, ὁποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ στρέψουν εἰς τὰ ὀπίσω, ἤγουν φονικὰ, πορνεῖαι, καὶ ἄλλα ὅμοια, ταῦτα συγκαταβατικῶς, συγχωροῦνται μὲ κανόνα βαρύτατον, καὶ μετάνοιαν πρέπουσαν. Ἀμὴ ὅσα εἶναι δυνατὸν νὰ διορθωθοῦσι, καὶ νὰ ἔλθουν εἰς τὸ μὴ εἶναι, ὡσὰν ἡ αἵρεσις, ἡ κλεψία, ἡ κατάκρισις, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, δὲν πρέπει νὰ τὰ συγχωρήσῃ τινὰς, κατὰ τὰς ἱερὰς νόμους τῶν ὁσίων Πατέρων, ἐὰν δὲν στρέψῃς ὀπίσω τὴν κλεψίαν, ἢ τὴν τιμὴν ἐκείνου, ὁποῦ ἐσυκοφάντισες, καὶ νὰ ἀφήσῃς τὴν αἵρεσιν.

Τὸ ἕκτον καὶ τελευταῖον ἁμάρτημα εἶναι τὸ ψεῦδος, τὸ ὁποῖον, ὅταν εἶναι ὀλίγον τί διὰ μετεωρισμὸν, δὲν ἦναι βαρὺ ἀνόμημα· ἀμὴ ὅταν τύχῃ εἰς μεγάλην ὑπόθεσιν, νὰ δίδῃ βλάβην καὶ ζημίαν πολλὴν τοῦ πλησίον εἶναι ἁμαρτία μεγάλη· καὶ εἶσαι χρεώστης ἐσὺ, ὁποῦ ἦσουν αἰτία εἰς τοῦτο, νὰ τοῦ πληρώσῃς πᾶσαν ζημίαν, ὁποῦ ἔ-

λαβε διὰ λόγου σου. Ὅτι μὲ τὸ νὰ εἰπῇς ἐσὺ ἕνα ψεῦμα ἑνὸς ἀνθρώπου, τὸν ἐζημίωσες τόσα φλωρία, ἢ ἄλλην συμφορὰν ἔπαθε, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ τύχῃ, καὶ εἶσαι χρεώστης νὰ τὴν πληρώσῃς, ἐὰν θέλῃς νὰ λάβῃς παρὰ Κυρίου συγχώρησιν. Αὐτὰ εἶναι, ἀδελφέ μου, τὰ βαρύτερα ἀνομήματα μετὰ τὰ ἑπτὰ θανάσιμα, ὁποῦ θέλομεν γράψει ἐδῶ παρεμπρός. Μάλιστα ἀπὸ ἐκεῖνα γεννοῦνται καὶ αὐτὰ καὶ ἄλλα διάφορα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ φεύγωμεν μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν· διατὶ θανατώνουσι τὴν ψυχήν μας, καὶ τὴν φέρουσιν εἰς ἀπώλειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῶν ἐλαφρῶν ἐγκλημάτων.

Ἀγκαλὰ καὶ τὰ ἄνω εἰρημένα ἁμαρτήματα εἶναι τὰ ἀρχαιότερα, καὶ πρέπει νὰ τὰ μισῇς ὁλοψύχως, ὅμως μὴ νομίσῃς, πῶς ἔχεις ἄδειαν καὶ συγχώρησιν, νὰ πίπτῃς εἰς τὰ μικρότερα πταίσματα, χωρὶς φόβον τινά, ἢ ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως· ἀλλὰ μάλιστα ἐνθυμούμενος, ὅτι ἔχεις νὰ δώσῃς ἀπολογίαν τῷ φοβερῷ καὶ ἀδεκάστῳ Κριτῇ περὶ παντὸς λόγου, ἐγκρατεύου καὶ ἀπὸ ταῦτα, ὅση σοι δύναμις· διατὶ ἐὰν εἰς τὰ ἀργὰ καὶ ἄκαιρα λόγια ἔχεις νὰ δώσῃς λόγον, διατὶ τὰ εἶπες χωρὶς ἀνάγκην ἢ χρείαν τινά, πῶς θαρρεῖς νὰ ἐξαλειφθοῦσι τὰ πολλὰ καὶ ἀναρίθμητά σου ἐγκλήματα, χωρὶς τινὰ ἔλεγχον καὶ κατάκρισιν. Ὅστις καταφρονεῖ τὸν μικρὸν ἐγκρεμνὸν, ταχέως πίπτει εἰς τὸν μεγαλήτερον. Διὰ ἕνα καρφὶ χάνεις ἕνα πέταλον, καὶ διὰ αὐτὸν τὸν ὀλίγον σίδηρον ζημιώνεσαι ἕνα πολύτιμον ἄλογον, καὶ διὰ ἕνα ἄλογον, θανατώνεται ἕνας ἄνθρωπος· καὶ ἐὰν ἐπιμελεῖτο ἐξ ἀρχῆς ὁποῦ τοῦ ἦλθεν ἡ ὀλίγη ζημία, δὲν ἐφονεύετο προκαιροῦ διὰ τὴν ἀπροσεξίαν αὐτοῦ. Τὰ μεγάλα παλάτια καὶ αἱ οἰκοδομαὶ ὁποῦ χαλοῦσι, πρῶτον πίπτει ἕνας λίθος μικρὸς, καὶ ἀνοίγει ὀλίγον εἰς ἕνα τόπον ὁ τοῖχος, ἔπειτα κατ' ὀλίγον ὀλίγον πίπτουσι τελείως, καὶ ἐδαφίζονται. Πολλάκις συμβαίνει καὶ τινὰ μικρὰ ζῶα, ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, μελίσσια, σφήκαις, σφοῦροι, καὶ ἕτερα ὅμοια, ὅταν ἦναι ἄπειρον πλῆθος, φονεύουσιν ἕνα ἀρκοῦδι, ἢ λέοντα, ἢ καὶ ἄνθρωπον. Τάχα δὲν εἶναι τὰ σπειρία τῆς ἄμμου ἐλαφρὰ καὶ μικρότατα; ἀλλ' ἐὰν φορτώσῃς ἕνα καράβι, νὰ τὸ γεμίσῃς, βουλᾶ, καὶ πνίγεται· ἢ τάχα δὲν εἶναι αἱ ῥανίδες τοῦ ὕδατος πολλὰ μικραῖς; ἀλλὰ ἡνωμέναις πολλαῖς καὶ ἀμέτρηταις, κάμνουσιν ἕνα ποτάμι μεγάλον καὶ φοβερώτατον, τὸ ὁποῖον ἀφανίζει μεγάλας οἰκοδομὰς καὶ σπήτια περίφημα, καὶ ξεριζώνει δένδρη ἀήττητα. Ὁ θεῖος Γρηγόριος λέγει, ὅτι μερικαῖς φοραῖς εἶναι κίνδυνος περισσότερος νὰ πέσῃ τινὰς εἰς μικρὰ παραπτώματα, παρὰ εἰς μεγάλα· διατὶ ὅσον μᾶλλον γνωρίζεται τὸ βαρὺ ἀνόμημα, τοσοῦτον ἐπιμελῶς διορθώνεται. Ἀμὴ τὸ μικρὸν ὅσον πλέον τὸ πράσσεις, χωρὶς ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως, τόσον εὑρίσκεσαι εἰς μεγαλήτερον κίνδυνον· καὶ ἁπλῶς τὰ μικρὰ παραπτώματα κάμνουσιν εἰς τὴν ψυχὴν ζημίαν πολλὴν, ὅτι ταράττουσι τὴν εἰρήνην τῆς συνειδήσεως, σβύνουσι τὴν θέρμην τῆς ἀγάπης, ὀλιγοστεύουσι τὴν προθυμίαν, σμικρύνουσι τὸν πόθον, ἐλαττώνουσι τὴν εὐλάβειαν τῆς πνευματικῆς πολιτείας, καὶ τέλος πάντων ἐναντιόνονται εἰς τρόπον τινὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐμποδίζουσιν εἰς ἡμᾶς τὴν τούτου ἐνέργειαν. Διὰ τοῦτο πρέπει, νὰ τὰ φεύγωμεν μὲ σπουδὴν πᾶσαν καὶ ἐπιμέλειαν, ὅτι ὁ μικρότερος ἐχθρὸς, ὁποῦ νὰ ἔχῃς (ἐὰν δὲν προσέχῃς) δύναται κατὰ πολλὰ νὰ σὲ βλάψῃ. Ἄπεχε γοῦν ἀπὸ τοιαῦτα ἐγκλήματα, καὶ μάλιστα ἀπὸ ταῦτα· Λοιδορίαν, Πονηρίαν, Καύχησιν, Κενοδοξίαν, Μετεωρισμὸν, Γέλοια, Εὐτραπελίαν, Αἰσχρολογίαν, Πολυϋπνίαν, καὶ ἕτερα ὅμοια,

καὶ ἐξόχως παιγνίδια, χορούς, τραγῳδία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ φεύγῃς ἐπιμελῶς διὰ νὰ μὴ πέσῃς εἰς τὰ μεγαλήτερα, καὶ γένῃς ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Κτίστου σου, καὶ ζημιωθῇς ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀγαθά, ὁποῦ ἤκουσες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Θεραπείαι καὶ ἰατρικὰ κοινῶς κατὰ πάσης ἁμαρτίας λίαν ὠφέλιμα.

Τί διάφορον, ἢ ὠφέλειαν λαμβάνει, Ἀγαπητοί, ἕνας ἄῤῥωστος, καὶ εἰς διαφόρους τόπους πεπληγωμένος, ἀπὸ τὸν Ἰατρὸν ἐκεῖνον, ὁπῦ τῦ φανερώσῃ μόνον τὴν κλῆσιν τῆς ἀσθενείας του, καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν διαφόρων πληγῶν, ὁποῦ τὸν βασανίζουν καὶ θλίβουσιν, ἔπειτα νὰ μὴν ἑρμηνεύσῃ κανένα φάρμακον καὶ βότανον θεραπευτικόν, νὰ ἰατρευθῇ; οὐδὲ τίποτα. Λοιπὸν ἐπειδὴ δὲν φθάνει μόνον ὅσον εἴπαμεν, διὰ νὰ γνωρίζετε τὰ εἴδη τῶν ἐγκλημάτων, γράφομεν ἐδῶ τινὰς ἑρμηνείας καὶ θεραπείας πνευματικὰς, καὶ ὠφέλιμα βότανα, κατὰ πάσης ἁμαρτίας κοινῶς· τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔχῃ πᾶς ἕνας εἰς τὰς χεῖρας αὐτῦ, ὡς ἅρματα καὶ ὅπλα πνευματικά, διὰ νὰ πολεμῇ τοὺς ἐχθρούς. Οὐ γάρ ἐστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς ἀοράτους καὶ πονηροὺς δαίμονας. Καὶ χρεωστοῦμεν, νὰ προσέχωμεν ἀεὶ καὶ πάντοτε νήφοντες, ἵνα μὴ νικηθῶμεν, καὶ ἀπολέσωμεν τὰ οὐράνια ἀγαθὰ, καὶ κατακριθῶμεν ἀβλίως εἰς ἀτελεύτητον κόλασιν.

Τὸ πρῶτον ἰατρικὸν εἶναι νὰ ἐρευνήσῃς ἐπιμελῶς τὰς ζημίας ὅλας ἐκείνας, ὁπῦ μᾶς προξενεῖ ἡ ἁμαρτία, καθὼς ἐγράψαμεν ἄνωθεν. Διατὶ ὅστις συλλογισθῇ ἐμμελῶς ἐκείνας ὅλας τὰς συμφορὰς (ἐὰν ἦναι ἄνθρωπος λογικὸς), δὲν πιστεύω νὰ ἔχῃ καρδίαν τόσον σκληρὰν καὶ ψυχὴν ἀναίσθητον, ὁπῦ νὰ μὴ φοβηθῇ, καὶ νὰ μισήσῃ ἐξ ὅλης τε τῆς καρδίας τὴν ἁμαρτίαν, ὡς πρόξενον τοσαύτης ζημίας καὶ τηλικούτων τιμωριῶν καὶ κολάσεων.

Κατάλαβε τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς σου, ἥτις ἐπλάσθη παρὰ Θεοῦ κατ' εἰκόνα αὐτοῦ καὶ ὁμοίωσιν. Καὶ ἕως ὁποῦ εὑρίσκεται χωρὶς ἁμαρτίαν, εἶναι τόσον ὡραία, εὔμορφος, καὶ στολισμένη μὲ τόσα χαρίσματα καὶ προικία πνευματικά, ὁποῦ αὐτὸς ὁ Δημιουργὸς, καὶ πλάστης ἀγάλλεται καὶ εὐφραίνεται νὰ κατοικῇ εἰς αὐτὴν, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι τὴν ὀρέγονται· ἀμὴ εὐθὺς ὁποῦ τελέσῃς τὴν ἁμαρτίαν, ἀναχωρεῖ ὁ Κύριος ἀπὸ ταύτην, καὶ εἰσέρχεται ὁ διάβολος, καὶ μολύνει, καὶ κάμνει την τοσοῦτον ῥερυπωμένην καὶ ἄσχημον, ὁποῦ ἐὰν ἦτον δυνατὸν νὰ τὴν ἔβλεπες, ὦ ἁμαρτωλέ, ἤθελες φρίξει, καὶ νὰ τρομάξῃς τοῦ λόγου σου.

Φεῦγε τὰς αἰτίας καὶ τόπους τῆς ἁμαρτίας· ἤγουν τὰ παιγνίδια, ταῖς κακαῖς συνοδίαις, τὸν περισσὸν πλοῦτον, ταῖς ἀγάπαις καὶ φιλίαις μὲ ἄσεμνα πρόσωπα, τὰς συντυχίας καὶ συνομιλίας τῶν γυναικῶν, τὰς ταραχὰς καὶ συγχύσεις τῶν ἀνθρώπων. Ἤγουν νὰ μὴν ὑπάγῃς ἐκεῖ, ὁποῦ εἶναι ὄχλος πολύς, κἂν Ἑορτὴ καὶ Πανήγυρις γίνεται, ὅτι αἰχμαλωτίζεται ὁ νοῦς σου, θεωρῶν καὶ ἀκούων τοσαύτην σύγχυσιν, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, νὰ ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ ὅλους τοὺς κινδυνώδεις καὶ ψυχοβλαβεστέρους τόπους, διὰ νὰ μὴν ἀκούῃς, ἢ νὰ λαλῇς λόγια ἄπρεπα. Καὶ νὰ μὴ τρώγῃς, οὔτε νὰ πίνῃς ἀπὸ τὴν χρείαν περισσότερον. Ὅτι ὅστις δὲν φυλάττεται ἀπὸ τὰ τοιαῦτα, ἠμπορεῖ νὰ λέγεται κρεμνισμένος, καὶ νὰ πενθῇ ὡς ἀπεθαμένον τοῦ λόγου του. Διατὶ ποταπὸν θάῤῥος, καὶ ποίαν ἀσφάλειαν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ εἰς ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος ἄνθρωπος, νὰ μὴ πέσῃ, ὅταν τὸν ἀμπώθῃ εἰς τὸν λάκκον ἄλλος τις, καὶ κοντίζει τον, ὁποῦ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ του πίπτει πολλάκις χωρὶς τινὸς ἄλλου συνεργίας; Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν ἔμεινεν ἀπὸ λόγου του εἰς τόσην χαυνότητα καὶ ταλαιπωρίαν, ὁποῦ πολλαῖς φοραῖς ἀπὸ τὴν πολλὴν του ἀσθένειαν πίπτει ἀφ' ἑαυτοῦ του χωρὶς νὰ ἔχῃ κανένα ἐμπόδιον, πόσῳ μᾶλλον ἔχων καὶ τινὰ αἰτίαν; ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὸν κοι-

νὸν λόγον· Ὁ τόπος κάμνει τὸν κλέπτην. Σύγναζε πολλάκις τὰ Θεῖα Μυστήρια τῆς Ἐξομολογήσεως καὶ Ἱερᾶς Κοινωνίας, ὅτι αὐτὰ εἶναι Θεραπείαι καὶ ἰατρικὰ ἀπὸ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κατασκευασμένα, διὰ νὰ Θεραπεύωμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ νὰ φυλαττώμεθα εἰς τὸ μέλλον, νὰ μὴ ἁμαρτήσωμεν πλέον, καὶ εἶναι ἡ μεγαλήτερη εὐεργεσία, ὁποῦ ἐλάβομεν εἰς τὸν νόμον τῆς χάριτος· καὶ ὠφελεῖσαι πᾶσαν φορὰν μετ' αὐτὰ, καὶ ἐξόχως εἰς τὸν καιρὸν τοῦ σκανδάλου, εἶναι μόνιμον φάρμακον, καὶ βοτάνι ὠφελιμώτατον, νὰ δράμῃς εἰς τὴν Ἐξομολόγησιν, ὅτι τότε ἔχεις περισσοτέραν χρείαν ἀπὸ χάριν καὶ δύναμιν διὰ νὰ πολεμήσῃς ἀνδρειωμένα, καὶ τότε σοῦ δίδεται δαψιλῶς διὰ τούτων τῶ Μυστηρίων. Ἔτι δὲ λαμβάνεις καὶ συμβουλὴν ἀπὸ τὸν Πνευματικὸν, ὅταν ἀκούσῃ τὸν λογισμόν σου εἰς τὴν Ἐξομολόγησιν.

Φεῦγε τὴν ἀμέλειαν καὶ ἀκηδίαν, τὴν γεννήτριαν πάντων τῶν παθῶν, ὅτι ὁ ὀκνηρὸς εἶναι ὥσπερ χωράφιον ἀγεώργητον, ὁποῦ γεννᾷ ἀκάνθας καὶ τριβόλους. Διὰ τοῦτο λέγει ἡ Σοφία, ὅτι πολλὰ κακὰ ἐρμήνευσε τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὀκνηρία. Ἀνάχυνε, καὶ καλλιέργα τὴν νοητὴν γῆν τῆς ψυχῆς σου μὲ ἀγαθοὺς λογισμοὺς καὶ καλὰς ἐργασίας, διὰ νὰ καρποφορῇ σῖτον καλὸν, καὶ νὰ μὴ γεννᾷ πονηρὰ ζιζάνια. Ἐργάζου λέγω πάτοτε ψυχικὴν τινὰ, ἢ σωματικὴν ἐργασίαν, διὰ νὰ μὴν εὑρίσκῃ τόπον ὁ Δαίμων, νὰ σὲ πειράζῃ· ὅτι ὁ νοῦς μας εἶναι σχεδὸν ἀεικίνητος, καὶ γυρίζει πάντοτε, ὡς ὁ τροχὸς τοῦ μύλου· καὶ ἐὰν δὲν τοῦ βάλωμεν ἡμεῖς σιτάρι καλὸν, τοῦ βάνει ὁ ἐχθρὸς λιθάρια, καὶ τὸν φθείρει, διατὶ τὸν πυρώνει καὶ ἐξάπτει, μάλιστα μὲ τὴν φλόγα τῆς πορνείας τὴν ἀταπείνωτον. Λοιπὸν φεῦγε τὴν ὀκνηρίαν, ὅσον ἠμπορεῖς, καὶ ἐξόχως τὸ πρωΐ ὡς ἐξυπνήσῃς, ἔγειρε παρευθὺς ἀπὸ τὸ κρεββάτι, καὶ ἂς εἶναι ἡ πρώτη σου ἐργασία ἡ ἄμωμος Προσευχὴ, ἡ ὁποία εἶναι ἡ γλυκυτέρα παραμυθία τοῦ πνεύματος, καὶ ὄι αὐτῆς καταφρονεῖς ἐν εὐκολίᾳ τὰ πρόσκαιρα πράγματα, καὶ ἀποκτᾷς τὴν πνευματικὴν εὐλάβειαν, καὶ λαμβάνεις κατὰ της ἁμαρτίας ἰσχὺν καὶ δύναμιν. Μετὰ δὲ τὴν Προσευχὴν ἀνάγνωθε τινὰ βιβλίον ὠφέλιμον, ὅτι μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Θείας Γραφῆς φωτίζεται ὁ νοῦς πολλὰ, καὶ καταλαμβάνει τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἅπτει ἡ Θέλησις εἰς εὐλάβειαν καὶ γίνεσαι ἰσχυρότερος κατὰ τῆς ἁμαρτίας, καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν προθυμότερος.

Ἐξέταξε κάθε βράδυ τοῦ λόγου σου, ὅταν ὑπάγῃς νὰ κοιμηθῇς, πῶς ἐπέρασεν ἡ ἡμέρα σου. Ἐὰν ἔπεσες εἰς ἁμαρτίαν τινὰ τῶν κάτω γεγραμμένων, καὶ κλαῦσον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ὑπερηφάνιάν σου, διὰ τὴν ἔχθραν, φθόνον, κατάκρισιν, ματαίαν λύπην, ἢ ἀγαλλίασιν τῶν βιωτικῶν πραγμάτων, διὰ τὰ ψεύματα, καὶ ἄκαιρα λόγια, ἐμπαιγμοὺς, καὶ ὑβρισμοὺς κατὰ τοῦ πλησίον, καὶ ἀχρήστους ὅρκους, διὰ τὴν ὀκνηρίαν σε καὶ ἀμέλειαν εἰς τὴν ἀρετὴν, ἀγάπην τοῦ Δεσπότου καὶ Κτίστου σου, καὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγνωμοσύνην σου εἰς τὰς εὐεργεσίας ὁποῦ σοῦ ἔκαμε, διὰ τὴν ῥαθυμίαν σου καὶ ἀκηδίαν εἰς τὴν προσευχὴν, καὶ ἀσπλαγχνίαν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ πένητας. Διὰ ταῦτα πάντα, λέγω, καὶ ἕτερα ὅμοια, ὁποῦ γνωρίζεις ὅτι ἔπταισες, μετανόησον, καὶ αἴτησον συγχώρησιν παρὰ τοῦ Δεσπότου, μὲ γνώμην στερεὰν καὶ ἀληθινὴν διορθώσεως. Καὶ ὅταν λούσῃς τὴν στρωμνήν σου μὲ δάκρυα, ὡς ὁ Προφήτης Δαυὶδ, νὰ κοιμηθῇς ἀναπαυτικώτερα, τότε Θέλεις ἀπολαύσει γαλήνην εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ πνευματικὴν ἀγαλλίασιν, καθὼς τινὲς ἐνάρετοι ὡμολόγησαν, ὅτι ἐμπράκτως ἐγνώρισαν.

Τὸ ἕβδομον καὶ τελευταῖον ἰατρικὸν εἶναι νὰ μισήσῃς ὁλότελα τὴν ἀγάπην τῶ κόσμω καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ματαιότητα, καὶ νὰ μὴ βάνῃς ποσῶς εἰς τὸν νοῦν σε τῶν ἀθρώπων τὰ λόγια, ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ ἀρχαιότερον, ὁποῦ πρέπει νὰ φυλάξῃ, ὅτις Θέλει νὰ γένῃ φίλος Θεῦ, ἤγουν νὰ γένῃ ἐχθρὸς τῶ κόσμω Θανάσιμος. Εἰ δὲ μὴ ἀδύνατον εἶναι νὰ δουλεύῃ δύω αὐθέντας, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ἀκρότης πάντων τῶν ἀγαθῶν, ὁ δὲ κόσμος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. Διὰ τοῦτο ἐὰ δὲν μισήσῃς τελείως τὸν κόσμον, δὲν ἠμπορεῖς νὰ κάμῃς ποσῶς τινὰ ἀρετήν. Ὅτι ἀδύνατον

εἶναι νὰ ἦσαι φιλόκοσμος καὶ φιλόθεος, ἢ φιλόχρυσος καὶ φιλόχριστος. Αὐταῖς ἡ ἑρμηνείαις ὁποῦ ἐγράψαμεν, εἶναι κοινῶς διὰ πάσης λογῆς ἁμαρτίαν. Τώρα δὲ πάλιν γράφομεν ἄλλαις μερικῶς, καὶ ξεχωριστὰ διὰ πᾶσαν ἁμαρτίαν θανάσιμον, εἰς νουθεσίαν τῶν ἐντυγχανόντων ὠφελιμώτεραις. Καὶ θέλομεν εἰπεῖ πρῶτον διὰ τὴν βλασφημίαν, ἔπειτα διὰ τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τῆς μισοθέου καὶ ἀσεβεστάτης Βλασφημίας.

Καθὼς ὁ ὕμνος καὶ δοξολογία εἶναι θεαρεστότερη καὶ ψυχωφελέστερη πρᾶξις ἀπὸ ὅλαις ταῖς ἄλλαις τῶν ἀνθρώπων, καὶ πρέπει οὐ μόνον ἡμεῖς τὰ λογικὰ κτίσματα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλογα καὶ ἀναίσθητα νὰ ὑμνοῦσι καὶ νὰ δοξάζουσι τὸν Θεὸν κατὰ τὸν Δαυΐδ· πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς, ὁ Ἥλιος ἡ Σελήνη, τὰ ὄρη, τὰ ξύλα, τὰ πετεινὰ, καὶ τὰ ἐπίλοιπα κτίσματα. Οὕτω πάλιν εἶναι ἡ ἀσχημότερη πρᾶξις, καὶ τὸ χειρότερον ἀνόμημα, καὶ φοβερώτερον πάντων, ἡ ἄθεσμος καὶ διαβολομίμητος βλασφημία, τὴν ὁποίαν τολμῶσι τινὲς δαίμονες μᾶλλον ἢ ἄνθρωποι, καὶ λέγουσι μὲ ἀναίδειαν, καὶ ἀναισχυντίαν τοιαύτην, ὁποῦ θαυμάζω πολλὰ καὶ ἐξίσταμαι, πῶς ὑποφέρει ἡ γῆ, καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα τὸν βλάσφημον, καὶ δὲν ἐγείρονται κατ' αὐτοῦ νὰ τὸν θανατώσουσιν. Ὦ τῆς ἀχαριστίας σου βλάσφημε! Πάντα τὰ κτίσματα οὐράνια καὶ ἐπίγεια ὑμνοῦσι τὸν Κτίστην, καὶ τὸν δοξάζουσιν· οἱ Ἄγγελοι, ὁ Ἥλιος, καὶ ἡ Σελήνη, ἡ θάλασσα καὶ οἱ ποταμοὶ, τὰ δένδρα καὶ ὅλα του τὰ ποιήματα καὶ σὺ ὁποῦ ἔλαβες ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν αὐτοῦ καὶ ἄπειρον ἀγαθότητα, τόσας εὐεργεσίας καὶ χάριτας, ὁ κατ' εἰκόνα αὐτοῦ τιμηθεὶς καὶ ὁμοίωσιν, ἀντὶ νὰ τὸν δοξολογῇς, νὰ τὸν εὐχαριστῇς εἰς τοσαύτην αὐτοῦ ἀγαθότητα, τολμᾷ ἀνόητε καὶ τὸν βλασφημεῖς μὲ τόσην ἀναίδειαν; Τίς ἄνθρωπος εὑρέθη ποτὲ εἰς τὸν κόσμον, τοσοῦτον ἄφρων καὶ ἄδικος, νὰ καταρασθῇ καὶ νὰ βλασφημήσῃ τὸν φίλον καὶ εὐεργέτην του; Τὰ ἄλογα καὶ ἄγρια θηρία καταπραΰνουσι τὴν ἑαυτῶν ὠμότητα, καὶ γίνενται ἥμερα καὶ εὐγνώμονα πρὸς τὸς εὐεργέτας, καθὼς παρεμπρὸς εἰς τὸ περὶ Ἀγνωμοσύνης Κεφ'. Θέλομεν ἱστορίσει σαφέστερον, καὶ σὺ γίνεσαι τῶν θηρίων ἀνοητότερος; ἐννόησον ἄφρων, τίς σοῦ ἔκαμε τόσας εὐεργεσίας. Τίς σου ἐχάρισε τόσας δωρεὰς καὶ χαρίσματα, ὡς ὁ Δεσπότης Χριστὸς, καὶ δημιουργός σου; Τίς σε τοσοῦτον ἠγάπησε, καὶ ἀπὸ κινδύνους διαφόρους ἐλύτρωσεν; ὁποῦ οὔτε πατὴρ, ἢ φίλος ἠγαπημένος σου, ἔκαμε ποτὲ, οὔτε ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ, τὰ ὅσα ἔπραξε διὰ λόγου σου, οὗτος ὁ πιστότατος φίλος σου; Πῶς δὲν αἰσχύνεσαι γοῦν, ἀχάριστε, εἰς τοιαύτην ἀπανθρωπίαν ὁποῦ δείχνεις εἰς τοιοῦτον πλουσιοπάροχον εὐεργέτην σου; Τίς ἐτόλμησε ποτὲ νὰ ὑβρίσῃ τὸν Ἄρχοντα, ὁποῦ τὸν τρέφει διηνεκῶς, καὶ ἐνδύνει τον; τί λέγω καθ' ἑκάστην, μίαν φορὰν μόνον νὰ σὲ φιλεύσῃ, ἢ νὰ σὲ ἐνδύσῃ τινὰς, τοῦ ἐνθυμᾶσαι πάντα τὴν καλωσύνην, καὶ εὐφημίζεις τον παντοχοῦ, καὶ λέγεις καλὸν διὰ λόγου του, διὰ νὰ φανῇς πρὸς αὐτὸν εὐχάριστος. Καὶ τὸν Δεσπότην Χριστὸν τὸν Κύριον τῶν Κυρίων, ὁποῦ ὅσα ἀγαθὰ ἐξουσιάζεις εἶναι ἐδικά του ποιήματα, εἰς ὑπηρεσίαν σου καὶ κυβέρνησιν, δὲν εὐχαριστᾷς, ἀλλὰ βλασφημᾷς ἀφρονέστατε; Ὁ ἄρτος ὁποῦ τρώγεις, ὁ οἶνος καὶ τὰ διάφορα βρώματα, ἡ γῆ ὁποῦ σὲ βαστᾷ καὶ τρέφει, ἡ θάλασσα, ὁ οὐρανὸς ὁποῦ σὲ σκέπει, ὁ Ἥλιος ὁποῦ σὲ θερμαίνει καὶ φέγγει σου, καὶ τελεσφορεῖ τὴν γῆν, οἱ Ἄγγελοι ὁποῦ σὲ φυλάττουσι, καὶ πάντα τὰ ἐπίλοιπα κτίσματα ὁρατὰ τε καὶ ἀόρατα, τίνος εἶναι ποιήματα; ἐκείνου τοῦ παντοδυνάμου Δεσπότου, ὁποῦ βλασφημᾷς, ἀναιδέστατε. Διὰ ποίαν αἰτίαν τὰ ἔκαμε; δι' ἀγάπην σου, νὰ σὲ

ὑπηρετοῦσιν, ἀχάριστε. Λοιπὸν πῶς ἔχεις ψυχὴν καὶ καρδίαν, καὶ ἀνοίγεις τὸ παμβέβηλον στόμα σου, καὶ κινᾷς τὴν κατηραμένην σου γλῶσσαν εἰς ὕβριν τοιούτου Δεσπότου παντελεήμονος; ἐάν σε παροξύνῃ ὁ θυμὸς τῆς καρδίας, καὶ ἡ κακή σου συνήθεια, βλασφήμησε τὸν ἐχθρὸν καὶ ἀντίδικόν σου διάβολον, ὅστις ξετρέχει τὴν ζημίαν σου πάντοτε, καὶ ὄχι τὸν λυτρωτὴν καὶ Σωτῆρά σου, ὁποῦ ἔλαβε θάνατον διὰ λόγου σου, οὔτε τοὺς Ἁγίους, ὁποῦ βοηθοῦσι, καὶ ξετρέχουν τὴν σωτηρίαν σου. Στοχάσου, παρακαλῶ σε, ὅταν εἶσαι χωρὶς πάθος, νὰ καταλάβῃς τὸ βάρος ταύτης τῆς ἀνομίας, καὶ πόσον αὐστηρῶς κανονίζεται εἰς τὴν παλαιὰν καὶ νέαν Γραφήν, νὰ τὴν μισήσῃς, καὶ νὰ φοβηθῇς. Εἰς τὸ Λευϊτικὸν φαίνεται γεγραμμένον, ὅτι ἐπρόσταξεν ὁ Θεὸς τοῖς Ἰσραηλίταις, εἴτις βλασφημήσῃ τὸ ὄνομά του, νὰ τὸν λιθοβολοῦσιν εὐθὺς τὴν ὥραν ἐκείνην. Καὶ τώρα πάλιν εἰς τινὰ Κάστρη καὶ Χώραις, οὐ μόνον Χριστιανῶν ἀλλὰ καὶ ἀπίστων, καθὼς γράφουσιν οἱ πολιτικοὶ νόμοι, δὲν φονεύουσι τὸν βλάσφημον, ἢ κἂν ἀναποῦσι τὴν γλῶσσαν ἀπὸ τὸν λάρυγγα, καὶ ἀλλεοτρόπως τὸν κολάζουσιν αὐστηρῶς εἰς πάντων παράδειγμα; Ὅταν ἐκατακρίνασι τὸν Ναβουθαί, γράφει πῶς τὸν ἐγκάλεσαν, ὅτι εὐλόγησε τὸν Θεὸν καὶ τὸν Βασιλέα, θέλοντες νὰ εἰποῦσιν, ὅτι ἐβλασφήμησε τὸν Θεὸν καὶ τὸν Βασιλέα. Ἔτι δὲ ὅταν ἀναφέρῃ διὰ τὴν γυναῖκα τοῦ Ἰὼβ, πῶς τοῦ ἔλεγε νὰ βλασφημήσῃ διὰ τὰς θλίψεις ὁποῦ τοῦ ἦλθασι, γράφει, πῶς τοῦ εἶπεν. Εὐλόγησε τὸν Θεὸν καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐ μόνον εἰς τοὺς δύω τόπους τούτους, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς γράφεται οὕτω, διὰ νὰ μὴ φανερώνεται ξεκαθαριστὰ αὐτὴ ἡ ἀσέβεια. Βλέπεις πόσον εἶναι ὁ συγχαμὸς τῆς βλασφημίας, ὥστε μόνον νὰ τὸ ἀναφέρῃ τινὰς εἶναι αἰσχύνη καὶ φόβος ἀνείκαστος; Ὦ ἀγνωσία καὶ ἀλογία σου ἄνθρωπε! πῶς δὲν αἰσθάνεσαι ποῖον ὑβρίζεις; τάχα τινὰ θνητὸν ἄνθρωπον, ἢ Βασιλέα ἐπίγειον; οὐχί, ἀλλὰ τὸν ὑπέρτιμον Κριτὴν ἁπάσης τῆς οἰκουμένης, τὸν Κτίστην καὶ δημιουργὸν τῶν ἁπάντων, τὸν Κύριον τῶν Κυρίων, καὶ Βασιλέα τὸν προαιώνιον, ὃν ὑμνοῦσι τὰ Χερουβὶμ, καὶ Σεραφὶμ ἐν φόβῳ δοξάζουσιν, οὗ τῷ νεύματι ὑποτάσσονται τὰ στοιχεῖα, ἡ θάλασσα, καὶ ὁ ἄνεμος· ὃν αἱ ἄβυσσοι φρίττουσι· πᾶν γόνυ κάμπτει ἐπουρανίων, ἐπιγείων τε, καὶ καταχθονίων. Τοιαύτην καὶ τοσαύτην μεγαλειότητα καταφρονᾷ ἕνας σκώληξ ἀναξιώτατος, καὶ μεμολυσμένος ἁμαρτωλὸς, ὡσὰν ἐσένα, ὁποῦ σοῦ πρέπουσι διὰ τὰς ἀνομίας σου μυρίαι κολάσεις καὶ ἀναρίθμηται; Αὐτὰ ὁπῦ εἴπαμεν ἕως ὧδε, ἔχε διὰ πρῶτον φάρμακον τῆς ἀσεβείας ταύτης, ἤγουν πῶς εἶναι χειρότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνομήματα, καὶ εἶναι πολλὴ σου ἀχαριστία, νὰ ἀμύνεσαι κατὰ τοῦ Σωτῆρος καὶ εὐεργέτου σου.

Ἐννόησον, ὅτι τὸ ἁμάρτημα τοῦτο εἶναι παντελῶς ἀνωφελὲς οὐ μόνον ψυχικά, ἀλλὰ καὶ σωματικά· ὅτι ἀγκαλὰ καὶ ὅλαις ἡ ἁμαρτίαις νὰ βλάπτουσι τὴν ψυχὴν, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ταῖς φεύγῃ πᾶς ἕνας ὡς ὀφίδια φαρμακερὰ καὶ θανάσιμα· ὅμως εἶναι μερικαῖς, ὁποῦ ἐὰν καὶ τὴν ψυχὴν θανατώνουσιν, ἀλλὰ δίδουσι κἂν τοῦ ἀθλίου σώματος παραμικρὰν ἡδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν. Διὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἄγνωστοι ἄνθρωποι δολώνονται ὡς τὰ πετεινὰ, καὶ πίπτοντες εἰς τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου, θανατώνονται. Ἀμὴ ἀπὸ τοῦτο τὸ ἀσεβὲς ἀνόμημα δὲν λαμβάνουσι καρπόν τινα, ἢ κέρδος, ἢ γεῦσιν, ἢ ἡδονὴν, οὔτε ὄφελος. Εἰπέ μου ἄνθρωπε, ὅταν ἀπὸ τὴν πολλήν σου θλῖψιν καὶ συμφορὰν, ἢ μεγάλην ζημίαν ὁποῦ σοῦ τύχῃ, σὲ ἐρεθίσῃ ὁ δαίμων καὶ βλασφημήσεις, τί κέρδος ἔλαβες; ποίαν ἡδονὴν ἀπόλαυσες; πόσον διάφορον πῦρηκες; καὶ ποταπὴν ὠφέλειαν ἐδοκίμασες; ἀρά γε ἐλάφρυνεν ὁ πόνος διατὶ ἐβλασφήμησες, ἢ κουφοτέρα ἐγένετο ἡ ὀδύνη σου; ἐθεραπεύθη ἡ συμφορὰ καὶ ἡ θλῖψις σου, καὶ ὠλιγόστευσεν ἡ ζημία σου; δὲν καταλαμβάνεις, ἀνόητε, πῶς ἔκαμες τὴν πληγὴν μεγαλήτερην καὶ τὴν ζημίαν σου περισσότερην; ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ἕνας πόνος μόνος τοῦ σώματος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐδύνασο νὰ θεραπευθῇς μὲ ὑπομονὴν, ἐπρόσθεσες καὶ ἄλλας πληγὰς καὶ τραύματα μὲ τὴν βλασφημίαν εἰς τὴν ψυ-

χήν, ἥτις εἶναι ζημία μεγαλήτερη ἀπὸ ὅσην ἠμπορεῖς νὰ πάθῃς προτήτερα.

Γίνωσκε, ὅτι οἱ καλοὶ καὶ εὐγνώμονες δοῦλοι τῶν Βασιλέων, οὐ μόνον δὲν βλασφημοῦσιν αὐτοὶ τοὺς Κυρίους των, ἀλλὰ οὔτε κᾆν ὑπομένουσι νὰ τοὺς βλασφημήσῃ ἄλλος τινὰς ἔμπροσθεν αὐτῶν· καὶ σὺ ἀκόμη τὸ ἴδιον ἤθελες κάμει, διὰ νὰ φανῇς πιστὸς πρὸς τὸν πρόσκαιρον Βασιλέα. Πόσῳ οὖν μᾶλλον πρέπει νὰ εὐλαβῆσαι τὸν ἀληθινὸν Βασιλέα τὸν Ἐπουράνιον; Καὶ σὺ τολμᾷς ἀναίσχυντε καὶ τὸν βλασφημᾷς εἰς τὸ πρόσωπον. Μέτρησε πόσον ἄδικον καὶ συγχαντερὸν πρᾶγμα εἶναι, καὶ πάσης εὐσεβείας ἀλλότριον. Ἐπειδὴ οὔτε Μουσουλμάνοι, ἢ Σκύθαι, ἢ Τάρταροι τολμῶσι ποτὲ νὰ βλασφημήσουσι τὸν Θεὸν, ἢ κᾆν τὸν Μωάμεθ, ἀλλὰ τὸν ἔχουσιν εἰς τοσαύτην εὐλάβειαν· καὶ πάλιν οἱ Ἑβραῖοι ἔχουν συνήθειαν, ὅταν ἀκούσωσι βλασφημίαν, νὰ σχίζουσιν αὐτῶν τὰ ἱμάτια, νὰ φράσσουν τὰ ὦτα, καὶ νὰ λιθοβολοῦσι τὸν βλάσφημον. Πῶς εἶσαι γοῦν ἐσὺ ἀναιδέστερος τῶν Ἰουδαίων, καὶ δὲν φοβᾶσαι νὰ τρέμῃς εἰς τοιαύτην ἀσέβειαν;

Ἐὰν θέλῃς νὰ λυτρωθῇς ἀπὸ ταύτην τὴν ἀνομίαν, συνήθισε νὰ ὑμνῇς καὶ νὰ δοξάζῃς τὸν Κύριον, καὶ τὴν Δέσποιναν, καὶ τοὺς Ἁγίους, ἤγουν νὰ προσεύχεσαι συχνάκις, νὰ εὐχαριστᾷς καθ' ἡμέραν, καὶ ἐὰν ἠξεύρῃς γράμματα, ἀναγίνωσκε κατανυκτικὰς Εὐχάς, ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ ὠφελιμώτερον ἐπιτήδευμα, καὶ οὕτως ἔκαμναν καὶ πάντες οἱ Ἅγιοι πρὸ τοῦ νόμου, καὶ ὕστερον καὶ τοῦ Δαυΐδ· Εὐλογήσω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ. Καὶ μὲ τὸν τρόπον τοῦτον ἀπὸ ὀλίγον, εἰς ὀλίγον γεννᾶται εἰς τὴν ψυχήν σου μία καλὴ συνήθεια τῶν θείων ὕμνων, τὸ ὁποῖον πάντοτε γίνεται εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τὰς Ἀγγέλας· καθὼς καὶ ἡ βλασφημία εἶναι μία ἀντίθεος φράσις, ὁποῦ συντυχαίνει εἰς τὸν Ἅδην οἱ δαίμονες. Ἡ τρεῖς αἱταῖς ὑποθεσίαις, ὁπᾷ ἐγράψαμεν, νομίζω νὰ φθάνῃ πρὸς σωφρονισμὸν τῶν βλασφήμων.

Εἰ δὲ καὶ εἶναι τινὰς τοσοῦτον σκληρὸς εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἀκατάνυκτος, νὰ μὴν ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν ἀσέβειαν ταύτην μὲ ὅσα ἐγράψαμεν, κᾆν ἂς ἐνθυμηθῇ τὰς φοβερὰς τιμωρίας, μὲ τὰς ὁποίας ἐπαίδευσεν ὁ Θεὸς ὀφθαλμοφανῶς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον ἐκείνους ὁπᾷ τὸν ἐβλασφήμησαν. Καὶ κᾆν ἀπὸ τοῦτο θέλει γνωρίσει, πόσον ἐχθρεύεται ταύτην τὴν ἀνομίαν, καὶ κολάζει τόσον βαρύτατα. Ἀληθέστατον εἶναι (καθὼς τὸ μαρτυρεῖ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας) ὅτι ὁ Κύριος ἔστειλεν ἕνα Ἄγγελον, καὶ ἐφόνευσε μίαν νύκτα ρπέ. χιλιάδας Ἀσσυρίους, διὰ τὴν βλασφημίαν τοῦ ἀσεβεστάτου Σεναχειρὶν τοῦ Βασιλέως αὐτῶν. Δικαία τιμωρία καὶ παίδευσις, διὰ νὰ καταλάβῃ ὁ ὑπερήφανος τύραννος, πόσον ἦτον ἰσχυρὸς Δεσπότης, ἐπειδὴ καὶ ἕνας του δοῦλος ἐδυνήθη νὰ ἀφανίσῃ εἰς τόσην ὥραν τὴν δύναμιν ὅλην τοῦ στόλου του, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκαυχᾶτο ὁ δείλαιος· καὶ οὐ μόνον ταύτην τὴν παίδευσιν τοῦ ἔδωκεν ὁ δίκαιος Κριτὴς, ἀλλὰ καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας ὑπῆγαν ὁ Ἀνδραμέλεχ καὶ Σαρασὰρ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τῷ Πατριάρχου Ναασραχ. καὶ ἐφόνευσαν τὸν πατέρα τους, καὶ ἐβασίλευσε Ναχορδὰν ὁ ἄλλος του υἱὸς ἀντ' αὐτοῦ. Ὅτι δίκαιον ἦτον νὰ ἀποστατήσῃ ἀπὸ τὸν πατέρα τὰ τέκνα τῳ, καθὼς καὶ αὐτὸς ἀποστάτησεν ἐκ Θεοῦ μὲ τὴν βλασφημίαν, ὁ ἀφρονέστατος.

Ἔτι δὲ μόνον διατὶ ἐγόγγυσαν οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τῷ Μωϋσέως, καὶ ὁ γογγυσμὸς ἐλογίζετο κατὰ τοῦ Κυρίου, τοὺς ἐπαίδευσεν ὅλῳς, καὶ ἀπέθαναν εἰς τὴν ἔρημον ὅσοι ἐγόγγυσαν· καὶ ἐὰν αὐτοὶ διὰ μόνον τὸ ἁμάρτημα τῦτο ἐθανατώθησαν, ποταπὴν κόλασιν νομίζεις νὰ κληρονομήσωσιν οἱ βλασφημῦντες μὲ τόσην ἀναίδειαν τὴν θείαν μεγαλειότητα; Οὐ μόνον δὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὁπᾷ ἐφαίνετο Θεὸς ἐκδικήσεων, ἐγίνοντο τοιαῦτα ἐξαίσια, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν Ἔνσαρκον τοῦ Χριῦ παρουσίαν ὁποῦ ἐνεδύθη τὴν σάρκα μας, καὶ ἐδοκίμασεν ἡμῶν τὴν χαυνότητα, καὶ ἔδειξε τοσαύτας ἐλεημοσύνας πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀγνώμονας, ὅμως παροργίζεται μεγάλως καὶ σκανδαλίζεται κατὰ τῶν βλασφήμων. Ἀμύνεται καθ' ἑκάστην, καὶ ἐκδικαιώνεται κατ' αὐτῶν μὲ πολλὰ σημεῖα καὶ τέρατα. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα νὰ γράψωμεν μερικὰ εἰς πίστωσιν τῶν ἄλλων, διὰ νὰ φοβηθοῦσιν οἱ βλάσφημοι, νὰ μετανοήσουν, ἵνα μὴ παθωσιν ὁμοίαν, ἢ καὶ δεινοτέραν κατάκρισιν.

Γράφει ὁ Ἐπίσκοπος Βικέντιος εἰς τὴν Βίβλον αὐτοῦ, ὁποῦ ὠνόμασεν Ἠθικὸν Καθρέπτην, ὅτι ἦτον εἰς τὴν Φραγκίαν ἕνας πολίτης, συνηθισμένος εἰς τὸ θεοστυγὲς τοῦτο ἀνόμημα, καὶ μίαν ἡμέραν ἔχασεν ἄσπρα πολλὰ, ἐκεῖ ὁποῦ ἔπαιζε τὰ χαρτία· καὶ δὲν τοῦ ἔμεινε, εἰμὴ μόνον μία φόλλα. Ὡς ἀπελπισμένος οὖν ὁ ἀσύνετος, ἐβλασφήμα τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Παναγίαν, ἐπικαλούμενος τὸν διάβολον, ὁ ὁποῖος ἐφάνη ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ τὸν ἠρώτησε τί τὸν ἤθελεν; Ὁ δὲ ἀσύνετος ἀπεκρίνατο αὐτῷ, λέγων· Χαρίζω σου τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα μου, καὶ ἔπαρε τὴν φόλλαν αὐτὴν διὰ ἀρραβῶνα. Ὁ δὲ Δαίμων λαβὼν αὐτὴν, ἐγένετο ἄφαντος καὶ τῇ ἐπαύριον ἐκεῖ ὁποῦ ἔστεκεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν θύραν τοῦ οἴκου του, διαλογιζόμενος μὲ θλῖψιν πολλὴν ὁλονήστικος, ὥσπερ ἔξω φρενῶν καὶ ἀπεγνωσμένος, ἐπέρασε μία πτωχὴ, καὶ ζητᾷ του δι' ἀγάπην Θεοῦ ἐλεημοσύνην. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ μοῦ ζητᾷς δι' ἀγάπην Θεοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον ἐγὼ δὲν ἔχω μέρος, ἀλλὰ ζήτησον διὰ ὄνομα τοῦ δαίμονος, ὁποῦ εἶναι αὐθέντης μου. Ἀκούσασα ἡ πτωχὴ λόγον τοιοῦτον, ἐτρόμαξε, καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τοὺς γείτονας, ἀνήγγειλεν αὐτοῖς τὴν ὑπόθεσιν. Οἱ ὁποῖοι ὑπήγασι, καὶ τὸν ἠρώτησαν τὴν αἰτίαν τῆς αὐτοῦ θλίψεως. Ὁ δὲ εἶπε αὐτοῖς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Αὐτοὶ δὲ παρακινοῦντές τον εἰς μετάνοιαν νὰ κλαύσῃ τὴν ἀνομίαν του, καὶ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν τῷ Θεῷ, ἔλεγεν, ὅτι δὲ ἦτον βολετὸν νὰ κάμῃ, διατὶ ἐδόθη αὐτεξουσίως τῷ δαίμονι. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐβόησεν οὕτω· Τώρα ἔρχονται, νὰ μὲ πάρουν οἱ ἄρχοντες τῆς κολάσεως· Οὐαί μου τῷ ἀθλίῳ. Ἀφεῖτέ με νὰ ὑπάγω, νὰ μὴ μοῦ δώσουν περισσοτέραν κόλασιν. Θέλοντες δὲ νὰ τὸν κρατήσουν οἱ ἄνθρωποι, τὸν ἅρπασαν βιαίως οἱ δαίμονες, καὶ τὸν ἐπῆραν εἰς τὴν κόλασιν σύσσωμον, ἀρίνοντες τοὺς παρεστῶτας εἰς μέγαν φόβον καὶ ἔκπληξιν.

Εἰς τὴν αὐτὴν Χώραν ἔπαιζε τὰ χαρτία ἕνας στρατιώτης, καὶ διατὶ ἔχανεν, ἐβλασφήμησεν ὁ ἀσύνετος, καὶ εὐθὺς δαιμονισθεὶς, πίπτει κατὰ γῆς, καὶ ἐτάρασσε, καὶ ἐκτύπα εἰς τοὺς λίθους τὴν κεφαλὴν, ἐσθίων τὰς σάρκας τε, καὶ ἐγάζων ἀφροὺς ἐκ τοῦ στόματος, ἐμουγγᾶτο ὡσὰν ἕνα βόδι, καὶ οὕτως ἐξέψυξεν.

Ἄλλος πάλιν ἔπαιζε τὰ χαρτία καὶ ἐβλασφήμησε, καὶ εὐθὺς ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν, τρίζων τοὺς ὀδόντας, καὶ ἐτήκοντο αἱ σάρκες του τόσον, καὶ ἀνελύοντο, ὁποῦ ἔγεινεν (ὦ τοῦ θαύματος) ὡς περ βρέφος μικρὸν εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἔγειναν τόσον μικροὶ ὡς ἑνὸς πετεινοῦ, καὶ ἁπλῶς ἔγεινεν ἕνα ἐλεεινὸν θέαμα τοῖς ὁρῶσι, καὶ οὕτω μὲ βίαιον πόνον καὶ ὀδύνην ἀνείκαστον ἐξέψυξεν ὁ τρισάθλιος.

Ἔτι δὲ καὶ εἰς τὸ Παρίσιον ἦτον ἕνας Ἁμαξάρης, καὶ ἐβλασφήμα διὰ πᾶσαν ὀλίγην αἰτίαν· καὶ μίαν ἡμέραν, ὁποῦ ὑπήγενεν εἰς τὸν ἅγιον Δινύσιον τὸ ἁμάξι του γεμάτο ἀνθρώπους, ἔπεσεν ἐξ ὑρανοῦ κεραυνὸς, καὶ κατέκαυσε μόνον ἐκεῖνον, χωρὶς νὰ βλάψῃ ἄλλον τινὰ, οὔτε ἄλογον, οὔτε κἂν ἀπὸ τὸ ἁμάξι κομμάτι ξύλον, καὶ ὅλοι οἱ περιεστῶτες ἐτρόμαξαν.

Ἄλλος τὶς ναύτης ἐπέρνα ἕνα ποτάμι μὲ μίαν βάρκα, καὶ διατὶ τὸν ἐπείραξεν ὁ ἄνεμος, ἐβλασφήμησε, καὶ εὐθὺς τὸν ἔρριψεν ὁ ἄνεμος εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ ἐβύλησεν ὡσὰν λίθος, μὲ ὅλον ὁποῦ ἤξευρε νὰ πλέῃ καλώτατα. καὶ ἐγάζοντές τον ἀπὸ τὸν βυθὸν οἱ σύντροφοι, ἤυρασι, καὶ ἦτον ἀνασπασμένη ἡ γλῶσσά του.

Ἔτι δὲ ἦτον δύω Μακελάρηδες περίσσα βλάσφημοι, καὶ καθὼς ἐπουλοῦσαν τὰ κρέας μίαν ἡμέραν, ἐσκανδαλίσθησαν ἀλλήλως τους, καὶ ἐμάλωσαν, καὶ ἐγάζοντες τὰ μαχαίριά τους, ἔσφαξεν ἕνας τὸν ἄλλον· πίπτοντες οὖν νεκροὶ εἰς τὴν γῆν, ἐκρέμοντο ἡ κατηραμέναι των γλῶσσαι ἔξω τοῦ στόματος. Τότε παρευθὺς (ὦ θαυμασίας τοῦ Θεοῦ καὶ δικαίας κρίσεως) ἐσυνάχθησαν ἀπάνω των ὅλοι οἱ σκύλοι τῆς πόλεως, ὥσπερ νὰ τοὺς ἤθελεν ἔχει τινὰς ἐπιταυτοῦ συναγμένους, καὶ ἐξέσχισαν βιαίως καὶ ἐκατάφαγαν ἐκεῖνα τὰ θεόργιστα λείψανα. Αὐτὰ ὅλα τὰ φοβερὰ κολαστήρια, ὁποῦ εἴπαμεν κατὰ τῶν βλασφήμων, γράφει ὁ ἄνωθεν Βικέντιος, καὶ ἄλλα πολλὰ ὁποῦ διὰ

συντομίαν τὰ παρατρέχω. Ἀμὴ νὰ γράψω ἄλλα τρία φοβερώτερα, μήπως καὶ τρομάξουν οἱ βλάσφημοι, καὶ μετανοήσουν τὴν ἀνομίαν τους.

Εἰς τὴν ἄνωθεν πόλιν τοῦ Παρισίου, ἦτον εἷς περίφημος Ἄρχωντας, ἄνθρωπος σοφὸς καὶ γραμματισμένος, ἀμὴ κατὰ πολλὰ ὑπερήφανος· οὗτος, ἀφοῦ ἔκαμε μίαν φορὰν διάλεξιν ὑψηλὴν καὶ βαθεῖαν περὶ Φιλοσοφίας, εἶπεν εἰς τὸ τέλος καὶ ταύτην τὴν βλασφημίαν ὁ τρισκατάρατος· Τρεῖς ἄνθρωποι εὑρέθησαν εἰς τὸν κόσμον, οἵτινες μὲ ταῖς διδαχαῖς καὶ πολυξευρίαις αὐτῶν ἐξουσίασαν, καὶ ὑπόταξαν εἰς τὸ θέλημά τους ὅλην τὴν Κτίσιν· Ὁ Μωϋσῆς, ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Μωάμεθ. Ὁ Μωϋσῆς ἠπάτησε τοὺς Ἑβραίους. Ὁ Χριστὸς ἐπλάνεσε τοὺς Χριστιανούς. Καὶ ὁ Μωάμεθ πάντα τὰ Ἔθνη. Εὐθὺς ὡς εἶπεν ὁ ἀσεβέστατος Σίμων ταύτην τὴν βλασφημίαν, ἐπληγώθη ὑπὸ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς ὡς ἀπεθαμένος, καὶ πηγένοντές τον βαστακτὸν εἰς τὸν οἶκον του, ἐκείτετο βασανιζόμενος τρία νυχθήμερα μὲ ἄμετρον ὀδύνην καὶ κόλασιν, καὶ φοβερὰς πληγάς, ὁποῦ ἀοράτως ἐλάμβανεν εἰς ὅλον τὸ σῶμά του, καὶ ἔχασε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν λαλιὰν καὶ μόνον ἐμουγγᾶτο, ὡς λέων. Μετὰ ταῦτα φθάνοντας εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ἐβόησε οὕτω μὲ τρομερὰν φωνήν· Ἀλκίδα βοήθα μου (αὐτὴ ἦτον ἡ παλλακίδα του), καὶ μὲ τὴν ἐλεεινὴν φωνὴν ταύτην ἔδωκε τὴν μιαρὰν του ψυχὴν τῷ δαίμονι. Ἔλαβεν οὖν τόσος τρόμος καὶ φόβος ὅλους τοὺς διδασκάλους τοῦ Παρισίου, ὁποῦ ἦσαν ὥσπερ ἐκστατικοὶ εἰς τοιαύτην ἐκδίκησιν τοῦ Κριτοῦ, καὶ ἐφυλάγοντο εἰς τὸ μέλλον μετὰ πολλῆς προσοχῆς, νὰ μὴ τὰς πέσῃ λόγος παραμικρὸς βλασφημίας, καὶ πάθωσι τούτου ὅμοια.

Ἔτι δὲ γράφει ὁ ἅγιος Γρηγόριος εἰς τὴν τετάρτην βίβλον τῶν Διαλόγων, ὅτι εἰς τὴν Ῥώμην ἦτον εἷς Ἄρχων, καὶ εἶχεν υἱὸν μονογενῆ, καὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἄμετρον ἀγάπην δὲν τὸν ἐπαίδευσεν ὁ ἀσύνετος, ἀλλὰ ὑπόμενεν ὅλας τὰς ἀταξίας αὐτοῦ, καὶ ἔστωντας νὰ συνηθίσῃ τὸ καταραμένον τέκνον νὰ βλασφημᾷ τὸν Θεὸν χωρὶς ποσῶς νὰ τὸ παιδεύσῃ ποτὲ ὁ ἄγνωστος κύρις, μίαν ἡμέραν, ὅταν τὸ ἐκράτει εἰς τὰς ἀγκάλας τε, ἔρχεται τοῦ παιδίε φόβος πολὺς, καὶ ἔλεγε πρὸς τὸν πατέρα τε ταῦτα· Κρύψον με πάτερ, ὅτι οἱ μαῦροι παραστέκουσιν ἐδῶ, νὰ μὲ πάρουσι. Τοῦτο δὲ ἔλεγε διὰ τοὺς ζοφεροὺς δαίμονας, ὁποῦ ἔβλεπε. Καὶ τότε πάλιν ἀπὸ τὸν φόβον του ἐβλασφήμησε τὸν Θεὸν, καθὼς ἦτον συνηθισμένον τῇ τετυφλωμένῃ πατρὸς τὸ καταραμένον τέκνον. Καὶ εὐθὺς μὲ τὴν βλασφημίαν, παραχωρήσει Θεοῦ ἐπῆραν τὴν ψυχήν του οἱ δαίμονες.

Ὁμοίως ἦτον ἄλλο ἕνα παιδί, καὶ εἶχε συνήθειαν νὰ βλασφημᾷ τὸ καταραμένον· καὶ μίαν φορὰν παίζοντας μὲ τοὺς ἄλλους παῖδας, ἐβλασφήμησε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ὥραν ἐκείνην τὸ ἅρπαξαν οἱ δαίμονες σύσσωμον, καὶ πλέον ποσῶς δὲν ἐφάνη, οὔτε ἠκούσθη τίποτες διὰ λόγον του. Τοῦτο δὲ ἔγεινε, διὰ νὰ καταλάβουν οἱ βλάσφημοι, ὅτι ἐὰν τὰ μικρὰ βρέφη κολάζει τόσον αὐστηρὰ ὁ ἐλεήμων Θεὸς, τὰ ὁποῖα ἔχουσι μικρότερον πταίσιμον εἰς τὴν ἁμαρτίαν διὰ τὴν ὀλίγην τες γνῶσιν καὶ μικρὰν φρόνησιν, εἰς ποῖον κίνδυνον εὑρίσκονται οἱ μεγάλοι, ὁποῦ γνωρίζουν τὸ σφάλμα τους, καὶ ἠξεύρουσι πόσην ἀνομίαν κάμνουσι μὲ τὴν βλασφημίαν, καὶ νὰ φοβηθῶσι, μὴ τοὺς παιδεύσῃ ὁ Κύριος μὲ τοσαύτην καὶ τρανητέραν κόλασιν. Καθὼς ἔπαθαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ εἰς διαφόρους καιροὺς καὶ τόπους, οὐ μόνον τοὺς περασμένους χρόνους ἀλλὰ καὶ τώρα εἰς τὰς ἡμέρας μας, καθὼς τὸ ἠξεύρουσιν ὅσοι ἔτυχαν παρόντες, καὶ ἐφάνησαν διάφοραις κρίσεις, καὶ φοβεραὶ κολάσεις· τινὲς ἐτόλμησαν νὰ βλασφημήσουσι κατ' αὐτοῦ, καὶ ἄλλους ἐκατάκαυσεν οὐρανόθεν μὲ κεραυνὸν, ἄλλων ἔστρεψεν εἰς τὸν αὐχένα τὸ πρόσωπον, καὶ ἔμειναν εἰς τοὺς ὁρῶντας παράξενον θέαμα, ἄλλων ἐκαρφώθη μὲ βέλος ἡ γλῶσσά τους, ἄλλων ἐπρήσθη καὶ κατεφλέχθη ὁλότελα τὸ μέλος ἐκεῖνο, ὁποῦ εἶπε τὴν βλασφημίαν, καὶ ἕτεροι πλεῖστοι κατὰ διαφόρους τόπους καὶ χρόνους ἐτιμωρήθησαν, τῶν ὁποίων ἡ παίδευσις ἂς

εἶναι παράδειγμα καὶ νουθεσία εἰς τοῦ λόγου σου, καὶ φοβήσου μὴ πάθῃς καὶ σὺ τὰ ὅμοια τούτοις καὶ χείρονα. Ἔτι δὲ ἠμπορεῖς νὰ ὠφεληθῇς διὰ νὰ ξεριζώσῃς ἀπὸ λόγου σου τὸ ἔγκλημα τοῦτο, νὰ κάμῃς μίαν ἀπόφασιν εἰς τὸν νοῦν σου, ὅτι πλέον νὰ μὴ βλασφημήσῃς διὰ τινὰ αἰτίαν, ἐὰν ἦτον ἡ σφοδροτέρα θλῖψις καὶ συμφορά, ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ τύχῃ· καὶ πάλιν ἐὰν πέσῃς ἐξ ἀπροσεξίας, ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν, μὴν ἀφήσῃς νὰ περάσῃ ἐκείνη ἡ ἡμέρα, πάρεξ νὰ δράμῃς εἰς τὴν Ἐξομολόγησιν, καὶ ἄφες πάσας τὰς ὑπηρεσίας τοῦ σώματος, διὰ νὰ θεραπεύσῃς τὴν ψυχικήν σου πληγήν, καθὼς ἔκαμνες εἰς τὴν σωματικήν. Καὶ μὴν ὑπομείνῃς κἂν μίαν στιγμὴν ἀδιόρθωτος, ὅτι ἡ ἁμαρτία ὁποῦ δὲν ἐξαλείφθη διὰ μετανοίας, τραβίζει τὸν ἁμαρτωλὸν μὲ τὸ βάρος της εἰς ἄλλο ἀνόμημα· διὰ τοῦτο ξέφραμε τὴν θεραπείαν ταχύτερον. Εἰ δὲ καὶ δὲν τύχῃ ἐκεῖ πλησίον, ὁποῦ εἶσαι, Πνευματικὸς, νὰ εἰπῇς κατὰ τὴν ὥραν τὸν λογισμόν σου, κάμε τὸν κανόνα ἐτοῦτον, ὁποῦ σὲ δίδω ἐγὼ ὁ ἀνάξιος· ἤγεν εὐθὺς ὁποῦ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματός σου ἡ βλασφημία, δάγκασε δυνατὰ τὴν γλῶσσαν σου, ὁποῦ ἔκαμε τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἂς αἱματώσῃ, ἢ κἂν ἂς λάβῃ πόνον πολὺν διὰ νὰ τὸ ἐνθυμᾶσαι εἰς τὸ ἐρχόμενον· καὶ πάλιν ὁσάκις πέσῃς, κάμε τὸ ὅμοιον, ἕως νὰ ξεσυνηθείσῃς· καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν, νὰ λυτρωθῇς καὶ τελείως καθὼς καὶ ἄλλοι ἐπράξασιν, ὅτι κάθε τίποτες εἶναι συνήθεια, καὶ μὴ θελιάσῃς τὸν πόνον, ὅτι κάλλιον νὰ πονέσῃς ἐδῶ πρὸς ὥραν ὀλίγην, πάρεξ νὰ κολασθῇς αἰώνια.

Ἕβδομον καὶ τελευταῖον ἰατρικὸν εἶναι νὰ φεύγῃς τὰς αἰτίας καὶ τόπους ὁποῦ σὲ κάμνουν καὶ πίπτεις εἰς τοῦτο τὸ ἔγκλημα· διατὶ ὅστις δὲν προσέχει τὸν ἐγκρεμνόν, θανατόνεται. Αἱ δὲ αἰτίαι, ὁποῦ σοῦ λέγω νὰ βλέπεσαι, εἶναι αὐταὶ αἱ δύω· Πρῶτον ὁ ὅρκος, τὸν ὁποῖον πρόσεχε, νὰ μὴν εἰπῇς ποτέ σου, μὰ τὸν Θεὸν, ἢ τὴν Παναγίαν, ἢ τινὰ Ἅγιον, καθὼς μᾶς παραγγέλλει ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος· καὶ τοῦτο, διατὶ ἀπὸ τὸν ὅρκον πίπτεις εἰς τὴν ἐπιορκίαν, καὶ ἀπ' αὐτὴν εἰς τὴν βλασφημίαν. Ὅτι καθὼς ἡ πολυλογία φέρνει τὴν ἁμαρτίαν, οὕτω καὶ ἡ πολιορκία τὴν βλασφημίαν· καὶ ὅστις δὲν φυλάγεται ἀπὸ τὴν ἀργολογίαν, πίπτει εἰς τὴν αἰσχρολογίαν. Μὴν ὀμόσῃς γοῦν διά τινα πρόφασιν· εἰ δὲ καὶ ἀστοχήσῃς, ἂς εἶναι τὸ ἰατρικὸν (ὡς ἄνωθεν εἴπαμεν εἰς τὴν βλασφημίαν) νὰ δαγκάσῃς τὴν γλῶσσαν, ἢ νὰ ῥαπίσῃς τὸ πρόσωπον, ἢ νὰ κάμῃς ἄλλον κανόνα παραμικρὸν, ῥ. μετανοίας, ἢ νηστείαν, ἢ ξηροφαγίαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἢ ἄλλο εἴτι σὲ φωτίσῃ ὁ Κύριος, καὶ τοῦτο σοῦ βοηθῇ πολλὰ νὰ κάμῃς πᾶσαν ὥραν, ὁποῦ πέσῃς εἰς τοῦτο, ἢ ἄλλο ἀνόμημα, διατὶ τὸ ἐνθυμᾶσαι ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην φοράν, καὶ ξεσυνηθᾷς τὸ κακὸν θείᾳ χάριτι. Καὶ διὰ νὰ φυλάγεσαι ἐπιμελέστερα, ἐξέταζε πολλάκις τοῦ λόγου σου, καὶ μάλιστα τὸ βράδυ, ὅταν ὑπάγῃς νὰ κοιμηθῇς, καὶ στοχάζου, ἐὰν ὤμοσες τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ δὲν ἔκαμες τὸν κανόνα, κάμετον τότε, ὁποῦ ἔχεις ἄδειαν περισσότερην, νὰ κλαύσῃς τὴν ἁμαρτίαν σου. Καὶ οὕτω μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου, εἰς ὀλίγον καιρὸν τελείως λυτρώνεσαι ἀπὸ τὴν κακὴν ταύτην συνήθειαν.

Δευτέρα αἰτία τῆς βλασφημίας εἶναι τὸ παιγνίδιον, καὶ μάλιστα τὰ χαρτία, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ φύγῃς ὥσπερ τὸν ὄφιν, τουτέστι νὰ μὴ παίζῃς ἄσπρα, ἢ ἄλλο πρᾶγμα στοχαζόμενος εἰς αὐτὸ τὰς πολλάς σου ζημίας· ὅτι ἀ. μὲν χάνεις τὰ χρήματα· β'. τὴν τιμὴν καὶ φήμην σου, διατὶ δὲν σὲ εὐλαβοῦνται ποσῶς, ἀλλὰ πάντες σὲ ἐξουθενοῦσι, καθὼς σοῦ πρέπει· γ'. ζημιώνεσαι τὸν καιρὸν τὸν πολύτιμον, ὁποῦ σοῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς, νὰ τὸν ἐξοδιάζῃς εἰς ἀγαθὰ ἔργα, διὰ νὰ λάβῃς τὴν οὐράνιον Βασιλείαν. Ἡ ὁποία ζημία εἶναι τραγύτερη (τοῦ καιροῦ λέγω) παρὰ τοῦ πράγματος, διατὶ πρᾶγμα ὅσον θέλεις εὑρίσκεις, ἀμὴ καιρὸν ὄχι, ὅτι πλέον δὲν στρέφει εἰς τὰ ὀπίσω. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τὸ παιγνίδιον εἶναι αἰτία σχεδὸν ὁλονῶν τῶν ἁμαρτημάτων, διατὶ κάμνει τὸν ἄνθρωπον φιλάργυρον, καὶ ἡ φιλαργυρία εἶναι ῥίζα πάντων τῶν κακῶν. Λοιπὸν φανερὸν εἶναι, ὅτι ὅς

τις παίζει τὰ χρήματα, εὑρίσκεται εἰς αὐτὸ τὸ πάθος, ἐπειδὴ πλεονεκτᾷ, καὶ πάσχει νὰ ἐγδύσῃ τὸν ἀδελφόν του, νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμά του. Φυλάγου λοιπόν, ἀδελφὲ, ὅσον δύνεσαι, οὐ μόνον νὰ μὴ παίζῃς ἐσὺ, ἀλλὰ μήτε κἂν νὰ ὑπάγῃς, ὅπου ἕτεροι παίζουσιν, ὅτι κανένα διάφορον δὲν λαμβάνεις, ἀλλὰ ζημίαν σωματικὴν καὶ ψυχικὴν πάντοτε. Καὶ οὕτως ἔχων τὴν πρέπουσαν ἐπιμέλειαν, λυτρώνεσαι ἀπὸ ταύτην τὴν ἀνομίαν.

Εἶναι καὶ ἄλλη βλασφημία δευτέρα τῆς ἄνωθεν, ὁποῦ λέγουν τινὲς ἀνόητοι ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, καὶ παραδίδουσι τὸν ἀδελφὸν, λέγοντες· Νὰ τὸν πάρῃ ὁ δαίμων, ἢ ἀνάθεμά τον, καὶ ἕτερα ὅμοια. Ὦ τῆς ἀγνωσίας σου ἄνθρωπε! ποίαν ἐξουσίαν ἔχεις ἐσὺ, καὶ δίδεις τὸν ἀδελφόν σου τοῦ πονηροῦ; ἠγόρασές τον; φαίνεταί σου καλὰ καμωμένον, νὰ παραδίδῃς τὸν ὁμόπιστον καὶ πλησίον σου, ὁποῦ ὁ Κύριος ἔχυσε τὸ ἄχραντον αὐτοῦ καὶ πολυτίμητον αἷμα, διὰ νὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Διαβόλου, καὶ σὺ τὸν παραδίδεις; Ἀρρεῖς καὶ ἐκεῖνον λαμβάνει; ἐσένα κληρονομᾷ, φρενόληπτε. Ὁ Ἀπόστολος Ἰούδας γράφει εἰς τὴν Ἐπιστολήν αὐτοῦ διὰ τὸν Ἀρχάγγελον Μιχαὴλ, ὅταν ἐδιακρίνετο, διαλεγόμενος μὲ τὸν δαίμονα διὰ τὸ σῶμα τοῦ Μωϋσέως, ὅτι δὲν ἐτόλμησεν ὁ Ἄγγελος νὰ βλασφημήσῃ τὸν δαίμονα, καὶ εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν, ὁποῦ ἐναντιεῖτο ὁ τρισκατάρατος, τοῦ Θείου προστάγματος· ἀλλὰ εἶπέ του· Ὁ Κύριος νὰ σοῦ δώσῃ ἐπιτίμιον, διάβολε. Ὅταν οὖν ἔχῃς καὶ σὺ τίποτες διαφορὰν μὲ τινὰ, ἄφες νὰ κάμῃ τὴν κρίσιν ὁ δίκαιος Κριτὴς, καὶ περισσότερον βλάβεις τὸν ἐχθρόν σου, νὰ ὑπομείνῃς τὴν ζημίαν ὁποῦ σοῦ ἔκαμε, νὰ εἰπῇς, ὁ Θεὸς νὰ τὸν εὕρῃ, πάρεξ νὰ τὸν παραδώσῃς τῷ δαίμονι. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὴν βλασφημίαν, καὶ ἐνθυμούμενος τὰς ἄνωθεν ἑρμηνείας ἐπιμελοῦ τὴν σωτηρίαν σου, ὅσον δύνεσαι, νὰ λυτρωθῇς ἀπὸ τοσοῦτον ἀνόμημα, καὶ τότε νὰ χαίρεσαι περισσότερον, πάρεξ νὰ ἤθελες εὕρῃ πλοῦτον ἀτίμητον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τῆς ἀντιθέου καὶ δαιμονικῆς Ὑπερηφανίας.

Ἡ ὑπερηφανία εἶναι ῥίζα καὶ πηγὴ πάσης ἁμαρτίας. Ὁ Διάλογος Γρηγόριος εἰς τὰ ἠθικὰ τὴν εὑγάνει ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑπτὰ θανασίμων ἁμαρτημάτων, καὶ λέγει οὕτως· Ἡ Ὑπερηφανία ἡ βασίλισσα πάσης ἁμαρτίας, εὐθὺς ὁποῦ νικήσῃ τὸν ἄνθρωπον, καὶ αἰχμαλωτίσῃ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, τὸν δίδει εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ, νὰ τὸν θανατώσωσιν. Ἡ Ὑπερηφανία εἶναι μητέρα πασῶν τῶν ἀνομιῶν. Ὅθεν ὁ Ἰσίδωρος τὴν ἐπωνόμασεν εἰς τὴν β'. βίβλον τῆς ἐτυμολογίας, ἀφανισμὸν πασῶν τῶν ἀρετῶν, ὅτι ὅλων κάμνει πόλεμον, καὶ ἐναντιεῖται ταις. Ἀμὴ θιατὶ τὸ κυριώτερόν της εἶναι, νὰ καταφρονᾷ τὴν ὑπακοὴν, διὰ τοῦτο κοινῶς λέγεται, ἐχθρὸς τῆς ταπεινώσεως, καὶ ἀντίδικος. Οἱ βαθμοί της εἶναι πέντε, καθὼς λέγει ὁ αὐτὸς Γρηγόριος εἰς τὸ κγ'. βιβλίον. Γίνωσκε γοῦν, ὅτι μερικὰ ἀγαθὰ λέγονται πνευματικὰ, ἤγουν ἡ χάρις, ἡ προφητεία, τὸ ποιεῖν σημεῖα, καὶ ἕτερα ὅμοια. Ἄλλα εἶναι τῆς φύσεως, ὡσὰν ἡ γνῶσις, ἡ εὐμορφία, καὶ ἡ δύναμις. Ἄλλα τῆς τύχης, ἤγουν πλοῦτος, τιμαῖς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Τύχην δὲ λέγομεν κατὰ τὴν τοῦ λόγου συνηθειαν ὁποῦ λέγει ὁ κόσμος, ὄχι νὰ πιστεύωμεν τύχην καὶ ῥοιζικὸν, καθὼς ἐφρονοῦσαν οἱ Ἕλληνες. Μὴ γένοιτο. Αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ χαρίζει ὁ Κύριος, οὗ τινος θέλει, καθὼς θέλει, ὅταν θέλῃ, καὶ ὅσον θέλει. Ὁ πρῶτος οὖν βαθμὸς τῆς ὑπερηφανίας εἶναι, ὅταν ἔχῃς μερικὰ ἀπὸ ταῦτα, καὶ δὲν τὰ γνωρίζεις ἐκ Θεοῦ, ἀλλὰ θαρρεῖς, ὅτι τὰ ἔχεις ἀφ' ἑαυτοῦ σου. Ὁ β'. εἶναι, ὅταν γνωρίζῃς πῶς τὰ ἔχεις ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀμὴ ὄχι χάριτα,

ἀλλὰ διατί σοῦ πρέπουσι, καὶ εἶσαι ἄξιος νὰ τὰ ἔχῃς. Ὁ γ'. εἶναι, ὅταν θαῤῥεῖς πῶς ἔχεις τινὰ ἀγαθὰ, ὁποῦ δὲν τὰ ἔχεις. Ὁ δ'. εἶναι, ὅταν καταφρονᾷς τοὺς ἄλλους, καὶ ἐπιθυμᾷς νὰ σὲ τιμῶσιν ὡς ἀξιώτερον ἀπὸ ἐκείνους. Ὁ πέμπτος καὶ ὕστερος βαθμὸς εἶναι, ὅταν καταφρονᾷς τοὺς ἱεροὺς νόμους, καὶ δὲν ὑποτάσσεσαι εἰς αὐτοὺς, καθὼς οἱ ὅσιοι Πατέρες ἐνομοθέτησαν, οὕτως εἰς τὴν νηστείαν, ὡσὰν καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην Ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν. Εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς βαθμοὺς εἶναι ἁμαρτία, ἁμὴ εἰς τὸν ε. περισσότερον ἁμαρτάνει ὁ ὑπερήφανος, ὅτι εἰς τρόπον τινὰ καταφρονᾷ τὸν Θεὸν, ᾧ πρέπει πᾶσα τιμὴ καὶ δόξα, ὡς Δεσπότης ἡμῶν, ὁποῦ εἶναι, καὶ Βασιλεὺς τῆς μεγαλειότητος. Οἱ κλάδοι τῆς ὑπερηφανίας, καὶ θυγατέρες της εἶναι, ιβ'. Περιεργία, Ἀλαζονεία, Κενοδοξία, Καύχησις, Γ'διοραθυμία, Αὐθάδεια, Ἀπόνοια, Πρόφασις, Προσποιουμένη Ἐξομολόγησις, Ἀποστασία ἢ παράβασις, Ἐλευθερίας ἄδεια, καὶ τὸ ὕστερον ἡ τῆς Ἁμαρτίας συνήθεια, ἥτις περιέχει μίαν τινὰ καταφρόνησιν τῶν Ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὰ τὰ ιβ'. ἐγκλήματα αὐξάνουσι πολλὰ τὴν μητέρα τους, καὶ ἐὰν ποθῇς νὰ λυτρωθῇς ἀπὸ ταύτην φεῦγε, καὶ μίσα ὁμοίας πράξεις. Ὁ αὐτὸς Γ'ρηγόριος λέγει εἰς τὸ σβ'. βιβλίον Κεφάλαιον κβ'. καὶ κγ'. ὅτι καθὼς ἡ ταπείνωσις εἶναι σημεῖον τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Θεοῦ, πῶς ἔχουν νὰ ἀπολαύσουσιν τὴν οὐράνιον Βασιλείαν, οὕτω καὶ ἡ ὑπερηφανία εἶναι ἀψευδὴς μαρτυρία τῶν κολασμένων, ὅτι πῶς θέλουσι ταπεινωθῇ εἰς τὸν Ἅδην νὰ τιμωροῦνται αἰώνια, κατὰ τὰ Δέσποτικὰ λόγια. Πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ὅσον δοξάζεσαι ἄνθρωπε, καὶ ὑπερηφανεύεσαι μοναχός σου, τόσον εἶσαι περισσότερον καταφρονεμένος καὶ μεμισημένος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἀντιτάσσεται τοῖς ὑπερηφάνοις, καὶ ταπεινώνει, καὶ διασκορπίζει τὰς διανοίας τῆς καρδίας αὐτῶν, καθὼς εἶπεν ὁ Δεσπότης μας· Ἡ ταπείνωσις εἶναι χάρις πασῶν τῶν χαρίτων. Ἡ δὲ ὑπερηφανία πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐμπόδιον, καὶ αἰτία τῶν ἐγκλημάτων. Ἐξ αὐτῆς γεννᾶται ἡ αἵρεσις, ἡ ἔχθρα, ἡ κλεψία, καὶ ἄλλα διάφορα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὡς οἰκοδομαῖς καὶ ὀσπήτια πλησίον ἑνὸς πύργου ὑψηλοῦ θεμελιωμένα, ὁποῦ δὲν ἠμποροῦσιν οἱ πολεμοῦντες, νὰ τὰ ῥίξουσι διατὶ ὁ πύργος τὰ βοηθᾷ καὶ φυλάγει τα· οὕτω καὶ ἡ ὑπερηφανία δυναμώνει τὰ ἐπίλοιπα ἁμαρτήματα, καὶ δὲν ἀφίνει νὰ νικήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Εἶναι πολλοὶ, ὁποῦ ἔστρεφαν τὰ ξένα καὶ ἀλλότρια πράγματα, ὁποῦ κρατοῦσιν ἀδίκως, ἁμὴ αὐτὴ τοὺς κάμνει, καὶ αἰσχύνονται νὰ τὰ ὁμολογήσουν, καὶ δὲν τὰ δίδουσι. Καὶ πάλιν οἱ φιλάργυροι ἄφιναν τὰς ὠφελείας καὶ τόκους ἐν εὐκολίᾳ, ἁμὴ διὰ νὰ μὴ πτωχεύσουν καὶ τοὺς καταφρονῶν, δὲν τὸ στέργουσιν. Ἄλλοι πάλιν ἐσυγχωροῦσαν τὴν ὕβριν καὶ ἀτιμίαν, ὁποῦ τοὺς ἔκαμναν οἱ ἐχθροί τους, καὶ ἄφιναν τῷ Θεῷ τὴν ἐκδίκησιν, ἁμὴ οὗτος ὁ δαίμων δὲν τοὺς ἀφίνει νὰ κάμωσι τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ φαίνεταί τους, ὅτι ἐὰν δὲν θανατώσουν τὸν ἐχθρόν τους, δὲν ἔχουσι πρόσωπον νὰ παῤῥησιασθῶσιν εἰς τὸ παζάρι, νὰ τοὺς ἰδοῦσιν οἱ ἄνθρωποι. Βλέπεις, πόσην βοήθειαν λαμβάνουσι τὰ ἐπίλοιπα ἁμαρτήματα, ἀπὸ τὸν πύργον τῆς ὑπερηφανίας, καὶ δὲν δύνονται τα ὅπλα τῶν θείων φωτισμῶν, καὶ αἱ βουμπάρδαι τῶν διδασκάλων, νὰ τὰ χαλάσουσιν; Ἐὰν οὖν θέλῃς, νὰ νικήσῃς τοιοῦτον πόλεμον, κάμε τρόπον, νὰ ῥίψῃς τὸν πύργον τῆς ὑπερηφανίας πρότερον, καὶ τότε νικᾷς τὰ ἐπίλοιπα. Διὰ νὰ θεραπεύσῃς αὐτὸ τὸ ἀνόμημα, ἄνθρωπε, παραχωρεῖ ὁ Κύριος, καὶ πίπτεις εἰς ἄλλα μεγάλα ἐγκλήματα, τὸ ὁποῖον δὲν ἔκαμνεν ὁ πάνσοφος Ἰατρὸς, ἐὰν αὐτὸ δὲν ἦτον πάντων τῶν ἄλλων χειρότερον. Ἐκαυχήθη ὁ Προφητάναξ, λέγων· Ἐγὼ εἶπα ἐν τῇ εὐθυνίᾳ μου οὐ μὴ σαλευθῶ, ἤγουν δὲν θέλω ἁμαρτήσῃ, καὶ διὰ νὰ τὸν ταπεινώσῃ καὶ νὰ τοῦ θεραπεύσῃ ὁ Κύριος τὴν ὑπερηφανίαν ταύτην, τὸν ἀφῆκε καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν μοιχείαν καὶ φόνον. Ὑπερηφανεύθη ὁ Πέτρος, ὅταν ἔλεγεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς Ἀποστόλους, ὅτι ἔμελλον νὰ τὸν ἀφήσουσιν ὅλοι εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἰουδαίων, νὰ φύγουν, καὶ λέγει του, ἐὰν ὅλοι οἱ Συν-

απόστολοί μου σὲ ἐγκαταλείψωσιν, ἐγὼ δὲν σὲ ἀφίνω, ἐὰν ἤξευρα νὰ θανατωθῶ δι' ἀγάπην σου. Καὶ διὰ ταύτην τὴν ἔπαρσιν αὐτοῦ, παρεχώρησεν ὁ Κύριος, καὶ τὸν ἀρνήθη τρισσῶς διὰ νὰ ταπεινωθῇ ὕστερον, νὰ ὀδύρεται τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ, νὰ μὴν ὑψηλοφρονᾷ. Ἔτζι δὲ πόσοι καὶ ποταποὶ Ἀσκηταὶ εἰς τὴν ἔρημον ἐνάρετοι, ὁποῦ ἐθίωκον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δαιμόνια, καὶ ἄλλα σημεῖα καὶ τέρατα ἔκαμναν, καὶ ὕστερον ἔπεσον εἰς μεγάλα περιπτώματα, Κρεοφαγίαν, Φονικὰ, Πορνείας, καὶ εἰς ἄλλα διάφορα, καθὼς φαίνεται εἰς τὸν Μεταφραστὴν, εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν, καὶ ἄλλα Βιβλία, τὰ ὁποῖα ἀφίνω διὰ βραχύτητα. Ἀμὴ ὅστις θέλει, ἂς τὰ ἀναγνώσῃ, νὰ ἐκπλαγῇ, καὶ νὰ ταπεινωθῇ ὁλοψύχως. Ἐπειδὴ οὖν διὰ θεραπείαν τῆς ὑπερηφανίας παραχωρεῖ ὁ Κύριος τοιαῦτα ἀνομήματα, φανερὸν, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἀπ' ὅλα χειρότερη. Πολλάκις δὲ πάλιν ἀφίνει ὁ Θεὸς καὶ καταλαλοῦσι τινὰς ψευδῶς, ὅτι ἔπραξαν τινὰ ἀνομίαν, καὶ τοῦτο τὸ κάμνει ὁ πάνσοφος Γατρὸς, διὰ νὰ τοὺς ταπεινώσῃ ἀπὸ τὴν ἔπαρσιν, καὶ στέλλει τους καὶ ἑτέρας θλίψεις, διὰ νὰ μὴ πέσουσιν εἰς ὑπερηφανίαν, καθὼς τὸ μαρτυρᾷ ὁ Οὐράνιος Παῦλος, λέγων· Ἐδόθη μοι Ἄγγελος τοῦ Σατανᾶ νὰ μὲ κολαφίζῃ, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεθῶ ἀπὸ τὴν μεγαλότητα τῆς ἀποκαλύψεως. Εἰς τὸ στάδιον ὁποῦ πολεμοῦσι αἱ ἀρεταὶ μὲ ταῖς ἁμαρτίαις, ὅταν νικήσῃ ἡ ἀρετὴ, φεύγουσιν ὅλα τὰ ἐλαττώματα, καὶ μόνον ἡ ὑπερηφανία ἐπιμένει, καὶ πολεμᾷ ἕως θανάτου τὸν ἄνθρωπον. Ὅταν οὖν νικήσῃς ὅλα τὰ πάθη, ἑτοιμάσου νὰ πολεμᾷς τὴν κενοδοξίαν, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐὰν νικηθῇς, δὲν ἐκατώρθωσες τίποτες. Ἐὰν ἦσαι λέγω σώφρων, ἐγκρατὴς, ἐλεήμων, καὶ νὰ ἔχῃς καὶ ἄλλας ἀρετὰς διαφόρους, τότε μάλιστα φυλάγου ἀπὸ τὴν ὑπερηφανίαν ἐπιμελῶς, ἡ ὁποία δὲν φεύγει ποτέ της ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸν πολεμᾷ ἕως τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, τότε ὁποῦ ὅλα τὰ πάθη δὲν τολμῶσι πλέον νὰ πλησιάσουσι. Καὶ ἐὰν δὲν φυλαχθῇς ἀπὸ ταύτην, ἐζημιώθης ὅλους τοὺς κόπους σου. Καθὼς ἔπαθεν ὁ Φαρισσαῖος ἐκεῖνος, ὅστις ἐκατώρθωσε πολλὰς ἀρετὰς, ἔπειτα τὸν ἐκίνησεν ἡ ὑπερηφανία, καὶ καταβαίνων ἀπὸ τὸ Ἱερὸν κατεκρίθη ὁ ἄθλιος. Οὐ μόνον δὲ οὗτος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐνάρετοι φίλοι τοῦ Θεοῦ περίφημοι Ἀσκηταὶ, ἐζημιώθησαν τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν οἱ ταλαίπωροι, ὁποῦ ἐπέρασαν ὅλην τους τὴν ζωὴν εἰς τὴν ἔρημον ἐσθίοντες χορτάρια ἄγρια, καὶ ὀλίγον ὕδωρ, ἢ ξηρὸν ἄρτον χωρὶς ἄλλην παραμυθίαν τοῦ σώματος, ἔπειτα μόνον διὰ ἕνα ὑψηλόφρονα λογισμὸν ἐκολάσθησαν. Περὶ τούτου θέλομεν γράψει ἐδῶ εἰς τὸ τέλος τοῦ λόγου δύω παραδείγματα, διὰ νὰ φοβηθοῦσιν οἱ ὑπερήφανοι, καὶ νὰ ταπεινωθοῦν ἐξ ὅλης καρδίας, ἀκούοντες ὅτι ποταπῆς διαγωγῆς ἄνθρωποι ἀπωλέσθησαν. Ὁ Ἐλεάζαρ ἔκαμε μίαν νίκην περίφημον, ὅταν ἐφόνευσε τὸν ἐλέφαντα, ὁ ὁποῖος πίπτωντας ἐφόνευσε τὸν φονευτήν του, καὶ ἔμεινεν ὑπὸκάτω τοῦ θηρίου ἀπεθαμένος, διατὶ δὲν ἐφυλάχθη μὲ ἐπιμέλειαν. Οὕτω καὶ σύ, ὅταν νικήσῃς ἕνα ἁμάρτημα, νόμισον ὅτι ἕνα θηρίον ἐφόνευσες, ἀμὴ ἐὰν δὲν φυλαχθῇς καλῶς, νὰ φύγῃς μακρὰν τῆς κενοδοξίας, αὐτὴ ἡ νίκη σὲ ἐθανάτωσε, καὶ νικητὴς νικᾶσαι μᾶλλον, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ σου φονεύεσαι. Ὁ πρῶτος, ὁποῦ ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ὕστερος νὰ ἐπιστρέψῃ εἶναι ὁ ὑπερήφανος. Κατὰ πολλὰ μισᾷ καὶ βδελύττεται ὁ πράστατος καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ τὴν ὑπερηφανίαν καὶ κατεβάζει την ἀπὸ τὸν θρόνον, καὶ τὺς ταπεινοὺς ὑψώνει. Ἐταπείνωσε τὸν Πέτρον διὰ μέσου μιᾶς παιδίσκης, τὸν Γολιὰθ διὰ τοῦ Δαυὶδ, ὅπου ἦτον ἕνα παιδὶ μικρὸν, καὶ ἐφόνευσε τοιοῦτον γίγαντα. Ἐταπείνωσε τὸν Ὀλοφέρνην, καὶ ἔκοψε μία γυναῖκα τὴν κεφαλήν του. Ἐξώρισε τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ τὸν Παράδεισον. Ὕστέρησε τὸν Σαοὺλ καὶ Ροβοὰμ ἀπὸ τὸ Βασίλειον. Ἐθανάτωσε τοῦ Σεναχειρὶμ, ρκέ. χιλιάδας λαόν. Ἔπνιξε τὸν Φαραὼ μὲ ὅλην τὴν στρατιὰν αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἄλλους πολλοὺς ὑπερηφάνους ἐπαίδευσεν ὁ πανάγαθος μὲ πικρότατον θάνατον, οὐ μόνον ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀγγέλους (ὅσοι δηλονότι ὑπερηφανεύθησαν) ἐξώρισεν Οὐρανόθεν, καὶ κατέκρινεν αὐτοὺς εἰς τὴν αἰώνιον

κόλασιν. Ἐκεῖ γοῦν ἡ ὑπερηφανία ἔκαμε τοὺς Ἀγγέλους Δαίμονας, καὶ ἡ ταπείνωσις κάμνει Θεὸν τὸν ἄνθρωπον· φυλάττου νὰ μὴ κενοδοξήσῃς ποτέ σου, ὅτι κἀμμίαν αἰτίαν δὲν ἔχῃς νὰ ὑπεραίρεσαι. Ἐν ἀνομίᾳ συνελείφθης. Ἐν ἁμαρτίᾳ ἐγεννήθης. Ἡ ζωή σου ὅλη μὲ θλίψεις καὶ βάσανα, καὶ ὁ θάνατος ταλαιπωρία. Ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. Ἐὰν στοχασθῇς, εἶσαι χῶμα καὶ στάκτη, καὶ νὰ ἐνθυμηθῇς τὸν βρωμερσμένον τάφον, ὅπου τελειώνει ἡ δόξα σου, καὶ τὴν ζημίαν ὁποῦ σοῦ προξενεῖ ἡ κενοδοξία, θέλεις τὴν μισήσει ὁλότελα, ἐνθυμούμενος τὴν βρῶμα, τὴν κόπρον, τοὺς σκώληκας, οὓς κληρονομεῖς μετὰ θάνατον, ὅταν σὲ καταπατῶσιν οἱ πεντητες, ὁποῦ ἐξουθενεῖς ἐσὺ τώρα καὶ καταφρονεῖς, ἀνόητε. Ὦ τῆς ἀφροσύνης σου ὑπερήφανε! διατὶ δὲν στοχάζεσαι ἐκεῖνο, ὁποῦ θεωρεῖς καθ' ἑκάστην εἰς τὰς Ἐκκλησίας καὶ Κοιμητήρια; Καθὼς εἶναι παράξενον καὶ ἐναντίον τῆς τάξεως, νὰ ὑπερηφανεύεται ἕστις βαστάζει καθ' ὥραν ἐπάνω του τὴν ἀπόφασιν τοῦ θανάτου, οὕτως εἶναι πρᾶγμα παράξενον νὰ κενοδοξῇς, καὶ νὰ ἐπαίρεσαι, ἄνθρωπε, διατὶ βαστάζεις τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἀδαμιαίας παρακοῆς. Ἡ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. Ἐὰν εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ σοφίαν σε ὑπερηφανεύεσαι, ἢ εἰς ἄλλην χάριν καὶ ἐπιστήμην, ὁποῦ νομίζεις νὰ ἔχῃς, ὅλα εἶναι δωρεαὶ καὶ χαρίσματα τοῦ Κυρίου, διὰ τὰ ὁποῖα μέλλεις νὰ ἀποδώσῃς λόγον ἐν ὥρᾳ Κρίσεως. Οἱ γὰρ δυνατοὶ δυνατῶς ἐτασθήσονται, καὶ τὰ ἑξῆς. Αἱ ἀρεταὶ εἰσὶν εὐεργεσίαι τοῦ παναγάθου Θεοῦ, καὶ πρέπει ὅσον περισσεύεις τοὺς ἄλλους εἰς ἀξιώματα ἢ σοφίαν, ἀνδρείαν, δύναμιν, πλοῦτον, καὶ ἕτερα ὅμοια σωματικὰ χαρίσματα, ἢ καὶ ψυχικά, ἤγουν σωφροσύνην, ἐγκράτειαν, καὶ ἄλλας ἀρετάς, τόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ ταπεινώνεσαι, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ δωρήματα ἄνωθεν εἰσὶν ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων. Αἱ ἁμαρτίαι μόνον καὶ τὰ ἐγκλήματα εἶναι ἐδικά σου καὶ ἐὰν θέλῃς εἰς αὐτὰ νὰ καυχᾶσαι, εἶναι ἀφροσύνη σου καὶ ἀγνωσία ἀνείκαστος. Στίβασε γοῦν ὡσὰν ἕνα δεμάτι τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ πλησίον, βάλλε τὰ ἔμπροσθέν σου, καὶ τότε νὰ γνωρίσῃς ἁμαρτωλὸν τοῦ λόγου σου, καὶ δίκαιον τὸν πλησίον σου. Καὶ μὴ συλλογίζεσαι τὰς σᾶς ἀρετάς, καὶ τῶν ἄλλων τὰ ἐλαττώματα. Μὴ βλέπῃς τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ τὸ δοκάρι ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν ἐδικόν σου νὰ μὴν αἰσθάνεσαι, ἵνα μὴ κατακριθῇς, ὡς ὁ μεγάλαυχος Φαρισαῖος. Ἔβαλεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ ἀπέναντι τοῦ Παραδείσου, ὅθεν ἐκπέπτωκε, διὰ νὰ βλέπῃ τὸν ὀρεκτὸν καὶ ἀξιώτατον τόπον, ὁποῦ διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ ὑστερήθη, νὰ ταπεινώνεται. Στοχάζου καὶ σὺ καλὰ τὴν περασμένην σου πολιτείαν, ὅτι ἡ ἐνθύμησις τῶν ἁμαρτιῶν εἶναι κατὰ τῆς κενοδοξίας ἰατρεία ὠφέλιμος· πῶς εἶναι βολετὸν, νὰ ὑπερηφανευθῇ ἕνας σκώληξ ἀχρεῖος πεφορτισμένος ἀπὸ ἁμαρτίαις, καὶ ἕνα ἀγγεῖον γεμάτον κόπρος καὶ δυσωδίαν; Εἰς τί ἐπαίρεσαι καὶ καυχᾶσαι, ἀναίσθητε; εἰς τὰς στολάς καὶ εὔμορφά σου ἐνδύματα; ὢ τῆς ἀνοίας καὶ ἀφροσύνης σου! Εἰς αὐτὰ, ὁποῦ ζητᾷς καὶ διακονᾶσαι ἀπὸ οὐδαμινὰ καὶ ἀναξιώτερα σου κτίσματα, ὑπεραίρεσαι; ὁ εὐγενικὸς ἄνθρωπος ἐντρέπεται νὰ ζητᾷ καὶ νὰ διακανᾶται ἀπὸ χωρικοὺς ἀνθρώπους καὶ εὐτελεῖς, καὶ ὑπομένει τὴν πενίαν μᾶλλον, ἢ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ χειρότερόν του εἰς τὴν εὐγένειαν. Οὕτως ἔπρεπε καὶ σὺ, κενόδοξε, νὰ αἰσχύνεσαι, ὅτι πῶς διακονᾶσαι, καὶ λαμβάνεις τὴν εὐμορφίαν ὁποῦ βαστᾷς, ἀπὸ τὰ κτήνη καὶ θηρία ἀνήμερα. Τὰ μεταξωτὰ τὰ ῥοῦχα, καὶ αἱ πολυτίμητες γούναις ὁποῦ φορεῖς, εἶναι ἀπὸ ποταπὰ καὶ ἀνάξια κτίσματα ἐπαρμένα, διὰ τοῦτο ἐὰν καυχᾶσαι εἰς αὐταῖς ταῖς μάταιαις καὶ ζωγραφισταῖς στολισίαις, εἶσαι ἀσύνετος. Διατὶ γοῦν ὑπερηφανεύεσαι, στάκτη καὶ γῆ καταπατημένη καὶ ἄχρηστος, ὁποῦ διακονᾶσαι τὴν τροφήν, τὴν ἐνδυμασίαν, καὶ ὑποδήματα, ἀπὸ ταπεινότερά σου καὶ ἀναξιώτερα κτίσματα; τί διάφορον λαμβάνεις ἀπὸ τὸν πλοῦτον αὐτὸν καὶ τιμὴν τὴν πρόσκαιρον; δὲν ἦναι ἐδικά σου ταλαίπωρε, αὔριον ἀποβαίνεις, καὶ τὰ ἀφίνεις παντέρημα. Ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, νὰ στοχασθῇς τὸν ἑαυτόν σου, νὰ ἰδῇς

πράγματα, ὁποῦ νὰ σὲ κάμνουσι νὰ ταπεινωθῇς, καὶ νὰ φοβηθῇς τὴν κρίσιν τοῦ μεγάλου Θεοῦ, ὁποῦ ἐκδεχόμεσθεν. Ὅτι ὅστις γνωρίζει τοῦ λόγου του ταπεινώνεται, διατὶ ἐτοῦτο εἶναι ἰατρικὸν κατὰ τῆς ἀλαζονείας λίαν ὠφέλιμον, ἤτις εἶναι Δαιμονικὸν ἀνόμημα μᾶλλον, ἢ ἀνθρώπινον. Στοχαζόμενα ἐκεῖνα τὰ ὑπερήφανα πνεύματα τὴν εὐγένειάν τᴝς, ἠγέρθησαν κατὰ τοῦ Θεὸ ἐν τῷ Οὐρανῷ. Καὶ σὺ γήϊνε σκώληξ, ὁποῦ εἶσαι εἰς ταύτην τὴν ἐξορίαν καὶ δακρύων κοιλάδα, ἐπαίρεσαι κατὰ τ῏ Θεοῦ, μιμούμενος τὸν Διάβολον, ἔχωντας ἐσὺ περισσότερην αἰτίαν νὰ ταπεινώνεσαι, παρὰ ὁποῦ εἶχαν οἱ ὑπερήφανοι Ἄγγελοι; Τοῦτο ἂς σοῦ εἶναι πρώτη νουθεσία κατὰ τῆς ὑπερηφανίας, ἤγουν πόσον τὴν ἐχθρεύεται ὁ πολυεύσπλαγχνος καὶ πανάγαθος Κύριος, καὶ δὲν ἐσυγχώρησε τοῖς Ἀγγέλοις, ἀλλὰ τοὺς ἐξώρισεν Οὐρανόθεν αἰώνια. Τί θέλομεν πάθει γοῦν ἡμεῖς οἱ ἀνάξιοι σκώληκες, ἐὰν νικηθῶμεν ἀπὸ τοιοῦτου ἀνομήματος;

Στοχάσου, τὴν ταλαιπωρίαν σου, ἄνθρωπε, ὅτι ἡ μελέτη τῆς ἀσθενείας σοῦ δείχνει, ποταπὸς εἶσαι ψυχῇ τε καὶ σώματι, καὶ θέλεις εὕρει πολλὰς αἰτίας εἰς τοῦ λόγου σου, νὰ αἰσχυνθῇς μᾶλλον, ἢ νὰ ὑπερηφανευθῇς, ἐνθυμούμενος, ὅσον εἰς τὸ σῶμα τὴν ποταπὴν καὶ ταπεινὴν ὕλην, ὁποῦ ἐγίνηκες, κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν, τὰ διάφορα ἁμαρτήματα ὁποῦ ἔπραξες, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅσον ἐρευνήσεις τὰς ἀσθενείας σου, τόσον γνωρίζεις τὴν ἀναξιότητά σου καὶ ταπεινώνεσαι. Ὕπαγε εἰς τὸ λή. Κεφ. νὰ καταλάβῃς τὴν δυστυχίαν σου, καὶ ὅταν στοχασθῇς αὐτὰ ὅλα, εὑρίσκεις θεραπείαν κατὰ τῆς κενοδοξίας θαυμάσιον, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν, πῶς ἠρώτησεν ἕνας ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶ Παμβὼ, τί ἦτον κάλλιον; νὰ ἡσυχάζῃ μοναχὸς εἰς τὴν ἔρημον, ἢ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Κοινόβιον; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γνωστικὸς γέρων λέγωντας· Ὅταν γνωρίζῃ τοῦ λόγου του ὁ ἄνθρωπος ὅτι ποταπὸς εἶναι καὶ νὰ ταπεινώνεται, ὅπου ὑπάγῃ ἠμπορεῖ νὰ στέκῃ, ἀμὴ ἐὰν ὑπερηφανεύεται, εἰς τινὰ τόπον δὲν ἀναπαύεται.

Ἔτι δὲ ἐὰν ὑπεραίρεσαι πῶς ἔχεις τινὰ ἀρετὴν, ὁποῦ νὰ μὴ τὴν ἔχουν οἱ ἄλλοι, γίνωσκε, ὅτι ἐὰν περισσεύῃς ἐσὺ εἰς αὐτὴν τὸν πλησίον σου, εἰς ἄλλαις πολλαῖς σὲ ὑπερβαίνει ἐκεῖνος. Λόγου χάριν, ἐσὺ νηστεύεις, καὶ δουλεύεις περισσότερον, καὶ αὐτὸς ἔχει ἀγάπην καὶ ὑπομονὴν, ὁποῦ εἶναι θεαρεστότεραι ἀρεταὶ ἀπὸ τὴν νηστείαν σου. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, στοχάζου τῶν ἄλλων τὰς ἀρετὰς, καὶ σοῦ τὰ ἐγκλήματα ὡς ἄνωθεν εἴρηται, ὅτι τοῦτο σὲ φυλάγει μὲ ταπείνωσιν πάντοτε, καὶ ἐξάπτει τὸν πόθον σου εἰς διόρθωσιν, καὶ οὕτω λυτρώνεσαι ἀπὸ τὸν ἄνεμον τῆς κενοδοξίας, ὅς τις σοῦ ἐμποδίζει τὴν ἀπόκτησιν τῆς σωτηρίας καὶ θείας χάριτος.

Ἐννόησον, ὅτι οἱ ὑπερήφανοι οὐ μόνον παρὰ Θεοῦ ἐχθρεύονται, καὶ ἔχουσι καὶ τὰς ἄλλας ζημίας, ὁποῦ ἐγράψαμεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ζωὴν ταύτην τοὺς μισοῦσιν οἱ ἄνθρωποι. Ὅτι ἄλλον δὲν συγχένονται τόσον, ὅσον τὸν ὑπερήφανον, ὅστις μὴ ἔχων ἐδῶ φίλους καρδιακοὺς, ἔχει θλίψεις πολλὰς εἰς τὰς ἐργασίας. Πέρνεται διὰ μεγάλος, καὶ ἐὰν δὲν τὸν τιμήσουν, ταράσσεται, καὶ θλίβεται ἔσωθεν. Οἱ ὑπερήφανοι εὑρίσκονται εἰς φόβους καὶ κινδύνους πολλοὺς, εἰς φιλονικείας καὶ μάχας, διατὶ συνερίζονται, μὲ τοὺς ὁμοίους αὐτῶν, καὶ συζηλώνει ἕνας τοῦ ἄλλου των. Ὅθεν εἰς τὰς Ἱστορίας τῶν Ῥωμαίων φαίνεται, ὅτι ἔδωσαν ἑνὸς Βασιλέως ἕνα στέφανον πολυτίμητον, ὁ δὲ λαβὼν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖράς του, εἶπε ταῦτα· Ὦ διάδημα εὐγενικὸν μᾶλλον, ἢ καλότυχον, ὅτι ὅστις γνωρίζει πόσους περισπασμοὺς, φροντίδας τε, καὶ κινδύνους εἶσαι γεμάτον, ἐὰν σὲ εὕρισκεν εἰς τὴν γῆν χαμαί, σὲ ἐκαταφρόνει. Τοῦτο, ὁποῦ εἶπεν ὁ σοφὸς Βασιλεὺς διὰ τὸ διάδημα, εἶπε καὶ διὰ τὴν ἀξίαν καὶ τὰ πολύτιμα πράγματα, ὁποῦ ποθοῦσιν ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον οἱ ὑπερήφανοι, τὰ ὁποῖα ὅσον εἶναι ἐκλεκτὰ καὶ χρήσιμα, τόσον ἔχουσι κινδύνους καὶ περισπασμοὺς περισσότερον, ὅτι ἡ ὑπερηφανία εἶναι ἕνα δένδρον πεφυτευμένον καὶ ἀναχυμένον ὑπὸ τοῦ Δαίμονος. Οἱ κλόνοι του εἶναι πολλὰ ὑψηλοὶ, καὶ θείχνουσι εὔμορφοι, ἀμὴ εἶναι ἀδύνατοι, καὶ ὅσον ἀνέβῃς ὑψηλότερα, τοσοῦτον πίπτεις ἐλεεινά-

τερα. Τὸν ταπεινὸν ὅλοι τὸν ἀγαποῦσιν, εἴτι πταίσιμον ἄλλο καὶ ἂν ἔχῃ. Ὁ ταπεινὸς νικᾷ τὸν θυμωμένον μὲ τὴν ὑπομονήν καὶ τὸν ὑπερήφανον μὲ ταπείνωσιν. Ὁ Κύριος ὑψώνει περισσότερον ὅσοι ταπεινώνονται, παρὰ ἐκείνους, ὁποῦ ποθοῦν καὶ ζητοῦσι τὰ μεγαλεῖα. Ὕψωσε τὸν Ἰακὼβ ὑπὲρ τὸν Ἡσαῦ. Τὸν Ἰωσὴφ ὑπὲρ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Τὴν Ἄνναν ὑπὲρ τὴν Φαιναάνναν. Τὸν Δαυὶδ ὑπὲρ τὸν Σαούλ. Τὸν Τελώνην ὑπὲρ τὸν Φαρισαῖον. Τὸν πτωχὸν Λάζαρον ὑπὲρ τὸν πλούσιον. Καὶ πλέον τούτων πάντων ὑπερύψωσε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἑκουσίως ταπεινωθέντα. Καὶ τοῦτο ἔχε τελευταίαν σου νουθεσίαν καὶ χρησιμωτέραν, ἐὰν θέλῃς νὰ ὑψωθῇς εἰς δόξαν αἰώνιον· ἤγουν, νὰ μιμῆσαι κατὰ τὸ δυνατόν σου τὸν Κύριον μας, στοχαζόμενος, ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἄνθρωπος ταπεινὸς, διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὴν μεγάλην πληγὴν τῆς ὑπερηφανίας. Ὦ τοῦ θαύματος! ὁ Θεὸς ἐκένωσεν ἑαυτὸν, καὶ ἐταπεινώθη τοσοῦτον. Ἐγεννήθη εἰς ἕνα σπήλαιον, ἀνεκλίθη εἰς φάτνην, ἐπολιτεύθη πολλὰ πτωχὸς, ἐπέρασε καταφρονεμένος, ἔνιψε τοὺς πόδας τῶν Μαθητῶν. Καὶ τέλος πάντων μετὰ πολλοὺς ὑβρισμοὺς, κολαφισμοὺς, καὶ ἐμπτύσματα, ἔλαβε σκληρὸν καὶ κατηχυμένον θάνατον. Ἂς ἐντραποῦσιν οἱ ἄφρονες ὑπερήφανοι, ἐπου καταφρονοῦσι τὸ θεῖον ὑπόδειγμα. Τί ἄλλο περισσότερον ἔκαμνε χρεία διὰ τὴν σωτηρίαν μας, καὶ δὲν τὸ ἔκαμεν ὁ πανάγαθος; Μιμήσου γοῦν τὸν Δεσπότην σου, μίσησον τὴν κενοδοξίαν, καὶ πόθησον τὴν ταπείνωσιν, ἄνευ τῆς ὁποίας πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ οὐδὲν χρήζουσιν. Ἀνταμώνου μὲ ταπεινοὺς ἀνθρώπους, κάθιζε εἰς τὸν εὐτελέστερον τόπον, κάμνε ταῖς ταπειναῖς ὑπηρεσίαις. Μὴν εἴπῃς ποτέ σου λόγον τινὰ ἢ πρᾶξιν νὰ κάμῃς, ὁποῦ νὰ φανῇς ἀπὸ τοὺς ἄλλους καλλίτερος. Εἰς τὸ φαγητὸν, ἐνδύματα, καὶ ἕτερα ἀναγκαῖα τοῦ σώματος, ἂς λείπουσι τὰ περίσσα καὶ εὔμορφα, μόνον τὰ χρειαζόμενα ἔχε. Καὶ ἁπλῶς ὅσον δύνασαι, πρέπει νὰ μιμῆσαι πάντοτε τὸν Δεσπότην, τὴν Παναγίαν, καὶ πάντας τοὺς Ἁγίους, ὁποῦ ἐπολιτεύθησαν μὲ ἄκραν ταπείνωσιν. Διατί, καθὼς τὰ εὔκαρπα δένδρη ὅσον εἶναι ἀπὸ τὸν καρπὸν φορτωμένα, τοσοῦτον κλίνουσιν εἰς τὴν γῆν τὰς κορυφὰς αὐτῶν καὶ κλωνάρια· οὕτω καὶ οἱ πιστοὶ καὶ ἐνάρετοι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ, ὅσον ἀποκτοῦσι παρ' αὐτοῦ εὐεργεσίας καὶ χάριτας τόσον γνωρίζουν τὸ χρέος τους, καὶ ταπεινώνονται περισσότερον ὅσον εἶναι εἰς τὰς ἀρετὰς ὑψηλότεροι. Ὅτι ὁ Κύριος εἶπεν, ὅταν ποιήσωμεν ὅσα μᾶς προστάσσει, τότε νὰ λέγωμεν, πῶς εἴμεσθεν ἀχρεῖοι δοῦλοι καὶ ἀνωφέλευτοι. Ἐὰν ἡ θεία μεγαλειότης ἐταπεινώθη τόσον ἕως θανάτου, διατὶ νὰ ὑψώνεται ἡ ἀνθρωπίνη ἀσθένεια; Ὁ Ἄβελ μᾶς ἑρμήνευσε τὴν ἀθωότητα. Ὁ Ἐνὼχ τὴν καθαρότητα. Ὁ Νῶε τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ τὴν ἐλπίδα. Ὁ Ἀβραὰμ τὴν ὑπακοὴν καὶ φιλοξενίαν. Ὁ Ἰακὼβ τὴν μακροθυμίαν. Ὁ Ἰωσὴφ τὴν σωφροσύνην. Ὁ Μωϋσῆς τὴν πραότητα. Ὁ Ἰὼβ τὴν ὑπομονήν. Ὁ Δαυὶδ τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ὁ Ἠλίας τὸν θεῖον ζῆλον. Ἀμὴ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦλθε, διὰ νὰ διδάξῃ ταπείνωσιν, λέγων· Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾷός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. Διδάσκει μας ὅλας τὰς ἀρετὰς, ἀμὴ εἰς ταύτην μᾶς παρακινᾷ περισσότερον, καὶ ὡς δοχεῖον τῶν ἄλλων καὶ θησαυροφυλάκιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Κενοδοξίας.

Ἡ Κενοδοξία εἶναι πρωτότοκος θυγατέρα τῆς ὑπερηφανίας· διὰ τοῦτο πολλάκις λέγεται καὶ αὐτὴ ἀντὶ τῆς μητρός της, πρώτη τῶν ἑπτὰ θανασίμων ἁμαρτημάτων. Ἀπὸ τὴν ὁποίαν γεννῶνται καὶ ἕτερα πολλὰ ἐλαττώματα. Περὶ ταύτης νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τίποτες, ἐπειδὴ ἐγράψαμεν ἱκανῶς διὰ τὴν μητέρα της. Γίνωσκε ἀκριβῶς, διὰ νὰ κα-

ταλάβῃς τὴν φύσιν της, ὅτι τὰ ἀνθρώπινα τιμητικὰ ἀγαθὰ εἶναι πέντε. Ἔπαινος, Τιμή, Φήμη, Δόξα, καὶ Αἰδὼ, ἢ εὐλάβεια. Ἔπαινος εἶναι, νὰ ἐγκωμιάζῃς τινὰ μὲ ἀγαθὰ λόγια, διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ. Τιμὴ εἶναι, νὰ προσέχῃς, καὶ νὰ τὸν εὐλαβῆσαι εἰς σημεῖον τῆς αὐτοῦ ἐκλεκτότητος. Φήμη εἶναι μία φανέρωσις καὶ μαρτυρία τοῦ λαοῦ εἰς τίποτες ἔργον τιμημένον. Δόξα εἶναι μία καθαρὰ ἐπίγνωσις τῆς ἀξιότητος τῶν ἄλλων, ἐνωμένη μὲ ἔπαινον. Εὐλάβεια εἶναι μία πρᾶξις, μὲ τὴν ὁποίαν τιμᾶς πρεπόντως τοῦ πλησίον τὴν ἀγαθότητα. Κενοδοξία γοῦν εἶναι μία ἄτακτος ὄρεξις, νὰ ἐπιδείχνῃς, καὶ νὰ φανερώνῃς τὴν ἀξίαν σε καὶ εὐγένειαν, ἢ τινὰ ἀγαθοεργίαν, διὰ νὰ λάβῃς δόξαν, ἢ φήμην, ἢ ἄλλο τι τῶν ἄνωθεν. Ἀμὴ ἐὰν τὸ κάμῃς εἰς δόξαν Θεοῦ, καὶ νουθέτησιν τοῦ πλησίον, δὲν ἁμαρτάνεις, ὅτι ὁ Κύριος θέλει νὰ φανερώνωνται τὰ καλὰ ἔργα, διὰ νὰ δοξάζεται ἡ χάρις του. Εἰς τὴν κενοδοξίαν ἁμαρτάνει πολλὰ, ὅστις ξετρέχει κανένα ἀπὸ τὰ προρρηθέντα πέντε ἀγαθὰ μὲ γνώμην κακὴν, ἤγουν νὰ βάνῃ τὸ ὕστερόν του τέλος εἰς αὐτά. Ὅστις καυχᾶται πῶς ἔκαμεν ἁμαρτίαν, ἤγουν πῶς ἐφόνευσεν, ἢ ἐπόρνευσεν, ἢ ἕτερον ὅμοιον. Ὅστις διὰ τὴν τιμὴν τῶν ἀνθρώπων παραβαίνει τὸν νόμον, ὡσὰν οἱ Κριταὶ, οἵτινες διὰ νὰ μὴ χάσουσι τὴν φιλίαν τοῦ Βασιλέως, ἢ ἄλλου Ἄρχοντος, ἢ τὴν δέησιν αὐτῶν, κάμνουσιν ἀδικοκρισίαν. Εἴτις δὲ ἀνθρωπίνην δόξαν τολμᾷ καὶ κάμνει μίαν ὑπηρεσίαν, ὁποῦ δὲν γινώσκει, καὶ ζημιώνεται ὁ πλησίον, ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, νὰ διδάσκῃ, νὰ ἰατρεύῃ, νὰ ῥητορεύῃ εἰς τὴν κρίσιν, νὰ μανθάνῃ παιδία, καὶ ἄλλα ὅμοια. Αἱ θυγατέρες τῆς Κενοδοξίας εἰσὶν ἑπτά. Ἡ μὲν πρώτη καύχησις, ὅταν ὑψώνῃς τοῦ λόγου σου μὲ λόγια περισσότερον, ἀπὸ ὅσον εἶναι εἰς τὴν εὐγένειαν, ἢ εἰς τὴν γνῶσιν, ἢ πλοῦτον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἡ β'. Εὕρεσις καινῶν πραγμάτων, ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, νὰ εὕρῃς νέαν μέθοδον, νὰ κάμνῃς φαγία, φορέματα, καὶ ἕτερα, καὶ νὰ κάμνῃς τοὺς ἄλλους νὰ σὲ θαυμάζουσιν. Ἡ γ'. εἶναι ὑποκρισία, ὅταν ὑποκρίνεσαι, καὶ προσποιεῖσαι ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐναρετώτερος, τὸ ὁποῖον, ἐὰν τὸ κάμνῃς καὶ διὰ νουθέτησιν ἄλλων, ἁμαρτάνεις. Ἡ δ'. εἶναι δυσπείθεια, ἤγουν πεῖσμα. Ἡ ε'. Ἀσυμφωνία. Ἡ ς'. Φιλονεικία. Καὶ ἡ ζ'. Παρακοή. Αὐτὰ τὰ ἑπτὰ εἶναι ἁμαρτήματα ἄπρεπα, ἀμὴ ὄχι θανάσιμα· ἔξω νὰ τὸ κάμῃ τινὰς διὰ καταφρόνησιν τοῦ θείου νόμου, ἢ πολὺ σκάνδαλον τοῦ πλησίον. Γίνωσκε δὲ ἀκριβῶς, ὅτι ὁ παμπόνηρος δαίμων ἔχει συνήθειαν νὰ κάμνῃ τρεῖς λάκκους εἰς πᾶσαν ἀγαθὴν ἐργασίαν νὰ σὲ ῥίψῃ εἰς ἕνα τούτων, ἐὰν τοῦ βολέσῃ. Πρῶτον βάνει δυσκολίαν, καὶ σοῦ ἀποδείχνει τὴν πρᾶξιν ἀδύνατον, διὰ νὰ σὲ κάμῃ νὰ δειλιάσῃς, νὰ μὴν ἀρχίσῃς τὸ ἀγαθόν· β'. μηχανᾶται καὶ ἀγωνίζεται νὰ σὲ καταπείσῃ νὰ μὴ τὸ κάμῃς διὰ τὸν Θεὸν, ἀλλὰ διὰ ἄλλον σκοπὸν, καὶ μὲ ἄλλην γνώμην· καὶ ἐὰν ἰδῇ πῶς δὲν σὲ ἐνίκησεν εἰς ἕνα τῶν δύω τούτων, πάσχει νὰ σὲ ῥίψῃ εἰς τὸν γ'. λάκκον, ἤγουν ἐπαινᾷ καὶ δοξάζει σε, διὰ νὰ κενοδοξήσῃς, νὰ σκορπίσῃ ἡ Κενοδοξία τὸν καρπὸν τῆς ἀγαθοεργίας. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὴν Κενοδοξίαν, ἐπειδὴ ἕνα λογίζεται μὲ τὴν μητέρα. Καὶ τὰς ἑρμηνείας, ὁποῦ ἐγράψαμεν εἰς αὐτὴν, ἠμπορεῖς νὰ ἔχῃς καὶ εἰς τούτην. Ἔξω δὲ ἀπ' ἐκείνας, ἔχε καὶ ταύτην ξεχωριστὰ διὰ τὴν Κενοδοξίαν.

Ἀληθέστατον εἶναι, ὅτι ἦτον εἰς τὸν κόσμον ἄνθρωποι περίφημοι καὶ ἐξακουστότεροί σου, ὅμως ἀπέθανον, καὶ ἴσως ἔχουσι νὰ τιμωρῶνται αἰώνια εἰς τὴν κόλασιν, καὶ ἡμεῖς τοὺς ἐπαινοῦμεν καὶ εὐφημίζομεν, ἐκδιηγούμενοι τὴν δόξαν αὐτῶν. Τί ὄφελος τοὺς δίδει λοιπὸν ἡ μεγάλη φήμη, καὶ τὸ ἐξακουστὸν ὄνομα ἐδῶ εἰς τὴν γῆν; Καὶ τίνα βοήθειαν ἔχει ἡ ψυχή τους, ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τὸν ἔπαινον; οὐδὲ μίαν. Ἀσπὸν ὠφελιμώτερόν σου εἶναι, νὰ στοίφῃς τὲς ὀφθαλμούς σου, ὦ ἄνθρωπε, ἀπὸ τὴν ἐπίγειον καὶ πρόσκαιρον δόξαν, εἰς τὴν οὐράνιον καὶ ἀΐδιον, καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸν Θεὸν. καὶ εἰς αὐτὸ νὰ ἐξοδιάσῃς πᾶσάν σου πρᾶξιν, ὅτι δὲν σὲ ἔπλασε διὰ τὴν κενὴν καὶ ματαίαν δόξαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀληθῆ καὶ οὐράνιον. Ταύτην δὲ τὴν ζωὴν τοῦ ε-

δωκε, διὰ νὰ ἀπολαύσῃς τὸ τέλος σε διὰ μέσε της. Τὰ μέσα εἶναι ἡ ἀρεταῖς καὶ καλιεργίαις. Ἄφες οὖν τὴν ματαιότητα τῆς δόξης τὲ πλάνε κόσμε, ἐὰν θέλῃς νὰ ἀξιωθῇς τῆς Ε'πουρανίου, ἣν ὁ Θεὸς σοῦ ἡτοίμασε. Καὶ κάμνε τὰ γ'. ταῦτα, μὲ ὅσην ἔχεις δύναμιν, διὰ νὰ φύγῃς παντελῶς τὴν Κενοδοξίαν. ά. ἔχε κρυπτὰς τὰς ἀγαθοεργίας καὶ ἀρετάς σου, νὰ μὴ τὰς γνωρίσῃ τινάς. β'. ὅταν σὲ ἐπαινοῦν οἱ ἄνθρωποι, συλλογίζου τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ ἔχε πόνον καὶ λύπην καρδίας εἰς τὸν ἔπαινον ὁποῦ σοῦ δίδουσι διὰ τὴν ὀλίγην ἀρετὴν ὁποῦ βλέπουσιν, ἀμὴ τὰς ἁμαρτίας σου δὲν ἠξεύρουσι. γ'. καὶ τελευταῖον, πρόσφερε καὶ δίδε τῷ εὐεργέτῃ Θεῷ κάθε σου ἔπαινον, ὅτι αὐτὸς εἶναι αἰτία παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα καὶ εὐχαριστία· διατὶ ὅσον καλὸν καὶ ἂν ἔπραξες, δὲν πρέπει νὰ καυχηθῇς, οὔτε νὰ κενοδοξῇς, ὅτι ἄνευ τῆς θείας βοηθείας καὶ χάριτος, τίποτα δὲν ἐκατώρθωνες ἀπὸ λόγου σου. Ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον τῶν ἀρετῶν, μάτην κοπιῶμεν. Κάλλιον εἶναι νὰ εἶσαι ἁμαρτωλὸς μὲ ταπείνωσιν, πάρεξ δίκαιος ὑπερήφανος· ὅτι ἐὰν καὶ κατορθώσῃς πάσας τὰς ἀρετάς, καὶ νὰ ἔχῃς ὑψηλοφροσύνην, κολάζεσαι, καθὼς ἀπὸ τὰ δύω αὐτὰ παραδείγματα ἠμπορεῖς νὰ πιστωθῇς τὴν ἀλήθειαν, τὰ ὁποῖα ἁρμόζουσιν εἰς τὸ ἄνωθεν τῆς Ὑπερηφανίας Κεφάλαιον, ἀμὴ διὰ νὰ μὴ γένῃ ἐκεῖνο πολλὰ μεγάλον, καὶ τοῦτο μικρότατον, τὰ ἐγράψαμεν ἐδῶ.

Εἰς τὸ ἀνθισμένον Λιβάδιον φαίνεται, ὅτι εἰς ἕνα Μοναστήριον ἦτον εἷς Μοναχὸς πολύλογος, τὸν ὁποῖον ἐβαρέθη μίαν ἡμέραν ὁ Προεστὼς, καὶ τοῦ εἶπε, νὰ σιωπήσῃ, καὶ νὰ μὴ συντύχῃ πλέον ποσῶς. Ὁ δὲ ἐσιώπησεν ἐπίσχυνθείς, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας δὲν ἐλάλησε λόγον τινὰ, καὶ τόσον ἐπροκόψε μὲ τὴν ἀρετὴν ταύτην τῆς σιωπῆς, ὁποῦ ἠξιώθη νὰ γνωρίζῃ τὰ ἀπόκρυφα τῶν ἀδελφῶν. Καὶ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ Θεὸς μυστήρια πάμπολλα. Εἰς τὰ ὅρια αὐτοῦ τοῦ Μοναστηρίου ἦτον τὶς Ἐρημίτης ὀνομαστὸς καὶ περίφημος, ὅστις ἀσθενήσας εἰς θάνατον, ἐμήνυσεν εἰς τὸ Μοναστήριον, νὰ ὑπάγῃ τινὰς Πνευματικὸς, νὰ τὸν κοινωνήσῃ τὰ Ἅγια. Ἐκίνησεν οὖν εὐθὺς ὁ Ἡγούμενος μὲ τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖνον τὸν ἄλαλον, καὶ πηγένωντας, τοὺς ὑπήντησεν ἕνας λῃστὴς, ὅστις ἤρχετο καὶ αὐτὸς εἰς τὸν Ἀσκητὴν δι' εὐλάβειαν, νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ εὐλογίαν. Καθὼς οὖν ἐκοινώνει ὁ Ἀσκητὴς, ἦτον ἐκεῖ πλησίον καὶ ὁ λῃστὴς μετὰ φόβου καὶ τρόμου πολλοῦ κρίνωντας ἀνάξιον τοῦ λόγου του, νὰ στέκῃ ἔμπροσθεν τοιούτου Ἁγίου. Τότε λέγει μετὰ δακρύων πρὸς τὸν Ἀββᾶν, Ἅγιε τοῦ Θεοῦ, χαρὰ εἰς ἐσένα· ἄμποτε νὰ ἦτον ἡ ψυχὴ καὶ ἐμὲ τοῦ ἁμαρτωλοῦ εἰς τὰ μέτρα τῆς ἀρετῆς σου. Τότε ὁ ἄγνωστος Ἀσκητὴς δὲν ἐταπεινώθη νὰ εἰπῇ, Ἀδελφὲ, ἁμαρτωλὸς εἶμαι καὶ ἐγὼ, ὡς τοῦ λόγου σου, ἢ ἄλλα τοιαῦτα, ἢ κἂν νὰ σιωπήσῃ μὲ πόνον καρδίας εἰς ἐκεῖνον τὸν ἔπαινον, ἀμὴ εἶπε ταῦτα πρὸς τὸν λῃστήν· Πᾶς ἕνας τὸ ἀγαθὸν ὀρέγεται. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἄλαλος, ἔκλαυσε πικρῶς. Ἔπειτα στρέφοντας πρὸς τὸ Μοναστήριον, ἠκολούθει καὶ ὁ λῃστὴς μὲ πολλὴν χύσιν δακρύων, ὁπὲ ἦτον θαῦμα ἐξαίσιον· καὶ θρηνῶν ἐξ ὅλης καρδίας, ἐζήτει νὰ ἐξομολογηθῇ, ἔχων γνώμην βεβαίαν καὶ στερεὰν νὰ μὴν ἁμαρτήσῃ πλέον ἐὰν ἔπερναν καὶ τὴν ζωήν του, ἀλλὰ νὰ περάσῃ ἀσκητικὰ τὸν βίον αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἀκολουθῶν μὲ τὴν μετάνοιαν ἐκείνην καὶ συντριβὴν καρδίας, ἐξέψυξε. Τοῦτο βλέπων ὁ Μοναχὸς, ἐγέλασε, καὶ ἐχάρη λίαν. Ἀφοῦ δὲ ἔφθασαν εἰς τὸ Μοναστῆρι, τὸν ἠρώτησεν ὁ Ἡγούμενος τὴν αἰτίαν, διατὶ ἔκλαυσεν, ὅταν ἐκοινώνει τὸν Ἐρημίτην, καὶ ἐγέλασεν, ὅταν ὁ λῃστὴς ἐξεψύχησεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὅταν ἐκοινώνησεν ὁ Ἀσκητὴς, ὁποῦ εἶπεν ὁ λῃστὴς, νὰ ἦτον ὥσπερ ἐκεῖνον, ὑπερηφανεύθη, θαρρῶντας εἰς τὴν νηστείαν αὐτοῦ καὶ ἄσκησιν, καὶ ἐκολάσθη ὁ ἄθλιος, ὅτι ὁ Κύριος μισεῖ τοὺς ὑπερηφάνους, καὶ τοὺς βδελύττεται. Καὶ πάλιν ὁ λῃστὴς ἤρχετο κατόπιν μὲ πολλὴν συντριβὴν καρδίας, νὰ ἐξομολογηθῇ καὶ εἶχε γνώμην νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἄσκησιν, νὰ κάμῃ μεγάλην μετάνοιαν καὶ ἀγῶνα ἕως θανάτου, καὶ τελευτήσας εἰς αὐτὴν τὴν θεάρεστον γνώμην, ἐσώθη. Ἔτι δὲ εἰς τὸ Πατερικὸν ἀναγινώσκεται τὸ φοβερὸν τοῦτο καὶ θρήνων

πολλῶν καὶ δακρύων ἄξιον ἐκδιήγημα, τὸ ὁποῖον γράφω ἐδῶ εἰς τὸ τέλος τούτου τοῦ λόγου, διὰ σφραγίδα τῶν ἄλλων, νὰ τὸ βλέπουσιν οἱ ἐνάρετοι, νὰ ἔχουσι φόβον καὶ προσοχήν, νὰ μὴ χάσουν ἀθλίως τοὺς κόπους τους. Ἦτον οὖν εἷς Ἀσκητὴς εἰς τὴν ἔρημον, καὶ μαθὼν ὅτι ἀπέθανεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὅστις εἶχεν ἕνα παιδίον τριῶν χρόνων, ἀπελθὼν ὁ γέρων, ἐπῆρε τὸ βρέφος εἰς τὸ κελλίον του, καὶ τὸ ἀνέθρεψε μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, νουθετήσας αὐτὸ εἰς τὴν τάξιν τῆς Μοναδικῆς πολιτείας, καὶ ἐφύλαττε πολλὴν σκληραγωγίαν καὶ ἄσκησιν, τόσον ὁποῦ ἐθαύμαζεν ὁ γέρων πολλὰ βλέπωντάς το νὰ ἔχῃ τοσαύτην ζέσιν εἰς τὰ Πνευματικά. Ἐνήστευεν, ἀγρύπνα, ἐμετάνοιζε, καὶ ἄλλα ὅμοια ἔπραττεν· ὅθεν ὁ γέρων ἐδόξαζε τὸν Θεὸν, λαρῶντας, ὅτι ἦτον ἅγιος ἄνθρωπος. Ὅταν οὖν ἔφθασεν ὁ νέος εἰς τοὺς ι ἡ. χρόνους ἀπέθανεν. Ὁ δὲ γέρων ἐδέετο τοῦ Θεοῦ καθ' ἑκάστην, νὰ τοῦ φανερώσῃ, εἰς ποῖον μέρος τοῦ Παραδείσου ἀνέπαυσε τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ. Οὕτω πολλάκις εὐχόμενος, εἶδεν ἔκστασιν, καὶ βλέπει τὸν παῖδα εἰς τόπον βρωμερσμένον, καὶ δυσωδέστατον. Καὶ ἐκραύγασε μεγαλοφώνως ἀπὸ τὴν λύπην πρὸς Κύριον, λέγων ταῦτα μετὰ δακρύων· Ὦ Θεὲ πολυέλεε καὶ τί ἀδικίαν ἔκαμες, νὰ βάλῃς τοιοῦτον ἄνθρωπον ἐνάρετον εἰς τὴν κόλασιν, ὁποῦ ἦτον Παρθένος καὶ ἐγκρατής. Ψωμὶ δὲν ἔφαγε ποτέ του, μόνον μὲ χορτάρια καὶ ὕδωρ ἐτρέφετο, καὶ ἄλλας πολλὰς ἀγαθοεργίας ἐτέλει διηνεκῶς. Λοιπὸν, διατὶ νὰ τὸν κολάσῃς τὸν ἄθλιον; Ταῦτα εἰπὼν, ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Μὴ βλασφημῇς, ὦ γέρων, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν κάμνει ποτὲ ἀδικίαν. Ὅταν ἐνουθέτας τὸν παῖδα εἰς τὰς τάξεις τῆς ἀσκήσεως, διατὶ ἄγνωστε, δὲν τοῦ ἐρμήνευσες τὴν ταπείνωσιν· ἠγνόησε γᾶν, ὅτι ἐνόμιζεν εἰς τὸν νοῦν του, πῶς ἦτον Ἅγιος, καὶ δι' αὐτὸ δικαίως ἀπώλετο· Ὁ γὰρ Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται. Λάβετε παράδειγμα, ὦ ἀκροαταὶ, καὶ μὴν ὑπερηφανευθῇ τινὰς, κἂν ὅλας τὰς ἐντολὰς φυλάξῃ, ἀλλὰ μᾶλλον ἂς ἐυτελίζῃ τοῦ λόγου του ἐνταῦθα, ἵνα ἐκεῖ δεξασθῇ αἰώνια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ Φιλαργυρίας.

Τὰ πολλὰ καὶ διάφορα πράγματα, ἤγουν χρυσίον, ἀργύριον, λίθοι τίμιοι, ὡσὰν καὶ κάθε ἄλλο πολύτιμον, γεννοῦσιν εἰς τὴν καρδίαν μας μίαν τινὰ ὄρεξιν, καὶ πόθον νὰ τὰ ἰδοῦμεν. Ἐκ δὲ τῆς ὁράσεως γεννᾶται ἡ ἐπιθυμία νὰ τὰ ἀποκτήσωμεν εἰς ἀπόλαυσιν καὶ ὠφέλειάν μας, καὶ οὕτως ὅταν τὰ βάλλωμεν εἰς τὰς χεῖράς μας νικοῦμεθα ἀπὸ τὴν μισάδελφον φιλαργυρίαν, ἥτις εἶναι μία ἀγάπη ἄπακτος καὶ ἐπιθυμία ἀχόρταστος, νὰ ἀποκτήσωμεν περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔχομεν, καὶ ποτὲ δὲν χορταίνει ὁ φιλάργυρος, ἀμὴ ὅσον συνάζει, τοσοῦτον καίεται ἀπὸ τὴν δίψαν χειρότερα, ὡς ἡ Θάλασσα ὁποῦ δὲν χορταίνει τόσα ποτάμια ὁποῦ δέχεται, καὶ ἡ στία ξύλα, ἀμὴ ὅσον τῆς θώσῃς περισσότερα, τόσον χωνεύει καὶ τρώγει τα. Πρεπόντως ὁ μέγας Παῦλος ἐπωνόμασε τὴν φιλαργυρίαν, ῥίζαν πάντων τῶν κακῶν, καὶ εἰδωλολατρείαν, ὅτι ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνομήματα, ἄλλο δὲν εἶναι τούτου ἀπανθρωπότερον. Ὁ φιλάργυρος οὐκ ἔχει ἀγάπην, οὔτε γινώσκει πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ ἀδελφοὺς, ἀλλ' ἔχει τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους ὡς ἀλλοτρίους, καὶ μόνον τὰ χρήματα ἀγαπᾷ, σέβεται, προσκυνᾷ ὥσπερ εἴδωλα, διὰ τοῦτο δὲν ἔχει μέρος εἰς τὴν Βασιλείαν ἐκείνην τὴν Ἐπουράνιον. Μὴν ἐλπίζῃς ποτὲ καλὸν ἀπὸ τὸν φιλάργυρον, ὅτι ἐὰν εἰς τοῦ λόγου του εἶναι κακὸς καὶ ἀπάνθρωπος, πῶς νὰ κάμῃ εὐσπλαγχνίαν εἰς ἄλλον; Ὁ φουκᾶς,

ἤγουν τὸ πήλινον ἀγγεῖον, ὁποῦ κρύπτουσι τὰ ἀργύρια, ὅλα λαμβάνει, καὶ τὰ κρύπτει ὅσα τοῦ δώσῃ, καὶ ποτὲ δὲν σοῦ δίδει κἂν ἕνα ἀπ' ἐκεῖνα, ἕως νὰ ἦναι ἀκέραιος· ἀμὴ ὅταν συντρίψῃς τον, σοῦ τ' ἀφίνει ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος. Οὕτως εἶναι ὁ φιλάργυρος, ὅσα τοῦ δώσουν φυλάττει, καὶ κρύπτει τα, καὶ δὲν δίδει τινὸς ἀπὸ ταῦτα κἂν ἕνα ἄσπρον ἕως τὸν Θάνατον. Τότε τὰ ἀφίνει στανικῶς ὁ τρισάθλιος, καὶ ἀπολαμβάνουσιν ἄλλοι τὸν πλοῦτον, ὁποῦ αὐτὸς ὁ ἄφρων ἐσύναξε μὲ ἱδρῶτα καὶ κόπον πολὺν, καὶ ψυχικὴν κόλασιν, πολλάκις δὲ τὸν κληρονομοῦσιν ἐχθροὶ καὶ ἀλλότριοι. Ὁ Φιλάργυρος οὐκ εἶδε ἀλήθειαν, οὐ ποθεῖ φήμην, δὲν ἠξεύρει ἀγάπην, ἀλλὰ φιλεῖ τὸν χρυσὸν ὑπὲρ τὸν Χριστὸν, ἤγουν ἀγαπᾷ τὸν πλοῦτον περισσότερον, παρὰ τὸν Θεόν. Δὲν εἶναι πρᾶγμα χειρότερον οὔτε ἐδῶ, οὔτε εἰς τὸν Ἅδην ἀπὸ τὸν Φιλάργυρον. Οἱ ἄλλοι ἁμαρτωλοί, ἂν καὶ διὰ λόγου τους εἶναι ἀχρεῖοι καὶ ἐπιζήμιοι, κἂν εἰς τὸν πλησίον εἶναι ὠφέλιμοι, ἀμὴ ὁ Φιλάργυρος εἶναι κακὸς εἰς ὅλους, καὶ εἰς τοῦ λόγου του. Ἀπὸ ὅλους εἶναι πτωχότερος, διατὶ τοῦ λείπουσιν ὅλα τὰ πράγματα, ὅσα ἔχει, καὶ ὅσα δὲν ἔχει. Ἐκεῖνο ὁποῦ ἔχει δὲν τὸ ὁρίζει, ἀλλὰ εἶναι δοῦλος καὶ σκλάβος του. Τῆς πενίας λείπουν ὀλίγα πράγματα, ἀμὴ τὸν Φιλάργυρον δὲν τὸν χορταίνει ὅλος ὁ Κόσμος. Καθὼς ὁ Ἅδης δὲν χορταίνει ποτὲ, ὑποδεχόμενος τόσας ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, οὕτω καὶ ὁ Φιλάργυρος εἰς τὰ χρήματα. Ἔξυπνος κρατεῖ τὸ χρυσίον εἰς τὰς χεῖράς του. Χρυσίον ψηλαφᾷ, χρυσίον στοχάζεται, καὶ μελετᾷ κατὰ νοῦν καὶ διάνοιαν. Κοιμώμενος δὲ, τὸ αὐτὸ φαντάζεται εἰς τὸν ὕπνον του. Ὅλοι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολαμβάνουσι κἂν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον παραμικρὰν ἡδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν· ὁ δὲ Φιλάργυρος, οὔτε ἐδῶ, οὔτε εἰς τὸν ἄλλον. Τὰ ἴδια τέκνα του τοῦ ἐπιποθοῦσι τὸν Θάνατον, διὰ νὰ λάβουν τὸ πρᾶγμά του. Ἀνάξιος εἶναι τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ὁ φιλάργυρος, καὶ πρέπει του νὰ ἀποβάνῃ κρεμασμένος εἰς τὸν ἀέρα, ὅπου εἶναι ἡ εἰκία τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων, ὡς τὸν προδότην Ἰούδαν ὁποῦ διὰ τὴν Φιλαργυρίαν αὐτοῦ ἐπούλησε τὸν ἀτίμητον. Ὅταν δὲν ἐπιθυμᾷς, ἄνθρωπε, ἐπίγεια πράγματα, ἔχει ἡ καρδία σου γαλήνην καὶ εἰρήνην ἀνείκαστον· ποθῶν δὲ ταῦτα, εἶσαι ὑποκείμενος εἰς φόβον καὶ πόνον, διατὶ ἐπιθυμᾷς ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἔχεις, καὶ ὅταν τὸ ἀποκτήσῃς, φοβᾶσαι μήπως καὶ χάσῃς το. Ἡ βραχύτης τῆς ζωῆς ἐλέγχει τὰς ἀτάκτους ἐπιθυμίας μας. Εἰς μάτην συνάγεις πλοῦτον, Φιλάργυρε, ὅτι δὲν δύναται νὰ σοῦ δώσῃ τινὰ παραμυθίαν τοῦ σώματος· μόνον καίεσαι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον εἰς τὴν πικρίαν τῆς ἐπιθυμίας σου, καὶ αὔριον ἀφίνεις τὰ πράγματά σου παντέρημα, καὶ ἀπέρχεσαι εἰς τὸν ἄχαρον ᾅδην, ὅπου μέλλεις νὰ φλογίζεσαι αἰωνίως εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως. Ποῖον ὄφελος γοῦν λαμβάνεις, ταλαίπωρε, ἀπὸ τὸν Θησαυρὸν αὐτὸν, ὁποῦ συνάγεις μὲ τόσον κόπον καὶ μέριμναν; Ἐνθυμήσου τοῦ πλουσίου ἐκείνου, ὁποῦ ἐχαίρετο, πῶς ἐκάρπισεν ἡ χώρα του, καὶ ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν· Ἀνάπαυου ψυχή μου, τρῶγε, πίνε, ὅτι ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ διὰ πολλοὺς χρόνους. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός· Ὦ ἄγνωστε, αὐτὴν τὴν νύκτα πέρνουσι τὴν ψυχήν σου καὶ τί νὰ γένῃ τὸ πρᾶγμά σου; τίς νὰ τὰ πάρῃ; τί ὄφελος λαμβάνεις ἀπὸ ἐκεῖνο, ταλαίπωρε; Αὐτὴν τὴν παραβολὴν ἔπρεπε πάντα νὰ ἐνθυμοῦνται οἱ πλούσιοι, ὅτι τῆς νυκτὸς ἡ ἐνθύμησις εἶναι κατὰ τῆς Φιλαργυρίας θεραπεία καὶ φάρμακον. Ἐν εὐκολίᾳ καταφρονᾷς τὰ πρόσκαιρα, ἐὰν ἐνθυμᾶσαι τὸν Θάνατον, ὅτι τότε μὲ πολλὴν θλῖψιν βιαίως χωρίζεσαι ἀπ' αὐτὰ ὅλα, ὁποῦ μὲ τοσαύτην ἀδικίαν ἀπόκτησες. Καὶ τίνα βοήθειαν δύναται τότε νὰ σοῦ δώσῃ ὁ πλοῦτος, ὁποῦ σὲ ἀφίνει εἰς τὸν τάφον γυμνὸν, ἀπελπισμένον καὶ βρωμισμένον, νὰ σὲ φάγουν οἱ σκώληκες, καὶ οἱ κληρόνομοι νὰ λάβουν τὸ πρᾶγμά σου; Ἐπεὶ οὖν δὲν λαμβάνεις οὐδ' ἓν ἀπ' αὐτὰ τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, στεῖλέ τα μὲ τοὺς πένητας τώρα, νὰ τὰ εὕρῃς τότε βοήθειαν. Ὁ Μέγας Βασίλειος γράφει εἰς μίαν Ὁμιλίαν κατὰ τῶν φιλαργύρων· Ὁ ἄρτος ὁποῦ κρατεῖς, ἄσπλαγχνε πλούσιε, εἶναι τοῦ πτωχοῦ τοῦ πεινασμένου,

Τὸ ἔνδυμα ὁποῦ φυλάγεις, εἶναι τοῦ γυμνοῦ. Καὶ τὸ ἀργύριον ὁποῦ κλειδώνεις, εἶναι τοῦ πένητος, ὁποῦ τὸ χρειάζεται. Καὶ ἁμαρτάνεις πολλὰ, ὅταν ἔχεις περισσότερον ἀπὸ τὴν χρείαν σου, καὶ δὲν τὸ δίδεις αὐτοῦ εἰς βοηθειαν. Ἡ Φιλαργυρία εἶναι μία ἄτακτος ἀγάπη νὰ ἀποκτήσῃς πλοῦτον, τὴν ὁποίαν ἐπωνομάζει ὁ Αὐγουστῖνος ἰὸν τῆς ἀγάπης, ἤγουν φαρμάκι ὁποῦ θανατώνει τὴν ψυχὴν, διατὶ προτιμᾷς τὸν πλοῦτον, τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ τοῦ λόγου σου. Ἀπὸ τὴν Φιλαργυρίαν γεννῶνται ἄλλα ἑπτὰ ἁμαρτήματα, κατὰ τὸν ἄνωθεν Γρηγόριον, καὶ ὅλα πορεύονται εἰς τὸ τέλος τῆς μητρὸς αὐτῶν, ἤγουν συνάγουσι πλοῦτον ὑπὲρ τὴν χρείαν. Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ Σκνηπία, καὶ φειδωλία, ἥτις εἶναι μία σκληρότης τῆς καρδίας, ὁποῦ σὲ κάμνει νὰ θησαυρίζῃς ἀνελεήμονα, καὶ δὲν σπλαχνᾶσαι τὸν πέννητα. Τὸ β΄. εἶναι, καὶ λέγεται Ταραχὴ τοῦ νοὸς, καὶ γεννᾶται ἀπὸ τὸν φόβον, ὁποῦ ἔχεις νὰ χάσῃς τὸν πλοῦτον, ἢ ἀπὸ τὴν πολλὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὸν πληθύνῃς. Τὸ γ΄. εἶναι Βία, ὅταν ἁρπάζεις βιαίως τὰ ἀλλότρια διὰ τὸ αὐτὸ τέλος. Τὸ δ΄. εἶναι Ψεῦδος, ὅταν μὲ δολεροὺς καὶ ἀπατηλοὺς λόγους πέρνεις τὰ ἀλλότρια. Τὸ ε΄. εἶναι Ἐπιορκία, ἤγουν ὀμνύεις ψεύματα, διὰ νὰ κερδήσῃς τίποτες. Τὸ ϛ΄. εἶναι Δόλος, ὅταν μὲ ἀπατηλὰ καὶ δολερὰ λόγια καὶ ἔργα πλανᾷς τὸν πλησίον σου. Τὸ ζ΄. καὶ τελευταῖον λέγεται Προδοσία, καθὼς ἔκαμεν ὁ Ἰούδας εἰς τὸν Δεσπότην. Εἰς αὐτὰ ὅλα ἁμαρτάνεις τρισσῶς· ἀ. ἐὰν ἔχῃς δύναμιν, καὶ δὲν βοηθᾷς εἰς τὴν χρείαν τοῦ πέννητος· β΄. ἐὰν διὰ τὴν πολλὴν προσπάθειαν καὶ ἀγάπην τοῦ πλούτου, παραβαίνεις τὸν νόμον καμμίαν φοράν, καὶ δὲν κάμνεις τὸ ὀφειλόμενον, τουτέστιν ἀμελεῖς τὴν Ἀκολουθίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ἐργάζεσαι τὴν Ἑορτὴν, διὰ νὰ αὐξήσῃς τὸν πλοῦτον, καὶ ἄλλα παρόμοια· γ΄. ἐὰν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δίδῃς μεγάλον σκάνδαλον, ἢ ζημίαν τινὰ τῷ πλησίον ἤτε σωματικὴν, ἤτε ψυχικήν. Ἡ Φιλαργυρία σὲ κάμνει καὶ ζημιώνεσαι τὰ οὐράνια ἀγαθὰ δι' αὐτὰ τὰ προσωρινὰ καὶ μάταια, καὶ αἰχμαλωτίζεις τὴν καρδίαν σου, ὡσὰν ἕνας τύραννος, μὲ τὴν ἄπληστον ἐπιθυμίαν τοῦ πλούτου. Αὐτὴ εἶναι τοῦ διαβόλου τὸ ἄγκιστρον σκεπασμένον καὶ δολωμένον μὲ τὸ χρυσίον, καὶ μετ' αὐτὸ πλανᾷ καὶ τοὺς κάμνει δούλους ταλαιπωρημένους τοῦ πλούτου, καὶ τοὺς περιέχει, ὡς αἰχμαλώτους εἰς σιδηρᾶν ἅλυσον. Διατὶ γοῦν, ἄφρων, συνάγεις πλοῦτον ἐπίκηρον; νομίζεις τάχα νὰ τὸν χαρῇς εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, καὶ ν' ἀπολαύσῃς εἰς τοὺς οὐρανοὺς τὸν αἰώνιον; πλανᾶσαι, ὅτι ἡ Φιλαργυρία δὲν σοῦ δίδει τινὰ ἀπολαυσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ὀδύνην καὶ βάσανον. Καὶ πάλιν ὁ Κύριος δὲν δίδει τοῖς φιλαργύροις τὸν οὐράνιον πλοῦτον, ἀλλὰ τοῖς ἑκουσίως πτωχοῖς, οἵτινες εὔγαλαν τὸν πόθον τους ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα αὐτὰ καὶ μάταια ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, καὶ ἐπόθησαν τὰ οὐράνια. Τοῖς δὲ φιλαργύροις νὰ δώσῃ κόλασιν καὶ τιμωρίαν αἰώνιον, ὅτι διὰ τὴν ἀχορταγίαν τους ἐπροτίμησαν τὴν γῆν ὑπὲρ τὸν οὐρανὸν, ποθοῦντες ἐπίκηρα πράγματα. Κύτταξε γοῦν, πόσην τιμωρίαν σοῦ δίδει ἡ Φιλαργυρία, καὶ πόσον ὄφελος. Καὶ μὴ θησαυρίζῃς ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, ἐπεὶ οἱ θησαυροὶ οὗτοι φθείρονται, καὶ δὲν δύνονται νὰ χορτάσουσι τὴν ἐπιθυμίαν σου. Ἀλλὰ ἐπίστρεψον εἰς ἐκεῖνο τὸ ὄντως ἀγαθὸν, ὁπῦ ἠμπόρει μόνον νὰ θεραπεύσῃ τὴν καρδίαν σου, τουτέστιν, ὁποῦ σοῦ ἡτοίμασεν ὁ Κύριος ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἀμὴ αὐτὰ πάντα τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ εἶναι γεμάτα χολὴν καὶ θλῖψιν. Ὅταν δὲν τὰ ἔχουν οἱ ἄνθρωποι, τὰ ποθοῦσι, καὶ ὅταν τὰ ἀποκτήσουσι, τὰ συγχένονται. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ πρώτην σου νουθεσίαν κατὰ τῆς ἀσπλάγχνου Φιλαργυρίας.

Δεύτερον. Ἐὰν ἦσαι πτωχὸς, καὶ ποθῇς νὰ πλουτήσῃς (τὸ ὁποῖον εἶναι Φιλαργυρία τρανήτερη, πάρεξ νὰ εἶχες πλοῦτον, καὶ νὰ τὸν ἠγάπας), εὐχαρίστησον τῷ Θεῷ διὰ τὴν πενίαν σου· ὅτι εὐκολώτερον εἶναι νὰ κάμῃ ἀρετὴν ὁ πτωχὸς, παρὰ ὁ πλούσιος. Τοῦτο γινώσκοντες οἱ ἔξω σοφοὶ, ἐμισοῦσαν τὸν πλοῦτον, διατὶ τοὺς ἐμπόδιζε ν' ἀποκτήσουν σοφίαν καὶ ἄλλας ἀρετάς. Καὶ ἐὰν αὐτοὶ, ὁποῦ Χριστοῦ φωτισμὸν δὲν εἶχασι, μόνον ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς φύ-

σεως ὁδηγούμενοι, ἐπροτιμοῦσαν τὴν πτωχείαν, δυνάμενοι νὰ ἔχουσι πλοῦταν, διὰ ποίαν αἰτίαν ἐσὺ πεφωτισμένος ἀπὸ φῶς ὑψηλότερον τῆς χάριτος, δὲν γνωρίζεις αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, νὰ κάμῃς ἀρετὴν τὴν ἀνάγκην, εὐχαριστῶν τῷ πανσόφῳ Θεῷ, ὁποῦ σοῦ ἔδωκε τὴν πενίαν, ὥσπερ μέσον καὶ ὄργανον τῆς σωτηρίας σου ἀσφαλέστερον; Κατάλαβε τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Ἐὰν αὐτοί, λέγω, μόνον διὰ τὴν ἔξω σοφίαν τοῦ Κόσμου ἐκαταφρονοῦσαν πλοῦτον, ἐνήστευσαν, ἐταλαιπωροῦντο ὀλόγυμνοι, δὲν ἔπιναν ὕδωρ εἰς τὴν δίψαν τους, καὶ ἄλλας στενοχωρίας καὶ θλίψεις ἐδίδασι τῆς σαρκὸς, διατὶ νὰ μὴ τὸ κάμῃς ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐλπίζεις νὰ ἀπολαύσῃς τὸν Οὐράνιον πλοῦτον καὶ ἄφθαρτον; τοῦ ὁποίου δὲν ἀξιώνεται τινὰς πλούσιος, ἐὰν δὲν περάσῃ τὴν τεθλιμμένην ὁδὸν καθὼς καὶ πάντες οἱ Ἅγιοι, καὶ αὐτὸς ὁ Δεσπότης Χριστὸς ὁ Ἐπουράνιος Βασιλεύς· διατὶ δὲν νουθετεῖσαι μὲ ἄλλων παράδειγμα; Ζητῶντας πλοῦτον ὁ Γιεζῆς ὁ δοῦλος τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου, ἐκληρονόμησε τὴν λέπραν εἰς ὅλην τε τὴν ζωήν. Μὲ θείαν κρίσιν ὑστερήθησαν τοῦ προσκαίρου βίου διὰ τὴν Φιλαργυρίαν αὐτῶν ὁ Ἀνανίας μὲ τὴν Σαπφείραν. Ἴδε τὸν ἄθλιον Ἰούδαν, εἰς πόσον κακὸν τὸν ἔφερε τοῦτο τὸ πάθος. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἕτερα παραδείγματα εὑρίσκεις εἰς τὴν Θείαν Γραφήν, μὲ τὰ ὁποῖα γνωρίζεις, πῶς εἶναι τὸ μέρος τῶν πτωχῶν ἀσφαλέστερον, εὐχαριστοῦντες τῷ εὐεργέτῃ Θεῷ εἰς τὴν πενίαν αὐτῶν νὰ σωθῶσι.

Τρίτον καὶ τελευταῖον, ἐὰν ἦσαι πλούσιος, συλλογήσου, πόσον εἶναι μάταια καὶ ψευδῆ αὐτὰ ὅλα τὰ πρόσκαιρα ἀγαθά. Ἦσαν πολλοὶ πλούσιοι περίσσα καὶ ἐντιμότατοι, καὶ ὕστερον ἦλθασιν εἰς πενίαν ἐσχάτην· ὅτι μίαν ὥραν εἶναι βολετὸν νὰ ζημιωθῇς ὅσον πλοῦτον ἔχεις, ἢ κἂν εἰς τὸν θάνατόν σου τὸν ἀφίνεις, καὶ γίνεται ὁ θρηνώδης ἐκεῖνος καὶ φοβερὸς διαμερισμός, νὰ κυριεύσουν τὸ σῶμα οἱ σκώληκες, τὰ πράγματα οἱ κληρονόμοι, καὶ τὴν ψυχήν σου οἱ ἀσπλαγχνοι δαίμονες, νὰ τὴν κολάζουν αἰώνια.

Δίδε γοῦν ἐλεημοσύνην τὸ κατὰ δύναμιν, ἵνα μὴ σὲ νικήσῃ τῆς Φιλαργυρίας ὁ ὄφις, καὶ πάθῃς τὸ ὡς τὸν κάτωθεν πλούσιον. Καὶ ἐὰν ὀκνεύῃ ἡ ὄρεξίς σου, βίαζέ την· ὅτι δὲν ἔχεις βεβαιότερον πρᾶγμα ἀπ' ἐκεῖνο, ὁποῦ διαμερίζεις πτωχοῖς, ὁποῦ τινὰς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ κλέψῃ, μήτε ποσῶς φθείρεται, ὡς ἐτοῦτον τὸν πλοῦτον τὸν πρόσκαιρον.

Φοβερὸν τῆς Ἀσπλαγχνίας Ὑπόδειγμα.

Γράφει ὁ Διδάσκαλος Σίμων, ὅτι εἰς τὰ μέρη τῆς Ἰταλίας πλησίον τοῦ Σπαλάθου, εὑρίσκεται μία λίμνη πολλὰ βαθεία, τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι τοῦ χωρικᾶ, διατὶ λέγουσιν, ὅτι τοὺς περασμένους χρόνους, ἑκατοίκα εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον εἰς χωρικὸς πλουσιώτατος ἀπὸ πρόσκαιρα πράγματα, ἀπὸ δὲ σπλάγχνος καὶ ἔλεος πρὸς τοὺς δεομένους, πτωχὸς καὶ ἄμοιρος· ὅτι ὅσον εἶχε βίον πολὺν, ἀργύριον, χρυσίον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τόσον δὲν ἐδύνετο νὰ ἰδῇ πτωχὸν εἰς τὴν θύραν του ὁ τρισάθλιος, ἀλλὰ ὕβριζε, καὶ ἐδίωκέ τους. Οὗτος εἶχε γυναῖκα, παῖδας, καὶ ἔγγονας. Μίαν ἡμέραν δὲ ὅταν ἦτον αὐτὸς ὁ ἄσπλαγχνος μὲ τοὺς δούλους του εἰς τὰ χωράφια καὶ ἐδούλευαν, καὶ δὲν ἦτον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, πάρεξ μία νύμφη ὁποῦ εἶχεν, ἐνάρετος, μὲ δύω της τέκνα, ὑπῆγεν ἕνας πτωχὸς ὡραῖος τὴν ὄψιν καὶ θαυμάσιος, ὅστις ἐζήτησε τῆς γυναικὸς ἐλεημοσύνην. Αὐτὴ δὲ τοῦ ἔδωσεν ὅ, τι ἐδυνήθη, ἔπειτα τὸν ἐνουθέτησε μὲ ἀγάπην καὶ σπλάγχνος, νὰ πηγαίνῃ, πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ πενθερός της, ἢ ἄλλος τῶν συγγενῶν αὐτῆς ἄσπλαγχνος, νὰ τοῦ δώσουν τινὰ ἐνόχλησιν. Ὁ δὲ πτωχὸς εἶπε πρὸς αὐτήν· τὸ βράδυ πρόσεχε ἀκριβῶς ὅταν ἰδῇς νὰ ἀναβλύσῃ μία πηγὴ εἰς τὸ μέσον τοῦ οἴκου σου, λάβε τὸ ἕνα σου τέκνον, καὶ φύγε εἰς ἐκεῖνα τὰ ὄρος, νὰ φυλαχθῇς ἄβλαβος· ὅτι ὁ Κύ-

ρ ιος ἐμίσησε πολλὰ τὴν ἀσπλαγχνίαν τοῦ οἴκου τούτου, καὶ βούλεται νὰ τὸν ἀφανίσῃ. Ταῦτα λέγων, ἐγένετο ἄφαντος· καὶ εἰς τὰς γ΄. ὥρας τῆς νυκτὸς καθεζόμενος εἰς τὸν δεῖπνον ὁ χωρικὸς, μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων αὐτοῦ, ἀρχίζει τὸ ὕδωρ νὰ ἀναβλύζῃ ἀπὸ τὸ ἔδαφος· καθὼς προεῖπεν ὁ Ἄγγελος. Τότε ἡ εὔσπλαγχνος ἐκείνη γυνὴ ἠγέρθη τῆς τραπέζης εὐθὺς, καὶ λαβοῦσα τὰ δύω της τέκνα, ἔτρεχε πρὸς τὸ ὄρος δρομαίως κατὰ τὸ πρόσταγμα. Αὐτὴν τὴν ὥραν ἐβούλησεν ὁ ἄσπλαγχνος πλούσιος μὲ τὸν οἶκον καὶ συγγενεῖς καὶ ὅλον τὸ πρᾶγμα· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἕνα ποτάμι ὕδωρ εὐγῆκεν ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον, καὶ ἔτρεχε πρὸς τὴν νύμφην αὐτοῦ, νὰ τὴν παιδεύσῃ, διατὶ δὲν ἔλαβε μόνον τὸ ἕνα της τέκνον, καθὼς τῆς εἶπεν ὁ Ἄγγελος. Ἡ δὲ κατανοήσασα τὴν αἰτίαν ἐτρόμαξε, καὶ ἀφῆκε τὸ ἕνα παιδίον, καὶ ἔδραμεν ἀπάνω εἰς τὸ ὄρος σπουδάζουσα. Τὸ πρωὶ εὑρέθη μία λίμνη ἐκεῖ, ὁποῦ ἦτον ὁ οἶκος τοῦ χωρικοῦ, τόσον βαθέα, ὁποῦ δὲν ἔχει τινὰ στερρότητα γῆς, ὅσας ὀργυίας σχοινὶ καὶ ἂν βάλουσιν. Ἀντίπερα ταύτης, ὡσεὶ λίθου βολὴ, εἶναι ἄλλη μία λίμνη μικρὴ, ὁποῦ ἔφθασε τὸ νερὸν τὸ παιδίον, καὶ τὸ ἔπνιξεν ἡ Θεία δίκη. Εὑρίσκονται εἰς τὴν τρανὴν ταύτην λίμνην μεγάλα ὀψάρια, ἀμὴ εἶναι περίσσα ἄνοστα, καὶ δὲν ἔχουσι γεῦσίν τινα, καθὼς τὰ εἴδα ὀφθαλμοφανῶς (λέγει ὁ ἄνωθεν διδάσκαλος) ὅπου ὑπῆγα, ὡς ἤκουσα τοιοῦτον θαυμάσιον, νὰ πιστωθῶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἀντάμωσα τὴν νύμφην τοῦ χωρικοῦ, καὶ τὴν ἠρώτησα πνευματικὰ, νὰ μοῦ εἰπῇ, ἐὰν εἶχε τινὰ ἀρετὴν, διὰ τὴν ὁποίαν τὴν εὐσπλαγχνίσθη ὁ Κύριος. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι ὅσαις φοραῖς εἶχεν ἄδειαν, ἔδιδε πολλὴν ἐλεημοσύνην. Καὶ ὅταν σύγανε τὸ κρασὶ, καὶ δὲν ἦτον τινὰς πτωχὸς, νὰ τὸν ἐλεήσῃ, ἔχυνεν εἰς τὴν γῆν μερικὸν τοῦτα λέγουσα· Ὑποδέξου γῆ μητέρα μας ταύτην τὴν μικρὰν ἐλεημοσύνην διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Δεσπότου μας, ἐπειδὴ δὲν ἔχω τινὰ νὰ τὴν δώσω.

Λοιπὸν ἐγνώρισα, ὅτι διὰ ταύτην της τὴν ἀρετὴν, τῆς ἐχάρισε τὸ ἕνα παιδὶ ὁ πανάγαθος, καὶ τὸ ἕτερον ἔπνιξε διὰ τὴν τοῦ πατρός του ἀσέβειαν. Μὴν ἀπιστήσῃ τινὰς εἰς τοῦτο τὸ τερατούργημα· ὅτι μάρτυς μου ὁ Κύριος, οὕτω εἶναι ἡ ἀλήθεια, καὶ ἕως τὴν σήμερον φαίνονται αἱ λίμναι ὡς ἄνωθεν. Καὶ ἕως τὰ μικρὰ βρέφη τὰς ὀνομάζουσι τοῦ χωρικοῦ, καὶ τὰς ἔχουσι κτισμένας τριγύρου, διὰ νὰ μὴ πίπτουσι τὰ ζῶα, νὰ πνίγωνται. Ἴδετε, ἀδελφοί μου, πόσον κακὸν εἶναι ἡ ἀσπλαγχνία; ἐὰν οὖν μόνον νὰ μὴ δίδῃς ἐλεημοσύνην, εἶναι ἀνόμημα, ἀμὴ νὰ λαμβάνῃς ὠφέλειαν, καὶ νὰ πίνῃς τὰ αἵματα τῶν πτωχῶν πόσῃ ἀσέβεια νομίζεις νὰ ἦναι; ὢ τῆς ἀσπλαγχνίας τινῶν ἀχρίστων μᾶλλον εἰπεῖν, ἢ Χριστιανῶν, πῶς ἔχουν οἱ ἄνομοι καὶ ἀσεβέσταποι τοσοῦτον ἀπάνθρωπον καρδίαν, καὶ ψυχὴν ἀσυμπαθῆ καὶ ἀνελεήμονα, νὰ λαμβάνουν οἱ ἀσυνείδητοι εἰς τὰ ἑκατὸν, πενῆντα ὠφέλειαν, πολλάκις δὲ διπλασιάζουν τὰ χρήματα οἱ ἀχόρταγοι· διατὶ λαμβάνουν ἀπὸ τὸν πτωχὸν τὴν ἐσοδίαν ὡς βούλονται, καὶ πέρνουν τὸ κρασὶ, τὸ λάδι, τὸ γένημα ὀλιγώτερον ἀπὸ ὅσα τὸ πουλοῦσιν ἐτότες, διατὶ τοῦ ἐδάνεισαν τὰ ἀργύρια πρότερον, καὶ τοὺς ἔρχεται διπλῆ ἡ ὠφέλεια. Ὦ ἀκορέξου φιλαργυρίας! Ὦ ἀπανθρωπιᾶ ἀσπλαγχνίας! καὶ δὲν συλλογίζεστε, ἄγνωστοι, τὸ ἀτελεύτητον τῆς πανοδύνου κολάσεως; ἀλλὰ προτιμᾶτε νὰ ἔχετε ἐδῶ μίαν ὥραν ἀπόλαυσιν, καὶ ἐκεῖ νὰ καταφλέγεσθε αἰώνια μὲ τὸν ἄσπλαγχνον πλούσιον; Παύσατε, ἀδελφοί μου, ταύτης τῆς ἀσεβείας. Φοβήθητε τὸν Κύριον. Βιάσετε τὰ σπλάγχνα πρὸς ἔλεος, ἵνα λυτρωθῆτε τῆς δεινῆς κατακρίσεως, ὅτι δὲν ὠφελοῦσιν ἐκεῖ τὰ δάκρυα. Οὐ μόνον δὲ μετὰ θάνατον κολάζει ὁ ἐλεήμων Θεὸς τὰς ἀνελεήμονας, ἀλλὰ καὶ εἰς ταύτην τὴν πρόσκαιρον ζωὴν ἔδειξεν, ὡς δίκαιος κριτὴς, μὲ πολλὰ σημεῖα καὶ φοβερὰ παραδείγματα, πόσον μῖσος ἔχει εἰς αὐτὸ τὸ ἀνόμημα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα νὰ γράψωμεν μερικὰ διὰ πίστωσιν.

Κατὰ τὸ ,ανυς΄. ἔτος ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ἦτον εἰς τὴν Φλωρεντίαν ἕνας Ἡγούμενος εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Μάρκου, Ἀντώνιος τοὔνομα, Ἄνθρωπος ἐνάρετος καὶ γραμματισμένος· ὅστις προσευχόμενος μίαν νύκτα πρὸ τῆς ὥρας τοῦ ὄρθου, ἤκουσε σύγχυσιν πολλὴν ἔξω εἰς τὸν δρόμον

καὶ ταραχὴν ἄμετρον. Καὶ ἐξελθὼν τοῦ Μοναστηρίου, εἶδε πλῆθος ἀναρίθμητον, ὥσπερ νὰ ἦτον ἄνθρωποι καθεζόμενοι ἐπάνω εἰς μαῦρα ἄλογα, τοὺς ὁποίους ἠρώτησε δύω φοραῖς, τί ἄνθρωποι ἦσαν; καὶ δὲν ἀπεκρίθησαν. Τότε ὁ Ἀντώνιος ἐκατάλαβε, πῶς ἦτον ὀπτασία· καὶ προσευξάμενος ὀλίγον μετὰ φόβου πολλοῦ, τοὺς ὥρκισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, νὰ εἰποῦσι, τίνες ἦσαν, καὶ ποῦ ὑπήγαιναν; Τότε τοῦ λέγει εἷς ἀπ' ἐκείνους· Δαίμονες εἴμεσθεν, καὶ ὑπάγομεν εἰς τὸ Κάστρον, νὰ πάρωμεν ἕνα φιλάργυρον τοκιστήν, περίσσα πλούσιον εἰς τὴν ἀνομίαν, νὰ τὸν βάλωμεν σύσσωμον εἰς τὴν κολασιν, καθὼς μᾶς ἔδωκεν ὁ Κύριος θέλημα, διὰ ἄλλων παράδειγμα. Λέγει τους ὁ Ἀββᾶς· Ὁρκίζωσας εἰς τὸν Θεὸν, νὰ περάσετε πάλιν ἀπ' ἐδῶ ἀφοῦ τὸν ἐπάρετε. Εἰσελθὼν οὖν πάλιν προσηύχετο, καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν ἀκούσας τὴν ταραχὴν ἐξῆλθε, καὶ θεωρεῖ τὸν ταλαίπωρον φιλάργυρον, καὶ τὸν εἶχασι δίπλα ὡς ἕνα σακκον γεμάτον ἄχυρα, ἐπάνω εἰς ἕνα ξίστρωτον ἄλογον, καὶ ἐφώναζαν· Ὑδοὺ τὸν τοκιστὴν, ὁποῦ ἔπινε τῶν ὀρφανῶν καὶ χηράδων τὰ αἵματα. Ὁ δὲ Ἀντώνιος ἔμεινεν ἔντρομος καὶ περίλυπος εἰς τοιοῦτον ἐλεεινὸν καὶ φρικωδέστατον θέαμα. Ἀφοῦ ἐξημέρωσεν, ὑπήγασι δύω ἄρχοντες παῖδες τοῦ ἄνωθεν φιλαργύρου, παρακαλοῦντες τὸν ἁγιον εἰρημένον Ἀντώνιον, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, νὰ κάμῃ διδαχὴν· διατὶ ἐβούλοντο, νὰ τὸν τιμήσουν περίσσα, μὲ πολλὴν ἔξοδον. Ὁ δὲ ἀπελθὼν εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν, τοὺς εἶπε, νὰ δείξουν τὸ λείψανον, καὶ αὐτοὶ εἶχασιν ἕνα κιβούριν καρφωμένον, γεμάτον ἄλλα τίποτες διὰ νὰ βαρῇ, τάχα πῶς ἦτον ὁ πατέρας τους· καὶ εἶπασιν, ὅτι δὲν ἦτον βολετὸν νὰ τὸ ἀνοίξουσι, διαφόρους αἰτίας προφασιζόμενοι. Λέγει τους ὁ Ἀββᾶς· Ἐμὲ γελᾶτε, ταλαίπωροι· σήμερον εἶδα ἐγὼ τὸν πατέρα σας, μὲ πόσην αἰσχύνην καὶ βάσανον, τὸν ὑπήγαιναν οἱ δαίμονες εἰς τὴν κόλασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχετε νὰ ὑπάγετε καὶ ἐσεῖς, ἐὰν δὲν στρέψετε τοῖς πτωχοῖς ὅλα τὰ κακῶς καὶ ἀδίκως ἐπαρμένα παρὰ τοῦ τρισαθλίου πατρός σας· καὶ μὴ πειράζεσθε, νὰ τοῦ ἑτοιμάζετε κιβούρι γεμάτον χορτάρια, οὔτε νὰ τοῦ κάμνετε προπομπὴν καὶ ἔξοδον, ὅτι οἱ δαίμονες τὸν ἔκαμαν, ὡς τὸ ἔπρεπε, καὶ τὸν ὑπήγασιν εἰς τὴν γέενναν τὸ πυρὸς νὰ φλογίζεται μὲ τὸν ἄλλον πλούσιον πάντοτε. Ταῦτα ἀκούοντες, ἔμειναν μὲ πολλὴν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν, βλέποντες φανερωμένον ἐκεῖνο, ὁποῦ αὐτοὶ ἐθαῤῥοῦσαν νὰ κρύψουσι, καὶ ἀφῆκαν τὴν ἔξοδον ἀτελείωτον.

Ἔτι δὲ γράφει εἰς τὸν Διάλογον ὁ Καισάριος, ὅτι ἀπέθανεν εἷς φιλάργυρος, καὶ παρήγγειλε τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, νὰ τοῦ κάμῃ μίαν καλοσύνην. Αὐτὴ δὲ ἔταξεν αὐτῷ μεθ' ὅρκου, νὰ μὴ τοῦ παρακούσῃ εἰς ὅσον τὴν προστάξῃ, μὴ γινώσκουσα τοῦτου τὴν ἄνοιαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· τοῦτο τὸ σακκοῦλι τὰ φλωρία, θέλω νὰ βάλῃς εἰς τὸ μνῆμά μου, μὲ τρόπον ἐπιδέξιον, νὰ μὴ σὲ ἰδῇ τινὰς ἄλλος, καὶ κλέψητα ὕστερον. Ἀφοῦ γοῦν ἀπέθανεν ὁ τρισάθλιος, ἔκαμεν ἡ γυνὴ διὰ τὸν ὅρκον, τὸ θέλημά του, καὶ ἔβαλε τὰ φλωρία ὑποκάτω εἰς τὸ λείψανον ὥσπερ νὰ ἦτον προσκέφαλον. Ἀμὴ ἀπ' ἐκείνους, ὁποῦ τὸν ἐνταφίασαν, τὸ ἐπονήρευσαν δύω τινὲς, καὶ ὑπῆγαν νύκτος, νὰ τὰ κλέψουσιν. Ὡς οὖν ἄνοιξαν τὴν ἄρκαν μὲ μίαν ἀναμμένην λαμπάδα θεωροῦσι δύω δαίμονας φοβεροὺς καὶ ἔστεκαν ἄνωθεν τοῦ λειψάνου· ὁ εἷς εὔγανεν ἀπὸ τὸ σακκοῦλι τὰ φλωρία, καὶ ἔδιδε τὰ τοῦ ἄλλου, ὅστις ἔσχιζε τὸ στῆθος τοῦ νεκροῦ καὶ τὰ ἐκάρφωνεν εἰς τὴν καρδίαν του, λέγωντας· Χρυσίον ἐπιθυμᾷς, ἀχόρταγε; ἂς χορτάσῃ ἡ καρδία σου, ὡς ὁρέγεται. Ταῦτα ἰδόντες, ἔφυγον μὲ μεγάλον φόβον καὶ τρόμον ἀνείκαστον.

Ἕτερον Ὑπόδειγμα.

Εἰς τὰ μέρη τῆς Φραγγίας ἦτον τίς ἄλλος ἔχων ἀχαρταγίαν πολλὴν εἰς τὸν πλοῦτον. Ἔδειχνε δὲ εἰς τὸ φαινόμενον εὐσεβὴς, καὶ προσηύχετο πολλάκις· ἠγάπα τοὺς Ἐκ-

κλησιαστικούς, διὰ νὰ σκεπάζῃ τὴν φιλάργυρον γνώμην του· οἱ ὁποῖοι τὸν ἐσυμβούλευαν νὰ μετανοήσῃ, μὴ κολασθῇ. Ὁ δὲ προφασιζόμενος ἔλεγεν, ὅτι τὰ ἔδιδεν ἐλεημοσύνην. Οὕτως ἐπέρασεν ἡ ζωή του, καὶ τὴν ὥραν, ὁποῦ εὔγαινεν ἡ μιαρά του ψυχή, ἤλθασιν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δύω μαῦροι φοβεροὶ σκύλοι, καὶ πηδοῦσιν εἰς τὸ στρῶμα, ὅπου ἐκοίτετο ταλαιπωρημένος, μὲ ὀδύνην καὶ πόνον δριμύτατον. Ἔπειτα, ἀφοῦ ἐβάλασι τὴν γλῶσσάν τους εἰς τὸ στόμα του πολλαῖς φοραῖς, εὔγαλε καὶ αὐτὸς ὁμοίως τὴν γλῶσσάν του, καὶ τὴν ἐκρέμασε μίαν σπιθαμὴν ἔξω τοῦ στόματος· καὶ τότε τὴν ἀνέσπασαν μὲ ταῖς ρίζαις οἱ σκύλοι, καὶ τὴν ἐπῆραν μὲ τὴν ψυχήν του εἰς τὴν ἄσβεστον γέενναν. Καὶ τὸ σῶμα ἔρριψαν, καὶ τὸ ἐφάγασι τὰ θηρία.

Γράφει ὁ Ἐπίσκοπος Βικέντιος, ὅτι ἦτον ἕνας φιλάργυρος, ὅστις ἀφοῦ ἐδείπνησε μίαν νύκτα μὲ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους του ἐκοιμήθη. Καὶ εἰς ὀλίγον ὥραν ἐξύπνησε, φωνάζων ἰσχυρῶς μετὰ πολλῆ φόβῃ. Ἡ γυνή του ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τοῦ φόβου του. Ὁ δὲ εἶπεν· εἰς τὸ Κριτήριον τοῦ Χριστοῦ μὲ ὑπήγασι τὴν ὥραν ταύτην, καὶ μοῦ ἔδωσαν τόσαις κατηγορίαις, ὁποῦ δὲν ἠξευρα πῶς νὰ προφασισθῶ, νὰ εὕρω τινὰ βοήθειαν. Καὶ οὕτως ἔθωκεν ὁ Κριτὴς κατ' ἐμοῦ τὴν ἀπόφασιν, νὰ καίωμαι πάντοτε εἰς τὴν κόλασιν, καὶ παρέδωκέ με εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν δαιμόνων, διατὶ μὲ ἐκαρτέρει πολὺν καιρὸν πρὸς μετάνοιαν, καὶ δὲν ἠθέλησα ν' ἀφήσω τὴν ἁμαρτίαν. Ταῦτα εἰπὼν ἄρπαξεν ἕνα ἱμάτιον ἑνός του δούλου, καὶ βάνει το, καὶ ὑπῆγε θρομαίως εἰς μίαν Ἐκκλησίαν τῶν Μοναχῶν, ὁποῦ ἔψαλλον τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ὄρθρου. Ἀφοῦ ἐξημέρωσε, τοῦ εἶπασι νὰ ἐξομολογηθῇ, μήπως καὶ συγχωρήσῃ του ὁ Κύριος, νὰ μὴ τὸν κολάσῃ. Ὁ δὲ ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἦτον βολετὸν πλέον νὰ εὕρῃ συγχώρησιν. Τέλος πάντων, καθὼς τὸν ὑπήγαιναν εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ ἐπερνοῦσαν πλησίον ἑνὸς ποταμοῦ, βλέπουσιν ἕνα καράβι παράξενον ὁποῦ ἄλλην φορὰν δὲν ἐφάνη ποτὲ ὅμοιόν του, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἦτον τινὰς ἄνθρωπος. Ἀμὴ αὐτὸς ἔλεγε πῶς ἦτον γεμάτον Δαίμονας, καὶ ἦλθον ἐπιταυτοῦ νὰ τὸν ἐπάρουσιν, οἵτινες τὸν ἅρπαξαν εὐθὺς, καὶ ἐχάθη εἰς μίαν στιγμὴν μὲ τὸ πλοῖον, καὶ πλέον ποσῶς δὲν ἐφάνη.

Ἔτι δὲ γράφει ὁ αὐτὸς Βικέντιος διὰ ἄλλον φιλάργυρον, ὅτι ἦτον βαρέως ἀσθενημένος, καὶ μίαν ἡμέραν ἀπέστειλε τὸν δοῦλόν του, νὰ εὐγάλῃ ἕνα σάκκον σιτάριον, νὰ τὸ δώσῃ τοῖς πτωχοῖς. Ὁ δὲ ἀπελθὼν, εὗρε τὸν σωρὸν γεμάτον ὀφίδια. Τοῦτο ἀκούσας ὁ ἀσθενὴς, ἐμετανόησε τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἐξομολογήθη, ἔκλαυσε πικρῶς, ἔστρεψεν ὅλας τὰς ἀδικίας, καὶ ἔκαμνε ἐλεημοσύνας. Ἔπειτα, ἀφοῦ ἐκοινώνησε τὰ ἄχραντα Μυστήρια, ἦλθεν εἰς τὸ τέλος· καὶ προστάζει νὰ τὸν ῥίψουσιν, ὅταν εὔγῃ ἡ ψυχή του, ὁλόγυμνον, νὰ τὸν φάγωσι τὰ ὀφίδια διὰ κανόνα τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ ψυχικήν του συγχώρησιν, νὰ μὴ τὸν τρώγῃ οἱ Δαίμονες παντοτεινὰ εἰς τὴν κόλασιν. Καὶ καθὼς τὸν ἔρριψαν εἰς τὸν σωρὸν, τὸν ἔφαγαν οἱ ὄφεις συγκόκκαλον, καὶ οὕτως ἐχάθησαν, καὶ πλέον ποσῶς δὲν ἐφάνησαν. Ἔτι δὲ ἀπέθανεν ἄλλος φιλάργυρος ἀμετανόητος, καὶ δὲν ἤθελεν ὁ Ἐνορίτης του νὰ τὸν θάψῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διατὶ δὲν ἐξομολογήθη, οὔτε ἐκοινώνησεν εἰς τὸν θάνατόν του. Οἱ δὲ συγγενεῖς τοῦ ἀπεθαμένου ἐφόβησαν τὸν Ἱερέαν, ἐὰν δὲν τὸν θάψῃ, νὰ τοῦ κάμουν πολλὴν ζημίαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, νὰ τὸν θέσουν ἐπάνω εἰς ἕνα ἄλογον, νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ ὑπάγῃ ἀφ' ἑαυτοῦ του ὡς βούλεται· καὶ ὅπου σταματήσῃ τὸ ἄλογον, εἰς αὐτὸν τὸν τόπον νὰ τὸν ἐνταφιάσουν. Ἔστερξαν οἱ συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ, ἔχοντες εἰς τὸν νοῦν τους, νὰ κάμνουσι τὸ ἄλογον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀλλὰ ὡς ἔθεσαν εἰς τὸ κτῆνος τὸ μιαρὸν λείψανον, ἔδραμεν εὐθὺς μὲ πολλὴν σπουδὴν, καὶ ἐταμάτησεν (ὢ τοῦ θαύματος) ὑποκάτω εἰς μίαν φοῦρκαν, ὁποῦ ἐκρεμνοῦσαν τοὺς λησταὶς· καὶ μὲ ὅσαις ξυλιαῖς ὁποῦ τοῦ ἔδωσαν, δὲν ἠθέλησε νὰ σαλεύσῃ ποσῶς ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον· τότε γνωρίσαντες τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶπασιν οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ πλέον τίποτες ἀλλὰ τὸν ἄφησαν, καὶ ἔκαμαν ἕνα λάκκον εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, καὶ τὸν ἔχωσαν

ὡς ἕνα κλέπτην. Καὶ ὄντως κατὰ ἀλήθειαν κλέπται φανεροὶ, λῃσταὶ καὶ ἅρπαγες εἶναι ὅλοι οἱ φιλάργυροι, ὁποῦ ἀδικοῦσι τοὺς πτωχοὺς, καὶ πίνουσιν ὡς ἀβδέλλαι τὸ αἷμά τους, καὶ αὐτοὶ μὲν χορταίνουσι καὶ παχένουν, καὶ οἱ πένητες ἀποθαίνουν ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ γυμνότητα. Ἀλλ' οὐαὶ εἰς αὐτὸς ὅτι ἐδῶ μὲν ἔχουσι τὰ θελήματά τους, καὶ περνοῦσι πρόσκαιρην εὐτυχίαν μὲ πόνον καὶ κόπον τῶν ὀρφανῶν καὶ χηρῶν, ἐκεῖ δὲ νὰ εὑρίσκωνται εἰς τοσαύτην δυστυχίαν ὁποῦ νὰ μὴν ἔχουν τινὰ ἄνεσιν, ἀλλ' ἀεὶ καὶ πάντοτε νὰ φλογίζωνται μὲ τοὺς ἀσπλάγχνους καὶ ἀνελεήμονας Δαίμονας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ τῆς κτηνώδους Πορνείας.

Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματός ἐστι, καὶ ὁ φθείρων τοῦτον τὸν ναὸν, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός; λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ὅλαι αἱ ἄλλαι ἁμαρτίαι ῥυπώνουν καὶ μολύνουσι μόνον τὴν ψυχήν· ἀμὴ τοῦτο τὸ βδελυρὸν ἀνόμημα τῆς πορνείας μολύνει ὅλον τὸν ἄνθρωπον ψυχῇ τε καὶ σώματι. Ματαία καὶ ψευδὴς εἶναι πᾶσα εὐμορφία τοῦ σώματος, καὶ ἄφρονες καὶ τυφλοὶ ὅσοι ζημιώνονται τὴν οὐράνιον ἀγαλλίασιν διὰ τόσον βραχέαν ἡδονὴν καὶ ῥερυπωμένην ἀπόλαυσιν. Ὅταν ἦναι ἡ χρῆσις τούτων τῶν ἀφροδισίων πράξεων διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ γένους ἡμῶν κατὰ τὸ Θεϊκὸν πρόσταγμα, καὶ γίνεται μὲ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, ὡς οἱ ἱεροὶ τῶν Πατέρων νόμοι διακελεύουσι, δὲν εἶναι ποσῶς ἁμάρτημα. Ἡ πορνεία εἶναι ἕνα θανάσιμον ἔγκλημα ὁποῦ νικᾶται εὐκολώτερα, φεύγουσα τελείως τὴν δοκιμὴν καὶ τὰς τόπους, παρεξ πολεμοῦσα. Καὶ ὅστις θαῤῥεῖ νὰ δοκιμάσῃ καμμίαν πρᾶξιν σαρκὸς, ἔπειτα νὰ ἐγκρατεύεται τελείως, λανθάνεται. Διατὶ εὐκολώτερον εἶναι, νὰ φυλάξῃ σωφροσύνην ἕνας παρθένος ἀπὸ τὸν χηρευόμενον. Ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, ἀδελφὲ, εἶναι ἕνα ἀχαλίνωτον ἄλογον, καὶ ὅσους ἐγκρεμνοὺς εὕρῃ, πίπτει καὶ τραυματίζεται. Ἡ δὲ σωφροσύνη εἶναι τὸ χαλινάρι, ὁποῦ κωλύει καὶ ἐμποδίζει την, καὶ ὅστις δὲν θέλει νὰ ἐγκρεμνισθῇ, ἂς κρατῇ τὸν χαλινὸν ἰσχυρῶς, νὰ θέσῃ τῆς σαρκὸς νὰ τρώγῃ ὅσον τὴν φθάνει, καὶ ὄχι περισσότερον. Ὅστις βορβορωθῇ εἰς τοῦτο τὸ ἔγκλημα, δύσκολα ἠμπορεῖ νὰ στρέψῃ εἰς μετάνοιαν, οὔτε νὰ σηκώσῃ εἰς οὐρανὸν τὰ ὄμματα, ἀλλὰ κυττάζει, ὥσπερ τὰ κτήνη, ὅλος τὴν γῆν, μὴ ἔχων ποσῶς λογικὸν, καὶ τυφλώνεται τοιουτοτρόπως, καὶ πράττει ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τοιαύτας ἀπρεπείας, ὁποῦ ἔμπροσθεν ἑνός του δούλου, ἢ βρέφους μικροῦ δὲν ἐτόλμα ποσῶς νὰ τὰς κάμνῃ. Περὶ ταύτης τῆς ἁμαρτίας λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν κληρονομοῦσι Βασιλείαν Θεοῦ, ὅσοι εὑρίσκονται εἰς αὐτήν. Ἥτις εἶναι μία στία καὶ πῦρ τῆς κολάσεως. Ἡ ὕλη της εἶναι γαστριμαργία· ἡ φλὸξ, ἀσχημία· ἡ στάκτη, ἀκαθαρσία· ὁ καπνὸς, αἰσχύνη καὶ ἐντροπή· αἱ σπίθαις, καὶ τὸ τέλος αὐτῆς τιμωρία καὶ φθορὰ τοῦ σώματος, σμικρυσμὸς τῆς ἀρετῆς, καὶ τοῦ νόμου παράβασις. Διὰ αὐτὸ κάμνει χρεία νὰ ἔχῃς πολλὴν φροντίδα καὶ ἔννοιαν κατ' αὐτῆς καὶ ἰσχυρὰ ὅπλα ἵνα μὴ σὲ νικήσῃ. Καὶ καθὼς φεύγεις ἀπὸ τὴν φίαν, νὰ μὴ σὲ καύσῃ, ἔτω πρέπει νὰ φεύγῃς καὶ ἀπὸ ταύτην τὴν λαύραν τῆς σαρκὸς καὶ τὸ πῦρ τῆς κολάσεως. Μὴ θαῤῥήσῃς ποσῶς εἰς τὴν ἀπερασμένην σωφροσύνην σου καὶ ἐγκράτειαν, διατὶ πολλοὶ ἀφοῦ ἔλαβον νίκας, ὕστερον ἀθλίως ἡττήθησαν. Καθὼς τὸ πῦρ μαλακώνει τὸν σίδηρον καὶ τὸν μετατρέπει εἰς τὴν φύσιν αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἡ φλὸξ τῆς πορνείας μαλακώνει τοὺς σιδηροὺς ἄνδρας, ἂν ἦσαν οἱ ἰσχυρότεροι.

Διὰ τοῦτο φεῦγε τοὺς τόπους τοῦ κινδύνου, τὰς αἰτίας, καὶ πᾶσαν ὕλην αὐτοῦ,

γινώσκων σου τὴν χαυνότητα. Καὶ μὴ πιστεύσῃς τοῦ λόγου σου, ὅτι ἐναρετώτεροί σου ἐνικήθησαν. Ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸν μύλον, καὶ νὰ μὴν ἀλευρωθῇς, ἢ νὰ κρατῇς πύσσαν, καὶ νὰ μὴ κολλήσῃ εἰς τὰς χεῖράς σου. Ὅσον ἐσμίγῃς μὲ τὸν κόσμον καὶ μὲ τὰς γυναῖκας, τόσον μολύνεσαι, ὅτι ἐὰν δὲν σμίξῃς τὴν στίαν μὲ τὰ λινόξυλα, δὲν ἐξάπτει. Καθὼς ἀπὸ τὸν κτύπον τῆς πέτρας καὶ τοῦ σιδήρου ἐξάπτει ἡ στία, οὕτως ἀπὸ τὰ λόγια τῆς γυναικὸς, εἰς τὰ ὦτα τοῦ ἀνδρὸς ἐρεθίζεται ἡ ἡδονὴ τῆς πορνείας· καὶ ἐὰν δὲν φυλαχθῇς ἀκριβῶς, νὰ φεύγῃς τὸν κίνδυνον, ταχέως νικᾶσαι· ὅτι ὀλίγοι εἶναι ὅσοι δὲν ἐπλήρωσαν συνδοσίαν καθόλου εἰς τὴν νεότητα ἢ εἰς τὸ γῆρας αὐτῶν, τοῦ Δαίμονος τῆς πορνείας, ἢ μὲ τὴν πρᾶξιν, ἢ κατὰ νοῦν καὶ διάνοιαν· διατὶ εἰς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν, οὐ μόνον αἱ ἔξωθεν πράξεις κωλύονται, ἀλλὰ καὶ αἱ τούτων ἐπιθυμίαι· Τουτέστι νὰ μὴ κυττάξῃς εὔμορφα πρόσωπα, ἢ νὰ ἐγγίζῃ ἡ χεὶρ σου μὲ ἄλλου σάρκα, ἢ νὰ στολίζεσαι, νὰ νίβεσαι, νὰ ξυρίζεσαι, καὶ νὰ εὐμορφίζῃς τὸ πρόσωπον, νὰ σὲ ὀρέγωνται, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἢ νὰ χορεύῃς, νὰ τραγῳδῇς, νὰ παίζῃς δαιμονικὰ ὄργανα, καὶ ἑτέρας πράξεις ὁμοίας. Τὰ ὁποῖα εἶναι βαρέα ἐγκλήματα, καὶ πρέπει νὰ τὰ μισῇς, καὶ ὅσα ἄλλα γνωρίζεις, καὶ βλάπτουν σε· καὶ ἐξόχως τὸν πολὺν οἶνον καὶ τὴν ἀκηδίαν νὰ φεύγῃς, ὥσπερ τοὺς ὄφεις, ὅτι αὐτὰ αὐξάνουσι πολλὰ τὴν πορνείαν. Καὶ πρέπει πάντοτε νὰ ἐργάζεσαι, διὰ νὰ φεύγουν οἱ λογισμοὶ, καὶ μάλιστα ὅταν ἔχῃς εἰς τὴν σάρκα σου πόλεμον. Καὶ ἐπάνω εἰς ὅλας τὰς ἐργασίας σου ἃς εἶναι αὐτή· ἤγουν νὰ ἀναγνώθῃς τὰς ἑρμηνείας, ὁπὸ γράφομεν ἐδῶ κάτω εἰς νουθεσίαν σου, νὰ τὰς ἔχῃς ἀεὶ καὶ πάντοτε ὥσπερ ὅπλα τινὰ καὶ ὁρμητα εἰς τὸν πόλεμον τῆς σαρκός· ὅστις, ἐπειδὴ εἶναι πολλὰ ἰσχυρὸς τῶν ἄλλων καὶ χαλεπώτερος, διατὶ ἔρχεται ἀπὸ ἐχθρὸν, ὁποῦ εἶναι μαζῆ σου πάντοτε, καὶ ἔχεις εἰς τοῦτον μέγαν τὸν κίνδυνον, διὰ τοῦτο γράφομεν καὶ ἡμεῖς μεγάλας ἑρμηνείας καὶ ἰατρικὰ ἰσχυρότερα, διὰ νὰ δυνηθῇς πρῶτον μὲ τὴν θείαν χάριν καὶ ἄμαχον δύναμιν, τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ νικᾷς τοὺς ἐχθρούς σου, καὶ β'. μὲ τὰ ὅπλα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἔχε διὰ παντὸς ἕτοιμα, οὐ μόνον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου ἀλλὰ καὶ ὅταν ἦσαι ἀναπαυμένος, διὰ νὰ τὰ συνηθίσῃς καλλίτερα.

Πρώτη σου νουθεσία λοιπὸν καὶ ἰατρικὸν ὠφέλιμον κατὰ τῆς πορνείας συμβουλευόμενον ἀπὸ τοὺς σοφοὺς διδασκάλους μας, ἃς εἶναι ἡ ἐπιμελὴς τήρησις καὶ φύλαξις πασῶν τῶν αἰσθήσεων, καὶ μάλιστα τῆς ὁράσεως, ὅτι τὰ ὄμματα εἶναι ἕνας λιμένας, ὁποῦ εἰσέρχονται ἡ ματαιότητες ὅλαις εἰς τὴν ψυχήν μας. Λυτὰ εἶναι αἱ θύραι, ἀπὸ τὰς ὁποίας εἰσεβαίνει τὸ ἰοβόλον φαρμάκι τῶν ἡδονῶν, καὶ μολύνει μας τὴν διάνοιαν, καὶ ἀχαμνύνει τὴν θέλησιν, καὶ συγκαταβαίνει. Ὅταν δὲ γένῃ ἡ συγκατάθεσις, ἤγουν, νὰ ἀποφασίσῃς νὰ πράξῃς τὸ πονηρὸν, εἶναι σχεδὸν ὡσὰν νὰ τὸ ἔκαμες. Ἐκ γὰρ τοῦ ὁρᾶν τίκτεται τὸ ἐρᾶν, καὶ ἐκ τοῦ ἐρᾶν ἡ συγκατάθεσις γίνεται, ἐκ δὲ τῆς συγκαταθέσεως ἡ πρᾶξις τελεῖται. Ἤγουν ὅταν ἰδῇς ἕνα καλὸν καὶ ὡραῖον πρᾶγμα τὸ ἐπιθυμᾷς, καὶ οὕτως ἀποφασίζεις εἰς τὸν νοῦν σου, νὰ τὸ ἀπολαύσῃς, ἐὰν εὕρῃς καιρὸν ἐπιτήδειον, ἔπειτα κάμνεις τελείως καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς ἁμαρτίας. Καὶ ἐὰν δὲν τὸ ἔβλεπες, ἐλλείπασι τὰ ἐπίλοιπα. Μὴ κυττάξῃς λοιπὸν ποτὲ ἐκεῖνο ὁποῦ σοῦ δίδει ζημίαν, ἐνθυμούμενος πόσον κακὸν ἔπαθον οἱ Προπάτορες, διὰ νὰ κυττάζουν τὸ ἀπηγορευμένον ξύλον εἰς τὸν Παράδεισον. Δι' ἣν αἰτίαν εἰς θάνατον κατεκρίθησαν ὁ μόνον αὐτοὶ, ἄλλα καὶ ἡμεῖς ὅλοι τους οἱ ἀπόγονοι. Ἐὰν δὲ ἔβλεπεν ὁ Δαβὶδ τὴν Βηρσαβεὲ, δὲν ἔκαμνε τὴν μοιχειαν καὶ φόνον. Ὁ ὀφθαλμὸς ἐμώρανε τὸν σοφὸν Σολομῶντα, καὶ ἐτέλεσε τοιαύτην ἀσέβειαν. Καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐνάρετοι καὶ θαυμασοὶ ἄνδρες πρὸ τοῦ νόμου, καὶ μετὰ τὸν νόμον, διὰ νὰ ἰδοῦσι τὴν ὡραίαν ὄψιν τῶν γυναικῶν, ἔπαθον μεγάλην ζημίαν. Καὶ ἐὰν αὐτοὶ τοιοῦτοι ἐλεεινῶς ἐκρεμνίσθησαν, διὰ νὰ μὴ προσέχῃ μὲ ἐπιμέλειαν, τίς ἀπὸ ἡμᾶς τὸς ἀδυνάτους νὰ λυτρωθῇ, ἐὰν δὲν φυλαχθῇ μὲ ἀσφάλειαν; Μὴ κυττάζῃς γοῦν ποτὲ γυναῖκα εἰς τὸ πρόσω-

που, οὔτε μὲ θάρρος καὶ σπλαγχνικὰ τῆς συντύχῃς, οὔτε νὰ στοχασθῇς τὸ κάλλος της, ἀλλὰ μᾶλλον στοχάζου τὴν φθορὰν τῆς σαρκὸς, πῶς γίνεται μετὰ θάνατον. Τοῦτο θέλει νὰ εἰπῇ ὁ Δεσποτικὸς λόγος· Ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, εὔγαλέ τον, ἤγουν νὰ μὴν ἰδῇς ἐκεῖνο ὁποῦ σοῦ δίδει ζημίαν, ἀλλὰ νὰ ὑστερηθῇς τῆς ψυχοβλαβοῦς ὁράσεως· καὶ οὕτως εὐγάνεις τοὺς ὀφθαλμούς σου, τουτέστι τὴν κακὴν ἐπιθυμίαν καὶ ὄρεξιν. Δευτέρα αἴσθησις εἶναι ἡ ἀκοή· καὶ σφάλισε τὰ ὦτα, νὰ μὴν ἀκούῃς τραγῳδία τῆς Σειρίνης· ἤγουν ἄπρεπα καὶ πορνικὰ λόγια, ὄργανα μουσικὰ, καὶ ἕτερα ὅμοια, ὅτι ὅλα ταῦτα ἐξάπτουσι τὴν σαρκικὴν φλόγα, καὶ μάλιστα ὁ χορὸς καὶ τὰ τραγῳδία. Τρίτη σου αἴσθησις εἶναι ἡ ὄσφρησις· καὶ μὴ βαστᾷς μόσχον, τριανταφύλλα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ὁποῦ νὰ δίδουσιν εὐωδίαν. Εἰς τοῦτο δὲν κάθομαι, νὰ πειράζωμαι, ὅτι αὐτὰ εἶναι πράγματα, ὁποῦ τὰ βαστοῦν αἱ γυναῖκες, καὶ ὄχι ἄνδρες, καὶ πάλιν ὄχι αἱ γνωστικαὶ γυναῖκες, ἀλλ' αἱ ἄσεμναί τε καὶ ἄφρονες. Τετάρτη εἶναι ἡ ἁφὴ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ φυλάγεσαι μὲ περισσότερην ἀκρίβειαν, ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν ψηλάφησιν, καὶ νὰ μὴ τελειώσῃς τὴν πρᾶξιν, ἐὰν βολῇ καὶ ὁ τόπος. Διὰ τοῦτο ὁ σοφὸς Ἱερώνυμος γράφει ἑνὸς Κληρικῆ φίλε του τὰ λόγια ταῦτα. Νεποτιανὲ ἀδελφέ μου, πρόσεχε ἀκριβῶς, ὁσάκις ὑπάγεις ὡς Κληρικὸς νὰ ἐπισκέψῃς παρθένον, ἢ χήραν τινὰ, νὰ μὴν εἰσέλθῃς ποτὲ μοναχὸς εἰς τὸν οἶκόν της, ἀλλὰ πάντοτε νὰ ἔχῃς τινὰ, εἰς τὴν συνοδίαν σου, νὰ φυλάγεσαι διὰ λόγου του· καὶ μὴν ἀποδέχεσαι ἐπιστολὰς, καὶ δωρήματα ἀπὸ τοιαῦτα πρόσωπα, ἕτε νὰ τὰς στείλῃς ἐσὺ τὸ παράπαν, ὅτι ὅλα ταῦτα εἶναι ξύλα ὁπῦ ἐξάπτουσι τὴν φλόγα τῆς σαρκός. Βλέπεις, πῶς καὶ οἱ ἐνάρετοι πρέπει νὰ προσέχουν ἐπιμελῶς; Εἰς τοὺς πολέμους, ὁποῦ κάμνουσιν ἀνάμεσόν τους οἱ ἄνθρωποι, ὅσον δείχνει τόλμην καὶ ἀφοβίαν ὁ ἕνας, καὶ δὲν στρέφει τὸν νῶτον τοῦ ἐχθροῦ του, ἀλλὰ πολεμᾷ τον ἀνδρειωμένα, τόσον τὸν νικᾷ κατὰ κράτος. Καὶ ὅταν φεύγῃ τὴν μάχην διὰ τὸν φόβον καὶ τὴν δειλίαν του, τότε ὁ ἐχθρός του, τὸν θανατώνει· ἀμὴ εἰς τοῦτον τὸν πνευματικὸν πόλεμον κατὰ τῆς σαρκὸς, ὅστις φοβᾶται καὶ φεύγει, αὐτὸς νικᾷ· καὶ εἴτις θαρρεύσει εἰς τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ, νὰ πολεμᾷ τὸν ἐχθρόν του, νικᾶται ἐλεεινῶς ὡς ἀδύνατος. Εἰς ὅλα τὰ ἐπίλοιπα ἁμαρτήματα εἶναι βολετὸν νὰ πολεμᾷς τὸν ἐχθρόν σου, καὶ νὰ τὸν νικᾷς. Λόγε χάριν· ἠμπορεῖς νὰ ἔχῃς χρήματα πάμπολλα, καὶ νὰ νικήσῃς τὴν φιλαργυρίαν· νὰ φανῇς μὲ ἱμάτια εὔμορφα, νὰ ἔχῃς τιμὴν καὶ δόξαν ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ νὰ μὴν ὑπερηφανεύεσαι· νὰ βλέπῃς εἰς τὴν τράπεζαν φαγητὰ εὔμορφα, καὶ νὰ νικήσῃς τὴν γαστριμαργίαν· ἀμὴ νὰ εὑρίσκεσαι συγκάτοικος γυναιξὶ, καὶ νὰ φυλάξῃς σωφροσύνην, εἶναι ἀδύνατον. Ὅτι καθὼς εἶναι ὑπὲρ τὴν φύσιν, νὰ ἔχῃς εἰς τὸ στῆθός σου ἄνθρακας καὶ νὰ μὴ καγῇς, οὕτως εἶναι ἀδύνατον, νὰ συναυλίζεσαι μὲ γυναῖκα, νὰ συνομιλῇς αὐτῇ, καὶ νὰ μὴ θελχθῇς ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς φιληδονίας. Φεῦγε τὴν πρᾶξιν τῶν γυναικῶν, ὅτι δὲν εἶσαι ἰσχυρώτερος τοῦ Σαμψὼν, τοῦ Ἡρακλέους, τοῦ Ὀλοφέρνους, καὶ τοῦ Ἀχιλλέως, ὁποῦ ἐνικοῦσαν χιλιάδες ἀνθρώπους καὶ ἐθανάτωναν, ἔπειτα τοὺς ἐνίκησαν αἱ γυναῖκες, καὶ ἐλεεινῶς αὐτοὺς ἐθανάτωσαν. Ἐὰν ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης, ὁ ἐκ κοιλίας μητρὸς ἡγιασμένος, ὁποῦ δὲν ἦτον τινὰς ἁγιώτερος ἀπὸ αὐτὸν, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ φύγῃ κάθε λογῆς ἔγκλημα, πῶς νομίζεις ἐσὺ νὰ στέκῃς εἰς τὸν κόσμον, καὶ νὰ μὴ νικηθῇς; πλανᾶσαι ἐσὺ, καὶ ὅσοι λέγουν, ὅτι εἶναι μισθὸς περισσότερος, νὰ βλέπῃς ἕναν ὡραῖον καρπὸν καὶ νὰ ἐγκρατεύεσαι, πάρες νὰ μὴν τὸν ἔχῃς. Τοῦτο εἶναι βολετὸν εἰς τὰ λοιπὰ ἁμαρτήματα, ὡς ἄνωθεν εἴπαμεν, ἀμὴ εἰς τὰ σαρκικὰ ὅσοι τὸ λέγουσι, ψεύδονται, ὅτι ὅλοι τους εἶναι τυφλοὶ καὶ πεπλανημένοι, καὶ μάλιστα τινὲς Μοναχοὶ καὶ Πνευματικοὶ (ἀπὸ τοὺς ὁποίους εὐγένουν τοῦτα τὰ φλυαρίσματα), ὁπῦ ἔχουσι εἰς τὰ Μοναστήρια γυναῖκας, καὶ τοὺς ὑπηρετοῦν, καὶ ἔχουν εἰς τοῦτο νὰ ἐξεταχθῶν φοβερῶς τὴν ὥραν τῆς Κρίσεως, διατὶ ἂν δὲν κάμνουσι καὶ ἁμαρτίαν αὐτοὶ

(τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον, νὰ κρατῆσι τὴν φλόγα, καὶ νὰ μὴ καίωνται) ἀλλὰ κἂν οἱ ὁρῶντες σκανδαλίζονται, καὶ τοὺς κατακρίνουσιν. Ὅθεν πρέπει νὰ φυλάγεται πᾶς ἕνας ἐπιμελῶς, νὰ μὴ δίδῃ σκάνδαλον τῷ πλησίον· καλὰ καὶ λέγει ὁ νόμος, νὰ ἦναι συγχωρημένον, νὰ ἔχῃ τινὰς Μοναχὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ ἢ τὴν ἀδελφὴν μόνον, νὰ τὸν ὑπηρετῇ· δὲν πρέπει ὅμως τώρα πλέον νὰ γίνεται, ὅτι ἡ πονηρία ἐπλήθυνε, καὶ κάμνει χρεία νὰ βλεπώμεσθεν ἀπὸ πρόσκομμα. Δὲν γράφω περισσότερον εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, διὰ νὰ μὴ μὲ κατακρίνετε Ἱεροκατήγορον, ἀμὴ ὅλοι τὸ ἠξεύρετε, πόσοι ὠλίσθησαν εἰς τοῦτο τὸ ἔγκλημα, καὶ ἐγίνησαν γέλως καὶ διήγημα εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἂν ἤθελαν προσέχει εἰς τὴν ἀρχὴν, δὲν ἐγίνον, το. Μὴ τολμήσῃ γὰν τις τοῦ Μοναδικοῦ τάγματος νὰ ἔχῃ γυναῖκα εἰς τὸ Μοναστήριον διὰ τινὰ πρόφασιν, ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ τύχῃ, καὶ μάλιστα ὁ Ἱερωμένος· καὶ ἐὰν ἦναι Ἐφημέριος εἰς γυναικιον Μοναστήριον νὰ λειτουργήσῃ, ἢ ἄλλην τινὰ ὑπηρεσίαν τελέσῃ πνευματικὴν, ἂς πηγαίνῃ εἰς τὸ κελλίον του χωρὶς συναμιλίας πολλὰς, οὔτε νὰ φάγῃ τίποτες, ἢ νὰ πίῃ, ὅτι καθὼς εἶναι ἀσυγχώρητον, νὰ φάγῃ ἡ γυνὴ εἰς ἀνδρῶν Μοναστήριον, ὁμοίως καὶ ὁ ἄνδρας εἰς τὸ γυναίκιον. Ἡ πέμπτη καὶ τελευταία αἴσθησις εἶναι ἡ γεῦσις τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ φυλάγῃς ὑπὲρ τὰς ἄλλας διὰ τὸν Κύριον, ἤγουν νὰ μὴ τρώγῃς, οὔτε νὰ πίνῃς πολὺ, ὅτι ἄλλο δὲν πληθένει, οὔτε αὐξάνει τόσον τὸν πόλεμον τῆς σαρκὸς, ὡς ἡ γαστριμαργία καὶ ἡ μέθη· καὶ πάλιν ἡ νηστεία καὶ ἡ ἐγκράτεια εἶναι φάρμακα ἰατρικὰ καὶ ὠφέλιμα εἰς τὸ πάθος αὐτὸ τὸ ἀνήμερον. Μὴ κολακεύῃς την σάρκα λοιπὸν, ἴτε νὰ τῆς δίδῃς τινὰ ἡδυπάθειαν, ἐὰν θέλῃς νὰ τὴν ἔχῃς εἰς τὴν ὑποταγήν σου. Ὅτι καθὼς τὸ κρέας μὲ τὸ ἅλας, ἢ ὄξος, ἢ σμύρναν, ὁποῦ εἶναι πικρὰ καὶ δριμαία πράγματα διαφυλάγεται σῶον πολὺν καιρὸν, καὶ ἐὰν ἐν τῷ βάλουν ἕνα ἀπὸ ταῦτα, ταχέως σαπίζει καὶ φθείρεται, οὕτω καὶ ἡ σάρκα μας ὅταν αὐτὴν διὰ τῶν ἡδονῶν κολακεύομεν, γέμει ἁμαρτίας καὶ φθείρεται, καὶ μὲ τὴν σκληραγωγίαν διαμένει εἰς πᾶσαν ἀρετὴν καὶ φυλάγεται. Ἐγκρατεύου γοῦν, ὅσον δύνασαι, νὰ βασανίζῃς τὴν σάρκα σου, ἐνθυμούμενος τὴν χολὴν καὶ τὸ ὄξος, ὁποῦ ἐπότισαν εἰς τὸν σταυρὸν τὸν Δεσπότην, καὶ τὴν πολλὴν ἐγκράτειαν τῶν Πατέρων μας εἰς τὴν ἔρημον, ὁποῦ κἂν ἐψητὸν δὲν ἔτρωγαν, ἀλλὰ πάντα ὠμὰ καὶ ἄψητα· καὶ ἐξόχως ὁ μέγας Παῦλος ὁποῦ ἐβασάνιζε τὴν σάρκα αὐτοῦ, καθὼς λέγει· Ὑποπιάζω μου τὸ σῶμα, καὶ δουλαγωγῶ. Ἐὰν οὖν ἐκεῖνοι ἔκαμναν οὕτως καὶ ἐτυραννοῦσαν τὴν σάρκα τους, διὰ νὰ νικήσωσι τοῦτον τὸν πόλεμον, πόσον πρέπει νὰ κάμωμεν ἡμεῖς οἱ χαῦνοι καὶ ἄρρωστοι; Ἀπονέκρωνε λοιπὸν καὶ σὺ τὴν σάρκα μὲ τὴν ἀποχὴν τῶν ἡδέων βρωμάτων, μὴ φορῇς ἱμάτια μαλακὰ, μὴ κοιμᾶσαι εἰς κρεββάτια εὔμορφα, ἀλλὰ παίδευε τὴν σάρκα μὲ ἀγρυπνίαις, χαμευνίαις, καὶ ἄλλα ὅμοια, νὰ τὴν ὑποτάσσῃς τῷ πνεύματι, ὅτι μέγα θαυμάσιον εἶναι, νὰ λυτρωθῇς ἀπὸ τοῦτον τὸν θάνατον, ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ ἔχων πᾶσαν σωματικὴν ἀνάπαυσιν, διατὶ ἔσον ὀλιγένουν τὰ ξύλα, τοσοῦτον ἡ φλὸξ μαραίνεται. Εὔγαλε τὴν ὕλην νὰ σβέσῃς τὴν στίαν. Ἄφες τὸν οἶνον, καὶ τὰ διάφορα βρώματα, νὰ ἀφανίσῃς τὸ σκάνδαλον. Ὅστις κολακεύει τὸν δοῦλόν του, καὶ τοῦ δίδει ἐκλεκτὰ καὶ εὔμορφα βρώματα, τὸν κάμνει καὶ ἀποστατίζει ἕως τὸ ὕστερον· ὅστις δίδει τῇ σαρκὶ ἡδονὰς καὶ ἀνάπαυσιν, δυναμώνει τὸν ἐχθρόν του, καὶ δίδει τα ὅπλα νὰ τὸν θανατώσῃ. Λέγει ὁ μέγας Χρυσόστομος καὶ ἄλλοι διδάσκαλοι, ὅτι, Ὁ τὴν ἑαυτοῦ θεραπεύων γαστέρα, καὶ πνεῦμα πορνείας νικῆσαι βουλόμενος, ὅμοιός ἐστι τῷ μετὰ ἐλαίου τὸ πῦρ σβεννύοντι· ἤγουν, ὅστις θέλει νὰ μὴ πορνεύσῃ, ἔπειτα τρώγει καὶ πίνει, εἶναι ὡς ἐκεῖνον, ὁπῆχύνει λάδι, νὰ σβέσῃ τὴν στίαν. Καὶ καλὰ τὸ λέγουσι, διατὶ ὅταν ἦναι τινὰς χορτάτος, τὸν κυριεύει ἴτος ὁ πόλεμος, καὶ χωρὶς ἐγκράτειαν δὲν κατορθώνει σωφροσύνην, ἴτε ἄλλην τινὰ ἀρετήν. Διὰ αὐτὸ ἀπερνῶσαν τοσαύτην σκληραγωγίαν οἱ Ὅσιοι, διὰ νὰ ἡμερώσουν αὐτὴν τὴν ἀγρίαν θάλασσαν τῆς σαρκὸς, καὶ ὅσον ἠθέλασι κάμνει αὐτὸ ἐκατόρθωναν ἐν εὐκολίᾳ τὰ ἐπίλοιπα.

Τὸ β'. ὅπλον κατὰ τῆς σαρκὸς εἶναι νὰ διώξῃς ταχέως τοὺς κακοὺς λογισμοὺς καὶ τὰς ῥυπαρὰς ἐνθυμήσεις, εὐθὺς ὁποῦ εἰσέλθουσιν εἰς τὸν νοῦν σου, νὰ σκανδαλίζουν τὴν σάρκα σου. Εἰς τοῦτο βάνε πολλὴν ἐπιμέλειαν, ἐὰν δυνηθῇς νὰ μὴ τὲς ἀφήσῃς νὰ χωρέσουν ποσῶς εἰς τὸν λογισμὸν τῆς πορνείας, ἀλλὰ νὰ ἐνθυμηθῇς ἄλλο τίποτες πνευματικόν, νὰ σοῦ δίδῃ κατάνυξιν καὶ εὐλάβειαν. Ὅτι ὅσον περάσῃ ὥρα πολλή, τόσον ῥιζώνουσι περισσότεροι, καὶ εἶναι δύσκολον τότε νὰ τοὺς διώξῃς· διατὶ εὐκολώτερα σβύνεις τὴν φίαν, ὅταν ἀρχίζῃ νὰ ἐξάπτῃ, πάρεξ ὅταν χρονίσῃ, καὶ κατακυριεύσῃ ὅλον τὸ δάσος. Μὲ ὀλιγώτερον κόπον ξεριζώνεις ἕνα νεοφύτευτον δένδρον, παρὰ ὅταν ῥιζώσῃ στερρῶς. Κάλλιον ἀντιστέκεσαι τοῦ ἐχθροῦ σου εἰς τὴν θύραν, ὁποῦ εἶναι τόπος στενός, πάρεξ νὰ ἀφήσῃς νὰ εἰσέλθῃ, νὰ κατακυριεύσῃ τὸν οἶκόν σου· Ὁ λογισμὸς τῆς πορνείας εἶναι ἀχαμνός, ὥσπερ ἕνα βλαστάριον χόρτου, καὶ ἐὰν ἀντισταθοῦμεν εἰς τὴν ἀρχήν, ὅταν τὸν βάλλῃ ὁ δαίμων εἰς τὴν καρδίαν μας, τὸν συντρίβομεν εὔκολα, ἀμὴ ἐὰν τὸν δεχθοῦμεν μετὰ ἡδονῆς καὶ γλυκύτητος, νὰ σταματήσωμεν εἰς αὐτὸν, γίνεται δυνατὸς ὡς τὸν σίδηρον, καὶ ἔχομεν πολὺν κόπον νὰ τὸν νικήσωμεν. Εἰ δὲ πάλιν καὶ τύχῃ ἀπὸ ἀκηδίαν σου καὶ ἀμέλειαν, νὰ στερεωθῇ ὁ αἰσχρὸς λογισμὸς εἰς τὴν καρδίαν σε, καὶ κινδυνεύεις νὰ πέσῃς εἰς ὄλισθον, δράμε ταχέως εἰς προσευχήν, καὶ βόησον μεγαλοφώνως πρὸς τὸν Δεσπότην, καὶ αἴτησον βοήθειαν εἰς τὴν χρείαν σου, καθὼς ποιοῦσιν οἱ θαλαττεύοντες, περικυκλούμενοι ὑπὸ σφοδροῦ καὶ χαλεπῆ κλύδωνος, καὶ δεήσου ἐξ ὅλης σου τῆς καρδίας, νὰ μὴ σὲ ἐγκαταλείψῃ, καὶ πνιγῇς εἰς αὐτὸν τὸν νοητὸν κλύδωνα, καὶ λέγε Ψαλμὸς ἀπὸ τὴν Θείαν Γραφήν. Ὁ Θεὸς εἰς τὴν βοήθειαν μου πρόσχες. Κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον. Μὴ παραδῴῃς τοῖς νοητοῖς θηρίοις ψυχήν ἐξομολογουμένην σοι. Μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ μελέτα τὸ πάθος τῆ Δεσπότου, πόσα ὑπέμεινε, διὰ νὰ θανατώσῃ αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν, ὁποῦ σὲ παρακινᾷ νὰ πράξῃς ὁ ἀνθρωποκτόνος Διάβολος. Καὶ παρακάλει τὴν Ἀειπάρθενον Δέσποιναν, καὶ ἄλλες Ἁγίες, νὰ σοῦ βοηθήσουν, νὰ νικήσῃς τὸν πόλεμον. Καὶ ἐὰν εὑρίσκεται ὁ Πνευματικός σου πλησίον, ἢ ἄλλος ἐνάρετος ἄνθρωπος, δράμε εἰπέ του, νὰ σοῦ δώσῃ τινὰ βοήθειαν, καὶ μὴν ἀμελήσῃς, ἐπειδὴ εἰς τοῦτο εἶναι ὅλος ὁ κίνδυνος· ὅτι ἐὰν δὲν πορνεύσῃς καὶ μὲ τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ μόνον δεχθῇς τὸν ῥυπαρὸν λογισμὸν μὲ ἡδύτητα, νὰ αἰσθάνεσαι εἰς ἑαυτὸν ἡδονὴν, καὶ αὐτὸ πορνεία λογίζεται, καὶ δυνατὰ κανονίζεται.

Συλλογίσου τὰς πολλὰς τιμωρίας, ὁποῦ ἔστειλεν ὁ παντοκράτωρ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον διὰ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. Ἐκατάκαυσεν ἐκεῖνα τὰ πέντε Κάστρη τῶν Σοδόμων. Ἠδάφισεν ἐκ θεμελίων τὴν Χώραν Συχέμ. Ἐξολόθρευσεν ὅλην τὴν φυλὴν τῆ Βενιαμίν. Ἐθανάτωσε τὸν Ἀμοῦν. Ἔκαμε τοῦ Δαβὶδ ζημίαν πολλήν. Ἀπέκτεινε τοὺς δύω γέροντας, ὁποῦ ἐσυκοφάντησαν τὴν Σωσάνναν. Ἀλλὰ τί νὰ λέγω μίαν καὶ μίαν ξεχωριστά; διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην τῆς βδελυρᾶς ἁμαρτίας ἔστειλε τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον κατακλυσμὸν καὶ ἔπνιξεν ὅλον τὸν κόσμον. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ὅλας τὰς μεγάλας τιμωρίας, διὰ τὴν ἁμαρτίαν αὐτὴν ἔστειλεν ὁ Κύριος. Καὶ πρέπει νὰ τρέμουσιν, ὅσοι εὑρίσκονται εἰς αὐτὴν, μὴ πάθουσι καὶ αὐτοὶ τὰ ὅμοια.

Γίνωσκε ἀκριβῶς, ὅτι ἐὰν θέλῃς πάντοτε νὰ ἦσαι εἰς τοῦτον τὸν βόρβορον τῆς σαρκὸς, νὰ θεραπεύσῃς τὴν ὄρεξίν σου, νομίζων ὅτι νὰ χορτάσῃς, πλανᾶσαι, διατὶ εἶναι ἡ ἁμαρτία ἀχόρταγος· μάλιστα ὅσον συνηθᾷς εἰς τοῦτο τὸ ἔγκλημα, τόσον ἡ ἐπιθυμία σε ἐξάπτει χειρότερα καὶ τῆς σαρκὸς τὸ σκάνδαλον· ἡ δύναμίς σου ὀλιγοστεύει, καὶ οἱ πειρασμοὶ πληθένουσιν, καὶ ἔτω γίνεται μία ἕξις καὶ συνήθεια, ὁπὲ δὲν δύνασαι νὰ τὰ ἀφήσῃς ὕστερον. Διατὶ, ὅταν δὲν ἐναντιωθῇς τῆς συνηθείας, γίνεται ἀνάγκη. Πάσχησε γοῦν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν νὰ πολεμήσῃς, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου ἐν εὐκολίᾳ λυτρώνεσαι· διατὶ ὅσον πλέον ἐναντιωθῇς τῆς ἁμαρτίας μὲ ἀνδρείαν καὶ δύναμιν, τόσον ταχέως τὸ σκάνδαλον ἀ-

φανίζεται, καὶ σὺ μένεις ἀγαλλιώμενος, ὅτι ἐνίκησες τὸν Διάβολον, καὶ οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι ἔρχονται νὰ σὲ ὑπηρετοῦν, καθὼς καὶ τὸν Κύριον, ὅταν ἐνίκησε τὸν πειράζοντα. Εἰ δὲ καὶ νικηθῇς ἀπὸ ῥαθυμίαν, ἡ μὲν ἡδονὴ τῆς ἁμαρτίας θέλει περάσει ὡς ἀστραπὴ ἐν τάχει, ἡ δὲ πικρία τῆς συνειδήσεως, ὁποῦ μένει εἰς τὴν ψυχήν, καὶ ἡ σύγχυσις, θέλει σὲ θλίβει μὲ περισσοτέραν βάσανον, ἀπὸ ὅσην ἤθελες ἔχει νὰ ὑπομείνῃς μιᾶς ὥρας σκάνδαλον.

Ἐὰν δὲν τολμᾷς ἐνώπιον τινὸς ποταποῦ ἀνθρώπου, νὰ ἁμαρτήσῃς διὰ τὴν αἰσχύνην τῆς βδελυρᾶς πράξεως, πῶς δὲν ἐντρέπεσαι, ἄγνωστε, τὸν φύλακα τῆς ψυχῆς σου, ὁποῦ παραστέκει διηνεκῶς, καὶ φυλάγει σε; ἀλλὰ τί λέγω Ἄγγελον; αὐτὸς ὁ Δεσπότης, ὡς Θεὸς ἀπερίγραπτος εὑρίσκεται εἰς καθ' ἕνα τόπον. Καὶ τολμᾷς, ἀναιδέστατε, καὶ τελεῖς τοιαύτην βδελυρὰν πρᾶξιν ἐνώπιον τοῦ δημιουργοῦ καὶ Σωτῆρός σου, ὁποῦ ἔπαθε τόσον διὰ νὰ σὲ λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, ἥτις ῥυπώνει τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα καὶ ὅλα τὰ μέλη σου, ὁποῦ ἔγειναν μέλη Χριστοῦ εἰς τὸ θεῖον Βάπτισμα, καὶ ἀπὸ ὅμοιος τῶν Ἀγγέλων ὁποῦ ἦσουν, ὅταν εἶχες τὴν σωφροσύνην, σὲ κάμνει τῶν κτηνῶν καὶ ἀλόγων παρόμοιον. Ἐὰν μόνον μὲ τὸν λόγον, νὰ σὲ εἰπῇ τινὰς, ζῶον ἢ κτῆνος, τὸ ἔχεις εἰς ὕβριν καὶ ὄνειδος, διατί γίνεσαι, ἄγνωστε, ἑκουσίως, ὡσπερ τὸν χοῖρον, ὅταν εὐγαίνῃ ἀπὸ τὴν κόπρον καὶ βάρβορον, ὁποῦ ἔχει συνήθειαν καὶ κυλίεται; Κύτταξέ τον πόσην εὐμορφίαν ἔχει, πόσον μυρίζει, πῶς στρέφεις ἀλλοθεν τοὺς ὀφθαλμούς σου νὰ μὴ τὸν βλέπῃς, καὶ φράσσεις ἀπὸ τὸν βρῶμον τὴν ῥίναν, καὶ δὲν ὑποφέρεις νὰ ἐγγίξῃ κἂν εἰς τὸ ἄκρον τῆ σῆ ἐνδύματος; ἀμὴ πῶς δὲν βδελύττεσαι τὸν ἑαυτόν σε, τρισάθλιε, ὁποῦ εἶσαι πλέον τέτε ῥερυπωμένος εἰς τὴν ψυχὴν, τὸ ὁποῖον εἶναι χειρότερον τῆ ῥύπε τῆ σώματος; ὅτι τότε ἠμπορεῖς νὰ ξεπλυθῇς εἰς ἕνα λετρὸν, ἀμὴ εἰς τὸν μολυσμὸν τῆς ψυχῆς δὲν σὲ καθαρίζει ἄλλο νερὸν, πάρεξ τῶν δακρύων τῆς μετανοίας τὸ πολυτίμητον.

Ὅταν ἔχῃς τὸ σκάνδαλον τῆς σαρκὸς, γέλασε τὴν ὄρεξίν σε, καὶ εἰπέ της ὅτι εἰς ὀλίγην ὥραν κάμνεις τὸ θέλημά της· καὶ ὅταν παρέλθῃ ἡ ὥρα, τάξε πῶς ἔκαμες τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἐπλήρωσες τὴν ἐπιθυμίαν σε, καὶ ἐπέρασεν ἐκείνη ἡ κατηραμένη γλυκύτης, καὶ συλλογίσε τί ἐκέρδησες, καὶ πόσον διάφορον ἔλαβες· ἐπειδὴ ἐὰν τὴν ἔκαμνες καὶ ἐμπράκτως, καμμία ἡδονὴ ἢ γεῦσις δὲν σᾶ ἔμενε, νὰ τὴν αἰσθάνεσαι ὕστερον, ἀλλὰ ἐπέρνα εἰς μίαν στιγμὴν, καὶ ἠφανίζετο ἡ ἀπόλαυσις, ὥσπερ σκιὰ, καὶ ὡς ὄνειρον τῆς παρελθούσης νυκτός· καὶ μόνον σοῦ ἔμενε τὸ χρέος, νὰ κλαίῃς τὴν ἀνομίαν σου, ἡ αἰσχύνη τῆς Ἐξομολογήσεως, ὁ κόπος καὶ ἡ πείραξις νὰ θλεύῃς τὸν κανόνα, ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως, νὰ σὲ θλίβῃ ἀκαταπαύστως, καὶ τὸ χειρότερον ἀπὸ ὅλα, ἡ κατάκρισις τῆς αἰωνίς κολάσεως, νὰ καιγεσαι ἀτελεύτητα εἰς τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἄσβεστον. Ὦ τῆς κακίας σε πονηρέ! εἰς πόσην ἀναισθησίαν καὶ ἀγνωσίαν φέρνεις τὸν ταλαίπωρον ἄνθρωπον, διὰ μιᾶς στιγμῆς φαρμακευμένην ἀπόλαυσιν, νὰ λαμβάνῃ τιμωρίας καὶ ἀτελεύτητον κόλασιν; Ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμός σε, ἁμαρτωλὲ, ξέσχισε τὴν σκέπην ὁποῦ σοῦ ἔβαλεν ὁ Διάβολος εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ δὲν βλέπεις τὰς παγίδας αὐτοῦ, οὔτε αἰσθάνεσαι τὴν ζημίαν σου.

Ἑβδομος νουθεσία ἂς ἦναι ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου, ὅτι ἄλλος λογισμὸς δὲν φθάνει τόσον, διὰ νὰ παύσῃς τὴν πύρωσιν τῆς σαρκὸς, ὥσπερ ἐτοῦτος, ἤγουν νὰ στοχασθῇς τὸν βόρβορον καὶ τὴν ἀσχημίαν της· ποταπὸν γίνεται μετὰ θάνατον ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον, ὁποῦ φαίνεται τώρα τοσοῦτον ὡραῖον καὶ εὔμορφον, τὰ ὄμματα χύνονται, τὸ στόμα μένει μελανὸν καὶ ἀραχνιασμένον, τὸ χρῶμα καὶ ἡ ὄψις χλωμὴ, ἡ κεφαλὴ γδαρμένη, καὶ ἁπλῶς γίνεται μία μορφὴ ἄσχημος, καὶ ἕνα φοβερὸν θέαμα. Αὐτὰ ὅλα στοχάζου, ὅταν σοῦ ἔλθῃ ὁ λογισμὸς τῆς πορνείας· καὶ τάξε, πῶς βλέπεις μέσα εἰς τὸν τάφον βρωμεσμένην αὐτὴν τὴν σάρκα, ὁποῦ ὀρέγεσαι, καὶ μὲ τὸν τρόμον ἐτοῦτον ἐλπίζω νὰ νικήσῃς τὴν ἁμαρτίαν, καθὼς ἔκαμεν εἷς ἐνάρετος Ἀσκητὴς, ὅστις ἐπειράζετο ἀπὸ κακὸν λογισμὸν καὶ ἐνθύμησιν τινὸς γυναικὸς πολ-

λὰ ὡραίας, ὁποῦ ἐγνώριζεν εἰς τὸν κόσμον· καὶ μίαν ἡμέραν ἐρχόμενος ἕνας τς φίλος νὰ τὸν ἰδῇ, τοῦ εἶπεν, ὅτι ἡ ἄνωθεν γυνὴ ἐτελεύτησε. Τοῦτο ἀκούσας, ὁ Ἀσκητὴς, ὑπῆγεν εἰς τὸ μνῆμά της μίαν νύκτα, καὶ μοιρίζει ἕνα μανδήλιον ἀπὸ τὴν δυσώδη ὕλην καὶ βρῶμαν ἐκείνου τῆ λειψάνω τῆς γυναικὸς, ὁπῆ ἦτον σαπημένον, καὶ στραφεὶς εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ, ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην ὁσάκις ἤθελεν ἔχει εἰς τὴν σάρκα ὀλίγον πόλεμον, ἔβανεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆ τὸ μανδηλίον μὲ τὴν βρῶμαν, καὶ ἔλεγε πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα· Χόρτασε τώρα, πόρνε, τὴν δυσωδίαν ὁποῦ ὀρέγεσαι, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐλυτρώθη τοῦ πειρασμοῦ θεία χάριτι. Καὶ οὐ μόνον ἀπεθαμένον σῶμα, ἀλλὰ καὶ ζωντανὸν νὰ ἐρευνήσῃς, ἐπιμελῶς, ποταπὸν εἶναι ἔσωθεν ἀπὸ τὴν φλοῦδα καὶ ἔνδυμα· ἤθελες κάμνῃ τὸ ὅμοιον. Ναὶ ἐπ' ἀληθείας, ἐὰν ἐφαίνετο ὅσον εἶναι κρυμμένον ἔσωθεν τούτου τοῦ δέρματος, νὰ τὸ ἔβλεπες, ἤθελες ὁμολογήσῃ, ὅτι ἡ ὡραιότης ἐκείνη ὁποῦ τοσοῦτον ὀρέγεσαι, δὲν εἶναι ἄλλο τίποτες μόνον ἕνας ζωγραφισμένος τάφος γεμάτος βρῶμα, ὁπῆ φαίνεται ἔξωθεν εὔμορφος, καὶ ἔσωθεν εἶναι ὅλος ἀκαθαρσίαν πεπληρωμένος. Ἐὰν οὖν, ὅταν ἴδῃς κομμάτι φλέγμα ἢ ἄλλην τινὰ ἀκαθαρσίαν, εἰς τὸ ἐνδυμά σε, συγχίνεσαι κἂν μὲ τὴν ἄκραν τῶν δακτύλων σε νὰ ἁπλώσῃς, διατί γίνεσαι τοσοῦτον ἀναίσθητος, καὶ ὀρέγεσαι ἕνα ἀγγεῖον γεμάτον φλέγμα καὶ βόρβορον; Ναὶ κατὰ ἀλήθειαν, τοῦτο τὸ σῶμα ἐπιμελῶς ἐρευνώμενον, ἄλλο δὲν εἶναι, πάρεξ ἕνας σάκκος πηλοῦ, ἕνας ἀσκὸς δυσωδίας, ἕνα δοχεῖον ῥύπου παντὸς καὶ ἀκαθαρσίας πεπληρωμένον.

Εἰ δὲ καὶ τύχῃ, νὰ ἔχῃς τοσοῦτον σκάνδαλον, καὶ φλογωθῇ πύρωσιν τῆς σαρκὸς, ὁπῆ νὰ μὴ φθάνεσιν ὅλα τὰ ῥηθέντα ἰατρικὰ νὰ σὲ ὠφελήσουν, ἂς ἦναι τοῦτο τὸ δριμύτερον βότανον καὶ καυστικώτερον φάρμακον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐνίκησαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ταύτην τὴν ἀνήμερον καὶ ἀταπείνωτον φλόγα· ἤγουν βάλλε εἰς τὸν νοῦν σου, πῶς βλέπεις ἕνα πηγάδι γεμάτο στίαν καὶ λαύραν ἄστεκτον, καὶ παραστέκου, νὰ σὲ ῥίψουν οἱ δαίμονες εἰς αὐτὸ, ὅταν τελέσῃς τὴν ἁμαρτίαν, ὅτι πᾶσα θλῖψις καὶ πόνος, νικᾶται μὲ τὸν φόβον τῆς σφοδροτέρας κολάσεως· καὶ ἐὰν δὲν φθάνῃ οὗτος ὁ φόβος τοῦ νοητοῦ πυρὸς νὰ καταπραΰνῃ τῆς σαρκός σου τὸ σκάνδαλον, κάμετο καὶ ἐμπράκτως εἰς τὴν αἰσθητὴν φλόγα ταύτην τὴν πρόσκαιρον, καθὼς ἔκαμναν τινὲς Ὅσιοι, ἀπὸ τὲς ὁποίους, νὰ γράψωμεν ἕνα ἢ δύω εἰς νουθεσίαν καὶ παράδειγμα.

Γράφει ὁ Μεταφραστὴς Συμεὼν τῇ ιγ'. Φεβρουαρίου, ὅτι μία γυνὴ ὑπῆγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἀσκήτευεν ὁ ὅσιος Μαρτινιανὸς, καὶ στᾶσα ἔξωθεν τοῦ κελλίου αὐτοῦ ἔκλαιε λέγουσα, ὅτι ἔχασε τὸν ὁρόμον, καὶ παρεκάλει αὐτὸν, νὰ τὴν δεχθῇ νὰ μὴ τὴν φάγουσι τὰ θηρία. Ὁ δὲ Ἅγιας σπλαγχνισθεὶς, ὑπεδέχθη αὐτὴν εἰς τὸ ἔξωθεν μέρος τοῦ σπηλαίου, καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἐνδότερον, καὶ προσήυχετο ὅλην τὴν νύκτα διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς πειρασμόν. Τὸ πρωῒ εὐγαίνει καὶ βλέπει την στολισμένην μὲ ἄλλην φορεσίαν εὔμορφην, ὁποῦ τὴν εἶχεν ἀφ' ἑσπέρας κρυμμένην, καὶ τότε τὴν ἐνεδύθη μὲ ἐπιμέλειαν. Ὁ δὲ Ὅσιος ἐσκανδαλίσθη ὡς ἄνθρωπος, ὄχι ἀπὸ τὴν στολὴν αὐτῆς, ὅσον ἀπὸ τὰ λόγια, ὁπῆ τοῦ εἶπεν εἰς ἔπαινον τῆς ὑπανδρίας, ὅτι οἱ περισσότεροι Ἅγιοι ἐγνώρισαν κόσμον, καὶ ἠδύνοντο καὶ αὐτοὶ νὰ ἀσκητεύουν ἀνταίμα, καὶ ἡ σμίξις τῆς σαρκὸς δὲν τοὺς βλάπτει. Τέλος πάντων (διὰ νὰ μὴ μακραίνω τὸν λόγον) ἔκαμεν ὁ Ἅγιος συγκατάθεσιν, καὶ ἔβαλε γνώμην νὰ τελέσῃ τὴν ἁμαρτίαν. Ἀλλ' ὁ παναγαθος τὸν ἐφύλαξε, καὶ ἐνθυμήθη τοῦ πυρὸς τῆς κολάσεως. Ἐξάψας οὖν στίαν μεγάλην, ἔπεσεν εἰς τὰ μέσον, μετὰ δακρύων λέγων· ἐὰν σύνασαι, ἄθλιε, νὰ βαστάξῃς αὐτὴν τὴν προσκαίρον φλόγα, θέλεις ὑποφέρῃ καὶ τὴν αἰώνιον. Ἡ δὲ Γυνὴ φοβηθεῖσα, εἶπεν αὐτῷ, δέομαί σου Ἅγιε τοῦ Θεοῦ, μὴ θανατωθῇς διὰ τὴν αἰτίαν μου ἄθικα. Τότε ἀνεχώρησεν ἀπ' ἐκεῖ ὁ Ἅγιος, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸν αἰγιαλὸν, νεύματι Θεοῦ τὸν ἐσήκωσεν ἕνας Δέλφινας, καὶ τὸν ὑπῆγεν εἰς ἕνα ξηρονῆσι. Ἡ δὲ γυνὴ ἔμεινεν εἰς τὸ κελλίον του, καὶ ἐσώθη. Συντέμνω τὸν λόγον

διὰ βραχύτητα. Ἀμὴ ὅστις ὀρέγεται νὰ ἰδῇ τὸ τέλος τοῦ Ἁγίου, ἂς ἀναγνώσῃ τὸν βίον του, νὰ μάθῃ πῶς ὑπῆγε πάλιν εἰς τὸ Νησὶ ἄλλη γυναῖκα, καὶ ηὗρέ τον, διατὶ ἐτζακίσθη ἐκεῖ πλησίον ἕνα καράβι, καὶ αὐτὸς πάλιν ἔφυγεν ἀπ' ἐκεῖ, ἡ δὲ γυνὴ ἔμεινε, καὶ ἠγίασε.

Φαίνεται δὲ καὶ εἰς τὸ Λαυσαϊκόν, ὅτι ὑπῆγε μία γυνὴ εἰς τὸ κελλίον ἄλλου τινὸς Ἀσκητοῦ, διὰ νὰ τὸν μολύνῃ ἡ πάντολμος, καὶ αὐτὸς τὴν ἐδέχθη ὁμοίως διὰ τὸν φόβον τῶν Θηρίων. Καὶ τὴν νύκτα ἐσκανδαλίσθη τοσοῦτον ὁ Ἀσκητὴς, ὁποῦ (μὴ εὑρίσκων ἄλλην βοήθειαν, νὰ λυτρωθῇ τῶν παγίδων τοῦ Διαβόλου) ἔβαλε εἰς τὸν λύχνον τὰς χεῖράς του, καὶ ἔκαυσεν ὅλα του τὰ δάκτυλα. Ἡ δὲ γυνὴ ἔγεινεν ὡσεὶ λίθος ἀπὸ τὸν φόβον της, καὶ ἐξέψυξε. Τὸ πρωὶ ἰδὼν αὐτὴν νεκρὰν ὁ Ὅσιος, διὰ προσευχῆς τὴν ἀνέστησεν. Ὁ ἅγιος Βενέδικτος πάλιν ἐκυλίσθη εἰς τὰς ἀκάνθας ὁλόγυμνος, καὶ αἱματωθεὶς, μὲ τὸν πόνον ἐκεῖνον ἐπέρασε τῆς σαρκὸς τὸ σκάνδαλον. Ἄλλος ἐκυλίσθη εἰς τὴν χιόνα. Ἄλλος εἰσῆλθεν ὁλόγυμνος εἰς ὕδωρ ψυχρότατον, καὶ ἄλλος ἔδειλεν ἄλλην παίδευσιν τῆς σαρκός του, καθὼς τὸν ἤθελε φωτίσει ὁ Κύριος. Κάμε γοῦν καὶ σὺ τὸ ὅμοιον, βάλλε μόνον τὸν ἕνα σου δάκτυλον εἰς τὸν λύχνον, καὶ ἐὰν δύνεσαι νὰ ὑπομείνῃς, τέλεσον καὶ τὴν ἁμαρτίαν. Ἀμὴ ἐὰν μόνον τὴν καρβούνιδα τῆς λαμπάδος δὲν ἠμπορεῖς νὰ σβύσῃς μὲ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου σου, πῶς νὰ ὑποφέρῃς ἐκείνην τὴν δριμυτάτην φλόγα τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως; Ἀλλὰ διὰ νὰ καταλάβῃς καλλίτερα ποθεν γεννᾶται ἡ ὡραιότης τοῦ σώματος, ἄκουσον, καὶ μὴν ὀκνεύσῃς νὰ ἀναγνώσῃς ὅλον ἐτοῦτο τὸ Κεφάλαιον ἐὰν ἦναι καὶ τῶν προγεγραμμένων τρανήτερον· ὅτι συνήθειαν ἔχουσι παντοτοῦ, ὅταν πολεμῶται ἕνα Κάστρον, νὰ βάνουσιν ὅλην τους τὴν δύναμιν καὶ βοήθειαν οἱ πολῖται εἰς τὸ ἀχαμνότερον μέρος ὅπου εἶναι ἡ περισσοτέρη χρεία, διὰ νὰ μὴ νικήσωσιν οἱ ἐχθροί τους. Οὕτω καὶ ἡμεῖς γινώσκοντες, ὅτι εἰς τοῦτο τὸ ἔγκλημα εἶναι εὐάλωτος καὶ χαυνότερος ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος, δίδομεν καὶ τὰ ἰατρικὰ περισσότερά τε καὶ δραστικώτερα.

Ὁ Κύριος ἔβαλεν εἰς τὰ ποιήματά του τὴν εὐμορφίαν, διὰ νὰ ὑψώνουν τὸ πνεῦμά τους οἱ ἄνθρωποι, νὰ γνωρίζουν τὸν Κτίστην τους, ὅσον εἶναι ὡραιότερον ἕνα κτίσμα, καὶ σύρνει σε τὸ κάλλος αὐτοῦ νὰ τὸ ἀγαπᾷς, τόσον πρέπει ἐὰν ἔχῃς γνῶσιν, νὰ ἐξάψῃς τὴν καρδίαν σου εἰς τὴν τοῦ Ποιητοῦ ἀγάπην καὶ ἔρωτα. Ὅτι τὴν εὐμορφίαν δὲν τὴν ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἀφ' ἑαυτοῦ του, ἤγουν ἀπὸ τὴν σάρκα, ἀλλ' ἔρχεται ἀπὸ τὴν ψυχήν· ἥτις ὅταν χωρίσῃ τοῦ σώματος, ἀπομένει αὐτὸ ἄμορφον, ἄσχημον, καὶ ἀνείδεον, καὶ ἁπλῶς πᾶσα ἡ εὐμορφία αὐτοῦ διαλύεται, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι αἰτία τῆς ὡραιότητος, ὡς εἰκὼν τοῦ Θεοῦ καὶ ὁμοίωσις. Καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν λαμβάνουσι τὴν λάμψιν καὶ ὡραιότητα ὅλα τὰ εὔμορφα κτίσματα. Λοιπὸν ἀγάπα τὴν ψυχὴν μάλιστα, καὶ μὴν ὀρέγεσαι μάταιον κάλλος, ὁποῦ μαραίνεται μὲ ὀλίγην ἀσθένειαν. Τρέχουσιν αἱ ἡμέραις μας καὶ ἡ νεότης παρέρχεται· πλησιάζει τὸ γῆρας, καὶ τρέχομεν σπουδαίως εἰς τὸν Θάνατον. Καὶ ποταπὸν νὰ γένῃ τότε τὸ ὡραῖόν μας πρόσωπον, ὅταν ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος ἀσχημίζουσι, καὶ γίνονται δυσώδη καὶ ἄμορφα, ὁποῦ ἔδειχναν ὡραῖα τὸ πρότερον. Ὁ Ἡσαΐας παρομοιάζει τὸ ὡραῖον τοῦ σώματος ὡς τὸν χόρτον, ὅστις εἶναι σήμερον πράσινος, καὶ αὔριον ξηρός, τὸ πρωὶ τρυφερὸς, καὶ τὸ ἀπλινὸν μαραμένος. Οὕτως ἀφανίζεται καὶ ἡ πρασινάδα, καὶ ἡ ὡραιότης ἅπασα τῆς νεότητος. Ὅταν οὖν ἴδῃς εὔμορφον πρόσωπον, στοχάζου, πόσος βρῶμος καὶ δυσωδία εἶναι κρυμμένη ἔσωθεν τῆς φαινομένης εὐμορφίας, καὶ ζωγραφίας τῆς φύσεως, καὶ ἐνθυμήσου. πῶς γίνεται μετὰ Θάνατον. Μὴ τὸ παρὸν, ἀλλὰ τὸ μέλλον στοχάζου. Μὴ κυττάξῃς τὸ σῶμα, ἀλλὰ ἐρεύνα τὸ πνεῦμα. Ὅτι ὅσον εἶναι ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὴν γῆν ὡραιότερος, τοσοῦτον καὶ ἡ ψυχὴ ἀπὸ ὅλα τοῦτα τοῦ κόσμου τὰ κτίσματα. Καὶ ἐὰν ἦτον βολετὸν, νὰ ἐβλέπαμεν τὴν ὡραιότητα ταύτην μὲ τοὺς σωματικοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκαταρρονούσαμεν πᾶσαν ἄλλην εὐμορφίαν ἐπί-

γειον. Ἀμὴ διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανευθῶμεν, καθὼς ἔπαθον τινὲς ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους, δι' αὐτὸ δὲν θέλει ὁ Κύριος, νὰ βλέπωμεν ἐδῶ τῶν ψυχῶν μας τὴν ὡραιότητα. Κάμε οὖν τρόπον, καὶ κοπίαζε νὰ εὐμορφίζῃς τὴν ψυχήν σου, νὰ τὴν στολίζῃς μὲ πράξεις ἀγαθὰς, διὰ ν' ἀποκτήσῃς τὴν εὐμορφίαν ὁποῦ ὀρέγεσαι. Ἐὰν εὑρίσκετο ποθὲς μία πηγὴ, νὰ ἔχῃ τόσην χάριν τὸ ὕδωρ αὐτῆς, ὁποῦ ὅστις πληθῇ μετ' ἐκεῖνο, νὰ γίνεται, μόνον τρεῖς ἡμέρας ἄσχημος, καὶ ὕστερον νὰ μένῃ νέος ὡραιότατος πάντοτε, τίς δὲν ἔστεργε μετὰ πάσης χαρᾶς νὰ νιφθῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ, νὰ ὑπομείνῃ τὴν ἀσχημίαν τῶν τριῶν ἡμερῶν, διὰ νὰ ἦναι ὕστερον ὅλην του τὴν ζωὴν ὡραιότατος; Ἐὰν θέλῃς νὰ ἦσαι ἀεὶ καὶ πάντοτε εὔμορφος, πλύνον τὴν ψυχήν σου μὲ τῆς μετανοίας τὰ δάκρυα, καὶ βασάνιζε τὴν σάρκα σου μὲ νηστείαις καὶ προσευχαῖς, καὶ ἐὰν ἦσαι ἐδῶ τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς ζωῆς ταύτης ἄσχημος, ἀλλὰ εἰς τὸν Παράδεισον θέλεις χαίρεσαι, νὰ λάμπῃς ὡς Ἥλιος. Ἐὰν ἦσαι γέρων τώρα, ἀσθενὴς, καὶ παράσημος, ἐκεῖ ἀνίστασαι νέος, ὑγιὴς τε, καὶ ὡραιότατος ὥσπερ Ἄγγελος, ἐὰν θηλονότι φυλάξῃς ἐδῶ σωφροσύνην, νὰ εὐμορφίσῃς μὲ ἀρεταῖς τὴν ψυχήν σου. Καὶ πάλιν ἐὰν ἦσαι τώρα τῷ σώματι εὔμορφος, τὴν δὲ ψυχὴν νὰ ῥυπώσῃς μὲ ἁμαρτίαις, ἀνίστασαι τότε μὲ ἄσχημον πολλὰ καὶ συγχαμερὸν πρόσωπον. Μὴν ὀρεχθῇς οὖν ἄστατον καὶ μάταιον κάλλος, ἐνθυμούμενος τὰς πολλὰς ζημίας, ὁποῦ ἔγειναν ἀπὸ τὴν αἰτίαν ταύτην. Ἡ εὐμορφία τῶν Θυγατέρων Καΐν, ἦτον αἰτία καὶ ἠφανίσθη ὅλος ὁ κόσμος. Διὰ τὴν ὡραιότητα τῆς Ἑλένης ἐφονεύθησαν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα μυριάδες ἄνθρωποι, καὶ κατηδάφισαν τὴν περίφημον καὶ πλουσιωτάτην Τρωάδα, καὶ ἄλλα πολλὰ κακὰ, καὶ ζημίαι διάφοροι ἔγειναν, καὶ γίνονται διηνεκῶς διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην, οὐ μόνον ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ τῶ σώματος· θέατι ἡ πορνεία ὀλιγοστεύει τὴν ἀνδρείαν, σμικραίνει τὴν ζωήν, ἀφανίζει τὸ κάλλος τοῦ σώματος, κάμνει σε καὶ σκορπίζεις κακῶς τὰ χρήματα, χάνεις τὴν τιμὴν καὶ φήμην σε, καὶ δὲν σε εὐλαβοῦνται ποσῶς οἱ ἄνθρωποι. Αὐτὴ φέρνει τὴν ἀσθένειαν, καὶ ἄλλα κακὰ διάφορα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα λυτροῦσαι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου, ἐὰν στοχάζεσαι καὶ μελετᾷς τὰς προγεγραμμένας ἑρμηνείας, καὶ τὰ κάτωθεν δύω παραδείγματα, τὰ ὁποῖα ἱστορίσαμεν ἐδῶ εἰς τὸ τέλος διὰ νὰ καταλάβῃ πᾶς ἕνας, πόσον εἶναι μισητὸν παρὰ Κυρίου τοῦτο τὸ ἔγκλημα.

Γράφει Πέτρος ὁ Δαμιανὸς, ὅτι ὅταν ἐσπούδαζε τὰ γράμματα εἰς τὴν Πάρμαν, ἐσυνέβη μία φοβερὰ κρίσις τοῦ δικαίου Κριτοῦ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, καὶ λέγει οὕτως· Εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς αὐτῆς πόλεως, ἔξω ἀπὸ τὰ τείχη, εἶναι ναὸς ἀφιερωμένος τῶν ἁγίων Μαρτύρων Γερβασίου, καὶ Προτασίου. Μίαν νύκτα γοῦν ὁποῦ ἦτον ἡ ἀγρυπνία αὐτῶν, ἤγουν εἰς τὰς ιδ'. τοῦ Ὀκτωβρίου, ἐγερθεὶς ἕνας γεωργὸς ἀπὸ τὴν στρωμνήν, πρίχου ξημερώσῃ, ὑπῆγε νὰ βοσκήσῃ τὰ ζῶά τε. Βλέπων δὲ αὐτὸν ἕνας του γείτονας, ὁποῦ ἠγάπα τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ γεωργοῦ, προσποιούμενος, ὅτι εἶχε θερμασίαν, καὶ πίπτει εἰς τὸ στρῶμα μὲ τὴν γυναῖκα, ἥτις νομίζουσα, ὅτι ἦτον ὁ ἀνὴρ αὐτῆς δὲν ἐσύντυχεν. Ἀφοῦ γοῦν ἐτέλεσε τὴν μοιχείαν ὁ ἀσεβὴς, ἠγέρθη τῆς κλίνης, καὶ ἀνεχώρησε. Γενομένης ἡμέρας, ἦλθεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ὡς εὐλαβὴς ὁποῦ ἦτον, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Λειτουργίαν, νὰ φάγῃ Ἀντίδωρον· ἡ δὲ γυνὴ κατέκρινεν αὐτὸν, καὶ ἐλοιδώρησε, λέγουσα· Μίαν ὥραν δὲν ἐδυνήθης νὰ ἐγκρατευθῇς ἀπὸ τὴν ῥυπαρὰν μίξιν τῆς σαρκὸς διὰ τὴν ἀγάπην τῶν Ἁγίων, ταλαίπωρε, καὶ τώρα πάλιν ἔχεις τόσην ἀναίδειαν, καὶ ὑπάγεις νὰ φάγῃς Ἀντίδωρον; Ὁ δὲ θαυμάσας, τὴν ἠρώτησε, διατὶ ἐσύντυχεν οὕτως; καὶ ἀπὸ λόγον εἰς λόγον ἐγνώρισεν, ὅτι ἄλλος ἀπῆλθεν ἀντὶς αὐτοῦ, καὶ ἠπάτησέ την. Τότε ἀρχίζει ἡ πτωχὴ νὰ ὀδύρεται (διατὶ ἦτον πολλὰ τιμητικὴ καὶ ἐνάρετος) κλαίουσα πικρῶς εἰς τὴν πανουργίαν, ὁποῦ τῆς ἔκαμαν. Ἀπελθοῦσα δὲ εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων, ἐβόησε ταῦτα ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνος αὐτῶν, εἰς ἐπήκοον πάντων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς, ὁ γινώσκων τὰ

πάντα, ὁ ἐρευνῶν καρδίας, καὶ ἐτάζων διανοίας, ἡ χάρις σου γινώσκει τὴν γνώμην μου, ὅτι καὶ ἀπὸ τὸν ἄνδρα μου ἐγκρατεύομην πάσας τὰς Ἑορτὰς, καὶ τώρα ἐξ ἀγνοίας ἠπατήθην, καὶ ἥμαρτον ἡ ταλαίπωρος. Δέομαί σου γοῦν, πολυεύσπλαγχνε Κύριε, ὡς ἐλεήμων Θεὸς νὰ μοῦ συγχωρήσῃς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ὡς Κριτὴς δίκαιος νὰ κάμῃς ταχέαν ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ ἀσεβοῦς ἐκείνου, ὁποῦ μὲ ἠπάτησε μετὰ δόλου καὶ πανουργίας, νὰ τὸν δημοσιεύσῃς εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ παράδειγμα, ἵνα δοξασθῇ τὸ σὸν πανάγιον ὄνομα. Ναὶ Κύριέ μου, ἐπάκουσόν μου τῆς ἁμαρτωλῆς, διὰ πρεσβειῶν τῶν ἐνδόξων Μαρτύρων σου Γερβασίου, Προτασίου, καὶ τῶν λοιπῶν Ἁγίων, Ἀμήν. Ταῦτα εἰποῦσα (ὢ τῆς ταχέας ἐκδικήσεως) εἰσῆλθεν εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ μοιχοῦ ὁ διάβολος, καὶ τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν γῆν, κατασπῶν αὐτοῦ ἐλεεινῶς τὰ ἐντόσθια, καὶ ἐκτύπα τὴν κεφαλὴν ἰσχυρῶς εἰς τοὺς λίθους, καὶ δὲν τὸν ἀφῆκε τὸ δαιμόνιον ἕως ὁποῦ ἐνώπιον πάντων μὲ πληγὰς διαφόρους τελείως αὐτὸν ἐθανάτωσε. Ταῦτα ἰδόντες οἱ παρεστῶτες, ἐτρόμαξαν.

Ἔτι δὲ ἦτον εἷς στρατιώτης εἰς τὰ μέρη τῆς Τεφτονίας, ὅστις ἠγέρθη μίαν νύκτα ἀπὸ τὴν κλίνην, ὁποῦ ἐκοιμᾶτο μὲ τὴν γυναῖκά του, καὶ πορευθεὶς ἐμοίχευσε· ἔπειτα στραφεὶς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὡς τὸν εἶδεν ἡ γυνή του, ἐφώναζεν ἀπὸ τὸν φόβον καὶ ἔτρεμε. Συναχθέντες οὖν οἱ δοῦλοι αὐτῶν εἰς τὰς φωνὰς τῆς κυρίας τους, ὡς τὸν εἶδον, ἐχάθη τὸ αἷμά τους ἀπὸ τὸν φόβον, καὶ ἔφυγον ἀπὸ τὸν οἶκον ἐκεῖνον, φωνάζοντες ἰσχυρῶς, διατὶ ἔδειχνε τὸ πρόσωπον τοῦ μοιχοῦ ὡς δαίμονος. Ταῦτα βλέπων ἐκεῖνος, ἐκατάλαβεν, ὅτι διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ μετετράπη ἡ ὄψις του εἰς μορφὴν φοβερὰν καὶ ἄσχημον. Λοιπὸν ἔσβυσε τοὺς λύχνους, καὶ ἐκρύβετο ἕως νὰ ξημερώσῃ. Καὶ τὸ πρωῒ εὐγῆκε, πηγένωντας νὰ εὕρῃ τινὰ πνεματικὸν νὰ ἐξομολογηθῇ. Εἰς δὲ τὸν δρόμον ὅσα βόδια καὶ ἄλλα ζῶα ὑπήντησεν, ἔφευγαν εὐθὺς ἀπὸ λόγου του, ὡσὰν ἀπὸ κεραυνὸν, καὶ ἐτρόμαζαν, οὐ μόνον τὰ κτήνη, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ὅταν οὖν ἔφθασεν εἰς ἕνα ναὸν, καὶ τὸν εἶδεν ἕνας Πνευματικὸς, ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ τὸν ἐξώρκιζε, νομίζωντας ὅτι ἦτον δαιμόνιον. Ὁ δὲ στρατιώτης ἐσύντυχεν ἀπέξω μετὰ δακρύων, ὅτι δὲν ἦτον διάβολος ἀλλὰ διὰ τὴν ἁμαρτίαν ἔγεινεν οὕτω φοβερὸς τὴν θέαν καὶ ἄσχημος, καὶ λαβὼν ὑπὸ τοῦ Πνευματικοῦ κανόνα, ὡς ἔπρεπεν, ἔστρεψεν εἰς τὴν προτέραν μορφὴν, ἔπειτα πορευθεὶς, ἐδιόρθωσε τὴν ψυχήν τε μὲ τὴν μετάνοιαν. Βλέπετε, ἄνθρωποι, πόσην ζημίαν μᾶς κάνει ἡ ἁμαρτία; Θεωρεῖτε, ποταπὰς μορφὰς τῶν δαιμόνων ἔχομεν νὰ βλέπωμεν εἰς τὴν κόλασιν; Πολλὰ καὶ ἀναρίθμητα θαύματα εἶχα νὰ γράψω εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ὁπὅ ἔγειναν εἰς διαφόρους καιρούς, καὶ ἀπόθαναν ἱκανοὶ πρὸ καιροῦ διὰ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν, ἀμὴ ἀφίνωτα, διατὶ ἐμάκρυνα πολλὰ τὸ Κεφάλαιον, καὶ κάμνω τέλος, διὰ νὰ γράψω καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ἁμαρτήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ Θυμοῦ καὶ Ὀργῆς.

Ὁ Θυμὸς εἶναι μία ὄρεξις ἐκδικήσεως, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἦναι καλὸς καὶ κακός. Καλὸς Θυμὸς εἶναι, ὅταν κάμνῃς πρεπουμένην ἐκδίκησιν, διὰ νὰ διορθώσῃς πταίσιμον, ἢ νὰ φυλάξῃς δικαιοσύνην. Καὶ οὗτος ὁ Θυμὸς, ὡσὰν λογικὸς καὶ δίκαιος οὐ μόνον δὲν εἶναι ἁμάρτημα, ἀλλὰ καὶ μισθὸν ἔχεις· μάλιστα δὲ νὰ μὴ Θυμωθῇς, ὅταν ἔχῃς αἰτίαν νόμιμον, καὶ ἔχεις ὀφφίκιον καὶ χρέος ἐπάνω σου ὡς Προεστὼς, νὰ παιδεύῃς ἀταξίας δὲν ἔχεις ἁμαρτίαν, καθὼς λέγει ὁ Θεῖος Χρυσόστομος εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, Ὁμιλίᾳ, ιά. ὅτι ὅποιος δὲν Θυμώνεται μὲ νόμιμον αἰτίαν, ἁμαρ-

τάνει. Ἡ γὰρ ἄλογος ὑπομονὴ σπέρνει ἐγκλήματα, τρέφει τὴν ἀμέλειαν, καὶ παρακινᾷ εἰς τὸ πονηρὸν, οὐ μόνον τοὺς κακοὺς ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγαθούς. Καλὸς Θυμὸς εἶναι, ὅταν ἰδῇς τινὰ νὰ ἁμαρτάνῃ φανερὰ μὲ καταφρόνησιν τοῦ ἱεροῦ νόμου, καὶ Θυμωθεὶς κατ' αὐτοῦ, νὰ τὸν παιδεύσῃς· λόγου χάριν, ὅταν δουλεύουσι τὴν Ἑορτὴν, καὶ ἐλέγξῃς τους, ἢ νὰ χορεύουν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ τοὺς δείρῃς, καθὼς ἔκαμε καὶ αὐτὸς ὁ Δεσπότης, καὶ ἔδειρε μὲ τὸ φραγγέλιον τοὺς πωλοῦντας εἰς τὸν ναὸν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Κακὸς Θυμὸς εἶναι, ὅταν Θυμώνεσαι ἄτακτα, καὶ παιδεύεις ἕνα ἀδίκως, ἢ περισσότερα ἀπὸ τὸ πρέπον, ἢ δὲν εἶναι κατὰ τὴν τάξιν τοῦ λογικοῦ, καὶ τότε εἶναι ὁ Θυμὸς ἁμαρτία, ὅτε ὑπερβαίνει τὸ λογικὸν καὶ ταράττειτο· καὶ πρέπει νὰ κάμῃς τρόπον, νὰ μὴ κυριεύῃ ὁ Θυμὸς, οὔτε νὰ προπορεύεται τοῦ λογικοῦ, ἀλλὰ ὡς δοῦλος νὰ τοῦ ἀκολουθᾷ· διατὶ ἀπὸ τὸν Θυμὸν γεννοῦνται καὶ ἄλλα ἐγκλήματα, ἤγουν ἡ ὀργὴ, ἡ κραυγὴ, ἡ βλασφημία ἡ μάχη, ἡ ὕβρις, καὶ ἕτερα ὅμοια. Εἰς τοῦτο τὸ ἀνόμημα ἁμαρτάνεις διαφόρως· πρῶτον, ἐὰν κάμῃς ἐκδίκησιν κατά τινος χωρὶς ἐξουσίαν καὶ πρόσταγμα τῆς δικαιοσύνης· β'. ἐὰν διὰ τὸ ἄτακτον σκάνδαλον καὶ πολὺν Θυμὸν ἀμελήσῃς τὸ χρέος σου, ἤγουν, νὰ μὴν ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἢ νὰ μὴ κάμῃς ἑτέρας ψυχωφελεῖς πράξεις· γ'. ἐὰν βλασφημᾷς, τὸ ὁποῖον εἶναι μεγαλήτερον ἀνόμημα ἀπὸ ὅλα, καθὼς ἤκουσας εἰς τὸ, ϛ'. Κεφάλαιον· Τέταρτον, ἐὰν ἀναθεματίζῃς, ἢ νὰ καταρᾶσαι τοῦ λόγου σου, ἢ τὸν πλησίον σου, λέγωντας, νὰ τὸ ἐπάρῃ ὁ ἐχθρὸς, ἢ νὰ τὸν εὕρῃ τὸ δεῖνα κακόν. Καὶ τόσον εἶναι τὸ ἁμάρτημα περισσότερον, ὅσον εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ καταρᾶσαι ἀξιώτερος ἄνθρωπος· ἤγουν Πατὴρ, ἢ Μήτηρ, ἢ Προεστώς σου, καὶ μεγαλήτερος. Ἀ'μὴ ἐὰν ἐπιθυμᾷς ἀσθένειαν τινὰ, ἢ θλῖψιν ἄλλην σωματικὴν τινὸς ἁμαρτωλοῦ πρὸς ἐπιστροφὴν, ἢ ἄλλο τέλος καλὸν, δὲν εἶναι ἁμάρτημα. Εἰς ταῦτα καὶ ἕτερα ὅμοια πταίει ὁ Θυμώδης· ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὅς τις ὀρέγεται νὰ λυτρωθῇ, ἂς ἀναγνώθῃ τὰς ἑρμηνείας, ὁποῦ ἐγράψαμεν κατὰ τῆς ὑπερηφανείας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ Θυμὸς τίκτεται· ὅθεν οἱ ὑπερήφανοι εἶναι Θυμώδεις καθολικὰ, καὶ μὲ ὀλίγην αἰτίαν ὀργίζονται. Ἔτι δὲ γράφομεν καὶ ἑτέρας ὀλίγας νουθεσίας πρὸς διόρθωσιν καὶ ψυχικήν σου ὠφέλειαν.

Ἓν πρώτοις γίνωσκε, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ σὲ ὕβρισεν, ἢ ἀλλεοτρόπως σὲ ἐζημίωσεν, ἔκαμεν περισσότερον κακὸν τοῦ λόγου του, παρὰ ἐσένα· καὶ πάλιν ἐσὺ, ἐὰν κατ' αὐτὸ Θυμώνεσαι, καὶ θέλεις νὰ κάμῃς ἐκδίκησιν, περισσότερον βλάπτεις τοῦ λόγου σου ὅτι κατὰ τὸν μέγαν Χρυσόστομον, δὲν βλάπτεται τινὰς ἀπὸ ἄλλον, εἰμὴ μόνον ἀφ' ἑαυτοῦ του· καὶ πρέπει, νὰ μὴν ἀμύνεσαι κατὰ τῶν θλιβόντων σε, οὔτε νὰ ποθῇς τὴν ζημίαν τους· ἐπειδὴ πάντες εἴμεσθεν ἀδελφοὶ καὶ μέλη τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, καὶ πρέπει νὰ συμπονοῦμεν ἕνας τὸν ἄλλον μας. Φαίνεταί σου πρέπον, ἐὰν τύχῃ νὰ βαρέσῃ ἡ χεὶρ τοῦ ποδός σου, ἢ τὸ ἕνα ποδάρι τοῦ ἄλλου (καθὼς συμβαίνει ἐξ ἀπροσεξίας πολλάκις) νὰ πάρῃς καὶ σὺ ἕνα λίθον νὰ βαρέσῃς τοῦ ἄλλου ποδός; οὕτως εἶναι ἄφρων καὶ ἄγνωστος, ὅστις κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ἀμύνεται.

Πάσχησε νὰ μὴ νικηθῇς ὑπὸ τοῦ Θυμοῦ, οὔτε νὰ κάμῃς πρᾶξιν, ἢ νὰ εἰπῇς λόγον ὁποῦ νὰ φανῇ ἔξω τὸ σκάνδαλον, ἀλλὰ ἀναχώρησον ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ σοῦ ἔπταισε, καὶ ποίησον ἄλλην ὑπηρεσίαν, ἕως νὰ σβέσῃ ἡ φλὸξ τοῦ Θυμοῦ, νὰ σοῦ περάσῃ ἡ μάνιτα. Καὶ αὐτὸ, ὁποῦ σὲ ἐρεθίζει ἡ ὄρεξις, καὶ παρακινᾶσαι νὰ πράξῃς, ὅταν ἦσαι Θυμωμένος, βάλλε καιρὸν εἰς τὸ μέσον καὶ διωρίαν, καὶ μὴ τὸ κάμῃς ἕως νὰ καλοσυνεύσῃς, νὰ ἐξετάξῃς ἀκριβῶς τὴν ὑπόθεσιν, ἐὰν ἦναι πρέπον νὰ γένῃ, καὶ δὲν σοῦ ἔρχεται δι' αὐτὸ καμμία ζημία τῆς ψυχῆς, ἢ τοῦ σώματος· διατὶ πολλοὶ ἐκάμασι πράγματα εἰς τὸν Θυμόν τους, ὁποῦ τὰ ἐμετανόησαν ὕστερον. Περὶ τούτου φαίνεται εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν, ὅτι ἠρώτησαν τὸν Ἀββᾶν Ἡσαΐα, διὰ ποίαν αἰτίαν, τὸν ἐφοβοῦντο τοσοῦτον οἱ δαίμονες; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, λέγων· διατὶ ἀπὸ τὴν ὥραν, ὁπὸ ἔγεινα Καλόγηρος, δὲν ἀφῆκα νὰ εὔγῃ ἀπὸ τὸ στόμα μου ὁ Θυμὸς, ἀλλὰ τὸν ἐκλεί-

δωσα ἔσωθεν. Καὶ πάλιν ὁ Ἀββᾶ Ἀγάθων ἔλεγεν, ὅτι ποτὲ δὲν ἀφῆκε νὰ δύσῃ ὁ Ἥλιος ἐπὶ τῷ παροργισμῷ τὸ ἀδελφὸ, ἀλλὰ ἔβανε μετάνοιαν, καὶ ἠφάνιζε τὸ σκάνδαλον. Οὕτω κάμνε καὶ σὺ, νὰ λυτρωθῇς τὸ θυμὸ, νὰ μὴ κυριεύεσαι ὑπ' αὐτοῦ, ὥστε διὰ πᾶσαν ὀλίγην ὑπόθεσιν, νὰ ὀργίζεσαι.

Αὐτὰ, ὁποῦ εἴπαμεν, συμφέρουσιν, ὅταν σοῦ πταίσῃ ἄλλος τινὰς, καὶ εἶσαι κατ' αὐτὸ θυμωμένος· ἀμὴ ὅταν ἦναι ἄλλος σκανδαλισμένος εἰς τοῦ λόγου σου, καὶ ὑβρίζει σε, κάμε ἕνα ἀπὸ τὰ δύω ταῦτα· ἢ ἀναχώρησον ἀπὸ σιμᾶ του, ἕως νὰ σοῦ περάσῃ τὸ σκάνδαλον, ἢ κἂν δὲν σοῦ βολῇ νὰ πηγαίνῃς εἰς ἄλλον τόπον, καταπράϋνον αὐτοῦ τὸν θυμὸν μὲ ταπεινὰ λόγια· ὅτι ἡ γλυκεῖα συντυχία σβύνει τὸν θυμὸν, καὶ ὁ σκληρὸς λόγος τὸν ἐξάπτει. Εἰ δὲ καὶ δὲν ἠμπορῇς νὰ κάμῃς ἕνα ἀπὸ τὰ δύω ταῦτα, κἂν σιώπησον, ὅταν βλέπῃς αὐτὸν θυμωμένον, καὶ ἱκέτευσον τὸν Κύριον διὰ λόγ s τ s· ὅτι ἐπαινετώτερον εἶναι νὰ φύγῃς τὸν θυμὸν σιωπῶν, πάρεξ νὰ τὸν νικήσῃς ἀντιλογούμενος.

Εἰ δὲ καὶ ὁ θυμός σου δὲν εἶναι ἀπὸ αἰτίαν ἀνθρώπου τινὸς, ἀλλὰ διὰ συμφορὰς καὶ θλίψεις ὁποῦ σοῦ ἔρχονται, ἤξευρε ὅτι ὁ Κύριος σᾶς τὰς στέλλει σοφώτατα πρὸς ὠφέλειαν, διὰ νὰ ἐξαλείψῃ τὰς ἁμαρτίας σου· καὶ πρέπει νὰ ἔχῃς ὑπομονὴν, καὶ νὰ εὐχαριστᾷς τῷ Θεῷ, ὁποῦ τὰς στέλλει πρὸς τὸ συμφέρον σου· καθὼς ἔκαμναν καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ὁποῦ εἶχασι περισσοτέρας θλίψεις, καὶ μὲ τὸ ἐκείνων παράδειγμα σωφρονίζεσαι. Ἐνθυμήσω τοῦ πολυάθλου καὶ ἀδαμαντίνου Ἰὼβ, ὁποῦ ὑπέμεινε μὲ τόσην καρτερίαν τοσαύτας πληγὰς καὶ ζημίας, χωρὶς ποσῶς νὰ συντύχῃ βαρετὸν λόγον πρὸς Κύριον. Ἔτι δὲ τοῦ προφήτου Μωϋσέως, ὁποῦ δὲν ἐπαροξύνθη, νὰ θυμωθῇ μὲ τόσα γογγύσματα τῶν ἀχαρίστων Ἰουδαίων. Τοῦ πραοτάτου Δαυὶδ, ὁποῦ ἔπαθε τόσους διωγμοὺς, ὕβρεις, καὶ ἀτιμίας, καὶ δὲν ἐθυμώθη νὰ κάμῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν του ἐκδίκησιν. Θὺ μόνον δὲ οἱ παλαιοὶ Ἅγιοι, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον οἱ τῆς νέας χάριτος, καθὼς λέγει ὁ Ἱερὸς Λουκᾶς εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων· ὅτι ὅταν ἔδειραν οἱ Φαρισαῖοι τοὺς Ἱεροὺς Ἀποστόλους, ἐκεῖνοι ἐχαίροντο, πῶς τοὺς ἠξίωσεν ὁ Θεὸς, νὰ καταφρονεθοῦν δι' ἀγάπην του· καὶ πάλιν ὕστερον μὲ τὴν αὐτὴν καρτερίαν καὶ ἀγαλλίασιν ἔχυσαν τὸ αἷμά τους, καὶ ἀπέθανον διὰ τὸν Δεσπότην καὶ ἕτεροι ἀναρίθμητοι Μάρτυρες. Τούτους μιμήθητι, καὶ ὑπόμεινον τὴν θλῖψιν καρτερικῶς, ἵνα σοι γένηται σωτηρίας πρόξενος. Μίσησον τὸν θυμὸν, ὅτι αὐτὸς σὲ κάμνει καὶ ἀστοχᾷς τῷ Θεοῦ, καὶ τῆς ἰδίας συνειδήσεως. Τυφλώνει τὴν ψυχὴν, διατὶ τὴν ὑστερεῖ τοῦ λογικοῦ, καὶ τῆς κρίσεως, καὶ ἐγκρεμνίζει τὴν εἰς συμφορὰς διαφόρους. Κάμνει καὶ ζημίαν τοῦ σώματος, διατὶ ταράσσει τοὺς χυμοὺς, καὶ βλάπτει τὴν κρᾶσιν· διὰ τοῦτο οἱ θυμώδεις εἶναι ὀλιγόχρονοι ἀπὸ τοιαύτην ἀσθένειαν. Ὁ θυμὸς ὑστερεῖ τὸν ἄνθρωπον τῆς ἔσωθεν εἰρήνης καὶ ἔξωθεν, ὁποῦ εἶναι τὸ ἀκριβώτερον πρᾶγμα τούτου τοῦ κόσμου, καὶ κάμνει τον καὶ περνᾷ δυστυχισμένην ζωὴν καὶ περίλυπον. Τέλος πάντων τοσοῦτον θλίβει, καὶ ταράττει τὸν ἄνθρωπον ὁ θυμὸς, ὁποῦ μήτε ψυχικὰς, οὔτε σωματικὰς ἐργασίας καλὰς ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ, ἀλλὰ ἀναξίας τε καὶ ἀχρήστους. Καθὼς ὁ κλέπτης ἐπιθυμᾷ νὰ ἄψῃ ἡ στία εἰς τὸν οἶκον τοῦ πλησίον, διὰ ν' ἁρπάσῃ καὶ νὰ κλέψῃ τίποτες, οὕτω καὶ ὁ Δαίμων ξετρέχει νὰ ἐξάψῃ εἰς τὴν καρδίαν σου τὸν θυμὸν, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ψυχήν σου, νὰ κλέψῃ εἴτι ἀγαθὸν εὕρῃ καὶ ν' ἀπολέσῃ. Ἄσχημον καὶ ἀπρεπέστατον εἶναι, νὰ στρέξῃ ἕνας εὐγενέστατος Ἄρχων, νὰ τὸν δέσῃ ὁ δοῦλός του, νὰ τὸν σέρνῃ εἰς τοὺς δρόμους, ὥσπερ δαιμονιζόμενον, νὰ κάμνῃ ἀταξίας διαφόρους καὶ πράξεις ἀξίας γέλωτος. Τί ἄλλο εἶναι ὁ θυμὸς, εἰ μὴ ἕνας σε δοῦλος ἀνάξιος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου νικώμενος, ποιεῖς πράξεις ἀφροσύνης, καὶ ἔργα ἀγρίου ζώου μᾶλλον, ἢ ἀνθρώπινα; Τίνος ἄλλου εἶναι παρόμοιον τὸ θυμωμένον σου πρόσωπον, πάρεξ ἑνὸς σαλοῦ καὶ δαιμονιῶντος ἔξω φρενῶν; Φαίνεταί σου πρέπον, νὰ ἦναι τοιοῦτος ὁ λογικὸς ἄνθρωπος, καὶ μάλιστα ὁ Χριστιανὸς, ὁποῦ πρέπει νὰ ἦναι κατὰ μίμησιν τοῦ Διδασκάλου καὶ Σωτῆρος

Χριστοῦ, ταπεινὸς καὶ πραότατος; Κυρίευε γοῦν τὸν θυμόν νὰ μὴ σὲ νικᾷ, εἰμὴ ὅταν προστάσσῃ τὸ λογικόν· καὶ ἐὰν οὕτω ποιήσῃς, ἀποκτᾷς εἰς τὴν γῆν τιμὴν, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν στέφανον. Ἀμὴ ἐὰν νικηθῇς ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, διώκεσαι ἐκ τῶν οὐρανῶν ὡς ἀνάξιος. Οἱ ἄνθρωποι νὰ σὲ φεύγουν ὡς ζῶον ἀνήμερον, καὶ αὐτὸς ὁ θυμὸς νὰ σοῦ γένῃ θάνατος. Ὁ θυμὸς εἶναι ἕνα σχοινίον ἰσχυρὸν, μὲ τὸ ὁποῖον μᾶς τραβίζει ὁ Δαίμων εἰς διάφορα ἁμαρτήματα, καὶ δὲν βλέπομεν ποῦ ὑπάγομεν. Ἡ δὲ πραότης εἶναι ἡ μάχαιρα, ἥτις κόπτει τὸ σχοινίον ἑαυτὸ τόσον εὔκολα, ὅσον τὴν ἀκονίσῃς καλλίτερα εἰς τὴν πέτραν, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστὸς, στοχαζόμενος καὶ μιμούμενος τὴν τούτου πραότητα· ὅτι μὲ ταπεινὰς πράξεις νικᾷς τοὺς ἀτάκτους καὶ αὐθάδεις, ὁποῦ θλίβουσι τὴν εἰρήνην τῶν ἀγαθῶν. Αὐτὴ ἡ πραότης εἶναι ὥσπερ σκεπτάριον κατὰ τῆς σπάθης τῶν ἐχθρῶν μας, καὶ κάμνει χρείαν, νὰ τὴν ἔχωμεν ἑτοιμην πάντοτε, οὐ μόνον εἰς τὰς δυστυχίας, ἀλλὰ καὶ εὐτυχίας, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανευώμεσθεν. Ὅτι αὐτὴ κάμνει τὸν ἄνθρωπον εἰρηνοποιὸν καὶ φρόνιμον, καὶ δὲν κυττάζει ποτὲ τὸ κακὸν ὁποῦ τοῦ κάμνουσιν, οὔτε ἐκεῖνον τὸν κακοποιὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ τοῦ δίδει τὴν θλῖψιν· ἀλλὰ μόνον σκοπεῖ καὶ λογιάζει μὲ τὸν ἑαυτόν του, τί πρέπει νὰ κάμῃ ὡς μαθητὴς τοῦ πραοτάτου Χριστοῦ καὶ Σωτῆρός μας. Πᾶσαν ἡμέραν οὖν τὸ πρωῒ μελέτα καὶ ἀποφάσιζε εἰς τὸν λογισμόν σου νὰ ὑπομένῃς πᾶσαν θλῖψιν, ὁποῦ σοῦ τύχῃ, καὶ ὑποδέχου τὴν παίδευσιν, ἠξεύρωντας, ὅτι ὁ ἐλεήμων Θεὸς σοῦ τὴν ἔστειλε διὰ ἀρράβωνα τῆς αἰωνίου Μακαριότητος. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ Γαστριμαργίας.

Ἡ Γαστριμαργία εἶναι ἕνα ἐλάττωμα, ὁποῦ μᾶς παρακινᾷ εἰς ἄτακτον φαγητὸν καὶ ποτὸν διὰ τὴν ἡδονὴν, καὶ κάμνει μας νὰ εὐγαίνωμεν ἀπὸ τὴν τάξιν τοῦ λογικοῦ. Ὅτι οἱ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μας λέγουσι, καὶ ἐξόχως ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν ιγ'. Ὁμιλίαν κατὰ Ματθαῖον, ὅτι ἡ Γαστριμαργία εἶναι μεγάλον ἁμάρτημα. Αὐτὴ ἐξώρισε τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ τὸν Παράδεισον, αὐτὴ ἔκαμε νὰ ἔλθῃ ὁ κατακλυσμὸς εἰς τὸν Κόσμον, τοὺς Ἰσραηλίτας εἰδωλολάτρας εἰργάσατο, καὶ ἄλλα κακὰ ἔκαμε τοῖς ἀνθρώποις διάφορα. Διατὶ ὅταν δὲν στενοχωροῦμεν τὴν κοιλίαν, ζημιούμεσθεν πάσας τὰς ἀρετὰς, καὶ ἐξάχως τὴν σωφροσύνην· διατὶ ἡ Γαστιμαργία αὐξάνει κατὰ πολλὰ τὴν πορνείαν· ὅτι ἡ πλησμονὴ τῶν βρωμάτων καὶ τὰ κολακεύματα τῆς γαστρὸς ἐξάπτουσι τὴν φλόγα, καὶ πίπτεις εὔκολα, καθὼς ἤκουσες εἰς τὸ δέκατον Κεφ. Διὰ τοῦτο κάμνει χρεία νὰ ἦσαι πάντοτε ὡπλισμένος καλὰ κατὰ τῆς γαστρὸς καὶ νὰ μὴ τῆς δίδῃς ὅσα ζητᾷ, ἀλλὰ μόνον ὅσα χρειάζεται, κατὰ τὸν μέγαν Χρυσόστομον. Δίδε τῇ γαστρὶ ἃ χρήζει λαβεῖν, οὐχὶ δὲ ἃ ζητεῖ. Δὲν ἔκαμεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ τρώγῃ ἀλλὰ τὰ φαγητὰ ἔκαμε, διὰ νὰ πορεύεται, νὰ τρώγῃ ὅσον νὰ μὴν ἀποβάφῃ. Τὸ φαγητὸν εἶναι ὡσὰν ἕνα ποτὸν θεραπευτικὸν, ἤγουν καθάρσιον, καὶ ἐὰν λάβῃς περισσότερον ἀπὸ τὴν χρείαν σου, βλάπτεσαι. Ἡ Γαστριμαργία εἶναι θύρα καὶ ἀρχηγὸς πολλῶν ἐγκλημάτων, καὶ ὅστις αὐτὴν κατὰ κράτος νικήσει, κυριεύει καὶ τὰ λοιπὰ ἁμαρτήματα. Διὶ αὐτὸ καὶ ἐκεῖνοι οἱ Ὅσιοι, ὁποῦ ἀσκήτευαν εἰς τὴν ἔρημον, ἐβιάζοντο νὰ τὴν κυριεύσουν, γινώσκοντες, ὅτι ἐὰν δὲν νικηθῇ ἐν πρώτοις τοῦτο τὸ πάθος, δύσκολα ἀφανίζονται τὰ ἐπίλοιπα.

Τὰ εἴδη λοιπὸν καὶ οἱ τρόποι, μὲ τοὺς ὁποίους ἔχει συνήθειαν ἡ Γαστριμαργία

νὰ μᾶς πειράζῃ, εἶναι πέντε, καθὼς λέγει ὁ ῥηθεὶς Γρηγόριος εἰς τὸ κζ'. Κεφ. τῆς λ'. βίβλου τῶν Ἠθικῶν· ἀ. εἶναι ὁ καιρός· β'. ἡ ποσότης· γ'. ἡ ποιότης· δ'. ὁ τρόπος· καὶ ε'. ἡ φροντίς. Πρῶτον μᾶς πειράζει καὶ παρκινᾷ νὰ προλάβωμεν τὸν καιρὸν χωρὶς ἀνάγκην, ἢ χρείαν τινά· ἤγουν νὰ φάγουν προτήτερα ἀπὸ τὴν πρέπουσαν ὥραν· β'. νὰ ζητοῦμεν ἀκριβὰ καὶ εὔμορφα φαγητά· γ'. νὰ φάγωμεν καὶ νὰ πίωμεν περισσότερον ἀπὸ τὴν χρείαν· δ'. μᾶς πειράζει εἰς τὸν τρόπον, νὰ τρώγωμεν μὲ πολλὴν ἐπιθυμίαν ἁρπακτικὰ καὶ ἀχόρταγα· ε'. καὶ τελευταῖον εἰς φροντίδα, καὶ ἑτοιμασίαν τοῦ φαγητοῦ, νὰ τὸ κατασκευάσωμεν ἐκλεκτὸν μὲ ἀρτισίας πολλὰς, νὰ μᾶς νοστιμίζῃ. Καὶ διατὶ γεννοῦνται πολλαὶ ζημίαι ἐκ τῆς Γαστριμαργίας, καὶ πάθη διάφορα, δι' αὐτὸ τὴν συναριθμοῦσιν εἰς τὰ ἑπτὰ Θανάσιμα ἁμαρτήματα ὅτι αὐτὴ παχύνει τὸν νοῦν, καὶ ἀναβαίνουσι καπνοὶ πολλοὶ εἰς τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τὸν στόμαχον, καὶ κάμνουσι τὸν ἄνθρωπον ἀνέτοιμον εἰς τὴν Θεωριτικὴν καὶ ἀπρόθυμον. Αὐτὴ ἀποκοιμίζει τὸ λογικὸν, αὐξάνει τὰ πάθη, κάμνει φαυλιστὰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ πολυμιλοῦν μετεωριζόμενοι; καὶ λέγουσιν ἄπρεπα λόγια. Ὅτι τὸ λογικὸν σκοτίζεται ἀπὸ τὴν κραιπάλην, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ κρατῇ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς αἰσθήσεις εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν· καὶ τὸ χειρότερον, ὅτι ἀπὸ ταύτην γεννᾶται καὶ ἡ ἀκαθαρσία. Εἰς τοῦτο τὸ πάθος ἁμαρτάνουν Θανάσιμα, ὅσοι ἔχουσι Θεὸν τὴν κοιλίαν τους· ἤγουν ἔχουσι τὸ ὕστερον τέλος αὐτῶν εἰς τὴν βρῶσιν καὶ πόσιν, καὶ συρόμενοι ἀπὸ τὴν ἡδονὴν τῆς Γαστριμαργίας, δὲν ἐννοιάζονται τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου. Ἔτι δὲ καὶ ὅσοι μεθύουσιν ἐν γνώσει, ἢ βιάζουσι, καὶ ἀναγκάζουσιν ἄλλους νὰ πίουσιν οἶνον σταινικῶς τους, καὶ εἴτις φάγῃ πασχαλινὸν ἡμέραν νηστιμον, ἢ ταῖς ἁγίαις Τεσσαρακοσταῖς, ἢ ὀψάριον τὴν τετάρτην καὶ τὴν παρασκευὴν, δηλονότι ἔξω ἀπὸ ταῖς λελυμέναις. Τὰ δὲ λοιπὰ τῆς Γαστριμαργίας ἐγκλήματα δὲν εἶναι Θανάσιμα, ἤγουν νὰ τρώγῃς εὔμορφα βρώματα, νὰ τὰ ἐπιμελᾶσαι, νὰ προλάβῃς τὴν ὥραν, ἢ νὰ φάγῃς καμπόσον περισσότερον, καὶ ἄλλα ὅμοια. Ἔξω ἀληθινὰ ἐὰν τὸ κάμνῃς μὲ τέλος Θανάσιμον, ἢ μὲ ζημίαν πολλὴν καὶ σκάνδαλον τοῦ πλησίον, ἢ νὰ προγνωρίσῃς ὅτι ἔχει νὰ σοῦ ἔλθῃ μεγάλη ἀσθένεια ἀπὸ τὴν Γαστριμαργίαν, καὶ δὲν ἐγκρατευθῇς, ἢ ἐξοδιάζεις πολλὰ εἰς ζωοτροφίαν σου, διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν πτωχεύει ὁ οἶκός σου· ἢ ἠξεύρεις, πῶς εἶναι ἄλλοι πτωχοὶ πλησίον σου, ὁποῦ δὲν ἔχουσι τὰ πρὸς τὴν χρείαν, καὶ δὲν τοῦ σπλαγχνίζεσαι, ἀμὴ τρώγεις ἐσὺ διάφορα βρώματα, καὶ τοὺς πένητας ποσῶς δὲν συμπονεῖς, νὰ τοὺς ἐλεήσῃς. Αὐτὰ ὅλα εἶναι Θανάσιμα ἁμαρτήματα· ἀμὴ ἐὰν δὲν ἦτον καὶ ἁμαρτία ἡ Γαστριμαργία, καὶ νὰ μὴν ἐκωλύετο, κἂν διατὶ μᾶς βλάπτει σωματικῶς, ἔπρεπε νὰ τὴν μισοῦμεν ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ μόνον εἰς τὰ ἄλογα ζῶα νὰ εὑρίσκεται, ὁποῦ τρέφονται διὰ τὸ μακελλίον, καὶ ὄχι εἰς τοὺς λογικοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἐπλάσθησαν διὰ ν' ἀπολαύσουσι τὸν Θεὸν αἰωνίως εἰς τὸν Παράδεισον. Ὅσον κρατεῖς ἰσχυρῶς μὲ χαλινάρι τὴν σάρκα σου, ὠφελεῖσαι, διὰ νὰ ἀποκτήσῃς τὰς ἀρετάς. Κράτησον οὖν τῆς γαστρὸς, ἐὰν θέλῃς νὰ ἦσαι ἄνθρωπος, καὶ φυλάγου ἐπιμελῶς, νὰ μὴ νικηθῇς εἰς τὸ ἀ. εἶδος τῆς γαστριμαργίας, ἤγουν νὰ μὴ προλάβῃς τὴν διατεταγμένην ὥραν, οὔτε νὰ τρώγῃς πάρεξ δύω φοραῖς τὴν ἡμέραν, γεῦμα καὶ δεῖπνον, ὅταν δηλονότι εἶναι ἡμέραις ἀπολυταῖς (ἀμὴ τὰς Τεσσαρακοστὰς, τὰς τετράδας, καὶ παρασκευὰς, καὶ παραμονὰς τῶν Ἑορτῶν, μίαν φορὰν μόνον) καὶ ἔξω ἀπὸ τὰς δύω φορὰς μὴ τολμήσῃς νὰ φάγῃς. Εἰ δὲ καὶ πειράξῃ σε ὁ λογισμὸς, νὰ προλάβῃς τὴν ὥραν καμμίαν φορὰν, ἐναντιώσε του ὅσον δύνασαι, καθὼς ἔκαμνεν ἐκεῖνος ὁ Μοναχὸς, ὁποῦ γράφει τὸ Λαυσαϊκὸν, ὅτι ἐπειράζετο ἀπὸ τὸν λογισμὸν ἑτοῦτον, καὶ τοῦ ἔβανεν εἰς τὸν νοῦν ὁ δαίμων, νὰ φάγῃ τὸ πρωΐ, καὶ αὐτὸς ἔλεγε πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα· ἔχε ὑπομονὴν, καὶ τὴν τρίτην ὥραν νὰ φάγῃς· καὶ τότε πάλιν ἔλεγεν, ἂς δουλεύσωμεν ὀλίγον ἐργόχειρον, ἢ ἂς εἰποῦμεν καμπόσους Ψαλμούς· καὶ πάλιν, ἂς βάλωμεν τὸ παξιμάδι εἰς τὸ νερόν· καὶ μὲ

τὸν τρόπον ἐτοῦτον μὲ τὴν μίαν καὶ ἄλλην πρόφασιν ἐπέρνα τὸν καιρὸν ἕως τὴν Θ΄. ὥραν τῆς ἡμέρας, καὶ οὕτως ἐλυτρώθη τούτου τοῦ πάθους.

Τὸ β΄. εἶναι ἡ ποιότης, ἤγουν νὰ ξετρέχῃς ὀρεκτικὰ καὶ εὔμορφα βρώματα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον φυλάγου περισσότερον, καὶ τρῶγε τοιαῦτα φαγία, ὁποῦ νὰ μὴν ἦναι ἡδονικά, οὔτε νὰ δίδουσι τῆς σαρκός σε πολλὴν σπαταλην, εἰμὴ μόνον νὰ σὲ διαφυλάττουν εἰς τὴν ζωήν· καὶ ἐὰν σοῦ φαίνωνται ἄνοστα, νὰ σοῦ ἑρμηνεύσω μίαν ἀρτισίαν γλυκυτάτην καὶ πολλὰ νόστιμον, νὰ τρώγῃς μόνον ἄρτον ξηρὸν μετ' αὐτῆς, καὶ νὰ σοῦ φαίνεται ζάχαρι· ἤγουν, ἄφες νὰ περάσῃ ἡ Θ΄. ὥρα τῆς ἡμέρας, νὰ πεινάσῃς καλὰ καλὰ, καὶ τότε τρῶγε, νὰ ἰδῇς γλυκύτητα ὁποῦ ἔχει τὸ φαγητὸν, ἐὰν ἦτον τὸ ἀνοστότερον. Καὶ θυμοῦ τὴν πολλὴν ἐγκράτειαν τῶν ὁσίων Πατέρων, ὁποῦ ἔτρωγαν μόνον ἄρτον ξηρὸν μετὰ ὕδατος, καὶ μαγέρεμα ποτέ τους δὲν ἐδοκίμαζαν, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν, ὅτι μίαν φορὰν ἦλθεν ὁ Ἀββᾶ Ἡσαΐας ἀπὸ τόπον μακρὺν εἰς τὸ κελλίον του, καὶ διατὶ ἦτον ξηρὸν ἀπὸ τὴν καῦσιν τὸ στόμα του, ἐζέστανεν ὀλίγον νερὸν μὲ ἄλας, καὶ ἔβρεχε τὸ ψωμίον, καὶ βλέπων αὐτὸν ἄλλος Ἀδελφὸς, ἐσκανδαλίσθη, καὶ λέγει του· ἐὰν θέλῃς ψωμί, ὕπαγε εἰς τὸν Κόσμον, ἀμὴ ἐδῶ εἰς τὴν ἔρημον δὲν πρέπει νὰ κάμνῃς τῆς σαρκὸς τὰ θελήματα. Ἴδες Πατέρων αὐστηρότητα; Βλέπεις ἐγκράτειαν; Ἐντράπου γοῦν, ὦ λαίμαργε, καὶ αἰσχύνθητι, καὶ μὴ ζητᾷς εὔμορφα φαγία, νὰ μὴν ἦσαι ὅμοιος τῶν Ἑβραίων, ὁποῦ ἐπιθυμοῦσαν κρέατα εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐπαρώξυναν κατ' αὐτῶν τὸν Κύριον.

Τὸ γ΄. εἶδος εἶναι ἡ ποσότης, ἤγουν νὰ φάγῃς περισσότερον ἀπὸ τὴν χρείαν τῆς φύσεως, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κάμνει χρεία νὰ φυλάγεσαι ἀπὸ τὰ ἄλλα, ὅτι τοῦτο εἶναι πολλὰ ἐπικίνδυνον· ἡ γὰρ πλησμονὴ τοῦ οἴνου καὶ τῶν βρωμάτων σκοτίζει τὸ λογικὸν, καὶ εὐγαίνεις ἀπὸ τὰς φρένας σου. Ἔχεις καρδίαν πασίχαρον, τραγωδᾷς, χαίρεσαι, σκιρτᾷς, καὶ ἀγάλλεσαι, καὶ μὲ ῥυπαρούς καὶ πορνικοὺς διαλογισμοὺς μολύνεσαι, τὰ ὁποῖα δὲν κάμνεις, ὅταν ἔχῃς μόνον τὸ ἀρεκτόν σε φαγωμένον. Πρόσεχε γὰν ἀπὸ ταῦτα, μὴ βαρυνθῇ ἡ καρδία σου ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ, διὰ νὰ δυνηθῇς νὰ φύγῃς ἀπὸ τὴν μέλλουσαν ὀργὴν καὶ ζημίαν, ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ τοῦτο τὸ πάθος.

Τὸ δ΄. εἶδος τῆς Γαστριμαργίας εἶναι ὁ τρόπος, ὅταν ἐσθίῃς μὲ πολλὴν ἐπιθυμίαν ἁρπακτικὰ, καὶ κυττάζεις μὲ προσοχὴν τὰ βρώματα, καὶ βιάζεσαι νὰ τρώγῃς ὀγλίγωρα. Καὶ τοῦτο εἶναι μία ἀταξία χοιρώδης, καὶ πρᾶξις τῶν κτηνῶν, καὶ ὄχι ἀνθρώπου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ φυλάγεσαι, καὶ νὰ ἔχῃς τὸν νοῦν σου εἰς τὴν Ἀνάγνωσιν. Εἰ δὲ καὶ δὲν γίνεται, Ἀνάγνωσις, νὰ ὑψώνῃς τὸν λογισμόν σε πρὸς τὸν Θεὸν μελετῶν αὐτοῦ τὸ σωτήριον πάθος, καὶ προσευχόμενος νοερῶς, διὰ νὰ τρέφεται καὶ ἡ ψυχὴ σὺν τῷ σώματι, νὰ μὴν ἦσαι ὅλος δοσμένος εἰς τὰ ψυχοβλαβῆ τε καὶ γήϊνα.

Τὸ ε΄. καὶ ὕστερον εἶναι ἡ περίσσα φροντὶς καὶ περισπασμὸς, νὰ ξετρέχῃς μὲ τόσην μέριμναν εὔμορφα καὶ διάφορα βρώματα· τὸ ὁποῖον ἐὰν δὲν μισήσῃς ὡς ψυχοβλαβές, θέλεις εἶσαι ὅμοιος ἐκείνων, ὁποῦ ἔχουσι, κατὰ τὸν Παῦλον, Θεὸν τὴν κοιλίαν τους, τῆς ὁποίας δουλεύουν μὲ τοιαύτην σπουδὴν, καὶ ἐπιμέλειαν τόσην, ὅσην ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν εἰς τὴν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ δούλευσιν. Διὰ νὰ λυτρωθῇς γοῦν ἀπὸ τὸ πάθος τοῦτο, σοῦ βοηθοῦσιν αἱ κάτω γεγραμμέναι νουθεσίαι καὶ φάρμακα.

Ἐν πρώτοις, ἐννόησον, πόσον βάρος καὶ ταλαιπωρίαν δίδει ἡ κραιπάλη εἰς τὸν στόμαχον, καὶ πόσον διάφορον καὶ ἀπόλαυσιν δύνονται νὰ δώσουσι τὰ εὔμορφα βρώματα τῶν ὁποίων ἡ γεῦσις καὶ νοστιμάδα δὲν κρατεῖ πάρεξ μόνον, ὅσην ὥραν τὰ ἔχεις εἰς τὸ στόμα σου· ἀμὴ ἀφοῦ περάσῃ κάτωθεν τοῦ λαιμοῦ, δὲν μένει πλέον σημεῖον γλυκύτητος, ἢ ἐνθύμησις ἀπολαύσεως. Καὶ ἂν δὲν πιστεύῃς, εἰπέ μου, ποίαν γεῦσιν, ἢ νοστιμάδα αἰσθάνεσαι σήμερον ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὡραῖα βρώματα καὶ ποτὰ ὁποῦ ἔφαγες, καὶ ἔπιες ὅλην σε τὴν ζωήν, εἰς τόσαις φιλίαις καὶ συμπόσια, ὁποῦ ἔτυχες; πόση γλυκύτης σοῦ ἔμεινεν ἀπ' ὅλα ἐκεῖνα; ποία γεῦσις σὲ εὑρίσκεται ἀπὸ τόσα πολυ-

τελῆ συμπόσια, καὶ τράπεζαις ἐκλεκταῖς, ὁποῦ εἰς τὸν καιρόν σε ἀπόλαυσες; Βλέπεις, πῶς εἶναι, ὥσπερ νὰ μὴν ἐδοκίμασες τίποτες; μία ἡδονὴ γᾶν, ὁπῦ παρέρχεται τόσον τάχιστα, τάξε πῶς ἐπέρασεν, ὅταν σὲ πειράζῃ ὁ λογισμὸς δι' αὐτὸ, καὶ μὴ κάμῃς τῆς σαρκός σου τὸ θέλημα, ὅτι ἐὰν φάγῃς ἐσὺ ἀφ' ἑσπέρας διάφορα βρώματα, καὶ ἕνας πτωχὸς μόνον ἄρτον καὶ ὕδωρ, τῇ ἐπαύριον δὲν ἔχετε καμμίαν διαφορὰν, λέγω εἰς τὴν γεῦσιν τοῦ βρώματος, διατὶ εἶστε ἴσια ἀμφότεροι, ἀμὴ ὄχι εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς, ὅτι σὺ μὲν ἔχεις τῆς κραιπάλης τὴν ἁμαρτίαν, αὐτὸς δὲ τὸν μισθὸν τῆς πενίας.

Ἀναρίθμησον τὰς ἀταξίας τε καὶ ζημίας, ὁποῦ γεννοῦνται ἀπὸ τοῦτο τὸ πάθος, τὴν ἄσωτον ἔξοδον, ὁποῦ σκορπίζεις τὸ πρᾶγμά σου, τὸν πολύν σου κόπον καὶ μόχθον νὰ θεραπεύσῃς τὴν κοιλίαν σου, τὰς διαφόρους ἀσθενείας ὁποῦ γεννοῦνται ἀπὸ τὴν πολυφαγίαν καὶ μέθην, τὸν σκοτασμὸν τοῦ νοὸς ὁποῦ δὲν δύνεσαι, ὅταν χορτάσῃς, νὰ κάμῃς τινὰ πνευματικὴν ἢ καὶ σωματικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ ἐπάνω εἰς ὅλα στοχάζου τὴν παντοτεινὴν πεῖναν ἐκείνην, καὶ δίψαν αἰώνιον, ὁποῦ κληρονομᾷς μετὰ θάνατον, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀληθεστάτην ἀπόφασιν, ὁποῦ λέγει εἰς τὸν Ἱερὸν Λουκᾶν « Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἐμπεπλησμένοις » καὶ τὰ ἑξῆς, ἤγουν οὐαὶ εἰς ἐσᾶς, ὁποῦ εἶστε τώρα καλὰ χορτάτοι, ὅτι ἔχετε νὰ πεινάσετε αἰωνίως, καὶ νὰ διψήσητε, νὰ ζητᾶτε κατὰ τὸν ἄσπλαγχνον πλούσιον μίαν ῥανίδα νερὸν, καὶ νὰ μὴ σᾶς τὸ δίδωσιν. Αὐτὰ ὅλα στοχάζου, καὶ ἄλλα ὅμοια ὁποῦ σοῦ φέρνει ἡ πολυφαγία, καὶ μάλιστα ποταπὴ μέλλει νὰ γένῃ εἰς τὸ ὕστερον ἡ σὰρξ αὐτὴ, ὁποῦ τὴν τέρπεις τοσοῦτον καὶ κολακεύεις, διὰ νὰ εὕρουν καλὴν νομὴν καὶ βοσκὴν οἱ σκώληκες.

Ἐνθυμοῦ, καὶ μελέτα δηνεκῶς ἐκεῖνον τὸν αἰδιον καὶ οὐράνιον δεῖπνον, ὁποῦ μᾶς ἔταξεν ὁ Δεσπότης εἰς μίαν παραβολὴν εἰς τὸ ιδ'. Κεφ. τοῦ Λουκᾶ, πῶς μᾶς ἔχει καλεσμένους· καὶ ἐὰν ποθῇς ν' ἀπολαύσῃς τοιοῦτον δεῖπνον βασιλικώτατον, κάμνει χρεία νὰ ἐγκρατεύεσαι εἰς τὸ γεῦμα τῆς ζωῆς ταύτης, διὰ νὰ χορτάσῃς τότε καλλίτερα, καθὼς κάμνουσι καὶ ἐδῶ τινὲς, ὅταν τοὺς ἔχουσι καλεσμένους εἰς δεῖπνον τινὰ, καὶ δὲν τρώγουν τὸ γεῦμα, ἢ ὀλίγον τίποτες, διὰ νὰ μὴν ὑστερηθοῦσι τοιούτου δείπνου.

Τέταρτον, καὶ ὕστερον πάντων, ἐνθυμοῦ τὴν ἐγκράτειαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὁποῦ ἐνήστευσεν εἰς τὴν ἔρημον ἡμέρας μ. καὶ εἰς τὸν Σταυρὸν τὸν ἐπότισαν ὄξος καὶ χολὴν οἱ ἀχάριστοι. Καὶ ποτὲ μὴν εὐγάλῃς τὸ πάθος τοῦ Δεσπότου μας ἀπὸ τὴν σὴν διάνοιαν, ἀλλὰ ἐνθυμούμενος αὐτὸ μὲ πόνον καὶ θλῖψιν πολλὴν τῆς καρδίας, φεῦγε τὰς φιλίας καὶ τὰς τραπέζας, ὁποῦ εὑρίσκονται ποικίλα καὶ διάφορα βρώματα, εἰς ταῖς ὁποίαις εἶναι δύσκολον νὰ φυλάξῃς ἐγκράτειαν, διατὶ νικᾶσαι ἀπὸ τὴν ὅρασιν, καθὼς τὸ ἔπαθαν οἱ προπάτορες, διὰ νὰ ἰδοῦσι τὸν ὡραῖον καρπὸν, καὶ ὑπέστησαν τοιαύτην ζημίαν, αὐτοί τε καὶ ἡμεῖς ἅπαντες οἱ τούτων διάδοχοι. Ὁ ἀληθὴς ἐγκρατευτὴς πρέπει νὰ στοχάζεται τρία πράγματα· Πρῶτον, τοὺς ἀνθρώπους μὲ τοὺς ὁποίους συναναστρέφεται, νὰ συμφωνᾷ μετ' αὐτοὺς εἰς τὴν ὥραν τῆς τραπέζης, ὅτι ἐὰν προλάβῃ τὸν καιρὸν χωρὶς ἀνάγκην μεγάλην, ἢ νὰ ἀργήσῃ, οἱ ἄλλοι σκανδαλίζονται, καὶ δὲν εἶναι ἐγκρατευτὴς καλὸς, ὅστις δὲν φυλάγει τὴν τάξιν. Ἔτι δὲ καὶ εἰς τὴν τῶν βρωμάτων ποιότητα, ὅτι ἐὰν ἑτοιμάζουσιν ἕνα φαγητὸν διὰ ὅλους, καὶ ὁ ἕνας νὰ θέλῃ ἄλλα, δὲν εἶναι ἀρετὴ εἰς ἐκεῖνον. Εἶπα χωρὶς ἀνάγκην, ὅτι ἐὰν εἶναι ἀσθενὴς καὶ ἔχει χρείαν, ἐὰν προλάβῃ τὴν ὥραν, ἢ νὰ ἀργήσῃ ἄλλο φαγητὸν, δὲν ἔχει ἁμάρτημα, ἀμὴ ἐὰν τὸ κάμῃ διὰ τὸ κακόν του θέλημα, ἁμαρτάνει. Ἤξευρε δὲ ἀκριβῶς καὶ ταῦτα τὰ δύω, ὅστις μὲ γογγυσμὸν καὶ κατάκρισιν ἐγκρατεύεται, δὲν εἶναι δοῦλος τῆς ἐγκρατείας, τῆς ὁποίας ἡ ἀρετὴ γίνεται μὲ γαλήνην καρδίας καὶ ἀγαλλίασιν. Ἔτι δὲ ὅστις νηστεύει δι' ἀνθρωπαρέσκειαν, δὲν ἔχει καθόλου μισθὸν τινὰ, ὅτι τὸ τέλος τῆς ἐγκρατείας εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ τῆς ὁποίας δὲν ἀξιώνεται ὅστις ὀρέγεται τὴν τοῦ Κόσμου κενὴν δόξαν καὶ ματαιότητα, ἀλλὰ μᾶλλον κληρονομᾷ μὲ τὸν κάτω γεγραμμένον λαθροφάγον ἐλεεινῶς τὴ

ατελεύτητον κόλασιν. Ἐγκρατεύου γοῦν ὅσον δύνασαι, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν πολυποσίαν, ὅτι ἡ μέθη ἐμποδίζει τὸ λογικὸν, καὶ γίνεται αἰτία πολλῆς ζημίας καὶ χαλασμοῦ ψυχῆς τε καὶ σώματος. Διὶ αὐτὸ πρέπει νὰ φυλάγωνται ἀπὸ τὸν οἶνον πάντες οἱ ποθοῦντες σωτηρίαν ψυχῆς· καὶ ἐξαιρέτως οἱ νέοι, αἱ γυναῖκες, οἱ Κριταὶ, οἱ Ἱερεῖς, καὶ Μονάζοντες, διατὶ οἱ νεώτεροι ἔχουσι πολὺ σκάνδαλον καὶ ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς, καὶ μὲ τὸ κρασὶ γίνεται ἡ ὁρμὴ πλέον ἄτακτος, καὶ ἡ ὄρεξις ἀχαλίνωτος, καθὼς λέγει ὁ Μέγας Παῦλος πρὸς Τίτον ἐν Κεφ. β'. Καὶ αἱ γυναῖκες ὁμοίως πρέπει νὰ φυλάγωνται ἀπὸ τὸ κρασὶ, διατὶ δὲν ἔχουσι δύναμιν, νὰ ἀντιτάσσωνται τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, τὰς ὁποίας αὐξάνει ὁ οἶνος. Διὰ τοῦτο γράφει ὁ Βαλέριος Μάξιμος εἰς τὸ ά. Κεφ. τῆς β'. Βίβλου, ὅτι τὸν παλαιὸν καιρὸν αἱ γυναῖκες τῆς Ῥώμης δὲν ἔπιναν οὐδὲ ποσῶς τὸ κρασί· οἱ Κριταὶ δὲ, διὰ νὰ κυβερνοῦν τὸν λαὸν, καθὼς πρέπει, καὶ νὰ μὴ κάμνουσιν ἀταξίας· διὰ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς Παροιμίαις κωλύεται εἰς τοὺς Βασιλεῖς ὁ οἶνος, διὰ νὰ κρίνουν ὀρθῶς. Τέταρτον καὶ περισσότερον πάντων, πρέπει νὰ ἐγκρατεύωνται τὸν οἶνον ὅλοι οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καὶ διὰ τὴν Ἀκολουθίαν, νὰ τὴν ἀναγινώσκουσι μὲ εὐλάβειαν, κατάνυξιν, καὶ φόβον, τὸ ὁποῖον δὲν δύνονται νὰ κάμουν ὅταν χορτάσουσιν. Ἀγαπητὲ ἡ σὰρξ εἶναι ἕνας αὐθάδης καὶ ἄτακτός σου ἐχθρὸς, τὴν ὁποίαν ὅσον κολακεύεις, τόσον σὲ πολεμᾷ σκληρότερα· οἱ Στρατηγοὶ αὐτῆς εἰσὶν αἱ ἐπιθυμίαι τε καὶ αἰσθήσεις· τὰ ὅπλα της, τὰ διάφορα φαγία καὶ πόματα· αἱ πληγαὶ ὁποῦ δίδει τῆς ψυχῆς, εἶναι τὰ ἁμαρτήματα· τοῦ δὲ σώματος ἡ ζημία εἰσὶν οἱ πόνοι τῆς κεφαλῆς, τοῦ στομάχου, καὶ τῶν πλευρῶν. Καὶ ἐὰν θέλῃς νὰ τὴν νικήσῃς, πολέμησέ την μὲ τὴν ἐγκράτειαν, ἡ ὁποία τῆς πέρνει τὰ ὅπλα καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ὑποτάσσει εἰς τὴν τοῦ λογικοῦ κυριότητα. Ὅτι καθὼς ἡ κρεπάλη εἶναι αὔξησις τῆς πορνείας, οὕτω καὶ ἡ ἐγκράτεια εἶναι τῆς σωφροσύνης φύλαξ πιστὸς, ἥτις χαλινοῦσα τὴν σάρκα, κάμνει τὸν ἄνθρωπον κύριον τῶν παθῶν, καὶ νικητὴν τῶν μαχανημάτων τοῦ δαίμονος. Μισήσατε οὖν, ἀδελφοὶ, τὴν Γαστριμαργίαν, ὡς αἰτίαν ἐγκλημάτων, ἐξόχως δὲ φεύγετε ἀπὸ τὴν λαβροφαγίαν ὡς ἀπὸ ὄφεως, διατὶ εἶναι πολλὰ ψυχοβλαβὲς καὶ ζημιῶδες ἀνόμημα, καὶ τοσοῦτον βδελυκτὸν παρὰ τοῦ Σωτῆρος, ὁποῦ μόνον δὶ αὐτὸ κολάζει τὸν ἄνθρωπον, καθὼς ἐφάνη πολλάκις, ὡς γέγραπται εἰς διαφόρους τόπους, μὲ ἀξιόπιστα παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα νὰ γράψωμεν ἕνα εἰς μαρτυρίαν τῶν λοιπῶν ἀψευδέστατον.

Λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος εἰς τοὺς διαλόγους τε, Μέρος ά. εἰς τὰ ξή. παραδείγματα, πῶς τοῦ ἐδιηγήθη ἐκ στόματος εἷς Ἱερεὺς ἀπὸ τὴν Λυκαονίαν τῆς Ἀσίας τὸ ὄνομα Ἀθανάσιος, ὅτι εἰς τὶς ἡμέρας του ἦτον εἰς Μοναχὸς περιβόητος, καὶ περίφημος εἰς ἕνα Κοινόβιον, τὸν ὁποῖον εὐλαβοῦντο κατὰ πολλὰ, οὐ μόνον οἱ Ἀδελφοὶ τοῦ Μοναστηρίου, ἀλλὰ καὶ οἱ κοσμικοὶ, ὁποῦ ἦτον εἰς τὰ περίχωρα, διατὶ ἦτον ἡ φήμη του πανταχοῦ, διὰ τὰς ἀρετὰς ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸ φαινόμενον, ὅστις ἦτον μὲν εὐλαβὴς καὶ ταπεινὸς τῷ σχήματι, ἀγρύπνα καὶ προσηύχετο ὑπὲρ τοὺς ἄλλους, καὶ ἐνήστευεν εἰς τὸ φανερὸν, ἀμὴ εἰς τὸ κελλίον του ἐλαβροφάγιζεν ὁ ταλαίπωρος μὲ τόσην ἐπιδεξιότητα, ὁποῦ τινὰς δὲν τὸ ἠξεύρε, καὶ οὕτως ἐπέρασε τὴν ζωὴν αὐτοῦ, μὴ ἀμελῶν τὰς ἔξωθεν ἀρετὰς, οὔτε τὴν ἁμαρτίαν ταύτην μετανοῶν. Τὴν ὥραν δὲ ὁποῦ ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ, ἐπροσκάλεσεν ὅλους τοὺς Ἀδελφοὺς, οἵτινες εὐθὺς ἐσυνάχθησαν, νομίζοντες νὰ ἀκούσουν ἅγια πράγματα ἀπὸ τοιοῦτον ἐνάρετον ἄνθρωπον, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶπε ταῦτα ὁ ἀσθενὴς, ὅλος ἔντρομος ἀπὸ φόβον τῆς ἐκδεχομένης κολάσεως· Νὰ ἠξεύρετε, Πατέρες, ὅτι ὁπόταν ὑποκρίνουμουν πῶς νηστεύω μετ' ἐσᾶς δὲν ἦτον ἀλήθεια, μόνον διὰ νὰ μὲ ἐπαινᾶτε ἐνήστευα εἰς τὸ φανερὸν, ἔπειτα ἔτρωγα ἀπόκρυφα ὅσον ἤθελα, καὶ δὶ αὐτὸ κατεκρίθηκα σήμερον μὲ δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν, διατὶ δὲν ἐξωμολογήθηκα ποτὲ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν μου, καὶ τώρα παρεδόθηκα εἰς τὴν ἐξουσίαν ἑνὸς δράκοντος, καὶ μὲ ἔχει δεδεμένον χεῖρας

καὶ πόδας μὲ τὴν οὐράν του, καὶ βάνει ταύτην τὴν ὥραν τὴν κεφαλήν αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα μου, καὶ λαμβάνει τὸ πνεῦμά μου. Ταῦτα λέγων ἐξέψυξεν ὁ τρισάθλιος, καὶ ἐπῆρεν ὁ νοητὸς Δράκων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν κόλασιν. Ἰδέτε, ἀδελφοί, καὶ τρομάξετε, ὅτι καὶ διὰ μόνον ἕνα ἔγκλημα δύναται νὰ κολασθῇ ὁ ἄνθρωπος, καὶ δὲν τὸν ὠφελοῦσιν αἱ λοιπαὶ ἀγαθοεργίαι. Ἂς μισήσωμεν οὖν τὴν Γαστριμαργίαν, καὶ μέθην, καὶ μάλιστα τὴν λαθροφαγίαν, ἵνα μὴ συγκληρονομήσωμεν κατὰ τὸν ἄνω εἰρημένον τὴν ἀτελεύτητον κόλασιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ Φθόνου, ἐξ οὗ καὶ ὁ Φόνος τίκτεται.

Ὁ φθόνος, κατὰ τὸν Δαμασκηνὸν Ἰωάννην, εἰς τὴν β'. Βίβλον περὶ Πίστεως, εἶναι μία πικρία καὶ λύπη, ὁποῦ ἔχει τινὰς εἰς τὸ ἀγαθὸν τοῦ πλησίον, τὸ ὁποῖον νομίζει νὰ ἦναι οἰκεῖον κακόν. Διατὶ ὁ φθονερὸς λαμβάνει τὸ ἀλλότριον ἀγαθὸν, ὡς ἐδικόν του κακὸν, εἰς ὅσον ἐκεῖνο τὸ ἀγαθὸν σμικρύνει τὴν ἐκείνου δόξαν καὶ ὄφελος, καὶ δι' αὐτὸ λέγεται ὁ Φθόνος λύπη τοῦ ἀλλοτρίου ἀγαθοῦ. Ἔτι δὲ ὁ Φθόνος χαίρεται τὸ κακὸν τοῦ πλησίον εἰς ὅσον αὐξαίνει ἀπ' ἐδῶ ἡ οἰκεία δόξα καὶ ὄφελος. Ὁ Ἀριστοτέλης λέγει, εἰς τὴν β'. Βίβλον τῆς Ῥητορικῆς, ὅτι δύω τάξεις ἀνθρώπων εἰσὶ δεδουλωμέναι εἰς ἐτοῦτο τοῦ φθόνου τὸ ἔγκλημα. Πρῶτον οἱ φιλόδοξοι, οἵτινες ποθοῦντες νὰ ἀποκτήσουσι φήμην μεγάλην καὶ ὄνομα, δὲν ὑποφέρουσι νὰ τοὺς περισσεύουν οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ πικραίνονται τὴν ἐκείνων δόξαν καὶ ἔπαινον, ὅτι σμικραίνει τὴν ἐδικήν τους· β'. εἰσὶν οἱ μικρόψυχοι, οἵτινες κρατοῦσι διὰ μεγάλα τὰ ἀλλότρια, νομίζοντες, ὅτι τοὺς περισσεύουν οἱ ἄλλοι, καὶ δι' αὐτὸ πικραίνονται τὸ καλόν τους. Ὁ φθόνος εἶναι φυσικὰ μεγάλον ἀνόμημα διατὶ εἶναι ἐναντίον τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία θέλει νὰ χαιρώμεσθεν τὸ ἀγαθὸν, καὶ νὰ λυπούμεσθεν τὸ κακὸν τοῦ πλησίον μας.

Εἴ τις πικραίνεται τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἄλλου, εἰς ὅσον ὅτι φεβᾶται ἀπὸ ταύτην τὴν ἐδικήν του ζημίαν, ἢ ἄλλου τινὸς, αὐτὸ δὲν εἶναι ἁμάρτημα, κατὰ τὸν ἄνωθεν Γρηγόριον, ὅς τις λέγει εἰς τὴν κβ'. βίβλον Κεφάλαιον, ιά. ταῦτα. Πολλάκις συμβαίνει καὶ ἡ εὐτυχία του μᾶς πικραίνει χωρὶς ἔγκλημα φθονικόν. Τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστι φθόνος καθολικὸς, ἀλλὰ τοῦ φθόνου ἐνέργεια. Πολλάκις λυπᾶταί τις, ὄχι πῶς οἱ ἄλλοι ἔχουσιν ἀγαθὰ, ἀλλὰ διατὶ ἐπιθυμᾷ καὶ αὐτὸς ν' ἀποκτήσῃ, καὶ τοῦτο λέγεται ζῆλος, ὅς τις ἐὰν ἦναι διὰ πνευματικὰ πράγματα, οὐκ ἔστιν ἁμαρτία, ἀλλὰ μισθός· διὰ σωματικὰ πάλιν, βολεῖ νὰ ἦναι ἁμαρτία, καὶ νὰ μὴν ἦναι, κατὰ τὸ τέλος, ὁπῦ κινᾷ τὸν ἄνθρωπον. Συμβαίνει καὶ πικραίνεται τινὰς εἰς τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ, ὁποῦ ἔχουσιν οἱ πονηροὶ καὶ ἄτυχοι ἄνθρωποι, καὶ τοῦτο εἶναι ἁμάρτημα, διατὶ ὅσα κάμῃ ὁ Κύριος πρέπει νὰ τὰ λαμβάνωμεν εἰσὲ καλὸν μέρος, ὅτι πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησε καὶ ποιεῖ, καὶ δὲν φθάνει ἡ ὀλίγη μας γνῶσις νὰ καταλάβῃ τὴν ἄπειρον ἄβυσσον τῆς αὐτοῦ σοφίας. Τὰ γὰρ κρίματα Θεοῦ ἄβυσσος πολλή. Ὁ δὲ χειρότερος φθόνος ἀπὸ ὅλους εἶναι, ὅταν τὶς βλίβεται τοῦ πλησίον τὰ θεϊκὰ χαρίσματα, τὸ ὁποῖον συναριθμεῖται μὲ ταῖς ἁμαρτίαις, ὁποῦ εἶναι κατὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὁ φθόνος εἶναι μεγάλον ἀνόμημα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον γεννοῦνται ἄλλα πέντε ἁμαρτήματα. Τὸ μὲν ἁ. καὶ χεῖρον πάντων, λέγεται μῖσος, ἐξ οὗ καὶ ὁ φθόνος τίκτεται· διατὶ καθὼς ἡ χαρὰ γεννᾷ τὴν ἀγάπην, οὕτω καὶ ἡ λύπη τὸ μῖσος, διὰ τοῦτο τὸ φθονερὸν μισητὸν, τοῦ δίδει λύπην. Τὸ β'. εἶναι ἡ καταλαλιά· ὅταν ὁ φθονερὸς σμικραίνει τὴν δόξαν τῶν ἄλλων ἀπόκρυφα. Τὸ γ'. κατάκρισις, ὅταν φανερὰ ὀλιγοστεύει τὴν φήμην καὶ δόξαν του.

Τὸ δ'. λέγεται σκίρτησις εἰς τὸ κακὸν τοῦ πλησίον, ἤγουν ὅταν ὁ φθονερὸς νομίζων, ὅτι ἐσμίκρυνε τὸν ἔπαινον καὶ δόξαν ἄλλου, εὐδοκεῖται καὶ χαίρεται. Τὸ ε'. καὶ τελευταῖον εἶναι ἡ Θλῖψις, ὅταν ὁ φθονερὸς Θλίβεται, βλέπων τὰ ἀγαθὰ τοῦ πλησίον. Διὰ νὰ ἠξεύρῃς γοῦν, πότε ὁ φθόνος εἶναι ἁμάρτημα, καὶ πότε δὲν εἶναι, διὰ νὰ φυλάγεσαι, γίνωσκε, ὅτι μὲ δύω τρόπους Θλίβεται τινὰς τὸ καλὸν τοῦ ἑτέρου· ὁ πρῶτος εἶναι μὲ τάξιν τῆς φύσεως, χωρὶς νὰ Θέλῃ ἑκουσίως ὁ ἄνθρωπος ἐκείνην τὴν λύπην. Λόγου χάριν, ἀκούεις νὰ ἐπαινοῦσιν ἄλλον, πῶς εἶναι σοφὸς, ἢ πλούσιος, καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ αἰσθάνεσαι ἔσω σου ὀλίγην λύπην αὐτὴν τὴν ὥραν μόνον, ὁποῦ τὸ ἤκουσες. Εἰς τοῦτο δὲν ἔχεις ἁμαρτίαν, διατὶ δὲν εἶναι μὲ Θέλημά σου, ἀλλὰ τῆς φύσεώς μας ἐνέργεια, ὁποῦ κλίνει εἰς τὸ κακόν. Αὐτὰ ὀνομάζουσιν οἱ διδάσκαλοι πρῶτα κινήματα, τὰ ὁποῖα, ἐὰν εὐθὺς ὁποῦ τὰ στοχασθῇς, τὰ ἐκβάλῃς ἀπὸ τὴν σὴν διάνοιαν, κάμνεις ἀρετήν, καθὼς ἐγράψαμεν εἰς τὸ, ί. Κεφ. διατὶ εἰς ὅλα τὰ ἁμαρτήματα ἐνεργοῦσι κοινῶς αὐτὰ τὰ πρῶτα κινήματα· καὶ ἐὰν δὲν φυλαχθῇς ἐξ ἀρχῆς νὰ τὰ Θανατώσῃς, τρανεύουσιν ὕστερον, καὶ εἶναι πολλὴ δυσκολία νὰ τὰ νικήσῃς. Ὁ ἕτερος τρόπος εἶναι, ὅταν ἑκουσίως λυπεῖσαι καὶ Θλίβεσαι, ἀκούωντας νὰ ἐγκωμιάζουσιν ἄλλον· ἡ ὁποῖα λύπη, ὅσον ὑπάρχει διὰ μεγάλην ὑπόθεσιν, τόσον εἶναι βαρύτερον ἔγκλημα, ὁμοίως καὶ ἡ καταλαλιὰ καὶ κατάκρισις, ὅταν εἶναι εἰς αἰσχύνην, καὶ ἀτιμίαν πολλὴν τοῦ πλησίον. Φεῦγε οὖν, ἀδελφὲ, τὸν πατέρα τοῦ φόνου, ὅτι πολλαὶ ἀνομίαι καὶ ἄδικοι Θάνατοι ἐγεννήθησαν ἐξ αὐτοῦ. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου, διὰ τὸν φθόνον τοῦ δαίμονος, εἰσῆλθε διὰ τῆς Ἀδαμιαίας παρακοῆς, εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος ὁ Θάνατος. Ὁ φθόνος ἔκαμεν ἀδελφοκτόνον τὸν Καΐν. Αὐτὸς ἔκαμε τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Παγκάλου Ἰωσὴφ, καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς ἕνα πηγάδι, νὰ τὸν φονεύσουσι. Διὰ τὸν φθόνον ἐφαρμάκωσαν τὸν Μακεδόνα Ἀλέξανδρον, καὶ ἄλλους Βασιλεῖς ἐξακουστοὺς, ἀηττήτους στρατηγοὺς, καὶ σοφωτάτους διδασκάλους, καὶ ἄλλους ἀνθρώπους περιφήμους καὶ πλουσίους ἄρχοντας. Οὐ μόνον δὲ ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τὸν Δεσπότην τῶν Ἀγγέλων, τὸν Ποιητὴν, καὶ Σωτῆρα, καὶ Εὐεργέτην ἡμῶν, αὐτὸς ὁ κατηραμένος φθόνος ἔκαμε τοὺς ἀχαρίστους καὶ ἀσεβεῖς Ἰουδαίους, καὶ τὸν ἐσταύρωσαν· καὶ ἄλλα ἀναρίθμητα φονικὰ ἐνέργησεν εἰς τὸν κόσμον ὁ φθόνος, καὶ καθ' ἑκάστην ἐργάζεται. Διὰ τοῦτο πρόσεχε ἀκριβῶς, νὰ μὴν ἀφήσῃς ποσῶς νὰ συλληφθῇ εἰς τὴν ψυχήν σου αὐτὴ ἡ Θανατηφόρος καὶ ἰοβόλος ἔχιδνα, ἀλλὰ νὰ τὴν Θανατώσῃς εὐθὺς, πρὸ τοῦ νὰ φάγῃ τὴν καρδίαν, καὶ τὰ λοιπά σου ἐντόσθια, ὅταν τρανεύσῃ. Καθὼς τὸ φαρμακερὸν ὀφίδι, ὁποῦ ὀνομάζουν ἔχιδνα, καὶ ὅταν Θέλῃ νὰ γεννηθῇ, τρώγει τὰ σπλάγχνα τῆς μητρὸς, καὶ φονεύει την, καὶ οὕτως ἀνοίγει τὴν κοιλίαν της, καὶ γεννᾶται. Φεῦγε γοῦν τοιοῦτο Θηρίον Θανατηφόρον, ὁποῦ βασανίζει τὸν φθονερὸν ψυχῇ τε καὶ σώματι· διὰ τοῦτο τὸ ὀνομάζει ἄσβεστον πῦρ ὁ μέγας Χρυσόστομος. Αὐτὸ ὑστερεῖ τὸν ἄνθρωπον τῆς ἔσωθεν εἰρήνης, καὶ εὑρίσκεται πάντα τεταραγμένος, συλλογιζόμενος, πῶς νὰ νικήσῃ τὸν ἀδελφόν· καὶ καθολικὰ ὁ φθόνος εἶναι ἕνας δήμιος καὶ φονεὺς, ὁποῦ Θλίβει, καὶ κολάζει καθ' ὥραν τὸν ἄνθρωπον. Ὁ φθόνος ἔχει γονεῖς τὴν ὑπερηφανίαν καὶ φιλαυτίαν, καὶ διδάσκαλον τὸν Διάβολον. Ἡ σπουδή του εἶναι, νὰ σκοτίσῃ, καὶ νὰ βλάψῃ τὸ ὄνομα τοῦ πλησίον· καὶ ὅταν τοῦτο δὲν δύνεται νὰ κάμῃ, τρώγει κἂν τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκεται, καθὼς ἡ σκουρία τὸν σίδηρον. Ποῖον καλὸν ἠμπορεῖς νὰ λάβῃς οὖν, ἄνθρωπε, νὰ φωλεύσῃ τοιοῦτον Θηρίον Θανατηφόρον εἰς τὴν καρδίαν σου; Ὅλα τὰ ἐπίλοιπα ἁμαρτήματα δίδουσι κἂν τῇ σαρκὶ παραμικρὰν ἡδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν, ἀμὴ ὁ φθόνος εἶναι ἕνα κολαστικὸν ἀνόμημα, ὃς τις, ὥσπερ τὶς ἄλλη κόλασις, Θλίβει ἀπαραμύθητα, καὶ τιμωρεῖ ἀλύπητα, καὶ εἶναι βλαβερώτερος εἰς ἐκεῖνον, ὁποῦ τὸν ἔχει μᾶλλον, ἢ εἰς τοὺς ἄλλους. Τοῦτο τὸ πάθος βλάπτει τὴν ψυχὴν, Θλίβει καὶ μαραίνει τὴν σάρκα, καταφλέγει τὴν καρδίαν, ξηραίνει καὶ ἀδυναμίζει τὸ σῶμα, χλωμαίνει τὴν ὄψιν, καὶ ἁπλῶς,

θλίβει καὶ ἀφανίζει ὅλον τὸν ἄνθρωπον. Καὶ καθὼς τὸ σκωλήκιον ἐκεῖνο, ὁποῦ κράζουσι Βότριδα, τρώγει τὰ πολύτιμα ἱμάτια, καὶ τὰ ἀφανίζει ὁλότελα, οὕτω καὶ ὁ Φθόνος ἐσθίει, καὶ κατατήκει τὸν φθονερὸν, καὶ ὅσον βλέπει τὸν ἄλλον εὐτυχισμένον, τόσον χειροτερεύει αὐτὸς, καὶ μαραίνεται. Τοῦτο ἂς εἶναι τὸ, ἀ. ἰατρικὸν καὶ ἑρμηνεία κατὰ τοῦ Φθόνου.

Δεύτερον δίωκε ἀπὸ σοῦ κατὰ κράτος τοῦτο τὸ πάθος, ἐὰν θέλῃς νὰ μετέχῃς τῆς θείας χάριτος, ἥτις σὲ κάμνει καὶ χαίρεσαι εἰς ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὁποῦ ἔχουν οἱ ἄλλοι. Καὶ εἰς τοῦτο πρέπει μάλιστα νὰ ἀγάλλεσαι, πῶς ἔχουν εὐτυχίαν οἱ ἀδελφοί σου, καὶ ὄχι νὰ θλίβεσαι, ὅτι, ἐὰν ἔχῃς τὴν ἀγάπην, ἀπολαμβάνεις καὶ σὺ ὡς ἐδικήν σκ τὴν χαρὰν τοῦ πλησίον σου, καὶ ἔχεις καὶ τῆς ψυχῆς τὴν ὠφέλειαν, ὁποῦ σοῦ ἀνταμείβει τὸν μισθὸν ἐκεῖνον διὰ τῆς ἀγάπης ὁ Κύριος. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Θεῖος Χρυσόστομος, πῶς εἶναι μεγάλη καὶ θαυμαστὴ ἡ ἀρετὴ τῆς ἀγάπης, ὅτι χωρὶς νὰ ἐγδύσῃ ἄλλον τινὰ, κλέπτει τὰ πάντα, καὶ τραβίζει τα πρὸς τοῦ λόγου της, διατὶ, ὅταν χαίρεσαι τὸ ἀγαθὸν τοῦ πλησίον, τὸ ἀπολαμβάνεις καὶ σὺ ὡς ἐδικόν σου, καὶ τὸ ἀγάλλεσαι. Βίαζε λοιπὸν καὶ παρακίνα τὴν φύσιν σου πρὸς τὴν τοῦ πλησίον ἀγάπην, ἠξεύρων, ὅτι πάντες ἐσμὲν ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα μὲν, ὅτι ἐξ ἑνὸς Πατρὸς καὶ Μητρὸς ἐγεννήθημεν, Ἀδάμ τε καὶ Εὔας. Κατὰ πνεῦμα δὲ, λελυτρωμένοι μὲ τὸ τίμιον Αἷμα τοῦ Ποιητοῦ καὶ Σωτῆρός μας. Ἔχομεν μίαν Ἐκκλησίαν, μίαν Πίστιν, ἓν Βάπτισμα, καὶ ἐλπίζομεν μίαν καὶ μόνην Μακαριότητα, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ καλὸν τοῦ ἑνὸς νὰ ἦναι κοινὸν εἰς ἅπαντας. Δὲν εἶναι δίκαιον οὖν νὰ χωρῇ φθόνος ποσῶς εἰς τοῦ λόγου μας, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ συγχαιρώμεσθεν ἄνευ ζηλείας τινὸς τὸ ἀγαθὸν τοῦ πλησίον μας, καὶ νὰ συμπονοῦμεν εἰς τὰς θλίψεις αὐτοῦ, ὡς καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας, καὶ νὰ θλιβώμεσθεν. Καὶ ἐὰν σοῦ φανῇ παράξενον, νὰ ἀγαπήσῃς ἕναν ἀλλότριον καὶ ἀγνώριστον, ὁποῦ τίποτες καλὸν δὲν σοῦ ἔκαμεν, ἐνθυμήσου, ὅτι σὺ ἦσουν ἀναξιώτερος, ὁ δὲ Κύριος σοῦ ἔκαμε τόσας καὶ τοιαύτας εὐεργεσίας, καὶ δὲν θέλει ἄλλην ἀντάμειψιν ἀπὸ λόγου σου, πάρεξ νὰ ἀγαπᾷς τὸν πλησίον σου, καὶ ὅσον καλὸν ποιήσεις ἐκείνου τοῦ ξένου, τὸ δέχεται ὁ πανάγαθος, ὥσπερ νὰ τὸ ἔκαμνες καὶ αὐτοῦ τῷ Ποιητοῦ καὶ Σωτῆρός σου. Ἔχε τὴν ἀγάπην οὖν, διὰ νὰ ἀπολαύσῃς ὅλας τὰς ἄνωθεν ὠφελείας, εἰδὲ καὶ εἶσαι φθονερὸς, ζημιώνεις μόνον τοῦ λόγου σου.

Τρίτον καὶ ὕστερον φάρμακον κατὰ τούτου τοῦ ὄφεως, ἔχετε ταύτην τὴν νουθεσίαν, ὁποῦ εἶναι νόμος τῆς φύσεως, λέγων· Ὃ σὺ μισεῖς, ἑτέρῳ μὴ ποιήσῃς· ἤγουν τὸ κακὸν ἐκεῖνο, ὁποῦ δὲν θέλεις νὰ σοῦ κάμῃ ἄλλος, μήτε σὺ τὸ κάμῃς τοῦ ἀδελφοῦ σου. Καθὼς γοῦν δὲν θέλεις νὰ θλίβεται ἄλλος εἰς τὴν χαρὰν σου, ἢ νὰ ἀγάλλεται εἰς τὴν θλῖψιν σου, οὕτω δὲν πρέπει καὶ σὺ νὰ φθονῇς τὸ ἀγαθὸν τοῦ πλησίον, οὔτε νὰ χαίρεσαι τὴν ζημίαν του. Εἰ δὲ καὶ δὲν τὸ κάμῃς οὕτω, δὲν εἶσαι λογικὸς, ἀλλὰ ἄνους καὶ ἀφρονέστατος. Ναὶ ἐπ' ἀληθείας, ἕνας φθονερὸς εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰς φρένας του, ὅτι προτιμᾷ τὴν ζημίαν του, ἐὰν δύναται μετ' αὐτὸ νὰ βλάψῃ ἐκεῖνον, ὁποῦ φθονεῖ καὶ ζηλεύει τον. Καθὼς ἐφάνη σαφέστατα εἰς διαφόρους καιροὺς καὶ τόπους μὲ πολλὰ παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, νὰ γράψωμεν ἕνα, διὰ νὰ καταλάβῃς τί μῖσος καὶ τί φαρμάκι ἔχει ὁ φθονερὸς εἰς τὴν καρδίαν του.

Φαίνεται εἰς τῶν Ἑλλήνων τὰς Ἱστορίας, ὅτι εἷς Βασιλεὺς ἠβουλήθη νὰ δοκιμάσῃ τὴν φύσιν τοῦ φθονεροῦ καὶ τοῦ Φιλαργύρου, καὶ προστάσσει νὰ φέρουσιν ἐμπροσθέν του δύω ἀνθρώπους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἕνας ἦτον κατὰ πολλὰ φθονερὸς, καὶ ὁ ἄλλος Φιλάργυρος, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἂς μοῦ ζητήσῃ ὁ ἕνας σας εἴτι χάρισμα θέλει, νὰ τοῦ τὸ δώσω μετὰ χαρᾶς· μετὰ τοῦτο, νὰ λάβῃ ὁ ἕτερος δύω φοραῖς τόσον, ὅσον μοῦ ζητήσῃ ὁ πρῶτος. Ἐφιλονεικοῦσαν οἱ δύω ὥραν πολλὴν, μὴ θέλωντας νὰ ζητήσῃ ὁ ἕνας, διὰ νὰ μὴ λάβῃ ὁ ἄλλος διπλᾶ. Τότε κελεύει ὁ Βασιλεὺς τὸν φθονερὸν, νὰ ζητήσῃ πρῶτος τὸ χάρισμα, ὁ ὁποῖος ἐζήτησε νὰ τοῦ ἐυγάλῃ τὸ ἕνα ὀμμάτι, διὰ νὰ ἐυγάλῃ τοῦ ἄλλου τὰ δύω, προτιμῶν τὸ οἰκεῖον κακὸν, διὰ νὰ ζημιώ-

σῃ τὸν ἄλλον ἀπὸ τὸν φθόνον του, πάρεξ νὰ λάβῃ κανένα μεγάλον δῶρον, διὰ νὰ μὴ λάβῃ διπλοῦν ὁ ἕτερος. Ἴδες, εἰς πόσην τυφλότητα καὶ ἀναισθησίαν εὑρίσκεται, ὅς τις κυριευθῇ ἀπὸ τὸ κατηραμένον πάθος τοῦτο καὶ ἀνωφέλευτον; Φεῦγε οὖν, ἄνθρωπε, ὅσον δύνασαι ἀπὸ τὸ ἰοβόλον ἐτοῦτο θηρίον, καὶ πρέσβευε τῷ Θεῷ πολλάκις διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ φθονεῖς, καὶ λέγε εἰς τοὺς ἀνθρώπους καλὸν διὰ λόγου του, καὶ ὅταν σοῦ βολῇ, κάμε του τινὰ καλωσύνην, ἐὰν ἦναι καὶ στανικῶς σου, ὅτι μὲ τὴν δυναστείαν ταύτην, ὁποῦ βιάζεις τὴν θέλησίν σου, σὲ ἀξιώνει ὁ Κύριος τοῦ τῆς ἀγάπης χαρίσματος, μὲ τὸ ὁποῖον τελείως λυτρώνεσαι ἀπὸ τὸν ἄδικον φθόνον καὶ ἀνωφέλευτον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ Ἀκηδίας, ἤτοι Ἀμελείας.

Ἡ προτιμωτέρα πρᾶξις, ἡ ἁγιωτέρα ἐργασία, καὶ πλέον ψυχωφελὴς καὶ θεάρεστος, εἶναι ἡ Ψαλμῳδία καὶ ἡ Προσευχή, ὁποῦ γίνεται εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. Μάλιστα ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ ἀψευδέστατα, πῶς εἶναι Ἀγγελικὴ καὶ οὐχὶ ἀνθρωπίνη ἐγχείρησις, ἐπειδὴ τὴν αὐτὴν ὑμνῳδίαν καὶ αἴνεσιν, ὁποῦ δοξολογοῦσιν οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι ἀκαταπαύστως ἐν οὐρανῷ τὸν Βασιλέα πάσης τῆς Κτίσεως, αὐτὴν καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀνάξιοι προσφέρομεν ἐπὶ γῆς καθ' ἑκάστην, οὐχ' ὅσην δὲ καὶ οἵαν ὀφείλομεν, ἀλλ' ὅσον δυνάμεθα, κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν. Ἐπειδὴ οὖν τοιοῦτον Δεσπότην καὶ Βασιλέα τῶν Βασιλευόντων ὑμνοῦμεν οἱ ποταποὶ καὶ ἀνάξιοι, πρέπει νὰ στεκώμεσθεν μετὰ πάσης εὐλαβείας, καὶ κατανύξεως, χωρὶς τινὸς ἀκηδίας, ἀλλὰ μὲ προσοχὴν τόσην, ὅσην εἴχαμεν ἱστάμενοι ἐνώπιον τινὸς ἐπιγείου Βασιλέως νὰ συντυχένωμεν. Μάλιστα μὲ φόβον καὶ τρόμον περισσότερον τόσου, ὅσον εἶναι τοῦ ἐπιγείου ὁ Ἐπουράνιος ἀξιώτερος. Πρέπει οὖν, ὅταν ψάλλωμεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου, νὰ μὴ λέγωμεν τὰ λόγια μόνον μὲ τὸ στόμα ξηρὰ χωρὶς κατανύξεως, ἀλλὰ μὲ προσοχὴν τοῦ νοός, μὲ καθαρότητα καρδίας, μετὰ πολλῆς εὐλαβείας καὶ κατανύξεως, μὲ διάθεσιν τῆς ψυχῆς καὶ γλυκύτητα τόσην, ὅσην τροφὴν εἴχαμεν, ἐὰν ἐτρώγαμεν τὴν ἐκλεκτοτέραν καὶ ὡραιοτέραν· διατὶ ὅσοι μὲ τοῦτον τὸν τρόπον προσεύχονται, συμψάλλουσι μετ' αὐτῶν καὶ οἱ Ἄγγελοι, καὶ συνυμνῶσι τὸν Κύριον, καθὼς εἶδασι πολλάκις τινὲς ἐνάρετοι ἄνθρωποι. Ταῦτα γινώσκων ὁ πονηρὸς καὶ φθονερὸς Δαίμων ἀγωνίζεται νὰ μᾶς συγχύζῃ τὸν νοῦν εἰς τὴν προσευχήν, μὲ διαφόρους λογισμοὺς μεριμνῶν βιωτικῶν, καὶ σαρκικῶν ἐνθυμήσεων, διὰ νὰ μᾶς ζημιώνῃ τοῦ κόπου τὸν μισθὸν καὶ ὠφέλειαν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ εἴμεσθεν ἐγρήγοροι πάντοτε, καὶ νὰ μὴ ῥαθυμοῦμεν, νὰ πίπτωμεν εἰς τὴν ἀκηδίαν, ἥτις ἐστὶ τὸ τελευταῖον ἀνόμημα τῶν ἑπτὰ θανασίμων· ἀμὴ δύνεται πολλὰ νὰ ζημιώσῃ τὴν ταλαίπωρόν μας ψυχήν. Διὰ τοῦτο νὰ γράψωμεν καὶ ἡμεῖς τινὰς ἑρμηνείας κατὰ τῆς ἀκηδίας, ψυχωφελεῖς, καὶ μερικὰ παραδείγματα, καθὼς καὶ εἰς τὰ ἐπίλοιπα, διὰ νὰ φοβηθοῦσιν οἱ ἀμελεῖς νὰ ἀναγινώσκουσι τὴν Ἀκολουθίαν μετ' εὐλαβείας καὶ κατανύξεως.

Ἡ Ἀκηδία, κατὰ τὸν ἐκ Δαμασκοῦ Ἰωάννην εἰς τὴν περὶ Πίστεως βίβλον, εἶναι μία λύπη, ὁποῦ κυριεύει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κάμνει νὰ ἀμελῇ εἰς τὰ πνευματικά, νὰ ἀρχίσῃ τινὰ ῥᾳστάσιαν θεάρεστον, ἢ καὶ ἐὰν τὴν ἀρχίσῃ ἀκηδιᾷ νὰ τὴν τελειώσῃ. Ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι εἶναι ἐλάττωμα, ὁποῦ κλίνει τὸν ἄνθρωπον νὰ λυπᾶται εἰς τὸ πνευματικόν. Ἡ Ἀκηδία εἶναι ἕνα θανάσιμον ἁμάρτημα ἀπὸ τὰ ἑπτὰ κατὰ τὸν ἄνωθεν Γρηγόριον εἰς τὸ λά. βιβλίον τῶν Ἠθικῶν, ὅτι ἀπὸ ταύτην γεννοῦνται

καὶ ἕτερα, ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, ὅς τις δὲν ὑπάγῃ τὴν Ἑορτὴν νὰ ἀκούσῃ τὴν Ἀκολουθίαν, καὶ μάλιστα τὴν Ἱερουργίαν. Εἰ δὲ ἐστὶ Μοναχὸς ἅπασαν τὴν Ἀκολουθίαν αὐτοῦ καθ' ἑκάστην, ἢ δὲν κάμνει τὸν κανόνα του, ἢ δὲν φυλάγει ἄλλας ἐντολὰς, ὁποῦ εἶναι χρεώστης. Αὐτὰ εἶναι θανάσιμα ἁμαρτήματα. Ἔτι δὲ εἴτις διὰ τὴν ἀμέλειαν αὐτοῦ δὲν μανθάνει ἐκεῖνο, ὁποῦ χρεωστεῖ νὰ ἠξεύρῃ κατὰ τὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ καὶ ὀφρίκιον. Τουτέστιν ὁ Διδάσκαλος, ὁποῦ εἶναι χρεώστης, νὰ ἠξεύρῃ τὰ ἄρθρα τῆς Πίστεως· ὁ Πνευματικὸς, τὸν νόμον καὶ Ἐξομολόγησιν· ὁ Ἰατρὸς, τὰς θεραπείας καὶ τὰ βότανα· ὁ Ῥήτωρ, τοὺς νόμους καὶ τὰς κρίσεις· καὶ πᾶς τις ἄλλος, ὁποῦ μετέρχεται ἀναγκαίαν ἐπιστήμην, εἶναι εἰς χρέος νὰ ἠξεύρῃ καλὰ τὴν τέχνην του, διὰ νὰ μὴ δίδῃ σκάνδαλον καὶ ζημίαν εἰς τὸν λαόν. Εἰ δὲ μὴ, ἔχει μεγάλην ἁμαρτίαν, ὅταν διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτοῦ δὲν κάμῃ τὴν τέχνην του, καθὼς πρέπει. Ἔτι δὲ ἀπὸ ταύτην τὴν Ἀκηδίαν τίκτονται δύω ἀσεβέσταται θυγατέρες παρανόμου μητρός· ὧν ἡ πρώτη λέγεται ἀπόγνωσις· ἤγουν, ὅταν τίς διὰ τὴν ἀκηδίαν αὐτοῦ καὶ ἀμέλειαν φεύγει τὴν Μακαριότητα, καὶ λέγει, ὅτι δὲν εὑρίσκει σωτηρίαν ψυχῆς. Ἡ δευτέρα εἶναι μικροψυχία, ὅταν τοῦ φαίνωνται δύσκολα τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ, καὶ ἀμελεῖ νὰ κατορθώσῃ τινὰ ἀρετὴν, ὅθεν ὑστερεῖται διὰ τῆς ἀκηδίας, τῆς τῶν οὐρανῶν Βασιλείας. Γίνωσκε, ἄνθρωπε, ὅτι πολλὰ ἀγωνίζεται ὁ Δαίμων, νὰ μᾶς ῥίψῃ εἰς ταύτην τὴν ἀσωτον θυγατέρα τῆς Ἀκηδίας, τὴν ἀπόγνωσιν, ὁποῦ εἶναι τὸ χειρότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνομήματα· διατὶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ λύσῃς περισσοτέραν λύπην τῷ πανοικτίρμονι Θεῷ, ὥσπερ νὰ εἰπῇς, ὅτι δὲν εὑρίσκεις ποτὲ σωτηρίαν καὶ ἄφεσιν. Φεῦγε τὴν Ἀκηδίαν, νὰ μὴ πέσῃς εἰς τὴν ἀπόγνωσιν, ὁποῦ εἶναι σχεδὸν ὥσπερ ἄρνησις Θεοῦ. Μὴ φροντίζῃς πρόσκαιρα πράγματα, ὑπὲρ τὴν χρείαν, νὰ ἦσαι εἰς τὰς σαρκικὰς ἡδονὰς πρόθυμος, καὶ εἰς τὰς πνευματικὰς ἀμελὴς τε καὶ ῥάθυμος, ὅτι μακραίνεις τόσον ἀπὸ τὸ τέλος σου, τὴν οὐράνιον ἀγαλλίασιν, ὁποῦ σοῦ εἶναι δύσκολον νὰ φθάσῃς, ἕως τὸ ὕστερον. Ἔχε τὸν πόθον σου ὅλον εἰς τὸν Θεὸν, καὶ περιπάτει ὁδὸν ἐνάρετον, ἡ ὁποῖα νὰ ὁδηγᾷ εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ, ὅπου ὁ Κύριος σὲ ἐκδέχεται νὰ ἀγάλλεσαι σὺν αὐτῷ αἰώνια· καὶ μὴν ὀκνεύῃς, ἀλλὰ κάμνε πᾶσαν ἡμέραν τινὰ ἐργασίαν πνευματικήν· καὶ ὅταν ἀκηδιᾷς εἰς τὴν προσευχὴν, ἢ ἄλλην ἀγαθοεργίαν, ἤξευρε, πῶς εἶναι ὁ πονηρὸς καὶ πειράζει σε, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ἀγαθὸν, καὶ σὺ μὴ τὸ κόψῃς, ἀλλὰ τελείωσέ το, νὰ νικήσῃς τὸ πνεῦμα τῆς Ἀκηδίας· ἡ ὁποία εἶναι περίσσα ψυχοβλαβὲς ἔγκλημα, καὶ κάμνει χρεία, νὰ ἦσαι καθωπλισμένος καλὰ, ἕως ὁποῦ φορῇς ἐτοῦτο τὸ φθαρτὸν σῶμα, διὰ νὰ νικήσῃς αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν, κατὰ τῆς ὁποίας βοηθᾶσαι πολλὰ μὲ τὰς ἑρμηνείας, ὁπὄ γράφομεν ἐδῶ κάτω πρὸς νουθεσίαν σου. Καὶ πρῶτον.

Βάλε κατὰ νοῦν τὴν φρικτὴν ἀπολογίαν, ὁποῦ ἔχεις νὰ δώσῃς τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς Κρίσεως, διὰ τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς, ὁποῦ σοῦ ἐχάρισεν ὁ Κύριος, νὰ ζήσῃς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, διὰ νὰ κάμῃς ἔργα ἀγαθὰ καὶ θεάρεστα· καὶ ἐὰν διὰ τὰ ἀργὰ καὶ θεάρεστα, καὶ ἄκαιρα, λόγια, καθὼς λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἔχομεν νὰ ἐρωτηθοῦμεν, πόσῳ μᾶλλον διὰ τὸν τετιμημένον καιρὸν, ὁποῦ δαπανοῦμεν καὶ ἐξοδιάζομεν ἄκαιρα; Τοῦτον τὸν λόγισμὸν ἐμελέτα διὰ παντὸς εἷς Μοναχὸς ἐνάρετος εἰς ἕνα Κοινόβιον, καὶ πᾶσαν φορὰν, ὁποῦ ἤθελε κτυπήσῃ τὰς ὥρας τὸ Ὡρολόγιον, ἔλεγεν· Οὐαί μοι τῷ ἀθλίῳ, ὅτι ἐπέρασεν ἄλλη μία ὥρα τῆς ζωῆς μου, περὶ τῆς ὁποίας ἔχω νὰ δώσω ἀπολογίαν τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως, καὶ μετὰ ταῦτα ἠγωνίζετο νὰ ἐξοδιάσῃ καλλίτερα τὴν ἐρχομένην, παρὰ τὴν περασμένην ὥραν. Ἐὰν οὖν ἀφήσῃς καὶ σὺ νὰ περάσῃ ἄκαρπος ὁ καιρός σε, θέλει ὀδύρεσαι ὕστερον, πῶς ἐζημιώθης τοιοῦτον θησαυρὸν πολυτίμητον ἀπὸ τὴν πολλήν σου ἀμέλειαν.

Δεύτερον, ἐννόησον πόσους κόπους καὶ μόχθους, πόσους κινδύνους καὶ περισπασμοὺς ὑποφέρουσιν οἱ πραγματευτάδες, διὰ νὰ ἀποκτήσωσι φθειρόμενον πλοῦτον καὶ τιμὴν πρόσκαιρον. Αἰσχύνθητι γοῦν, ὅτι

αὐτοὶ μὲν ποθοῦντες ῥευστὰ καὶ μάταια πράγματα, βάνουσιν ἐπιμέλειαν περισσότερην παρὰ ἐσένα, ὁποῦ ξετρέχεις ἀληθινὰ καὶ αἰώνια. Τινὲς δὲ ὑπηρέται τῶν Βασιλέων καὶ Μεγιστάνων ἔχουσι τοιαύτην φροντίδα, καὶ δείχνουσι τοσαύτην σπουδὴν εἰς τὴν δουλευσίν τους, ὁποῦ δὲν στέκουσιν εἰς ἕνα τόπον, οὔτε κοιμῶνται ἡμέραν καὶ νύκτα, ἀλλὰ δουλεύσει τοσοῦτον ἐπιμελῶς χωρὶς ἀκηδίαν τινὰ καὶ ἀμέλειαν, διὰ νὰ ἀρέσουσι τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ σὺ διὰ νὰ εὐαριστήσῃς τὸν Βασιλέα τῆς Κτίσεως, δὲν ἔχεις τινὰ φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν; Περὶ τούτου φαίνεται εἰς τὸν βίον τῆς Ὁσίας Πελαγίας, ἥτις ἦτον πόρνη τὸ πρότερον, ὅτι ἰδὼν αὐτὴν ὁ Ἐπίσκοπος Νόννος νὰ φορῇ τόσα κόσμια χρυσᾶ καὶ μαργαρίτας, ἔκλαυσε πρὸς τὸν Θεὸν λέγων· Συγχώρησόν μοι Κύριε, ὅτι μιᾶς ἡμέρας στολισμὸς ἐτούτης τῆς πόρνης ὑπερβαίνει τῆς ζωῆς μου ὅλης τὴν ἐπιμέλειαν ὁποῦ βάνω διὰ νὰ στολίζω τὴν ψυχήν μου. Τὸ αὐτὸ λέγουσι καὶ διὰ τὸν Ἀββᾶ Παμβὼ, ὅτι ἰδὼν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν μίαν γυναῖκα ὁμοίως στολισμένην, ἐδάκρυσε, καὶ ἐρωτηθεὶς τὴν αἰτίαν ἀπεκρίνατο οὕτως· Κλαίω καὶ διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς γυναικὸς, καὶ διατὶ ἐγὼ δὲν ἐπιμελοῦμαι, διὰ νὰ ἀρέσω τῷ Θεῷ καὶ Σωτῆρί μου, ὅσον ἐκείνη, διὰ νὰ ἀρέσῃ τοῖς ἀνθρώποις.

Διὰ νὰ παρακινᾶσαι εἰς ἀγαθοεργίας, καὶ νὰ κοπιᾷς εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, ἐνθυμοῦ καὶ μελέτα διὰ παντὸς τὸν ἔνδοξον καρπὸν καὶ ἀναρίθμητον, ὁποῦ ἔχεις νὰ ἐσωδιάσῃς εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, διὰ τὸν μικρὸν κόπον ὁποῦ βάλῃς ἐδῶ πρὸς ὥρας· ὅτι ἐὰν ὁ γεωργὸς καλλιεργᾷ, καὶ σκάπτει τὴν γῆν καὶ σπέρνει μὲ τόσους ἀνέμους καὶ ὑετοὺς τὰ γεννήματα, καὶ μὲ χιόνια ψυχρότατα τοῦ χειμῶνος, καὶ ὑπομένει καρτερικῶς ἐκείνην ὅλην τὴν κακοπάθειαν, μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς θερινῆς ἐσωδίας, ἡ ὁποία πολλάκις τὸν ἀπατᾷ καὶ δὲν λαμβάνει κᾆν τὸν σπόρον ὁ τάλας, ἀλλὰ ζημιώνεται ἐτοῦτον καὶ ὅλους τοὺς κόπους του, πόσον εἶναι πλέον εὔλογον καὶ ὠφελιμώτερον, νὰ κοπιᾷς καὶ νὰ βασανίζεσαι εἰς ταύτην τὴν βραχυτάτην ζωὴν, εἰς δουλεύσιν τοῦ μεγαλοδώρου καὶ πλουσιοπαρόχου Δεσπότου μας, ἐλπίζωντας τοσαύτην ἐσωδίαν τῆς μελλούσης ζωῆς, ἥτις δὲν ὀλιγοστεύει ποτέ, καθὼς ἡ Πίστις κηρύττει εἰς ὅλην τὴν Θείαν Γραφὴν, καὶ τάσσει μας ἀψευδέστατα; Ἐὰν ὁ στρατιώτης δὲν συλλογίζεται τὴν θλίψιν καὶ κακοπάθειαν τῆς στρατιᾶς, ἀλλὰ καταλιμπάνει τὴν οἰκείαν πόλιν, τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς, τὴν γυναῖκα καὶ τέκνα του, ἔτι δὲ καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ δὲν ψηφᾷ, ἀλλὰ εἰσεβαίνει εἰς διαφόρους κινδύνους, διὰ νὰ λάβῃ τιμὴν πρόσκαιρον, βραβεῖον φθαρτὸν, καὶ ὧρον μικρότατον, διατὶ νὰ μὴ κοπιάσῃς καὶ ἐσὺ ὀλίγον διὰ νὰ λάβῃς τιμὴν ἄληκτον, καὶ ἀμαράντινον στεφανον; Ἐὰν ὁ μισθωτὸς ἐργάτης, σκάπτης, ἢ κτίστης, ἢ ἄλλος τεχνίτης ὅμοιος, δὲν στοχάζεται τὸν κόπον καὶ ἱδρῶτα τῆς ἡμέρας ὅλης, ἐνθυμούμενος, ὅτι τὴν ἑσπέραν ἀπολαμβάνει τὸ δηνάριον, διατὶ νὰ μὴ δουλεύσῃς καὶ σὺ τὴν ζωὴν ταύτην μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν πολλὴν καὶ ἀμέτρητον πληρωμὴν, ὁποῦ λαμβάνεις ἀναμφιβόλως εἰς τὴν οὐράνιον Βασιλείαν, τῆς ὁποίας δὲν ἀξιώνεται ποτὲ τινὰς χωρὶς κακοπαθείας καὶ θλίψεως;

Μελέτα δὲ τοὺς πόνους ἐκείνους τοὺς ἀριμυτάτους, ὁποῦ θέλουσι πάσχει εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν, ὅσοι διὰ τὴν ἀμέλειάν τους δὲν ἐκοπίασαν, νὰ φυλάξουσι τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου· ἀμὴ ἀπέθαναν ὡς ἄκαρπα δένδρη, χωρὶς νὰ κάμουν τινὰ ὠφέλειαν. Τὸ ὁποῖον ἐὰν πολλάκις ἐσυλλογίζουσουν, ἤθελες εἶσαι πάντοτε ἔξυπνος, νὰ ὑπομένῃς πᾶσαν θλίψιν καὶ πόνον καρτερικῶς, καθὼς εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀχιλᾶς, ὅταν τὸν ἠρώτησεν εἷς ἀδελφὸς λέγων, διατὶ ἀμελῶ εἰς τὸ κελλίον μου, Πάτερ, καὶ δὲν ἠμπορῶ ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀκηδίαν νὰ κάθωμαι; λέγει τοῦ ὁ Ὅσιος, διατὶ δὲν εἶδες τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν ὁπὸ ἐλπίζομεν, οὔτε τὴν ἀτελεύτητον κόλασιν, ἥτις ἐκδέχεται τοὺς ὀκνηροὺς καὶ ῥαθύμους· ὅτι ἐὰν ἐμελέτας τὰ δύω δὲν ἀκηδίας ποσῶς, ἐὰν ἦτον καὶ τὸ κελλίον σου γεμάτον ὄφεις καὶ σκώληκας.

Πέμπτη σου νουθεσία ἂς εἶναι αὐτὴ ὁποῦ γράφει ὁ Θεῖος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴν, ἤγουν νὰ φρονῇς τὸ πάθος

τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ νὰ ἐρευνᾷς τὴν πολιτείαν αὐτοῦ, ὅτι οἱ κόποι καὶ αἱ θλίψεις, ὁποῦ ὑπέμεινεν, ἀπὸ τὴν ἱερὰν φάτνην ἕως τὸν σωτήριον Σταυρὸν, εἶναι ἀρκετοὶ νὰ ἐλαφρύνουν τοὺς ἐδικούς μας, οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ νὰ μᾶς παρακινήσουν νὰ τὸν συνοδεύσωμεν, γινώσκοντες, ὅτι ἄπρεπον εἶναι καὶ ἄδικον νὰ φανῇ ὁ δοῦλος ἀπὸ τὸν Δεσπότην τρανήτερος. Διατί, ἐὰν αὐτὸς ἐκοπίασεν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην τοσοῦτον διὰ τὴν ἡμετέραν ἀγάπην, πῶς νὰ μὴ κοπιάσωμεν καὶ ἡμεῖς διὰ τὴν αὐτοῦ ἀγάπην καὶ σωτηρίαν μας; Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐκοπίασε, καὶ ὑπέμεινε τόσας θλίψεις διὰ νὰ σὲ σώσῃ, ἄνθρωπε, καὶ σὺ ἀμεριμνᾷς, καὶ ἀκηδιᾷς, οὐδὲν περὶ τούτου φροντίζων, ἢ ἐργαζόμενος; Αὕτη ἡ μελέτη ἔκαμνε τοὺς Ἁγίους πάντας νὰ περιπατοῦν εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Κυρίου μὲ τοσαύτην θέρμην καὶ ἐπιμέλειαν. Μὲ τοιοῦτον σκοπὸν ὑπέμειναν χαίροντες ἐκείνους τοὺς ἀμετρήτους κόπους καὶ τὰ παλαίσματα, τὰς νηστείας καὶ πάντα τὰ λυπηρὰ τῆς ζωῆς ἐτούτης, καθὼς φαίνεται εἰς τόπους διαφόρους τῆς νέας Γραφῆς, καὶ ἐξόχως εἰς τὸ παρὸν ὑπόδειγμα κατὰ τῆς ψυχοβλαβοῦς ἀκηδίας· τὸ ὁποῖον γράφομεν μετὰ πάσης ἀληθείας, καθὼς τὸ ηὕραμεν γεγραμμένον εἰς τυπωμένον βιβλίον ἔκπαλαι.

Ὅπου λέγει, πῶς ἦτον τρεῖς στρατιῶται ἀνδρειωμένοι πολλὰ καὶ ἀήττητοι, οἵτινες ὤμοσαν ἀλλήλοις, νὰ μὴ ξεχωρίσῃ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ποτέ τους. Ἀφοῦ γοῦν ἔκαμαν ἀνδραγαθίας πολλὰς εἰς διαφόρους πολέμους, καὶ ἐπῆραν νίκας καὶ τρόπαια, ἐπέρασαν μίαν ἡμέραν ἀπὸ ἕνα δάσος πολλὰ μεγάλον καὶ ὡραιότατον, καὶ ἀπὸ τὴν τόσην αὐτῆ εὐμορφίαν ὑπήγαιναν ὥσπερ ἐξεστικοὶ ὅλην τὴν ὁδοιπορίαν ἐκείνην, χωρὶς ποσῶς νὰ συντύχῃ ἕνας τοῦ ἄλλου. Ἀφοῦ γοῦν ἔφθασαν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δάσους, ἠρώτησεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, διατὶ ἐπέρασαν τόσον τόπον χωρὶς ποσῶς νὰ λαλήσουσι λόγον οὐδένα; Ὁ δὲ εἷς ἀπεκρίνατο, λέγων· Μάρτυς μου ὁ Κύριος ἀδελφοί, βλέπωντας ἐγὼ τόσην ὡραιότητα δένδρων, ἐφωτίσθην ἔσω εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ ἐστοχάζουμουν μὲ ἄῤῥητον τρόπον ἐκ θείου φωτὸς τὴν τοῦ Παραδείσου εὐμορφίαν καὶ ὡραιότητα, καὶ εἰς ταύτην τὴν ἔκστασιν ἐπέρασα μὲ τόσην ἀγαλλίασιν καὶ ἡδύτητα, ὁποῦ δὲν ἤξευρα, εἰς τὸ δάσος ἤμουν, ἢ εἰς τὴν Παράδεισον, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία τῆς σιωπῆς μου. Τότε ὡμολόγησαν καὶ οἱ ἄλλοι δύω, ὅτι καὶ αὐτοὶ τὰ ὅμοια ἔπαθον. Ὁ δὲ γεροντότερος εἶπεν αὐτοῖς· Πιστεύω, ὅτι ὅλον ἐτοῦτο μᾶς ἐσυνέβη μὲ θέλημα τοῦ παναγάθου Θεοῦ, διὰ νὰ ἀπαρνηθοῦμεν τὸν κόσμον, καὶ καθὼς ἐδουλεύαμεν ἕως τώρα εἰς τὴν στρατιὰν τὴν πρόσκαιρην διὰ τιμὴν καὶ πλοῦτον ἐπίκηρον, οὕτως ἂς δουλεύσωμεν ἀὴν ἀπὸ τώρα καὶ ἔμπροσθεν τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ διὰ τὴν ψυχήν μας, καταφρονοῦντες τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ τὴν αὐτοῦ ματαιότητα, καὶ ἂς ὑπάγωμεν εἰς ἕνα Μοναστήριον, νὰ πενθοῦμεν τὰς ἁμαρτίας μας, διὰ νὰ λυτρωθοῦμεν τῆς αἰωνίου κολάσεως. Μ' αὐτὰ καὶ ἕτερα ὁ πεφωτισμένος γέρων ἔπεισε καὶ αὐτοὺς, νὰ ἀκολουθήσουν τὴν γνώμην του, καὶ οὕτως ὑπῆγαν εἰς ἕνα Κοινόβιον, ποιοῦντες ἕνας τοῦ ἄλλου ὑπόσχεσιν, νὰ μὴ ξεχωρίσουν ποσῶς, ἀλλὰ καθὼς ἐδούλευσαν συνοδικῶς τοῦ ἐπιγείου, οὕτως ἀντάμα νὰ ἀγωνίζωνται εἰς τὴν στρατειὰν τοῦ οὐρανίου Βασιλέως Χριστοῦ. Ἀφοῦ γοῦν ἔκαμαν ἱκανὸν καιρὸν εἰς τὸ Μοναστήριον, ἔπεσαν εἰς ἀκηδίαν οἱ δύω νεώτεροι, καὶ ἠσθάνοντο ἄμετρον λύπην, καὶ θλῖψιν τόσην εἰς τὴν ψυχὴν, ὁποῦ ἠβουλήθησαν νὰ ἀναχωρήσουν ἐκ τῆς Μονῆς, νομίζοντες, ὅτι δὲν θέλουν δυνηθῆ νὰ ὑπομείνουσιν ἕως τέλους. Ἀπῆλθον οὖν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἄλλου συντρόφου τους, νὰ τοῦ εἰποῦσι τὸν λογισμόν τους. Ὁ δὲ ἰδὼν αὐτοὺς, ἐγνώρισεν ἀπὸ τὴν ὄψιν, πῶς εἶχασι πειρασμὸν, καὶ τοὺς ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς θλίψεως. Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν· Ἡμεῖς εἴμεσθεν περίλυποι τόσον, ὁποῦ δὲν ἠμποροῦμεν πλέον νὰ ὑπομείνωμεν ταύτην τὴν τεθλιμμένην ζωὴν, καὶ μελετοῦμεν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν κόσμον. Ὁ δὲ ἐνάρετος γέρων εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ, ἀδελφοὶ, ἔχω τόσην εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν, ὁποῦ ποτὲ εἰς τὸν κόσμον δὲν ἐγεύθηκα τοιαύτην γλυκύτητα, ὅσην ἀπο-

λαμβάνω τώρα μὲ τὴν Θείαν βοήθειαν. Αὐτὴ δὲ ἡ λύπη, ὁποῦ σᾶς ἐκυρίευσεν, εἶναι ἀπὸ ἀμέλειάν σας, διατί δὲν κάμνετε τινὰ ἐργασίαν πνευματικήν, νὰ διώκετε τὴν ψυχοβλαβῆ ἀκηδίαν ἐκ τῆς καρδίας, ἀμὴ ἐγὼ δαπανῶ τὸν καιρὸν εἰς ἱερὰς Ἀναγνώσεις, διὰ νὰ μὴ μὲ νικήσῃ ἡ ἀκηδία. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ δύω, ἐθαύμασαν, ἠξεύροντες, ὅτι ἦτον ἀγράμματος, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, καὶ ἐρώτησάν τον, τί γράμματα ἦσαν ἐκεῖνα, ὁποῦ ἀνέγνωθεν; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τρία γράμματα ἔμαθα ἀπὸ τὴν ὥραν, ὁποῦ ἤλθαμεν εἰς ἐτοῦτο τὸ Μοναστήριον, εἰς τὴν μελέτην τῶν ὁποίων δαπανῶ πάσας τὰς ἡμέρας καὶ ὥρας μου, ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ μου, καὶ εὑρίσκω τόσα πράγματα εἰς τὴν μελέτην ταύτην, καὶ διαφόρους αἰτίας στοχασμοῦ, ὁποῦ δὲν μοῦ φθάνουσιν αἱ ἡμέραι καὶ νύκτες ὅλου τοῦ χρόνου, εἰς τὴν ὁποίαν ὁπουδὴν αἰσθάνεται ἡ ψυχή μου τόσην ἀπόλαυσιν, ὁποῦ δὲν ἔχει χώραν ποσῶς ἡ κατηραμένη ἀκηδία, ἀλλὰ διώκεται ὡσεὶ καπνὸς ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ ἐὰν ποθῆτε νὰ μάθετε τὰ γράμματα ταῦτα, προσέχετε νὰ σᾶς τὰ εἰπῶ.

Τὸ, ἀ. γράμμα εἶναι μαῦρον, καὶ τοῦτο ἀναγινώσκω, καὶ μελετῶ ἀπὸ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου ἕως τὸ μεσονύκτιον, στοχαζόμενος πάσας τὰς ἁμαρτίας μου, αἵτινες διὰ τὸ βάρος καὶ πλῆθος αὐτῶν ἠμαύρωσαν καὶ ἐσκότισαν τὴν ἀθλίαν ψυχήν μου, καὶ οὕτω κλαίω πικρῶς, καὶ ὀδύρομαι τὴν ἀσέβειαν τῆς προτέρας μου πολιτείας, καὶ μὲ τοιαύτην συντριβὴν καὶ πόνον καρδίας θλίβομαι περισσῶς, ἠξεύρωντας, ὅτι δὲν θέλω δυνηθῆ νὰ τελείσω τὴν πρέπουσαν ἱκανοποίησιν καὶ μετάνοιαν, κατὰ τὰς πράξεις καὶ αἰσχρουργίας μου. Μετὰ ταῦτα διαβαίνω εἰς τὴν πικρὰν μελέτην τοῦ φρικώδους Θανάτου, διὰ νὰ στέκω εἰς φόβον καὶ τρόμον πάντοτε, καὶ προγυμνάζομαι διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ περάσω ἐκεῖνο τὸ ἀπαραίτητον πάλαισμα, καὶ, λέγω ταῦτα κατὰ διάνοιαν· Οἴμοι τῷ ἀθλίῳ, τί ποιήσω ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ὅταν ἡ ψυχή μου χωρίζεται ἐκ τοῦ σώματος; Τίς νὰ μοῦ βοηθήσῃ, ὅταν μὲ κυκλώσουν οἱ Δαίμονες, θριαμβεύοντες πάσας τὰς ἀνομίας μου; Πῶς νὰ δώσω λόγον διὰ τὰ αἰσχρὰ καὶ ἄπρεπα λόγια, ὁποῦ διαφόρως ἐσύντυχα; Καὶ ἀφόντις κλαύσω εἰς τοῦτον τὸν στοχασμὸν ἱκανῶς, ἀπέρχομαι εἰς τὸ τρίτον τὸ φοβερὸν καὶ πικρότατον, καὶ ἀναλογίζομαι ἐκείνας τὰς ἀνεκδιηγήτους κολάσεις τοῦ ᾅδου, εἰς τὰς ὁποίας Θέλω κατακριθῆ, ἐὰν δὲ κάμω τὴν ἱκανὴν μετάνοιαν καὶ τὸν ἀγῶνα, ὁποῦ μοῦ πρέπει κατὰ τὰς πράξεις μου· καὶ εἰς ταύτην τὴν μελέτην ἐκδαπανῶ περισσοτέραν ὥραν, στοχαζόμενος τὰς διαφόρους τιμωρίας ἐκείνης τῆς αἰωνιζούσης κολάσεως, τὸ ἄσβεστον πῦρ, τὸ σκότος, τὸν τάρταρον, τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, τὴν γέενναν, καὶ τὰ ἐπίλοιπα ἅπαντα. Καὶ βλέπων, ὅτι ὁ Κύριος μὲ ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς κοσμικῆς ματαιότητος, καὶ μὲ ὡδήγησεν εἰς τοῦτον τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας, ὅπου ἠμπορῶ μὲ τὴν χάριν του καὶ βοήθειαν, νὰ λυτρωθῶ τοιαύτης κολάσεως, εὐχαριστῶ καὶ δοξάζω τον, καὶ ἀγωνίζομαι περισσότερον, διὰ νὰ νικήσω τοὺς διαβολικοὺς πειρασμούς, καὶ τὰ ὀλίθρια πάθη τῆς ἀχαλινώτου σαρκὸς, τὴν ὁποίαν ἐὰν δὲν ἀπονεκρώσω τελείως, νὰ τὴν ὑποτάξω τῷ πνεύματι, ἔχω νὰ κατακριθῶ εἰς τὰς ἄνωθεν τιμωρίας αἰώνια. Ταῦτα συλλογίζομαι, ἀδελφοί μου, εἰς τὸ μελανὸν στοιχεῖον ὁποῦ σᾶς εἶπον, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς νυκτὸς ἕως τὸ μέσον, καὶ μερικαῖς φοραῖς ἕως τὸ πρωΐ, ὅτι στοχαζόμενος τοιαῦτα φοβερὰ πράγματα, ἀπὸ τὸν πολὺν τρόμον διαβαίνω σχεδὸν ἄϋπνος ὅλην τὴν νύκτα· εἰς αὐτὴν τὴν μελέτην δίδομαι, καὶ ἀσχολοῦμαι ἀπὸ πρωΐ ἕως τὴν Θ'. ὥραν ἐκβιάζων τὴν ψυχήν μου νὰ συμπονῇ, καὶ νὰ συμπάσχῃ εἰς τοὺς πόνους ἐκείνους καὶ θλίψεις, ὁποῦ ἔπαθεν ὁ εὔσπλαγχνος Κύριος διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν πάντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐξάχως ἐμοῦ τοῦ ἀχαρίστου, ὁποῦ τὸν ἐκαταφρόνησα τόσαις φοραῖς μὲ τὰς ἀνομίας μου. Διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν, εὑρίσκω περισσοτέραν ὕλην καὶ ἀφορμὴν, νὰ θρηνῶ καὶ νὰ ὀδύρωμαι ἄμετρα, διὰ τὸ Δεσποτικὸν πάθος τοῦ Ποιητοῦ καὶ Σωτῆρός μου, ὁποῦ οὐ μόνον

πηγὰς δακρύων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ αἷμα μου πρέπει νὰ χύσω, καὶ τὴν ζωήν ν' ἀφανίσω, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ παθόντος Δεσπότου μου. Τὸ τρίτον γράμμα εἶναι χρυσὸν καὶ λαμπρότατον, εἰς τὸ ὁποῖον μελετῶ, καὶ στοχάζομαι (ὅσον χωρεῖ νὰ καταλάβῃ ἡ φύσις τῆς ἀνθρωπότητος μὲ τὴν Θείαν δύναμιν) ἐκείνην τὴν ἀνεκλάλητον ὡραιότητα, τὴν ἄμετρον δόξαν, τὴν ἀνέκφραστον ἡδονήν, καὶ τὸ κάλλος τὸ ἀμήχανον, ὁποῦ οἱ Ἅγιοι ἀπολαμβάνουν εἰς τὸν Παράδεισον εὐφραινόμενοι. Καὶ ἐδῶ αἰσθάνομαι μεγάλην παράκλησιν, καὶ κινοῦμαι μᾶλλον εἰς τὴν ὑπακοὴν καὶ δούλευσιν τοῦ Κυρίου μου, συλλογιζόμενος, ὅτι διὰ τόσον ὀλίγον κόπον ὁποῦ ὑπομένω εἰς ταύτην τὴν ζωὴν πρόσκαιρα, ἔχει νὰ μοῦ δώσῃ ὁ μεγαλόδωρος τοσαύτην ἀντάμειψιν πλουσίαν καὶ ἀτελεύτητον. Ταῦτο τὸ γράμμα ἀναγινώσκω ἀπὸ τὴν Θ'. ἕως τὸ βράδυ, καὶ οὕτω δαπανῶ τὸν καιρόν, καὶ νικῶ κατὰ κράτος τὴν δαιμονικὴν ἀκηδίαν. Οὕτω λοιπὸν ποιήσατε καὶ ἐσεῖς ἀδελφοί, ἐὰν θέλετε νὰ λυτρωθῆτε ἀπὸ τὴν λύπην αὐτήν, ὁποῦ σᾶς πειράζει. Ἀπὸ τοιούτους λόγους, ψυχωφελεῖς τοῦ ἐναρέτου ἐκείνου ἀνδρὸς καταυγέντες οἱ ἕτεροι δύω, ἔζησαν εἰρηνικῶς ὕστερον, καὶ ἐτελείωσαν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ Μοναστήριον. Οὕτω, ἀδελφέ μου, καὶ σὺ ἔχε ὑπομονήν, καὶ κοπίαζε καθ' ἑκάστην, ἔχων τὸν κάθρεπτην ἐτοῦτον ἔμπροσθεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου, νὰ στοχάζεσαι τὸ ὑπόδειγμα.

Τὸ ὕστερον πάντων καὶ τελευταῖον φάρμακον κατὰ τῆς ὀκηδίας, ἂς εἶναι τοῦτο, λέγουν, νόμισον νὰ ἦναι ἡ τελευταία καὶ ὑστερινή σου ἡμέρα σήμερον, καὶ αὔριον ἀποθαίνεις ἐξ ἀποφάσεως. Καὶ τοῦτο χωρὶς ἀμφιβολίαν ἠμπορεῖ νὰ τύχῃ, καθὼς καὶ ἄλλοι πολλοὶ τὸ ἔπαθεν, ὁποῦ σήμερον ἔφαγαν καὶ ἐχόρτιασαν, καὶ αὔριον δὲν ἐξημερώθησαν. Πίστευσον οὖν, ὅτι ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἐργασίαν καὶ δούλευσιν στέκει, ἢ νὰ σωθῇς, ἢ νὰ κολασθῇς, καὶ παρακινοῦ εἰς τὸ ἀγαθὸν, καὶ βιάζου ἀγωνιζόμενος, καὶ λέγε ταῦτα κατὰ διάνοιαν. Ὁ κόπος μου δὲν εἶναι πλέον, πάρεξ μόνον τὴν σήμερον καὶ ἐὰν κουρασθῶ ὀλίγον, καὶ βασανισθῶ, ὅταν ἀποθάνω ἀστοχῶ τὸν κόπον καὶ τὴν κούρασιν, μὲ τὸ διάφορον ὁποῦ λαμβάνω, καὶ τὴν ὠφέλειαν. Καὶ μὲ τὸν λογισμὸν τοῦτον ἐλπίζω μάλιστα νὰ ὠφεληθῇς, ἀναγινώσκων καὶ τὸ κάτω γεγραμμένον ὑπόδειγμα.

Φαίνεται εἰς τὸν Καθρέπτην τῶν ὑποδειγμάτων, καὶ εἰς ἄλλας Βίβλους, ὅτι κοιμώμενος εἰς τὴν Ἐκκλησίας εἷς ἀδελφὸς ἀπὸ πολλὴν αὐτοῦ ῥαθυμίαν τε, καὶ ἀμέλειαν, ὅταν ἐψάλλοσιν οἱ ἄλλοι τὸν Ὄρθρον κατὰ τὸ σύνηθες, εἶδεν, εἰς τὸ ὄνειρόν του τὸν Δεσπότην Χριστὸν προσηλωμένον εἰς τὸν Σταυρόν· καὶ ἔστρεφεν ἀπὸ τὸν ὑπνώδη Μοναχὸν τὸ πρόσωπον ὄπισθεν, λέγων πρὸς αὐτόν· Ὀκνηρὲ δοῦλε καὶ ῥαθυμε, οὐκ εἶ ἄξιος τοῦ ὁρᾶν με εἰς πρόσωπον, ὑπνώδης ὢν καὶ βεβυθισμένος τῇ ἀκηδίᾳ ἐν τῷ ὑμνεῖν καὶ δοξάζειν με, οὔτε τῆς ἐμῆς ἀπολαύσεις μακαριότητος ἐν τῇ οὐρανίῳ μου βασιλείᾳ. Ὁ γὰρ ἐκνῶν ὑμνολογεῖν με, τῇ αἰωνίου δόξης οὐ τείξεται. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Δεσπότου, ἐξύπνησεν ὁ Ἀδελφὸς ἐκεῖνος σύντρομος ὅλος καὶ ἐκπληττόμενος εἰς τοιαύτην ἀπόφασιν τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως, καὶ μετὰ πόνου καρδίας καὶ θλίψεως ἐδιώρθωσε τὴν ἑαυτοῦ ὀμέλειαν, φεύγων τὴν κατάκρισιν καὶ τιμωρίαν τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Ἄλλος δέ τις ἐρημίτης ἐπειράζετο πολλὰ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ὑπερηφανίας καὶ ἀκηδίας, καὶ προσηύχετο τῷ Θεῷ νὰ θ' ἑκάστην, νὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τοῦτον. Λοιπὸν διὰ νὰ σκορπίσῃ τοὺς διαλογισμούς, ἔγραψε εἰς ἕνα σανίδιον τὴν ἑρμηνείαν ταύτην, καὶ τὴν ἐστοχάζετο καθ' ὥραν, καὶ τὴν ἀνεγίνωσκε μετὰ προσοχῆς καὶ κατανύξεως, λέγωντας· Ὦ ψυχή μου ἀβλία, ἐξέτασον ἀκριβῶς τὴν συνείδησίν σου, νὰ καταλάβῃς τὰς πράξεις σου, πῶς ὁδεύεις εἰς τὴν δουλευσιν τοῦ Κυρίς, τώρα ὁποῦ δύνοσαι νὰ κάμῃς ἀρετὴν, νὰ σώθῃς· εἰ δὲ καὶ ὀμελήσῃς θέλεις κατακριθῆ εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως. Μὴν ὀμνημονεύῃς, τάλαιπωρε καὶ ἀχάριστε τὴν εὐεργεσίαν ὁποῦ σοῦ ἔκαμεν ὁ Δεσπότης, νὰ σὲ λυτρώσῃ ἀπὸ τοὺς κινδύνους καὶ

ματαιότητα τοῦ ἀπαταιῶνος κόσμου, καὶ νὰ σὲ φέρῃ εἰς τὴν ἁγίαν ταύτην ἡσυχίαν τῆς ἐρήμου, ὅπου δύνασαι νὰ σωθῇς, ἐὰν ἀγωνίζεσαι, καὶ μὴ καταδαπανᾷς εἰς μάτην τὸν πολύτιμον καρπόν, νὰ σὲ νικᾷ ἡ κατηραμένη ἀκηδία· ἵνα μὴ ἐλθὼν ἐξάφνου ὁ θάνατος, εὑρεθῇς ἔρημος παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ τότε νὰ κλαίῃς ἀκαταπαύστως τὴν περασμένην σου πολιτείαν. Στοχάζου τὸν φόβον καὶ τρόμον, ὁποῦ θέλεις λάβῃ, ὅταν σὲ παραστήσουν εἰς ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν Κριτήριον, νὰ δώσῃς ἀπολογίαν περὶ πάσης ἀργολογίας καὶ πονηρᾶ διαλογισμᾶ. Συλλογίζου, πόσον μισεῖ καὶ κολάζει τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὁ πανάγαθος Κύριος, καὶ οὔτε τοῖς Ἀγγέλοις ἐσυγχώρησεν, οὔτε τοὺς γενάρχας ἀφῆκεν ἀτιμωρήτους, καὶ ὅλον τὸν κόσμον διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ παντελῶς καὶ ἐλεεινῶς ἐξηφάνησε. Πῶς οὖν ν' ἀφήσῃ ἀπαίθευτον ἐσένα, ἀχάριστε, ὁποῦ ἐπαρέβης τοσάκις τὰ θεῖα προστάγματα; Πρόβλεπε, ψυχή μου, ταύτην τὴν κρίσιν, ὅπου θέλουσι φανερωθῇ πᾶσαι αἱ πράξεις καὶ αἰσχρουργίαι σου, νὰ ταῖς ἀκούσουν ὅλοι οἱ Ἄγγελοι καὶ οἱ ἄνθρωποι, νὰ ταῖς σταθμίσῃ ὁ φοβερὸς Κριτὴς μὲ τὰς ἀρετάς, ὁποῦ ἔπραξες, νὰ σὲ στείλῃ εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἢ εἰς ἀτελεύτητον κόλασιν ὁποῦ δὲν δύνονται φίλοι καὶ συγγενεῖς νὰ σοῦ βοηθήσουσιν, ἢ ὑπὲρ σοῦ νὰ δημηγορήσουσι ῥήτορες· ἀλλὰ μόνον τὰ ἔργα σου νὰ παραστέκουν εἰς ἔλεγχόν σου, ταλαίπωρε. Αὐτὰ ὁπᾶ ἐμελέτα ὁ Ὅσιος, καὶ ἕτερα ὅμοια, συλλογίζου καὶ σύ, ἀδελφέ μου, καὶ καθ' ὥραν βιάζου, νὰ ἀφανίζῃς τὴν ψυχοβλαβῆ ἀκηδίαν, ὅπως ῥυσθῇς τοῦ αἰωνίου πυρὸς, καὶ ἀξιωθῇς τῆς οὐρανίου μακαριότητος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ Ἀγνωμοσύνης.

Πολλὰ καὶ διάφορα ἁμαρτήματα ἐτέλεσαν οἱ Ἰσραηλῖται· ὅμως δὲν τοὺς ἐβαρέθη τόσον ὁ Κύριος εἰς τὰ ἄλλα, ὅσον εἰς τὴν πολλήν τους ἀγνωμοσύνην, ἥτις ἐστὶ βαρύτατον ἔγκλημα. Διὰ νὰ τοὺς κάμῃ γοῦν ὁ πανάγαθος νὰ γνωρίσουν τὸ πταίσιμόν τους, προσκαλεῖ ὡς μάρτυρας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν εἰς τὸ ά. Κεφ. τοῦ Ἡσαΐου, νὰ ἀκούσουσιν τοσοῦντον δίκαιον ἐγκάλεσμα, καὶ εὔλογον παραπόνεσιν, λέγων· Ἄκουε οὐρανὲ, καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ. Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. Ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον, καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω. Στοχάσου, εἰς ποίαν κατάστασιν φέρει ἡ ἀχαριστία τὸν ἄνθρωπον, καὶ κάμνει τον χειρότερον τῶν κτηνῶν, καὶ τῶν θηρίων ἀναισθητότερον. Ἕνα ζῶον γινώσκει τὸν εὐεργέτην, καὶ ἀκολουθεῖ τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, καὶ φυλάγει τον. Οἱ ἄγριοι λέοντες, ἄρκτοι, ἀσπίδες, καὶ ἄλλα θηρία ἀνήμερα, ἐγδύνονται τὴν φυσικὴν ἀγριότητα, πραΰνουσι τὴν γνώμην αὐτῶν, καὶ δείχνουσιν εὐχαριστίαν πρὸς ἐκείνους, ὁποῦ τοὺς κάμνουν παραμικρὸν ἀγαθόν. Οἱ δὲ πραεῖς καὶ ἥμεροι ἄνθρωποι ἐνδύνουσι τὰς καρδίας τους μὲ ἀγριότητα θηριώθη, καὶ γίνονται εἰς τοὺς εὐεργέτας ἀγνώμονες· τόσον ὁποῦ φαίνονται ἀνθρωπόγνωμα τὰ θηρία, καὶ οἱ ἄνθρωποι θηριόγνωμοι. Καθὼς, ὅταν ἰδῇ τις ἕνα τέρας, φοβεῖται καὶ τρέμειτο, ἤγουν ἕνα Σάτυρον ἢ Κένταυρον, ἢ ἄλλο παρόμοιον, νὰ ἦναι ἀπὸ τὴν κεφαλὴν ἕως τὸ μέσον ἄνθρωπος, ἀπ' ἐκεῖ καὶ κάτω ταῦρος ἢ ἄλογον· οὕτω πρέπει νὰ φοβούμεθα καὶ τὸν ἀχάριστον ἄνθρωπον· ὅτι εἰς μὲν τὴν φύσιν εἶναι ἄνθρωπος, ἀμὴ εἰς τὴν γνώμην θηρίον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν καὶ αὐτῶν τῶν θηρίων ἀπανθρωπότερος. Πολὺ κακὸν εἶναι ἡ ἀχαριστία, καὶ τὴν καταργίζουσιν οὐ μόνον Χριστιανοὶ καὶ ὀρθόδοξοι,

ἀλλὰ αἱρετικοί τε καὶ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες δὲν τὴν ἐσυγχωροῦσαν ποσῶς, καθὼς εἰς τὰς Ἱστορίας τους φαίνεται. Οὐ μόνον δὲ οἱ ἄνθρωποι τὴν ἐβδελύσσοντο τόσον, ἀλλὰ καὶ ὁ πρᾶος καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ Χριστὸς, περιπατῶν εἰς τὸν κόσμον σωματικῶς, ὑπεδέχετο εὐσπλάγχνως τοὺς ἁμαρτήσαντας, πόρνους, καὶ λῃστὰς, καὶ τελώνας, καὶ δὲν ἐβαρέθη, οὔτε τινὸς ἐπαραπονέθη, εἰμὴ μόνον τῶν ἀχαρίστων. Ἐθεράπευσε τοὺς δέκα λεπρούς, καὶ ὕστερον ἠρώτησε διὰ τοὺς ἀχαρίστους ἐννέα, οἵτινες δὲν ἔγνωσαν τὴν εὐεργεσίαν ὁποῦ τοὺς ἔκαμε, καὶ εἶπε· δὲν ἐκαθαρίσθησαν δέκα; Ἀμὴ ποῦ εἰσιν οἱ ἄλλοι ἐννέα, καὶ δὲν ἔστρεψαν νὰ δοξάσουσι τὸν Θεόν; μὲ ταῦτα τὰ λόγια δείχνει, πῶς θαυμάζει, καὶ σκανδαλίζεται εἰς τοὺς ἀχαρίστους· ὅτι δὲν εἶναι πρᾶγμα νὰ δίδῃ τόσην ἔκπληξιν, ὡς τὸν ἀγνώμονα, ὅστις δὲν γνωρίζει τὰς εὐεργεσίας καὶ χάριτας. Ὅταν ἔδιδεν ὁ Θεὸς ἐπάνω εἰς τὸ Σίναιον ὄρος τὸν νόμον τοῖς Ἰουδαίοις, ἐκεῖνον τὸν ἴδιον καιρὸν ἐπροσκύνα ὁ μωρὸς λαὸς καὶ ἀχάριστος τὸ μοσχάριον. Ἔτι δὲ, ὁπόταν ὁ Δεσπότης Χριστὸς ἔδωσε τὸ ἄχραντον αὐτοῦ καὶ ἅγιον Σῶμα εἰς τροφὴν τοῦ κόσμου, τὴν αὐτὴν ἡμέραν (ὁποῦ ἦτον ἡ ἁγία καὶ μεγάλη ε.) ὅταν ἐκεῖνος ἡτοίμαζε τὰ Ἱερὰ τῆς Εὐχαριστίας Μυστήρια (ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὑρεθῇ ἀγαθὸν μεγαλήτερον, καὶ ἐκλεκτοτέρα εὐεργεσία, ὥσπερ αὐτὴ, νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις εἰς τροφὴν καὶ ζωὴν τὴν Σάρκα καὶ Αἷμά του) τότε αὐτοὶ ἐξέτρεχαν νὰ θανατώσουν τὸν εὐεργέτην τους. Ὦ τῆς ἀχαριστίας! Βαθαὶ τῆς ἀγνωμοσύνης τους. Ἀλλὰ τί κάμνει χρεία, νὰ γράφω, παλαιὰ καὶ ἀλλότρια, καὶ δὲν ἔρχομαι εἰς τὰ σημερινὰ τὰ ἐδικά μας; Ποῖος νοῦς δύναται νὰ καταλάβῃ, καὶ τρία γλῶσσα νὰ διηγηθῇ τὰς ἀμετρήτους δωρεὰς καὶ ἀναριθμήτους εὐεργεσίας, ὁποῦ μᾶς ἔδωκεν ὁ πανάγαθος Θεὸς καὶ Δεσπότης μας; Πῶς νὰ δυνηθῶμεν, καὶ μὲ τί τρόπον νὰ ἠμπορέσωμεν, νὰ τοῦ εὐχαριστήσωμεν, καθὼς πρέπει, διὰ ὅσα ἐλάβαμεν, καὶ ὅσα ἐλπίζομεν; Ἐὰν ὅλα τὰ αἰσθητὰ κτίσματα ἐκ φύσεως ἀγαποῦσι τοὺς εὐεργέτας, καὶ ὁ νόμος τῆς εὐγνωμοσύνης ἔχει τοσαύτην δύναμιν, ὁπὸ βάνει ὑπὸ τὸν ζυγὸν αὐτὸ καὶ τὰ ἀγριώτερα τῶν θηρίων· διατὶ νὰ γένω ἐγὼ σκληρότερος τούτων, νὰ μὴν ἀγαπῶ, νὰ σέβωμαι, καὶ εὐχαριστῶ ἐκεῖνον ὁποῦ τόσον μὲ εὐεργέτησε; Σὺ Κύριε ἐποίησας τὴν ψυχήν μου κατ' εἰκόνα σου καὶ ὁμοίωσιν· ἐστόλισάς με μὲ τοιαύτην ποικιλίαν ὀργάνων, μελῶν, ἁρμονιῶν, καὶ αἰσθήσεων, μὲ τόσην σοφίαν καὶ σύνεσιν· καὶ πάλιν εἰς ὅτι κάμνει χρεία εἰς ἐμὴν διαφύλαξιν, τὸ ἐνεργεῖ ἡ μεγαλειότης σου. Ἡ πρόνοιά σου μὲ κυβερνᾷ καθ' ἑκάστην. Τὰ κτίσματα μὲ δουλεύουσι. Τὰ βρώματά σου μὲ τρέφουσιν. Οἱ οὐρανοὶ, μὲ σκέπουσιν. Οἱ Ἄγγελοι μὲ φυλάττουσιν. Ἡ σοφία σου μὲ νουθετᾷ. Καὶ ἡ εὔσπλαγχνία σου ὑπομένει μακροθύμως τὰς ἁμαρτίας μου. Τίς μου δίδει τὸ εἶναι καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τὰ ἐπίλοιπα ἅπαντα, εἰμὴ σὺ ἡ πηγὴ τοῦ εἶναι, ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων, καὶ παροχεὺς πάσης δωρεᾶς με καὶ χάριτος; Πόσον οὖν εἶσαι χρεώστης ὦ ἄνθρωπε, ἐκείνου ὁποῦ τοσοῦτον σὲ εὐεργέτησεν; Ἐὰν ἔλειπεν ἕνα μέλος τοῦ σώματός σου, καὶ νὰ σὲ θεραπεύσῃ τινὰς ἰατρὸς χωρὶς πληρωμὴν, ἀλλὰ μόνον διὰ καλωσύνην, καὶ ἀγαθότητα, πόσον ἔπρεπε νὰ ἦσαι καὶ σὺ ὀφειλέτης του; καὶ τοῦ παναγάθου Θεοῦ καὶ παντελεήμονος, ὁποῦ σοῦ ἐχάρισεν ὅλα τὰ μέλη, χεῖρας καὶ πόδας καὶ ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ λοιπὰ ἅπαντα, πόσον εἶσαι χρεωφειλέτης του; Καὶ ἂν τοσοῦτον ὀφείλῃς διὰ τὰς εὐεργεσίας τῆς φύσεως, πόσον χρεωστεῖς διὰ τῆς χάριτος; Πῶς νὰ τὸν πληρώσῃς διὰ τὸ ἅγιον Ὕδωρ ἐκεῖνο καὶ Αἷμα τὸ ἄχραντον, ὁποῦ ἔτρεχεν ἀπὸ τὴν τιμίαν αὐτοῦ πλευρὰν, καὶ τότε σὲ ἔλαβε μὲ τὴν ἱερὰν κολυμβήθραν διὰ υἱὸν θετὸν, δίδωντάς σου ἐκείνους ὅλους τοὺς θησαυροὺς καὶ στολίσματα, ὁποῦ τοιαύτης ἀξιότητος πρέπουσιν; Ἀφίνω πᾶσαν ἄλλην εὐεργεσίαν, καὶ ἔρχομαι εἰς τὴν ὑπέρτιμον καὶ μεγίστην τῆς ἡμετέρας λυτρώσεως. Ἐὰν ἁμαρτήσῃς ἄνθρωπε, (λέγει ὁ Ἰὼβ εἰς τὸ, λε. Κεφ.) τί κακὸν κάμνεις τοῦ Θεοῦ; καὶ ἐὰν πληθύνουν αἱ πονηρίαι σου, ποίαν ὕβριν τοῦ δίδεις;

καὶ πάλιν ἐὰν καταρθώσῃς ἀρετάς, τί χρειάζεται ἀπὸ λόγου σου; Ἐκεῖνος εἶναι Θεὸς πλουσιώτατος, σοφός τε καὶ παντοδύναμος· οὗ ὁ πλοῦτος ἡ σοφία, καὶ δύναμις, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πληθύνῃ, ἢ νὰ ὀλιγοστεύσῃ, ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον, πρὸ τοῦ νὰ κάμῃ τὸν κόσμον, αὐτὸς εἶναι τώρα, οὔτε μικρότερος οὔτε τρανήτερος· οὔτε εἶναι περισσότερον δοξαζόμενος, ἐὰν σωθῶσιν οἱ ἄνθρωποί τε καὶ οἱ Ἄγγελοι νὰ τὸν ὑμνοῦσιν· οὔτε πάλιν, ἐὰν κολασθῶσιν ἅπαντες, εἶναι ὀλιγώτερον δοξαζόμενος· οὕτως ὁ τοιοῦτος Δεσπότης καὶ Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων, ὄχι δι' ἀνάγκην αὐτοῦ ἢ χρείαν τινὰ, ἀλλὰ δι' ἀγάπην καὶ ἔλεος ἄπειρον, ἐκαταδέχθη νὰ κλίνῃ τοὺς οὐρανοὺς, νὰ κατέβῃ εἰς τὴν ἐξορίαν ταύτην, νὰ ἐνδυθῇ τὸν θνητήν μας σάρκα, νὰ σηκώσῃ πάντα τὰ χρέη, καὶ ἁμαρτίας μας, καὶ νὰ λάβῃ τόσους ἐμπαιγμοὺς καὶ γέλωτας δι' ἀγάπην μας, καὶ τέλος πάντων ἐπονειδίστου θάνατον. Ὢ τῆς ἀράτου σου εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀγαθότητος, Δέσποτα. Αἰνεσατωσάν σε οἱ οὐρανοί, Κύριε, καὶ οἱ Ἄγγελοι ἂς διηγοῦνται τὰ σὰ θαυμάσια· ὅτι ἡμεῖς οἱ ἀνάξιοι μὴ δυνάμενοι ἀποδοῦναι τὴν ὀφειλομένην εὐχαριστίαν, μετ' ἐκπλήξεως καὶ σιωπῆς θαυμάζομεν τὴν οἰκονομίαν σου. Δι' ἐμὲ τὸν ἀχρεῖον οἰκέτην σου ἐγεννήθη ὁ ἀκατάληπτος, περιετμήθη τῇ σαρκὶ ὀκταήμερος, καὶ ἐπεριπάτει εἰς τὴν γῆν, λ'. χρόνους. Δι' ἐμὲ ἐκοπίασες, ἵδρωσες, ἐνήστευσες, ἐδάκρυσες, καὶ ἐδοκίμασες πάντα τὰ τῆς σαρκὸς ἰδιώματα. Δι' ἐμὲ σὲ ἐράπισαν, ὕβρισαν, ἐρραγγίλλωσαν, καὶ τέλος πάντων σοῦ ἔδωσαν ὀνειδισμένον πολλὰ καὶ ἄτιμον θάνατον. Μὲ τί τρόπον οὖν νὰ δυνηθῶ νὰ πληρώσω, δὲν λέγω πᾶσαν αὐτὴν τὴν εὐεργεσίαν, ἀλλὰ κἂν μίαν ῥανίδα μικρὰν ἀπὸ τὸ ἄχραντον αἷμα, ὁποῦ ἔχυσες διὰ λόγου μου; Πῶς εἶναι δυνατὸν, νὰ μὴν ἀγαπῶ ἐκεῖνον, ὁποῦ μὲ ἀγάπησε τόσον καὶ μὲ ἐξέθραμε μὲ τοσοῦτον κόπον, καὶ μὲ ἐξαγόρασεν; Ἀλλὰ πῶς ἠμπορῶ νὰ κρύψω μὲ σιωπὴν ἐκείνην τὴν μεγάλην εὐεργεσίαν καὶ χάριν τῶν χαρίτων, καὶ τῶν μυστηρίων τὸ μυστήριον τῆς ἀναιμάκτου θυσίας, τῆς ἁγίας (λέγω) δωρεᾶς, ὁποῦ μεταλαμβάνομεν οἱ ἀνάξιοι; διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἠθέλησε νὰ συναναστρέφεται εἰς τὴν γῆν μὲ τοὺς ἀνθρώπους ὁ Κύριος νὰ μᾶς δίδεται καθ' ἑκάστην εἰς τροφὴν καὶ βοήθειαν; Μίαν καὶ μόνην φορὰν ἐθυσιάσθη εἰς τὸν σταυρὸν διὰ λόγου μας, ἀμὴ ἐδῶ θύεται καθ' ἡμέραν εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν μας. Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὢ θυσία νόμιμος. Ὢ ἀνάμνησις σωτηρίας. Ὢ εὐχάριστος Εὐχαριστία. Ὢ ἄρτε τῆς ζωῆς. Τροφὴ γλυκυτάτη, βασιλικὸν φαγητὸν, καὶ μάννα γέμον πᾶσαν ἡδύτητα. Τίς δύναται, καθὼς τυχαίνει, νὰ σὲ ἐπαινέσῃ; τίς νὰ σὲ λάβῃ ἀξίως, καὶ τίς νὰ σὲ τιμήσῃ μὲ τόσην εὐλάβειαν, καθὼς πρέπει; Ἀδυνατεῖ ἡ γλῶσσά μου νὰ σὲ ἐγκωμιάσῃ κατὰ τὴν ὄρεξιν· οὔτε ἠμπορῶ νὰ σὲ μεγαλύνω, καθὼς πρέπει, καὶ ὡς ἁρμόζει τοσαύτης μεγαλειότητος. Ὢ τῆς ἀράτου σου ἀνοχῆς μακρόθυμε Κύριε· πῶς ἀφίνεις, καὶ ψηλαφοῦσί σε τὰ χέρια τῶν ἀναξίων ὑπηρετῶν, ὁποῦ εἰσὶν αἱ ψυχαὶ αὐτῶν τοῦ Σατανᾶ οἰκητήρια; Ὅμως διὰ νὰ ἐπισκέψῃς, καὶ νὰ παρηγορήσῃς τοὺς φίλους σου, καταδέχεσαι, νὰ σὲ ὑπηρετοῦσι τοιοῦτοι ἄνθρωποι, καὶ λαμβάνουσί σε εἰς τὰ ἀκάθαρτα καὶ ῥυπωμένα τους στόματα, Μίαν καὶ μόνην φορὰν, ἀδελφοὶ ἐπουλήθη ὑπὸ τοῦ Ἰούδα τοῦ ἀγνώμονος, ἀμὴ εἰς τοῦτο τὸ φρικῶδες Μυστήριον πουλεῖται μυριάκις καὶ ἀναρίθμητα. Μίαν φορὰν ἐκαταφρονήθη εἰς τὸ ἑκούσιον πάθος, ἀμὴ ἐδῶ εἰς τὴν Ἱερὰν Τράπεζαν ὑπομένει ὕβρεις καὶ ἀτιμίας χιλιάδες φοραῖς, καὶ τοῦτο ὅλον ἀνέχεται μὲ μακροθυμίαν ἀμέτρητον, διὰ νὰ νικηθῶμεν ἀπὸ τόσας εὐεργεσίας· νὰ τρέχωμεν πρὸς αὐτὸν, καθὼς λέγει εἰς τὸν Ἰωάννην Κεφ. ιβ'. Ἐὰν ἐγὼ ὑψωθῶ, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. Μὲ ποίαν ἄλυσον νὰ μᾶς σύρῃς πρὸς ἐσένα, Χριστέ μου; μὲ δύναμιν ἀγάπης καὶ μὲ ἀλύσεις δωρεῶν καὶ χαρίτων. Τίς νὰ μὴ νικηθῇ γοῦν μὲ τοσαύτας εὐεργεσίας;

Ἐὰν ἡ ῥανὶς τοῦ ὕδατος ὁποῦ νὰ σταζῇ διηνεκῶς εἰς τὴν σκληρὰν πέτραν, φθάνει

νὰ τὴν ἀνοίξῃ, πῶς νὰ μὴ φθάσουν οἱ ποταμοὶ τοσούντων χαρίτων καὶ εὐεργεσιῶν νὰ κατανύξουν, καὶ νὰ ἀπαλύνουσι τὴν καρδίαν μας; Ἐὰν ὁ λίθος καὶ ὁ τούτου σκληρότερος σίδηρος εἰς τὴν φωτίαν, γίνονται πῦρ διὰ μετοχῆς, πῶς νὰ μὴν ἐξάψῃ καὶ νὰ πυρωθῇ ἡ καρδία μας περικυκλουμένη ἀπὸ τόσην λαύραν ἀγάπης; Πῶς δύνασαι οὖν, ἀχάριστε ἄνθρωπε, νὰ καταφρονῇς τοιοῦτον Δεσπότην, παραβαίνων αὐτοῦ τὰ προστάγματα; Πῶς ἁπλώνεις τὰς χεῖρας εἰς ἁμαρτίαν; Πῶς ὑψώνεις τοὺς ὀφθαλμούς καὶ κυτταζεις κάλλη κτισμάτων, καὶ κοσμικὴν ματαιότητα; ὁμοίως καὶ τὰ ἐπίλοιπα μέλη σου, πῶς τολμᾷς καὶ χρᾶσαι καὶ τὰ δουλεύεσαι εἰς ὑπηρεσίαν τῆς ἁμαρτίας, καὶ καταφρόνησιν τῶν μελῶν τοῦ Σωτῆρός σου, ὁποῦ ἐπαιδεύθησαν ὅλα, καὶ ἔπαθον δριμυτάτους πόνους διὰ τὴν σωτηρίαν του; Ὅταν ἐκείνη ἡ ἄσεμνος γυναῖκα τοῦ Πετεφρῆ ἐπαρακίνα εἰς τὴν ἁμαρτίαν τὸν Πάγκαλον Ἰωσήφ, τῆς ἔλεγε τὰ λόγια ταῦτα· Ἴδες, πῶς ὁ αὐθέντης μου ἐχάρισεν ὅλον του τὸ πρᾶγμα νὰ τὸ ὁρίζω, ἔξω ἀπὸ σένα τὴν συμβίαν του. Πῶς ἠμπορῶ γοῦν νὰ πράξω κατ' αὐτοῦ τοιοῦτον ἀνόμημα; καὶ δὲν εἶπεν, ὅτι δὲν ἔπρεπεν ἀλλὰ πῶς δὲν ἐδύνετο νὰ τὸ κάμῃ, δείχνων εἰς ἡμᾶς νὰ καταλάβωμεν, ὅτι ἡ μεγάλαις εὐεργεσίαις οὐ μόνον περνουν τὴν θέλησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν εἰς ἕνα κάποιον τρόπον, καὶ δένουσι τοῦ ἀνθρώπου τὰ μέλη, νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ βλάψῃ τὸν εὐεργέτην του. Ἐὰν οὖν αἱ εὐεργεσίαι ἐκεῖναι ἦτον ἄξιαι εὐγνωμοσύνης, πόσον εἶναι ἀξιώτερα τὰ χαρίσματα καὶ αἱ δωρεαὶ, ὁποῦ μᾶς ἔδωκεν ὁ παντοδύναμος Κύριος; Ὁ Πετεφρῆς ἔδωκε τῷ Ἰωσὴφ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ ὁ Θεὸς ἐχάρισεν ἐσένα ὅλον τὸν κόσμον, τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν τὸν Ἥλιον, τὴν θάλασσαν, τοὺς ποταμοὺς, τὰ ὀψάρια, τὰ ζῶα, τὰ πετεινὰ καὶ εἴτι ἄλλο εὑρίσκεται· ὅλα τὰ ἔκαμεν εἰς ὠφέλειάν σου, καὶ οὐ μόνον ὅλα τὰ κτίσματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κτίστης τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, μᾶς ἐδώθηκεν εἰς πολλοὺς τρόπους διὰ Πατέρα μας, Κυβερνήτης, Λυτρωτὴς, Διδάσκαλος, Βοηθὸς, καὶ διὰ τὰ πάντα ὅλα. Ὁ Πατὴρ μᾶς ἔδωκε τὸν Υἱόν. Υἱὸς μᾶς ἠξίωσε τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτὸ δὲ τὸ ὁμοούσιον Πνεῦμα μᾶς ἀξιώνει τῆ προαναρχου Πατρὸς, ὅς ἐστιν ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν προβολεύς. Ἐὰν οὖν, ἄνθρωπε, εὑρίσκεσαι δεδεμένος μὲ τοσαύτας εὐεργεσίας καὶ χάριτας, πῶς νὰ τολμήσῃς, νὰ παροργίσῃς τοιοῦτον πλουσιοπάροχον εὐεργέτην; Ὦ ἄφρων! ἂν σοῦ ἤθελε χαρίσει τινὰς ἕνα πολυτίμητον πρᾶγμα, λόγου χάριν, ἕνα χωρίον, ἕνα καράβι, ἢ ἄλλο παρόμοιον, νὰ χρήζῃ δέκα χιλιάδας φλουρία, δὲν ἤσουν χρεώστης νὰ τοῦ δουλεύῃς ὅλην σου τὴν ζωὴν, νὰ τὸν ἀγαπᾷς, καὶ νὰ κάμνῃς εἴτι σὲ προστάξῃ προθύμως; καὶ ἐὰν τύχῃ χρεία νὰ χύσῃς καὶ τὸ αἷμά σου δι' αὐτὸν, νὰ μὴ φανῇς ἀχάριστος εἰς τόσην καλωσύνην, ὁποῦ σοῦ ἔκαμε; Ναὶ ἀναμφιβόλως, καθὼς εἰς πολλοὺς τὸ εἴδαμεν. Ναὶ ἐὰν εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τόσον ὀλίγον χάρισμα, φαίνεσαι τοσοῦτον πιστὸς καὶ εὐχάριστος, πῶς δὲν κάμνεις τὸ ὅμοιον εἰς τὸν πλουσιόδωρον εὐεργέτην σου, τὸν ποιητὴν τοῦ παντὸς ὁποῦ σοῦ ἐχάρισεν ὅσα προεγράψαμεν; Ὦ ἀναισθητότερε τῶν θηρίων, πῶς δὲν αἰσθάνεσαι τὴν τοσαύτην ἀχαριστίαν σου; Τίς ἄγριος λέων, ἢ ἄλλο θηρίον ἐτόλμησε ποτὲ, νὰ κακοποιήσῃ τὸν εὐεργέτην του;

Φαίνεται εἰς τὸν Συναξαριστὴν εἰς τὰς δ'. τοῦ Μαρτίου ὅτι ὁ Ὅσιος Γεράσιμος ηὗρεν ἕνα λέοντα, ὁποῦ ἦτον καρφωμένον κομμάτι ξύλον εἰς τὸ ποδάρι του, καὶ διατὶ τοῦ τὸ εὔγαλε, καὶ ἐθεράπευσε τὴν πληγὴν, δὲν τὸν ἀφῆκε πλέον ὁ λέων ἀπὸ τὴν ὥραν ταύτην· ἀλλὰ τοῦ ὑποτάσσετο πάντοτε ὅλην του τὴν ζωὴν, καὶ τοῦ ἔδιδεν ἕνα ὀνάριον, καὶ τὸ ἔβοσκε καθ' ἑκάστην, καὶ τὸ βράδυ τὸ ἔφερνεν εἰς τὸν γέροντα. Καὶ μίαν ἡμέραν ἔκλεψαν τινὲς τὸ γαδούριον· ὁ δὲ Ἅγιος ἐνόμισεν, ὅτι ὁ λέων τὸ ἔφαγε, καὶ τὸν ἐκανόνισε, νὰ φέρνῃ αὐτὸς τὸ ὕδωρ ἀντὶς τοῦ ὄνου· καὶ (ὦ τοῦ θαύματος) δὲν ἐναντιώθη ὁ λέων, δὲν ἀγριώθη κατὰ τὴν φύσιν του, οὔτε παρήκουσε τοῦ προστάγματος· ἀλλὰ ὑπέμεινε πρᾶος καὶ ταπεινὸς, καὶ τὸν ἐφόρτωνεν ὁ ὑποτακτι-

κὸς τοῦ Ὁσίου, καὶ ἔφερνε τὸ νερὸν εἰς τὸ Μοναστήριον, ἕως τὸν ἄλλον χρόνον. Καὶ τότες ἔτυχε καὶ ἐπέρασαν οἱ πραγματευτάδες ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἐπῆραν τὸν ὄνον, καὶ ὡς τὸν εἶδεν ὁ λέων, ἅρπαξε τὸ σχοινίον, ὁποῦ ἦτον δεμένος, καὶ τὸν ὑπῆγε τοῦ γέροντος· ὅστις ἐσυγχώρησε τὸν λεόντα, καὶ τοῦ ἔκαμε σχῆμα νὰ ὑπάγῃ, ὅπου βούλεται. Τότε ὁ λέων κλίνας τὴν κεφαλὴν, ἀνεχώρησεν· ἀμὴ πάλιν δὲν ἀστόχησε τοῦ Ὁσίου, ἀλλὰ ὑπήγαινε κάθε ἑκτὼ ἡμέρας καὶ ἐπροσκύνα τον. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ Ἁγίου, ἀπελθὼν ὁ λέων κατὰ τὸ σύνηθες, τοῦ εἶπεν ὁ ὑπηρέτης, πῶς ἐκοιμήθη ὁ Ὅσιος, καὶ ἔδειξέ του τὸ μνῆμά του, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον ἔκαμεν ὁ λέων σχήματα θρήνων, καὶ ὀδυρμῶν, ὡς ἄνθρωπος· ἔπειτα εἰς τὸ ὕστερον ἐβρυχήσῃ μὲ βίαν καὶ μεγάλην φωνὴν, καὶ οὕτως ἐξέψυξεν. Ἔτι δὲ εἰς τὰς, ἑ. τοῦ αὐτοῦ Μηνὸς εἰς τὴν αὐτὴν Βίβλον φαίνεται, ὅτι μία λέαινα, ἤγουν θηλυκὸν λεοντάρι, ὑπῆγεν ἕνα της τέκνον τυφλὸν εἰς ἕνα Ἀσκητὴν ὀνόματι Μάρκον, δεομένη τούτῳ μὲ σχήματα νὰ τὸ θεραπεύσῃ. Ὁ δὲ Ὅσιος πτύσας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ τὸ ἰάτρευσεν. Αὐτὴ δὲ ἔφερε τοῦ Ὁσίου ἕνα δερμάτι κριοῦ διὰ πληρωμὴν τῆς εὐεργεσίας. Τὸ αὐτὸ φαίνεται καὶ εἰς τὰς ιθ΄. τοῦ Ἰανουαρίου Μηνὸς, καὶ ἄλλα πολλὰ εὑρίσκονται εἰς τὸ Λαυσαϊκόν. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τις, ὅτι ταῦτα ἔγειναν ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τῶν Ὁσίων ἐκείνων ἀνδρῶν, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν θηρίων, ἀκούσατε καὶ ἄλλο θαυμασιώτερον, ὁποῦ ἔγεινεν εἰς ἀπίστους ἀνθρώπους ἁμαρτωλοὺς καὶ εἰδωλολάτρας, ὁποῦ χάριν Θεοῦ δὲν εἶχασι, καὶ οὕτω νὰ αἰσχυνθῆτε, νὰ κλαύσετε τὴν ἀχαριστίαν, ὁποῦ ἐδείξετε πρὸς τὸν εὐεργέτην Θεὸν καὶ Σωτῆρά μας.

Εἰς τὴν Ῥώμην ἔβαλαν τινὰ ἄνθρωπον Ἀνδρόδον καλούμενον, εἰς τὸν τόπον ὁποῦ εἶχασι τοὺς λεόντας καὶ ἄλλα θηρία, νὰ τρώγουν τοὺς καταδίκους, καὶ ἐκεῖ ἔτυχεν ἕνα μεγάλον λεοντάρι, καὶ τοῦ ἐβοήθησε, φυλάγωντας τον ἀπὸ τὰ ἄλλα, καὶ δὲν τοῦ ἔγγιζαν. Ὅθεν ὁ Βασιλεὺς ἐκπληττόμενος τοιοῦτο τεράστιον, εὐγαλὲν ἔξω τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἐρωτηθεὶς, ἀπεκρίνατο· Μίαν ἡμέραν ἐνθυμοῦμαι, πῶς ἐπέρνουν ἀπὸ ἕνα δάσος τὸ μεσημέριον, καὶ εἰσελθὼν εἰς ἕνα σπήλαιον νὰ ἀναπαυθῶ, ηὗρηκα ἕνα λέοντα, ὅστις ἐσήκωσε τὸν ἔμπροσθεν πόδα ὁποῦ δὲν ἐδύνετο νὰ πατήσῃ, καὶ μοῦ ἔκαμε σχήματα νὰ τὸν θεραπεύσω. Λοιπὸν προσελθὼν ἐγὼ μετὰ θάρρους, εὔγαλα τὸ ξύλον, ὁποῦ εἶχε, καὶ ὡς ἐδυνήθην τὸν ἰάτρευσα, καὶ αὐτὸς μοῦ ἔφερνεν ὕστερα ἀπὸ τὸ κυνήγιον κρέας, καὶ ἔτρωγα τέσσαρας ἡμέρας ὁποῦ ἔκαμα εἰς ἐκεῖνο τὸ σπήλαιον. Λοιπὸν καταλαμβάνω, ὅτι εἶναι αὐτὸς ὁ λέων, καὶ γνωρίσας τὸν εὐεργέτην, ἔδειξε πρός με σήμερον εὐγνωμοσύνην θαυμάσιον. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς ἠλευθέρωσε τὸν ἄνθρωπον, χαρίζωντάς του τὸν λέοντα· ὅστις ἀκολούθει αὐτῷ εἰς ὅλην τὴν Ῥώμην ὡς ἀρνίον ἥμερον, καὶ δὲν ἔβλαπτε τινὰ ἄνθρωπον. Ὅθεν ἅπαντες ἔφριττον τοιοῦτον θαυμάσιον, καὶ ὠνόμαζον τὸ λεοντάρι, ξενιστὴν τοῦ Ἀνδρόδου, καὶ ἐκεῖνον πάλιν θεραπευτὴν τοῦ λέοντος.

ΕΤΕΡΟΝ ΟΜΟΙΟΝ.

Ἀφοῦ ἐλύτρωσεν ἀπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς τὴν Ἱερουσαλὴμ ὁ Γοφρέδος, κυνηγῶντας μίαν ἡμέραν, ηὗρεν ἕνα λέοντα, καὶ ἐπολέμα μὲ ἕναν ὄφιν μεγάλον καὶ φοβερώτατον· ὅστις εἶχε τὴν οὐρά του τυλιγμένην εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ λέοντος, καὶ τόσον τὸν ἔσφιγγε, ὁποῦ ἐκινδύνευε νὰ τὸν πνίξῃ· Τότε ὁ Βασιλεὺς φονεύσας τὸν ὄφιν, ἐλύτρωσε τὸν λέοντα· ὅστις ἐνθυμούμενος τὴν εὐεργεσίαν, ἠκολούθει, τὸν Βασιλέα, καὶ τὸν ὑπηρέτα ἀντὶς λαγωνικὸν, καὶ τοῦ ἔφερνε ἀπὸ τὸ κυνήγιον ζῶα διάφορα. Καὶ μίαν ἡμέραν, ὁποῦ ἐμπῆκεν ὁ Γοφρέδος εἰς καράβι νὰ πηγαίνῃ, ἀφῆκεν εἰς

τὴν γῆν τὸν λέοντα· ὅστις ἐφώναζε, καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἀπομείνῃ, καὶ βλέπωντας ὅτι ἐμάκρυνε τὸ πλοῖον, καὶ δὲν τὸν ἔπερναν, ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν νὰ τοὺς φθάσῃ, καὶ οὕτως ἐπνίγη εἰς τὸ μεσόστρατον.

Πολλὰ ὅμοια παραδείγματα φαίνονται εἰς τὰς βίβλους, μὲ τὰ ὁποῖα ποικιλοτρόπως ἔδειξαν τὰ ἄγρια θηρία πρὸς τοὺς εὐεργέτας γνώμην εὐχάριστον, τὰ ὁποῖα ἀφίνω διὰ βραχύτητα, καὶ μόνον ἕνα νὰ γράψωμεν ὡς πιστότερον.

Διηγεῖται ὁ μέγας καὶ θεῖος Ἀμβρόσιος Ἐπίσκοπος Μεδιολάνων, ὅτι μίαν νύκτα ἐθανάτωσεν ἕνας ἄνθρωπος ἄλλον τινὰ, τοῦ ὁποίου ἠκολούθει ἕνας σκύλος, καθὼς ἔχουσι συνήθειαν, νὰ σύρνουν κουτάβια εἰς τὴν συνοδίαν αὐτῶν· ὁ ὁποῖος σκύλος ἔστεκεν ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἐφύλαγε τὸν Κύριον αὐτοῦ τεθανατωμένον. Ὅταν ἐξημέρωσεν, ἐσυνάχθησαν πολλοὶ νὰ τὸν βλέπουν ἐρωτῶντες, τίς τὸν ἐφόνευσεν. Ἐπῆγε δὲ καὶ ὁ φονεὺς ἐκεῖνος προσποιούμενος, ὅτι δὲν ἤξευρε τίποτες· τὸν ὁποῖον ἰδὼν ὁ σκύλος, ἐγνώρισε πῶς ἦτον αὐτὸς ὁποῦ τὸν ἐφόνευσε, καὶ ἔδραμεν ὡς λυσσασμένος ἀπάνω του νὰ τὸν φάγῃ, καὶ ἔκαμε τόσον μὲ τινὰ σχήματα, ὁποῦ ἐκατάλαβαν οἱ παρεστῶτες τὴν αἰτίαν τοῦ δράματος, καὶ γνωρίσαντες τὸν φονέα, τὸν ἔδωσαν τῆς δικαιοσύνης, καὶ τὸν ἐπαίδευσε. Δὲν σὲ φαίνονται ταῦτα μεγάλα πράγματα; Ἐὰν σὺν τὰ ἄλογα ζῶα διὰ ὀλίγον ἄρτον ἔχουσι τόσην ἀγάπην πρὸς τοὺς αὐθέντας τες, πῶς γίνεσαι σὺ τοῦ σκυλίς ἀνοητότερος; Ἐὰν αὐτὸς ὠργίσθη, καὶ ἐθυμώθη κατὰ τὸ φονέως ἐκεῖνο, πῶς δὲ ὀργίζεσαι καὶ ἐσὺ ἐκείνους ὁπὸ ἐφόνευσαν τὸν Δεσπότην σε; καὶ ποῖοι εἶναι; αἱ ἁμαρτίαι σου. Αὐταὶ τὸν ἔθεσαν, τὸν ἐφραγγέλωσαν, καὶ εἰς τὸν Σταυρὸν ἐκαθήλωσαν· διατὶ γῦν δὲν θυμώνεσαι κατ' αὐτῶν, καὶ νὰ αὐξήσῃς πρὸς Κύριον τὴν ἀγάπην σου; ἠξεύρων, ὅτι ὅσα ἔπαθεν, ἦτον διὰ νὰ βάλῃ τὴν ἔχθραν τῆς ἁμαρτίας εἰς τὴν καρδίαν μας. Διὰ νὰ θανατώσῃ τὴν ἁμαρτίαν ἀπέθανε· διατὶ γοῦν ἐσὺ ἀφανίζεις τοὺς ἰδρῶτας καὶ κόπους τοῦ Χριστοῦ, διαμένων ἑκουσίως εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐκείνην, ἀφ' ἧς σὲ ἐλύτρωσε μὲ τὸ πολύτιμον αὐτοῦ καὶ ἄχραντον αἷμα; Πῶς δὲν τρέμεις, μόνον νὰ ἀκούσῃς τὴν ἁμαρτίαν, ἐπειδὴ διὰ νὰ τὴν ἐξαλείψῃ ὁ Κύριος, ἔλαβεν ἐπώδυνον θάνατον; Τί ἄλλο περισσότερον θέλεις, ὡσὰν νὰ προσηλωθῇ εἰς τὸν Σταυρὸν ὁ ἀθάνατος; Τίς ἐτόλμα ποτὲ νὰ ἁμαρτήσῃ, ἐὰν ἔβλεπεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὸν Ἅδην καὶ τὸν Παράδεισον; μάλιστα θαυμασιώτερον εἶναι νὰ βλέπῃς τὸν Θεὸν προσηλωμένον εἰς τὸν Σταυρὸν, παρὰ ὅλον ἐτοῦτο. Πῶς ἔχεις γοῦν τοιαύτην ἀναισθησίαν, καὶ δὲν ἀναχωρεῖς ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, τρισάθλιε; Δὲν εἶναι παράξενον, νὰ ἁμαρτήσῃ ὡς ἄνθρωπος· ἀμὴ νὰ σὲ δίδῃ χεῖρα καὶ βοήθειαν ὁ Θεὸς διὰ νὰ σ' εὐγάλῃ ἀπὸ τὴν δυσωδίαν αὐτῆς, καὶ σὺ νὰ μὴ θέλῃς νὰ ἐγερθῇς, νὰ καθαρισθῇς, εἶναι ἄσχημον. Δὲν εἶναι ἐντροπὴ, νὰ σκοντάψῃς, νὰ πέσῃς εἰς ἕνα λάκκον γεμάτον βόρβορον· ἀμὴ νὰ σὲ παρακαλῇ ἄλλος, νὰ σοῦ βοηθᾷ νὰ σηκωθῇς, καὶ νὰ μὴ θέλῃς, εἶναι μεγάλη σου καταφρόνεσις. Ἐὰν ἦναι παράξενον, νὰ πέσῃς εἰς τὸ κρεββάτι ἀσθενημένος· ἀλλὰ εἶναι μεγάλη σου ἀγνωσία, νὰ μὴ θέλῃς νὰ σὲ θεραπεύσῃ ὁ Ἰατρός. Γνώρισον τοῦ Σωτῆρος τὴν εὐεργεσίαν καὶ ἀγαθότητα, καὶ εὐχαρίστησον θεηνεκῶς καὶ στόματι, λέγων μετὰ τοῦ Ψαλμῳδοῦ· Τί ἀνταποδώσω τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων, ὧν μοι ἀνταπέδωκεν; Οὐδὲν τῆς ἀχαριστίας χειρότερον. Τὰ καλὰ ὁποῦ ἔχουν οἱ ἄφρονες, δὲν τὰ γνωρίζουσιν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀλλὰ θαρροῦσιν ὅτι τὰ ἔχουσι μὲ τὴν γνῶσιν αὐτῶν καὶ προμήθειαν, καὶ προσκυνοῦσι τοῦ λόγου τους, ὥσπερ εἴδωλα. Τὸν πλοῦτον, ὁποῦ ἔχουσιν οἱ ἀχάριστοι, λέγουν, ὅτι τὸν ἀπέκτησαν μὲ τὴν πολλήν τους προκοπὴν καὶ ἐπιμέλειαν. Τῆς ὑγείας τους κάμνουσιν αἰτίαν τὴν πολλήν τες κυβέρνησιν. Τὴν εὐμορφίαν λέγουν ὅτι ἐκληρονόμησαν ἀπὸ τὸν Πατέρα καὶ τὴν Μητέρα τους. Τὰς δόξας καὶ τιμὰς, ὁποῦ ἔχουσι, λέγουσι πῶς ἦτον ἄξιοι διὰ τὰς καλάς τους πράξεις, καὶ τὰς ἀπόκτησαν, καὶ ἁπλῶς εἰς οὐδεμίαν εὐχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, οὔτε γνωρίζουν τὴν χάριν ἀπὸ τὴν θείαν αὐτοῦ ἀγαθότητα, ἀπὸ τὴν

ἐποίαν ὅλα τὰ ἀγαθὰ ἐκπορεύονται. Γνωρίσατε, ἄνθρωποι, τὰς εὐεργεσίας τῦ Ποιητοῦ καὶ Σωτῆρός μας. Ἔλθετε, νὰ τὸν εὐχαριστήσωμεν. Εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς μὲ τὸν Δαμασκηνὸν Ἰωάννην. Τί νὰ ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ διὰ τὰς πολλὰς εὐεργεσίας ὁποῦ μᾶς ἔκαμε; Διὰ τὴν φθαρμένην μας φύσιν ἐγείνη ἄνθρωπος ὁ Θεὸς, καὶ ἐκατοίκησεν εἰς ἡμᾶς τοὺς αἰχμαλώτους ὁ λυτρωτὴς, πρὸς τοὺς ἀχαρίστους ὁ εὐεργέτης, πρὸς τοὺς ἐσχοτισμένους ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης· ἐπὶ τὸν Σταυρὸς ὁ ἀπαθὴς, ἐπὶ τὸν Ἅδην τὸ φῶς, ἐπὶ τὸν θάνατον ἡ ζωὴ, καὶ ἡ ἀνάστασις, διὰ τοὺς πεσόντας. Εὐχαριστοῦμεν, εὐλογοῦμεν, καὶ δοξολογοῦμέν σε Κύριε, τὸν ἐν τρισὶ χαρακτῆρσιν ὁμοούσιον ἕνα καὶ μόνον Θεὸν, τὸν δημιουργὸν ἡμῶν καὶ Σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἁφθονοπάροχον, τὸν ποιήσαντα τὸν Οὐρανὸν, τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς δημιουργηθέντα. Εὐχαριστοῦμέν σοι Κύριε, ὁποῦ μᾶς ἔκαμες ἐκ τοῦ μὴ ὄντες εἰς τὸ εἶναι, καὶ ἐχάρισές μας τὴν μεγάλην κτίσιν ταύτην νὰ μᾶς δουλεύῃ, τὴν γῆν νὰ μᾶς δίδῃ τοὺς διαφόρους καρποὺς, τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην νὰ μᾶς φωτίζουσι, τὴν θάλασσαν, τὰς λίμνας, τοὺς ποταμοὺς, νὰ μᾶς τρέφουν καὶ νὰ ποτίζωσιν. Ἔτι δὲ προσκυνοῦμεν, δοξάζομεν, καὶ ὑπερευχαριστοῦμεν τὴν εὐσπλαγχνίαν σου; διὰ τὴν ἀνακαίνησιν ἡμῶν καὶ ἀνάπλασιν, ὁποῦ ἐκαταδέχθης νὰ γένῃς πτωχὸς ὁ πλούσιος, ἐν χρόνῳ ὁ ἄχρονος, καὶ ὁ ἀπαθὴς παθητὸς διὰ λόγου μας, καὶ ἔλαβες θάνατον, διὰ νὰ ἀθανατίσῃς ἡμᾶς, καὶ νὰ μᾶς φέρῃς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀποκατάστασιν. Εὐχαριστοῦμέν σοι διὰ τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν τῆς Ἱερᾶς Μεταλήψεως, διὰ τῆς ὁποίας μετέχομεν τῆς θείας σου χάριτος. Διὰ ταύτας ὅλας τὰς εὐεργεσίας καὶ ἄλλας πολλὰς, ὁποῦ μᾶς κάμνεις καθ' ἑκάστην, ψυχῇ τε καὶ σώματι, εὐχαριστοῦμέν καὶ προσκυνοῦμέν σε, δεόμενοι τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας, νὰ μὴ μᾶς ὑστερήσῃς τῆς Βασιλείας σου, ἀλλὰ νὰ μᾶς ἀξιώσῃς διὰ τὴν οἰκείαν σου ἀγαθότητα, νὰ σὲ δοξάζωμεν αἰωνίως σὺν τοῖς Ἀγγέλοις καὶ πᾶσι τοῖς δούλοις σου, καὶ νὰ σὲ προσκυνοῦμεν τὸν ἕνα ἐν Τριάδι Θεὸν, Πατέρα, Υἱὸν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Ἀμήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ'.

Περὶ θλίψεων διαφόρων, καὶ ὅτι ὅσοι σηκώνουσι τὸν Σταυρὸν ἑκουσίως τοὺς γίνεται ἐλαφρὸς· καὶ ἀκουσίως, βαρύτατος.

Ἰδοὺ ἐγράψαμεν ἱκανῶς περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἠμπορεῖ πᾶς ἕνας εἰς ὁποιον ἔγκλημα πολεμεῖται ὑπὸ τοῦ δαίμονος περισσότερον, νὰ ἀναγνώθῃ ἐκεῖνο τὸ Κεφ. νὰ εὑρίσκῃ πολλὴν θεραπείαν μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν. Τώρα δὲ πάλιν γράφομεν περὶ διαφόρων θλίψεων, ἐπειδὴ οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ἔχουσι πολλὰς ἀσθενείας, πενίας, στενοχωρίας, καὶ διωγμούς· διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν παραπονοῦνται πρὸς Κύριον, καὶ θλίβονται, μὴ γινώσκοντες τὴν εὐεργεσίαν, ὁποῦ τοὺς κάμνει ἡ εὐσπλαγχία του μὲ δικαίαν κρίσιν, καὶ στέλλει τους πρόσκαιρον θλῖψιν, διὰ νὰ μὴ τοὺς κολάσῃ αἰώνια. Εἰς τοῦτο ἐπαρακινήθηκα μάλιστα, διατὶ ἤκουσα τινὰς, ὁποῦ εἶχασι βαρεῖαν ἀσθένειαν, νὰ βλασφημοῦν ὡς ἀνυπομόνητοι, καὶ ἐλυπήθηκα πολλὰ εἰς τὴν συμφοράν τους, ἤξεύρων, ποταπὴν ἀπόλαυσιν ζημιώνονται τῆς Οὐρανίου Μακαριότητος, καὶ πόσην τιμωρίαν προξενοῦσι τῆς ἀθλίας ψυχῆς τους εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν, διὰ τὴν ἀνυπομονησίαν καὶ ῥαθυμίαν τους. Καὶ παρακαλῶ σας, ὅσοι ἀποκτήσετε ταύτην τὴν Βίβλον, ἐὰν τύχῃ τινὰς ἀσθενὴς ἀγράμματος, ὁποῦ νὰ ἔχῃ θλῖψιν πολλὴν, νὰ τοῦ ἀναγνώσετε τοῦτο τὸ μέρος τῆς βίβλου, διὰ νὰ γνωρίσῃ πόσην ὠφε-

λειαν λαμβάνει ἡ ψυχή, νὰ μὴ παραπονᾶται τοῦ Θεοῦ. καὶ κολασθῇ ὁ ταλαίπωρος, νὰ ἔχῃ διπλῆν τὴν βάσανον, ἤγουν· ἐδῶ πρόσκαιρα τὴν σωματικὴν ἀσθένειαν, καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τὴν αἰώνιον κόλασιν. Καὶ ὅς τις κάμῃ αὐτὴν τὴν πνευματικὴν ὑπηρεσίαν, νὰ παρηγορήσῃ τὸν τεθλιμμένον, ἂς ἠξεύρῃ, ὅτι περισσότερον μισθὸν ἔχει, παρὰ νὰ τοῦ δώσῃ, ἀργύρια, ὅτι ἐκεῖνα μέν εἰσιν εὐεργεσία καὶ ἔλεος τῦ σώματος, τοῦτο δὲ τῆς ψυχῆς· καὶ ὅσον διαφέρει ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος, τόσον καὶ ἡ εὐεργεσία τῦ πνεύματος εἶναι ἀναμφιβόλως προτιμωτέρα τοῦ σώματος.

Οἱ ἄνθρωποι ἐξ ἀρχῆς, ὅταν εἰσέρχονται εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον, ἡ πρώτη πρᾶξις, ὁποῦ ἑρμηνεύει ἡ φύσις νὰ κάμουσιν, εἶναι ὁ κλαυθμὸς, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ τῦτο εἶναι κοινὸν εἰς ὅλες, τόσον Βασιλεῖς καὶ Ἄρχοντας, ὅσον εἰς τοὺς πτωχούς τε καὶ πένητας· ὅτι κατὰ μὲν τὴν τοῦ Κόσμου συνήθειαν, εἶναι καμπόση διαφορὰ ἀναμέσον δούλου καὶ Βασιλέως, ἀμὴ εἰς τὰ τῆς φύσεως πράγματα δὲν εἶναι καμμία διαφορὰ, ἀλλὰ μὲ ὅμοιον τρόπον εἰσερχόμεθα πάντες εἰς τὴν ζωὴν, καὶ εὐγαίνομεν μὲ τὸν Θάνατον. Ὅλοι λοιπὸν εὑρισκόμεσθεν εἰς τῦτον τὸν Κόσμον, ὥσπερ εἰς ἕνα λαγκάδι δακρύων· διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν λύπην, καὶ δὲν εἶναι τινὰς τόσον εὐχαριστημένος, ὁποῦ νὰ μὴν ἀναστενάζῃ διὰ τινὰ θλῖψιν. Ἄλλος ὀδύρεται τὴν στενοχωρίαν καὶ τὴν πτωχείαν του. Ἄλλος πενθεῖ διὰ τὰς ἀσθενείας καὶ πόνους τοῦ σώματος. Ἄλλος θλίβεται τὸν Θάνατον τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων τε, καὶ ἁπλῶς πᾶς ἕνας κατὰ τὸν πόνον του. Διὰ τῦτο λέγει ὁ Ἐκκλησιαστὴς εἰς τὸ μ΄. Κεφ. ὅτι εἶναι βαρὺς ὁ ζυγὸς, ὁποῦ βαστάζουν τὰ τέκνα τοῦ Ἀδὰμ ἀπὸ τὴν γέννναν ἕως τὸν Θάνατον, τὸ ὁποῖον λέγει διὰ τὰς ταλαιπωρίας, ὁποῦ μετέχουσιν ἅπαντες. Καὶ ἐὰν εὑρεθῇ καὶ τινὰς τοσοῦτον εἰς τὸν Κόσμον εὐημερημένος, νὰ μὴν ἔχῃ καμμίαν θλῖψιν εἰς τὸ φαινόμενον, ὅμως ἡ ἔσωθεν τιμωρία καὶ βάσανος τῆς συνειδήσεως, δὲν τοῦ λείπει, τόσον ὁποῦ χωρὶς νὰ εἶναι τινὰς, νὰ θλίβῃ ἔξωθεν τὸν ἁμαρτωλὸν, ἔχοντας εὐτυχίαν εἰς τὸ πρᾶγμά του, εἶναι ἔσωθεν θλιβόμενος μᾶλλον, ἢ ἔξωθεν. Ἐπειδὴ οὖν τινὰς δὲν εἶναι ὁποῦ νὰ μὴν ἔχῃ θλῖψιν, ἂς κάμῃ τρόπον πᾶς ἕνας, νὰ τὴν ὑπομένῃ μετὰ χαρᾶς· ὅτι δὲν εἶναι ἄλλη ὁδὸς ὠφελιμωτέρα εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν, ὡς τὴν ξενὴν καὶ τεθλιμμένην τῶν θλίψεων, μὲ ταῖς ὁποίαις μιμούμεσθεν, καὶ ἀκολουθοῦμεν τὸν τεθλιμμένον Χριστὸν τὸν Δεσπότην μας· ἐπειδὴ αὐτὸς ἐπροτίμησε ταύτην τὴν ὁδὸν διὰ λόγου του, καὶ διὰ τοὺς ἠγαπημένους του, λέγων πρὸς ἡμᾶς, ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἤμεσθεν αὐτοῦ Μαθηταί, ἐὰν δὲν βαστοῦμεν τὸν Σταυρὸν, νὰ τοῦ ἀκολουθήσωμεν. Μὴν ἐλπίζῃ γοῦν τινὰς, νὰ προκόψῃ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίε, νὰ γένῃ συγκληρονόμος αὐτοῦ μετὰ τῶν Ἁγίων εἰς τὸν Παράδεισον, ἐὰν δὲν περάσῃ ἀπὸ τὰ ὕδατα ταῦτα τῶν θλίψεων, καθὼς ὁ Δεσπότης, καὶ πάντες οἱ Ἅγιοι διὰ τοῦ Σταυροῦ ἐδοξάσθησαν. Καὶ μὴ ῥαθυμήσῃ ἀπὸ ἀμέλειαν, ἀκούων, ὅτι ἔχει νὰ σηκώσῃ Σταυρόν· διατὶ καλὰ καὶ πρότερον ἦτον καταφρονεμένος καὶ καταδίκη ληστῶν, ὅμως μὲ τὸ νὰ ἀποθάνῃ εἰς αὐτὸν ὁ Δεσπότης μας, τὸν ἐτίμησε τόσον καὶ τὸν ἡγίασεν, ὁποῦ τινὲς τὸν ἠγάπησαν καὶ ἐπόθησαν, καὶ ἐδιψοῦσαν νὰ ἀποθάνουσιν εἰς αὐτὸν, ὡς ὁ Ἀνδρέας, ὁ Πέτρος, καὶ ἕτεροι. Τινὲς δὲ διὰ τὴν εὐλάβειαν τοῦ Σταυροῦ, ὁμολογοῦσι, τὸν Χριστὸν εἰς τὰς θλίψεις τους· ἤγουν, ὅταν εὑρίσκωνται ἄῤῥωστοι, ἢ εἰς πενίαν ἐσχάτην, ἢ τεθλιμμένοι ἀπὸ ἄλλας αἰτίας, τὰ ὁποῖα ὅλα ὑπομένουσι δι' ἀγάπην Χριστοῦ μετ' εὐχαριστίας. Καὶ εἶναι τοσοῦτον εὐγενικὸς αὐτὸς ὁ Σταυρὸς τῶν θλίψεων, καὶ τόσον ὁ Κύριος τὸν ὀρέγεται, ὁποῦ ἔταξε, νὰ ἦναι ἀνταμα μὲ τὸν τεθλιμμένον εἰς τὴν θλῖψιν του, νὰ τὸν λυτρώνῃ, καὶ νὰ τὸν δοξάζῃ θαυμασιώτατα. Μετ' αὐτοῦ εἰμὶ ἐν θλίψει. Ἐξελοῦμαι αὐτὸν, καὶ δοξάσω αὐτόν. Τίς νὰ μὴν ἐπιθυμήσῃ γοῦν θλῖψεις διὰ νὰ ἔχῃ τοσῦτον γλυκύτατον σύντροφον, πιστόν τε, καὶ παντοδύναμον; Τοῦτη εἶναι ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀγαθότης, ὁποῦ μᾶς δίδει αὐτὰ τὰ παραμικρὰ καὶ πρόσκαιρα θλιβε-

ρὰ διὰ νὰ μᾶς δώσῃ εἰς τὴν βασιλείαν του τὰ ἀνεκλάλητα ἀγαθὰ καὶ αἰώνια. Ἐπ' ἀληθείας πρέπει νὰ εὐχαριστοῦμεν ἐκείνους, ὁποῦ μᾶς κακοποιοῦσι, καὶ ὀνειδίζωσι μᾶλλον, ἢ ἐκείνους ὁποῦ μᾶς κάμνουν καλὸν καὶ εὐεργετοῦσί μας· ὅτι ὅσοι μᾶς θλίβουσιν, εἶναι αἰτία καὶ καθαρίζονται αἱ ψυχαί μας, καὶ λαμβάνομεν τῶν ἁμαρτημάτων συγχώρησιν· καὶ ὁ ἐλεήμων Θεὸς μᾶς δείχνει μεγαλήτερον σημεῖον ἀγάπης, ὅταν μᾶς στέλλῃ θλίψεις καὶ βάσανα, πάρεξ νὰ μᾶς δίδῃ ἀπόλαυσιν πρόσκαιρον, καὶ πνευματικὴν παράκλησιν. Τοῦτο γινώσκοντες οἱ πιστοὶ Χριστιανοί, ποθοῦσι τὰ θλίψεις, καὶ ὅταν τοὺς ἔλθουσι, τὰς ὑποδέχονται ὡς ἐκ χειρὸς Κυρίου· ἀγαλλιώμενοι, καὶ ὅταν δὲν ἔχουν θλίψιν, λυποῦνται πολλὰ καὶ πικραίνονται, νομίζοντες, ὅτι τοὺς ἐγκατέλιπεν ὁ Θεός, καὶ βιάζονται αὐτοὶ νὰ κολάζουν τὴν σάρκα μὲ νηστείαις, ἀγρυπνίαις, καὶ ἄλλα ὅμοια. Καὶ πάλιν ὅσοι μισοῦν τὸν Σταυρόν, ἠμποροῦσι νὰ παραμοιασθοῦν μὲ τοὺς Δαίμονας, ὁπῦ τὸν βλέπουν, καὶ φεύγουσι. Πολλοὶ τρέμουσι τὸν Σταυρόν, διατὶ θαῤῥοῦσιν, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλος Παράδεισος, εἰμὴ μόνος οὗτος ὁ φαινόμενος Κόσμος· καὶ διατὶ τὸν ποθοῦσι, ξετρέχουν ὅλα τους τὰ θελήματα, πολιτευόμενοι ὡς ἄλογα ζῶα. Καὶ ὅταν τοὺς ἔλθῃ καμμία θλίψις, παραπονοῦνται, καὶ βλασφημοῦσιν οἱ ἄφρονες, καὶ πάσχουσι νὰ φύγουν ἐκεῖνο, ὁποῦ δὲν θύνονται. Ἄλλοι δὲ πάλιν μισοῦσι τὸν Κόσμον, καὶ ἐκ καρδίας ποθοῦσι τὸν Σταυρόν, καὶ ὅταν ἔλθῃ, δὲν φεύγουσιν, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς αὐτὸν ὑποδέχονται, λέγοντες μετὰ τοῦ Ἀποστόλου· Μὴ γένοιτο νὰ καυχηθοῦμεν εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου μας. Ἐπ' ἀληθείας ἔπρεπε νὰ μισοῦμεν ἐκείνους, ὁποῦ μᾶς ἐμποδίζουσι τὸν Σταυρόν, καὶ νὰ ἀγαποῦμεν, ὅσους μᾶς θλίβουσιν, ὡς φαίνεται εἰς τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ὅταν ὁ Πέτρος παρεκάλει τὸν Κύριον, νὰ μὴ λάβῃ τοιοῦτον θάνατον, καὶ ἐλυπᾶτο ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁποῦ τοῦ εἶχε, νὰ τὸν ἰδῇ οὕτω πάσχοντα, ἐστράφη πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος ὀργιζόμενος, λέγων· Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, ὅτι σκάνδαλόν μου εἶσαι, ἐπειδὴ οὐ φρονεῖς θεϊκά, ἀλλ' ἀνθρώπινα πράγματα. Ἀπὸ τοῦτο νὰ καταλάβῃς, ὅτι αἱ θλίψεις εἰσὶν εὐάρεστοι τῷ Κυρίῳ. Καὶ εἴτις εἰπῇ τὸ ἐναντίον, νὰ τὸν μισοῦμεν ὡς τὸν Διάβολον, τοὺς δὲ θλίβοντας νὰ εὐχαριστοῦμεν, καθὼς ἔκαμεν ὁ Κύριος, ὀνομάζωντας φίλον του τὸν Ἰούδαν, ὅταν τὸν ἐπρόδωσε μὲ τὸ φίλημα, δίδωντάς μας ὑπόδειγμα, νὰ ἔχωμεν ὡς φίλους μας τοὺς διώκοντας, ὡς τῆς ἡμῶν σωτηρίας ὄργανα. Ἀγνωσία μας εἶναι, νὰ φεύγωμεν ἕνα ἐχθρὸν, ὁποῦ νὰ γίνεται ἰσχυρότερος εἰς τὴν θλῖψιν, ἡ ὁποία ὅσον τὴν φεύγομεν, τόσον μᾶλλον μᾶς κυριεύει, καὶ ὅταν τὴν ὑποδεχθοῦμεν μετὰ χαρᾶς, τὴν ῥίπτομεν εἰς τὴν γῆν, καθὼς ὁ Κύριος ἔκαμε, λέγων τοῖς ἐχθροῖς· Ἐγώ εἰμαι, καὶ εὐθὺς τοὺς ἔῤῥιψε κατὰ γῆς. Δὲν κάμνουσιν οὕτως οἱ ὀλιγόψυχοι καὶ φιλόσαρκοι, ἀμὴ θαῤῥοῦσιν, ὅτι φεύγοντες τὰς θλίψεις, λυτρώνονται· ἀλλὰ πλανῶνται οἱ ἄφρονες, ὅτι ὁ Σταυρὸς θλίβει μᾶλλον ἐκείνους ὁποῦ τὸν φεύγουσι, εἰς κάθε τόπον· καὶ ὅταν θαῤῥοῦσιν εἰς τὴν ἀνυπομονησίαν καὶ βλασφημίαν τους νὰ τὸν φύγουν, τότε τὸν σηκώνουσιν εἰς τὸ πεῖσμά τους, μὲ τιμωρίαν τρανήτερην, καὶ κληρονομοῦσιν εἰς ἐκεῖνον τὴν κόλασιν, καθὼς ἔπαθεν ὁ κακὸς λῃστὴς, διὰ τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ, ὁ ἀσύνετος. Ἕτεροι δὲ ἀπολαμβάνουν εἰς τὸν Σταυρὸν τὸν Παράδεισον· ἤγουν ὅσοι εὐχαριστοῦσι τῷ Θεῷ εἰς τὰς θλίψεις, καὶ ὁμολογοῦσι, πῶς εἶναι ἄξιοι πάσης τιμωρίας, ὡς ὁ καλὸς λῃστὴς, ὁποῦ ὡμολόγησεν εἰς τὸν Σταυρὸν τὸν Δεσπότην· τὸν δὲ ἕτερον ἀποστόμωσε, λέγων, δὲν φοβᾶσαι τὸν Θεόν; ἡμεῖς πάσχομεν δικαίως κατὰ τὰ ἔργα μας, καὶ τὰ ἑξῆς. Βλέπεις εὐγνωμοσύνην λῃστοῦ; οὕτω ποιοῦσιν οἱ ἀγαπῶντες τὸν Κύριον. Γνωρίζουν τοῦ λόγου τους, ἀξίους θανάτου· δὲν ἀπελπίζονται, ἀλλὰ μᾶλλον ὁμολογοῦσι τὸν Χριστὸν εἰς τὸν Σταυρὸν, παντοδύναμον, καὶ δέονται αὐτοῦ, νὰ τοὺς ἀξιώσῃ τῆς Βασιλείας του· καὶ ὅσον ὑπομένουν καρτερικῶς, τόσον ὁ Σταυρὸς τους γίνεται ἐλαφρότερος· καὶ τόσον πόθον ἐ-

χουν νὰ τὸν σηκώνουσιν, ὁποῦ δὲν τοὺς φαίνεται, πῶς βαστᾶσι Σταυρόν· ἀλλὰ καλύπτει ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ πᾶσαν θλῖψιν, καὶ πικρίαν Σταυροῦ, καὶ αἰσθάνονται μίαν ζέσιν καὶ γλυκύτητα ἔσωθεν μὲ τὴν ζῶσαν πίστιν, ὁπὸ νικᾷ καὶ ὑπερβαίνει πᾶσαν τιμωρίαν καὶ βάσανον.

Οἱ δὲ ῥάθυμοι καὶ ἀνυπόμονοι θλίβονται πολλὰ, καὶ γογγύζουσι κατὰ τοῦ Χριστοῦ, λέγοντες μετὰ λῃστοῦ τοῦ κακόφρονος, ἐὰν ἦσαι ὁ Χριστὸς, σῶσον τοῦ λόγου σου καὶ ἡμᾶς. Ὢ τῆς ἀφροσύνης καὶ ἀγνωσίας τους! Καὶ τόσοι εὑρισκόμενοι εἰς βαρέαν ἀσθένειαν, ἢ πτωχείαν ἐσχάτην, ἢ ἄλλην θλῖψιν παρεμοίαν, δὲν ἔχουν ὑπομονὴν, ἀλλὰ βλασφημοῦσιν οἱ ἄνομοι τὸν Χριστὸν, λέγοντες κατ' αὐτοῦ· ἐὰν ἦσουν Θεὸς, δὲν ἄφινες νὰ σὲ σταυρώσουν μὲ τοιαύτην αἰσχύνην. Καὶ ποίαν βοήθειαν δύνασαι νὰ δώσῃς ἡμᾶς, εἰς τοσαύτην ἀπορίαν καὶ θλίψεις καὶ βάσανα, ὁποῦ ἔχωμεν; Ὢ ἀχάριστε ἄνθρωπε! Τί ἄλλο περισσότερον ἔπρεπε νὰ ποιήσῃ ὁ παναγαθος διὰ σὲ, καὶ δὲν τὸ ἔκαμεν; Αὐτὸς ἔδωσε τὸν μονογενῆ Υἱὸν αὐτοῦ εἰς θάνατον ἐπονειδιστον· καὶ σὺ ἄνομε καταφρονᾷς, καὶ ὑβρίζεις τον εἰς τόσον μικρὸν σταυρὸν θλίψεως, ὁποῦ σοῦ ἔστειλε, διὰ νὰ καθαρίσῃ μὲ τὴν ὑπομονὴν τὰς ἁμαρτίας σου, ἵνα μὴ κατακριθῇς εἰς κόλασιν ἀτελεύτητον; Ἰδοὺ λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ὅτι ὅς τις βαστᾷ τὸν Σταυρὸν στανικῶς, τοῦ γίνεται μία κόλασις αἰώνιος, τοῦ Φαραὼ, τοῦ κακοῦ λῃστοῦ, καὶ ἑτέρων· καὶ ὅποιος τὸν σηκώνει μετὰ χαρᾶς, τοῦ γίνεται ἀγαλλίασις, καὶ ἐνθύμησις διηνεκὴς τοῦ Σωτῆρος, μία ἐλπὶς στερεὰ, καὶ ἀρραβὼν τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐν τῷ Παραδείσῳ, ὡς τὸ εἴδαμεν εἰς τὸν καλὸν λῃστὴν, ὅς τις ἤκουσε παρὰ Κυρίου· Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ. Ἐπ' ἀληθείας ἕνας ὑψηλὸς βαθμὸς τελειότητος εἶναι, νὰ στέκῃ τινὰς προσηλωμένος εἰς τὸν Σταυρὸν, καὶ νὰ μὴ παραπονᾶται τοῦ Θεοῦ, ἢ τῶν ἀνθρώπων ἢ τοῦ Σταυροῦ, πῶς εἶναι πολλὰ βαρύς· ἀλλὰ νὰ ὑπομένῃ καρτερικῶς δι' ἀγάπην Θεοῦ, καὶ νὰ ἐλέγχῃ μὲ σπλάγχνος ἐκείνους ὁποῦ δὲν τὸν ὑπομένουν ἐνάρετα. Ὡς μακάριος, ὅς τις εὐχαριστᾷ τῷ Θεῷ εἰς τὴν πτωχείαν αὐτοῦ καὶ ἀσθένειαν, εἰς τὴν ὑστέρησιν τῶν τέκνων καὶ συγγενῶν, καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην θλῖψιν· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον εὐλογεῖ καὶ δοξάζει τὸν Κύριον πάντοτε, καὶ ὑπομένει κάθε Σταυρὸν δι' ἀγάπην του· καθὼς ἔκαμναν οἱ ἅγιοι Μάρτυρες, δοξάζοντες τὸν Θεὸν εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Μαρτυρίου, καὶ εὐχαριστοῦντες τον, ὅτι ἠξίωσεν αὐτοὺς, νὰ ἀποβάνουν διὰ τὸ ὄνομά του τὸ ἅγιον. Ὢ ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, εἰς τὸν Σταυρὸν εὑρίσκομεν δόξαν, καὶ ὄχι εἰς τὴν ἀπόλαυσιν. Ἐὰν ἐστοχαζόμεσθεν ἀκριβῶς τοῦ Δεσποτικοῦ Σταυροῦ τὴν βαρύτητα, ἤθελε μᾶς φανῇ ὁ ἐδικός μας περίσσα κῦφος καὶ ἐλαφρότατος· ὅτι ὁ Κύριος ἦτον ὁλόγυμνος χωρὶς τινὰ βοήθειαν, ὅθεν ἔλεγε· Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες. Καὶ ἡμεῖς δὲν εἴμεσθεν γυμνοὶ, οὔτε εἰς τοιοῦτον Σταυρὸν, ἀλλὰ ἔχομεν μικρὰν παράκλησιν ἀπὸ τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς· οὔτε λείπει ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ἐπειδὴ ἔταξε, νὰ ἦναι μετ' ἐμᾶς εἰς τὰς θλίψεις, καὶ μὲ τὴν ἐκείνου βοήθειαν ἠμποροῦμεν νὰ ὑπομείνωμεν. Ὢ τῆς ἡμῶν ἀθλιότητος! Ὁ ἀληθὴς Θεὸς ἔπαθε τόσας τιμωρίας, καὶ τοιοῦτον σκληρότατον θάνατον διὰ τὰς ἡμῶν ἁμαρτίας· καὶ ἡμεῖς οἱ ποταποὶ καὶ παμβέβηλοι νὰ μὴν ὑπομείνωμεν ὀλίγον πόνον, ὁποῦ μᾶς ἔστειλεν ἡ ἀγαθότης αὐτοῦ πρὸς διόρθωσιν; Ὢ ἀγνωσία μας, νὰ ζητοῦμεν τὸν Χριστὸν μὲ πᾶσάν μας ἀπόλαυσιν. Ἐκεῖνος δέεται διὰ τοὺς αὐτὸν σταυρώσαντας, λέγων· Ἄφες αὐτοῖς, ἃ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι, καὶ ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ συγχωρήσωμεν ἐκείνους, ὁποῦ μᾶς πταίσουν παραμικρόν. Ὁ λῃστὴς τὸν ὁμολογᾷ εἰς τὸν Σταυρόν· καὶ ἡμεῖς οἱ ἀχάριστοι τὸν ἀρνούμεσθεν εἰς τὴν θλῖψιν, λέγοντες· ἐὰν ἦσαν Θεὸς ἤθελες κάμνῃ δικαίαν κρίσιν, νὰ στείλῃς τὰς θλίψεις τῶν ἀσεβῶν καὶ κακῶν ἀνθρώπων, καὶ ὄχι ἡμᾶς, ὁπὸ δὲν ἐπταίσαμεν. Ὢ τῆς ἀνομίας ἡμῶν καὶ ἀναισθησίας. Νὰ μᾶς νικήσῃ εἰς τὴν πίστιν ἕνας λῃστὴς; νὰ καταλάβῃ αὐτὸς εἰς τοσαύτην τιμωρίαν, κάλλιον ἀπὸ ἡμᾶς τὴν

ὠφέλειαν τῆς Θλίψεως, καὶ νὰ κλέψῃ τοιουτοτρόπως εἰς τὴν ὕστερην ὥραν τῆς ζωῆς αὐτῆ τὸν Παράδεισον; καὶ νὰ καταισχύνῃ ὅσους ἐκαυχοῦντο, νὰ ὑπάγουν μετὰ τοῦ Δεσπότου εἰς φυλακὰς καὶ εἰς Θάνατον; Οὕτω πρέπει νὰ κάμνωμεν καὶ ἡμεῖς, νὰ ὁμολογοῦμεν τὸν Χριστὸν εἰς πᾶσαν Θλῖψιν καὶ βάσανον, ἐὰν ἦτον καὶ πικρότατος Θάνατος, ὄχι ὡς ληστὴς μετανοημένος, ἀλλ' ὡς ἀληθεῖς Χριστιανοὶ καὶ τέκνα Θεοῦ· διατὶ πάντοτε πρέπει νὰ ἔχωμεν Θλίψεις, καὶ χωρὶς βασάνων δὲν ἀξιώνεται τινὰς ἀναπαυσεως· ὅτι ἐὰν ὁ Δεσπότης ἔπαθε τόσον, καὶ μὲ τὸ πάθος εἰσῆλθεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ μακαριότητα, πόσῳ μᾶλλον ἁρμόζει, νὰ πάθουν οἱ δοῦλοί του, διὰ νὰ κληρονομήσουν τὴν Βασιλείαν, ὁποῦ δὲν εἶναι ἐδική τους; Πῶς βολεῖ νὰ ἦναι ὁ δοῦλος ἀπὸ τὸν Δεσπότην τρανήτερος, καὶ ὁ μαθητὴς ἀπὸ τὸν διδάσκαλον; Ἐρεύνησε τῶν δικαίων πάντων καὶ ἁγίων προπατέρων τοὺς βίους ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆ κόσμῃ, νὰ καταλάβῃς αὐτὴ τὴν ἀλήθειαν. Ἴδε τὸν δίκαιον Ἄβελ, πῶς τὸν ἐφόνευσεν ὁ ἀδελφός του. Ἀναρίθμησον τὰς Θλίψεις καὶ παροικίας τοῦ Ἀβραὰμ, τὰς ὁποίας ἐκληρονόμησαν οἱ τούτου υἱοὶ καὶ διάδοχοι, ὁ Ἰσαὰκ, ὁ Ἰωσὴφ, ὁ Μωϋσῆς, καὶ ἄλλοι Προφῆται καὶ Πατριάρχαι. Τίς νὰ μὴ θαυμάσῃ εἰς τόσης πόνους τοῦ ἀειμνήστου Ἰὼβ καὶ παμμάκαρος, τὸν ὁποῖον μαρτυρᾷ αὐτὸς ὁ Δεσπότης, πῶς ἦτον, θεοσεβὴς τε καὶ ἄμεμπτος; Πόσα ἔπαθεν ὁ Προφητάναξ, καὶ πάντες οἱ πρὸ τοῦ νόμου Πατέρες; καθὼς πρὸς Ἑβραίους ὁ μακάριος Παῦλος ἐδήλωσεν· ὅτι ἔλαβεν ἐμπαιγμοὺς καὶ μάστιγας, δεσμοὺς καὶ φυλακὰς, λιθασμοὺς; καὶ ἄλλους διαφόρους Θανάτους. Καὶ ἐὰν ἔγεινε τόσον εἰς ἐκεῖνον τὸν παλαιὸν καιρὸν, ὁποῦ δὲν ἦτον νόμου τελείωσις, καὶ δὲν τὰς ἐβάρυνεν ὁ Θεὸς μὲ πολὺ φορτίον, ὡς Ἔθνος ἀχαμνὸν καὶ ἀδύνατον, πόσον νομίζεις νὰ ἔπαθον τῆς νέας Διαθήκης οἱ Ἅγιοι; οἱ ὁποῖοι, καθὼς ἔλαβον φῶς περισσότερον, διὰ νὰ γνωρίζουν τοὺς κυκρυμμένους Θησαυροὺς τοῦ Σταυροῦ, καὶ πλέον δύναμιν, διὰ νὰ τὸν στηρώσουν μὲ εὐκολίαν, ὅσον ἔπασχον, τόσον μᾶλλον καὶ ἐδόξαζον καὶ ἐδοξάζοντο· καὶ ἁπλῶς πάντες ἠκολούθησαν τὸν στρατηγόν μας Χριστὸν, ὅς τις προπορεύεται πάντων, καὶ βαστάζει τὸ φλάμπουρον τοῦ Σταυροῦ, μὲ τὸ ὁποῖον προστάζει, νὰ τοῦ ἀκολουθήσουσιν ὅλοι, ὅσοι ποθοῦσι νὰ λάβουν τῆς δόξης τὸν στέφανον. Ὁ Χριστὸς ἐθλίβη δι' ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ θλιβοῦμεν πρὸς σωτηρίαν μας; Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἠθέλησε νὰ ὑψωθῇ πρὸς τὸν Πατέρα διὰ μέσῳ τῆς καταφρονήσεως, καὶ ἡμεῖς οἱ ποταποὶ σκώληκες ποθοῦμεν τιμὰς καὶ ἐγκώμια; Δὲν μᾶς ἔταξεν ὁ Χριστὸς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον χαρὰν, ἢ ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ μόνον Σταυρὸν καὶ Θλῖψιν καὶ βάσανα, καθὼς τὸ ἀποδείχνει ὁ σοφὸς Αὐγουστῖνος μὲ ταῦτα τὰ λόγια· Ὅλη ἡ ζωὴ τοῦ Χριστιανῆ, ἐὰν θέλῃ νὰ ζήσῃ κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ Σταυρὸς καὶ Μαρτύριον· τὸ ἐναντίον ὅλου τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος τάσσει πλοῦτον, ἡδονὴν, καὶ ἀπόλαυσιν· ἔπειτα οἱ μωροὶ καὶ πλανεμένοι φιλόκοσμοι, μετὰ τὸν ὀλίγον καιρὸν τῆς εὐημερίας, νὰ βασανίζωνται εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν παντοτεινὰ μὲ ἄῤῥητον κόλασιν. Καὶ πάλιν ὅσοι μὲ ὑπομονὴν εἰς τὰς Θλίψεις ἀκολουθήσωσι τῷ Χριστῷ διὰ τὴν ὀλίγην καὶ πρόσκαιρον κακοπάθειαν, ὡς τέκνα Θεοῦ, καὶ συγκληρονόμοι Χριστοῦ, θέλουσιν ἀπολαύσει αἰώνια ἐκείνην τὴν ἀνείκαστον δόξαν τῆ Παραδείσου καὶ ἀνεκλάλητον. Λοιπὸν φανερὸν εἶναι, ὅτι ἡ στενὴ ὁδὸς εἶναι ὠφελιμωτέρα τῆς πλατείας καὶ εὐρυχώρου τῶν κοσμικῶν ἀπολαύσεων. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ πανάγαθος Θεὸς μᾶς παιδεύει ἐδῶ, ὡς Πατὴρ φιλόστοργος, ὁποῦ ἀγαπᾷ τὰ παιδία του, καὶ καθ' ἑκάστην νεθετᾷ καὶ ἐλέγχει τα· καὶ ὅταν ἰδῇ, ὅτι δὲν διορθώνεται μὲ τὸν λόγον μόνον καὶ μὲ τὸ πρόσταγμα, τὰς δίδει καὶ μάστιγας πρὸς ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν. Ὅτι ἐὰν δὲν μᾶς ἠγάπα ὁ Κύριος, δὲν μᾶς ἔθλιβεν, ἀλλὰ μᾶς ἄφινε νὰ κάμωμεν τὰ θελήματά μας. Καὶ πρέπει νὰ τοῦ γνωρίζωμεν μεγίστην εὐεργεσίαν, εὐχαριστοῦντες αὐτῷ, ὅτι μᾶς παιδεύει πρόσκαιρα, διὰ νὰ μὴ μᾶς κολάσῃ αἰώνια, καθὼς λέγει ὁ Ἰσιδώρος· ὅτι εἰς τὴν

ζωὴν ταύτην συγχωρεῖ ὁ Κύριος τοῖς ἁμαρτωλοῖς, καὶ ἀνόμοις, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ καὶ φίλων δὲν συγχωρεῖ. Εἰς τὴν μέλλουσαν, θέλει συγχωρήσει τοῖς ἐκλεκτοῖς, καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς νὰ κολάσῃ. Λοιπὸν ὁ γνωστικὸς ἄνθρωπος, ὁποῦ ἠξεύρει τὴν ματαιότητα τῶν κοσμικῶν ἀπολαύσεων, ταῖς μισεῖ, καὶ καταφρονεῖ ἐκ καρδίας· καὶ ὅταν ἔχῃ θλίψιν, τὴν ἀντισταθμίζει μὲ τὴν αἰώνιον δόξαν· καὶ ὄχι μόνον τὴν ὑπομένει ἀγόγγυστα, ἀλλὰ καὶ χαίρεται εἰς αὐτὴν, γινώσκων, ὅτι δὲν εἶναι ἄξια τὰ παθήματα ταῦτα πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν, τῆς ὁποίας δὲν ἀξιώνονται οἱ φιλόκοσμοι, ὁποῦ ἔχουσιν εὐτυχίαν, καὶ ἀπόλαυσιν· ὅτι ὁ ἀγαπῶν τὴν ἀμέλειαν καὶ ἀνάπαυσιν, οὐκ ἔστιν ἄξιος τῆς μελλούσης ἀγαλλιάσεως· Ἂς φοβηθοῦν, ὅσοι δὲν ἔχουσι θλίψεις, μήπως καὶ εὑρεθῶσιν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν κολασμένων οἱ ἄθλιοι. Ὢ πόσους πλανᾷ ὁ πλοῦτος, καὶ ἡ εὐτυχία τοῦ κόσμου, ἡ αὐτάρκεια, ἡ ὑγεία, ἡ παρουσία τῶν γυναικῶν καὶ τέκνων αὐτῶν, καὶ θαρροῦσιν, ὅτι διατὶ τοὺς ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς, τοὺς δίδει εὐημερίαν καὶ πᾶσαν ἀπόλαυσιν. Ὢ τοὺς ἄφρονας, καὶ δὲν τὸ γνωρίζουσιν, ὅτι πῶς ὅσον μένουν εἰς τοιαύτην κατάστασιν, εἶναι ἀσθενεῖς καὶ πτωχότατοι, καὶ τοὺς ἐγκατέλιπεν ὁ Δεσπότης διὰ τὴν ἀναισχυντίαν αὐτῶν; Σημεῖον φανερὸν καὶ ἀψευδέστατον εἶναι, ὅταν ἰδῇς τινὰ πλούσιον ἁμαρτωλὸν, καὶ ἔχει εὐτυχίαν πολλὴν, καὶ τοῦ ἔρχονται τὰ πράγματα ὅλα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς τὸν ἐμίσησε. Καὶ ἂν δὲν πιστεύῃς τοῦτο, ἄκουσον ἕνα θαῦμα ἐξαίσιον νὰ τρομάξῃς, ὁποῦ τὸ γράφει ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος Ἐπίσκοπος Μεδιολάνων, ὅς τις ἰδὼν αὐτὸ ὀφθαλμοφανῶς, μᾶς τὸ ἄφησεν εἰς τὰ συγγράμματά του διὰ παράδειγμα. Ἡγαίνοντας εἰς τὴν Ῥώμην οὗτος ὁ Ἅγιος, ἐσταμάτησε μίαν νύκτα, νὰ ἀναπαυθῇ εἰς τὸν οἶκον ἑνὸς πλουσίου εἰς ἕνα χωρίον, τὸν ὁποῖον ἠρώτησεν ὁ Ἅγιος, πῶς ἐπέρνα εἰς τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ, καὶ ἐὰν ἔλαβε θλῖψιν κανένα καιρόν; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. Ἐγὼ, Δέσποτά μου, ἔχω πλῆτον πολὺν, δοῦλος, τέκνα, ἀνεψιὸς καὶ ἐγκόνια, καὶ ὅλα μου τὰ πράγματα μὲ ἔρχονται εὐτυχισμένα, καὶ ποτὲ τινὰ θλῖψιν μὲ τὴν εὐχήν σου δὲν ἐδοκίμασα. Τότε παρευθὺς ἐγερθεὶς ὁ Ἅγιος, εἶπε ταῦτα πρὸς τοὺς ἀνθρώπους· ἂς φύγωμεν ὀγλήγορα, τέκνα μου, ἀπὸ τὸν κατηραμένον οἶκον τοῦτον, ὅτι ὁ Κύριος δὲν εἶναι ἐδῶ· σπουδαίως, ἀναχωρήσατε, πρὸ τοῦ νὰ μᾶς εὕρῃ ἡ θεία δίκη. Οὕτως εἶπε, καὶ εὐθὺς μὲ βίαν πολλὴν ἀνεχώρησε. Καὶ (ὢ τοῦ θαύματος) ἀκόμη δὲν ἦτον ἕνα στάδιον μακρὰν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν τόπον, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ, καὶ κατέπιεν ἐκεῖνον τὸν πλούσιον, μὲ ὅλον τὸν οἶκον, τοὺς συγγενεῖς καὶ τὰ πράγματα. Ταῦτα βλέπων ὁ Μακάριος, εἶπεν· Ὢ πόσην εὐσπλαγχνίαν μᾶς κάμνει ὁ Κύριος, ὅταν παιδεύει καὶ θλίβει μας εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ πόσον θυμώνεται κατ' ἐκείνων, ὁποῦ ἔχουσι χάριν. Ἔπρεπε νὰ τοῦ γνωρίζωμεν, καὶ νὰ τοῦ εὐχαριστοῦμεν εἰς τὰς ἐπισκέψεις ὁποῦ μᾶς στέλλει, διὰ τὴν πολλὴν ὠφέλειαν, ὁποῦ εὑρίσκομεν δι' αὐτῶν ὑπομένοντες, ἡ ὁποίαις εἶναι σημεῖον, πῶς εἴμεσθεν φίλοι του, καὶ μᾶς παιδεύει ὡς τέκνα του, κατὰ τὸν Ἀπόστολον· « Ὃν ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει, καὶ τὰ ἑξῆς ». Λοιπὸν ἐὰν εἴσθε χωρὶς παίδευσιν, γινώσκετε, ὅτι δὲν εἴσθε υἱοὶ νόμιμοι, ἀλλὰ νόθοι. Διατὶ γοῦν νὰ μισοῦμεν τοιαύτην παίδευσιν; διατὶ νὰ μὴν ἀποδεχθοῦμεν τοιούτου σοφωτάτου ἰατροῦ θεραπείαν; Διὰ νὰ λάβωμεν τὴν ὑγείαν τοῦ σκωληκοβρώτου σώματος, ὑπακούομεν τῶν σαρκικῶν ἰατρῶν, καὶ στέργομεν νὰ μᾶς ἰατρεύουν (ὁποῦ ἠμποροῦσι νὰ σφάλλουν ὡς ἄνθρωποι) μὲ πικρὰ ποτὰ, καὶ κοπὴν σιδήρου, καὶ πυρὸς καύματα· καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸν πάνσοφον ἰατρὸν, ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ σφάλλῃ ποτὲ, δὲν ὑποδεχόμεθα διὰ τὴν τῆς ψυχῆς σωτηρίαν τὴν θεραπείαν τῶν θλίψεων; Μεγάλη δυστυχία εἶναι τῶν ἀνόμων ἡ εὐτυχία· ὅτι βλέποντες ἐκεῖνοι πῶς δὲν παιδεύονται, τολμοῦσι καὶ πράττουσι χειρότερα ἀνομήματα· καὶ ἔτω πάλιν νὰ μὴν ἦναι τινὰς παιδευόμενος, εἶναι σημεῖον κολάσεως, ὅτε ὁ ἐχθρὸς δὲν πειράζει τοὺς φίλους του. Καὶ πάλιν νὰ μισῇ τὴν θλῖψιν, νὰ μὴ τὴν δέχεται, εἶναι σημεῖον θανάτου· καθὼς βλέπομεν εἰς τὸν ἄρρωστον,

ὅταν μισῇ τὰ ἰατρικὰ, καὶ τὸν ἰατρὸν ἀποστρέφεται. Φανερὸν εἶναι γοῦν, καθὼς ἀπεδείξαμεν, ὅσον ἀγαπᾷ τινὰ ὁ Θεὸς περισσότερον, τόσον τὸν δίδει ἐδῶ πρὸς ὥραν σωτηριώδη καὶ ὠφέλιμον τῷ πνεύματι παίδευσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Διὰ ποίαν αἰτίαν οἱ δίκαιοι ἔχουσι θλίψεις εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον; καὶ οἱ ἁμαρτάνοντες ἄνεσιν.

Μὴ παραζήλευε ἐν πονηρευομένοις, μηδὲ ζήλου τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηρανθήσονται, λέγει ὁ Προφήτης Δαυίδ. Πολλαὶ ἀδικίαι καὶ ἀνομίαι γίνονται τὴν σήμερον εἰς τὸν Κόσμον. Αὐτοὶ δὲ, ὅπου ταῖς πράττουσι, φαίνεται, πῶς ἔχουσιν εὐτυχίαν καὶ μακαριότητα. Οἱ δὲ εὐλαβεῖς καὶ ἐνάρετοι, διαφόρους θλίψεις καὶ βάσανα. Ὅμως μὴ θαυμάζῃς εἰς τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε, νὰ ζηλεύῃς εἰς τὸ πονηρὸν, καὶ νὰ προκρίνῃς τῶν ἁμαρτωλῶν τὴν μερίδα, νομίζωντας τάχα ὅτι πῶς νὰ ἦναι καλότυχοι· διατὶ τοὺς ἀγαπᾷ ὁ Κόσμος, καὶ δίδει τους πλοῦτον καὶ μακαριότητα πρόσκαιρον. Περὶ τούτου καὶ ὁ Προφήτης Ἀββακοὺμ ἐθαύμαζε, λέγων· Διατὶ, Κύριε, οἱ ἀσεβεῖς καταδυναστεύουσι τοὺς δικαίους, καὶ δὲν τοὺς βοηθᾷς; Τὸ αὐτὸ καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας, καὶ ἕτεροι ἔλεγον· Διατὶ, Κύριε, ἔχουσιν οἱ ἄνομοι τόσην εὐτυχίαν εἰς τὴν ζωήν τους; Πόθεν ἔρχεται τόσον ἀγαθὸν ἑνὸς, ὅπου κακῶς πολιτεύεται; Ταῦτα ἐλάλησαν οἱ Προφῆται, ὄχι διὰ νὰ μὴ γνωρίζουσι, πῶς δίκαιαι εἶναι αἱ κρίσεις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶς φανερώσουν, πόση διαφορὰ εἶναι ἀπὸ τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ, ἕως ταύτην τὴν ἀνθρωπίνην, ἥτις δὲν φθάνει νὰ καταλάβῃ τὴν πάνσοφον οἰκονομίαν τοῦ παναγάθου, ὁ ὁποῖος δὲν δίδει τὰς θλίψεις τοῖς ἀνόμοις ἐδῶ, διὰ νὰ τοὺς κολάσῃ αἰώνια, καὶ παιδεύει μᾶλλον τοὺς φίλους τὸ, διὰ νὰ τιμηθῶσι πλέον εἰς τὴν Οὐράνιον Βασιλείαν, νὰ λαβοῦσιν ἀξιώτερον στέφανον. Τὰ βόδια, ὁποῦ μελετοῦν νὰ σφάξουσιν εἰς τὸ μακελλίον, ἀφίνουν καὶ βόσκουσιν ὅπου θέλουσι, διὰ νὰ παχύνουν, ἀμὴ τὰ καμάτερὰ, ὁπὸ φυλάττουν διὰ τὴν δουλευσιν, κρατοῦσι σιμά τους, καὶ βασανίζουσιν. Οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ἀφίνει εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, καὶ παχαίνουν οἱ ἄτυχοι καὶ μοχθηροὶ εἰς τὰ ἡδονὰς τῆς σαρκὸς καὶ ἀπόλαυσες, διατὶ εἶναι προωρισμένοι τῆς αἰωνίου κολάσεως· ἀμὴ τοὺς δικαίους πειράζει καὶ βασανίζει, διὰ νὰ τοὺς ἔχῃ πάντοτε εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ τὸ οὐράνιον. Τὰ κάρπιμα δένδρα, ὁποῦ δίδουσιν ὄφελος καὶ διάφορον, τὰ ῥαβδίζουν οἱ ἄνθρωποι κάθε χρόνον, καὶ μαστιγώνουσι, καὶ τζακίζουσι τὰ κλωνάρια τους, διὰ νὰ τοὺς δώσουσι τὸν καρπὸν, τὰ δὲ ἄκαρπα, ὁποῦ δὲν δίδουν τινὰ ὠφέλειαν, ἀγκαλὰ καὶ δὲν τὰ ῥαβδίζουν ὥσπερ τὰ εὔκαρπα, ἀλλ' ὅμως ἀφοῦ τραφῶσι καὶ μεγαλώσουσι, τὰ κόπτουσι καὶ ξερίζώνουσι παντελῶς, καὶ τὰ καίουν ὡς ἀνωφέλευτα· οὕτω καὶ οἱ ἐνάρετοι, ὁποῦ δίδουν ὄφελος μὲ τὰ ἔργα τους, λαμβάνουσιν εἰς τὸν Κόσμον θλίψεις καὶ μάστιγας· τοὺς δὲ ἁμαρτωλοὺς δὲν παιδεύει ἐδῶ ὁ δίκαιος Κριτὴς, ἀλλὰ τοὺς φυλάττει νὰ τοὺς καταναλύσῃ τελευταῖον εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως. Λέγει ἡ Γραφὴ τῶν Βασιλειῶν, ὅτι τοὺς λίθους, ὁποῦ ἔβαναν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ἐπελεκοῦσαν, καὶ ἐλέπτυναν ἔξωθεν τοῦ Ναοῦ, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἤθελασι φτιάσῃ, καὶ νὰ τοὺς εὐθύνουσιν ἱκανῶς μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, τοὺς ἔθεταν εἰς τὸν τόπον τους, χωρὶς ταραχὴ καὶ κτύπον σφύρας ποσῶς, ἢ ἄλλου τινὸς ὀργάνου σύγχυσιν. Τοιουτοτρόπως καὶ ὅσοι ἔχουσι νὰ βαλθοῦσιν ὡς λίθοι ἔντιμοι εἰς τὴν θείαν οἰκοδομὴν τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλὴμ, κάμνει χρεία νὰ πελεκισθῶσιν ἐδῶ ἔξω εἰς τοῦτον τὸν Κό-

σμον, μὲ σφύραις τιμωριῶν καὶ θλίψεων· ὅτι εἰς τὸν θεῖον οἶκον ἐκεῖνον δὲν εἶναι καμμία θλίψις, ἢ σύγχυσις, ἢ πεῖνα, ἢ δίψα, ἢ τιμωρία, ἢ βάσανος, καθὼς λέγει ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν. Αὐτὴ γοῦν εἶναι ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ἀφίνει τοὺς φίλους του καὶ πάσχουσιν ἐδῶ διαφόρους θλίψεις, εἰς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχωμεν μεγάλην χαρὰν, ὅταν ἔρχωνται· νὰ ταῖς ὑποδεχώμεθα ὡς δῶρον καὶ χάρισμα, καὶ ὡς ἰατρείαν, ὁπῦ μᾶς στέλλει μὲ πολλὴν ἀγάπην ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ Οὐράνιος.

Ἐὰν ὁ Κύριος, ὅταν ἐβάλετο ὁ Πέτρος νὰ ἐμποδίσῃ τὸ πάθος αὐτοῦ μὲ τὴν μάχαιραν, τὸν ἐκαταδίκασε, λέγων· Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην. Τὸ ποτήριον, ὁποῦ μοῦ ἔδωκεν ὁ Πατὴρ, δὲν θέλεις νὰ πίω; ὀνομάζων ποτήριον ἀπεσταλμένον ἐκ τοῦ Πατρὸς, τοὺς ἐμπαιγμοὺς, τιμωρίας, καὶ θάνατον, ὁπῦ ἔμελλε νὰ πάθῃ διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν· διατὶ νὰ μὴν εἰποῦμεν καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ, καὶ νὰ πιστεύωμεν, ὅτι πᾶσαι αἱ θλίψεις καὶ τὰ ἐναντία ὁπῦ μᾶς ἔρχονται, εἶναι ποτήριον θεραπευτικὸν, καὶ ἰατρεῖαι ὁπῦ μᾶς στέλλει ὁ ἐπουράνιος ἰατρὸς, μὲ πατρικὴν ἀγάπην πρὸς σωτηρίαν μας; Ἰδοὺ λοιπὸν, ὦ Χριστιανὲ, μίαν παράκλησιν νὰ τὴν ἔχῃς, πιστεύων, ὅτι πᾶσαι αἱ θλίψεις ἢ ἀπὸ δαιμόνων ἐπήρειαν ἔλθωσιν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων, ἢ ἄλλης τινὸς περιστάσεως, εἶναι μία ὠφέλιμος θεραπεία, ὁποῦ σῦ στέλλει ὁ Πατὴρ ὁ Οὐράνιος, διὰ νὰ καθαριθῇ ἡ ψυχή σου· καὶ ἐὰν πικρίζῃ εἰς τὴν σὴν γεῦσιν, ὅταν τὴν πίνῃς, μὴ βαρεθῇς, ὅτι ἡ πικρία ἐκείνη σῦ προξενεῖ τὴν ποθουμένην ὑγείαν, καθὼς τὰ βότανα καὶ ἰατρικὰ τῦ σώματος, ὁποῦ κατασκευάζουν οἱ ἰατροὶ, εἶναι ἄνοστα καὶ πικρώτατα. Πολλάκις δὲ εὐγάνουν καὶ αἷμα, καὶ καίουσι, καὶ κόπτουν τὰ ἄχρηστα καὶ διεφθαρμένα μέλη, καὶ ῥίπτουν αὐτά· τὰ ὁποῖα ὅλα ταῦτα δίδουσι πόνον πολὺν καὶ τιμωρίαν τῷ πάσχοντι· ὅμως τὰ ὑπομένει καρτερικῶς γινώσκων, ὅτι ἐξ αὐτῶν ἀπολαμβάνει τὴν ποθουμένην ὑγείαν· ἔτω καὶ πᾶσαι αἱ θλίψεις καὶ τὰ λυπηρὰ, ὁπῦ μᾶς ἔρχονται εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, εἰσὶν ἰατρεῖαι πνευματικαὶ, στελλόμεναι παρὰ τοῦ Οὐρανίου ἰατροῦ εἰς ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς μας. Τοῦτο ἐσημείωνεν ἡ χολὴ ἐκείνη, ὁποῦ ἔβαλεν ὁ Τωβὴτ εἰς τὲς ὀφθαλμούς του, μὲ τὴν ὁποίαν ἀπόλαυσε τὸ φῶς. Μὲ τὴν πικρίαν τῶν θλίψεων λυτρώνεται ὁ ἁμαρτωλὸς ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀβλεψίαν, κατὰ τὸν Μέγαν Γρηγόριον, ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ τετυφλωμένοι ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, φωτίζονται μὲ τὴν τιμωρίαν. Ὅταν ἔῤῥιψαν τὸν Ἰωσὴφ οἱ ἀδελφοί τε εἰς τὸ ξηροπήγαδον, δὲν ἐννοήσαν τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν, ἕως ὁποῦ τοὺς ἔστειλεν ὁ Θεὸς τὴν μεγάλην θλῖψιν, καὶ τότε ὡμολογοῦσαν, λέγοντες· Δικαίως πάσχομεν αὐτὰ ὅλα διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ὁποῦ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ μας ἐπράξαμεν. Ἰδὲ, πόσην ὠφέλειαν δίδει ἡ θλῖψις, νὰ φωτίζῃ τοὺς τυφλοὺς, καὶ τοῖς ἀγνώστοις νὰ δίδῃ σύνεσιν; Δὲν ἤθελεν ὁ Πέτρος, νὰ τῦ νίψῃ τοὺς πόδας ὁ Κύριος, ὅτι δὲν ἐγνώριζε τότε τὴν πάνσοφον γνώμην τοῦ διδασκάλε του, καθὼς αὐτὸς τὲ εἶπεν, ἐκεῖνο ὁποῦ κάμνω ἐγὼ, ἐσὺ δὲν ἠξεύρεις τώρα, ἀμὴ ὕστερα θέλεις τὸ γνωρίσει. Ἀφοῦ δὲ τῦ εἶπεν, ὅτι ἐὰν δὲν τὸν νίψῃ, δὲν ἔχει μέρος μετ' αὐτοῦ, ἐσταμάτησε μετὰ φόβου πολλῦ καὶ τὸν ἔνιψεν. Οὕτω καὶ σὺ δὲν γινώσκεις τώρα τὴν αἰτίαν, διατὶ σὲ πλύνει ὁ Κύριος μὲ τὰ ὕδατα τῶν θλίψεων, ἀμὴ ὅταν ἰδῇς τὴν λαμπρότητα, ὁπῦ λάβῃ ἡ ψυχή σε ἀπὸ τῦτον τὸν νιπτῆρα τῶν λυπηρῶν, θέλεις εὐχαριστῶ τῷ Δεσπότῃ, ὁπῦ ἐὰν δὲν σὲ ἤθελε νίψει, δὲν εἶχες μέρος μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Βασιλείαν του. Ἕως ὁποῦ εἶχεν ὁ ἄσωτος Υἱὸς τὸν πατρικὸν πλῦτον, ἐξοδίαζεν, ἔτρωγεν, ἔπινεν, ἔκαμνε τὰ θελήματά του, καὶ δὲν ἤρχετο ποτὲ εἰς μετάνοιαν, ἀμὴ ὡς τὸν ἔκαυσεν ὁ πάνσοφος ἰατρὸς μὲ τὸ πῦρ τῆς πενίας, τοῦ λιμοῦ, καὶ τῆς ἄλλης ταλαιπωρίας, ἀφῆκε τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς, καὶ ἔδραμεν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον σωφρονισμένος. Εἶτι κάμνει ὁ κόπανος εἰς τὸν σῖτον, τὸ ῥινὶ καὶ ἡ λίμα εἰς τὸν σίδηρον, καὶ ἡ κάμινος τοῦ χρυσίου, τὸ αὐτὸ κάμνει καὶ ἡ θλῖψις εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἤγουν καθαίρει πάσης ἀσχημίας, καὶ ἐκλαμπρύνει τον. Ἐὰν οὖν μᾶς ὠφελοῦσιν αἱ θλίψεις, καὶ προξενοῦσι τοσοῦτον, διάφορον, διατὶ νὰ ταῖς μισοῦμεν οἱ ἄφρονες;

καὶ νὰ μὴν εὐχαριστοῦμεν τὸν Ἐπιφάνιον ἰατρὸν, ὁποῦ ταῖς δίδει εἰς ὑγείαν μας, καθὼς εὐχαριστοῦμεν καὶ τὸν σωματικὸν, καὶ μετὰ χαρᾶς τὸν πληρώνομεν; Ὅσοι ἔχουσι φῶς παραμικρὸν καὶ φόβον Θεοῦ, πιστεύουν, ὅτι ὅλον ἐκεῖνο ὁποῦ τοὺς συμβαίνει, ἔρχεται ἄνωθεν ἐκ Θεοῦ, ὅτι οἱ ἄνομοι δὲν ἤθελαν ἔχει εἰς τοὺς δικαίους ἐξουσίαν τινὰ ἐὰν δὲν ἦτον Θεοῦ παραχώρησις, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Πιλάτῳ· Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν ἐν ἐμοὶ, εἰμὴ ἦν σοι δεδωμένον ἄνωθεν. Καὶ τοῦτο ὄχι μόνον εἰς τὰς ὀρατὰς ἐχθρὰς εἶναι βέβαιον, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀορατους· ὅτι ἐὰν καὶ σπουδάζῃ ὁ δαίμων πάντοτε, νὰ πειράζῃ τοὺς δικαίους, καὶ νὰ τοὺς θλίβῃ, ὅμως ὅλη του ἡ βία καὶ δύναμις εἶναι ματαία, καὶ ἄκαιρος, ἐὰν δὲν τοῦ δώσῃ τὴν ἐξουσίαν ὁ Κύριος. Τοῦτο, λέγω, γινώσκοντες οἱ πιστοὶ, βιάζων τοῦ λόγου τους, νὰ νικήσουν τὸν πειρασμὸν μὲ τὴν θείαν δύναμιν, καὶ δὲν παραπονοῦνται τοῦ μέσου, ὁποῦ τοὺς θλίβει, ὅτε κυττάζων τὸ ὄργανον, ὁπῦ δίδει τὴν ζημίαν. Δὲν λέγουσι τύχην, ἢ ῥοιζικὸν, ἀλλὰ πάντα ὑποδέχονται εὐχαρίστως ἀπὸ χειρὸς Κυρίου πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομούμενα. Δὲν θυμώνονται κατὰ τῶν θλιβόντων αὐτοὺς, ἢ ἄλλων κτισμάτων, ἀλλὰ μάλιστα τοὺς ἀγαποῦσιν ὡς αἰτίαν τῆς σωτηρίας τους. Καθὼς καὶ Ἰὼβ ὁ μακάριος, ὅταν ἔπαθε τοσαύτας ζημίας, δὲν εἶπεν, αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ μοῦ τὰ ἔδωσαν οἱ γονεῖς, αὐτὰ τὰ τέκνα τὰ ἐγέννησεν ἡ ὁμόζυγός μου, καὶ οἱ κακοὶ ἄνθρωποι, τὸ πῦρ, ἡ ταραχὴ τῶν ἀνέμων, καὶ οἱ δαίμονες μὲ ὑστέρησαν, ἀλλὰ εἶπεν· Ὁ Κύριος μοῦ τὰ ἔδωσεν, ὁ Κύριος τὰ ἐπῆρε. Καθὼς ἐφάνη τοῦ Κυρίου, ἔτως ἐγένετο. Εὐλογημένον νὰ εἶναι τὸ ὄνομά του. Ὁμοίως καὶ ὅταν ἦτον ἀσθενημένος καὶ ὅλος πεπληγωμένος, ἔλεγε· Τὰ καλὰ ἐδεχθημεν ἐκ χειρὸς Κυρίου, καὶ τὰ κακὰ νὰ μὴν ὑπομείνωμεν; Οὕτω καὶ ὁ Πάγκαλος Ἰωσὴφ γινώσκων, ὅτι ἦτον θεϊκὴ νεῦσις, νὰ πάθῃ ἐκεῖνο, ὁποῦ τοῦ ἔκαμαν οἱ ἀδελφοί του, δὲ ἐσκανδαλίσθη ποσῶς, οὔτε εἶχεν ἄμυναν κατ' αὐτῶν. Οἱ φιλόσαρκοι καὶ ἀτελεῖς ἄνθρωποι, ὁπῦ διὰ τὴν μικροψυχίαν αὐτῶν, δὲν ἔχουσιν εἰρήνην ποτὲ, δὲν γνωρίζουν τῆς θλίψεως τὴν ὠφέλειαν, οὔτε γνώθουσι τὴν αἰτίαν, ἀλλὰ μόνον θυμώνονται κατὰ τῶν θλιβόντων αὐτοὺς, καὶ ἀμύνονται. Καθὼς ὁ σκύλος, ὅταν τὸν δώσῃ τις μὲ τὸν λίθον, τὸν ἁρπάζει, καὶ δαγκάνειτον ἀπὸ τὸν θυμόν του, οὕτω καὶ αὐτοὶ βλέπουσι τὸν Θεὸν οἱ ἄφρονες, ὁπῦ τοὺς παιδεύει, ἀλλὰ μόνον τὰ ὄργανα μάχονται, καὶ διὰ τὴν ἀνυπομονησίαν τους, δὲν εὐγάζουν ἀπὸ τὴν θλῖψιν τινὰ ὠφέλειαν. Ὁ γνωστικὸς μαθητὴς, ὅταν τὸν δέρνῃ ὁ διδάσκαλος, ἢ ὁ πατέρας του, δὲν κυττάζει τὴν ῥάβδον, νὰ ἀμύνεται κατ' αὐτῆς (ἐπειδὴ αὐτὴ δὲν κινᾶται ἀφ' ἑαυτοῦ της) ἀλλὰ μόνον δέεται καὶ παρακαλεῖ τὸν μαστίζοντα, νὰ τὸν λυπηθῇ, νὰ τὸν παιδεύσῃ κουφότερον. Οὕτω καὶ ὁ εὐγνώμων Χριστιανὸς, δὲν κυττάζει ποτὲ ἐκεῖνον, ὁποῦ τὸν θλίβει, ἐὰν ἦναι τραχύτερος ἢ μικρότερος, ἐὰν δικαίως ἢ ἀδίκως τὸν ἐζημίωσεν, ἀλλὰ ζητᾷ τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν, λέγων ἐν ἑαυτῷ τοιαῦτα· Πρέπει σε τοῦτο ἁμαρτωλὲ, καὶ ἄλλο χειρότερον. Εὐλογημένοι οἱ σὲ διώκοντες, καὶ οὕτω μεμφόμενος ἑαυτὸν, καὶ δεόμενος ὑπὲρ τῶ πλησίον, νικᾷ τὸν Διάβολον, καὶ τῆς σαρκὸς τὴν ὑπερηφανίαν. Καὶ ἐὰν ἰδῇ, ὅτι ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ θλῖψις αὐξάνει περισσότερον, ὑποδέχεται ταύτην μετ' εὐλαβείας, γινώσκων, ὅτι ὁ Κύριος ἐστιν ἐν αὐτῇ. Εὐχαριστᾷ αὐτοῦ εἰς τοιαύτην ἁγίαν ἐπίσκεψιν, καὶ ὅτως τὴν ἐλαφραίνει πολλὰ, καὶ μένων νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος, ἀπολαμβάνει μισθὸν ἀναρίθμητον. Ὦ θαυμαστῆς καὶ ἀηττήτε δυνάμεως τῶ Σταυρῶ, καὶ μακάριος ὅς τις τὸν γνωρίζει, καὶ εὐχαρίστως αὐτὸν ὑποδέχεται ὡς ἐκ προσώπου Κυρίου διὰ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν στελλόμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Ὅτι πρέπει νὰ ἐπιθυμοῦμεν τὰς θλίψεις διὰ τὴν ὠφέλειαν, ἣν δι' αὐτῶν ἀπολαμβάνομεν.

Δὲν δύνεται νὰ πιστεύσῃ ὁ φιλόσαρκος καὶ μικρόψυχος, ὅτι ὁπόταν μία ψυχὴ εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος ἔχῃ θλίψεις καὶ πειρασμούς, τότε μᾶλλον πλησιάζει τῷ Θεῷ, καὶ αὐτὸς πρὸς ἐκείνην· οὕτως ἔχει ἀναμφιβόλως ἡ ἀλήθεια, ὅτι ὅστις ὀλίγον πάθῃ διὰ τὸν Χριστὸν, ὀλίγον ἔχει καὶ τὸν μισθὸν, καὶ ὅσον μᾶλλον βασανισθῇ, τόσον παρὰ Θεοῦ θέλει δοξασθῇ εἰς τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ τὴν οὐράνιον. Τοῦτο δὲν καταλαμβάνει ὁ σαρκικὸς, ὅτι ὡς ἀσθενὴς ὁποῦ εἶναι ἡ σὰρξ, ἐναντιεῖται, καὶ μισεῖ τὸ πάθος ὀλότελα. Ἀμὴ ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος, ὁποῦ εἶναι σχεδὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς τὰ πάθη ἐλεύθερος, τὸ γινώσκει καλὰ, καὶ ἠξεύρειτο, καὶ πάντοτε ἐπιμελᾶται νὰ χαλινώνῃ τῆς σαρκὸς τὰς ὀρέξεις, καὶ νὰ τὴν ὑποτάσσῃ τῷ πνεύματι, ὡς χεῖρον τῷ κρείττονι. Ὢ τῆς χάριτος, καὶ δυνάμεως τοῦ Σταυροῦ! Ὅταν ὁ Χριστιανὸς ζημιώνεται πράγματα, χρήματα, καὶ ἕτερα ἀξιώματα, τότε μᾶλλον κερδαίνει καὶ ἀποκτᾷ. Ὅταν ἔχῃ τινὰ βαρέαν ἀσθένειαν, ἢ ἄλλην θλῖψιν, τότε σκιρτᾷ καὶ εὐφραίνεται. Ὅταν αὐτὸν καταφρονᾷ ὁ κόσμος, καὶ τὸν βδελύττεται τότε εἶναι μάλιστα ἔνδοξος· καὶ ὅταν ἦναι πληγωμένος καὶ δριμύτατα κολαζόμενος, καὶ πάσχει σκληρότατον θάνατον, τότε εἶναι μᾶλλον νικητὴς, τροπαιοῦχος, καὶ ὑπερθαύμαστος. Ὢ τῶν παραδόξων πραγμάτων! Οἱ πολέμιοι καὶ φονεύοντες, νὰ νικῶνται φρικτῶς ἐμπαιζόμενοι· καὶ οἱ πολεμούμενοι καὶ φονευθέντες, νὰ μένουσιν ἄτρωτοι καὶ ἐντίμως ἀεὶ δοξαζόμενοι. Ὢ σοφοὶ τοῦ κόσμου, διῶκται τῶν Χριστιανῶν, καὶ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων σκληροὶ πολέμιοι. Τάχα δὲν τὸ γνώθετε, ἄφρονες, ὅτι ὁπόταν ἐξουθενεῖτε καὶ καταπατεῖτε (ὅσον εἰς τὴν σάρκα) τὸν Χριστιανὸν, καὶ θαρρεῖτε, ὅτι ἐσβύσετε τὸ ὄνομά του καὶ παντελῶς ἐξαλείψατε, τότε εἶστε αἰτία σ' εἰς, καὶ τὸν ὑψώνετε ἐνώπιον Θεοῦ, μὲ τὰς τιμωρίας ὁποῦ τοῦ δίδετε; καὶ δοξάζεται παρὰ Θεοῦ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα; Καθὼς συνέβη τῷ Ἰωσὴφ, ὁποῦ τὸν ἐπούλησαν οἱ ἀδελφοί τε διὰ τὸν φθόνον τους, νομίζοντες μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, νὰ τὸν ἀφανίσουν ὁλότελα, νὰ μὴν ἀκουσθῇ πλέον εἰς τὸν κόσμον τὸ ὄνομά του· ἀλλὰ ἐκεῖνον τόσον ὁ Κύριος τὸν ἐτίμησε, καὶ ἐδόξασε, ὁποῦ ὅταν ἐπέρνα πᾶς ἕνας ἀπ' ἐμπροστάτου, ἔκλινε τὸ γόνυ καὶ ἐπροσκύνα τον. Τὸ αὐτὸ γέγονε καὶ εἰς τοὺς τρεῖς παῖδας, οἵτινες καταφρονήσαντες τὸν ἐπίγειον βασιλέα διὰ τὸν ζῆλον τῶ οὐρανίου, δὲν ἠθέλησαν νὰ προσκυνήσουσι τοὺς θεοὺς αὐτοῦ, οὔτε τὴν τούτου χρυσέαν στήλην. Ὅθεν ἔρριψεν αὐτοὺς ὁ ἀνόητος εἰς τὴν κάμινον, νομίζωντας νὰ ἀφανισθοῦσιν ἀπὸ τὴν στίαν· ἀλλ' αὐτοὶ ἐξῆλθον ἀκέραιοι ἀπὸ τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς, καὶ ἐδοξάσθησαν ὑπὸ πάντων· ὁ δὲ βασιλεὺς κατησχύνθη, ὁμολογῶν, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλος Θεὸς ἰσχυρὸς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν γῆν νὰ θαυματουργᾷ, εἰμὴ μόνον ὁ Θεὸς τοῦ Σιδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγώ. Ποίαν θλίβιν οὐν ὁριμυτέραν ἐμπόρουν νὰ ἔχουσιν οὗτοι οἱ νέοι, ὥσπερ νὰ τοὺς ῥίψουσιν εἰς τὴν κάμινον; Ἀλλὰ ὅσον ἦτον ὁ διωγμὸς τρανήτερος, τόσον μᾶλλον ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἐδοξάσθησαν. Τὸ αὐτὸ φαίνεται καὶ εἰς τὸν Προφήτην Δανιὴλ, ὅταν τὸν ἔρριψαν εἰς τὸν λάκκον· ἔπειτα ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, ὅτι δὲν τὸν ἔφαγαν οἱ λέοντες, ἐθαύμασε, καὶ προστάσσει νὰ ῥίψουν ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐκατάβαλαν, τοὺς ὁποίους ἐξέσχισαν εὐθὺς τὰ θηρία, καὶ ἐκατάφαγαν. Ὢ ἀνθρωπίνη σοφία ψευδομένη, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀφροσύνη καὶ πονηρία· πόσην διαφορὰν ἔχεις ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴν ἀλήθειαν καὶ σοφίαν· ὅτι ὅταν θαρρῇς νὰ νικᾷς, μὲ τὸ νὰ κακοποιῇς, καὶ φονεύῃς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ τότε μᾶλλον ὑψώνεις καὶ μεγαλύνεις τους. Κύτταξε τὸν

ἀνόητον Ἡρώδην, πῶς διὰ νὰ θανατώσῃ τὸν Χριστον, ἐφύνευσε τόσην πληθὺν ἀνεύθυνον· μὴ γνώθωντας ὁ ἀσύνετος, ὅτι μὲ τὸν θάνατον τοὺς ἐπροξένησε τὴν ζωὴν, κάμνωντάς τους, νὰ ἀπολαύσουν τὸν τοῦ Μαρτυρίου ἄφθαρτον στέφανον· καὶ ὁ φόνος μὲ τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε νὰ τοὺς ἀφανίσῃ, ἦτον αἰτία, νὰ τοὺς ἑορτάζῃ τώρα ἡ Κτίσις καὶ ἔμεινεν αὐτὸς μὲ περιγελασμένος, ὁ δὲ Χριστὸς ζῶν αἰδίως ὑπερδεδοξασμένος.

Ἀλλὰ τί νὰ εἰποῦμεν διὰ τοὺς μεγάλους Βασιλεῖς καὶ Αὐτοκράτορας, οἵτινες ἐνόμιζαν νὰ ἐξαλείψουν τὴν Χριστιανοσύνην τελείως, ὅταν ἐκόλαζαν τοὺς Πιστοὺς μὲ τοσαῦτα τιμωρικὰ ὄργανα; ἀμὴ διατὶ δὲν εἶναι σοφία, οὔτε βουλὴ κατὰ τοῦ Κυρίου, ὅσον οἱ Πιστοὶ ἐκολάζοντο, τοσοῦτον ἡ Πίστις ηὔξανε, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Χριστιανῶν ἐμεγάλωνεν. Ὦ καρτερία Χριστιανῶν εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ἀήττητον Πίστιν! ἐπειδὴ καὶ καμμία δύναμις ἔξωθεν δὲν ἠμπορεῖ νὰ σὲ νικήσῃ, εἰς τὴν πιστὴν καρδίαν ἐκείνην ὁποῦ εὑρίσκεσαι· ἦτις εἶναι τοσοῦτον στερεωμένη διὰ μέσου σου, ὁποῦ δὲν ψηφᾷ θάνατον, διὰ τὸν Χριστὸν τὸν Σωτῆρά μας. Ὁ ἀγαπῶν τὸν Σταυρὸν, ἐὰν καὶ εἰς θλίψεις εὑρίσκεται, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Μαρτύριον, στέκει στερεὸς εἰς τὴν Πίστιν, καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, δὲν αἰσθάνεται πλέον Σταυρὸν, ὥσπερ νὰ μὴ τὸν εἰσήκωνε· καὶ αἰσθανόμενος εἰς αὐτὸν τὸν Παράδεισον, ἀγάλλεται μὲ τοὺς Ἀποστόλους εἰς τοὺς ὀνειδισμοὺς, καὶ ῥαπίσματα καὶ ἄλλα τοιαῦτα· καὶ οὕτως ἀθλῶν, νικᾷ τοὺς ἀνθρώπους, τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὸν Διάβολον, καὶ μὲ τὴν ὑπομονὴν καὶ πραότητα ταπεινώνει ἐκείνους, ὁποῦ τὸν θλίβουσι. Καθὼς ἕνας ἐνάρετος ἀδελφὸς ὁποῦ εἶχε θλίψεις ἀπὸ τινάς, μοῦ εἶπεν ἀπάνω εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην αὐτὰ τὰ λόγια· Ἐγὼ θέλω νὰ κάμω κόπον μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ὑπομένων τὰς ὕβρεις καὶ διωγμούς, χωρὶς ποσῶς νὰ ἀνταποκρίνωμαι, ἕως ὁποῦ οἱ θλίβοντές με νὰ μὲ ἀγαπήσουσιν ὕστερον, καὶ ὅσοι μὲ ἐδυσφήμισαν, ἔχωντας ἐγὼ εἰς αὐτὰς εὐσπλαγχνίαν, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ δι' αὐτοὺς, καὶ λέγωντας καλὸν δι' ἐκείνους, νὰ μὲ τιμήσουν εἰς ὀλίγον καιρὸν, καὶ ὅσοι ἠθέλησαν νὰ μὲ βλάψουσι, κάμνοντάς τους ἐγὼ δι' ἀντάμειψιν ὅσον καλὸν δυνηθῶ, νὰ μετανοήσουν τὸ σφάλμα τους, ἐλεγχόμενοι ἀπὸ τὴν οἰκείαν συνείδησιν, νὰ ἔλθουν ταχέως, νὰ μοῦ ζητήσουν συγχώρησιν. Βλέπεις ἀρετὴν θαυμάσιον; Πολλαῖς φοραῖς συνέβαινε τοῦ ἐναρέτου ἀνδρὸς, καὶ ἐταπείνωνε μὲ τὴν πολλὴν ὑπομονὴν τοὺς ἐχθρούς του, καὶ τοῦτο ἐκ θείας προνοίας καὶ γνώσεως, ἥτις ἐνέργα, καὶ ἐγίνετο ἡ ἔκβασις τῶν πραγμάτων κατὰ τὸν λόγον του. Ἡ ὑπομονὴ τῶν θλίψεων μᾶς κάμνει, καὶ νικοῦμεν, καὶ δοξαζόμεσθεν οὐ μόνον παρὰ Θεῷ ἀλλὰ καὶ παρὰ ἀνθρώποις. Ὅταν ἐκέλευσεν ὁ ἀσεβέστατος Νέρων νὰ καθηλώσουν εἰς τὸν Σταυρὸν τὸν Πέτρον, ἐὰν ἤθελεν εἰπῇ ἄλλος τίς πρὸς τὸν βασιλέα τὰ λόγια ταῦτα, ἆρα ψεύματα ἦτον ἢ ὄχι; ἦγουν· Ὦ Νέρων, ὁποῦ τώρα φαίνεσαι Κύριος καὶ Δεσπότης, καὶ πᾶς ὁ Λαὸς προσκυνᾷ καὶ δοξάζει σε, καὶ τὸν πτωχὸν αὐτὸν Πέτρον καταφρονᾷς, καὶ κατεκρίνας ὡς κακοῦργον εἰς θάνατον, γίνωσκε, ὅτι θέλει ἔλθει καιρὸς, νὰ σὲ βλασφημᾷ πᾶς ὁ κόσμος· καὶ πάλιν τὸ μνημόσυνον τοῦτο, τῶ νῦν παρὰ σοῦ καταφρονεμένου Πέτρου, νὰ πανηγυρίζῃ ὅλη ἡ Κτίσις χαρμονικῶς· νὰ τοῦ κτίσουν εἰς πᾶσαν Πόλιν καὶ Χώραν πολυτίμους Ναοὺς, νὰ ἀσπάζωνται μετ' εὐλαβείας οἱ βασιλεῖς τὴν εἰκόνα του. Εἰπέτε μου, ἀδελφοί, μὲ πόσους κόπους καὶ τρόπους ἐγύρευσεν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ κάμῃ, νὰ τὸν προσκυνᾷ ὅλος ὁ κόσμος, καὶ δὲν ἠμπόρεσε; καὶ αὐτὸ ὁποῦ ἕνας ἀνδρειωμένος, ὡσὰν ἐκεῖνον, μὲ ὅλα του τὰ βασιλεία, πλοῦτον, καὶ ὅλην τὴν δυναστείαν του, δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ, ἠξιώθησαν διὰ τοῦ Σταυροῦ χωρὶς νὰ τὰ ζητήσουν ποσῶς, ὁ Πέτρος, ὁ Παῦλος, καὶ οἱ λοιποὶ Μάρτυρες καὶ Ὅσιοι. Καὶ διατὶ ὅσον πάθῃ τις θριμυτέρας θλίψεις καὶ τιμωρίας, τόσον εἶναι καὶ ἡ δόξα τρανήτερη, παρὰ εἰς ὅλους τοὺς Ἁγίους, ἐπειδὴ αὐτὸς ἔπαθε πλέον, παρὰ ὅσον ἠμποροῦν νὰ πάθουν ἀνταμα πάντες οἱ ἄνθρωποι. Ὅτι νομίζοντες οἱ ἀχόρταγοι Ἰουδαῖοι, νὰ ἀφανίσουν τὸ ὄνομά του ὁλότελα, τῶ ἔδωσαν σκληρὰς τιμωρίας ὠνειδισμοὺς, καὶ κατησχυμένον θάνατον διὰ τῶν ὁποίων

τοῦ ἐπροξένησαν τιμὴν καὶ δόξαν εἰς τὸ πάθος ἐκεῖνο, παρὰ εἰς ὅλην του τὴν ζωήν. Ὦ θαῦμα παράδοξον! Αὐτὴν τὴν ὥραν, ὁποῦ ἐκρέματο νεκρὸς ὁ Χριστὸς, τότε τὸν ὡμολόγησεν ὁ Ἑκατόνταρχος Θεὸν ἀληθῆ εἰς τὸ πεῖσμα τῶν Ἰουδαίων· ὁ καλὸς λῃστὴς τὸν ὡμολογᾷ Θεὸν, καὶ τοῦ ζητᾷ τὸν Παράδεισον· ἔτι δὲ καὶ τὰ ἀναίσθητα στοιχεῖα ἐθλίβησαν, ἡ γῆ ἐτρόμαξεν, ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη σκοτίζονται δείχνοντες θλῖψιν, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Κτίστης τῆς φύσεως ἔπαθε. Καὶ διατὶ εἴδασιν εἰς ἔκλειψιν τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, οἱ λίθοι συντρίβονται, ῥαΐζουν ἀπὸ τὴν θλῖψιν τους, δείχνοντες, ὅτι ὁ ἀληθὴς ἀκρογωνιαῖος λίθος εἰς διαφόρους τόπους ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων συντρίβεται, καὶ αὐτῶν αἱ καρδίαι μένουν εἰς ἀπιστίαν, ὡς λίθων ἀναισθητότεραι. Ὁ τίτλος, ὁποῦ τοῦ ἔθεσαν εἰς τὸν Σταυρὸν διὰ καταφρόνησιν τοῦ ἔφερε μεγαλήτερην δόξαν, διατὶ ἦτον ὑψηλὰ, καὶ πᾶς ἕνας ἀνέγνωθεν, ὅτι ὁ Χριστὸς μόνος εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, τὴν ὁποίαν βασιλείαν δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ, εἰμὴ μόνον εἰς τὴν ἀκμὴν καὶ ἄνθος τῶν θλίψεων, ὁποῦ πρότερον, ὅταν ἔκαμεν τὰ θαύματα, καὶ εἶχε τόσην τιμὴν, δὲν ἔστεργε, νὰ τὸν ψηφίσουσι βασιλέα. Οἱ νεκροὶ ἀνίστανται εἰς αἰσχύνην τῶν Ἰουδαίων, ὁμολογοῦντες, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἀληθὴς ζωή. Οὕτω μένει νικημένη ἡ ἀνθρωπίνη σοφία, καὶ ἡ δύναμις τῶν ἀσεβῶν Ἰουδαίων ἀφανισμένη· καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν σφαλερὰν τους γνώμην πλανεμένοι ὁποῦ ἐθαῤῥοῦσαν, νὰ ἐξαλείψουν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, αὐτοὶ οἱ ἀνόητοι τὸν ὑπερύψωσαν, καὶ ἐδόξασαν εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Αὐτοὶ γὰρ εἶναι τῶν θλίψεων οἱ καρποὶ καὶ ὠφέλεια, ἤγουν τιμὴ, δόξα, νίκη, καὶ τρόπαιον εἰς ἐτοῦτον τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα. Τίς νὰ μὴ ποθήσῃ τὸ πάθος λοιπὸν, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τελειότητος, γινώσκων, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἦναι εὐπροσδεκτότερος τῷ Κυρίῳ ὡς ὅταν εὑρίσκεται κατὰ μίμησιν αὐτοῦ προσηλωμένος μὲ καρτερίαν εἰς τὸν Σταυρόν; ὅτι οὕτω μᾶλλον νικᾷ τὸν Δαίμονα καὶ τοῦ λόγου του· ὑψώνεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δοξάζεται. Ἐπειδὴ οὖν αἱ θλίψεις εἰσὶν ὠφέλιμοι, διὰ νὰ εἰσέλθωμεν δι' αὐτῶν εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν, πρέπει νὰ ταῖς ζητοῦμεν, ἢ κἂν νὰ ταῖς ἐπιθυμοῦμεν, διὰ νὰ μιμηθοῦμεν τὸν Κύριον, καὶ ὅταν ἔλθουσι, νὰ ταῖς ἀποδεχώμεσθεν ἀπὸ τὴν θείαν του χεῖρα μετὰ χαρᾶς, ὡς λίθους ἀκριβοὺς καὶ μαργαριτάρια ἀτίμητα· καὶ τοῦτο μάλιστα χρεωστεῖ νὰ κάμνῃ, ὅστις ἐπιθυμᾷ νὰ προκόψῃ εἰς τὴν πνευματικὴν πολιτείαν, καὶ ν' ἀπαρνηθῇ τὸν κόσμον τελείως. Ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη τοῦ αἰῶνος τούτου εἶναι σαρκικὴ καὶ ἐμποδίζει τὸν θεῖον ἔρωτα, καὶ δι' αὐτὸ ἡ ἐπίγειος ἀγάπη δὲν εἶναι βολετὸν νὰ σβύσῃ τελείως, καὶ νὰ ξεριζωθῇ ἀπὸ τὴν καρδίαν μας, χωρὶς τὴν βοήθειαν τῆς θλίψεως, διὰ τοῦτο ἐχαίρετο εἰς αὐτὰς ὁ Παῦλος καυχώμενος. Ἀλλὰ ἠμπορεῖ τινὰς νὰ εἰπῇ, ὅτι ὁ Παῦλος τὰς ἐπεθύμα, ὅτι ἦτον ἅγιος, καὶ ἐδύνετο νὰ τὰς ὑπομένῃ· ἀμὴ ἡμεῖς εἴμεσθεν ἀσθενεῖς, καὶ δὲν ἠμποροῦμεν. Εἰς αὐτὸ σοῦ ἀποκρίνομαι, πῶς ὁ Παῦλος δὲν ἐθάῤῥει εἰς τὴν αὐτοῦ δύναμιν, ἀλλὰ εἶχε εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἐλπίδα του, ὅτι δὲν τοῦ ἤθελε δώσει περισσοτέραν θλῖψιν, ἀπὸ ὅσην ἐδύνετο νὰ βαστάξῃ, καὶ ἐπιβλέπων εἰς τὴν ἄμαχον δύναμιν τοῦ Κυρίου μᾶλλον, ἢ εἰς τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ, τεθαῤῥηκὼς ἔλεγε· Πάντα δύναμαι ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ. Ὅσοι γοῦν αἰσθάνονται τινὰ παράκλησιν ἔσωθεν, καὶ φῶς θεῖκὸν, μακάριοι αὐτοὶ, ἐὰν ἐπιθυμοῦν νὰ θλιβῶσι, διὰ νὰ μιμηθοῦσι εἰς τὸ παθεῖν τὸν Χριστὸν κατὰ τὸ δυνάμενον. Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἀδύνατον· ὅτι οὐ μόνον τοὺς Μάρτυρας, ἀλλὰ καὶ τὸν Δεσπότην αὐτὸν δυναμεθα, ἐὰν θέλωμεν, νὰ μιμηθοῦμεν μὲ τὴν ἐδικήν του βοήθειαν. Τινὲς δὲ εἶχασι τόσον πόθον, νὰ πάθουσιν ὕβρεις καὶ θλίψεις διὰ τὸν Κύριον, ὁποῦ ὅταν δὲν τοὺς ἤρχοντο ἀπὸ ἄλλους, ἔβλιβον αὐτοὶ ἑαυτούς, καὶ διαφόρως ἐκόλαζον, ὡς Συμεὼν καὶ Δανιὴλ οἱ στυλῖται, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ὁποῦ ἐπέρασαν ὁλόγυμνοι τὴν ζωήν τους, καὶ ὑπέμειναν πενίαν ἐσχάτην, καὶ θλίψεις διαφοραις. Ὅσοι δὲ πάλιν συνέλαβον ἕνα θεῖον μῖσος καθ' ἑαυτῶν διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, δύνονται νὰ ζητοῦσι τὰς θλίψεις,

δεόμενοι νὰ τοὺς παιδεύσῃ ὁ Κύριος, ὡς φαίνεται εἰς τὸν Προφήτην Δαβίδ· ὅστις γινώσκων πταίστην καὶ ἁμαρτωλὸν ἑαυτὸν, ἐδυσχέραινε, καὶ λυπούμενος, ὅτι διὰ τὴν αὐτοῦ ἁμαρτίαν ἀπόθαναν τόσαι χιλιάδες ἄνθρωποι, ἐδεήθη πρὸς Κύριον, νὰ στρέψῃ πρὸ αὐτὸν τὴν μάστιγα, καὶ ἔλεγε ταῦτα· Ἐγὼ, Κύριέ μου, ἡμάρτησα, καὶ τὸ πονηρὸν ἐποίησα, ἀμὴ αὐτὰ τὰ πτωχὰ πρόβατα οὐδὲν ἔπταισαν· διὸ δέομαί σου, ἂς ἐπιστρέψῃ κατ' ἐμοῦ ὁ θυμός σου. Καὶ πάλιν εἰς ἄλλον τόπον· Δοκίμασόν με, Κύριε, καὶ πείρασόν με. Καὶ πάλιν· Ἕτοιμος εἰς μάστιγας. Ἔτι δὲ καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας στοχαζόμενος τὴν ὠφέλειαν τῶν Θλίψεων, ἔλεγε· Παίδευσόν με Κύριε· ἀλλ' εἰς κρίσιν, καὶ οὐ κατὰ τὸν θυμόν σου. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἀββακοὺμ, καὶ ἕτεροι πρὸ τοῦ νόμου, καὶ μετὰ τὸν νόμον (τοὺς ὁποίους δὲν γράφω διὰ βραχύτητα), ἐδέοντο τοῦ Κυρίου μετὰ δακρύων, νὰ τοὺς κολάσῃ ἐδῶ πρόσκαιρα διὰ ἁμαρτίας, ὁποῦ ὡς ἄνθρωποι καὶ αὐτοὶ ἐτέλεσαν, διὰ νὰ μὴ τοὺς παιδεύσῃ αἰώνια. Πόσας εὐχαριστίας, λοιπὸν χρεωστοῦμεν νὰ διδῶμεν τῷ Θεῷ εἰς τὰς Θλίψεις, καὶ νὰ τιμῶμεν αὐτὰς ὡς τόπον σεβάσμιον, εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκεται ὁ Δεσπότης μας, καθὼς αὐτὸς ἐπρόσταξε τῷ Μωϋσῇ, νὰ τιμήσῃ τὸν τόπον, ὁποῦ εἶδε τὴν ὅρασιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀκανθώδη βάτον καὶ τοῦ εἶπε, νὰ μὴ πλησιάσῃ, ἀλλὰ νὰ ἐγάλῃ τὰ ὑποδήματα, ὅτι ὁ τόπος ὁποῦ ἔστεκεν, ἦτον ἅγιος. Ὢ ὡραῖον καὶ θαυμαστὸν μυστήριον! Ὅταν ἤθελε νὰ φανῇ ὁ Θεὸς εἰς τὸν οὐρανὸν, ὡσὰν νὰ εἴπουμεν τῷ Πρωτομάρτυρι Στεφάνῳ, τῷ Προφήτῃ Ἰεζεκιὴλ, ἢ ἀπανω τὸ εἰς ὄρος, ἐφαίνετο μὲ δόξαν πολλὴν· ἀμὴ εἰς τὴν γῆν ἐφάνη τῷ Μωϋσῇ εἰς τὸ μέσον τῆς βατου, ὁποῦ εἶναι ἕνα χορτάρι ὅλον ἀγκίδας καὶ ἀκάνθας γεμάτον, διὰ νὰ καταλαβωμεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν οὐρανὸν προσκυνούμενος ὑπὸ τῶν Ἁγίων, καὶ δοξαζόμενος ἐδῶ εἰς τὴν γῆν εὑρίσκεται εἰς τὰς ἀκάνθας τῶν Θλίψεων. Καὶ καθὼς ὁ Μωϋσῆς δὲν ἠξιώθη, νὰ ἀπολαύσῃ εἰς τὸ Σίναιον ὄρος τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, πάρεξ ἀφοῦ τὸν εἶδεν εἰς τὴν γῆν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, οὕτω καὶ ἡμεῖς κάμνει χρεία νὰ κοπιάσωμεν νὰ εὑροῦμεν τὸν Κύριον πρῶτον ἐδῶ εἰς τὴν γῆν εἰς τὰς ἀκάνθας τῶν Θλίψεων, ἐὰν θέλωμεν μετὰ τὴν ζωὴν ταύτην, νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν δόξαν αὐτοῦ τῆς οὐρανίου μακαριότητος· Ὢ ἀχάριστοι ἡμεῖς καὶ ἀνόητοι! ἐὰν εἰς τὰς Θλίψεις εἶναι πᾶσα χαρὰ καὶ ἀπόλαυσις, διατὶ νὰ ταῖς μισοῦμεν, καὶ νὰ μὴ ταῖς ποθοῦμεν, μάλιστα ὁποῦ εἰς αὐτὰς εὑρίσκομεν τὸν Παράδεισον, καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, ὅστις εἶναι ἡ ὄντως εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίασις; Ὅσοι ἠξεύρουσιν, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου εἰς τὴν ἀσθένειαν τελειώνεται (καθὼς ἐκεῖνος εἶπε τῷ Παύλῳ) συλλογιζόμενοι τὴν ὠφέλειαν τῶν Θλίψεων, τὰς ἐπιθυμοῦσιν, αἰσθανόμενοι τὸν Κύριον ἐν αὐταῖς, καὶ ἔχοντες τὸν Παῦλον ὑπόδειγμα, ὅστις ταῖς ἐπεθύμα, καὶ ὑπήγαινεν εἰς αὐτὰς χαρούμενος, καθὼς αὐτὸς λέγει εἰς τὰς Πράξεις· Ὑπάγω εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου μοῦ λέγει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, πῶς ἔχω νὰ ὑπομείνω Θλίψεις καὶ φυλακάς, ἀμὴ τίποτε δὲν ἐννοιάζομαι περὶ τούτου, ὅτι οὐ μόνον νὰ δεθῶ εἶμαι ἕτοιμος, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποθάνω διὰ τοῦ Κυρίου τὸ ὄνομα. Καὶ (ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι νὰ θαυμάζωμεν εἰς τοῦτον τὸν Ἅγιον περισσότερον) ἐπεθύμα νὰ πάθῃ καὶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον διὰ ὑπερβάλλουσαν ἀγάπην, καὶ νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν Χριστὸν διὰ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν του. Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὸν Μωϋσῆν φαίνεται, ὅτι δεόμενος τοῦ Κυρίου διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ, ἔλεγεν· ἢ συγχώρησέ τους τὴν ἀνομίαν, ἢ ἐξάλειψόν με ἀπὸ τὴν Βίβλον τῆς ζωῆς. Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Μιχαίας ἔστεργε, νὰ εὑρεθῇ ψεύστης καὶ ἀλλότριος τῶν φωτισμῶν τοῦ Πνεύματος, μόνον νὰ λυτρωθοῦν οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὰς πληγὰς καὶ αἰχμαλωσίας, ὁποῦ τοὺς ἐπροφήτευε, λέγων· Ἢ θέλον νὰ ἦμουν χωρὶς Πνεύματος, καὶ αὐτὰ ὁποῦ σᾶς λέγω νὰ ἦτον ψεύματα. Παραδείγματα κατ' ἀλήθειαν εἶναι ταῦτα εἰς τὸν Χριστιανὸν ἄκρας τελειότητος· ὅτι οἱ φίλοι τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀγάπην, ὁποῦ εἶχασι, δὲν ἐννοιάζοντο νὰ χωρισθοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν τοῦ πλησίον ὠφέλειαν. Θέλει φανῇ οὗτος ὁ τρόπος τῆς προσευχῆς εἰς ἕνα ἀμελῆ καὶ φίλαυτον,

σχεδὸν εἰπεῖν μία βλαφημία τε καὶ ἀπόγνωσις. Ἀλλ' ὅστις ἔχει τὸ ἐγκάρδιον πῦρ, νὰ τὸν κατακαίῃ ὁ ζῆλος τῆς τιμῆς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς τῶν ψυχῶν σωτηρίας, ἔχωντας ἐλπίδα εἰς τὸν Χριστὸν, παραδίδεται εἰς τὰς Θλίψεις, καὶ ἐπιθυμᾷ νὰ πάθῃ πᾶσαν κόλασιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα, καὶ τᾶτο γεννᾶται ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην, ὡς εἴρηται. Ὅθεν ὁ ἐλεήμων Θεὸς οὐ μόνον δὲν θυμώνεται κατὰ τῶν τοιούτων, νὰ τοὺς κολάσῃ, ἀλλὰ μάλιστα βραβεύει, καὶ ἀξιώνει τους δωρεαῖς καὶ χαρίσματα, καθὼς ἔκαμε τᾷ Μωϋσέως, καὶ τοῦ Παύλου. Οὔτε πάντοτε δίδει Θλῖψιν ἐκείνου, ὁποῦ τὴν ζητᾷ καθὼς εἰς τὸν Δαβὶδ ἐφάνη σαφέστατα, ὅστις δεόμενος τᾷ Κυρίῳ, νὰ παιδεύσῃ αὐτὸν καὶ τὸν οἶκόν τε, διὰ τὰς αὐτοῦ ἁμαρτίας, καὶ τὸν λαὸν νὰ ἐλευθερώσῃ, μὲ τὴν ὑπερβάλλουσαν ταύτην ἀγάπην, ἔκλινε τὸν μακρόθυμον εἰς τοιαύτην εὐσπλαγχνίαν, καὶ ἔλεος, ὁποῦ μήτε αὐτὸν, οὔτε τὸν λαὸν ἐτιμώρησε. Βλέποντες οὖν ἡμεῖς τὴν ὠφέλειαν, ἣν ἐπροξένησαν εἰς τοὺς ἐναρέτους αἱ Θλίψεις, ἠθέλαμεν εἶσται τυφλοὶ καὶ ἀναίσθητοι, καὶ πάσης ἀγάπης ὑστερημένοι, νὰ θαῤῥοῦμεν, ὅτι ὁ Κύριος μᾶς παιδεύει εἰς κόλασιν, ἢ πῶς νὰ μὴν ἠμποροῦμεν νὰ ταῖς ὑπομείνωμεν μὲ τὴν ἐδικήν του βοήθειαν. Μάλιστα εἶναι καὶ βλασφημία, νὰ τὸ βαλωμεν μόνον εἰς τὴν διάνοιαν, πῶς ὁ Κύριος κάμνει ἀνωφελῆ πράγματα. Ἔτι δὲ, ὁπόταν ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν τὰς Θλίψεις, καὶ δὲν μᾶς ἔλθουσι, ἔχομεν τὸν μισθὸν αὐτῆς τῆς ἁγίας ἐπιθυμίας, παρομοιούμενοι μὲ τὴν τεθλιμμένην μας κεφαλὴν Χριστὸν τὸν ἐσταυρωμένον, ὅτι ὑποδέχεται τὴν καλήν μας προαίρεσιν, καθὼς ἀποδείχνει Προφητάναξ, λέγων· Τὴν ἑτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ προσέσχε τὸ οὖς σου. Ὢ τῆς σημερινῆς ἀμελείας, καὶ πῶς μισᾶσι τὰς Θλίψεις ἅπαντες; Ἴδοὺ τοῦ Παύλου τὴν προῤῥησιν. Καὶ ἔσονται οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι. Καὶ ἂς λυπηθοῦμεν, καὶ ἂς δακρύωμεν, ἀδελφοὶ, ὅτι διὰ τὴν μικροψυχίαν μας δὲν ἔχομεν εἰς τὴν Θλῖψιν πόθον καὶ ὄρεξιν, γινώσκοντες τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, καὶ ἂς δεηθοῦμεν τοῦ παναγάθου Θεοῦ νὰ θερμάνῃ μὲ τὸ τίμιον Αἷμα αὐτοῦ, καὶ νὰ στερεώσῃ τὰς καρδίας μας. Ἂς κυττάξωμεν τὲς ἀνδρειωμένες στρατιώτας αὐτᾶ, ὁπᾶ ἐδίδοντο χωρὶς δειλίαν τινὰ καὶ ἀφόβως εἰς θάνατον, ἔχοντες εἰς τὸν Χριστὸν τὸ θάῤῥος καὶ τὴν ἐλπίδα τους. Ἔτρεχον εἰς τὸ Μαρτύριον, καὶ ἐβόων μεγαλοφώνως· Χριστιανοί εἴμεσθεν. Δὲν ἐσυλλογίζοντο ποσῶς τὰ φοβερὰ κολαστήρια, οὔτε τὸ πῦρ ἐδειλιοῦσαν τὸ ἔξωθεν, ἔχοντες ἔσω εἰς τὴν καρδίαν σφοδρότερον πῦρ τῆς ἀγάπης καὶ ζήλου τοῦ θείκοῦ ὁποῦ τοὺς ἔκαυγε περισσότερον, ὡς ἀληθᾷ μέλη τᾷ Χριστᾷ ὁπᾶ ἦσαν, καὶ δὲν ἐδύνοντο νὰ κρύπτουν τὸν θεῖον ἔρωτα· Ὦ πεφωτισμένοι ἅγιοι Μάρτυρες, ὅτι διὰ τὸν Χριστὸν τὰ σώματα ὑμῶν ἑκουσίως εἰς θάνατον παρεδώκατε. Ὢ τῆς καλῆς πραγματείας σας. Αἵματα ἐδώκατε, καὶ οὐρανὸς ἐκληρονομήσατε. Ἀπαρνήθητε τοῦτον τὸν φθαρτὸν καὶ πρόσκαιρον κόσμον, καὶ ἀπολάβετε τὸν ἄφθαρτον καὶ αἰώνιον. Διὰ ὀλίγης ὥρας παίδευσιν ἀγάλλεσθε ἀτελεύτητα. Τίς νὰ μὴ πεθήσῃ Θλίψεις λοιπὸν, ἐπειδὴ προξενοῦσι τοιαύτην Μακαριότητα; Νὰ μὲ ἠξίωνεν ὁ Θεὸς νὰ ἐγείρετο ὅλος ὁ κόσμος κατ' ἐμᾶ, νὰ μὲ ἔβλιβαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἄδικα, νὰ μὲ ὑβρίζουν, νὰ μὲ ἐμπαίζουσι, μόνον νὰ μὴν ὑστερηθῶ τᾷ Δεσπότου μου.

Ἔχων πόθον εἰς τὰς Θλίψεις ὁ μέγας Αὐγουστῖνος, ἐδέετο πολλάκις, καὶ ἔλεγε· Κύριε τιμώρησόν με, εἰς τᾶτον τὸν κόσμον, καὶ παίδευσον. Ἐδῶ θλῖψον καὶ κόλασόν με, μόνον δός μοι εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα συγχώρησιν. Καὶ πάλιν ἄλλην φορὰν ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ταῦτα· Χρεία εἶναι, ψυχή μου, νὰ παιδευώμεσθεν καθ' ἡμέραν, καὶ Θλίψεις νὰ πάσχωμεν, μάλιστα, ἐὰν ἦτον βολετὸν, νὰ ὑπομείνωμεν ἱκανὸν καιρὸν καὶ αὐτᾷ τᾷ Ἅδου τὰ κολαστήρια, ὅπως ἀξιωθῶμεν τῆς δόξης τοῦ Δεσπότου Χριστᾷ, νὰ μᾶς συντάξῃ μὲ τὲς Ἁγίους του. Δὲν σᾷ φαίνεται πρέπον, νὰ πάθῃς κάθε κακὸν, διὰ νὰ γένῃς παντὸς ἀγαθοῦ εἰς τὴν ὄντως μακαριότητα μέτοχος; Μὴ βαρεθῇ γοῦν τὰς Θλίψεις τινὰς, ἀλλὰ ἂς ἐρευνήσῃ τὴν πολιτείαν αὐτᾷ, καὶ τὴν προκοπὴν, ὁποῦ ἐτέλεσεν εἰς τὴν ἀρετὴν, ἔπειτα ἂς κάμῃ, καθὼς τὸν φωτίσει ὁ Κύριος Τοῦτο δὲν

δύνονται νὰ καταλάβουν, ὅσοι εἶναι εἰς τὸ κόσμου τὸν βόραθρον κυλιώμενοι, ὅτι ὡς μεμακρυμένοι ἀπὸ Θεὸ, ποθοῦντες τὴν γῆν μᾶλλον, ἢ τὸν Χριστὸν, δὲν ζητοῦσι θλίψιν, οὔτε δουλείαν, διατὶ δὲν ἔχυν ἀκόμη ἔσω τους γεῦσιν τινὰ τοῦ Σταυροῦ, ὡς ψυχροὶ, καὶ φίλαυτοι. Ἀλλ' ὅστις ἐγδύθη τὴν φιλαυτίαν καὶ θέλησιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδύθη τὸν Χριστὸν, δοκιμάζων τοῦ Σταυροῦ τὴν γλυκύτητα, οἱ τρίβολοι τοῦ ἔγειναν ἀγαπης πτερνιστήρια καὶ δωρήματα, τὰ ὁποῖα ἐξάπτουν αὐτοῦ τὴν ὄρεξιν νὰ ποθῇ πάντοτε πλους, λόγχαις, σπόγγους, χολὴν, καὶ πᾶσαν πικρότητα, διατὶ φιλεῖ τὸν σταυρὸν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι διὰ λόγου του, καὶ δὲν ζῇ πλέον ἡ σὰρξ εἰς αὐτὸν ἀλλὰ μόνον Χριστὸς ὁ ἐσταυρωμένος. Ἀμὴ ὀλίγοι εἶναι τὴν σήμερον, νὰ ἔχουσι τοιαύτην θέρμην τοῦ πνεύματες, καὶ νὰ βιάζουν τοῦ λόγου τους. Ἀλλ' ὅστις ἐκ καρδίας ἐπόθησε τὸν Χριστὸν, οὐ μόνον θλίψεις ἐπεθυμεῖ, ἀλλὰ καὶ μεγάλην εὐεργεσίαν νομίζει, νὰ τὸν ἀξιώσῃ ὁ Κύριος, νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὸ ὄνομά του εἰς διαφόρους κολάσεις καὶ μαρτύρια πάνδεινα, ὥσπερ ὁ Ἱερὸς καὶ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, ὁποῦ ἐδίψα, νὰ τοῦ δώσουν περίσσα μαρτύρια, καὶ ὅλος ἀγαλλιώμενος ἔχαιρεν, ηὑρων, ὅτι μέλλει νὰ φαγωθῇ ὑπὸ τῶν θηρίων, καὶ μὲ ὑπερβάλλουσαν χαρὰν ἔκραζε· Πότε νὰ ἔλθουν οἱ λέοντες νὰ φάγουν τὰς σάρκας μου; Σῖτος ὑπάρχω τοῦ Κτίστου μου, καὶ πρέπει νὰ ἁλεσθῶ ἀπὸ τὰ ὀδόντια τῶν θηρίων, νὰ γένω ἄρτος ηὐδὺς τῷ Κυρίῳ μου. Τώρα ἀρχίζω, νὰ ἤμαι αὐτοῦ μαθητής. Δέομαι καὶ ἱκετεύω, νὰ συναχθοῦσιν ὅλαις αἱ κόλασαις, σταυροὶ, θηρία, μελῶν ξεσχισμοὶ, καὶ πᾶσαν ἄλλην βάσανον δριμυτέραν νὰ πάθω, μόνον νὰ ἀπολαύσω τὸν Δεσπότην μου Χριστὸν τὸν γλυκύτατον.

Ἔτι δὲ ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐπιποθῶν ἱκανὸν καιρὸν, νὰ πάθῃ δι' ἀγάπην Χριστοῦ, καὶ νὰ λάβῃ θάνατον, ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς τὸν πολυπόθητον Σταυρὸν ἐβόησε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα, μὲ ὑπερβάλλουσαν ἀγαλλίασιν· Ὦ παναγία Σταυρὲ, τόσον καιρὸν παρ' ἐμοῦ ποθούμενος, καὶ νῦν πρὸς τὴν ἐμὴν ἐπιθυμίαν ἐτοιμαζόμενος, ἰδοὺ ἔρχομαι πρὸς σὲ ἀγαλλόμενος, καὶ ὑπόδεξαι χαρούμενος τὸν μαθητὴν ἐκείνου, ὁποῦ ἐκρεμάσθη εἰς ἐσένα. Σταυρὲ πανσεβάσμιε, οὐχὶ πλέον αἰσχύνη καὶ καταδίκη ληστῶν, ἔτε φοβερὸς ὡς τὸ πρότερον, ἀλλὰ χαρὰ καὶ νίκη τῶν Ἀθλητῶν καὶ ἀήττητον τρόπαιον, διατὶ ἔλαβες χάριν καὶ ὡραιότητα ἀπὸ τὰ ἄχραντα μέλη τοῦ Δεσπότου, εὖγαλε με ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον, νὰ μὲ ὑπάγῃς πρὸς τὸν ἐμὸν διδάσκαλον, ὅτι πρέπον εἶναι διὰ σοῦ νὰ μὲ λάβῃ, ὅστις διὰ σοῦ μὲ ἐλύτρωσεν. Ἐπειδὴ ὃν πᾶν ἀγαθὸν καὶ πᾶσα δόξα μᾶς ἔρχεται διὰ τοῦ Σταυροῦ, δεῦτε πάντες οἱ Πιστοὶ ἔλθετε νὰ τὸν ἐγκωμιάσωμεν οἱ φιλόχριστοι, καὶ χαρμονικῶς νὰ ὑμνήσωμεν, λέγοντες ἐξ ὅλης καρδίας πρὸς αὐτὸν μετὰ τοῦ Ἀνδρέου τοιαῦτα καὶ ἄλλα ὅμοια· Χαίροις Σταυρὲ κεχαριτωμένε, λαμπρὸν σημεῖον καὶ ἔνδοξον, φυτὸν εὐγενικώτερον ἀπὸ ὅλα τὰ δένδρη καὶ ξύλα τοῦ δρυμοῦ, ὅτι σὺ μόνος ἠξιώθης, νὰ βαστάσῃς τὴν τιμὴν τῆς ἐλευθερίας μας, καὶ νὰ ἐκπλύνῃς τὸν ῥύπον τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ τὸν βόρβορον. Σὺ μόνος ἐδυνήθης, νὰ ξεγυμνώσῃς τὸ ἀκόρεστον Ἅδην, καὶ νὰ στρίψῃς εἰς τὸν Παράδεισον τὸν παλαιὸν αὐτοῦ κτήτορα. Ὦ γλυκύτατε Σταυρὲ καὶ παμπόθητε, ἐσὺ εἶσαι ὁ ζυγὸς ὁ χρηστὸς, καὶ τὸ ἔνδοξον φλάμπουρον, ὑπὸ τὸ ὁποῖον οἱ Ἅγιοι πάντες ἀγάλλονται, οἱ Ἄγγελοι συνευφραίνονται, καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ εὑρίσκουσιν ἔλεος. Ἐσὺ εἶσαι ὁ ὡραῖος ἐκεῖνος Παράδεισος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εὐγήκασιν οὐχὶ τέσσαρες, ἀλλὰ πέντε ποταμοὶ σωτηριωδέστατοι, οἵτινες ἀρδεύουσιν ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὸν ποτίζουσιν. Ἐσένα τρέμει ὁ θάνατος, οἱ Δαίμονες φρίττουσι, καὶ ὀλολύζοντες φεύγουσι. Διὰ σοῦ αἱ πύλαι τῶν οὐρανῶν ἀνοίγονται, καὶ ὁ Πατὴρ εὐμενίζεται. Ὅς τις λάβῃ θάνατον εἰς ἐσένα, εὑρίσκει ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ἐσὺ εἶσαι τοῦ Νῶε ἡ κιβωτὸς, ὁποῦ μᾶς λυτρώνεις ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸν τῶν ἁμαρτημάτων. Σὺ εἶ ἡ κλίμαξ, διὰ τῆς ὁποίας ἀναβαίνομεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς οἱ ἄνθρωποι. Σὺ εἶ ἡ ῥάβδος καὶ τὸ ξύλον ἐκεῖνο, ὁποῦ πηγάζεις ἐκ πέτρας ὕδωρ τὸ ζῶν, καὶ γλυκαίνεις τὰ πικρὰ τῶν θλίψεων ὕδατα. Σὺ εἶ ἡ στάμνος

τοῦ Μωϋσέως, ἡ τὸ Μάννα φυλάττουσα, οὐχὶ ἐκεῖνο, ὁπῶ ἔτρωγαν οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ πάλιν ἀπέθνησκον, ἀλλ' ἐκεῖνον, ὁποῦ ὅστις τὸ φάγῃ, ἀθανατίζεται. Σὺ εἶ ἡ κιβωτὸς, ὁπῶ φυλάττεις οὐ τὸν νόμον, ἀλλὰ τὸν δοτῆρα τοῦ νόμου. Σὺ εἶσαι ὁ ἄρκευθος, εἰς τὴν σκιὰν τοῦ ὁποίου ἀπεκοιμήθη ὁ Ἠλίας, καὶ δυναμωθεὶς ἐπεριπάτησεν ἡμέρας τεσσαράκοντα. Ὦ πάντιμε Σταυρὲ καὶ πανένδοξε, ὄντως θαυμάσιος εἶ, καὶ ἐκπλήξεως ἄξιος, ὅτι διὰ σοῦ, καὶ ἐν σοὶ ἐγένοντο θαυμαστὰ τερατουργήματα καὶ ἐναντία τῆς φύσεως. Τίς εἶδεν, ἢ ἤκουσε ποτὲ νὰ νικηθῇ διὰ θανάνου ὁ θάνατος; ν' ἀνοίξῃ μὲ τὴν λόγχην τὸν θησαυρὸν τῆς χάριτος, ὅστις πληγώνει, νὰ φωτίζεται ὁ βλασφημῶν, νὰ λαμβάνῃ βραβεῖον καὶ χάρισμα ἐκεῖνος, ὁπῶ πρὸ καιρῶ ὀλίγου ἐλήστευε, καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς μίαν ὥραν εἰς τὸν Παράδεισον, προτήτερα ἀπὸ καθέναν Ἀπόστολον; Ὄντως θαυμαστὸς καὶ πανάγιος εἶσαι Σταυρὲ πανσεβάσμιε, ὅτι ἀπὸ αἰσχύνη καὶ καταφρόνησις, ὁπῶ ἦσουν τὸ πρότερον, καὶ παιδευτήριον τῶν λῃστῶν, τώρα εἶσαι τιμὴ λυτρώσεως, δόξα τῶν Δικαίων καὶ καύχημα. Ὦ φυτὸν ἀξιώτατον, ἐμφύτευσον εἰς τὴν ἐμὴν καρδίαν τὰς ῥίζας σου, ἵνα στερεωθῶσι, καὶ ἐκ τῆς πηγῆς τῶν δακρύων μου ἀρδευόμεναι ποιήσωσιν ἐνώπιον τοῦ Θεῶ καρπὸν ὡραῖον καὶ εὔοσμον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, μεταμόρφωσόν με ὅλον ἐν σοὶ μὲ τρόπον θαυμάσιον. Ἡ ῥίζα σου ἂς στερεωθῇ εἰς τὰς πόδας μου, οἱ κλόνοι σου εἰς τὰς χεῖράς μου, ἡ κορυφὴ εἰς τὴν κεφαλήν μου, καὶ διὰ νὰ γίνω ὅλος Σταυρὸς, καθήλωσον τοὺς πόδας μου, νὰ στέκωσι εἰς ἐσένα ἀκίνητοι. Δέσε τὰς χεῖράς μου, νὰ μὴν ἐργάζωνται ἄλλο τίποτας, εἰμὴ τὸ τῶ Κυρίου πανάγιον θέλημα. Ἄνοιξόν μου τὴν πλευρὰν, καὶ πλήγωσον τὴν καρδίαν μου εἰς τὸν ἔρωτά σου. Κάμε νὰ μὴν βλέπουσιν ἄλλο τὰ ὄμματα, εἰμὴ σὲ, νὰ μὴν ἀκούσι τὰ ὦτα, καὶ ἡ ὄσφρησις ἄλλο νὰ μὴν αἰσθάνεται. Ἀναπαύσου εἰς ἐμὲ, καθὼς ὁ Χριστὸς εἰς σὲ ἀνεπαύσατο. Ὦ Σταυρὲ γλυκύτατε καὶ παμπόθητε, ἀξίωσόν με νὰ χρεμασθῶ καὶ ἐγὼ εἰς σὲ, καθὼς καὶ ὁ Κύριος, ὅτι εὐπρεπέστερον εἶναι, νὰ σταυρωθῇ διὰ τὸν Δεσπότην ὁ δῶλος, πάρεξ διὰ τὸν οἰκέτην ὁ Κύριος. Ὦ Σταυρὲ παντευλόγητε, Σταυρὲ παμμακάριστε, Σταυρὲ σωτηριωδέστατε, δὲν ἠξεύρω νὰ σὲ ἐγκωμιάσω, καθὼς σῶ πρέπει, δὲν δύνομαι κατ' ἀξίαν νὰ σὲ τιμήσω, οὔτε νὰ σὲ μεγαλύνω ὡς βούλομαι. Βοηθήσατέ μοι, ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ, μὲ τὰ ἔργα μᾶλλον, ἢ λόγια. Ἂς τὸν προσκυνήσωμεν εὐλαβῶς, ἂς τὸν ποθήσωμεν ὁλοψύχως. Καὶ ὅταν ἔρχεται, ἂς τὸν περιλάβωμεν, καὶ ἂς τὸν ὑποδεχθῶμεν μετὰ χαρᾶς, ὅτι ἀπ' αὐτὸν μᾶς ἔρχονται ὅλαις ἡ δωρεαῖς τε καὶ χάριτες. Οὗττος εἶναι τὸ κλειδίον, ὁπῶ μᾶς ἤνοιξε τὸν Παράδεισον. Μακάριοι ἡμεῖς, ἐὰν ἀγαπήσωμεν τὸν σταυρὸν τῶν θλίψεων, καὶ νὰ ταῖς ὑπομένωμεν εὐχαρίστως, ὅτι τότε θέλομεν εἶσται εὐπρόσδεκτοι τῷ Θεῷ εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, καὶ παρὰ Χριστῶ ἀγαπώμενοι, ὡς σὺν αὐτῷ κακοπαθήσαντες καὶ συσταυρωθέντες. Εἰς δὲ τὴν μέλλουσαν νὰ συνδοξασθῶμεν αὐτῷ εἰς τὰς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν ἀτελευτήτων αἰώνων. Ἀμήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Πρώτη Παράκλησις τῶν τεθλιμμένων, ἡ ἐπίγνωσις τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων.

Ἔφθαναν ὅσα ἐγράψαμεν εἰς τὰ προγραφέντα Κεφ. πρὸς παρηγορίαν τῶν τεθλιμμένων· ὅμως διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως ἡμῶν καὶ χαυνότητα, νὰ γράψωμεν καὶ τινὰς παραμυθίας καὶ παρακλήσεις κοινῶς διὰ πᾶσαν θλῖψιν, ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ τύχῃ τοῦ καθ' ἑνὸς ἀπὸ διαφόρους αἰτίας. Ἔπειτα νὰ εἰπῶμεν καὶ μερικῶς διὰ πᾶσαν συμφορὰν καὶ ἐναντιότητα. Ἡ πρώτη σου γοῦν ἰατρεία, ὦ τεθλιμμένε, καὶ παράκλησις, ἂς ἦναι αὐτὴ ἦγουν, πῶς σοῦ ἔπρεπαν περισσότεραις θλίψαις ἀπὸ ὅσαις ἔχεις, διὰ τὰς πολλὰς ἁμαρτίας σου, ὅτι ὅλοι ἐπράξαμεν ἁμαρτίας, καὶ εἷς ἀναμάρτητος. Πάντες γὰρ ἐξέκλιναν, κατὰ τὸν Δαυὶδ, ἅμα ἠχρειώθησαν, τίς μὲ ἕνα τρόπον, καὶ τὶς μὲ ἄλλον· καὶ ἐὰν ἐξετάσῃς τοῦ λόγου σου, θέλεις γνωρίσει, ὅτι δικαίως παιδεύεσαι· καθὼς ὡμολόγουν ἐν μέσῳ τῆς φλογὸς τρεῖς Παῖδες, λέγοντες· Κύριε ταῦτα πάντα ὁποῦ ἔκαμες εἰς ἡμᾶς, μὲ ἀληθινὴν κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἐποίησας, ὅτι ἡμάρτομεν κατὰ σοῦ, καὶ δὲν ἐτελέσαμεν τὰ προστάγματά σου, καὶ τὰ ἐξῆς τῆς ᾠδῆς. Ἀναλόγισαι γοῦν ὅταν ἔλθῃ σοι τὶς συμφορὰ, ποσάκις παρέβης τὸ θεῖον πρόσταγμα· πόσαις φοραῖς ὑπερηφανεύθης, ἢ ἐβλασφήμησες· καὶ μὲ πόσους ἄλλους τρόπους ἔπταισες τοῦ Κυρίου, ἀχάριστε, εἰς τοσαύτας εὐεργεσίας, ὁποῦ σοῦ ἔκαμε· καὶ πόσην ἀγάπην ἔχεις πρὸς τὸν πλησίον σου, ὁποῦ χρεωστεῖς νὰ τὸν ἀγαπᾷς ὡς τοῦ λόγου σου· καὶ οὕτω θέλεις ἐντραπῇ, αἰσχυνόμενος τὰ ἐγκλήματά σου, καὶ νὰ ὁμολογήσῃς, ὅτι αὐτὴ καὶ σφοδροτέρα παίδευσις σοῦ ἔπρεπε μὲ δικαιοκρισίαν τοῦ Θεοῦ, ὅστις δὲν ἀφίνει ἁμαρτίαν ἀπαίδευτον, οὔτε τινὰ ἀρετὴν ἀβράβευτον. Ἐὰν ἕνα καὶ μόνον ἁμάρτημα ὑπερηφανίας τοῦ Ἑωσφόρου ἐτιμωρήθη τοσοῦτον αὐστηρὰ ὁποῦ ἦτον τὸ ἐκλεκτότερον ποίημα, πόσον πρέπει νὰ παιδευθῇ εἷς σκώληξ ἀνάξιος, ὡς τὸ λόγου σου, ὁποῦ τόσαις φοραῖς ὑπερηφανεύθης κατὰ τοῦ δημιουργοῦ καὶ Σωτῆρός σου; Μία καὶ μόνη παράβασις τοῦ Ἀδὰμ, ἔφερε τόσας ζημίας καὶ βάσανα, οὐ μόνον ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ παντὸς τοῦ γένους ἡμῶν· καὶ ἐὰν δὲν ἤθελε πάθει ὁ Δεσπότης, νὰ ἐκανοποιήσῃ τὴν ἁμαρτίαν αὐτὴν μὲ τὸ Αἷμά του τὸ πολύτιμον, ἐκολαζόμεσθεν ἅπαντες· καὶ σύ, ὁποῦ ἐτίλεσες τόσας παρακοὰς καὶ ἐγκλήματα, πόσης τιμωρίας καὶ κολάσεως νομίζεις νὰ ἦσαι ἄξιος; Ἐὰν αὐτὰ νὰ νὰ ἐστοχάζεσουν, εἴτι καὶ ἂν ἔπασχες, σοῦ ἐφαίνετο οὐδετίποτας, συγκρίνων αὐτὸ μὲ ὅσα σὲ ἔπρεπον καὶ ἔπαθον ἄλλοι διὰ μικρότερα ἁμαρτήματα. Διὰ τὰς ἀνομίας τῶν ἀνθρώπων ἐπνίγη ὅλος ὁ Κόσμος εἰς τὸν κατακλυσμὸν ἐκεῖνον τὸν φοβερώτατον· ἐκαύθησαν αἱ πέντε Πόλεις τῶν Σοδόμων, καὶ μὲ ἄλλαις πικραῖς τιμωρίαις ἐπαιδεύθησαν διὰ τὴν ἁμαρτίαν πολλοὶ καὶ ἀμέτρητοι. Ποσὴ διαφορὰ εἶναι λοιπὸν ἀπὸ τὴν ὀλίγην θλῖψιν, ὁποῦ σοῦ στέλλει ὁ παντελεήμων Θεὸς, ἕως ἐκείναις ταῖς φοβερώταταις; Ἐὰν, ὅστις εὑρίσῃ ἕνα Βασιλέα ἐπίγειον, τὸν κολάζουν τοσοῦτον ἀνελεήμονα, ποταπὴ τιμωρία πρέπει ἐσένα ὁποῦ ἐκαταφρόνισες μὲ τὰς ἀνομίας σου τοσάκις τὸν Βασιλέα καὶ Δεσπότην ἁπάσης τῆς Κτίσεως; Κατάλαβε τὴν πολλὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα, ὁποῦ σοῦ δίδει αὐτὴν τὴν ὀλίγην θλῖψιν ἐδῶ, διὰ νὰ σὲ λυτρώσῃ τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως, καθὼς ἤθελεν εὐχαριστήσει ἕνας ὁποῦ νὰ ἐχρεώστῃ τινὸς χίλια φλουρία, νὰ πληρώσῃ μόνον τὰ δέκα, καὶ τὰ ἐπίλοιπα νὰ τοῦ ἀφήσῃ ὁ δα-

νειότης. Τοῦτο γινώσκοντες πολλοὶ ἐνάρετοι ἄνθρωποι, ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ, νὰ τοὺς στείλῃ εἰς τὴν ζωὴν ταύτην διαφόρους κολάσεις διὰ νὰ μὴ τοὺς κατακρίνῃ εἰς ἐκείνην τὴν ἀτελεύτητον. Ἐδῶ μᾶς παιδεύει, ἀδελφὲ, ὁ πολυεύσπλαγχνος Κύριος μὲ μίαν ῥάβδον κάρυνην πολλὰ ἐλαφρὰ καὶ γλυκύτατα χωρὶς πόνον πολὺν, ἀμὴ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν μᾶς κολάζει μὲ μίαν ῥάβδον σιδηρᾶν ὀδυνηρῶς καὶ ἐλεεινότατα, καὶ συντρίβει, καὶ κατατζακίζει μας, ὥσπερ τὰ ἀγγεῖα τοῦ κεραμέως, κατὰ τὸν Δαβίδ. Ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς σκεύη κεραμέως συντρίψεις αὐτούς. Διὸ, ἀδελφὲ, καθὼς ὁ ληστὴς ὡμολόγησεν εἰς τὸν Σταυρὸν, πῶς ἔπαθε δίκαια κατὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, οὕτω καὶ σὺ γνώρισον, καὶ ὁμολόγησον τὸ αὐτὸ εἰς τὰς Θλίψεις σου, καὶ εἰπέ· Κύριέ μου, δικαίως πόσχω, καὶ περισσότερον μοῦ ἔπρεπεν. Εὔλογον εἶναι νὰ πονοῦσι, καὶ νὰ ὀδυνῶνται τὰ μέλη, ὁποῦ ἔγειναν τῆς ἁμαρτίας ὄργανα, καὶ νὰ διώκεται, καὶ νὰ καταφρονᾶται ὅστις τὰ σὰ προστάγματα κατέφρόνησε. Καὶ ἐὰν οὕτως εἰπῇς ἐξ ὅλης καρδίας σου, ἐλαφραίνει ἡ παίδευσίς σου, ἐξαλείφονται σε τὰ ἀνομήματα, καὶ ἀξιώνεσαι, νὰ σοῦ ἐνθυμηθῇ ὁ Δεσπότης, ὡς τοῦ εὐγνώμονος ληστῆ, νὰ σὲ βάλῃ εἰς τὸν Παράδεισον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Β'. Ὅτι διὰ τῶν προσκαίρων τούτων Θλίψεων λυτροῦται ὁ τεθλιμμένος τῶν αἰωνίων κολάσεων.

Ἐὰν ἐσυλλογίζουσαν τὴν δριμύτητα τῶν αἰωνίων κολάσεων, σὲ ἤθελαν φανῇ ἡ μεγαλήτεραις Θλίψαις τῆς παρούσης ζωῆς ὡς παίγνια ὅτι ἡ μικρότερη κόλασις τοῦ Ἅδου εἶναι χειρότερη ἀπὸ ὅλαις αὐταῖς ταῖς πρόσκαιραις. Στοχάζου λοιπὸν, ὦ τεθλιμμένε, ἐκεῖνον τὸν ἄχαρον τόπον, καὶ ζοφωδέστατον, διὰ νὰ νικήσῃς τὸν μικρὸν μὲ τὸν μεγαλήτερον πόνον, καὶ νὰ σβύσῃς μὲ τὴν μίαν φλόγα τὴν ἄλλην. Ἐνόησον τὴν σφοδροτάτην ἐκείνην βάσανον, τὸ παμφάγον πῦρ, τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, τὸν ψυχρότατον τάρταρον, τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, καὶ τὰ ἐπίλοιπα ὅλα ἄξια θρήνων καὶ πένθους καὶ ὀδυρμῶν, τὴν φοβερὰν ὄψιν τῶν δαιμόνων, καὶ ἁπλῶς τὴν διαφορὰν πασῶν τῶν κολάσεων, μὲ ταῖς ὁποίαις ἔχουσι νὰ τιμωροῦνται πᾶσαι αἱ αἰσθήσεις ἡμῶν, χωρὶς ἐλεημοσύνην τινὰ ἢ ἐλπίδα νὰ τελειώσουν ποτέ· καὶ ἀφοῦ ἐρευνήσῃς τὰ τοιαῦτα ἐπιμελῶς, ἐνθυμήσου πόσαις φοραῖς σοῦ ἔπρεπε, νὰ κατακριθῇς εἰς τὰ αὐτὰ κολαστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα μέλλει νὰ φλογίζωνται ἄλλοι διὰ μικρότερα ἁμαρτήματα ἀπὸ τὰ ἐδικά σε, διατὶ ἀπέθανον ἐξάφνου, καὶ δὲν εἶχασι καιρὸν νὰ μετανοήσουν. Ἐὰν γοῦν ἦσαι ἄξιος τῶν αἰωνίων ἐκείνων τιμωριῶν, δὲν τὸ ἔχεις μεγάλην εὐεργεσίαν, νὰ σοῦ δώσῃ ἐλεήμων Θεὸς τὰς μικρὰς Θλίψεις αὐτὰς, ὁποῦ ἔχεις, διὰ νὰ λυτρωθῇς ἀπ' ἐκείναις ταῖς παντοτειναῖς καὶ δριμύταταις; Πόση διαφορὰ εἶναι ἀπὸ τὴν ἐδικήν σου πτωχείαν, ἕως ἐκείνην τὴν ἐσχάτην πενίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἀνείκαστον, ὁποῦ πάσχουν εἰς ἐκεῖνον τὸν ἄχαρον καὶ ἀπαράκλητον τόπον, ὁποῦ δὲν δίδεται μία ῥανίδα νερὸν τὸ διψῶντος, νὰ καταψυχίσῃ τὴν γλῶσάν τε; Τί ἔχει νὰ κάμῃ ἡ Θλίψις, ἡ ὀδύνη καὶ πόνοι τῆς ἀσθενείας σου, ἡ ὕβρις, ἡ ἀτιμία, ἡ λύπη, καὶ πᾶσα ἄλλη στενοχωρία, ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ σοῦ τύχῃ ἐδῶ πρόσκαιρος, μετ' ἐκείνην τὴν ἄκραν ταλαιπωρίαν, ὁποῦ θέλουν ἔχει οἱ ταλαίπωροι κολασμένοι, νὰ κοίτωνται εἰς τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἄσβεστον, νὰ φλογίζωνται χωρὶς ἄνεσιν ἀτελεύτητα; Τίς ἄνθρωπις λογικὸς λοιπὸν νὰ παραπονεθῇ εἰς αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον Θλίψιν, μὲ τὴν ὁποίαν λυτρώνεται τῶν ἀτελευτήτων ἐκείνων κολάσεων; Τίς δὲν

προκρίνῃ κάλλιον νὰ περάσῃ ὅλη του ἡ ζωὴ εἰς θλίψεις, εἰς ταλαιπωρίας διάφορας, πάρεξ νὰ κολάζεται μετὰ θάνατον ἀτελεύτητα; Ἄκουσον δὲ καὶ ὑπόδειγμα, νὰ πιστωθῇς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν.

Φαίνεται εἰς μίαν Βίβλον ὀνομαζομένην Κῆπος Παραδειγμάτων, εἰς φύλλα· υλζ'. ὅτι ἀπέθανεν εἷς ἄνθρωπος, ὅστις εἶχε τέκνα καὶ σύζυγον, καὶ τῇ ἐπαύριον κατὰ Θεοῦ παραχώρησιν ἀναστήθη ὁ τεθνηκὼς καὶ ὑπῆγεν εὐθὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἀπέδωκε τῷ Θεῷ τὴν εὐχαριστίαν, ὡς ἔπρεπεν. Ἔπειτα ἡτοίμασε τὸν οἶκον του, διαμοιράζων πτωχοῖς τὸν πλοῦτον αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἔδωκεν ὀλίγον μέρος, ὅσον τοὺς ἔφθανε, νὰ πορευθοῦν πτωχικά. Ἔπειτα ἀναχωρήσας εἰς τόπον ἔρημον, ἔκτισε μίαν καλύβαν πλησίον εἰς ἕνα ποταμόν, καὶ ἀσκήτευε μὲ μεγάλην σκληραγωγίαν· καὶ τὸν καιρὸν τοῦ χειμῶνος εἰσήρχετο μὲ τὰ ῥάσα ὅλα εἰς τὸ ποταμόν, καὶ ἐσταμάτα, ἕως νὰ παγώσουν ἀπὸ τὴν ψύχραν τὰ ῥάσα του, καὶ ὅταν ἤθελε γένῃ ὅλος ὥσπερ ἕνα κομμάτι κρύσταλον παγωμένον, ἐξήρχετο μισαποθαμένος ἀπὸ τὸν ποταμόν, καὶ ἔχων προετοιμασμένον ἕνα χάλκωμα νερὸν βραστόν, εἰσεβαίνεν ἔσω, καὶ ἔστεκεν ἕως νὰ λύσῃ ὁ πάγος, ἔπειτα ἔμβαινε πάλιν εἰς τὸν ποταμόν, ὡς τὸ πρότερον, καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὸ χάλκωμα, καὶ οὕτως ἔκαμεν ὅλον τὸν χειμῶνα. Οἱ δὲ ἄλλοι Ἐρημῖται ὁποῦ ἦσαν πλησίον αὐτόν, τὸν ἐνουθετοῦσαν, νὰ παύσῃ τοιαύτην σκληρότητα, ἵνα μὴ θανατωθῇ πρὸ καιροῦ μὲ τοιοῦτον τρόπον τῆς ἀσυνήθους ἐκείνης κολάσεως. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ταῦτα, ἐὰν ἠθέλετε ἰδῇ, ἀδελφοὶ καὶ Πατέρες μου, ὅσα εἶδα ἐγὼ εἰς τὴν κόλασιν, τὴν ἡμέραν ὁπὸ ἀπέθανον, μεγαλήτερον ἀγῶνα ἐκάμνετε. Παρακινήμενος δὲ ὑπ' αὐτῶν, νὰ τοὺς ἐξηγηθῇ ταῦτα διὰ τὸν Κύριον, ἀπεκρίνατο· Ὅταν ἐξῆλθεν ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ ἀθλίου μου σώματος, μὲ ἐσυνώδευσεν εἷς νέος λαμπρότατος, καὶ ἀπῆλθομεν εἰς μέγα λαγκάδιον, ὅπου ἦσαν δύω λίμναις, ἡ μία γεμάτη στία καὶ πῦρ σπινθηροβολοῦσα, καὶ ἡ ἄλλη πάγος καὶ χιόνι ψυχρότατον· αἱ ὁποῖαι λίμναις ἦτον γεμάταις ψυχὰς ἀνθρώπων, καὶ τὰς ἐτιμωροῦσαν οἱ δαίμονες, καὶ εὐγάζοντες αὐτὰς ἀπὸ τὴν μίαν λίμνην, τὰς ἔῤῥιπταν εἰς τὴν ἄλλην, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἄλλην, καὶ πάλιν εἰς τὴν πρώτην· καὶ οὕτως μὲ ὑπῆγαν εἰς τόπον ζοφώδη καὶ σκοτεινόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εὐγένασι φωναῖς, ὀδυρμοί, καὶ ὀλολυγμοὶ ἀναρίθμητοι, ἀμὴ νὰ ἰδῶ τινὰ δὲν ἐδύνομουν, μόνον ἔβλεπα καὶ εὐγαίνασιν ἀπάνω ἀπὸ τὸν πυθμένα τοῦ Ἅδου τινὲς ἄνθρωποι ὅλον πῦρ ὡσὰν σπίθαις, καὶ ἤρχετο βοῦμος καὶ δυσωδία ἀνεκλάστος. Βλέπων δὲ ταῦτα ἔδραμιαν πρός με πλῆθος δαιμόνων, μὲ ἐγκρίτους παπυρακτωμένους νὰ μὲ ἁρπάσουσι, καὶ τότε φαγεῖσα μία λάμψις, ὡς ἄστρον, δὲν τοὺς ἀφῆκεν, ἀλλὰ εἶπεν αὐτοῖς· Ὁ Δεσπότης ἐπρόσταξε, νὰ στρέψῃ εἰς τὸ κορμὶ αὐτὸ ἡ ψυχή, νὰ κάμῃ μετάνοιαν, καὶ οὕτω μὲ ἐζώωσαν. Διὰ τοῦτο, ἀγαπητοί, προκρίνω νὰ κολάζωμαι κάλλιον ἐδῶ καιρὸν ὀλίγον, παρὰ εἰς τὸ Ἅδην αἰώνια. Οὕτως ἐποίει ὁ ἁδαμάντινος, ἕως τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου, ὁποῦ ἀπῆλθεν εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς δι' αὐτῆς τῆς προσκαίρου κολάσεως. Ἔχε γοῦν καὶ σὺ ὑπομονὴν εἰς τὴν θλῖψιν σου· μὴ γογγύζῃς, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαρίστησον εἰς τὴν καλοσύνην, ὁπὸ σοῦ κάμνει ὁ παναγαθος Κύριος, νὰ σὲ λυτρώσῃ μὲ τὸν ὀλίγον πόνον αὐτό, ἐκείνων τῶν ἀνεκδιηγήτων κολάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Γ'. Παράκλησις. Ἡ ἀπόλαυσις τῆς οὐρανίου Μακαριότητος.

Τρίτη σου Παράκλησις ἂς εἶναι ἡ ἀνάμνησις τῆς ἀῤῥάστου ἐκείνης καὶ ἀῤῥήτου δόξης τοῦ Παραδείσου, γινώσκοντας, ὅτι ἐὰν καρτερικῶς ὑπομείνῃς τὴν θλῖψιν σου,

ὲ μόνον λυτρῶσαι τῆς ἄνω εἰρημένης κολάσεως, ἀλλὰ ἀξιοῦσαι τῆς αἰωνίου Μακαριότητος, ὅπου νὰ ἔχῃς πολλὴν ἀνάπαυσιν, δόξαν, πλοῦτον, εὐτυχίαν, αὐτάρκειαν παντὸς ἀγαθοῦ, νὰ ἀγάλλεσαι πάντοτε, νὰ μακαρίζῃς τὰς Θλίψεις ὁποῦ σοῦ ἐπροξένησαν τοιαύτην Μακαριότητα. Αὕτη ἡ μελέτη γλυκαίνει πᾶσαν Θλίψιν καὶ βάσανον, ὅτι ἡ ἐνθύμησις τῆς πληρωμῆς κουφίζει τὴν τιμωρίαν τῆς μάστιγος, καθὼς ἤξευραν καλῶς οἱ Ἅγιοι πάντες, Ὅσιοι, καὶ Μάρτυρες, γινώσκοντες, ὅτι ἐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν· ἤγουν ὅλα τὰ πάθη καὶ Θλίψεις, ὁποῦ ἔχομεν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, δὲν πρέπει νὰ τὰ βάνωμεν ποσῶς εἰς τὸν νοῦν μας, ὅτε νὰ τὰ κάμνωμεν ἄξια μετ' ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ὁποῦ ἐλπίζομεν νὰ ἀπολαύσωμεν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν θείᾳ χάριτι. Εὐφραίνου λοιπὸν, στοχαζόμενος ἐκείνην τὴν Ἐπουράνιον πόλιν, τὰ Βασιλικὰ καὶ ὡραῖα παλάτια, τοὺς κρυσταλλοειδεῖς ποταμοὺς, καὶ τὴν λοιπὴν ὡραιότητα, ὁποῦ γράφει ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ νὰ καταλάβωμεν μὲ τοιαύτας μεταφορὰς μέρος τι ἀπ' ἐκείνην τὴν ἄπειρον εὐμορφίαν, καὶ πλουσιότητα τῆς μακαριοτάτης Πατρίδος μας. Ἀναλόγισαι τὸν ἀριθμὸν τὸν ἀμέτρητον, Ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων, ὁποῦ στέκουν μὲ τόσην εὐταξίαν, καὶ συμφωνίαν, καὶ ἀγάπην, καὶ ἀγαλλίασιν, εὐφραινόμενοι, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες, ὑμνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Κύριον, ὁπῶ ἐπλήρωσε τοσοῦτον πλουσιοπάροχα τὸν μισθὸν τῶ κόπου τους. Ἀμὴ ἀπάνω εἰς ὅλα ἐνθυμήσου, ὅτι ἐλπίζεις νὰ βλέπῃς ἐκεῖνο τὸ Θεῖον πρόσωπον, ὁπῶ ποθοῦσιν οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι νὰ εἰδῶσιν, ἐκείνην τὴν Θείαν οὐσίαν, τῆς ὁποίας ἡ ὅρασις εἶναι ἡ τελεία Μακαριότης. Μὲ τὴν ἐλπίδα ταύτην ὑπέμειναν οἱ Ὅσιοι πάντες τὰς νηστείας, ἀγρυπνίας, καὶ πάσας τὰς τῆς ἐρήμου σκληραγωγίας, πιστεύοντες ὅτι μὲ τὰς Θλίψεις ἐκείνας ἐκληρονόμησαν τὴν ἀτελεύτητον Βασιλείαν. Αὐτὴ ἡ ἐλπὶς ἦτον ἡ ἄγκυρα, ὁπῶ ἔκαμνεν ὅλους τοὺς Ἁγίους, νὰ στέκουσι στερεοὶ καὶ ἀκίνητοι εἰς τόσας κλύδωνας, ὁποῦ ἔπαθον εἰς ταύτην τὴν κυματοῦσαν Θάλασσαν τούτου τοῦ βίου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δεσπότης μας, ὁπῶ γινώσκει καλλιώτερα πάντων, πόσον πρέπει νὰ πλησιάζωμεν εἰς τὴν ἄγκυραν, ἀφοῦ ἐκάλεσε τοὺς πτωχοὺς μακαρίους καὶ τοὺς πενθοῦντας, καὶ τοὺς ἀδίκως δεδιωγμένους, τοὺς εἶπε νὰ χαίρωνται καὶ ἀγαλλιῶνται, διατὶ Θέλει εἶναι πολὺς ὁ μισθὸς καὶ ἡ πληρωμή τους εἰς τὸς οὐρανούς. Ἐπειδὴ λοιπὸν οὕτως ἔχει, χαῖρε καὶ ἀγάλλου εἰς τὰς βασάνους, γινώσκων, ὅτι ὅσον εἶναι οἱ πόνοι δριμύτεροι, τόσον περισσότερον κέρδος σοῦ ἑτοιμάζεται, καθὼς ἤθελεν ἔχει πολλὴν χαρὰν ἕνας, ὁποῦ νὰ τὸν ἐλιθοβολοῦσαν μὲ ἄνθρακας, σμαράγδους, ἀδάμαντας, καὶ ἑτέρους λίθους πολυτίμους, καὶ νὰ ἐπόνη ὀλίγον ἡ σάρκα τους, ἀλλὰ ἠξεύρων, πῶς μὲ τοὺς λίθους ἐκείνους, ὁποῦ τοῦ ἔρριπταν, ἐγίνετο πλούσιος, ὑπόμενε μὲ καρτερίαν πολλὴν, νὰ εὐχαριστᾷ μᾶλλον, καὶ ὄχι νὰ ἀμύνεται τοὺς λιθάζοντας. Οὕτως πρέπει νὰ εὐχαριστᾷς καὶ σὺ ἐκείνους ὁποῦ σὲ Θλίβουσι, καὶ περισσότερον τόσον, ὅσον εἶναι ἡ ψυχὴ τιμιωτέρα τοῦ σώματος, ὅτι ἐκεῖνον μὲν ὠφελοῦσι σωματικὰ μὲ τὸν πρόσκαιρον πλοῦτον, καὶ ἐσένα πνευματικὰ καὶ αἰώνια· διατὶ κατὰ ἀλήθειαν οἱ πόνοι, οἱ διωγμοὶ, καὶ αἱ Θλίψεις σου, καὶ πᾶσα ἄλλη ἐναντιότης καὶ κακοπάθεια, ἐὰν αὐτὰς ὑπομείνῃς μὲ καρτερίαν, σοῦ Θέλουν γένῃ τόσοι μαργαρῖται καὶ λίθοι τίμιοι, νὰ στεφανωθῇς εἰς τὸν Παράδεισον. Καὶ διὰ νὰ πιστωθοῦμεν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, ἠθέλησεν ὁ Κύριος, νὰ τὴν φανερώσῃ καὶ αἰσθητῶς εἰς τινὰς δούλους του, νὰ τὴν ἰδοῦμεν καὶ μὲ τὰ ὄμματα τῆς σαρκὸς, καὶ ἄκουσον νὰ Θαυμάσῃς. Μία γυνὴ εὐλαβὴς καὶ ἀρετος εἶχεν ἕνα πόνεμα εἰς τὸ στῆθος γεμάτο σκώληκας, ὁποῦ τῆς ἔτρωγαν τὴν σάρκα, καὶ ἠσθάνετο ὀδύνην πολλὴν, καὶ ἐβλίβετο περίσσα, διατὶ δὲν ἐδύνετο ἰατρὸς, νὰ τὴν Θεραπεύσῃ. Μίαν ἡμέραν ἐξομολογηθεῖσα εἰς ἕνα Πνευματικὸν ἔμπειρον καὶ σοφώτατον, τῆς εἶπε, νὰ τοῦ δώσῃ ἕνα σκώληκα ἀπὸ ἐκείνους, ὁπῶ ἐδαπανοῦσαν τὴν σάρκα της, καὶ αὐτὴ δὲν ἤθελε νὰ τοῦ ὑπακούσῃ, διατὶ τῆς ἐφαίνετο πρᾶγμα ἀνάρμοστον. Ὅμως ἐπειδὴ τὴν ἐπαρακάλεσε περισσῶς,

τοῦ ὑπήκουσε, καὶ εὐθὺς ὡς τὸν ἔλαβεν εἰς τὴν χεῖρά του, ἐγείνη τὴν ὥραν αὐτὴν (ὡ τῶ Θαύματος) ὁ δυσωδέστατος σκώληξ, ἕνα λιθάρι πολύτιμον, εὔμορφον, καὶ τόσον λαμπρότατον, ὁποῦ ἔδειχνε νὰ χρείζῃ θησαυρὸν ἀνείκαστον. Τότε τὴν ἐνουθέτησεν ὁ Πνευματικὸς μὲ λόγους ψυχωφελεῖς, ἀποδείχνωντάς της, πόσην ὠφέλειαν ἐλάμβανεν ἀπὸ τὴν ἀφόρητον ἐκείνην πληγήν· καὶ παρηγορηθεῖσα, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴ τὴν θεραπεύσῃ ποσῶς, ἐπειδὴ ἡ ἀσθένεια τῆς ἔδιδε τοιαύτην ὠφέλειαν. Ἔτι δὲ φαίνεται εἰς τὸν Μεταφραστὴν τῇ, ἀ. τοῦ Σεπτεμβρίου, ὅτι ὁ Ὅσιος Συμεὼν ἱστάμενος ἀπάνω εἰς ἕνα στύλον χρόνους πολλοὺς, ἐσαπήθη ὁ μηρὸς αὐτοῦ ἀπὸ τὸν πολὺν κόπον, καὶ ἔτρεχαν σκώληκες· ἀπελθὼν δὲ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Σαρακηνῶν πρὸς τὸν Ὅσιον, χάριν εὐλογίας, καὶ ἱστάμενος κάτωθεν εἰς τὸν στύλον, καὶ ἀκροώμενος τὴν διδαχὴν τοῦ Ἁγίου, ἔπεσεν ἕνας σκώληξ, καὶ λαβὼν αὐτὸν ὁ Ἄρχων διὰ εὐλάβειαν, τοῦ εἶπεν ὁ Ὅσιος· Τί τὸν θέλεις τὸν βρωμερσμένον σκώληκα; ῥίψε τον, νὰ μὴ μολύνῃς τὰς χεῖρας σου, εὐγενέστατε. Ὁ δὲ ἀνοίξας τὴν χεῖρα αὐτοῦ νὰ ἰδῇ, ἐὰν ἦτον σκώληξ, καθὼς τῶ εἶπε, βλέπει, καὶ ἔγεινεν (ὡ τοῦ Θαύματος)· ὁ πρώην σκώληξ δυσώδης καὶ ἄχρηστος, λίθος ὡραῖός τε καὶ πολύτιμος. Ἰδοὺ μὲ πόσαις ἀποδείξαις ἠμπορεῖς νὰ πιστωθῇς, ὅτι αὐτὰ, ὁποῦ τώρα σὲ θλίβουσι, σοῦ θέλουν δίδει τότε ἄφατον εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν, ὅταν ὁ Κύριος σὲ ὑποδεχθῇ εἰς τὸν Παράδεισον, λέγων σου· Εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τῶ Κυρίου σου. Ὢ ποίαν ἀγαλλίασιν θέλεις λάβει, ὅταν συναριθμηθῇς μὲ τὸν οὐράνιον ἐκεῖνον στρατὸν, νὰ μὴν ἔχῃς πλέον πεῖναν, ἢ δίψαν, ἢ ψύχραν, ἢ καῦσιν, ἢ ἄλλο τὶ λυπηρὸν, ἀλλὰ μάλιστα πλησμονὴν τελείαν, αἰδίον ἀνάπαυσιν, ἄκραν ἀγαλλίασιν, καὶ παντὸς ἀγαθῶ ἐμπεπλησμένην ἀπόλαυσιν, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, νὰ κληρονομήσῃς ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ὁποῦ ὀφθαλμὸς δὲν εἶδεν, οὔτε νοῦς ἀνθρώπου, νὰ καταλάβῃ δύναται, καὶ ταῦτα οὐχὶ δέκα ἢ ἑκατὸν καὶ χιλίους χρόνους, ἀλλὰ εἰς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἐννόησον οὖν, ἐὰν ἦναι δίκαιον νὰ γογγίζῃ, ἢ νὰ ὑπομένῃ καρτερικῶς πᾶσαν βάσανον ταύτης τῆς προσκαίρου ζωῆς, ὅστις ἐλπίζει νὰ ἀπολαύσῃ τοσαύτην Μακαριότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Δ'. Παράκλησις. Ἡ μελέτη τοῦ Δεσποτικοῦ Πάθους.

Καθὼς τὸ πάθος καὶ ὁ Θάνατος τοῦ Δεσπότου, ἦτον αἰτία τῆς σωτηρίας μας, καὶ θεραπεία τοῦ θανάτου, οὕτω καὶ ἡ μελέτη καὶ ἡ ἐνθύμησις αὐτοῦ τοῦ Πάθους εἶναι Παράκλησις καὶ ἰατρεία πασῶν τῶν θλίψεων, ὁποῦ μᾶς συμβαίνουσιν ἐδῶ εἰς τὸν Κόσμον. Ὅτι καθὼς ἐκεῖνο τὸ ἀπηγορευμένον ξύλον, ὁποῦ ἐφάγασιν οἱ Προπάτορες, ἦτον αἰτία τῆς ἀπωλείας μας, οὕτως ἠθέλησεν ἡ Θεία πρόνοια νὰ γένῃ τὸ ξύλον τοῦ Σταυρῶ αἰτία τῆς σωτηρίας μας. Ὑπὸ τὴν σκιὰν τούτου τοῦ δένδρου ἐκάθετο ἡ νύμφη, δοκιμάζουσα τὴν αὐτοῦ εὐκαρπίαν τε καὶ γλυκύτητα, καθὼς εἰς τὸ Ἆσμα Κεφ. β'. φαίνεται. Τὸ αὐτὸ ἠμπορεῖς νὰ δοκιμάσῃς καὶ σὺ ἀπὸ τὴν καῦσιν τῶν θλίψεων, ἐὰν καθίσῃς εἰς τὴν σκιὰν αὐτοῦ τοῦ δένδρου τῶ τιμίω Σταυροῦ, μελετῶν μετ' εὐλαβείας τοὺς πόνους, τοὺς ἐμπαιγμοὺς καὶ τὸν ἐπονειδιστον Θάνατον, ὁποῦ ἔλαβεν εἰς αὐτὸν ὁ χορηγὸς τῆς ζωῆς. Ταύτην τὴν θεραπείαν ἔδιδεν ὁ Ἀπόστολος τοῖς Ἑβραίοις, νὰ ἀναλογίζωνται, νὰ μελετοῦσι καθ' ἑκάστην τοῦ Χριστῶ τὸν Θάνατον, διὰ νὰ μὴ βαρεθῶσι τὰς θλίψεις, τοὺς κόπους, καὶ διωγμοὺς, ὁποῦ εἶχαν νὰ παθουσιν· διατὶ ὅσον πλέον ἀσχολήσωμεν εἰς τὴν μελέτην αὐτὴν, καὶ καθίσωμεν ὑπὸ τὴν σκιὰν τούτου τοῦ δένδρου, τόσον θέλομεν συναξῃ ἀπὸ τὸν καρπὸν αὐτῶ περισσότερον. Ἐδῶ-

νετο νὰ μᾶς λυτρώσῃ ὁ Κύριος, καὶ νὰ ἐργάσῃ τὴν σωτηρίαν μας μὲ ὀλίγην βάσανον, καὶ βραχυτέραν αὐτῷ καταφρόνησιν· ἀλλὰ διὰ νὰ φανῇ καλλιώτερα ἡ πρὸς ἡμᾶς αὐτῷ ἔμπυρος ἀγάπη, καὶ νὰ ἔχωμεν τὸ πάθος του, καταφυγὴν καὶ παραμυθίαν εἰς τὰς θλίψεις μας νὰ ταῖς ὑπομένωμεν, ἠθέλησε, καὶ ἔπαθε τόσον, καθῶς ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μᾶς συμβουλεύει εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ Ἐπιστολήν, λέγων· Χριστοῦ παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε. Ὥσπερ νὰ ἔλεγε· Καθοπλισθῆτε μὲ τὴν μελέτην τῶν τοῦ Χριστῷ παθημάτων, καὶ δὲν θέλετε γροικήσει ποσῶς τὰς πληγὰς καὶ θλίψεις, ὁποῦ λαμβάνετε εἰς ταύτην τὴν παροικίαν σας, ὅτι αὐτὰ τὰ ὅπλα σᾶς θέλουσι βοηθήσει. Ἐὰν σᾶς περιλάβουν ἀσθένειαι καὶ πόνοι σωματικοὶ, ὁπλίσθητε, μελετῶντες τοὺς δριμυτάτους πόνους τῷ Δεσπότῃ Χριστοῦ καὶ μετ' ἐκείνους πραΰνετε τοὺς ἐδικούς σας. Ἂν σᾶς θλίβῃ ἡ πτωχεία καὶ ἡ ὑστέρησις τῶν ἀναγκαίων, ἐνθυμηθῆτε τὴν ἐσχατιὰν τῆς πενίας αὐτοῦ, τὸν πτωχὸν καὶ στενώτατον κράββατον τοῦ Σταυροῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνεπαύθη ὁλόγυμνος, μὴ ἔχων, πῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι, καὶ εἰς τὴν δίψαν αὐτοῦ, δὲν τοῦ ἔδωκαν κἂν ἕνα ποτήριον ὕδωρ, ἀλλὰ χολὴν καὶ ὄξος πικρότατα. Καὶ αὐτὴ ἡ ἑκούσιος καὶ ἀνείκαστος τοῦ Δεσπότου πτωχεία, σᾶς κάμνει ὑπομονητικοὺς εἰς τὴν ἐδικήν σας. Ἐὰν θλίβεσθε, πῶς καταφρονᾷ καὶ ἐξουθενεῖ σας ὁ Κόσμος, ἰδέτε τον, πῶς αὐτὸς εἶναι μάλιστα καταφρονεμένος, ἐσταυρωμένος ἐν μέσῳ δύω λῃστῶν, ὑβριζόμενος ὑπὸ πάντων καὶ ἐμπαιζόμενος ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ τότε θέλετε γνωρίσει, ὅτι ἡ ὕβρις μας δὲν εἶναι κἂν τίποτας· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, δὲν εἶναι βολετὸν νὰ σᾶς τύχῃ καμμία θλίψις, ὁποῦ νὰ ἦτον ἀπ' ἐκείνην τρανήτερη· διὰ τοῦτο ἔχετε τὴν μελέτην αὐτὴν, θεραπείαν κατὰ τῶν θλίψεων, καὶ μὴ λυπεῖσθε ποσῶς, ἀλλὰ χαίρεσθε μὲ τὸν Ἀπόστολον, γινώσκοντες, ὅτι εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ Πάθος τοῦ Χριστοῦ εὑρίσκεται ἡ σωτηρία, ἡ ζωὴ καὶ ἡ θεραπεία μας. Λοιπὸν ἐργάζου, ὦ τεθλιμμένε, ταύτην τὴν ἰατρείαν εἰς ὅλα τὰ πάθη σου, συλλογιζόμενος ὅσα ὑπέμεινε δι' ἀγάπην σου ὁ Θεὸς καὶ Δεσπότης σου, ὅτι τότε δὲν τολμᾷς ν' ἀνοίξῃς στόμα, νὰ παραπονεθῇς εἰς τὰ θλίψεις σου, ἀλλὰ μάλιστα θέλεις χαίρεσαι, πῶς ἠξιώθης νὰ γείνῃς παραμικρὸς μιμητὴς τοῦ πάθους του. Καθὼς τὸ ἐναντίον ἤθελες ἐντραπῇ, ἂν σοῦ ἔστελλεν εὐτυχίαν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, χωρὶς νὰ πάθῃς τίποτας δι' ἀγάπην του, ὅτι τότε ποσῶς εἰς τὴν πολιτείαν δὲν τοῦ ὁμοιάζεις. Εἰπέ μου, ἐὰν ἤθελες εἰδεῖ τὸν ἐπίγειον Βασιλέα σου, νὰ περιπατῇ ἀνυπόδητος εἰς τὸν δρόμον, νὰ ἦσαι εἰς τὴν συνοδίαν αὐτοῦ, δὲν τὸ εἶχες διὰ δόξαν καὶ ἔπαινον, νὰ τοῦ ἀκολουθᾷς μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον; Οὕτως ἔκαμαν οἱ δοῦλοι τοῦ Προφήτου Δαβὶδ, καθὼς φαίνεται εἰς τὴν β'. Βίβλον τῶν Βασιλειῶν, ὅτι φεύγων αὐτὸς ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, διωκόμενος ὑπὸ Ἀβεσσαλὼμ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ἐπεριπάτει ἀνυπόδητος, ἔχων τὴν κεφαλὴν σκεπασμένην καὶ κλαίωντας· μὲ τὸν ὁποῖον τρόπον τοῦ ἀκολουθοῦσαν ὅλοι οἱ δοῦλοί του, διὰ νὰ δείξουν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν αὐθέντην αὐτῶν. Ἐὰν οὖν διὰ τὸν ἐπίγειον ἔκαμνες τόσον, καὶ ὑπέμενες στενοχωρίαν μετὰ χαρᾶς δι' ἀγάπην τῳ, πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ κάμῃς διὰ τὸν Χριστὸν τὸν Οὐράνιον Βασιλέα σῳ; Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ ἀληθεῖς καὶ εὐγνώμονες δοῦλοί του, ὅταν ἰδοῦσιν, ὅτι δὲν τοὺς στέλλει θλίψεις ὁ Κύριος, ταῖς εὑρίσκουσιν αὐτοὶ ἀπὸ λόγου τους, θλίβοντες τὴν σάρκα μὲ νηστείας, ἀγρυπνίας, καὶ προσευχὰς, καὶ ἄλλους ἀγῶνας, διὰ νὰ συμπάσχουν μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ μιμηθοῦσι τὸ Πάθος του. Ἐὰν οὖν αὐτοῦ ἑκουσίως ποθοῦσι τὰς θλίψεις, ὁπῦ δὲν τοὺς στέλλει ὁ Κύριος, διατὶ νὰ μὴν ἀποδεχθῇς ἐσὺ αὐτὰ τὰ λυπηρὰ, ὁποῦ σοῦ ἔρχονται ἀπὸ τῆς πανσόφῳ προνοίας αὐτῷ, καὶ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃς εἰς αὐτὴν τὴν εὔσπλαγχνον παίδευσιν; Ἐπ' ἀληθείας, ἐὰν ἐχώρη φθόνος εἰς τοὺς ἁγίους Ἀγγέλους, ἄλλου τινὸς δὲν ἐζήλευαν, ὥσπερ ἐκείνου, ὁποῦ πάθη διαφόρους θλίψεις ἕνεκεν τοῦ Χριστοῦ εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον, διὰ τὴν μεγάλην ἀνταμοιβὴν καὶ βραβεῖον πλου-

ρισοπάροχον, ὁποῦ ἔχει νὰ λάβῃ εἰς τὸν Παράδεισον. Γνώρισον οὖν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν, ἐὰν ἦσαι δοῦλος πιστὸς τοῦ Κυρίου σου, καὶ εὐχαριστήσας, δόξασον αὐτοῦ τὸ πανάγιον ὄνομα, ὁποῦ σὲ ἀξιώνει καὶ γίνεσαι αὐτοῦ μιμητής· καὶ οὕτω σοῦ θέλουσι γένη γλυκέα τὰ τῶν θλίψεών ὕδατα, μὲ τὴν ἐνέργειαν τοῦ Σταυροῦ, καθὼς ἐγλυκάνθησαν καὶ τῆς Μερρᾶς τὰ πικρότατα νάματα, ὅταν ἔβαλεν εἰς αὐτὰ τὸ ξύλον ὁ Μωϋσῆς, ὅπερ ἐσήμαινε τὸν τίμιόν Σταυρὸν καὶ παράγιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ.

Πέμπτη Θεραπεία, ἡ Προσευχή.

Ἅπασα ἡ Θεία καὶ Ἱερὰ Γραφὴ τῆς νέας τε καὶ παλαιᾶς Διαθήκης, μᾶς παρακινᾷ κατὰ πολλά, εἰς τὴν Προσευχήν, καὶ κηρύττει μας τὴν ὑπερθαύμαστον ἀρετὴν καὶ εὐγένειάν της. Ἀμὴ ἂς ἀφήσωμεν τὰς ἄλλας ἐνεργείας, ἀπου κάμνει, καὶ μόνον ἂς ὁμιλήσωμεν διὰ τὴν ἐδικήν μας ὑπόθεσιν. Κυρίως καὶ καθολικὰ μὲ τὴν προσευχὴν εὑρίσκομεν εἰς τὰς θλίψεις βοήθειαν, καθὼς πολλάκις ἐφάνη. Ὁ Προφητάναξ λέγει, πῶς ὅταν εἶχε θλῖψιν τινά, ἔβοα πρὸς Κύριον διὰ προσευχῆς, καὶ εὐθὺς τὸν ἐλύτρωνεν, ὡς φαίνεται εἰς τὸ γ'. κ'. καὶ ριθ'. Ψαλμόν, καὶ εἰς ἄλλους πολλούς. Καὶ διὰ τοὺς Ἑβραίους λέγει ὁ αὐτὸς, ὅτι πολλάκις ἐβόων πρὸς Κύριον, καὶ ἐλύτρωνέ τους ἀπὸ τὰς θλίψεις. Ὡσαύτως καὶ ὁ Βασιλεὺς Μανασσῆς, διὰ προσευχῆς ἔτυχε παρὰ Θεοῦ λύτρωσιν, καὶ ἀμαρτημάτων συγχώρησιν. Οἱ Ἰωακείμ, καὶ ἡ τῆ Σαμουὴλ Μήτηρ Ἄννα διὰ προσευχῆς ἐλυτρώθησαν τῆς στειρώσεως. Καὶ ἁπλῶς αὐτὸ τὸ καταφύγιον εἴχασιν ὅλοι οἱ Ἅγιοι ὅλοι τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς θλίψεις τους, ὅτι δὲν μακραίνει ποτὲ ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν προσευχὴν τοῦ δικαίου, καθὼς αὐτὸς ἔταξε, λέγων· Ἐπικάλεσόν με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε, καὶ δοξάσεις με. Καθὼς ὅσοι περνοῦσι μεγάλον καὶ βαθὺν ποταμὸν, διὰ νὰ μὴ διψιάσουν, δὲν κυττάζουσι τὰ ποτάμια ὕδατα, ἀλλὰ ἀπάνω πρὸς Οὐρανὸν, ἔτω καὶ ἡμεῖς, ὅταν μᾶς περικυκλώσουν τὰ τῶν θλίψεων ὕδατα, ὁπὸ συμβαίνουσι πολλάκις εἰς τὴν παροικίαν μας, μὴν ἔχωμεν εἰς τὴν θλῖψιν τὰ ὄμματα, διὰ νὰ μὴ ταραχθοῦμεν, ἢ νὰ μικροψυχήσωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἂς στραφοῦμεν πρὸς Οὐρανὸν, ὅπου εἶναι ἡ σωτηρία μας, ἐπικαλούμενοι μὲ δέησιν ταπεινὴν τὴν θείαν χάριν καὶ ἔλεον, ὅτι ἐξ Οὐρανοῦ μᾶς ἔρχεται ἡ βοήθεια. Καὶ διατὶ ὁρέγεται ὁ Κύριος, νὰ τρέχωμεν πρὸς αὐτὸν εἰς τὰς θλίψεις μας, διὰ τοῦτο τᾶς στέλλει πολλάκις, διὰ νὰ μᾶς σύρνουν τὰ λυπηρὰ πρὸς ἐκεῖνον, διατὶ εἶμεσθεν ὡς τὰ βρέφη, ὁποῦ ὅταν δὲν τὰς λείπει τίποτες, ὅτε τινὰ θλῖψιν ἔχουσι, γυρίζουν ὁλημερὶς, καὶ παίζουσι, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθοῦν τῶν γονέων τους· ἀμὴ ὅταν πεινάσουν ἢ πέσουν καὶ βαρέσουσι πονεῖν, τότε τρέχουσιν εἰς τοὺς γονεῖς μετὰ δακρύων, νὰ τὰς δώσουν βοήθειαν. Τὸ θυμίαμα εἶναι τῆς προσευχῆς ἀντίτυπον, τὸ ὁποῖον ὅταν τὸ βάλῃς εἰς τὰ ἀνθράκια, ἀνεβαίνει ἡ εὐωδία πρὸς Οὐρανόν. Οὕτω καὶ ἡ προσευχὴ γενομένη εἰς τὸ πῦρ τῶν θλίψεων, κατευθυνθεῖσα ἀνέρχεται πρὸς τὸν Κύριον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον μᾶς ἔρχεται ἡ βοήθεια. Μὴ νομίσετε, ὅτι ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε παρέδωκαν ἡμῖν οἱ ἅγιοι Πατέρες τὴν Προσευχὴν περισσότερον ἀπὸ ὅλα, ἀλλὰ διατὶ ἐγνώριζαν τὴν ἀκριβειάν της, ὅτι καθὼς αὐτὴ εἶναι μέσον, καὶ λαμβάνομεν ὅλα τὰ καλὰ διὰ μέσου της, οὕτως ἀκόμη λυτρούμεσθεν δι' αὐτῆς πάντων τῶν κακῶν καὶ δυσχερῶν, ὁποῦ μᾶς συμβαίνουσι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δεσπότης ἔλεγε τοῖς ἑαυτοῦ Μαθηταῖς· Γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. Καὶ πάλιν ὁμιλῶντας διὰ τοὺς διωγμοὺς ὁπῦ θέλουν εἶ-

ται τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως, εἶπε· Γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε ἐν παντὶ καιρῷ, διὰ νὰ δυνηθῆτε, νὰ ὑπομείνετε αὐτὰ ὅλα τὰ θλιβερὰ, ὁποῦ μέλλει νὰ ἔλθουσι, τὸ ὁποῖον κάμνοντες καὶ ἡμεῖς, θέλομεν εὕρει βοήθειαν. Ἐπεὶ οὖν ἡ προσευχὴ εἶναι τοσοῦτον ὠφέλιμος, μὴ βαρεθῇς, νὰ μελετᾷς ἡμέραν καὶ νύκτα τὸν Νόμον τῦ Θεῦ, καὶ νὰ προσεύχεσαι εἰς τὰς θλίψεις. Καὶ ἐὰν ἰδῇ ὁ φιλόπαις καὶ πολυέλεος Κύριος, ὅτι συμφέρει σοι ἡ θεραπεία τῦ σώματος, δίδει σὲ τὴν. Εἰ δὲ πάλιν εἶναι διὰ κόλασιν τῆς ψυχῆς σου, κάλλιον νὰ ἦσαι ἀσθενὴς πρὸς ὥραν τῷ σώματι, πάρεξ νὰ τιμωρεῖσαι αἰωνίως εἰς τοῦ Ἅδου τὰ κολαστήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Μία μελέτη εἰς τὰς θλίψεις λίαν ὠφέλιμος.

Αὐτὸ, ὁποῦ εἴπαμεν εἰς τὸ ἄνωθεν Κεφ. ἤτον ἡ γνώμη μας μόνον διὰ τὴν νοεράν Προσευχήν. Τώρα πάλιν γράφομεν τὴν μελέτην ταύτην, διὰ τοὺς ἰδιώτας καὶ ἁπλουστέρους, ἥτις εἶναι πολλὰ ὠφέλιμος διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην τῆς θλίψεως. Τὸ ἀρχαιότερον τέλος γᾶν αὐτῆς τῆς μελέτης εἶναι, νὰ καταλάβῃς τῦ λόγου σου, ἄνθρωπε, ψυχῇ τε καὶ σώματι, τί ἦσυν πρὸ τῆς γεννήσεως, καὶ τί εἶσαι τὴν σήμερον, ὅτι ἀπὸ τὴν ἐπίγνωσιν ταύτην καταλαμβάνεις καὶ τὸν Θεὸν, ὁπῦ εἶσαι δύω μεγάλα χαρίσματα. Διὰ νὰ ἔλθῃς γοῦν εἰς ταύτην τὴν γνῶσιν, ἐρεύνησον, καὶ στοχάσου τὰ κάτωθεν ἑπτὰ πράγματα. Πρῶτον. Τί ἦσυν πρὸ τοῦ νὰ γεννηθῇς εἰς τὸν Κόσμον, ὁποῦ δὲν εἶχες ψυχὴν, οὔτε σῶμα, ἢ τινὰ αἴσθησιν, ἀλλὰ ἦσυν ἀδέτίποτας, ὁπῦ εἶναι ὀλιγώτερον ἀπὸ ἕνα ἄχυρον ἢ χορτάριον, ὅτι αὐτὰ μὲν ἔχουσι τὸ εἶναι καὶ ὕπαρξιν, καὶ σὺ δὲν εἶχες, ἀλλὰ ἦσυν οὐδὲ κἂν τίποτες, θηλονότι πρὸ τῆς συλλήψεως. Δεύτερον. Στοχάζου τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ παναγάθου Θεοῦ, ὁπῦ σὲ ἔκαμε κατ' εἰκόνα αὐτῦ καὶ ὁμοίωσιν, δίδωντάς σου τὸ σῶμα, μὲ ποικιλίαν ὀργάνων, μελῶν, καὶ αἰσθήσεων, καὶ τὴν ψυχὴν μὲ τὸν νοῦν, καὶ τὴν θέλησιν, ἐνθύμησιν, καὶ ἄλλας δυνάμεις. Γ'. Ἐννόησον πόσην εὐχαριστίαν ἔπρεπε νὰ δείχνῃς πρὸς τῦτον τὸν πλουσιόδωρον καὶ παναγαθον εὐεργέτην σου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔλαβες τοιαῦτα χαρίσματα, πόσον εἶσαι χρεώστης νὰ τὸν δοξάζῃς, μὲ πόσην ἐπιμέλειαν νὰ τοῦ δουλεύῃς, καὶ νὰ φυλάγεσαι, νὰ μὴ τοῦ σφάλῃς ποσῶς, διὰ νὰ μὴ τὸν παραπικράνῃς, ἐπειδὴ, ἂν εἶχες λάβῃ μόνον μίαν εὐεργεσίαν ἀπὸ τινὰ πρόσκαιρον Ἄρχοντα, ἤθελες τὸν ἀγαπᾷ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας σου, καὶ νὰ σεβαίνῃς εἰς διαφόρους κινδύνυς τῆς ζωῆς, διὰ νὰ μὴ φανῇς πρὸς αὐτὸν ἀχάριστος. Δ'. Ἀναλογίζου τὴν πρὸς αὐτὸν τὸν Κτίστην ἀγνωμοσύνην σου, διατί ἔπραξες ὅλον τὸ ἐναντίον, ἀφ' ὅσον ἦσυν χρεώστης νὰ κάμῃς, ὁποῦ ἀντὶ νὰ τὸν ἀγαπᾷς, νὰ τὸν ὑμνῇς, νὰ τὸν δοξάζῃς, καὶ νὰ τῦ εὐχαριστῇς εἰς τὰς δωρεὰς, ὁπῦ ἔλαβες παρ' αὐτῦ, τὸν ἐκαταφρόνησες τοσάκις καὶ παρεπίκρανες, ἀγαπήσας πρόσκαιρα καὶ μάταια πράγματα, καὶ προτιμήσας τὸ κτίσμα παρὰ τὸν Κτίσαντα. Ε'. Στοχάσου πόσαις τιμωρίαις σὲ ἔπρεπαν, διὰ τὴν ἀχαριστίαν σου ταύτην, πόσον δίκαιον εἶχε ὁ Κύριος νὰ σὲ ὑστερήσῃ ἀπὸ τὰ χαρίσματα ὅλα ὁποῦ σοῦ ἔδωκε· καθὼς ἔκαμε τῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας, ὁποῦ διὰ μίαν καὶ μόνην παρακοὴν αὐτῶν, τοὺς ὑστέρησε τῆς Μακαριότητος ὁποῦ εἶχασι πρὶν ἁμαρτήσουν· καὶ ἐὰν οὕτως ἔχῃ, μὲ πόσην παίδευσιν σὲ ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇς διὰ τοσαύτας παρακοὰς καὶ ἀχαριστίας σου. Ἐὰν αὐτὸν τὸν ὑπέρτιμον καὶ λαμπρότατον Ἄγγελον ἐξώρισεν εὐθὺς ἀπὸ τὸν Παράδεισον, μὲ ὅλης του τοὺς ὁμόφρονας, διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῶν, καὶ τοὺς κατεδίκασε καὶ κατέκρινεν εἰς τὴν αἰώνιον

κόλασιν, πόσον πρέπει νὰ πάθῃς ἐσὺ, ὁποῦ ὑπερηφανεύθης τοσάκις, καὶ ἐναντιώθης τῆς Θείας μεγαλειότητος; οὗτος ὁ στοχασμὸς σὲ θέλει κάμει κατ' ἀλήθειαν, νὰ ὑπομένῃς ὅλας τὰς θλίψεις σου, καὶ νὰ ὁμολογήσῃς, ὅτι ὀλιγώτερον πάσχεις ἀπὸ ὅσον σοῦ ἔπρεπεν· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ νὰ θαυμάζῃς, πῶς σὲ βαστᾷ ἡ γῆ, πῶς φωτίζει ὁ Ἥλιος καὶ θερμαίνει σε, πῶς σὲ δροσίζει τὸ ὕδωρ, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, πῶς ὑπομένουν τὰ στοιχεῖα, καὶ ὅλα τὰ κτίσματα, καὶ δὲν ἐγείρονται κατὰ σοῦ, νὰ σὲ θανατώσουσιν. Ἕκτον. Ἐννόησον τὴν ἀγαθότητα τοῦ Δεσπότου μας, ὅστις δυνάμενος νὰ σὲ τιμωρήσῃ βαρέως, ὄ μόνον μὲ πρόσκαιρον, ἀλλὰ καὶ μὲ αἰώνιον κόλασιν, σὲ ὑπομένει ἡ ἄπειρος εὐσπλαγχνία του, ἀναμένωντας τὴν μετάνοιάν σου· καὶ ἐὰν σὲ παιδεύῃ παραμικρὸν μὲ ὀλίγην θλῖψιν, τὸ κάμνει μὲ πατρικὰ σπλάγχνα διὰ καλόν σου, διὰ νὰ εὔγῃς ἀπὸ τὴν κακὴν ὁδὸν νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν εὐθεῖαν, κεκαθαρμένος διὰ τῶν θλίψεων, καὶ οὕτως νὰ σὲ ἀξιώσῃ τῆς Οὐρανίου Μακαριότητος. Ποῖος πατὴρ ἔδειξε ποτὲ τοσοῦτον σπλάγχνος εἰς τὰ παιδία του, ὅσον ὁ φιλόστοργος καὶ εὔσπλαγχνος οὗτος πρὸς ἐσένα, ἀχάριστε; Ποῖος φίλος ἐφύλαξε ποτὲ εἰς τὸν Κόσμον τόσην ἀγάπην καὶ πίστιν πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ, ὅσην ὁ πανάγαθος οὗτος πρὸς σέ; ὅστις ποτὲ δὲν σὲ ἔλειψεν εἰς ὅλας τὰς χρείας σου, μὲ ὅλον ὁπὲ ἐσὺ ἐψεύσθης πρὸς ἐκεῖνον τοσάκις, ἀγνωμονέστατε; Ὄντως εἰς ἐσένα ἐπληρώθη τὸ ῥητὸν ἐκεῖνο τοῦ Ἡσαΐου, ὁπὲ λέγει, ὡς ἐκ προσώπου Κυρίου. Ἐφύτευσα ἄμπελον, καὶ ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλήν, καὶ ἐποίησεν ἀκάνθας. Νῦν οὖν ἀφελῶ τὸν φραγμὸν αὐτοῦ, καὶ ἔσται εἰς διαρπαγήν, καὶ καθελῶ τὸν τοῖχον αὐτῆ, καὶ ἔσται εἰς καταβάτημα. Ἕβδομον καὶ τελευταῖον. Ἐνθυμῆ μὲ πόσους τρόπους εἶσαι χρεώστης τοῦ Ποιητοῦ καὶ Σωτῆρός σε, διὰ νὰ καταλάβῃς, πῶς εἶναι πρέπον καὶ δίκαιον, νὰ θαπανήσῃς ὅλην σου τὴν ζωὴν εἰς τὴν θέλευσίν του καὶ νὰ τὸν τιμᾷς, νὰ τοῦ εὐχαριστᾷς πάντοτε διὰ τὰς πολλὰς εὐεργεσίας ὁπὲ σὲ ἔκαμε, καὶ νὰ ἀποδέχεσαι πάντα τὰ λυπηρὰ, καὶ θλίψεις ὁπὲ σὲ στέλλει, ὥσπερ καὶ τὰς εὐτυχίας, καὶ νὰ καταφρονᾷς τιμὴν καὶ πρᾶγμα, καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν μᾶλλον, ἤ νὰ τὲ πταίσῃς ποσῶς, παραβαίνων καμμίαν τῶν ἐντολῶν αὐτῆ, ἐὰν ἦτον καὶ ἡ μικρότερη, καὶ νὰ μισᾷς τὴν προτέραν ἀχαριστίαν σου καὶ ἀμέλειαν, καὶ νὰ τοῦ προκόπτῃς εἰς τὴν ἀρετὴν, ὅσον δύνεσαι. Ἰδοὺ πόσην ὠφέλειαν λαμβάνεις ἀπὸ τὴν παρῆσαν μελέτην, τὴν ὁποίαν, διὰ νὰ ἐνθυμᾶσαι καλλίτερα, σὲ ξαναγράφω ἐδῶ εἰς τὸ τέλος τὰ ἀνωγεγραμμένα ἑπτὰ εἰς βραχύτητα. Ἤγουν νὰ στοχάζεσαι·

Α'. Τί ἤσουν, πρὸ τοῦ νὰ πλασθῇς ἀπὸ τὸν Θεόν.

Β'. Πόσην εὐεργεσίαν σοῦ ἔκαμε, νὰ σὲ πλάσῃ.

Γ'. Πόσην ἀνταμοιβὴν τοῦ χρεωστεῖς.

Δ'. Πόσην ἀχαριστίαν τὲ ἔδειξες εἰς τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ἔλαβες.

Ε'. Πόση τιμωρία σὲ ἔπρεπε διὰ ταύτην σου τὴν ἀχαριστίαν.

Ϛ'. Πόσων ἀγαθῶν σὲ ἠξίωσε, ἀντὶ τῶν κακῶν ὁποῦ σοῦ ἐπρέπασι.

Ζ'. Καὶ ὕστερον πάντων, πόσον πρέπει νὰ πράξῃς, κἂν ἀπὸ τώρα καὶ ἔμπροσθεν, διὰ νὰ ἱλαρύνῃς τὸν εὐεργέτην, νὰ μὴ σὲ κολάσῃ αἰώνια.

Ταῦτα δὲ στοχαζόμενος, μὴ σπουδάζῃς, ἀλλὰ ἐρεύνα, καὶ συλλογίζουτα ἀναπαυτικὰ, ἐὰν σὲ φανῇ τὴν πρώτην φοράν, πῶς δὲν σοῦ ἔδωκαν καρπόν τινα ἡ ὠφέλειαν· μὴν ἀμελήσῃς ποσῶς εἰς αὐτὸ, ὅτι ἄλλαις φοραῖς ἀναμφιβόλως καρπώνεσαι, καθὼς καὶ ἄλλοι πολλοὶ μὲ ταύτην τὴν μέθοδον χάριτι Θεῦ ὠφελήθησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ τῆς ἁγίας Δωρεᾶς. Ζ'. Τῶν τεθλιμμένων Παράκλησις.

Εἶναι τόσον πολὺς, καὶ ἀνεξάντλητος ὁ Θησαυρὸς, ὁποῦ μᾶς ἀφῆκεν εἰς τὰ ἅκραντα Μυστήρια ὁ Δεσπότης μας, ἤγουν εἰς αὐτὸν τὸν παναγιον Ἄρτον, ὁποῦ δὲν φθάνει γλῶσσα ἀνθρώπινος, ἢ Ἀγγελικὴ, νὰ εἰπῇ τελείως τὴν χάριν του. Διὰ τοῦτο ἀναμέσα εἰς τὰ ἄλλα του ἐπίθετα, ὁπὸ ὀνομάζεται, λέγεται πρεπόντως Εὐχαριστία, ἤγουν καλὴ χάρις, ὅτι ἀπὸ ὅσαις χάραις ἔκαμεν ὁ Θεὸς τῷ ἀνθρώπου, δὲν εἶναι ἄλλη καλλίτερη ἀπὸ ταύτην, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι κεκρυμμένοι ὅλοι οἱ Θησαυροὶ τῆς τῷ Θεοῦ σοφίας καὶ γνώσεως, καὶ δι' αὐτῆς ἀπολαμβάνομεν πᾶν ἀγαθόν. Ἐπεὶ οὖν ἡ χάρις τούτου τοῦ Μυστηρίου εἶναι τόσον πολλὴ καὶ ἀνείκαστος, ὁπὸ ὠφελοῦνται πάντες οἱ ἀσθενημένοι, καὶ ὑγιαίνουσιν, ἂς τὸ λάβωμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ Πίστεως, ὅταν ἔχωμεν τινὰ Θλῖψιν, ὅπως τύχωμεν τῆς Θεραπείας αὐτῆς καὶ λυτρώσεως, κατὰ τὸν Δαβίδ. Ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν ἐξ ἐναντίας τῶν Θλιβόντων με· ἤγουν εἰς ταύτην τὴν τράπεζαν, ὁποῦ τῷ ἔδειξεν ὁ Θεὸς δι' ἀποκαλύψεως, εὑρίσκετο βρῶσις, ὁπὸ εἶναι αὐτὸ τὸ Μυστήριον, καὶ ὅστις τὸ δοκιμάσῃ, βοηθᾶται πολλὰ εἰς τοὺς διωγμοὺς, καὶ Θλίψεις ὁποῦ συμβαίνουσιν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην. Οὗτος εἶναι ὁ Ἄρτος ὁποῦ στηρίζει τὰς καρδίας ἡμῶν, οὗτος ἔκαμνε τοὺς ἁγίους Μάρτυρας καὶ Ὁσίους καὶ ὑπέμειναν τόσας Θλίψεις ἀγαλλιώμενοι. Δράμε γᾶν καὶ σὺ εἰς ταύτην τὴν Ἱεράν Τράπεζαν, ὅταν ἔχῃς καμμίαν Θλίψιν ἢ διωγμὸν νὰ βοηθηθῇς κατὰ τῶν Θλιβόντων σε, καὶ ἐὰν δὲν εὕρῃς εὐθὺς παράκλησιν, μὴν ἀμελήσῃς ποσῶς ἀπὸ τὴν ἱεράν ἐργασίαν ταύτην, ὅτι συχνάζοντας τὴν ἁγίαν Μετάληψιν, μετὰ καιρὸν ὠφελᾶσαι Θαυμάσια. Οὗτος γὰρ ὁ Ἄρτος ἐστὶ τῶν ἀσθενῶν ἰατρεία, καὶ τῶν τεθλιμμένων παράκλησις, καθὼς ἐκ πείρας καὶ δοκιμῆς ἐγνώρισαν ὅσοι πιστῶς καὶ εὐλαβῶς ἐκοινώνησαν. Διατὶ γοῦν νὰ μὴ δράμῃς εἰς αὐτὴν τὴν βοήθειαν, νὰ εὕρῃς τόσον εὔκολα Θεραπείαν χωρὶς τινὰ πληρωμὴν, καὶ χάριν εἰς ὅλας τὰς Θλίψεις σου. Τί λογῆς βάσανον καὶ πάθος νὰ ἔχῃς, καὶ νὰ μὴ σὲ Θεραπεύῃ ὁ Δεσπότης, ὁποῦ λαμβάνεις εἰς αὐτὸ τὸ Μυστήριον; Γνώρισον οὖν τὴν ὠφέλειαν τῆς ἰατρείας αὐτῆς, ἥτις σᾶ ἔρχεται ἄνωθεν, καὶ κοινώνα ὅσον ἠμπορέσεις συχνώτερον, διὰ νὰ εὕρῃς εἰς τὰς Θλίψεις μεγάλην ἄνεσιν παρὰ Θεοῦ καὶ βοήθειαν.

Αἱ ἑρμηνεῖαι, ὁποῦ ἐγράψαμεν ἕως τώρα, εἶναι τόσον ὠφέλιμαι, ὁποῦ ὅστις τὰς ἀναγνώσῃ μὲ προσοχὴν, ἀπολαμβάνει μεγάλην ἄνεσιν. Ὅμως διατὶ ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ τινὰς, πῶς ἁρμόζουσι μόνον τῶν γραμματισμένων ἀνθρώπων, ὁποῦ δύνονται νὰ ταῖς καταλάβουν, ἀμὴ ὅστις εἶναι ἀγράμματος δὲν καρπώνεται, Θέλομεν γράψει ὀλίγα τινὰ, διὰ νὰ βοηθηθοῦν δι' αὐτῶν οἱ ἐν Θλίψεσι πτωχοί τε καὶ ἄῤῥωστοι, μὲ τὸ φῶς τοῦ λογικοῦ, καὶ μὲ τὸν Νόμον τῆς δικαιοσύνης.

Πρῶτον οὖν ἐννόησον, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἄπιστοι ὁμολογοῦσι καὶ νομίζουσιν ἀληθέστατα, ὅτι ἡ ὑπομονὴ νικᾷ τὴν τύχην, ὄχι νὰ ἦναι ἀληθινὸν ἐκεῖνο, ὁποῦ ἐκεῖνοι ἐπίστευον, πῶς εἶναι τύχη καὶ ῥοιζικὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον μᾶς ἔρχονται ὅλα τὰ καλὰ καὶ ἐναντία εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, ὅτι αὐτὴ εἶναι γνώμη τῶν Ἐθνῶν ψευδομένη· ἀμὴ ὁ πιστὸς Χριστιανὸς ὁμολογᾷ καὶ πιστεύει ὅτι ὅσα ἔλθουσιν, ἢ λυπηρὰ, ἢ χαρέμενα, ὅλα εἶναι μὲ Θεῖον νεῦμα καὶ πρόσταγμα. Ἐὰν οὖν οἱ Ἕλληνες ἐβιάζοντο νὰ ὑπομένουν τὰς Θλίψεις καρτερικῶς Θα�ῤῥοῦντες, ὅτι οὕτως ἐνικοῦσαν τὴν τύχην, ὁποῦ τὰς ἔστειλε, διατὶ ἐσὺ Χριστιανὲ, ὁπὸ πιστεύεις πῶς ἔρχονται μὲ Θέλημα τῷ Θεοῦ, νὰ μὴν

ἔχῃς αὐτὴν τὴν ὑπομονήν, μὲ τὴν ὁποίαν ἠμπορεῖς νὰ εὕρῃς νίκην καὶ μεγάλην ὠφέλειαν; Διατὶ νὰ ζημιώνεσαι τοσοῦτον ἀπὸ τὴν πολλὴν ῥαθυμίαν σου; Τί ὄφελος νὰ δυσχεραίνῃς εἰς τὴν πενίαν σου καὶ ἀσθένειαν; Τί διάφορον λαμβάνεις, νὰ βλασφημήσῃς; Ποῖον καρπὸν, νὰ παραπονῆσαι; Δὲν βλέπεις, ταλαίπωρε, πῶς ἐσκλήρυνες τὴν πληγὴν χειρότερα, καὶ δίδει σε περισσότερον πόνον, καὶ χάνεις καὶ τῆς ὑπομονῆς τὸν καρπὸν καὶ ὠφέλειαν; Ἐννόησον, ὅτι ὅλον αὐτὸ, ὁποῦ πάσχεις, εἶναι ἰατρεία, ὁποῦ σοῦ ἔστειλεν ὁ Κύριος διὰ νὰ σὲ σώσῃ, καὶ οὕτως ἐλαφρύνει μὲ τὴν καρτερίαν ὁ πόνος σου, καὶ δίδει σου ὁ Κύριος δύναμιν νὰ τὴν ὑπομένῃς. Ἢ ταχέως σὲ λυτρώνει, ὅταν σε βλέπῃ νὰ ἔχῃς ὑπομονήν, νὰ μὴ σκανδαλίζεσαι. Γίνωσκε, ὅτι δὲν εἶσαι μόνος ἐσὺ εἰς τοιαύτην θλῖψιν καὶ βάσανον, ἀλλὰ εἶναι ἄλλοι ὁποῦ πάσχουσι περισσότερον, καὶ οὕτως ἔχε παρηγορίαν: Ἐννόησον δὲ τοὺς ἀμέτρους πόνους καὶ τιμωρίας, ὁποῦ ἔπαθον οἱ Ὅσιοι καὶ Μάρτυρες πάντες, οἵτινες ἦσαν ἄνθρωποι, ὡς καὶ σὺ, σάρκα φοροῦντες, καὶ ἐξέτρεξάν τὸ αὐτὸ τέλος, ὁποῦ ζητοῦμεν καὶ ἡμεῖς, ἤγουν τὴν τῆς ψυχῆς σωτηρίαν. Διατὶ γοῦν νὰ μὴν ὑπομείνῃς καὶ σὺ μικρὰν βάσανον, ἔχων αὐτὸν τὸν Θεὸν, ὁποῦ εἶχασι καὶ αὐτοὶ, βοηθόν τε καὶ ἀντιλήπτορα; Ἐὰν εἰπῇς, ὅτι αὐτὰ ἐγίνοντο τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, σοῦ ἀποκρίνομαι, πῶς εἶναι πολλοὶ καὶ τὴν σήμερον ὁποῦ σὲ περισσεύουσιν εἰς τὰς θλίψεις, ἀσθενεῖς, πτωχοὶ, ὀνειδισμένοι, καὶ διαφόρως βασανιζόμενοι· καὶ ἐὰν αὐτοὶ ἔχουν ὑπομονήν, διατὶ νὰ μὴν εὐχαριστῇς καὶ σὺ τῷ Θεῷ εἰς τὰς θλίψεις σου;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Παράκλησις εἰς τοὺς ἀπόρους καὶ πένητας.

Μία ἀπὸ τὰς μεγάλας θλίψεις, ὁποῦ βασανίζουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον, εἶναι ἡ πενία, καὶ ὑστέρησις τῶν ἀναγκαίων πραγμάτων, καὶ μάλιστα ὅταν βλέπῃ τοὺς ἄλλους καὶ περισσεύουσιν ὅσων αὐτὸς ὑστερεῖται. Θεωρεῖ, πῶς ἕτεροι ὁμοιοι καὶ μικρότεροί του ἔχουσιν ἀργύρια, ἀμπελῶνας, χωράφια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Βλέπει τοὺς ἐμπεπλησμένους, καὶ τὸ λόγου τὸ πεινασμένον. Ἐκείνους καλὰ ἐνδυμένους, καὶ ἑαυτὸν γεγυμνωμένον, καὶ ἁπλῶς αὐτοὶ μὲν ἔχουσιν ὅσα χρειάζονται, καὶ αὐτὸς ὁ πτωχὸς δὲν ἔχει κἂν ψωμὶ νὰ χορτάσῃ· διὰ τοῦτο θλίβεται τόσον, ὁποῦ μισεῖ τὴν ζωὴν, καὶ παρακαλεῖ νὰ τοῦ ἔλθῃ ὁ θάνατος. Τοῦτο γεννᾶται ἀπὸ τὴν ὀλίγην μας γνῶσιν, διατὶ δὲν γνωρίζομεν τὰ ἀληθινὰ ἀγαθὰ, καὶ τὰ κακὰ, ὁποῦ μᾶς δίδουσι βλάβην, ὅτι τότε ἠθέλαμεν ἔχει χαρὰν εἰς τὰς θλίψεις, καὶ εἰς τὰς εὐτυχίας νὰ λυπούμεθα. Θαῤῥοῦσιν οἱ ἄγνωστοι, ὅτι ὁ πλοῦτος εἶναι μεγάλον ἀγαθὸν καὶ διὶ αὐτὸ ἐχθρεύονται τὴν πενίαν καὶ δὲν στοχάζονται, ὅτι εἰς τοῦτο μᾶλλον λανθάνονται, μὴν ἠξεύρουπες τὴν τιμὴν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν ἀξίαν του. Ἐρεύνησον, ὦ Χριστιανὲ, ποταπὸν εἶναι ὁ πλοῦτος ὁποῦ ποθεῖς, καὶ θλίβεσαι τόσον τὴν τούτου στέρησιν. Ὁ Κύριος τὸν παρομοιάζει μὲ τὰς ἀκάνθας, διατὶ ἀγκυλώνει ἐκείνους, ὁποῦ τὸν ἔχουσι· καὶ ὄντως, τί ἄλλα εἶναι ἐκεῖνοι οἱ διαλογισμοὶ καὶ φροντίδες, ὁποῦ ἔχουν οἱ πλούσιοι, πῶς νὰ αὐξήσουν, καὶ νὰ πληθύνουν τὸν πλοῦτόν τους, καὶ πῶς νὰ τὸν φυλάξουν ἀπὸ διαφόρους κινδύνους, εἰμὴ ἀγκίδες καὶ πληγαῖς, ὁποῦ λαμβάνων ἀπ' αὐταῖς ταῖς ἀκάνθαις εἰς τὴν καρδίαν τους; Ὁ Παῦλος λέγει πρὸς Τιμόθεον, ὅτι ὅσοι ποθοῦσι πλοῦτον, πίπτουν εἰς πειρασμοὺς καὶ παγίδας τοῦ Δαίμονος, καὶ εἰς πολλὰς ἐπιθυμίας ἀνωφελεῖς, ὁποῦ φέρουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς θάνατον καὶ ἀπώλειαν. Ὡσαύτως καὶ ὁ Δαβὶδ συμβουλεύει ὅσους ἔχουσι πλοῦτον, νὰ μὴ βάνουσιν εἰς αὐτὸν

τὴν καρδίαν τους, διὰ νὰ μὴ κινδυνεύσουσι, καὶ ἐλέγχει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, πῶς ποθοῦσι τὴν ματαιότητα, καὶ ζητοῦσι ψεῦδος, διατὶ ὡς λογικοὶ ἔπρεπε νὰ κυβερνοῦνται ἀπὸ τὸ λογικὸν μέρος, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ ἐπιθυμητικὸν ὡς ἄλογα ζῶα, ποθοῦντες αἰσθητὰ καὶ φαινόμενα πράγματα, τὰ ὁποῖα ὡς μάταια καὶ φθάρτα δὲν δύνονται νὰ δώσουν ἀληθῆ χορτασμὸν, ἀλλὰ μᾶλλον λιμὸν καὶ δυστυχίαν ἀνείκαστον. Ταύτην τὴν ἀλήθειαν ἐγνώρισαν καὶ οἱ Φιλόσοφοι τῶν Ἑλλήνων μὲ τὸ φῶς μόνον τῆς φύσεως, ὡς ὁ Διογένης, ὁ Πλάτων, ὁ Ἰσοκράτης, καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ δὶ αὐτὸ δὲν ἐψήφησαν ἐπίγειον πλοῦτον, οὔτε ποσῶς τὸν ἐπόθησαν, μάλιστα δὲ τὸν ἐκαταφρόνησαν. Καὶ σὺ, Χριστιανὲ, πεφωτισμένος μὲ τὸ φῶς τῆς πίστεως, καὶ διδαγμένος μὲ τόσας νουθεσίας, καὶ διάφορα παραδείγματα, νὰ μὴ γνωρίσῃς αὐτὸ, ὁποῦ ἐκεῖνοι ἐγνώρισαν; Ὁ χρυσὸς, ὁ ἄργυρος, οἱ τίμιοι λίθοι, καὶ ἄλλα ὅσα ὁ Κόσμος ὀρέγεται, δὲν εἶναι ἄλλο, πάρεξ ὀλίγη γῆ ἀνωφελής. Διατὶ γοῦν νὰ ποθῇς τοιαῦτα ἀνάξια πράγματα, καὶ νὰ λυπῆσαι, ὅταν σὲ λείπῃ αὐτὴ ἡ κόπρος τῆς γῆς; Χαῖρε καὶ ἀγάλλου μᾶλλον, ὅταν ἦσαι πτωχὸς, ὅτι τότε δὲν ἔχεις φροντίδας καὶ κινδύνους, ὁποῦ ἔχουν οἱ πλούσιοι, ψυχῆς τε καὶ σώματος. Μεγαλήτερη εὐτυχία εἶναι ἡ κατὰ Θεὸν πενία, πάρεξ νὰ ἐξουσιάζῃς ὅλους τοὺς θησαυροὺς τοῦ ματαίου Κόσμου. Δὲν σοῦ φαίνεται χάρις μεγάλη, νὰ ἦσαι συνοδοιπόρος καὶ μιμητὴς τοῦ Δεσπότου σου, καὶ μέτοχος τῶν αὐτοῦ Παθημάτων; Ἐρεύνησε τὴν πολιτείαν αὐτοῦ, νὰ ἰδῇς πῶς ὑπέμεινε πενίαν ἐσχάτην· ἐγεννήθη εἰς πενιχρὸν σπήλαιον· ἀνεκλίθη εἰς φάτνην τῶν ἀλόγων· ἐπέρασεν ὅλην του τὴν ζωὴν μὲ πτωχείαν ἀνείκαστον· τέλος πάντων, ἀπέθανεν εἰς τὸν Σταυρὸν ὁλόγυμνος, μὴ ἔχων ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι, οὔτε κἂν ἕνα ποτήριον νερὸν εἰς τὴν δίψαν σου. Καὶ ταύτης τῆς πτωχείας ἠθέλησε νὰ μετέχῃ ἡ ἄχραντος Μήτηρ αὐτοῦ, οἱ Ἀπόστολοι, καὶ πάντες οἱ φίλοι καὶ δοῦλοί του. Ὁ Κύριος ἐδιάλεξε τοὺς πτωχοὺς, διὰ νὰ τοὺς κάμῃ μετόχους τῆς Βασιλείας του. Ἐὰν σὺν θέλῃς νὰ συναριθμηθῇς μετὰ τούτων, καὶ νὰ τὸν μιμηθῇς εἰς ὀλίγον μέρος ἔπρεπε νὰ τοῦ εὐχαριστᾷς εἰς τὰς θλίψεις σου. Κατάλαβε γὰν τὴν ἀσφάλειάν σου καὶ ἀξιότητα καὶ τὴν εἰρήνην ὁποῦ ἔχεις, καὶ μὴ λυπῆσαι εἰς τὴν πτωχείαν σου, ἐπειδὴ ἔχεις πλοῦτον πνευματικὸν, ὅστις εἶναι τοῦ σωματικοῦ καλλιώτερος. Ἐὰν ἦσαι πένης εἰς τὸ φαινόμενον, ἤξευρε, πῶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἶσαι πολλὰ ἀγαπώμενος, τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ προσέχουσιν εἰς τὰς δεήσεις τῶν δικαίων· καὶ ἠξεύρωντας ἡ χάρις του, πῶς σε βλάπτουν εἰς τὴν ψυχὴν, δὲν σοῦ δίδει τὴν πλησμονὴν τῶν πραγμάτων, ὁποῦ ζητᾷ ἡ ἐπιθυμία σου· ὅμως δὲν σοῦ θέλει λείψει ἀπὸ τὰ ἀναγκαιότερα τῆς ζωῆς σου, ἐὰν φροντίζῃς τὴν σωτηρίαν σου, καθὼς εἰς τὸν Ματθαῖον μᾶς ἔταξε, λέγων· Ζητεῖτε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, καὶ ταῦτα πάντα, ἤγουν τὰ ἀναγκαῖα τοῦ σώματος, ἐγὼ σᾶς τὰ δίδω. Ἰδὲ λοιπὸν, νὰ μὴ σοῦ λείψῃ αὐτὴ ἡ Πίστις, ὅτι τοῦτο εἶναι πτωχεία χειρότερη· ἀμὴ ἐὰν πιστεύῃς τὸν λόγον του, δὲν σὲ θέλει ἐγκαταλείψει· καὶ οὕτω μὴ ζητῶν, οὔτε ποθῶν πλοῦτον ῥέοντα, θέλεις εἶσαι πλουσιώτερος παρὰ νὰ τὸν εἶχες, νὰ ἦσαι φιλάργυρος· ὅτι πλουσιώτατος εἶναι ὅστις εἰς τὸ ὀλίγον εὐχαριστεῖται, παρὰ ἐκεῖνος, ὁποῦ δὲν χορταίνει εἰς τὸ πολὺ, καὶ συγχίζεται. Ἐπιμελήσου γὰν, ἀδελφὲ νὰ ξεριζώσῃς αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἐπιγείων πραγμάτων ἀπὸ τῆς καρδίας σου, καὶ εὐχαρίστησον τὸν Θεὸν διὰ τὴν πτωχείαν σου· ὅτι μίαν ἡμέραν ἀποθαίνεις σὺ, καὶ ὁ πλούσιος, καὶ τότε τελειώνει ἐκείνου ὁ πλοῦτος, καὶ ἡ πτωχεία σου, καὶ μένετε γυμνοὶ καὶ οἱ δύω, καθὼς ἐγεννήθητε, καὶ σᾶς θάπτουσι χωρὶς διαφορὰν τινὰ, ὅσον εἰς τὴν σωματικὴν κατάστασιν, ἀμὴ εἰς τὴν ψυχὴν, πολλὴ καὶ μεγάλην· ὅτι ὁ πλούσιος ἔχει νὰ κολάζεται αἰωνίως, καὶ σὺ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραὰμ μὲ τὸν πτωχὸν Λάζαρον, νὰ ἀγάλλεσαι εὐφραινόμενος, νὰ δοξάζῃς τὸν Κύριον πάντοτε, νὰ τοῦ εὐχαριστᾷς πῶς δὲν σοῦ ἔδωκε πλοῦτον εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον, ὅτι ἐὰν ἦσουν πλούσιος, δὲν ἐσώνεσουν. Ὦ μακαρία πενία! καὶ νὰ σὲ ἐγνώριζαν ὅσοι σὲ

ἔχουν, καὶ θλίβονται, νὰ ἤξευρῃ τὴν ὠφέλειαν, ὁποῦ σοῦ ἀξιώνονται. Ὢ τῆς μωρίας ἡμῶν, πῶς δὲν γνωρίζομεν οἱ ἀσύνετοι τὴν εὐεργεσίαν, ὁπὸ μᾶς κάμνει ὁ Κύριος διὰ τῆς πενίας, ὁ ὁποῖος εἶπεν, ὅτι τῶν πτωχῶν εἶναι ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, τὴν ὁποίαν δὲν κληρονομοῦσιν οἱ πλούσιοι. Ὅταν εἷς Βασιλεὺς χαρίσῃ τινὸς ἀνθρώπου κανένα Κάστρον, νὰ τὸ ὁρίζῃ, τὸ χρήζει πλέον μία Ἐπιστολὴ γεγραμμένη ὑπὸ χειρὸς τοῦ Βασιλέως, πάρεξ ἀργυρίου καὶ χρυσίου ποσότητα· ὅτι μὲ τὴν Ἐπιστολὴν αὐτὴν τὴν Βασιλικὴν λαμβάνει τὴν ἐπαρχίαν τῆς Πόλεως, ἀμὴ μὲ ἀργύρια δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀπολαύσῃ ποτὲ τὸ ποθούμενον. Ἡ πενία ἔχει τὴν Ἐπιστολὴν τοῦ Κυρίου, μὲ τὴν ὁποίαν κληρονομεῖς, πτωχέ, τὸν Παράδεισον, ὅτι αὐτὸς εἶπε· Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ὥστε εὐκολώτερα εἰσέρχεσαι μὲ τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην εἰς τὴν Παράδεισον, πάρεξ μὲ ὅλον τὸν πρόσκαιρον πλοῦτον. Ἂς ποθῇ γοῦν τὸν πλοῦτον ὁ Ἕλληνας, ὁποῦ δὲν πιστεύει τὸν Κύριον. Ἂς τὸν ζητᾷ ὁ Ἰουδαῖος· ἀμὴ ἐσύ, Χριστιανέ, ἔχεις τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, καὶ δὲν χρειάζεσαι πρόσκαιρα. Οὐαί σας, πλούσιοι κακοδαίμονες, ὅτι εἰς τὸν πλοῦτον, ἔχετε τὴν εὐδαιμονίαν σας παράκλησιν. Ἐὰν θέλῃς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν πλούσιε, ὕπαγε εἰς τὸν οἶκον τοῦ πένητος, νὰ τὴν ἀγοράσῃς μὲ τὴν ἐλεημοσύνην, ὁποῦ δώσῃς· ὅτι ἐδική του λογίζεται, καὶ γίνεσαι αὐτῆς κληρονόμος, ἐὰν ὑπομείνῃς ἐδῶ τὴν πενίαν εὐχαρίστως. Χαῖρε γοῦν, πτωχέ, καὶ ἀγάλλου, ὅτι εἰς τοιαύτην κατάστασιν εἶσαι μάλιστα πλουσιώτατος, ἐπειδὴ ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν εἶναι ἐδική σου, καὶ ἠμπορεῖς νὰ τὴν πουλήσῃς τοῖς εὐεργέταις σου, χωρὶς νὰ ζημιωθῇς ἐσὺ ποσῶς τοσοῦτον πλοῦτον Μακαριότητος. Ἡ πενία εἶναι ἐλευθέρα ἀπὸ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἀπόφασιν, ὁποῦ μέλλει νὰ εἰπῇ κατὰ τῶν πλουσίων ὁ Κύριος· Ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. Ὅτι ὁ πτωχὸς μὴ ἔχων τί νὰ δώσῃ, δὲν εἶναι χρεώστης εἰς τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης. Ἡ πενία δὲν χριάζεται ἐπίγεια καὶ ἐπίκηρα πράγματα· μόνον ἐκεῖνος εἶναι πτωχός, ὅστις ποθεῖ νὰ ἀποκτήσῃ ὅσα δὲν ἔχει, καὶ ὅστις δὲν ἐπιθυμᾷ τίποτα, εἶναι πλούσιος· ὅτι δὲν εἶναι πτωχὸς ὅποιος εὐχαριστεῖται εἰς τὴν πενίαν αὐτοῦ καὶ δοξάζει τὸν Κύριον. Μακάριος ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος, ὁπὸ ἔχει τὸν Θεὸν βοηθὸν εἰς τὰς θλίψιν του, εἰς τὴν στενοχωρίαν, παραμυθίαν καὶ θάρρος, δόξαν καὶ στέφανον εἰς τὴν Βασιλείαν τῆς αἰωνίου Μακαριότητος. Μακαρία ἡ πενία, ὅτι ἀφανίζει τὴν ὑπερηφανίαν, τὴν αἰτίαν πολλῶν ἐγκλημάτων, ἀνοίγει τὰς θύρας τῶν Οὐρανῶν, καὶ ἀξιώνεται μετὰ τῶν ἁγίων Μαρτύρων, νὰ λάβῃ τὸν τῆς ὑπομονῆς στέφανον. Χαῖρε γᾶν, πτωχέ, καὶ εὐφραίνου, καὶ ἀγωνίζου, νὰ συνοδεύσῃς τὸν Δεσπότην, πτωχόν, γυμνόν, εἰς τὸ ξύλον προσηλωμένον, διὰ νὰ ἀπολαύσῃς τὸν πλοῦτον τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ Ἀναστάσεως εἰς τὴν Βασιλείαν τὴν Ἐπουράνιον, ἧς γένοιτο, κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Παράκλησις διὰ ἐκείνους, ὁπὸ ἦσαν πλούσιοι, καὶ ἐπτώχευσαν.

Φθάνουσιν ὅσα ἐγράψαμεν ἄνωθεν, νὰ παρηγορηθῇ πᾶς ἕνας πτωχός, νὰ μὴ γογγύζῃ εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ. Ἀμὴ διατὶ εἶναι τινές, ὁποῦ θλίβονται περισσότερον, διατὶ ἦτον πλούσιοι πρότερον, ἔπειτα ἦλθον εἰς ἐσχάτην πενίαν, ἐνθυμούμενοι τὴν αὐταρκειαν ὁποῦ εἶχασι, παραπονοῦνται καὶ κλαίουσι, θέλομεν γράψει ὀλίγα τινὰ εἰς τὸ παρὸν Κεφ. διὰ παραμυθίαν αὐτῶν καὶ παράκλησιν. Ὅστις οὖν εἶναι ἀπὸ τοῦτον τὸν ἀριθμόν, ἂς μὴν ἐνθυμᾶται τὰς αἰτίας τῆς δυστυχίας του, πῶς τοῦ ἦλθασιν, ὅτι αὐτὸ τοῦ δίδει μεγαλήτερην θλίψιν καὶ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ ἂς στοχάζεται· τὸ πλῆ-

θος τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ νὰ εὐχαριστᾷ τὸν Κύριον εἰς τὴν ὀλίγην παίδευσιν, ὁποῦ τοῦ ἔδωσεν ἐδῶ πρόσκαιρα, διὰ νὰ μὴ τὸν κολάσῃ αἰώνια. Εἰπέ μου, Χριστιανέ, ὁπῦ θλίβεσαι, καὶ ἔχεις τόσην λύπην πῶς ὑστερήθης τοῦ πλούτου· Τὰ χρήματα, χωράφια, οἴκους, καὶ ἄλλα ὅμοια, ὁποῦ ἐζημιώθης, τίς σοῦ τὰ ἔδωσε; ποῦ τὰ ηὗρες; πῶς τὰ ἀπόκτησες; Δὲν ηξεύρεις, ὅτι ὅταν ἦλθες εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον, δὲν εἶχες τίποτα ἀπὸ ταῦτα, οὔτε κἂν ἕνα κομμάτι παλαιόρασον, νὰ σκεπάσῃς τὴν αἰσχύνην σου; καὶ αὐτὰ ὅλα, ὁποῦ ἀπόκτησες σοῦ τὰ ἔδωκε δανεικὰ ὁ πανάγαθος, νὰ τὰ ἐξουσιάζῃς, καὶ νὰ τὰ χαίρεσαι, ἕως νὰ τᾦ φανῇ, νὰ τὰ πάρῃ; Ἀμὴ διατὶ θλίβεται, καὶ σοῦ κακοφαίνεται, νὰ δώσῃς τὸ δάνειον; Διατὶ δὲν μιμῆσαι Ἰὼβ τὸν πολύαθλον, Εὐστάθιον τὸν Πλακίδαν, καὶ ἄλλους ἐναρέτους δούλους τοῦ Ποιητοῦ, ὁποῦ ἐζημιώθησαν περισσότερόν σου χιλιοπλασίως, καὶ δὲν ηγανάκτησαν, οὔτε εἶπασι λόγον ἄπρεπον; ἀλλὰ γινώσκοντες, ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς τὰ ἐχάρισεν, ἔλεγον μετ' εὐχαριστίας· Ὁ Κύριος τὰ ἔδωσεν, ὁ Κύριος τὰ ἐπῆρε· καθὼς ἤρεσε τῷ Κυρίῳ οὕτως ἐγίνετο· ἂς εἶναι τὸ ὄνομά του εὐλογημένον. Εἰπέ μου, ὦ ἄγνωστε, ἐὰν εἷς Ἄρχων ἤθελε δώσει ἑνὸς πτωχοῦ δανεικὰ ἑκατὸν φλωρία, ἢ ἀμπελῶνας, ἢ χωράφια, ἢ καὶ ἄλλα εἰσοδικὰ πράγματα, νὰ τρώγῃ τὸ διάφορόν τους καὶ τὴν ὠφέλειαν, ὡς νὰ τοῦ φανῇ νὰ τὰ πάρῃ πάλιν, ἔπειτα εἰς ὀλίγους χρόνους νὰ λάβῃ ὁ Ἄρχων τὸ δάνειον, ἦτον πρέπον νὰ τὸ βαρεθῇ ὁ πτωχὸς, νὰ γογγύζῃ κατὰ τοῦ πλουσίου, πῶς τὸν ἀδίκησεν, ἢ μᾶλλον νὰ τοῦ εὐχαριστᾷ, ὁπῦ τοῦ τὸ ἀφῆκε τοσοῦτον καιρὸν καὶ ἐχάρητο; Ὦ ἀχάριστε ἄνθρωπε ὅταν σοῦ δίδῃ πλοῦτον ὁ Κύριος καὶ αὐξάνουν τὰ πράγματά σου, τὸν εὐλογῇς καὶ εὐχαριστᾷς τον, καὶ ὅταν ψοφήσουν τὰ κτήνη σου, ἢ τζακισθῇς εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἀπεθάνῃ ὁ συγγενὴς καὶ φίλος σου, ἢ σοῦ ἔλθουν ἄλλαι ζημίαι διάφοραι, παραπονῆσαι τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν ἀτιμάζεις ἄβλιε; Ὅταν σοῦ δίδῃ τὸ πρᾶγμα, τὸν γνωρίζεις διὰ Λυθέντην καὶ Κύριον, καὶ ὅταν τὸ πάρῃ, γογγύζεις καὶ κατακρίνεις τον; μάλιστα ὁποῦ τὸ κάμνει διὰ καλόν σου, καὶ ὑστερεῖ σε τοῦ πράγματος, ὅταν ἰδῇ, πῶς αὐτὸ εἶναι αἰτία τῆς ἀπωλείας σου. Καθὼς ὁ σωματικὸς ἰατρὸς, ὅταν γνωρίσῃ, πῶς ἕνας ἄνθρωπος ἔχει περισσὸν αἷμα, καὶ κινδυνεύει ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν νὰ τὸν πνίξῃ καὶ νὰ τὸν φέρῃ εἰς θάνατον, τὸν φλεβοτομᾷ, καὶ βγάνει τὸ κακὸν αἷμα, καὶ ῥίπτειτο· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ὁ πάνσοφος ἰατρὸς, γινώσκων, ὅτι τὸ πρᾶγμα ὁποῦ εἶχες, ἠμπόρει νὰ σὲ θανατώσῃ εἰς τὴν ψυχήν, ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁποῦ εἶχες εἰς αὐτὸ καὶ προσπάθειαν, σοῦ τὸ ἐπῆρε, καὶ εὔγαλέ το ὡς κακὸν αἷμα, ὁποῦ σὲ ἔβλαπτε. Διὰ τοῦτο εὐχαρίστησον τὴν πρόνοιαν καὶ σοφίαν αὐτοῦ εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ εὐεργεσίαν, ὁποῦ σοῦ ἔκαμεν. Ἀναγινώσκεται εἰς τὰς Ἱστορίας τῶν Ῥωμαίων διὰ ἕνα Φιλόσοφον Ἕλληνα, ὅτι γινώσκων ὡς φρόνιμος τὴν ζημίαν, ὁποῦ τοῦ ἔδιδεν ὁ πλοῦτος αὐτοῦ καὶ τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ἐσύναξεν ὅλα, καὶ ἔῤῥιψεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων· Κάλλιον νὰ σᾶς πνίξω ἐγὼ, παρὰ ἐσεῖς νὰ πνίξετε ἐμένα. Ἐὰν οὖν ὁ Ἕλλην ἔκαμεν οὕτω, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ φροντίδα καὶ μέριμναν εἰς τὴν Φιλοσοφίαν πόσον πρέπει νὰ κάμῃς ἐσὺ, Χριστιανέ, ὁποῦ γνωρίζεις, πόσην ζημίαν σοῦ δίδει ὁ πλοῦτος εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ πόσον μακαρίζει ὁ Δεσπότης τὲς πενητας; Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἔχεις τοιαύτην θερμότητα, νὰ δώσῃς τὸν πλεῖτόν σου ἐλεημοσύνην εἰς τὲς πτωχοὺς μὲ τὴν χεῖρά σου, εὐχαρίστησον τῷ Θεῷ, ὁποῦ σου ἐπῆρε τὸν κόπον, καὶ ἔκαμεν ὅσον ἔπρεπε νὰ πράξῃς ἐσὺ, καὶ ἐπῆρεν ἐκεῖνο, ὁποῦ σὲ ἔβλαπτε, καὶ ὑστέρησέ σε ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ, διὰ νὰ κληρονομήσῃς τὰ Οὐράνια. Ἐννόησον ἀκόμη, ὅτι εἰς τοῦτο τὸν Κόσμον εἴμεθα πάροικοι, καθὼς γράφομεν εἰς τὸ λθ'. Κεφ. καὶ περιπατοῦμεν δρομαίως, νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν Πατρίδα μας τὴν Οὐράνιον, καὶ ὅσον εἴμεθα φορτωμένοι βαρέα πράγματα, τόσον δυσκολώτερα περιπατῶμεν τὸν δρόμον μας· καὶ ἐὰν ἦτον τινὰς, νὰ σηκώσῃ μέρος ἀπὸ τὸ φορτίον μας, ἠθέλαμεν τοῦ εὐχαριστήσει εἰς τὴν

καλοσύνην, ὁποῦ μᾶς ἔκαμε. Λοιπὸν μὴ παραπονῆσαι τοῦ Δεσπότου Χριστῆ, ὁποῦ σοῦ ἐπῆρε τὸ βάρος, διὰ νὰ φθάσῃς ταχύτερα εἰς τὴν Πατρίδα σου, ὑστερημένος τοῦ πράγματος, καὶ εὐχαρίστησον μᾶλλον τὸν εὐεργέτην σου. Ἤξευρε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἀντὶ τῶν ἐπιγείων πραγμάτων ὁποῦ ἔχασες, τὰ ὁποῖα μὲ κάθε τρόπον εἶχες νὰ ἀφήσῃς ἐδῶ μετὰ τὸν Θάνατον, σοῦ εἶναι ἑτοιμασμένα ἄλλα ἀγαθὰ τελειότερα καὶ ἀξιώτερα παρὰ ὁποῦ δύνεσαι νὰ ἐπιθυμήσῃς, τὰ ὁποῖα θέλεις κληρονομήσει, ἐὰν λάβῃς ὀλίγην ὑπομονήν, νὰ εὐχαριστᾷς τῷ Θεῷ εἰς τὴν πενίαν σου· ἀμὴ ἐὰν γογγύζῃς καὶ βλασφημιᾷς, κάμνεις ζημίαν μεγαλήτερην, ὅτι ἔχασες καὶ αὐτὰ τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ, καὶ ὑστερεῖσαι καὶ τὰ αἰώνια, καὶ ζημιώνεσαι τὸν Οὐράνιον ἐκεῖνον καὶ πολύτιμον Μαργαρίτην, ὁποῦ λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ματθαίου ἐν Κεφ. ιγ'. πῶς ἔδωκεν ὁ φρόνιμος ἔμπορος ἐκεῖνος ὅσα καὶ ἂν εἶχε, καὶ τὸν ἠγόρασεν. Ὦ καὶ νὰ ἤξευραν οἱ ἐν Θλίψεσι τὴν ἀξίαν τοῦ τιμίου τούτου Μαργαρίτου, ἤγουν τῆς πτωχείας, ὅτι δὲν ἐχρειάζουντο τότε λόγους, εἰς αὐτὴν παράκλησεως, μάλιστα ἤθελασι χαίρεσθαι, γνωρίζοντες τὸν μέγαν Θησαυρὸν ὁποῦ ἔχουσι. Διατὶ παραπονᾶσαι, Χριστιανέ, καὶ γογγύζεις εἰς τὴν πτωχείαν σου, ὁποῦ αὐτὴ εἶναι εἷς κλῆρος ἀσφαλέστατος καὶ ἀκίνδυνος χωρὶς τινὰ κρίσιν καὶ ἐναντιότητα; μία εἰρηνικὴ κατάστασις παρ' οὐδενὸς φθονουμένη, μία ἐλευθερία ἀτάραχος, ἄφοβος, καὶ ἀμέριμνος; Ἐὰν ἡ πενία μᾶς κάμνῃ νὰ ἀπολαύσωμεν μέγαν πλοῦτον, πλησμονὴν καὶ αὐτάρκειαν, διατὶ νὰ μὴ τὴν ποθοῦμεν, πλέον παρὰ Θησαυροὺς τοὺς ῥέοντας; ὁ Χριστὸς λέγει· Μακάριοι ὅσοι πεινῶσι ἐδῶ πρόσκαιρα, ὅτι θέλουσι χορτάσει αἰώνια. Καὶ πάλιν, εἰς ἄλλον τόπον. Οὐαὶ εἰς ἐσᾶς, ὁποῦ εἶστε ἐμπεπλησμένοι, καὶ χορτάτοι, ὅτι ἔχετε νὰ πεινάσετε αἰώνια. Τίς οὖν νὰ μὴ προτιμήσῃ τὸ παντοτεινὸν ἀγαθὸν καὶ Οὐράνιον; Ἐὰν ὃν θέλῃς νὰ ἔχῃς, Χριστιανέ, ὑπομονὴν εἰς τὴν Θλῖψιν σου, ἐρεύνησον ἐπιμελῶς τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ζημίαν, τόσον τοῦ πλούτου ὁποῦ ὑστερῆσαι, ὡσὰν καὶ τῆς πτωχείας ὁποῦ ἔχεις, καὶ θέλεις γνωρίσει, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ νὰ μισοῦσι τὴν πενίαν οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ὡς σαρκικοὶ καὶ ἄγνωστοι, ὅμως αὐτὴν ἔπρεπε νὰ τιμῶσι πάντες μᾶλλον, ἢ τὸν μάταιον πλοῦτον, ὁποῦ τινὰ ὠφέλειαν δὲν τὰς δίδει, ἀλλὰ μᾶλλον αἰώνιον κόλασιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Παράκλησις διὰ τοὺς ἀῤῥώστους καὶ ἀσθενεῖς τῷ σώματι.

Ὅσον εἶναι πεθεινότερη καὶ εὐκταιότερη ἡ ὑγεία ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα τόσον πᾶς ἕνας Θλίβεται περισσότερον εἰς τὴν ἀῤῥωστίαν του, παρὰ εἰς τὰς ἄλλας συμφορὰς καὶ ζημίας, ὁποῦ τοῦ ἔρχονται. Ὅστις οὖν ἔχει πόνον τινὰ, ἢ βαρεῖαν ἀσθένειαν, ἂς ἀναγνώσῃ τὴν Παράκλησιν ταύτην, νὰ εὐφρανθῇ. Ἐὰν ἐγνώριζαν οἱ ἀῤῥωστοι τὴν ὠφέλειαν, ὁποῦ δίδουσιν εἰς τὴν ψυχὴν αἱ ἀσθένειαι καθὼς αἰσθάνονται τὸν πόνον τοῦ σώματος, ἐπαρηγορεῖντο θαυμασιώτατα, νὰ ἐλαφρύνῃ ὁ πόνος καὶ ἡ ὀδύνη τους· ὅτι ὅσον ἡ σὰρξ βασανίζεται, τοσοῦτον ἡ ψυχὴ θεραπεύεται, καὶ τοῦτο μόνον ἔφθανε νὰ παρηγορηθῇ πᾶς ἀῤῥωστος. Μὴ νομίσῃς, ἄνθρωπε, ὅτι ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε σὲ στέλλει ὁ Κύριος τὴν ἀσθένειαν, ἀλλὰ διὰ τὸν πολὺν καρπὸν, καὶ ὠφέλειαν, ὁποῦ λαμβάνει δι' αὐτῆς ἡ ψυχή σου, καὶ λαμπρύνεται, ὥσπερ χρυσὸς εἰς τὸ χωνευτήριον· διὰ τοῦτο ἀφῆκε τὸν Ἰὼβ, καὶ ἐβασανίσθη μὲ τόσους πόνους, καὶ ἐπληγώθη τοιουτοτρόπως, διατὶ ἐγίνωσκε τὸν πολὺν μισθὸν, ὁποῦ ἤθελε νὰ ἀξιωθῇ, ὑπομένωντας τὰς ὀδύνας καρτερικῶς· καὶ διὰ τὸ θαυμαστὸν ὑπόδειγμα τῆς ὑπομονῆς του, περισσότερον ἐλαμ-

πρύνθη καὶ ἐδοξάσθη εἰς τὸν Κόσμον, καὶ ἐβραβεύθη παρὰ Θεοῦ διὰ τὸ πάθος καὶ τὰς ὀδύνας του, παρὰ διὰ τὰς πολλὰς ἀγαθουργίας, ὁπὸ ἐτέλεσε πρότερον. Τοῦτο εἶναι τὸ κέρδος, ὁπὸ οἱ δίκαιοι ἀποκτῶν εἰς τὴν ἀσθένειαν, ἀμὴ οἱ ἁμαρτωλοὶ (χωρὶς τοῦτο) ἠμποροῦσι νὰ συνάξουν πολὺν καρπὸν, ἐὰν εὐχαρίστως αὐτὰς ὑπομένουσι. Πρῶτον μὲν, μὲ τὴν τοῦ σώματος ἀρρωστίαν ἡ ψυχὴ θεραπεύεται ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἁμαρτημάτων· ὅτι καθὼς μὲ τὸ πικρὸν ποτὸν καθαρίζονται οἱ κακοὶ χυμοὶ τοῦ σώματος, καὶ ἡ σὰρξ θεραπεύεται, τοιουτοτρόπως ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν πόνον καὶ θλῖψιν τῆς ἀρρωστίας γνωρίζει τὰς ἁμαρτίας του, τὰς ὁποίας δὲν ἐστοχάζετο πρότερον, καὶ μετανοῶν, ἐξομολογεῖται καὶ κλαίει ταις, ζητᾷ συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ, καὶ κάμνει ἄλλαις ἀγαθοεργίαις διάφοραις· καὶ οὕτω λαμβάνει εἰς τὴν ψυχὴν ὑγείαν, ὁποῦ τοῦ ἔλειπε. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Προφήτης διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας, ὅταν ἐπληθύναν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν, τότε ἐγύρευσαν ἰατρείαν, γινώσκοντες, ὅτι τὰ ἁμαρτήματα ἦσαν αἰτία τῆς ἀσθενείας τους, καὶ ἐπέστρεφον ἐν μετανοίᾳ πρὸς Κύριον. Δεύτερον, ἡ ἀσθένεια ὀθοηκώνει τὴν δύναμίν, καὶ δὲν ἠμπορεῖς ν' ἁμαρτήσῃς, ὁπὸ εἶναι καὶ αὐτὸ πολλὴ ὠφέλεια εἰς τοὺς ῥαθύμους καὶ ἀμελεῖς, οἵτινες δὲν ἠμποροῦσιν ἀφ' ἑαυτῶ τους νὰ ἐγκρατεύωνται. Εἶναι πολλοὶ ὁποῦ ὅταν εἰσὶν ἰσχυροὶ καὶ ὑγιεῖς, δαπανοῦσι τὴν δύναμίν τους εἰς ἁμαρτίας· καὶ ὅταν ἀσθενοῦν τῷ σώματι, οὔτε δύνανται, οὔτε θέλουν νὰ κάμουν κανένα κακὸν, ἀλλὰ μᾶλλον μετανοοῦσιν ὅσα τὸ πρότερον ἔπραξαν, ὅτι κατὰ πολλὰ σωφρονεῖ τὴν ψυχὴν ἡ βαρεία ἀσθένεια. Τρίτον δὲ, ὠφελοῦσιν οἱ πόνοι καὶ αἱ θλίψεις τῆς ἀρρωστίας, ἐὰν ἔχῃς ἀγογγύσως ὑπομονὴν, καὶ ἱκανοποιοῦσι διὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν, ὥσπερ τὸν κανόνα, ὁπὸ κάμνεις θελητικῶς καὶ ἑκούσια, καὶ τοῦτο μᾶλλον ἔπρεπε νὰ συλλογίζεσαι εἰς τὴν ἀρρωστίαν, διὰ νὰ ἐλαφρύνῃ ὁ πόνος σου, ἤγουν τάξε, πῶς ἡ μακρὰ νηστεία, ὁποῦ κάμνεις καὶ ὑστερεῖσαι τῶν βρωμάτων καὶ τῶν ποτῶν, εἶναι ἀντὶ τῆς ἐγκρατείας ὁποῦ ἐχρεώστεις νὰ κάμῃς διὰ κανόνα τῆς κραιπάλης καὶ μέθης, ὁποῦ ἐτέλεσες. Οἱ πόνοι τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ἄλλων μελῶν ὁποῦ σὲ θλίβουν, εἶναι ἀντὶ ἐκείνων ὁποῦ ἔπρεπε νὰ δώσῃς τοῦ σώματος διὰ τὰς ἡδονὰς καὶ ἡδυπάθειαν, ὁπὸ ἄλλον καιρὸν ἀπόλαυσες· καὶ ὅταν δὲν ἠμπορεῖς νὰ κοιμηθῇς τάξε πῶς κάμνεις ἀγρυπνίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ προσεύχου ἀδιαλείπτως μετὰ δακρύων, ἐνθυμούμενος τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ τὰς δωρεὰς καὶ εὐεργεσίας ὁποῦ ἔλαβες, ἀπὸ τὸν Δεσπότην. Καὶ κάμνωντας οὕτω, λαμβάνεις καρπὸν καὶ ἔφελες περισσότερον, παρὰ νὰ ἦσουν ὑγιὴς καὶ ῥωμαλαῖος τῷ σώματι. Δ'. Αἱ ἀσθένειαι καὶ οἱ πόνοι σου σὲ κάμνουσι μιμητὴν τοῦ Σωτῆρός μας, ὁποῦ ἔπαθε τοσοῦτον διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν. Αὐτὴ ἡ μελέτη σὲ κάμνει, νὰ μὴν αἰσθάνεσαι τὸν πόνον τῆς ἀρρωστίας σου, γνωρίζων, ὅτι ὅσον περισσότερον πάσχεις, τόσῳ μᾶλλον παρομοιοῦσαι τῷ Χριστῷ, καὶ συσταυρώνεσαι αὐτῷ, καὶ οὕτως ἔχεις νὰ συνδοξασθῇς καὶ εἰς τὸν Παράδεισον. Διὰ τοὺς καρπὸς αὐτοὺς γοῦν, ὁποῦ εὐγάνομεν εἰς τὰς ἀρρωστίας, μᾶς ἐπισκέπτει δι' αὐτῶν ὁ ἐλεήμων Θεὸς, διὰ νὰ εὕρωμεν σωτηρίαν· καὶ οὕτω πρέπει νὰ μὴ γογγύζωμεν εἰς αὐτὰς, ἀλλὰ νὰ χαιρώμεθα, καθὼς ἔκαμναν οἱ Ἀπόστολοι, γινώσκοντες τῆς θλίψεως τὴν ὠφέλειαν, καὶ μάλιστα ὁ πανεύφημος Πέτρος, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἀσθενησμένην του θυγατέρα, δυνάμενος νὰ τὸ κάμῃ, καθὼς καὶ ἄλλους ἀρρώστους μόνον μὲ τὴν σκιὰν αὐτοῦ ἐθεράπευσε, καὶ μίαν ἡμέραν τὴν ἐάτρευσε διὰ τὴν ἱκεσίαν τῶν Μαθητῶν νὰ τὸς ὑπηρετήσῃ, καὶ μετὰ τὴν ὑπηρεσίαν, τὴν ἐπρόσταξε πάλιν, νὰ πέσῃ εἰς τὸν κράββατον μὲ τὴν προτέραν ἀσθένειαν, διὰ νὰ μὴν ὑστερηθῇ ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν, ὁπὸ ἐλάμβανεν ἡ ψυχή της διὰ τὴν ἀρρωστίαν τοῦ σώματος. Ταῦτα ἐφρόνει καὶ ἕνας ἅγιος Ἐρημίτης, ὁποῦ ἦτον κάθε χρόνον ἀσθενὴς, καὶ μίαν φοράν, πῶς δὲν τοῦ ἤλθεν ἡ ἀσθένεια κατὰ τὴν συνήθειαν, διὰ τοῦτο εἶχε μεγάλην θλῖψιν καὶ ἐπικραίνετο, πῶς τὸν ἐγκατέλιπεν ὁ Κύριος

ἐκεῖνον τὸν χρόνον, καὶ δὲν τὸν ἐπίσκεψε, καθὼς εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν σαφέστερον φαίνεται. Ἰδοὺ λοιπὸν πόσον ὀρέγονται τὴν ἀσθένειαν οἱ ἐνάρετοι, καὶ δὲν ψηφοῦσι πόνον καὶ ὀδύνην τοῦ σώματος, γινώσκοντες τὸ ψυχικὸν κέρδος, ὁποῦ λαμβάνουσι. Πάσχησον οὖν, ἀδελφὲ, νὰ ἦσαι ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν τοιούτων· καὶ ἐὰν ἡ ὀδύνη τῆς μακρᾶς ἀσθενείας σὲ θλίβῃ, ἂς σὲ παρηγορῇ ὁ καρπὸς καὶ τὸ ὄφελος, ὁποῦ κερδίζεις ἀπὸ ταύτην. Ἐὰν ἡ θερμασία σὲ βασανίζῃ, ὑπόμεινον, ὅτι εἰς ὀλίγον καιρὸν σοῦ περνᾷ, καὶ μετὰ θάνατον ὑπάγεις εἰς τόπον φωτεινὸν, νὰ ἔχῃς εὐφροσύνην αἰώνιον διὰ τὴν ὀλίγην βάσανον, ὁποῦ ὑπέμεινες πρόσκαιρα. Ἐὰν θλίβεσαι, πῶς εἶσαι τυφλὸς καὶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἰδῇς τὸ φῶς τὸ Ἡλίου, χαῖρε μάλιστα εἰς τοῦτο, ὅτι δὲν ἔχεις αἰτίαν μὲ τὸν Ἱερεμίαν νὰ κλαίῃς, λέγων· Οἱ ὀφθαλμοί τὴν ψυχήν μου ἐκλέψασιν· οὔτε νὰ θέεσαι μετὰ τοῦ Προφήτου, νὰ φυλάττῃ τοὺς ὀφθαλμούς σου ὁ Κύριος, ἵνα μὴ ἴδωσι ματαιότητα. Δὲν ἦτον καλλιώτερον αὐτοῦ τοῦ Δαβὶδ, νὰ ἦτον τυφλὸς, πάρεξ νὰ ἰδῇ τὴν Βηρσαβεὲ, τῆς ὁποίας ἡ ὅρασις τὸν ἔκαμε καὶ ἔπραξε τοιαῦτα ἐγκλήματα; καὶ πόσοι ἄλλοι μεγάλοι ἄνθρωποι ὠλίσθησαν μὲ τὴν ὅρασιν καὶ ἐλεεινῶς ἀπωλέσθησαν, καὶ ἐὰν τυφλοὶ ἐσώνοντο. Γίνωσκε δὲ ἀκριβῶς καὶ τοῦτο, ὅτι μὴ ἔχων τοὺς ἔξωθεν ὀφθαλμοὺς τοὺς ὁποίους ἔχουσι κοινῶς καὶ πάντα τὰ κτήνη, ἔχεις τοὺς ἔσωθεν τῆς ψυχῆς, καὶ μετ' αὐτοὺς βλέπεις ἐκεῖνο τὸ θεῖον πρόσωπον τοῦ οὐρανίου Πατρὸς, τὸ ὁποῖον ἀκαταπαύστως ὁρῶσιν οἱ Ἄγγελοι. Ὁμοίως ἐὰν ἦσαι κωφὸς καὶ ἄλαλος, μὴ πικραίνεσαι, ὅτι τότε ἔχεις μᾶλλον ἡσυχίαν καὶ προσοχὴν, νὰ ἀκούσῃς τὰ λόγια, ὁπὸ λαλεῖ τῆς ψυχῆς σου ὁ Κύριος· ἔτι δὲ λυτρώνεσαι ἀπὸ ψυχοβλαβεῖς ἀκοὰς καὶ αἰσχρολογίας, ἀπὸ τραγῳδιὰ καὶ ἄλλα ἔργα μισόθεα, ὁποῦ προξενοῦσι τὴν κόλασιν ἐκείνων, ὁποῦ τὰ πράττουσι· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐὰν θλίβεσαι, πῶς εἶσαι χωλὸς, καὶ παράλυτος, καὶ δὲν ἔχεις τινὰ χαρὰν, ἢ ἀπόλαυσιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, συλλογίζου ἀπὸ πόσους κινδύνους λυτρώνεσαι μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ πόσην ὠφέλειαν δίδουσι τῆς ψυχῆς σου αὐταῖς ἡ ἀσθένειαις, αἱ ὁποῖαι ταχέως παρέρχονται, καὶ μετὰ θάνατον ὑπάγεις εἰς ἕνα πανευφρόσυνον τόπον καὶ Παράδεισον ὡραιότατον, νὰ ἀγάλλεσαι πάντοτε μετὰ Ἀβραὰμ, καὶ Ἰὼβ τοῦ παμμάκαρος, καὶ πάντων τῶν τῷ Θεῷ εὐαρεστησάντων· καὶ τότε νὰ εὐχαριστᾷς καὶ νὰ δοξάζῃς τὸν Κύριον, ὁποῦ σοῦ ἔκαμε τοσαύτην εὐεργεσίαν, νὰ σὲ καθαρίσῃ ἀπ' ἐδῶ μὲ ὀλίγην καὶ βραχυτάτην ἀσθένειαν, διὰ νὰ μὴ σὲ κολάσῃ αἰώνια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Ἑσχάτη Παράκλησις διὰ τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

Ὅταν ἐπιστρέφῃ τινὰς ἀπὸ τὴν παροικίαν εἰς τὴν πατρίδα του, ἔχει πολλὴν εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν, πῶς ἔλαβε τέλος ἡ ἐξορία του, καὶ ἔρχεται νὰ ἰδῇ τοὺς συγγενεῖς καὶ ἠγαπημένους του. Καὶ ὅταν τινὰς εὑρίσκεται πεπεδημένος καὶ δεδεμένος εἰς ζοφώδη καὶ σκοτεινὴν φυλακὴν, καὶ νὰ τοῦ δώσουν ἐλευθερίαν, νὰ ὑπάγῃ ὅπου ὀρέγεται, σκιρτᾷ, χορεύει, καὶ θυμηδίας ἐμπίπλαται, πῶς εὐγῆκεν ἀπὸ τὸν βρωμισμένον τόπον ἐκεῖνον τῆς καταδίκης, καὶ ἦλθεν εἰς φωτεινὸν καὶ λαμπρότατον. Καὶ ὁπόταν εἰς χειμαζόμενος καὶ βασανιζόμενος ναύτης, φθάσῃ εἰς τὸν ποθούμενον λιμένα λελυτρώμενος ἀπὸ τὸν σφοδρότατον κλύδωνα τῆς κυμαινομένης καὶ ἀγριωμένης ψαλάσσης, χαίρεται πολλὰ καὶ ἀγάλλεται, ὅτι ἔφθασεν εἰς τὸν ποθούμενον τόπον, καὶ δὲν φοβᾶται πλέον κανένα κίνδυνον. Παροικία, σκοτεινὴ φυλακὴ, καὶ κυμαινομένη θάλασσα, λέγεται ἡ ζωὴ τούτη, ἀγαπητοὶ ἀδιλ-

φοὶ, καὶ κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, καὶ ἕως ὁποῦ εὑρισκόμεθα εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἔχομεν θλίψεις καὶ στενοχωρίας, βασανιζόμενοι εἰς τοῦτο τὸ νοητὸν πέλαγος ἀπὸ διαφόρους κινδύνους, ὡσὰν ἕνα καράβι, ὁπὄ τὸ πολεμοῦσιν ἐνάντιοι ἄνεμοι· καὶ ὅταν μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀποθάνωμεν, τότε τελειώνει ἡ ἐξορία μας, τότε φθάνομεν εἰς τὸν λιμένα τῆς ἀναπαύσεως, τότε εὐγαίνει ἡ ἄϋλος ψυχὴ καὶ ἀθάνατος ἀπὸ τὴν σκοτεινὴν φυλακὴν τοῦ σώματος, καὶ ὑπάγει εἰς τόπον ἀνέσεως, ὁποῦ δὲν εἶναι λύπη, ἢ στεναγμὸς, ἀλλ' εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίασις. Καὶ ὅστις πικραίνεται καὶ λυπεῖται, πῶς ἀποθαίνει, καὶ θλίβεται διὰ τινὰ συγγενῆ καὶ φίλον του, πῶς ἐκοιμήθη καὶ ἀνεπαύθη, εἶναι ἔξω φρενῶν καὶ ἀσύνετος. Εἶναι πρέπον, νὰ λυπηθῇ ἕνας πάροικος, ὅταν τελειώσῃ ἡ ἐξορία του; ἢ ἕνας ταξιδιάρης, ὅταν φθάσῃ εἰς τὸν λιμένα τὸ ξύλον του; ἢ ἕνας φυλακωμένος, ὅταν λυτρωθῇ ἐκ τῶν δεσμῶν καὶ ἀλύσεων; ἢ μαλιστα νὰ εὐφρανθῶσιν οἱ τοιοῦτοι ἀγαλλιώμενοι; Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὁ Παῦλος ἐνόμιζε τὰς θλίψεις τὄ ἐλαφρὰς, ἐνθυμούμενος τὴν ἡμέραν τῆς ἐξόδου αὐτοῦ, ὅταν ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν περίλυπον καὶ παμμόχθηρον ζωὴν ταύτην, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν χαρμόσυνον καὶ αἰώνιον, ὁπὄ ὁ Θεὸς τὄ ἡτοίμασε. Διὰ τοῦτο δὲν ἐφοβᾶτο τὸν θάνατον, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπικραίνετο διὰ τὴν ἄργητάν τῆς ἡμέρας ταύτης, τὴν ὁποίαν ἐπεθύμα μὲ τόσην ὄρεξιν, καθὼς φαίνεται εἰς τὴν πρὸς Κορινθ. β'. Ἐπιστολὴν, ὁπὄ λέγει· Οἴδαμεν, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ ἄλλην φορὰν πάλιν γράφει πρὸς Φιλιππησίους τὸν πόθον, ὁποῦ εἶχε νὰ ἀναλύσῃ, νὰ ὑπάγῃ μὲ τὸν Χριστόν. Ἔτι δὲ καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἐπικραίνετο καὶ αὐτὸς, πῶς δὲν τὸν εὔγανεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν ζωὴν ταύτην, καὶ ἔλεγεν· Οἴμοι, ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη. Ἐὰν ἴδ οὗτοι καὶ ἕτεροι ἐνάρετοι ἄνθρωποι ἐπιθυμοῦσαν νὰ τελειώσῃ ἡ ἐξορία τους, ἐὰν ὁ θάνατος εἶναι τέλος τῆς μάχης, καὶ ἀρχὴ τῆς εἰρήνης, τέλος τὄ καμάτου, καὶ ἀρχὴ τῶν βραβείων, διατὶ νὰ θλίβεσαι τὸν θάνατον τοῦ ἠγαπημένου σου, ἢ πατήρ σου εἶναι, ἢ υἱὸς, ἢ ἀνὴρ, ἢ γυνὴ, ἢ τὶς ἄλλος τῶν φίλων σου; Ἀλλὰ θέλεις εἰπεῖ, ὅτι ἡ φύσις σὲ ἀναγκάζει νὰ κλαύσῃς διὰ τὴν συγγένειαν τῆς σαρκὸς, καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου ἦτον συνήθεια νὰ θρηνοῦσι τοὺς τεθνεῶτας, οὐ μόνον οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὁποῦ ἐπίστευον εἰς τὸν ὄντως Θεὸν, ὡς φαίνεται εἰς τὴν Γένεσιν, καὶ ἔκλαυσεν ὁ Ἀβραὰμ τῆς Σάρρας τὸν θάνατον, καὶ μάλιστα ὁ Ἰωσὴφ, ὁπὄ ἔκαμε θρῆνον καὶ κοπετὸν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ Ἰακὼβ, καὶ πᾶσα ἡ Αἴγυπτος. Ἔτι δὲ οἱ Ἑβραῖοι ἐθρήνουν τὸν θάνατον τοῦ Μωϋσέως ἡμέρας, λ'. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Δεσπότης Χριστὸς ἐδάκρυσεν εἰς τὸν Λάζαρον. Ἄκουσον, ἄνθρωπε. Δὲν εἶναι ἁμαρτία, νὰ κλαύσῃς σύμμετρα μὲ εὐταξίαν καὶ τρόπον εὔλογον, ὅτι ἡ φύσις τὸ δίδει, ἀμὴ ὁ περισσὸς θρῆνος εἶναι κακὸς, νὰ θλίβεσαι ὑπὲρ τὸ μέτρον, νὰ μὴ θέλῃς νὰ παρηγορηθῇς καθόλου, καὶ νὰ ὀλύρεσαι, ὥσπερ νὰ ἦσουν ἀλλόπιστος, νὰ μὴν εἶχες ἐλπίδα νὰ ἰδῇς τὸν φίλον σου εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ θρηνεῖς τον, ὡσὰν νὰ ἐχάθη ὁλότελα, καὶ νὰ ὑπῆγεν εἰς τὴν ἀπώλειαν. Ἐὰν πιστεύσῃς εἰς τὴν θείαν Γραφὴν ὡς Χριστιανὸς, δὲν πρέπει νὰ θλίβεσαι, καὶ νὰ κλαίῃς τὸν συγγενῆ σου ἂν ἐκοιμήθη, ἐξομολογούμενος μὲ κατάνυξιν, καὶ ἐκοινώνησε τὰ θεῖα Μυστήρια, ὅτι ἐσώθη, καὶ μέλλει πάλιν νὰ ἀναστηθῇ εἰς τὴν κοινὴν Ἀνάστασιν, νὰ συνευφραίνεσθε αἰωνίως εἰς τὸν Παράδεισον. Χαῖρε λοιπὸν, καὶ ἀγάλλου, πῶς ἐλυτρώθη ὁ φίλος σου ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ μόχθους, ἀρρωστίαις καὶ βάσανα, καὶ ἀπὸ διαφόρους κινδύνους τῆς παρούσης ζωῆς, ἡ ὁποία εἶναι βραχέα πολλὰ, καὶ ὑποκειμένη εἰς πόνους καὶ ταλαιπωρίας. Ὁ ἀὴρ τὴν φθείρει, τὰ βρώματα τὴν δαπανῶσιν, ἡ πεῖνα, ἡ χαυνότης, καὶ αἱ φροντίδες τὴν θλίβουσιν, ἡ λύπη καὶ πᾶσα ἄλλη ταλαιπωρία τὴν βασανίζει. Διατὶ γοῦν νὰ μὴ χαρῇς, πῶς ἐλυ-

τρώθη ὁ φίλος σου ἀπὸ ὅλα ταῦτα τὰ λυπηρά; διατὶ νὰ μὴν εὐφρανθῇς, πῶς εὐγῆκεν ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῆς νοητῆς θαλάσσης, καὶ μέγαν κλύδωνα τούτου τοῦ κόσμου, καὶ νὰ εὐχαριστήσῃς τῷ παναγάθῳ καὶ εὐεργέτῃ Θεῷ, ὁποῦ τὸν ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὴν σκοτεινὴν φυλακήν, καὶ τοῦ ἔλυσε τὰ δεσμὰ διὰ νὰ ὑπάγῃ ἀνεμποδίστως εἰς τὴν Πατρίδα του, ὁποῦ δὲν εἶναι λύπη, ἢ στεναγμός, ἢ πεῖνα, ἢ δίψα, ἢ ψύχος, ἢ καῦμα, οὔτε ἄλλο ὅμοιον θλιβερόν, ἀλλὰ μάλιστα θέλει χαίρεται νὰ ἀπολαμβάνῃ μίαν πλησμονὴν αἰώνιον καὶ ἀνάπαυσιν; Εἰπέ μου, τί ὠφέλειαν δίδεις τοῦ τεθνηκότος, νὰ κλαίῃς, νὰ μυρολογᾶσαι, νὰ θέρνεσαι; κἀδὲ τίποτες, ἀλλὰ μαλιστα ζημίαν τὸ κάμνεις εἰς τὴν ψυχήν μὲ τὰ δάκρυα τῆς ἀπιστίας σου, διατὶ ὅταν κλαίῃ τινὰς ὑπέρμετρα, φαίνεται, πῶς κάμνει ὡς Ἐθνικὸς καὶ Ἕλληνας, ὁποῦ δὲν ἔχουν ἐλπίδα τινὰ Ἀναστάσεως. Μάλιστα δὲ ἀναγινώσκεται διὰ τινὰς ἀπὸ τούτους, πῶς ὑπεμείναν τὸν θάνατον τῶν συγγενῶν καὶ φίλων αὐτῶν μὲ καρτερίαν, καὶ γενναιότητα. Ὁ Περικλῆς ὁ Δοὺξ τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ὥραν ὁπὸ ἀπέθανον τὰ παιδία του, ὑπῆγεν εἰς τὸ Θέατρον, στεφανωμένος κατὰ τὸ σύνηθες, ὡς καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας, καὶ ἐνδεδυμένος λαμπρότατα. Τὸ αὐτὸ γράφουσι καὶ διὰ τὸν Δίωνα ἀπὸ τὴν Συρακοῦσαν, ὅτι συντυχαίνωντας μίαν ἡμέραν μὲ τοὺς φίλους, τοῦ ἤφεραν ἀγγελίαν, πῶς ἔπεσεν ἕνα του παιδὶ ἀπὸ τὸ δῶμα καὶ ἀπέθανεν. Ὁ δὲ ἐπρόσταξε νὰ τὸ θάψουσι, καὶ ποσῶς δὲν ἠλλοιώθη τὸ πρόσωπόν του, ὅτε ἀνεχώρησεν ἀπ' ἐκεῖ, ἀλλὰ ἐστέκετο μὲ τὸς ἀνθρώπους καὶ ἐσυντίχενε, ὡς τὸ πρότερον. Ἔτι δὲ ὁ Τελαμὼν ἀκούων, ὅτι ἀπέθανεν ὁ υἱός του, δὲν ἐταράχθη ποσῶς, ἀλλὰ εἶπεν· ἀπὸ τὴν ὥραν ὁποῦ ἐγεννήθη, τὸ ἤξευρα πῶς μέλλει νὰ ἀποθάνῃ, ἀποδείχνωντας μὲ ταῦτα τὰ λόγια, ὅτι ἐπειδὴ ὁ θάνατος εἶναι φυσικὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον καθὼς καὶ ἡ γέννησις, δὲν πρέπει νὰ θλίβεται ὅταν ἔλθῃ. Ἐὰν οὖν αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες μὲ τὸ φῶς μόνον τοῦ λογικοῦ ἐνικοῦσαν τῆς σαρκὸς τὴν προσπάθειαν, πῶς δὲν αἰσχύνεσαι σὺ, ὦ Χριστιανέ, ἀλλὰ φαίνεσαι ταπεινότερος τῶν ἀπίστων καὶ ἀγνωστότερος, ὁποῦ ἔχεις τὸ φῶς τῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος, ὅπερ ἐκεῖνοι δὲν εἶχασιν; Ἐὰν δὲν φθάνεσιν ὅσα εἴπαμεν ἕως τώρα, νὰ σὲ παρηγορήσουν, ὦ ἄνθρωπε, καὶ νὰ σμικρύνουν τὸν πόνον, ἐννόησον, ὅτι ἐὰν ἔκλαιες εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν, νὰ κόπτῃς τὰς σάρκας σου, τὰ δάκρυα δὲν σοῦ δίδουν τινὰ ὠφέλειαν, οὔτε δύνανται νὰ ἀναστήσουν τὸν τεθνεῶτα. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Προφήτης Δαυὶδ, ὅταν ἦτον ἀσθενὴς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔκλαιε, ἐνήστευε, καὶ ἐδέετο τοῦ Κυρίου μετ' εὐλαβείας καὶ κατανύξεως νὰ τὸν δώσῃ τὴν θεραπείαν, ἔπειτα, ὅταν ὁ νέος ἀπέθανεν, ἀφῆκεν ὁ γέρων τὰ δάκρυα, ἠγέρθη ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ ἐνίφθη. Εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ, καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν, λέγων ταῦτα πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὁποῦ ἀποροῦσαν εἰς τοῦτο, καὶ ἐθαύμαζον· Ἐγὼ ἔκλαιον, καὶ ἐδέουμουν τοῦ πανοικτίρμονος Θεοῦ, ἕως ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν ζωὴν τὸ παιδίον μου, νὰ μοῦ τὸ χαρίσῃ ἀκόμη ὀλίγον καιρὸν εἰς τὸ γῆράς μου· ἀμὴ τώρα ὁποῦ ἀπέθανε, καὶ ἐγείνη τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα, διατὶ νὰ ὀδύρωμαι πλέον; διὰ νὰ στρέψῃ εἰς τὴν ζωήν; ἀλλὰ δὲν ἔρχεται, ἀμὴ ἐγὼ μᾶλλον ὑπάγω ταχέως νὰ τὸ εὕρω, ὅπου εὑρίσκεται. Οὕτως εἰπὲ καὶ σὺ διὰ τὸν συγγενῆ καὶ ἠγαπημένον σου, ὁπῦ θλίβεσαι τόσον τὸν τούτου θάνατον. Εὐχαρίστησον τῷ Θεῷ λέγων, ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο. Ἄφες τὴν λύπην, ἥτις δὲν ὠφελᾷ τὸν ἀπεθαμένον, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν βλάπτει, καὶ παροργίζει τὸν Κύριον. Κάμε θέσιν διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ φίλου σου, δὸς ἐλεημοσύνην, ὅσον δύνασαι, πλήρωσον τοὺς Ἱερεῖς νὰ κάμνουσι Μνημόσυνα καὶ Ἱερουργίας, ὁποῦ ὠφελοῦσι πολλὰ τοὺς ἀπεθαμένους· καὶ ποιῶν οὕτω, ὠφελεῖς οὐ μόνον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ λόγου σου, καθὼς λέγει Νικηφόρος ὁ Ξανθόπουλος εἰς τὸ Τριῴδιον τῷ Σαββάτῳ τῆς Ἀποκρέω, ὅτι, ἢ ἔλαιον, ἢ κηρὸν, ἢ ἄλλο τι ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων προσφέρων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τοῦ μισθοῦ μετέχει εἰς τὴν ἀγάπην ὑπὲρ τῆς τοῦ πλησίον ἐνδεικνύμενος σωτηρίας, ὥσπερ ὁ ἕτερον ἀλείφων μύρῳ, ἐκεῖνος αὐτὸ πρῶτον εὐωδιάζει, καὶ

τὰ ἐξῆς, ὅσα λέγει εἰς τὸ ἄνωθεν Συναξάριον· καὶ ἀποδείχνει μὲ ἀξιοπίστους μαρτυρίας τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅτι μεγάλην ὠφέλειαν δίδουσι τοῖς κεκοιμημένοις αἱ Λειτουργίαι καὶ τὰ Μνημόσυνα ὁποῦ γίνονται διὰ λόγου τους, καὶ οὐ μόνον τὰς τελευτήσαντας ὠφελοῦσιν αἱ Θεῖαι καὶ ἱεραὶ Λειτουργίαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ζῶντας, καθὼς ἐφάνη πολλάκις, καὶ τὸ εἴδαμεν ὀφθαλμοφανῶς, διὰ νὰ πιστωθοῦσιν οἱ ὀλιγόπιστοι· ὅτι ἐὰν τοὺς ζῶντας, ὁποῦ δὲν ἔχουσι τόσην χρείαν ἀπὸ βοήθειαν, ὠφελοῦσιν αἱ Ἱερουργίαι καὶ τὰ Μνημόσυνα, πόσῳ μᾶλλον τοὺς τελευτήσαντας; καὶ ἄκουσον ὁ ἀντιλεγόμενος, δύω, ἢ τρία ὑποδείγματα, νὰ πιστωθῇς τὴν ἀλήθειαν.

Φαίνεται εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν, ἤγουν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ὁσίων Πατέρων, ὅτι ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἁπλοῦς ἐδιηγήθη πρὸς τοὺς λοιποὺς Πατέρας τοιοῦτον Θαυμάσιον, λέγωντας· Εἶχα ἕνα μαθητὴν ἀμελῆ πολλὰ, ὅστις ἔπιπτε κρυφά μου εἰς διάφορα ἁμαρτήματα. Ἀφοῦ δὲ ἀπέθανεν, ἐπαρακάλουν τὸν Κύριον καὶ τὴν Παναγίαν Θεοτόκον, νὰ μοῦ φανερώσουν, εἰς ποῖον τόπον εὑρίσκετο· καὶ προσευχόμενος ἡμέρας πολλὰς, εἶδα εἰς ὀπτασίαν τὸν μαθητὴν ὑπὸ δύω τινῶν βασταζόμενος, καὶ ἦτον ὥσπερ λίθος, ἢ ὄστρακον ἀπὸ τὴν κεφαλὴν ἕως τὰς πόδας, μὴν ἔχωντας ποσῶς τινὰ ἐνέργειαν ψυχῆς, οὔτε σώματος. Ταῦτα βλέπων, ἐλυπήθηκα πολλὰ, ἐνθυμούμενος τὰ Δεσποτικὰ λόγια, ὁποῦ ἐπρόσταξε, νὰ δέσουν τὰς χεῖρας καὶ πόδας ἐκείνου, ὁποῦ δὲν εἶχεν ἔνδυμα γάμου, καὶ νὰ τὸν βάλλουσιν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. Ἀφοῦ γοῦν ἤλθα εἰς τὸν ἑαυτόν μου ἀπὸ τὴν ἔκστασιν, ἄρχησα νὰ θλίβωμαι πολλὰ, νὰ ἀδημονῶ, ἔδιδα ἐλεημοσύνας, ἔκαμνα Λειτουργίας, παρεκάλουν ἡμέραν καὶ νύκτα τὴν παντοδύναμον Ἄνασσαν, καὶ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, νὰ τὸν ἐλεήσῃ, καὶ ἔκαμνα πολλὰς ξηροφαγίας μὲ ὅλον τὸ γῆράς μου. Μετὰ πολλὰς ἡμέρας λοιπὸν βλέπω τὴν Παναγίαν καὶ λέγει· Τί ἔχεις Παπία, καὶ θλίβεσαι; καὶ εἶπον αὐτῇ, διὰ τὸν Ἀδελφὸν, Δέσποινά μου, ὅτι τὸν εἶδα ταλαιπωρούμενον. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο· Δὲν μὲ ἐπαρεκάλεσες νὰ σοῦ τὸν δείξω; Ἰδοὺ ἐπήκουσα τῆς δεήσεώς σου. Ἐγὼ δὲ εἶπον· Ναὶ Κυρία μου, ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ τὸν ἰδῶ κακῶς ἔχοντα, ὅτι τί τὸ ὄφελος, νὰ τὸν ἰδῶ καὶ νὰ θλίβωμαι; Τότε μοῦ λέγει ἡ πολυύμνητος· Ὕπαγε, καὶ διὰ τὸν μόχθον σου καὶ ταπείνωσιν, καὶ δι' ἀγάπην σου, νὰ σοῦ τὸν δείξω πάλιν νὰ εὐφρανθῇς. Καὶ τῇ ἐπαύριον βλέπω τὸν ἀδελφὸν ἐρχόμενον πρός με περιχαρῆ περιπατοῦντα, καὶ λέγει μου· Αἱ πρεσβεῖαι σου, Πάτερ, ἐδυσώπησαν τὴν Παναγίαν Θεοτόκον (ὅτι πολλὰ σὲ ἀγαπᾷ) καὶ παρεκάλεσε τὸν Σωτῆρα, καὶ μὲ ἔλυσεν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν ἁμαρτιῶν μου, ὁπῦ ἤμουν δεδεμένος προτήτερα. Ταῦτα εἰπόντος μοι, βλέπω εὐθέως τὴν Παναγίαν, καὶ λέγει μου· Ἐπληροφορήθης κἂν τώρα, πρεσβύτα, διὰ τὸ τέκνον σου; Ἐγὼ δὲ εἶπον· Ναὶ, Δέσποινα, καὶ πλεῖστα εὐχαριστῶ τὴν φιλανθρωπίαν σου. Ἡ δὲ εἶπέ μοι· Ὕπαγε λοιπὸν, ἐνθυμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ πάντοτε εἰς τὰ προσευχάς, δίδε ἐλεημοσύνας, ὅτι πολλὰ ὠφελεῖ τὸν κοιμηθέντα ἡ ἐλεημοσύνη καὶ προσφορὰ μετὰ πίστεως.

Γράφει ὁ μέγας Γρηγόριος εἰς τοὺς Διαλόγους του, ὅτι εἰς τὴν Θάλασσαν ἐτζακίσθη ἕνα καράβι, τὸ ὁποῖον εἶδασιν ἀπὸ μακρόθεν οἱ ἄνθρωποι τῆς πόλεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦσαν οἱ ναῦται, καὶ νομίζοντες ὅτι ἐπνίγησαν ὅλοι, ἐλειτούργησεν εἰς Ἱερεὺς διὰ ἕναν του ἀδελφὸν, ὁπῦ ἦτον μέσα εἰς τὸ καράβι, καὶ τὸν ἐμνημόνευσεν ὡς ἀπεθαμένον. Τῇ ἐπαύριον εἶδε τὸν ἀδελφόν του, καὶ ἦλθε ζωντανὸς εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ ἐρωτῶν αὐτὸν, πῶς ἐγλύτωσε ἀπὸ τὸν κίνδυνον, ἀπεκρίνατο· Καθὼς ἐτζακίσθη τὸ πλοῖον ἅρπαξα ἕνα σανίδι, καὶ ἔπλεον μετ' ἐκεῖνο ὅσον ἐδύνουμουν, ἔπειτα μετὰ ὥραν πολλὴν ἀτόνησα, καὶ δὲν ἠμπόρουν πλέον νὰ κολυμβῶ, καὶ τότε βλέπω ἕναν ὡραιότατον νέον, καὶ δίδει μου ἕνα ψωμὶ εὔμορφον πολλὰ καὶ Θαυμάσιον, καὶ λέγει μου νὰ τὸ φάγω, καὶ ὡς τὸ ἔφαγα ἐπῆρα τόσην δύναμιν ὁποῦ δὲν αἰσθάνουμουν πλέον τὸν κόπον οὐδὲ ποσῶς, ἕως ὁποῦ μὲ τὴν Θείαν βοήθειαν ἔφθασα εἰς τὴν στερεὰν κατευόδιον.

Ἕτερος τὶς ἔσκαπτε τὴν γῆν μὲ πολλοὺς συντρόφους, ὁποῦ εὕγαναν ἀσημόχω-

μα τῆς Αὐθεντίας, καὶ σκάπτοντες πολλὰ βαθέα, ἔπεσεν ἐπάνω τους ὁ βουνός, καὶ τοὺς ἐπλάκωσεν ὅλους, καὶ ἀπόθαναν, ἔξω ἀπὸ ἕναν, ὁ ὁποῖος ἔτυχαν ὑποκάτω πέτραις μεγάλαις, καὶ δὲν τὸν ἐθανάτωσαν, διατὶ ἔστεκαν ὀρθαῖς, καὶ αὐτὸς εἰς τὸ κάτωθεν μέρος, πλὴν ἦτον ζαμμένος ζωντανός, διατὶ τινὰς δὲν τὸ ἐθάρρει ποτὲ, πῶς δὲν ἀπόθανεν, ἀλλὰ ὅλοι ἐνόμισαν, πῶς ἐτελειώθησαν ἅπαντες. Ἡ γυναῖκα ἐκείνου τοῦ ζῶντος, ὡς εὐλαβὴς καὶ πιστὴ Χριστιανὴ, ἐπλήρωσεν ἕνα Ἱερέα, νὰ κάμῃ, μ΄. Λειτουργίας διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνδρός της, καὶ τοῦ ἐπήγαινεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καθ' ἑκάστην μίαν προσφορὰν, καὶ ἕνα ἀγγεῖον κρασὶ, καὶ μίαν λαμπάδα, ὡς πτωχὴ ὁποῦ ἦτον. Ὅταν εἶπεν ὁ Ἱερεὺς τὰς εἴκοσι Λειτουργίας, ἐφθόνησεν ὁ Δαίμων τῆς γυναικὸς τὴν εὐλάβειαν, καὶ μετασχηματισθεὶς, τὴν ὑπήντησε τὸ πρωΐ, ὅταν ἀπήρχετο εἰς τὸν ναὸν μὲ τὰ πρόσφορα, καὶ λέγει της· Ὁ Ἱερεὺς εἶχεν ὑπηρεσίαν βιαστικὴν, καὶ ἐλειτούργησε ταχύτερον, καὶ μὴ κοπιᾷς νὰ πηγαίνῃς, καὶ μεθαύριον θέλεις τοῦ δώσει τὸ ὀφειλόμενον. Οὕτως ἔκαμεν ὁ παμπόνηρος ἄλλας δύω ἡμέρας. Ἀναμεταξὺ δὲ ὁποῦ ἐγίνοντο αἱ Λειτουργίαι, ἔβαλαν πάλιν ἄλλους ἀνθρώπους, καὶ ἔσκαπτον εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, οἱ ὁποῖοι ἤκουσαν φωνὴν ὑποκάτω τῶν λίθων, καὶ ἔλεγε· Σκάπτετε δι' ἀγάπην Θεοῦ ἐπιδέξια, ὅτι ἄνωθέν μου εἶναι δύω πέτραις, νὰ μὴ πέσουν, καὶ μὲ θανατώσουν. Οἱ δὲ ἐθαύμασαν, καὶ σκάπτοντες ἐκ πλαγίου, εὗρον τὸν ἄνθρωπον ζωντανὸν, καὶ τὸ ἀνήγγειλαν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ δραμόντες ὅλοι οἱ τοῦτο ἀκούσαντες, νὰ ἰδοῦσι τοιοῦτον ἐξαίσιον τερατούργημα, καὶ ἐρωτῶντες αὐτὸν, πῶς ἔζησε τόσας ἡμέρας χωρὶς τροφὴν, ἀπεκρίνατο οὕτω: Καθ' ἡμέραν μοῦ ἔδιδε τινὰς ἀοράτως ἕνα ψωμὶ, καὶ ἕνα κανάτι κρασὶ, καὶ μίαν λαμπάδα ἦτον ἔμπροσθέν μου, καὶ ἔτρωγα, ἔξω ἀπὸ γ΄. ἡμέρας, ὁποῦ μήτε τροφὴν ἐγεύθηκα, οὔτε φῶς εἶδον καὶ ἐπικράνθηκα πολλὰ, ὀδυρόμενος τὰς ἁμαρτίας μου, διατὶ ἐνόμιζα ὅτι ἀποθαίνω. Μετὰ ταῦτα πάλιν εἶδον τὴν τετάρτην ἡμέραν τὴν ἀναμμένην λαμπάδα, τὸν ἄρτον, καὶ τὸν οἶνον, ὥσπερ τὸ πρότερον, καὶ ἐχάρηκα, δοξάζωντας τὸν Θεὸν, ὁποῦ δὲν μὲ ἐγκατέλειπεν ἕως τέλους. Ταῦτα ἀκούσασα ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ἐκατάλαβε τὴν ἔννοιαν, καὶ τὴν ἐδιηγήθη ἅπασιν· ὅτι ἐκεῖνα τὰ δῶρα, ὁπῦ ἔδιδε τῦ Ἱερέως, καὶ ἐλειτούργα, ἔφερνεν ὁ Ἄγγελος τοῦ ἀνδρός της, καὶ ἐπορεύετο. Βλέπετε, ἀδελφοὶ, τὴν δύναμιν τῆς Ἱερουργίας; Ἐὰν εἷς τοὺς ζῶντας ἐργάζει τοιαῦτα τερατουργήματα, πόσον νομίζετε νὰ ὠφελᾷ τοὺς κεκοιμημένους; Εἶχα καὶ ἄλλα πολλὰ παραδείγματα, ἀμὴ διὰ νὰ μὴν εὔγω ἀπὸ τὸ προκείμενον περισσὰ δὲν τὰ γράφω, διατὶ ἔχω μάλιστα νὰ συντύχω πολλὰ περὶ καταφρονήσεως κόσμου εἰς ἐτοῦτο τὸ ά. Μέρος τῆς βίβλου, τὸ ὁποῖον εἶναι πολλὰ ὠφέλιμον, διατὶ οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι νικοῦνται ἀπὸ τὸν πλάνον κόσμον, καὶ προτιμοῦσιν ἡδονὰς φθειρομένας τῶν αἰωνίων εὐφροσυνῶν, καὶ πρέπει νὰ βοηθήσω καὶ εἰς ἐτοῦτο τὸ κατὰ δύναμιν, καθὼς ἔκαμα ἕως τώρα μὲ τὴν Θείαν βοήθειαν. Μὴ θρηνεῖς γοῦν τὸν ἠγαπημένον σου, ἐὰν ἐτελεύτησε εἰς τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν, ἀλλὰ μόνον, ὅταν ἔχῃς φίλον καὶ γνωρίσῃς πῶς ἀποθαίνει, συμβούλευσέ τον νὰ διορθωθῇ διὰ μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως, νὰ κοινωνήσῃ τὰ Θεῖα Μυστήρια, καὶ τότε εἶσαι βέβαιος, ὅτι δὲν ἐκολάσθη, οὔτε πρέπει νὰ τὸν μυρολογᾶσαι, ἀλλὰ νὰ χαίρεσαι, ὅτι ἀπῆλθεν εἰς ζωὴν αἰώνιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ΄.

Περὶ ἀφροσύνης ἐκείνων, ὁποῦ ποθοῦσι πρωτεῖα· καὶ ὅτι ὁ κόσμος ἀμνημονεῖ τοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἐχθρούς του μνημονεύει μετ' ἐγκωμίων.

Ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ μετ' ἦχου, λέγει ὁ Προφήτης, ἤγουν ἐχάθη ἡ ἐνθύμησις τοῦ φιληδόνου καὶ σαρκικοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν κτύπον τῆς κοσμικῆς ματαιότητος. Μὴν ὀρέγεσαι, κενόδοξε, νὰ ἀνέβῃς εἰς ἀξίαν μεγάλην, ὅτι εἰς τὴν ἀνάβασιν εἶναι κίνδυνος. Ἐγνωρίσαμεν πολλοὺς μεγάλους καὶ ἰσχυροὺς τῶν ὁποίων ἡ μνήμη δὲν μένει ἕως τὴν σήμερον. Διατὶ γοῦν κοπιᾷς εἰς μάτην, καὶ βασανίζεσαι νὰ ὁρίζῃς ἄλλους, καὶ νὰ ἔχῃς πρωτεῖον, καὶ μεγαλεῖον εἰς τοῦτον τὸν κόσμον; Τάχα εἰς τὴν αὐτὴν ἀξίαν καὶ βαθμὸν ὑψηλὸν, ὁποῦ ἐπιποθεῖς νὰ ἀνέβῃς, δὲν ἦσαν ἄλλοι προτήτερα, τὸν ὁποίων ὁ κόσμος δὲν ἐνθυμᾶται, οὔτε ποσῶς ἐννοιάζεται; Στοχάσου, ποταπὸν τέλος εἶχασιν αὐτοί, καὶ τὸ ὅμοιον ἔχεις νὰ πάθῃς καὶ σύ, ὅτι δὲν ἄλλαξεν ὁ κόσμος τὴν παλαιάν του συνήθειαν. Ἐννόησον, μὲ ποῖον τρόπον ἀνέβησαν, καὶ πῶς ἐκατέβησαν· καὶ ὅτι, ὅσον ἦτον μεγάλη ἡ ὕψωσις, τοσοῦτον ἦτον ἀθλία καὶ ταπεινὴ ἡ κατάπτωσις· καὶ καταπατοῦσι τώρα τοὺς τάφους τους ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους αὐτοὶ ζῶντες ἐκαταφρονοῦσαν, καὶ δὲν ἐδέχοντο νὰ τοὺς πλησιάσουν· τὰ σώματά τους ἔγειναν στάκτη, καθὼς καὶ σὺ μεθαύριον γίνεσαι. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ βλέπῃς τὰ παρόντα, ἀλλὰ τὰ μέλλοντα νὰ στοχάζεσαι. Μὴ ψηφᾷς τὴν τιμὴν, ὁπὸ δίδει ὁ κόσμος εἰς τὴν πρόσκαιρον ζωὴν ταύτην, ἀλλὰ πρόβλεπε, καὶ μελέτα μὲ γνῶσιν ἐκεῖνο, ὁποῦ μέλλει νὰ σοῦ συνέβῃ, ὅταν παρέλθῃ ἡ βραχυτάτη σου ζωὴ αὕτη. Καὶ ἐὰν κάμῃς οὕτως, θέλεις περάσει τὸν βίον ἀκύμαντον, εὐχαριστημένος εἰς τὸ εἶναι, καὶ στάσιν, ὁποῦ εὑρίσκεσαι. Πρόσεχε νουνεχῶς, μὴ σὲ πλανέσῃ ὁ λογισμὸς, καὶ πιστεύσῃς, ὅτι δουλεύεις κάλλιον τοῦ Δεσπότου εἰς ὑψηλὸν βαθμὸν καὶ ἀξίωμα, πάρεξ εἰς ποταπὸν καὶ ταπεινὸν ὁποῦ εὑρίσκεσαι· διατὶ μὲ τοιαῦτα ψευδῆ καὶ μάταια, ἀπατᾷ ὁ πονηρὸς Δαίμων τοὺς ἁπλουστέρους ἀνθρώπους, καὶ ἐπιποθοῦσι προφάσει τοῦ ἀγαθοῦ νὰ λάβουν Ἡγεμονείας, Ἐπισκοπάς, καὶ ἄλλα πρωτεῖα, διὰ νὰ κάμουσι τάχα καλοσύνην, νὰ κυβερνήσουν εἰς ὁδοὺς σωτηρίας τὸ ποίμνιον θεάρεστα, νὰ δώσουσιν ἐλεημοσύνας εἰς πένητας, καὶ ἄλλας διαφόρους εὐεργεσίας· ἀμὴ αὐτοὶ ὅλοι οἱ ἀεροβατεῖς καὶ ὑπερήφανοι λογισμοὶ εἶναι ψευδεῖς καὶ ἀπάτη τοῦ Δαίμονος, ὅτι αἱ τιμαὶ μετατρέπουσιν ἤθη, καθὼς τὸ λέγουσιν οἱ Λατῖνοι « Honores mutant Mores »· καὶ τυφλώνουσι τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς τὸ ἔπαθεν ὁ Ἅλιος Ἀρχιερεύς, ὁποῦ θέλεις ἀκούσει παρεμπρός. Οἱ μεγάλοι δὲν ὁρίζουν τοῦ λόγου τους, καὶ οἱ Προεστῶτες ἔχουσι μεγαλήτερα χρέη ἀπὸ τὰς ἄλλους. Ἐὰν εἰς τὸ παρὸν ὁποῦ εἶσαι ἐλεύθερος καὶ κύριος τοῦ λόγου σου, δὲν τελειώνεις ἐκεῖνα τὰ ὀλίγα ὀφειλήματα, ὁποῦ εἶσαι χρεώστης, πῶς νὰ πληρώσῃς τὰ μεγάλα μὲ ἐλευθερίαν ὀλιγότερην; Τὸ μικρὸν φορτίον δὲν βύνεσαι, καὶ τὸ μεγάλον πῶς νὰ σηκώσῃς; Ἂν ἦναι καὶ πᾶσα μικρὰ ἔννοια καὶ λογισμὸς φθάνει νὰ σὲ συγχύσῃ εἰς τὴν προσευχὴν, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐργασίας τοῦ Πνεύματος, πῶς ἠμπορεῖς νὰ δεηθῇς τοῦ Θεοῦ ὅταν ἦσαι περικυκλούμενος ἀπὸ τόσους λογισμοὺς καὶ φροντίδας; Ὅστις δὲν εἶναι δοῦλος καλὸς, οὔτε καλὸς αὐθέντης δὲν γίνεται. Εἴτις δὲν κάμῃ ὑποτακτικὸς ἐνάρετος, δὲν γίνεται Προεστὼς θεάρεστος. Ὢ τῆς ταλαιπωρίας τοῦ κόσμου! εἰς πόσην ἀναίδειαν καὶ ἀναισχυντίαν κα-

τήντησε σήμερον, νὰ δίδουσιν οἱ Πνευματικοὶ χιλιάδας γρόσσα, νὰ ἀγοράζουν Ἡγουμενεῖα, Μητροπόλεις, καὶ ἄλλα πρωτεῖα παρόμοια. Ὢ τῆς ἀνοίας καὶ ἀφροσύνης σας! τί ἀγοράζετε ἄγνωστοι τὴν αἰώνιον κόλασιν; Δίδετε τόσα φλωρία, νὰ λάβετε ῥέουσαν δόξαν καὶ τιμὴν πρόσκαιρον, ἔπειτα νὰ ἔχετε μετὰ θάνατον τὴν παίδευσιν καὶ ἀτιμίαν αἰώνιον; Τοὺς περασμένους χρόνους δὲν ἤθελαν ποσῶς οἱ φιλόχριστοι ἐκεῖνοι Πατέρες, νὰ λάβουν κανένα ἀξίωμα θεληματικῶς, ἀλλὰ τοὺς ἐψήφιζαν βιαίως, ἀφοῦ τοὺς ἤθελαν γνωρίσῃ, πῶς ἦσαν ἄξιοι· καὶ πολλοὶ πάλιν θερμότεροι εἰς τὴν εὐλάβειαν καὶ ταπεινωσιν, ἔκοπταν ἕνα μέλος, ἢ ὀφθαλμὸν, ἢ ῥίνα, ἢ ὦτα, ἢ ἄλλο μέρος, διὰ νὰ μὴ τὸς δώσουν ἀξίωμα, καὶ ἐσεῖς πληρώνετε ἄθλιοι, νὰ σᾶς κάμουν Ἡγουμένους εἰς τὰ τρανὰ Μοναστήρια, καὶ Ἀρχιερεῖς εἰς Ἐπαρχίας πλουσίας, διὰ τὴν ὑπερηφανίαν καὶ φιλαργυρίαν σας; Τὴν ψυχήν σας δὲν εἶστε ἄξιοι νὰ κυβερνήσετε νὰ σωθῇ, καὶ τόσας ἄλλας κρεμᾶτε ἀπάνωσας; διὰ τὰς ὁποίας ἔχετε νὰ δώσετε λόγον ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ τῆς ἐξετάσεως; Ταῦτα σᾶς λέγω, ἀγαπητοί, οὐχὶ διὰ αἰσχύνην ὑμῶν, ἢ κατάκρισιν, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ποθῶν τὴν σωτηρίαν ὑμῶν· καὶ παύσατε παρακαλῶσας, δι' ἀγάπην Χριστοῦ, μὴν ἀγοράζετε τὴν ζημίαν σας, μήτε βάλετε μεσίτας εἰς τὴν Αὐθεντίαν, νὰ λάβετε κανένα ἀξίωμα· καὶ ἂς κάμουν εἴτε γίνεται χωρὶς ἄσπρα, ὅταν δὲν ὑπάγῃ τινὰς νὰ δέεται· ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ Πατριαρχικὸν Ἀξίωμα χωρὶς ἄσπρα τὸ ἔδιδαν πρότερον· μάλιστα ἤκουσα καὶ ἀπὸ τινὰ γέροντα, ὅτι εἰς τὴν ἀρχὴν ὁπῦ ἐπῆραν οἱ Μουσουλμάνοι τὸ Βυζάντιον, ἔδιδε τόσα φλωρία ὁ βασιλεὺς χάρισμα, διὰ νὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν πόλιν ἀρχιεπίσκοπος, νὰ συνάζωνται οἱ Χριστιανοὶ, νὰ κατοικοῦσι, νὰ ἔχῃ διάφορον· καὶ μετὰ καιρὸν, ὅταν ἐσυνερίζοντο οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ ἔβαναν μεσίτας, τίς νὰ τὸ πάρῃ, ἔκοψεν ὁ βασιλεὺς τὸ δῶρον ἐκεῖνο, ὁποῦ ἔδιδε· καὶ τώρα κατήντησεν ἡ Ἐκκλησία μας εἰς τοιαύτην ταλαιπωρίαν, καὶ πληρώνει τόσα φορτία ἄσπρα τοῖς ἐξωτέροις, ὅταν ψηφίσουσι Πατριάρχην, καὶ τοῦτο ὅλον εἶναι αἰτία ἐθικήμας καὶ πταίσιμον. Φρόντισον λοιπὸν, ἀδελφέ μου, νὰ ἦσαι φίλος Θεοῦ. Ἀγάπα τὴν τῆς συνειδήσεως καθαρότητα. Ἀφιερώσου ὁλοτελῶς τῷ Κυρίῳ, καὶ αὐτὸς σὲ ὑψώνει, ἐὰν ἦναι θέλημά του, καὶ γνωρίσῃ, ὅτι εἶναι διὰ ὄφελος τῆς ψυχῆς σου. Εἰ δὲ καὶ δὲν ἐπιτύχῃς τοῦ ποθουμένου, ἔχε ὑπομονὴν, καὶ εὐχαρίστησον τῷ Θεῷ, ὅστις γνωρίζωντας, ὡς καρδιογνώστης, καὶ προγινώσκων τὰ μέλλοντα, ὅτι ἦτον διὰ κόλασίν σου, δὲν σοῦ τὸ ἔδωκε, ὡς κάμνει ὁ φιλόπαις πατὴρ, ὅταν τοῦ ζητῇ ὁ ἄγνωστος υἱὸς ἕνα ζήτημα, τουτέστι μάχαιραν, ἢ τίποτας ἄλλο, ὁποῦ τοῦ δίδει ζημίαν, ἀφοῦ τὸ λάβῃ εἰς χεῖράς του, καὶ δι' αὐτὸ δὲν τοῦ τὸ δίδει, νὰ μὴ πληγωθῇ. Ἂς ἦσαι γοῦν ταπεινὸς, καὶ μὴν ἐννοιάζεσαι, οὔτε ποθήσῃς τὰ ὀνείρατα τῶν προσκαίρων τιμῶν, ἵνα μὴ δι' αὐτῶν πληγωθῇς ἀνιάτρευτα. Ἕως οὗ ἦτον μικρὸς ὁ Σαοὺλ καὶ ταπεινὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἦτον ἅγιος· ἀμὴ ἀφοῦ ἔλαβε τὸ Βασίλειον, ἔγεινε κακὸς περίσσα καὶ ὑπερήφανος. Ἕως ὁποῦ ἦτον ὁ Δαβὶδ πτωχὸς καὶ διωγμένος, ἐφυλάγετο μέγας φίλος Θεοῦ μὲ τὸν ὁποῖον πολλάκις ἐσύντυχεν· ἀμὴ εὐθὺς ὡς ἔλαβε τὴν Ἀξίαν, ἔπταισε βαρέως εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἠνόμησεν. Ὁμοίως καὶ Σολομὼν ὁ Υἱὸς αὐτοῦ, γενόμενος ὑπὸ Θεοῦ μέγας εἰς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν σοφίαν, εὐγῆκε τόσον ἀπὸ τὴν γνῶσίν του, ὁποῦ ἐκροσκύνησεν ἀναίσθητα εἴδωλα. Μὴ ποθήσῃς γοῦν τοσαῦτα πρωτεῖα καὶ ἀξιώματα, ὁποῦ φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ καὶ αἰτοῦσιν ὅμοια σφάλματα, ὅτι οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι θέλουσι παιδευθῇ πολλὰ μεγάλα. Δυνατοὶ γάρ φησι δυνατῶς ἐτασθήσονται, καὶ τὰ ἑξῆς.

Τὰ δένδρη, ὅσα εἶναι εἰς τόπους ὑψηλοὺς πεφυτευμένα, ταχέως συντρίβει καὶ δαπανᾷ ὁ ἄνεμος· διὰ τοῦτο μὴν ὀρέγεσαι τόπον ὑψηλὸν, διατὶ εἶναι ὀλισθηρός τε καὶ πολυκίνδυνος. Τὰ μεγάλα ὀψάρια μένουσιν ἔσωθεν εἰς τὰ δίκτυα, καὶ τὰ μικρὰ εὐγαίνουσιν, ἀπὸ τὰς τρύπας. Εἰς τοὺς πολέμους ἔχουν συνήθειαν νὰ πέρνουν αἰχμαλώτους τοὺς δυνατοὺς καὶ πλουσίους,

τοὺς δὲ ἀχαμνοὺς καὶ πένητας ἀφίνουσιν εἰς ἐλευθερίαν. Φεῦγε γοῦν τοῦ κόσμου τὰ μεγαλεῖα, νὰ μὴ πέσῃς εἰς τὰς παγίδας τοῦ Δαίμονος. Στοχάσου, τί τέλος ἔδωσαν οἱ μεγάλοι, καὶ ἂς εἶσαι εὐχαριστημένος εἰς τὴν μικρότητα καὶ εὐτέλειάν σου. Μὴν ἐπιποθήσῃς ἀξίαν, ὁποῦ εἰς ὀλίγον παρέρχεται· διατὶ δὲν εἶναι κανένα μεγαλεῖον, οὔτε ἀξίωμα, ὁποῦ νὰ μὴ ταπεινωθῇ καὶ νὰ πέσῃ ἕως τὸ ὕστερον. Ὅταν κόπτῃ τὸν σῖτον ὁ Θεριστής, καλὰ καὶ εἶναι μερικὰ στάχυα τῶν ἄλλων τρανήτερα, ὅμως ἀφοῦ τὰ κόψῃ, κατὰ γῆς γίνονται ὅλα ἴσια· οὕτως καὶ εἰς τὴν πεδιάδα ταύτην τοῦ κόσμου, ἐὰν ἦναι ὁ εἷς ἀπὸ τὸν ἄλλον τρανήτερος εἰς πλοῦτον, ἢ ἀξιότητα, ἀλλὰ ὅταν μᾶς θερίσῃ μὲ φοβερὸν δρεπάνι ὁ Θάνατος, μένομεν ἴσια ἅπαντες· καὶ ἐὰν ἀνοίξῃς τὸν τάφον, δὲν γνωρίζεις τὸν πλούσιον ἀπὸ τὸν πτωχόν, οὐδὲ τὸν ταπεινὸν ἀπὸ τὸν μέγαν καὶ ὑπερήφανον, οὔτε εἶναι ποσῶς διαφορὰ ἀπὸ τοὺς ὑψηλοτάτους βασιλεῖς, ἕως τοὺς ταπεινωμένους πένητας. Γράφει ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, ὅτι ἐξελθὼν ἀπὸ τὸν ναὸν εἷς Ἄγγελος, εἶπε μεγαλοφώνως πρὸς ἐκεῖνον, ὁποῦ ἐκάθετο εἰς τὴν νεφέλην· Λάβε τὸ δρέπανον θέριζε, ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ θέρους ἐσίμωσεν. Αὔριον λοιπὸν μᾶς θερίζει ὁ Θάνατος, καὶ ἔχομεν νὰ ἐνταφιασθοῦμεν εἰς τὴν γῆν τὴν μητέρα μας· διὰ τοῦτο εἶναι ματαιότης τῆς ἀγνωσίας μας νὰ ποθοῦμεν εἰς τὴν γῆν μεγαλεῖα καὶ ἀξιώματα, ὁποῦ μᾶς προξενοῦσι τοσαύτην ἀτιμίαν καὶ καταφρόνησιν. Ταπεινώσου, γοῦν, ὦ ἄνθρωπε, ὅσον δύνεσαι, καὶ εὐχαρίστα τῷ Σωτῆρι Θεῷ, καὶ αὐτῷ δούλευε, ἐὰν θέλῃς νὰ τιμηθῇς αἰώνια, καὶ νὰ μείνῃ τὸ μνημόσυνόν σου ἀνεξάλειπτον πάντοτε· ἀμὴ ὁ κόσμος ἔχει συνήθειαν νὰ ἀλησμονᾷ τοὺς φίλους του, καὶ τοὺς ἐχθρούς του νὰ μνημονεύῃ πάντοτε. Καὶ ἐὰν ποθῇς νὰ σὲ τιμᾷ ὁ κόσμος, καὶ νὰ σοῦ ἐνθυμᾶται, καταφρόνησέ τον, τουτέστι μίσησον αὐτοῦ τὰ τιμὰς καὶ δόξας, φεύγων εἰς τὴν ἡσυχίαν, νὰ τιμηθῇς πάντοτε, καθὼς ἔκαμαν οἱ Ὅσιοι, καὶ οἱ Ἀσκηταί, ὁποῦ διὰ νὰ μισήσουν τὴν πρόσκαιρον δόξαν καὶ πλοῦτον ῥέοντα, τοὺς ἐνθυμᾶται ὁ κόσμος τώρα, καὶ τοὺς τιμᾷ καὶ πανηγυρίζει τους. Εἰπέ μου, φιλόδοξε, πόσον ἐτιμήθη ὁ Παῦλος ὁ Θηβαῖος ὁ πρῶτος Ἐρημίτης, διατὶ ἀπαρνήθη τὴν δόξαν τοῦ κόσμου, καὶ ἔκαμεν εἰς ἕνα ἐρημοσπήλαιον ἐννενήκοντα χρόνους, ζῶντας μόνον μὲ νερὸν καὶ φοινίκια; Ὁ Ἀββᾶ Μάρκος τῆς Θράκης, ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τὸ ξηρονῆσι, π'. χρόνους, καὶ ἔτρωγε χόρτα, καὶ ἔπινεν ὕδωρ θαλάσσιον; Ὁ Ἰωάσαφ ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἰνδίας, ὁποῦ ἀφῆκε τοσαύτας τιμὰς, καὶ ἀπῆλθεν εἰς μίαν ἔρημον ἄβατον καὶ ἀσκήτευε μὲ τὸν Βαρλαὰμ, λέ. χρόνους μὲ νερὸν καὶ χορτάρια; ὁ Ἀλέξιος, ὁπῦ ἔκαμε χρόνους, ιζ'. εἰς τὸ πατρῷον προαύλιον, πτωχὸς καὶ ἀγνώριστος, ὑπὸ τῶν δούλων αὐτοῦ ὑβριζόμενος, βλέπων τὸν Πατέρα, καὶ τὴν Μητέρα, καὶ τὴν ὁμόζυγον, χωρὶς νὰ ὁμολογήσῃ τίς ἦτον, εἰμὴ μόνον μετὰ τὴν κοίμησιν; Πόσην τιμὴν ἔχουσιν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅσοι αὐτὸν κατεφρόνησαν, καὶ ἐμίσησαν, ὥσπερ ὁ μέγας Εὐθύμιος, Ἀντώνιος, Σάββας, Ὀνούφριος, Ἀθανάσιος, καὶ Πέτρος, οἱ ἐν τῷ Ἄθῳ, καὶ οἱ ἐπίλοιποι Ἀσκηταί, οὐ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ τρυφεραὶ κορασίδες ὀνομασταῖς καὶ ἀνώνυμαις, ὁποῦ ἀπαρνήθησαν τὸν κόσμον, καὶ σαρκικὴν ἡδυπάθειαν; Τίνος ἐνθυμᾶται ἡ περίφημος Ῥώμη καὶ μεγαλόδοξος; τίνα ἐγκωμιάζει χαρμονικῶς καὶ πανηγυρίζει; τάχα τοὺς περιφήμους Βασιλεῖς καὶ ἐκλαμπροτάτους, τοὺς ἀνδρειωμένους Στρατηγούς, καὶ ἄλλους μεγάλους καὶ πλουσίους ἀνθρώπους, ὁποῦ εἰς αὐτὴν ἀνθήσασιν; οὐχί. Ἀλλὰ τίνα; ἕνα ψαρᾶν εὐτελῆ, καταφρονεμένον καὶ γυμνόν, καὶ πτωχὸν ἀνυπόδητον, ἤγουν τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, ὅστις ἐκαταφρόνησε τὸν κόσμον, καὶ ἐκεῖνον ὁ κόσμος τότε δὲν τὸν ἐψήφα ποσῶς. Οἱ Βασιλεῖς, οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ Ἡγεμόνες, καὶ Ἄρχοντες εὐλαβοῦνται, καὶ προσκυνοῦσιν ὅσους ἐμίσησαν, καὶ κατεφρόνησαν τὰ πλοῦτη καὶ τὰς τιμὰς, εἰς τὰς ὁποίας αὐτοὶ οἱ μεγάλοι καὶ κοσμικοὶ Αὐθεντάδες ἔζησαν, καὶ ἀπέθανον· τόσον, ὁπῦ ἀψευδέστατα φαίνεται, πῶς περισσότερον τιμῶνται ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ

μνημονεύονται ὅσοι αὐτὸν κατεφρόνησαν καὶ ἐμίσησαν, παρὰ ἐκείνους, ὁπὅ τὸν ἐπόθησαν, καὶ ἐδόλευσαν. Ὅσους ὁ κόσμος ἐμίσησεν, ὁ Θεὸς ἠγάπησε, καὶ ἐτίμησε, καὶ κάμνει τὸ μνημόσυνον αὐτῶν εἰς τὸν κόσμον περίφημον. Καταλαβε γοῦν, καὶ γνώρισον, ὅτι ὅσον οἱ εὐλαβεῖς καὶ ἐναρετοι φεύγουν τὸν κόσμον, τόσον αὐτοὺς δοξάζει ὁ Κύριος· καὶ ὅταν εὑρίσκωνται εἰς ἄβατον τόπον καὶ ἀφανέρωτον, μισοῦντες πᾶσαν δόξαν ἀνθρώπινον, διὰ τὴν ψυχήν τους ἀγωνιζόμενοι, τότε ὁ Θεὸς στέλλει κήρυκας καὶ δημοσιεύει εἰς τὸν κόσμον ὅλον τὴν δόξαν του. Ἐὰν ἤθελε δουλεύσῃ τοῦ κόσμου ἡ Ὁσία Μαρία ὅλην της τὴν ζωήν, ὥσπερ τὰς πρώτους χρόνους τῆς ἡλικίας της, ἦτον ἀποτετυχημένον τὸ ὄνομά της ὁλότελα· ἀμὴ διατὶ ἀπαρνήθη τὸν κόσμον, καὶ τὸν ἐμίσησε, καὶ ἔκαμε μζ'. χρόνους εἰς τὴν Ἔρημον, τρεφομένη μὲ νερὸν καὶ χορτάρια, ἐφανέρωσεν, ὁ Κύριος εἰς πάντα τὸν κόσμον τὴν δόξαν αὐτῆς, καὶ τὴν εὐφημοῦσι τόσον, ὁπὅ ἐκέρδησε περισσότερον φεύγουσα, παρὰ ὁπὅ ἤθελεν ἀποκτήσει ζητοῦσα δόξαν τοῦ κόσμου καὶ ματαιότητα. Ὦ τῆς ἀγνωσίας ἡμῶν! πῶς πλανώμεσθεν οἱ ἄφρονες, καὶ ποθοῦντες τιμάς, καὶ ζητοῦντες μεγαλεῖα, καταφρονούμεσθεν, καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα ὁπὅ κρατοῦμεν ἡμεῖς διὰ φύλαξίν μας, μᾶς ἀφανίζουσι, καὶ θαρρῶντες νὰ κερδήσωμεν, ζημιώμεσθεν. Τί θέλομεν οὖν πρωτεῖα, καὶ ζητᾶμεν τιμάς, βλέποντες ὅτι ὅσοι ἦσαν μικροὶ καὶ καταφρονεμένοι, τιμῶνται σήμερον τοσοῦτον, καὶ μεγαλύνονται; Ὅσον ζητοῦμεν νὰ μᾶς ἐνθυμοῦνται οἱ ἄνθρωποι, τόσον αὐτοὶ μᾶς ἀμνημονοῦσι. Τινὰς δὲν τιμᾶται τόσον, οὔτε δοξάζεται, ὅσον ἐκεῖνος ὁποῦ φεύγει τὴν δόξαν, καὶ μισᾷ τὴν τιμήν. Τινὰς δὲν εἶναι πλουσιώτερος, ὡς ἐκεῖνον, ὅς τις εἰς τὴν πενίαν εὐχαριστᾷ καὶ δοξάζει τὸν Κύριον. Τινὰς δὲν μεγαλύνεται τόσον, ὅσον ἐκεῖνος, ὁποῦ ταπεινοῖ τοῦ λόγου τας, καὶ κατὰ Θεὸν εὐτελίζεται. Εἰπέ μου, φιλόκοσμε, πόσοι γραμματισμένοι Φιλόσοφοι, ἀνδρειωμένοι στρατιῶται, καὶ Βασιλεῖς πλουσιώτατοι ἦτον εἰς τὸν κόσμον, καὶ τώρα εὑρίσκονται ὀλίγη στάκτη καὶ κόκκαλα; Ποῦ εἶναι ὁ πλοῦτος, ἡ ὑπερηφανία, καὶ δὲν ἔμεινε τούτων καμμία ἐνθύμησις; Παρῆλθον ὡσεὶ σκιὰ, καὶ ὡς ὄνειρον ἠφανίσθησαν. Πόσους ἀνθρώπους μεγάλους καὶ πλουσίους ἐγνωρίσαμεν, μὲ τοὺς ὁποίους πολλάκις ἐφάγαμεν, καὶ ἐχάρημεν εὐφραινόμενοι, καὶ τώρα εὑρίσκονται ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν ἐνταφιασμένοι, ὥσπερ ποτὲ νὰ μὴν ἦτον; Ἀπόθαναν ὅλοι τους, οὔτε πλέον πρὸς ἡμᾶς ἐπιστρέφουσιν, ἀλλ' ἡμεῖς πηγαίνομεν εἰς ὀλίγον καιρὸν νὰ τοὺς εὕρωμεν. Ὦ πόσον παρέρχονται τάχιστα ὅλα τοῦ κόσμου τούτου τὰ πράγματα, καὶ δὲν μένει καμμία ἐνθύμησις, ὅτι ὅλα τὰ φθείρει ὁ πανδαμάτωρ καιρὸς, καὶ τρέπειται. Μόνος ὁ Θεὸς εἶναι ἄτρεπτος καὶ ἀναλλείωτος, ὁποῦ ποτὲ δὲν ἀλλάσσει, οὔτε παρέρχεται, ἀμὴ τὰ ἐπίλοιπα ὅλα ταχὺ διαλύονται, καὶ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον χωρίζομεν αὔριον, νὰ μᾶς φάγουν οἱ σκώληκες, νὰ γένωμεν στάκτη καὶ χῶμα τῆς γῆς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπλάσθημεν· διὰ τοῦτο εἶναι μεγάλη μας ἀφροσύνη, νὰ ποθοῦμεν τούτου τοῦ κόσμου τὰ πράγματα, ὥσπερ νὰ εἶχαν τινὰ στερεότητα καὶ ἀσφάλειαν. Ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου φιλόκοσμε, καὶ μὴ ζητᾷς προσκαίρους τιμάς, καπνούς, καὶ ὀνείρατα, ὅτι ταῦτα πάντα εἶναι φθορὰ γεμάτα, καὶ ταχὺ ἀφανίζονται. Ἀλλὰ ποθησον τὴν ἀγάπην καὶ φιλίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀεὶ καὶ πάντοτε διαμένουσαν· καὶ ἐὰν αὐτὴν ἀποκτήσῃς, θέλει στέκει τὸ μνημόσυνόν σου εἰς τὸν κόσμον αἰώνιον, καὶ νὰ ἀξιωθῇς εἰς τοὺς οὐρανοὺς δόξαν καὶ τιμὴν ἀτελεύτητον, ἐν Χριστῷ Ἰησᾶ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὦ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

Περὶ τῆς ματαιότητος τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, καὶ περὶ τῆς τοῦ Κόσμου καταφρονήσεως.

Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης, λέγει ὁ σοφὸς Σολομών. Ὅλα τοῦ Κόσμου τὰ πράγματα εἰσὶ κενὰ, ψευδῆ τε, καὶ μάταια, ἔξω ἀπὸ τὴν δουλευσιν τοῦ Κυρίου. Ματαία καὶ ἄστατος εἶναι πᾶσα κοσμικὴ δόξα, καὶ πλανεμένοι καὶ ἄγνωστοι ὅσοι εὐδοκοῦσι, καὶ χαίρονται εἰς πλοῦτον, τιμαῖς καὶ ἀπόλαυσες τῆς βραχυτάτης ζωῆς, ἐπειδὴ ὀπίσω τούτων ἀκολουθᾶ θλίψις καὶ θρῆνος αἰώνιος. Ματαία εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἡ ζωή μας, τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ, καὶ ἡ εὐμορφία τοῦ Κόσμου τούτου, ἡ βραχύταταις χαραῖς καὶ ἀπόλαυσες τῆς ταραχώδους καὶ κυμαινομένης ταύτης ζωῆς, καὶ μόνον καλότυχοι ὅσοι ἀπαρνοῦνται τὸν Κόσμον, καὶ τὰ τοῦ Κόσμου διὰ τὸν Κύριον, καὶ περιπατοῦσι τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδὸν τὴν Οὐράνιον, ὅτι ἀστοχοῦντες τὸν Κόσμον, θέλουσι ζήσει εἰρηνικὴν ζωὴν καὶ ἀκύμαντον, μὴ ἔχοντες τινὰ νὰ τοὺς διασείσῃ ἀπὸ τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας, καὶ τῆς ψυχῆς τὴν γλυκύτητα. Περισσότερον ὠφελᾶσαι νὰ ἦσαι πτωχὸς, ἢ πλούσιος, ἰδιώτης καὶ ταπεινὸς, παρὰ μάταιος γραμματισμένος καὶ ὑπερήφανος, τὸ ὁποῖον θέλει φανερώσει ἡ φοβερὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ δευτέρας ἐλεύσεως ἡμέρα, ὅπου θέλει σοῦ χρήζει περισσότερον τότε νὰ ἔχῃς καθαρὰν τὴν συνείδησιν, πάρεξ πῶς ἐδίδαξες ὁμιλίας πανσόφους· ὅτι δὲν μᾶς ἐρωτοῦσι τότε τί εἴπαμεν, ἀλλὰ τί ἀγαθὸν ἐτελέσαμεν. Μέτρησον οὖν πόσον καιρὸν ἐδαπάνησες εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Κόσμου, ἀπὸ τὴν ζωὴν, ὁποῦ σοῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς, διὰ νὰ τοῦ δουλεύῃς, ἀχάριστε, ἢ νὰ εἰπῶ καλλιώτερα, διὰ νὰ ἀγωνίζεσαι νὰ σωθῇς, ἀμὴ ἐκεῖνος χρείαν δὲν ἔχει ἀπὸ τὰς πράξεις σου. Ὁ περασμένος καιρὸς ἠφάνισται, καὶ πλέον ὀπίσω δὲν ἔρχεται. Αἱ ἡμέραι δρομέως παρέρχονται, καὶ ὁ θάνατος καρτερεῖ, καὶ ἀπαντεχένει σε. Τί ὄφελος οὖν νὰ λάβῃς, καὶ πόσον διάφορον ἀπὸ τοὺς κόπους, ὁπῦ ἔκαμες εἰς τὰ πρόσκαιρα μάταια πράγματα; Ἐὰν στοχασθῇς εἰς τοὺς φίλους σου, δὲν ηὗρες φιλίαν ἀληθῆ εἰς ὅσους εὐηργέτησες, ἀλλὰ μᾶλλον ἀχαριστίαν καὶ μηχανήματα. Λοιπὸν εἴτι ἔκαμες, ἔχασές το, καὶ ὅλως ἀπώλετο. Ἡ ὀλίγη εὐχαριστία τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάντα τὰ πρόσκαιρα πράγματα σὲ νουθετοῦσιν, ὅτι μόνον τὸν εὐεργέτην καὶ Σωτῆρα Θεὸν χρεωστεῖς ν' ἀγαπᾷς, καὶ νὰ τοῦ δουλεύῃς, ὅστις παραχωρεῖ διὰ ὄφελός σου, καὶ εὑρίσκεις εἰς τὸν Κόσμον ἀχαριστίαν, διὰ νὰ στρέφῃς εἰς αὐτὸν νὰ λαμβάνεις βοήθειαν. Ὅσον καιρὸν ἐξοδιάσῃς εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, ἐστὶ καρπερὸς καὶ ὠφέλιμος, ἀμὴ ὅλοι οἱ ἐπίλοιποι κόποι καὶ μόχθοι εἰσὶν ἀπολεσμένοι καὶ μάταιοι. Οὐαί σοι, ἁμαρτωλὲ, ὅτι ἀπώλεσας τὸ ἄνθος τῆς νεότητός σου εἰς δούλευσιν τῆς σαρκὸς, τοῦ Κόσμου, καὶ τοῦ ψυχοφθόρου Δαίμονος, καὶ προτιμᾷς τὸ φθαρτὸν μέρος, ὁποῦ ταχὺ διαλύεται, καὶ τὸ ἀθάνατον ἀμελᾷς, καὶ δὲν θέλεις νὰ κοπιάσῃς, ὅταν ἔχῃς δύναμιν διὰ λόγου του, ἀλλὰ καρτερεῖς τοὺς ἐσχάτους χρόνους τοῦ βίου σου, ὅταν δὲν ἠμπορεῖς πλέον νὰ ἁμαρτήσῃς, νὰ δουλεύσῃς διὰ τὴν ψυχήν σου, ἀνόητε. Ὦ τῆς ἀνοίας καὶ ἀφροσύνης σου! νὰ ἀφίνῃς τὴν πηγὴν ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀληθινὴν ἀνάπαυσιν τῆς καρδίας σου, διὰ τὰ κόπρα τοῦ πλάνου Κόσμου καὶ σκύβαλα. Ὁ μακάριος Παῦλος λέγει εἰς τὴν πρὸς Φιλιπ. β'. Ἐπιστολήν· Πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι ἵνα Χριστὸν κερδήσω, καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ· ἤγουν, ὅλα τοῦ Κόσμου τὰ πράγματα ἀπαρνήθηκα, καὶ ἔχω τα ὥσπερ σκύβαλα, διὰ νὰ ἀπολαύσω τὸν Χριστόν μου,

καὶ νὰ εὑρεθῶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Βασιλείαν του. Πολλή σου ἀφροσύνη εἶναι, ὦ ἄνθρωπε, νὰ μὴ καταφρονήσῃς ὅλα τὰ κτίσματα, ἵνα ἀπολαύσῃς τὸν Κτίστην. Δὲν εἶσαι τῷ Θεοῦ ἄξιος ἐὰν δὲν μισήσῃς τὸν Κόσμον διὰ τὸν Κύριον. Ἀλλὰ τί νομίζεις νὰ ἦναι ὁ Κόσμος, καὶ τὸν ἀγαπᾷς μὲ τόσην προσπάθειαν; Ἄλλο δὲν εἶναι ἐπιμελῶς ἐρευνώμενος, πάρεξ μία φυλακὴ τῶν ζώντων, τάφος τῶν ἀπεθαμένων, σχολεῖον ἁμαρτημάτων, ἐχθρὸς τῶν εὐγενικῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων, καὶ τῶν ἐναρέτων καταφρόνησις. Ὁ Κόσμος ταχέως παρέρχεται, καὶ πᾶσά σου ἐπιθυμία ὡς ἀστραπὴ ἀφανίζεται. Μίσησον οὖν τὸν πρόσκαιρον πλοῦτον, νὰ γένῃς αἰώνια πλούσιος. Καταφρόνησον τὴν τιμήν, νὰ τιμηθῇς περισσότερον. Ἀπαρνήσου πᾶσαν σαρκικὴν ἡδυπάθειαν, ἵνα ἀπολαύσῃς τρυφὴν τὴν Οὐράνιον. Μίσησον τὴν προσωρινὴν ἀνάπαυσιν, νὰ ἀναπαύεσαι αἰώνιος. Πόθησον γυμνότητα, νὰ ἐνδυθῇς στολὴν Θεοῦφαντον. Ἀγάπησον τὸ πένθος, νὰ χαίρεσαι πάντοτε. Πόθησον ὀνειδισμοὺς καὶ ὕβρεις διὰ τὸν Κύριον, νὰ δοξασθῇς ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, μίσησον καὶ καταφρόνησον τὰ φθαρτὰ καὶ πρόσκαιρα, ἵνα ἀπολαύσῃς τὰ παντοτεινὰ καὶ Οὐράνια. Ὁ Δεσπότης ἔγεινε διὰ τὴν ἀγάπην σου δοῦλος, καὶ σὺ ποθεῖς τιμὰς καὶ δόξας ἀναίσχυντε; Ταπεινώσου, ταλαίπωρε ὑπερήφανε. Μίσησον τὴν σαρκικὴν ἡδυπάθειαν, καὶ δαπάνησον τὸ βραχὺ τῆς ζωῆς εἰς καταφρόνησιν τοῦ πηλοῦ καὶ κοπρίας τοῦ Κόσμου, ὅστις ταχέως παρέρχεται; Πίνοντες οἱ φιλόκοσμοι τὰς ἡδονὰς τοῦ αἰῶνος τούτου, θανατώνονται ἐξάφνου μὲ πρόσκαιρον θάνατον καὶ αἰώνιον, εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἀποκοιμώμενοι, καθὼς ὁ Ὀλοφέρνης τὸ ἔπαθεν, ὁ ὁποῖος ἐξυπνῶντας ἀπὸ τὴν μέθην, εὑρέθη χωρὶς κεφαλὴν εἰς τὸν Ἅδην, καὶ ἦτον χειρότερη ἡ ἀξίνη, ὁποῦ ἐθανάτωσε τὴν ψυχήν του, παρὰ τῆς σώφρονος Ἰουδὴθ τὴν μάχαιραν, παράδειγμα ὠφέλιμον εἰς ἡμᾶς, διὰ νὰ φεύγωμεν τὴν μέθην καὶ ἡδονὰς τὰς τοῦ σώματος. Εἰπέ μου, ἄνθρωπε, τί νὰ γένῃς, ὅταν ἀκούσῃς νὰ σοῦ εἰποῦσιν, ἄφρων, τὴν νύκτα ταύτην ἀποθαίνεις, καὶ χωρίζεσαι εἰς τὸ πεῖσμά σου ἀπὸ τὴν σάρκα ἀπὸ τὸν πλοῦτον καὶ ἀπόλαυσες; Τί νὰ κάμῃς τότε, ὅταν ἀκούσῃς τὸν Κύριον νὰ εἰπῇ εἰς κατηγορίαν σου, καὶ τῶν λοιπῶν φιλοκόσμων ὁμοίων σου· Ποῦ εἶναι τώρα οἱ θεοί τους, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχαν τὸ θάρρος τους, καὶ δὲν ἔρχονται νὰ τοὺς βοηθήσουν εἰς τοιαύτην ἀνάγκην; Ἐπεὶ οὖν ὅλα σου τὰ ὑπάρχοντα δὲν δύνονται τότε νὰ σὲ λυτρώσουν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ δικαίου Κριτῆ, τί καθεύδεις, καὶ δὲν συλλογίζεσαι τὴν γλυκυτάτην ἀπόλαυσιν τῆς τῶν Οὐρανῶν Βασιλείας, καὶ τὴν ἀριμύτητα τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως; Διατὶ προκρίνεις τὰ μηδαμινὰ καὶ ἀνάξια τοιαύτης Μακαριότητος; Εἰπέ μου, ἐὰν ἤθελαν βάλῃ οἱ κριταὶ τινὰ κακοποιὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν φυλακήν, διὰ νὰ τὸν θανατώσουσι, καὶ αὐτὸς νὰ ἰδῇ μίαν θυρίδα εἰς τὸν τοῖχον, ἀπὸ τὴν ὁποίαν νὰ ἠμπορῇ ἐὰν στενοχωρηθῇ, νὰ εὔγῃ ὁλόγυμνος, καὶ αὐτὸς νὰ λυπηθῇ τὰ ῥοῦχά του, νὰ μείνῃ ἔσω, νὰ τὸν χαλάσουσι, δὲν ἦτον ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν του, νὰ χάσῃ τὴν ποθουμένην ζωὴν διὰ ἱμάτια ἄχρηστα; Ναὶ ἀληθέστατα· φρενόληπτος καὶ δαιμονισμένος εἶναι ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, ὅτι ἐὰν εἶχε γνῶσιν, οὐ μόνον ἐνδύματα, ἀλλὰ καὶ μέρος τοῦ δέρματος καὶ τῆς σαρκὸς ἔστεργε νὰ ξεσχίσῃ, καὶ αἷμα νὰ χύσῃ, μόνον νὰ μὴν ἀποθάνῃ παντέλεια. Ἄκουσον, φιλόκοσμε, τί μᾶς λέγει ὁ Κύριος « Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν ». Ἡ στράτα εἶναι ἡ στενὴ θυρίδα τῆς φυλακῆς, καὶ ἡμεῖς εἴμεσθεν οἱ κατακεκριμένοι εἰς θάνατον, καὶ δὲν ἠξεύρομεν, ἐὰν αὔριον τελειωθῇ ἡ ἀπόφασις, νὰ λάβωμεν τὸν ὀφειλόμενον θάνατον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν εἶναι ἄλλος τρόπον νὰ λυτρωθοῦμεν, εἰμὴ νὰ ἐγδυθοῦμεν ἀπὸ τὸν πλοῦτον, θησαυροὺς, καὶ ἐνδύματα, διὰ νὰ δυνηθοῦμεν νὰ περάσωμεν τὴν στενὴν θυρίδα τῶν θλίψεων, ὅπως εὕρωμεν ὕστερον εὐρυχωρίαν εἰς τὸν Παράδεισον. Ὢ πόσοι καὶ πόσαις εὑρίσκονται, ὁποῦ προτιμοῦν ὑπὲρ τὴν ψυχὴν αὐτῶν τὰ ἱμάτια, καὶ ἔχουσι κάλλιον τὸν πλοῦτον, νὰ ὑπάγουσι καλὰ ἐνδυμένοι καὶ χορτάτοι μὲ τὸν ἄφρονα πλούσιον εἰς τὴν κό-

λασιν, παρὰ μὲ τὸν Λάζαρον πτωχοὶ καὶ ξεσχισμένοι εἰς τὸν Παράδεισον. Γύρεψε, ταλαίπωρε ἄνθρωπε, νὰ λυτρωθῇς τοῦ Θανάτου, καὶ μὴ λυπηθῇς στολὰς καὶ φορέματα, ἀλλὰ γυμνώσου καὶ ρίψετα ἀπὸ λόγου σου. Ἡδονὰς τοῦ σώματος μίσησον, καὶ καταφρόνεσον πάντα τὰ σαρκικά, νὰ λυτρωθῇς ἀπὸ ψυχικὸν Θάνατον. Ἐὰν σώσῃς τώρα τὸν πλοῦτον σου εἰς πτωχοὺς, τὸν εὑρίσκεις εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ἑκατονταπλάσιον, νὰ εὐφραίνεσαι. Εἰδὲ καὶ λυπηθῇς τον, αὔριον στανικῶς σου τὸν ἀφίνεις παντέρημον. Εὔγαλε τὸν χιτῶνα καὶ τὸ ἱμάτιον, ὅταν σὲ τραβίζει ὁ Κόσμος, νὰ σὲ ρίψῃ εἰς τὸ θέλημά του, καὶ ἄφες τοῦτο, καθὼς ἔκαμεν ὁ πάγκαλος Ἰωσὴφ, ὅταν τὸν ἔσυρνεν ἡ κυρά του νὰ τὴν μοιχεύσῃ, καὶ ἐπροτίμησε ν' ἀφήσῃ τὸν χιτῶνα εἰς τὰς χεῖρά της, πάρεξ νὰ τὸν ἀγαπᾷ αὐτὴ, καὶ νὰ χάσῃ τοῦ Θεοῦ τὴν φιλίαν. Οὕτω πρέπει νὰ κάμῃ πᾶς ἕνας μας, οὐ μόνον χιτῶνα καὶ ἄλλα ἱμάτια, ἀλλὰ καὶ ὅλα ὅσα μᾶς ἐμποδίζουσι νὰ ρίψωμεν, διὰ νὰ σώσωμεν τὴν ψυχήν μας. Ἂς μισήσωμεν οὖν τὸν πρόσκαιρον πλοῦτον ὡς ἀνωφέλευτον, ἂς καταφρονέσωμεν τὸν Κόσμον, πρὶν νὰ μᾶς στρέψῃ αὐτὸς θυμωμένος τὸ πρόσωπον. Ἂς ἀφήσωμεν ἑκουσίως, ὅσα στανικῶς μας ἀφίνομεν αὔριον. Ἂς κάμωμεν ὡς οἱ φρόνιμοι ἔμποροι, νὰ δώσωμεν φθαρτὰ καὶ ἐπίκηρα πράγματα, ἵνα ἀπολαύσωμεν ἄφθαρτα καὶ ἀεὶ διαμένοντα. Ἂς ἐγδυθοῦμεν πάσης ἀγάπης καὶ προσπαθείας βιωτικῆς, ἵνα ἀπολαύσωμεν εἰς τὴν γῆν τὸν Παράδεισον καὶ εἰς τοὺς Οὐρανοὺς τὴν αἰώνιον ἀγαλλίασιν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

Ὅτι ἡ ἀπόλαυσες τοῦ Κόσμου εἶναι πικραῖς, καὶ πρέπει νὰ ταῖς μισᾷ πᾶς ἕνας, καὶ νὰ ποθῇ τὴν Οὐράνιον βασιλείαν.

Ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου, καὶ ἐμνήσθην τοῦ Θεοῦ, καὶ εὐφράνθην, εἶπεν ὁ Δαβὶδ· ἤγουν, ἐμίσησεν ἡ ψυχή μὲ πᾶσαν παράκλησιν, καὶ παραμυθίαν τοῦ Κόσμου, καὶ μόνον ἐνθυμοῦμαι τοῦ Θεοῦ, καὶ εὐφραίνομαι. Τώρα, ὁποῦ εἶσαι εἰς τὴν ἐξορίαν ταύτην τοῦ Κόσμου, χαίρου, φιλόχριστε, καὶ ἐπεθύμα νὰ μὴν ἔχῃς τινὰ παράκλησιν, διατὶ εἶναι πρόσκαιρος, καὶ πρέπει νὰ τὴν καταφρονᾷ ἡ καρδία σου. Δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἀπολαύσῃς ποτὲ εἰς τὸν Κόσμον τελείαν ἀνάπαυσιν οὔτε ἀληθινὴν ἀγαλλίασιν, ὅτι εἶναι γεμάτος θλίψιν καὶ πικρότητα. Στοχάσου, πόση ἀνοστία εἶναι κρυμμένη εἰς τὴν ὀλίγην τοῦ Κόσμου γλυκύτητα, ὁποῦ φαίνεται ἔξωθεν. Ἐννόησον τὸν πόνον καὶ πικρίαν τῆς συνειδήσεως, ὁποῦ ἀκολουθᾷ τῆς ἁμαρτίας, καὶ θλίβει τὴν καρδίαν σου πάντοτε. Ὁ Κόσμος εἶναι πικρός, καὶ τὸν ἀγαποῦσιν, ἀμὴ ἂν ἦτον γλυκὸς τί ἤθελαν κάμῃ οἱ ἄνθρωποι; Ἤνωσε καὶ ἔσμιξεν ὁ φιλόστοργος Πατὴρ ἡμῶν καὶ φιλότεκνος, τὴν πικρίαν καὶ θλίψιν μὲ ταῖς χαραῖς καὶ παραμυθίαις τοῦ Κόσμου, διὰ νὰ μισοῦμεν τὴν ζωὴν ταύτην, καὶ νὰ ποθοῦμεν τὴν μέλλουσαν. Ὅταν θέλῃ νὰ ἀπογαλακτίσῃ τὸ βρέφος ἡ μήτηρ αὐτῆς βάνει ὀλίγην ἀλώην, ἢ ἄλλο πικρὸν εἰς τὸ βυζί της, καὶ δοκιμάζον τὸ παιδὶ τὴν πικρίαν, μισᾷ καὶ ἀστοχᾷ τοῦ γάλακτος τὴν γλυκύτητα, καὶ λαμβάνει στερρότεραν τροφὴν καὶ ὠφελιμωτέραν· οὕτω καὶ ὁ πανάγαθος Κύριος, ὅταν ἰδῇ τοὺς φιλοκόσμους, πῶς ὀρέγονται τὰς σαρκικὰς ἀπολαύσεις, καὶ δὲν θέλουν ν' ἀπαρνηθοῦσι τὸν Κόσμον, τοὺς στέλλει καμπόσην πικρίαν θλίψεως, καὶ ὡς τὴν γευθῶν καὶ τὴν δοκιμάσουν, ἀρχίζουν νὰ μισοῦσι τὸν Κόσμον, γνωρίζοντες τούτου τὴν ματαιότητα, καὶ ζητοῦσι τὴν διατεταγμένην τροφὴν, ἥτις δύναται νὰ τοὺς στηρίξῃ πληρέστατα· καὶ δὲν προσέχουν εἰς τὴν αἴσθη-

σιν καὶ σαρκικὴν γεῦσιν, ὥσπερ τὰ βρέφη, ἀλλ' ὡς τέλειοι ἄνδρες ἀρχίζουν νὰ διάγουν ἐνάρετα· καὶ τοῦτο εἶναι εὐσπλαγχνία πολλὴ καὶ ἀγαθότης τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, νὰ ἐνώνῃ τὰς ἀπολαύσεις τοῦ Κόσμου μὲ θλίψεις καὶ συμφοράς, διὰ νὰ τὰς ἀπαρνώμεθα, καὶ νὰ ποθοῦμεν τὴν ὄντως εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν. Ὅμως βλέπομεν, ὅτι οἱ περισσότεροι ἀγαποῦσι τὴν θλιβερὰν ἀπόλαυσιν καὶ πικρὰν τοῦ Κόσμου γλυκύτητα, ὑπὲρ τὴν χαροποιὰν τοῦ Χριστοῦ θλῖψιν, καὶ πικρίαν τὴν πανευφρόσυνον, καὶ ἀκολουθοῦντες τὰ φεύγοντα, μισοῦσιν ἀφρόνως τὰ ἀεὶ καὶ πάντοτε διαμένοντα. Οὗτοι ὁμοιάζουσι τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, ὁποῦ δὲν νοοῦσι τὴν πικρίαν τῶν ἁλμυρῶν ὑδάτων, ὅτι εἰς αὐτὰ ἐγεννήθησαν. Οὕτω καὶ οἱ φιλόσαρκοι ἐπήρασι τὴν συνήθειαν καὶ ἕξιν τῆς ἁμαρτίας, ὅθεν δὲν αἰσθάνονται αὐτῆς τὸ βάρος καὶ τὴν πικρότητα. Ὁ Κόσμος θλίβει μὲ ταῖς πικρίαις του ἐκείνους ὁποῦ γυρεύουν νὰ δοκιμάζουσι τὸν Θεὸν, διατὶ ἠξεύρει, πῶς μὲ τὴν γεῦσιν τοῦ πνεύματος ἀχαμνεύει ἡ σὰρξ, καὶ νεκρώνεται· διὰ τοῦτο ζήτησον χάριν παρὰ Θεοῦ καὶ βοήθειαν νὰ σοῦ ἀνοστήσουν ὅλα τοῦ Κόσμου τὰ πράγματα, καὶ μόνον ὁ Χριστὸς νὰ ἦναι εἰς τὴν ψυχήν σου γλυκύτατος. Διατὶ ὅς τις ποθεῖ νὰ δοκιμάσῃ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, κάμνει χρεία νὰ μισήσῃ πρῶτον ὅλα τὰ ἐπίγεια, καὶ ὅταν αὐτὰ τοῦ φανοῦσι πικρὰ καὶ ἄνοστα, τότε ἡ ψυχὴ ἀξιώνεται νὰ λάβῃ πᾶσαν πνευματικὴν παράκλησιν. Αἱ ἀπολαύσεις καὶ παραμυθίαι τοῦ Κόσμου τούτου ἔχουσιν ἀληθῆ πικρίαν, καὶ ψευδῆ γλυκύτητα, πόνον βέβαιον, καὶ ἀμφίβολον ἡδονὴν, κοπιαστικὴν ἀνάπαυσιν, καὶ θλιβερὰν ἀγαλλίασιν, τιμὴν ἄτιμον, καὶ δόξαν εὐκαταφρόνητον, δυστυχῆ εὐτυχίαν, καὶ ματαίαν ἐλπίδα Μακαριότητος. Διὰ τοῦτο ὁ πάνσοφος Θεὸς ἤνωσε μὲ τὰς ἐπιγείους ἀπολαύσεις τόσαις πικρότητες, διὰ νὰ ζητοῦμεν ἐκείνην τὴν ἀληθῆ καὶ ἀψευδεστάτην Μακαριότητα. Ὦ τῆς ἀγαθότητος καὶ σοφίας τοῦ Δεσπότου μας! πρεπόντως, ἀδελφὲ, ὠκονόμησε νὰ ἦναι γεμάτη πικρίαις καὶ φόβους ἐτούτη ἡ ἐξορία μας, διὰ νὰ μὴν αἰχμαλωτίζεται, καὶ νὰ νικᾶται ἡ καρδία μας ἀπὸ τὴν ταύτης γλυκύτητα. Εἰς ὅλαις τοῦ Κόσμου ταῖς τιμαῖς εἶναι οἱ διαλογισμοὶ μάταιοι, καὶ αἱ συμφοραὶ πανόδυνοι. Πᾶσα χαρὰ ἀνθρωπίνη γέμει θλίψεως, καὶ ὅσοι ἔχουσιν εὐτυχίας, κάθε μικρὰ λύπη τοὺς δίδει βάσανον. Μεγάλον εἶναι τὸ σφάλμα καὶ ἡ ζημία σου, ἄνθρωπε, νὰ ἔχῃ τόσαις συμφοραῖς αὐτὴ ἡ ζωὴ, καὶ νὰ τὴν ποθῇς, ὡς γλυκεῖαν καὶ νόστιμον. Ὦ τῆς ἀνοίας σου! πῶς ἔχεις θεραπείαν καὶ ἀνάπαυσιν εἰς αὐτὴν τόσους χρόνους, καὶ δὲν γνωρίζεις τὴν θάνασιμόν σου ζημίαν καὶ κίνδυνον; καθὼς εἶναι ἕνας ἀρρωστημένος, ὅταν μισᾷ τὸ καλὸν φαγητὸν καὶ ὠφέλιμον, καὶ προκρίνει τὰ βλαβερὰ καὶ ἄχρηστα, διατὶ εἶναι χαλασμένος ὁ στόμαχός του, καὶ δὲν τοῦ νοστιμίζουσι τὰ ἰατρικὰ βότανα, διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν κινδυνεύει εἰς θάνατον. Οὕτως ἠμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν ὀλίγην ἐλπίδα καὶ βάρος ζωῆς εἰς ἐκεῖνον, ὁποῦ δὲν τοῦ ἀρέσουσι τὰ θεῖα λόγια τοῦ Χριστοῦ ζωηρὰ καὶ γλυκύτατα, ἀμὴ γυρεύει τὰ βλαβερὰ καὶ πικρὰ φαγία τοῦ Κόσμου· ὥσπερ τοὺς ἀχαρίστους Ἑβραίους, ὁποῦ τοὺς ἔτρεφεν ὁ Κύριος μὲ ἄρτον Οὐράνιον, καὶ αὐτοὶ ἐγγόγυζαν κατὰ τοῦ Μωϋσέως, ἐπιποθοῦντες τὴν ἀναξίαν τροφὴν τὴν Αἰγύπτιον. Ἐννόησον οὖν τὴν πικρίαν, ὁποῦ εἶναι περιχυμένη εἰς τὰς κοσμικὰς ἀπολαύσεις, καὶ τοῦτο μόνον φθάνει νὰ σὲ κάμῃ, νὰ μισήσῃς πᾶσαν παραμυθίαν ἐπίγειον· ὅτι ὁ σκώληξ τῆς συνειδήσεως, ὁποῦ τρώγει τὴν καρδίαν σε καθ' ἑκάστην, πικραίνει ὅλας σου τὰς ἡδονὰς, καὶ τρέπει ταῖς κοσμικαῖς ἀπολαύσεις εἰς θλίψεις πικροτάταις. Μὴν ἐπιθυμᾷς οὖν τοσαύτην ἐπίγειον ἀγαλλίασιν, ἀλλὰ μόνον πόθει τὴν Οὐράνιον, ὁποῦ βασιλεύει ὁ Δεσπότης Χριστὸς, καὶ πάντες οἱ Ἅγιοι, καὶ ἡ εὐφροσύνη αὐτῶν ὑπάρχει αἰώνιος. Τί ὄφελος λαμβάνομεν, νὰ κολακεύωμεν αὐτὴν τὴν βρωμισμένην σάρκα, νὰ τὴν τρέφωμεν μὲ τόσην ἀνάπαυσιν εἰς τὴν ὀλίγην μας ζωὴν ταύτην, ἔπειτα νὰ μᾶς βάλλουν εἰς τιμωρίαν αἰώνιον; Τί διάφορον πέρνομεν, νὰ μᾶς τιμοῦσιν ἐδῶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐκεῖ νὰ κα-

ταισχυνθῶμεν ἀπὸ τοὺς Δαίμονας, καὶ νὰ καταφρονεθῶμεν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ Ἀγγέλων; Ἔπαινος ἀληθινὰ καὶ τιμὴ μεγάλη ἂς ἦναι νὰ πάθωμεν, καὶ νὰ καταφρονεθῶμεν ἐδῶ διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ τότε παρ' αὐταῦ δοξαζόμεσθεν, καθὼς μᾶς εἶπε· Μακάριοι, ὅταν μισήσωσιν ἡμᾶς οἱ ἄνθρωποι. Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς Οὐρανοῖς. Μακάριος, ὅστις ὑπομένει θλίψεις δι' αὐτὸν καὶ στενοχωρίας, ὅτι ἡ πληρωμή του εἶναι εἰς τὸν Οὐρανὸν ἀναρίθμητος. Μὴ περιδιαβάζῃς, ὦ ἄνθρωπε, εἰς τοῦ Κόσμου τὴν ματαιότητα, ἀλλ' ἐπίστρεψον πρὸς Κύριον, ὅστις εἶναι ἡ ὄντως πηγὴ τῆς παρακλήσεως, καὶ ἀγαθὴ βρύσις τῶν ἀπολαύσεων. Ἀμὴ ὅλα τὰ πράγματα, ὁποῦ γυρεύεις νὰ ἔχῃς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, χάνεις τα, ὅτι εἰς αὐτὰ δὲν εἶναι καμμία παράκλησις. Εἰδὲ καὶ εὕρῃς παραμικρὰν ἀπόλαυσιν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, δὲν εἶναι στερεὰ ἕως τὸ ὕστερον, ἀλλὰ πᾶσά τις ἡδονὴ τελειώνει μὲ θλῖψιν καὶ βάσανον, μόνον ἡ παράκλησις τῆς δεξιᾶς τοῦ Θεοῦ διαμένει ἀεὶ καὶ πάντοτε, ὅτι δὲν εἶναι βολετὸν νὰ μεταστραφῇ εἰς πικρίαν, ὅτε ἡ πνευματικὴ παρηγορία νὰ γυρίσῃ εἰς πόνον καὶ τιμωρίαν. Αὐτὴ ἡ ἐπίγειος ἀπόλαυσις εἶναι βραχέα καὶ ἄστατος, ἀμὴ ἡ Οὐρανία εἶναι ἀσφαλεστάτη καὶ αἰώνιος. Ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, φιλόκοσμε. Στοχάσου τὸ ὄφελος καὶ τὴν ζημίαν, ὁποῦ ἔχεις, ποθῶν τοῦ Κόσμου τὴν ματαιότητα, καὶ θρήνησον τὴν ταλαίπωρόν σου ψυχήν. Καταφρόνησον ταύτης τῆς ζωῆς τὴν ἀπόλαυσιν, βλέπων εἰς πόσους κινδύνες εὑρίσκονται ὅσοι εἰς αὐτὴν πολιτεύονται, ἥτις εἶναι γεμάτη πικρίαις καὶ θλίψεις διάφοραις. Ναὶ ἀγαπητὲ, μίσησον αὐταῖς ὅλαις ταῖς ματαιότητες, διά ν' ἀπολαύσῃς τὴν Οὐράνιον Βασιλείαν, τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν, καὶ ἄφραστον ἀγαλλίασιν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὧ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ κινδύνων τῆς ζωῆς ἡμῶν, καὶ βραχύτητος.

» Ἄνθρωπος, ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐ-» τοῦ, ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, οὕτως ἐξαν-» θήσει, λέγει Δαβὶδ ὁ Θεόπνευστος ». Εἰς πολλοὺς καὶ διαφόρους κινδύνους εἶναι ὑποκείμενον τὸ ἄνθος τοῦ χορταρίου, ὁ Ἥλιος τὸ ξηραίνει, ὁ ἄνθρωπος τὸ πατεῖ, τὸ ζῶον τὸ βόσκει, ἡ στία τὸ καίει, τὸ ὕδωρ τὸ μαδεῖ, καὶ ῥίπτει το, ὁ ἄνεμος τὸ πέρνει, καὶ διασκορπίζειτο, καὶ ἡ καῦσις μαραίνει, καὶ ἀφανίζει το. Οὕτως εἶναι καὶ ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος, ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖ ἡ γλῶσσα νὰ διηγηθῇ τοὺς κινδύνους τῆς παρούσης ζωῆς, εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι ὑποκείμενος, εἰς πόνους, θλίψεις, συμφορὰς, ἀσθενείας, πνιγμοὺς θαλάσσης καὶ ποταμῶν, καύσεις πυρὸς, ἐγκρεμνούς, καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἐπεὶ οὖν ἡ ζωή σου, ὦ ἄνθρωπε, εἶναι περικυκλωμένη ἀπὸ τόσους κινδύνους καὶ ἐνέδρας, πρέπει νὰ διάγῃς ἐνάρετα, διατὶ ὅπου ἀρετὴ πολιτεύεται, αὐτὴ λογᾶται πολιτεία σεβάσμιος. Εἰσὶ τινὲς, ὁποῦ ἀρχίζουν νὰ ζῶσιν ἐν ἀρετῇ, ὅταν τὰς πλησιάζῃ ὁ Θάνατος. Ὁ γνωστικὸς δὲν ἐννοιάζεται νὰ ἦναι ἡ ζωή του μακρὰ καὶ βέβηλος, ἀλλὰ κατὰ τὴν σοφίαν καλὴ καὶ ἐνάρετος. Τελειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ, ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς· ἀρεστὴν γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Ὅστις ζήσῃ ἐνάρετα, δὲν ἀποθνήσκει πώποτε. Κάμετε γοῦν, ὦ ἄνθρωποι, τρόπον νὰ ζῆτε, ὄχι κατὰ τὰ σαρκικὰ θελήματα, ἀλλὰ καθὼς ὁ Θεὸς ἐπρόσταξεν, ἐὰν ὀρέγεσθε νὰ ζῆτε εἰς τοὺς αἰῶνας ἀθάνατοι, νὰ μὴ φοβᾶσθε τοῦ Κόσμου τὰ ἔνεδρα. Εἰς πολλὲς κινδύνους εἴμεσθεν καταπλεγμένοι, καὶ μὲ τὴν

ταχύτητα, ὁποῦ τρέχομεν εἰς τὸν Θάνατον, πρέπει νὰ βιαζώμεσθεν νὰ διορθωθοῦμεν, ἵνα μὴ μείνωμεν ἔξω τοῦ νυμφῶνος, ἀνόητα ὁδυρόμενοι. Τρέχουσιν αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς μας, ὥσπερ τὸ πλοῖον, ὅταν ἁρμενίζῃ μὲ βίαιον ἄνεμον. Ναὶ ἀψευδέστατα, ἡ ζωή μας εἶναι ὡσὰν ἕνα καράβι, ὁποῦ δὲν τὸ ἔκτισαν διὰ νὰ στέκῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ τρέχῃ ὁρομέως, νὰ φθάσῃ εἰς τὸν λιμένα ταχύτερον. Οὕτω καὶ σύ, ἄνθρωπε, δὲν σὲ ἔπλασεν ὁ Κύριος διὰ νὰ στέκῃς εἰς τὴν ἀμέλειαν, ἀλλὰ νὰ ἐργάζεσαι, νὰ κοπιᾷς, καὶ νὰ βασανίζεσαι, ἕως νὰ φθάσῃς εἰς τὸν τῆς σωτηρίας λιμένα. Ὑπάγει τὸ πλοῖον μὲ πολλὴν ταχύτητα, καὶ δὲν ἀφίνει ἴχνη, οὔτε σημεῖον τοῦ δρόμου του, οὕτω καὶ ἡ ζωή μας παρέρχεται τάχιστα, χωρὶς νὰ μᾶς ἀφίνῃ τινὰ ἐνθύμησιν, ἀλλὰ ξαλησμονοῦνται ὅλοι οἱ πτωχοὶ καὶ πλούσιοι, οὔτε ποσῶς αἱ πράξεις τους φαίνονται. Πολλοὶ καὶ διάφοροι εἰσὶ τῆς Θαλάσσης οἱ κίνδυνοι, εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι τὸ πλοῖον ὑποκείμενον. Κτυπᾷ εἰς τὴν ξέραν, καὶ ἀνοίγει εἰς δύω, καθίζει εἰς τὴν ἄμμον, ἡ φορτοῦνα τὸ πνίγει, οἱ βίαιοι ἄνεμοι τὸ ῥίπτουσι δίπλα καὶ τζακίζεται, καὶ οἱ κουρσάροι πολεμοῦν καὶ τὸ καίουσιν. Οὕτω καὶ ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος, πίπτει εἰς διαφόρους κινδύνους καὶ βάραθρα, μισεύει ἀπὸ τὸν λιμένα τὸ πλοῖον μὲ χαρὰν καὶ πολλὴν ἀγαλλίασιν, μὲ φλάμπουρα, ἄρμενα, καὶ καιρὸν ἐπιδέξιον, καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας δίδει εἰς ξέραν τινά, καὶ συντρίβεται, καὶ στρέφουσιν εἰς θλῖψιν ἡ χαραῖς ἡ προτήτεραις. Οὕτως εἶναι καὶ εἰς τοὺς γάμους του. Κάμνουσι χαρὰν μεγάλην οἱ συγγενεῖς, καὶ εὐθυμοῦσιν οἱ φίλοι του, ἀμὴ ὅλα ταῦτα εἶναι μάταια καὶ ψευδῆ, ὅτι εἰς ὀλίγον καιρὸν τοῦ συμβαίνει καμμία θλῖψις καὶ συμφορά, ὁποῦ τὸν φέρνει εἰς Θάνατον, καὶ στρέφουσιν ἡ χαραῖς εἰς πένθος, καὶ ἡ εὐθυμίαις εἰς δάκρυα. Ἐκεῖνος ὁποῦ ταξιδεύει, ἐὰν κάθεται εἰς μίαν γωνίαν τοῦ πλοίου, ὅταν ἁρμενίζῃ, δουλεύει, καὶ περιπατεῖ τάχιστα, οὕτω καὶ σύ, καλὰ καὶ φαίνεταί σου πῶς στέκεις ἀργός, ὅμως γίνωσκε, ὅτι περιπατεῖς ὁρομέως καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν πρὸς Θάνατον. Παρέρχεται ἡ ζωή σου, ἄνθρωπε, ὥσπερ μία ἀναθυμίασις τῆς γῆς, καὶ ἕνα σύγνεφον, ὁποῦ ὡς φανοῦσιν εἰς τὸν ἀέρα τὰ διασκορπίζει ὁ ἄνεμος. Εἰς μίαν στιγμὴν τρέπεται εἰς χῶμα καὶ στάκτην ἐκεῖνος, ὁποῦ ἔδειχνεν εὐγενικὸς τῶν ἄλλων καὶ καλλιώτερος. Τί ἄλλο εἶναι ὁ βίος οὗτος, πάρεξ μία ῥοπή, ὁποῦ τρέχει ὡς ἄνεμος, καὶ μία ἀκτὶς τῆ Ἡλίου; Μέτρησον οὖν τὰς ἡμέρας ὅλας τῆς ζωῆς σου, εἰπέ με τί ἔγειναν; Παρῆλθον ὡσεὶ σκιὰ τοῦ Ἡλίου, καὶ ὡς ἀράχνη. Βραχέα πολλὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ζωή μας, καὶ τοσοῦτον ταχέως παρέρχεται, ὁποῦ μήτε μία ὥρα λογίζεται, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀδάμ, ὅτι ὁποίαν ἡμέραν φάγῃ ἀπὸ τὸ ἀπηγορευμένον ξύλον, εἶχε νὰ ἀποθάνῃ· ὅμως ἔζησε χρόνους πολλοὺς μετὰ τὸ ἁμάρτημα. Διατὶ ὁ Θεὸς ἐδήλωσεν, ὅτι ὅλη μας ἡ ζωὴ εἶναι ὡσὰν μία ὥρα, καθὼς παρεμπρὸς θέλεις ἀκούσει σαφέστερα. Ὁ Δαυὶδ λέγει· Ἐγὼ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης· καὶ δὲν εἶπε κατὰ τοὺς Ἐξηγητάς, ὅτι νὰ ἦναι ψεύσται πάντες οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ μόνον, ὅτι πᾶς ἕνας εἶναι ψεῦμα. Ἡ ζωή μας εἶναι ψεῦδος, ὅτι φαίνεται μακρὰ, καὶ εἶναι βραχέα. Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα καὶ ἐταπεινώθην· διατὶ ἐπίστευσα, καὶ ἐγνώρισα τοῦ λόγου μου πῶς εἶμαι ψεῦδος, διὰ τοῦτο ἐταπεινώθηκα. Φαίνεσαι, ὅτι εἶσαι τίποτας, ἄνθρωπε, ἀμὴ δὲν εἶσαι ἄλλο, εἰμὴ μόνον ἕνα ἀμφιβόλαιον καὶ εἰκὼν ἀδυναμίας καὶ χαυνότητος, κατὰ τὸν Προφήτην. «Ἄνθρωπος ἐν εἰκόνι διαπορεύεται». Διατὶ ἡ εἰκόνα εἶναι τύπος τῆς ἀληθείας, καὶ ἡ ζωή μας αὕτη ἡ πρόσκαιρος δὲν εἶναι ἀληθινὴ, ἀλλὰ μόνον τύπος καὶ μία σκιὰ τοῦ Θανάτου, καὶ ἕνα φάντασμα, ὁποῦ ταχέως παρέρχεται. Ποία χαρὰ, ἢ ἀπόλαυσις εἶναι, ὁποῦ νὰ μὴν ἀφανίζεται, ὡσεὶ ἀστραπὴ, καὶ νὰ φθείρεται; Ὁ πλοῦτος διασκορπᾶται, ἡ τιμαῖς καὶ δόξαις, ὡσεὶ καπνὸς διαλύονται· ἀναχωρεῖ ἡ νεότης, τὸ κάλλος μαραίνεται, ἡ εὐμορφία ὡς ἀστραπὴ ἀφανίζεται· καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ πρόσκαιρα, ὡς ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ διαφθεί-

ρονται. Ἕνα καλὸν μόνον ἔχει ἡ ταλαίπωρος αὕτη ζωή, ἤγουν πῶς ἠμπορεῖ ὁ ἁμαρτωλὸς νὰ διορθωθῇ διὰ μετανοίας, καὶ ὁ ἀγαθὸς νὰ γένῃ καλλίτερος. Αὐτὰ εἶναι πολύτιμα πωρικὰ ὁποῦ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν συλλέγονται, καὶ δι' αὐτὸ μᾶς διαφυλάττει, καὶ περισκέπει ὁ Κύριος· καὶ πρέπει νὰ δαπανοῦμεν τὴν ζωήν μας κατὰ τὴν γνώμην αὐτὴν, ἤγουν νὰ φυλάγωμεν τὰς ἐντολάς του, καὶ νὰ μὴ ποθοῦμεν ἡδονὰς τῆς σαρκὸς καὶ ἀνάπαυσιν, ἀλλὰ νὰ ἔχωμεν θλίψεις καὶ βάσανα. Καὶ διὰ νὰ μὴ βαρεθοῦμεν τὸν πολὺν κόπον, μᾶς ἐσμίκρυνε τὴν ζωὴν ὡς φιλάνθρωπος, διὰ τὴν πολλὴν εὐσπλαγχνίαν του· διατὶ εἶναι ἄκρα ἀγαθὸς εἰς πάντα τὰ ἔργα, καὶ ἔκαμεν ὅλα τὰ κτίσματα μὲ ἄπειρον σοφίαν καὶ πρόνοιαν· δι' αὐτὰ ὠλιγόστευσε τὴν παροῦσαν ζωὴν, διὰ νὰ τὴν μισοῦμεν, ὡς πρόσκαιρον καὶ εὐόλισθον, καὶ νὰ ποθοῦμεν τὴν ἄρρευστον καὶ ἀΐδιον, ὅτι ἐὰν ἐζούσαμεν τώρα εἰς τοὺς ἐσχάτους καιροὺς (ὁποῦ γέμει ὁ Κόσμος ἀπὸ τὰς πονηρίας) ὀκτακοσίους χρόνους, καθὼς ἔζησαν ἐκεῖνοι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι, θαρρῶ ὀλίγοι ἐσώνοντο, διατὶ ὅλοι ἐδίδοντο εἰς τὴν φιληδονίαν καὶ βόρβορον. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία (μοῦ φαίνεται) διὰ τὴν ὁποίαν ἠθέλησεν ὁ Δεσπότης μας, ἀπὸ χιλίους χρόνους σχεδὸν, ὁπῦ ἔζησαν οἱ παλαιοὶ, νὰ μὴ φθάνωμεν τώρα κἂν, ῥ. καλὰ καὶ ἄλλοι γράφουσιν ἄλλαις αἰτίαις διάφοραις· ἤγουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἔτρωγαν συγκεραστὰ καὶ μέτρια μιᾶς λογῆς φαγητὸν, εἴτι ἐγέννα ἡ γῆ αὐτομάτως, ἤγουν καρπὸς τῶν δένδρων, χορτάρια καὶ βότανα ἄγρια, ἀμὴ τώρα θανατώνει περισσοτέρους ἡ κραιπάλη καὶ μέθη, παρὰ τὴν μάχαιραν. Ἔτι λέγουσιν, ὅτι τὰ πράγματα, ὁποῦ ἔκαμνεν ἡ γῆ τότε, ἦσαν ἄβλαβα καὶ καλλίτερα, διατὶ τὸ περισσότερον ὕδωρ τοῦ κατακλυσμῦ ἦτον τῦ Ὠκεανοῦ ποταμῦ, ὁπῦ ἔφθειρε τὴν γῆν, καὶ δὲν κάμνει πλέον τὰ γεννήματα ὑγιέστατα, ὡς τὸ πρότερον. Τρίτον δὲ ἦτον καὶ θέλημα Θεοῦ, νὰ ζῶσι τότε τόσον καιρὸν, διὰ νὰ πληθύνῃ ὁ Κόσμος ταχύτερον. Ἐπεὶ οὖν, ἄνθρωπε, ἡ ζωὴ αὐτὴ εἶναι βραχεῖα καὶ ἄστατος, μὴ νικηθῇς ἀπὸ τὴν ἀγάπην της, νὰ πέσῃς εἰς τὰς παγίδας της· ἀλλὰ μίσησον αὐτὴν ἐξ ὅλης καρδίας σου. Εἶναι πολλοὶ, ὁποῦ διάγουσι τοσοῦτον ἀμέριμνα, ὥσπερ νὰ μὴν ἀποθαίνασι πώποτε, οὔτε φροντίζουν οἱ ἄγνωστοι περὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἀλλὰ δίδονται ἀμερίμνως εἰς πάντα τὰ τῆς σαρκὸς θελήματα. Ἐὰν ἐστοχάζοντο οἱ τοιοῦτοι τὸ ἄστατον καὶ βραχὺ τοῦ παρόντος βίου, καὶ τὸ ἀΐδιον τῆς Οὐρανίου Μακαριότητος, ἐκαταφρονοῦσαν τὴν ζωὴν ταύτην, ὅτι δι' αὐτὸ τὴν ἐσμίκρυνεν ὁ πανάγαθος Θεὸς, καθὼς εἶπον. Διατὶ βλέπων, ὅτι ἡ πονηρία τῶν ἀνθρώπων ἐπλήθαινε, καὶ ἡμάρτανον μὲ τόλμην πολλὴν καὶ αὐθάδειαν, θαρροῦντες εἰς τὴν μακρὰν ζωὴν, τὴν ἐσμίκρυνε, διὰ νὰ μὴν ἐλπίζουσιν εἰς τὴν πολυχρονίαν, νὰ ἀμελοῦσιν αὐτῶν τὴν μετάνοιαν. Διὰ τοῦτο λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Προφήτης· Ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου· Ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐναντίον σου. Ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον. Τὰ ἔτη ἡμῶν ὡσεὶ ἀράχνη ἐμελέτων. Αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν, ὁ. ἔτη. Τὴν ταλαιπωρίαν καὶ βραχύτητα τῆς ζωῆς παρομοιάζει μὲ τὴν ἀράχνην, ἡ ὁποία μὲ κόπον καὶ μόχθον ὑφαίνει τὸ ἀχαμνὸν ἐκεῖνο ὕφασμα, καὶ πᾶς ὀλίγος ἄνεμος καταξεσχίζει, καὶ ἀφανίζει το· οὕτω καὶ ἡ ζωή μας, τὴν ὁποίαν μὲ τόσον κόπον καὶ βάσανον διάγομεν, εἰς μίαν στιγμὴν τὴν ἀφανίζει ὀλίγη ἀσθένεια. Διὰ τοῦτο μὴν ἀγαπᾶτε ἄτακτα τὴν πρόσκαιρον ζωὴν αὐτὴν καὶ ἀνύπαρκτον, διατὶ δὲν εἶναι Οὐράνιος, ἀλλ' ἐπίγειος, δὲν εἶναι Πατρίδα, ἀλλ' ἐξορία μας. Μάταιος οὖν καὶ ἀνόητος, ὅστις περιπατεῖ ἀμέριμνα εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον, χωρὶς νὰ ἔχῃ φροντίδα καὶ ἔννοιαν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Οὐράνιον ἀπόλαυσιν. Τίς φυλακωμένος εἰς ζοφερὸν τόπον δὲν ἐπιθυμᾷ νὰ ἰδῇ τὸ φῶς τὸ λαμπρότατον; οὗτος ὁ Κόσμος δὲν εἶναι ἡ κατοικία μας, ἀλλὰ μία αἰχμαλωσία καὶ φυλακὴ Βαβυλώνιος· καὶ ὅστις ἐπιθυμᾷ μακρὰν ζωὴν, ὀρέγεται τὴν αἰχμαλωσίαν. Μὴ λυπηθῇ γοῦν τινὰς, οὔτε πικρανθῇ, ὅταν τοῦ πλησιάζῃ ὁ ζωηφόρος θάνατος, ὅτι διὰ τοῦ θανάτου ὑπάγει εἰς τὴν ζωὴν, διὰ τῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν αἰώνιον,

καὶ διὰ θλίψεως βραχυτάτης εἰς εὐφροσύνην ἀεὶ διαμένουσαν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὦ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ καυχᾶταί τις εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ σώματος· ἀλλὰ τὸ τέλος αὐτοῦ νὰ στοχάζεται.

Μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχοντας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων, οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία, λέγει ὁ Δαυΐδ. Μὴν ἔχῃς τὴν ἐλπίδα σου εἰς κανένα κτίσμα, ἢ εἰκόνα εὔμορφον, ἢ εὐγένειαν αἵματος, ἢ ἄλλην τινὰ ἀξίαν εὐάρεστον· ἐπειδὴ ὁ Κόσμος ὅλος εἶναι μάταιος, καὶ ὅστις ἐλπίζει εἰς πρόσκαιρα πράγματα, θεμελιοῖ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰς τὰ τρεχάμενα ὕδατα. Μὴν ἐπαινεθῇς, οὔτε καυχηθῇς εἰς αὐτὰ τὰ πρόσκαιρα, οὔτε θαρρεύσῃς εἰς συγγενεῖς καὶ φίλους, ὅτι ὅλα ταῦτα εἰσὶ ψευδῆ καὶ μάταια. Καὶ μὴ πιστεύσῃς εἰς τὴν πολλήν σου ἀνδρείαν καὶ δύναμιν, ὅτι ὁ Κόσμος εἶχε τόσους ἀνδρειωμένους, τῶν ὁποίων ἡ ἐνθύμησις καὶ τὰ ὀνόματα ἠφανίσθησαν. Μὴ καυχηθῇς εἰς τὰ πλούσιά σου παλάτια, ὅτι ἡ ζωή σου εἶναι πολλὰ ὀλίγη· καὶ οἱ παλαιοὶ ὁποῦ ἔζουσαν, ὡς χρόνους, ἐκατοικοῦσαν εἰς καλύβας καὶ σπήλαια· καὶ σὺ, ταλαίπωρε, πριχοῦ νὰ τελειώσῃς, σοῦ ἔρχεται θάνατος, καὶ χάνεις τὸν κόπον σου, καὶ μόνον κληρονομᾷς τὴν κόλασιν διὰ τὰς ἀδικίας, ὁποῦ ἔκαμες τῶν πτωχῶν, ἕως νὰ κτίσῃς τοσαύτην οἰκοδομήν, καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας· « Ἄθλιος ὁ οἰκοδομῶν τὸν οἶκον ἐν ἀδικίᾳ ». Μὴ καυχᾶσαι εἰς τὴν συγγένειάν σου, ὅτι ἀπὸ μίαν ὕλην ἐπλάσθημεν ἅπαντες. Μὴ κενοδοξῇς εἰς τὴν εὐμορφίαν τοῦ σώματος, ἵνα μὴ γένῃς ὅμοιος τοῦ ἀπεθαμμένου, ὁποῦ ὑπερηφανεύεται εἰς τὴν ζωγραφίαν τοῦ τάφου του. Τὸ σῶμα τοῦ ἁμαρτωλοῦ εἶναι τάφος, καὶ κηδεμὼν τῆς ἀπεθαμμένης ψυχῆς. Μὴ καυχᾶσαι εἰς τὴν ὑγείαν καὶ ῥῶσιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ μᾶλλον τότε φοβήσου, καὶ τρόμαξε τὴν κόλασιν τῆς ἀθλίας ψυχῆς σου, ὅτι δὲν εἶναι μεγαλήτερος κίνδυνος, ὡσπερ νὰ ἔχῃς τὸν ἐχθρόν σου κλεισμένον εἰς τὴν οἰκίαν σου. Ἡ ὑγεία τοῦ σώματος εἶναι αἰτία τῆς ψυχικῆς ἀσθενείας, κατὰ τὸν Παῦλον. Ὅσον ὁ ἔξω ἄνθρωπος φθείρεται, τοσοῦτον ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται. Καθὼς εἶναι πολλὴ ἀφροσύνη, νὰ χαίρεται τινὰς εἰς τὴν ὑγείαν τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ τὴν κεφαλὴν νὰ ἔχῃ πεπληγωμένην, οὕτως εἶσαι καὶ σὺ ἀνόητος, ἐὰν καυχᾶσαι εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος, ἔχωντας τὴν ψυχήν σου ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατον. Μὴ καυχησθῇς εἰς τὰ γράμματα καὶ σοφίαν σου, ὅτι δὲν ὠφελᾶσαι ποσῶς εἰς αὐτὸ, ἐὰν δὲν ἦναι ἡ πολιτεία κατὰ τὴν γνῶσίν σου. Ὅταν ὁ πόθος δὲν αὐξάνει εἰς θεῖον ἔρωτα, ἡ γνῶσίς σου εἶναι αἰτία περισσοτέρας τυφλότητος. Ὅταν ἦτον τὸ σκότος εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον, ἦτον εἰς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ φῶς λαμπρότατον. Ἐὰν ἦτον ὁ σοφώτερος ἄνθρωπος, καὶ νὰ ἦναι ὑστερημένος τῆς Θείας ἀγάπης, εἰς τὸ σκότος πάντα περιπατεῖ, ὅτι μόνον τοῦ Θεοῦ ἡ ἀγάπη φωτίζει τὸν νοῦν, χωρὶς τοῦ ὁποίου φωτὸς (ἐὰν εἶχες τὴν σοφίαν τοῦ Σολομῶντος), πάντα περιπατεῖς ὡς τοὺς Αἰγυπτίους μέσον τοῦ σκότους. Μὴ θαρρεύσῃς εἰς πλοῦτον, οὔτε εἰς ἄλλο τίποτας πρόσκαιρον, ὅτι ὅλα ταῦτα εἶναι ῥευστὰ καὶ ἀνάξια. Δὲν ἔχει γνῶσιν οὐδεποσῶς ὅποιος Κριτὴς κάμῃ ἀπόφασιν, χωρὶς νὰ ἀκούσῃ πρῶτον τὰ δύω μέρη. Ἐὰν προτιμᾷς τούτου τοῦ Κόσμου τὰ πράγματα, ἡ αἰτία εἶναι, ὅτι δὲν εἶδες τὰ Θεῖα μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ἀκριβοῦς ἡμῶν Πίστεως. Οἱ φιλόκοσμοι δίδουσι τὴν ἀπόφασιν εἰς ἔπαινον Κόσμου, προτιμῶντες τὸν πηλὸν τῆς γῆς, καὶ τὸν βόρβορον, διατὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ἀκούσουν τὸ ἄλλο μέρος τοῦ πνεύματος· καὶ

δὶ αὐτὸ τιμῶσι τὸν Κόσμον, καὶ τὸν ὀρέγονται, διατὶ δὲν εἶδασιν, οὔτε ἐδοκίμασαν τὸν Θεόν. Ὅτι ὁπόταν τὶς δοκιμάσῃ τὸ πνεῦμα, τότε μισᾷ τὴν σάρκα, καὶ ὅτε γευθῇ καλὰ τὸν Θεὸν, τότε καταφρονᾷ τελείως τὰς ἡδονὰς ἀπάσας τοῦ σώματος. Μὴ νικηθῇς ἂν ἀπὸ σαρκικὴν ἡδυπάθειαν ἵνα μὴ γένῃς ὅμοιος τῶν κτηνῶν, κατὰ τὸν Δαυΐδ. Ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς. Ἦγεν εὑρισκόμενος ὁ ἄνθρωπος εἰς πολλὴν τιμὴν πεπλασμένος παρὰ Θεοῦ, δὲν ἐκατάλαβε διὰ ποῖον τέλος τὸν ἔπλασεν, ἀλλὰ ἔγεινεν ὥσπερ τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ δὲν ἐγνώρισε τὸ μέλλον, ἤγουν τὸ πικρὸν τέλος τῆς κοσμικῆς ματαιότητος, ἀλλὰ μόνον ἐπρόσεχε, καὶ ἐκύτταζε τὴν παροῦσαν τιμὴν καὶ ἀπόλαυσιν, ὁποῦ εἶχεν ἔμπροσθεν, χωρὶς νὰ στοχασθῇ τὴν μέλλουσαν παίδευσιν. Ἐκεῖνο ὁποῦ κάμνει ὁ φρόνιμος ἐξ ἀρχῆς, τὸ κάμνει ὁ ἄγνωστος εἰς τὸ τέλος. Γνωστικοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ προβλέπῃ πρὶν κάμῃ τὴν ἁμαρτίαν, τί μέλλει νὰ πάθῃ· καὶ τοῦ ἄφρονος εἶναι ἴδιον νὰ εἰπῇ δὲν ἐθάῤῥουν, νὰ πάθω τόσον κακόν· καθὼς εἶπεν ὁ ἄφρων ἐκεῖνος φιλάργυρος πλούσιος εἰς τὴν κόλασιν. Μὴ κυττάζῃς ἐκεῖνα, ὁποῦ σοῦ δείχνει ὁ Κόσμος, ὅτι πᾶσά του ἡ ἀπόλαυσις τρέχει δρομέως πρὸς Θάνατον. Μὴ βλέπῃς τὸ παρὸν, ἀλλὰ τὸ μέλλον στοχάζου. Μὴ κυττάζῃς τὸ σήμερον, ἀλλὰ μελέτα τὸ ἔσχατον, καὶ συλλογίζου τὴν αἰώνιον κόλασιν, καὶ τότε καταφρονᾷς μετὰ χαρᾶς πᾶσαν τοῦ Κόσμου τὴν ματαιότητα. Βραχέα καὶ πρόσκαιρος ἡ τῆς καρδίας ἀπόλαυσις· καὶ ἡ παίδευσις ἀτελεύτητος. Ὁ Κόσμος ἔχει συνήθειαν νὰ δίδῃ τοῖς φίλοις του γεῦμα καλὸν, καὶ δεῖπνον κακὸν καὶ πανόλεθρον· καθὼς καὶ οἱ ἄνθρωποι βάνουσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ συμποσίου τὸν καλὸν οἶνον, ὡς εἶπεν ὁ Ἀρχιτρίκλινος. Ἀρχίζει μὲ χαρὰν, καὶ τελειώνει μὲ θρῆνον. Ἀμὴ εἰς τὸ πλουσιώτατον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡδύτατον φίλευμα εἶναι ὅλον τὸ ἐναντίον, ἤγουν φυλάττει τὸν καλὸν οἶνον ὕστερα. Δίδει τὰς θλίψεις εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ εἰς τὸ τέλος παράκλησιν. Καθὼς ἔκαμε τῷ Ἰσραὴλ, τοῦ ὁποίου ἔδωκεν εἰς τὴν ἀρχὴν κόπους καὶ θλίψεις πολλὰ εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ὕστερον παραμυθίας καὶ κάρπιμον γῆν, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν. Τὸ αὐτὸ ἔκαμε μὲ τὸν Ἰακὼβ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Λάβαν, μὲ τὸν Ἰωσὴφ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἄλλους πολλούς. Ἀμὴ ὁ Κόσμος ὅλον τὸ ἐναντίον. Σκεπάζει εἰς τὴν ἀρχὴν τὸ λυπηρὸν, διὰ νὰ τὸ δώσῃ ὕστερα· καὶ ὅταν θαῤῥῇς πῶς εἶσαι ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τῆς τιμῆς καὶ δόξης ὑψούμενος, σὲ λακτίζει, καὶ πίπτεις κάτω. Καθὼς τὸ κάμνει ὁ δήμιος, ὁποῦ ἀνεβάζει τὸν κατάδικον εἰς τὴν σκάλαν τῆς φούρκας, καὶ ὅταν τὸν ὑπάγῃ εἰς τὸν ὑψηλότερον βαθμὸν, τὸν ἐγκρεμνίζει κάτω, καὶ πνίγει τον. Πρόβλεπε οὖν τῶν πραγμάτων τὴν ἔκβασιν, ὅτι ἀπὸ τοῦτο γνωρίζεις τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν. Τὸ τέλος τῆς ἡδονῆς εἶναι παίδευσις, τὸ τέλος τῆς κραιπάλης ἀσθένεια, τὸ τέλος τῆς ταλαιπώρου ταύτης ζωῆς σκοτεινὸς καὶ ἀραχνιασμένος τάφος, στάκτη, χῶμα, φθορά τε, καὶ σκώληκες, καὶ τὸ τέλος τῆς ἁμαρτίας πόνοι, θλίψεις, καὶ κόλασις ἀτελεύτητος. Εἰπέ μου, ἁμαρτωλὲ, ἐὰν ὑπήγαινες εἰς μίαν στράταν, καὶ νὰ σοῦ εἰπῇ τινὰς, πῶς εἶναι κλέπται καὶ λῃστάρχοι παρεμπρὸς, ὁποῦ φονεύουσι τοὺς ἀνθρώπους, δὲν ἔστρεφες ὀπίσω εὐθὺς, νὰ γυρεύσῃς ἄλλην ὁδὸν ἀκίνδυνον; Εἰς τὸν δρόμον, ὁποῦ περιπατεῖς, ἄνθρωπε, εἰσὶ ψυχοφθόροι λῃσταὶ, οἵτινες φονεύουσι τοὺς ὁδοιπόρους, καὶ τοὺς κλέπτουσι τὴν χάριν καὶ τοὺς μισθούς· λοιπὸν ἐπίστρεψον, ἵνα λυτρωθῇς ἀπὸ τὸν ψυχικὸν Θάνατον, ὅτι κατὰ τὸν Παῦλον ἡ πληρωμὴ τῆς ἁμαρτίας ἐστὶν ὁ Θάνατος. Μὴ κυττάξῃς τὸ εὔμορφον χρῶμα τοῦ οἴνου εἰς τὸ ποτήριον, ὅτι εἰς μὲν τὸν λάρυγγα, τὴν ὥραν ὁποῦ τὸ πίνεις εἶναι γλυκὺ καὶ νόστιμον, ἀμὴ ὕστερον, καθὼς λέγει ἡ Σοφία, δάκνει τὴν καρδίαν σου ὡσεὶ ὄφις, καὶ θανατώνει σε. Οὕτω καὶ ὁ Κόσμος εἰς τὴν ἀρχὴν εἶναι εὔμορφος καὶ πασίχαρος ἔπειτα δάκνει, καὶ τρώγει σου τὴν συνείδησιν. Ἡ εὐτυχία καὶ πᾶσά του ἀπόλαυσις, εἶναι ὥσπερ μία ἀναμμένη λαμπάδα, ὁποῦ ἅπτει ἕως νὰ ἐχῃ κηρὸν ἢ ἔλαιον, ἔπειτα σβύνει, καὶ μέ-

νει μόνον ὁ καπνὸς καὶ ὁ βρῶμός της εἰς τὴν ὄσφρησιν. Οὕτω καὶ τὰ πρόσκαιρα πράγματα σᾶς δείχνουσιν εὔμορφα καὶ λαμπρά, ἀλλὰ τὸ τέλος εἶναι θλίψεις καὶ βάσανα, καὶ οἱ τάλανες ἁμαρτωλοὶ νὰ διαλύσουν ὡσὰν τὸ κηρὶ καὶ καπνόν, κατὰ τὸν Προφήτην. Ὡς ἐκλείπει καπνός, ἐκλειπέτωσαν· ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτως ἀπολῶνται οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν. Ἐὰν ἔχῃς γνῶσιν, συλλογίσου τὸ μέλλον ἐπιμελῶς, καὶ διδάξου ἀπὸ τὸ ἀπερασμένον, νὰ γνωρίσῃς, πόσον καρπὸν εὔγαλες ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ὁπὸ τώρα, κὰν νὰ ἐνθυμηθῇς, αἰσχύνεσαι. Ἐὰν ἤσουν εἰς τὴν ὑψηλοτέραν δόξαν τοῦ Κόσμου, ἤξευρε, ὅτι ταχέως παρέρχεται. Ὁ Δαυὶδ λέγει, πῶς εἶχασιν οἱ Ἑβραῖοι ἀκόμη τὴν βρῶσιν εἰς τὸ στόμα τους, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἰς ἐκείνους. Ὡς ἀρχήσουν οἱ φιλόσαρκοι νὰ δικιμάζουν ταύτην τὴν ῥέουσαν ἡδονὴν τοῦ Κόσμου, φθάνει εὐθὺς ἡ θεία δίκη, καὶ τοὺς παιδεύει διὰ τὴν ἁμαρτίαν τους. Εἰπέ μοι, φιλήδονε, ἐὰν ἤσουν πολλὰ διψασμένος καὶ ἐπισκύπτων εἰς μίαν ὡραίαν βρύσιν, ἐκύτταζες ὀφίδια φαρμακερὰ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ὕδατος, ἑτοίμας ποσῶς νὰ τὸ δοκιμάσῃς μὲ ὅλην τὴν δίψαν σου; Ὅστις ἐπιμελῶς στοχασθῇ τὸν βυθὸν καὶ τὸ τέλος τῶν ἡδονῶν ἐτούτου τοῦ Κόσμου, καὶ προβλέψῃ τὸν βρῶμον, τὰν φθορὰν, καὶ τοὺς σκώληκας, ὁποῦ ἔχουν νὰ γενοῦσι τὰ σώματα πάντων ἡμῶν, ἔφευγε δρομέως, διὰ νὰ μὴ πίῃ ἀπὸ τὰ θολερὰ καὶ θανάσιμα ὕδατα τούτου τοῦ Κόσμου· ἀμὴ διατὶ εἴμεσθεν μεθυσμένοι ἀπὸ τῶν ἡδονῶν, καὶ δὲν βλέπομεν τὰς ὄφεις καὶ σκώληκας, τὰς θλίψεις τὰς πόνους, καὶ θάνατον, ὁποῦ ἔχει τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ μετὰ πόθου τὸ πίνομεν; Ὥσπερ ὁ ὀδοιπόρος, ὅταν ἦναι πολλὰ διψασμένος, πίνει ὅπου φθάσει, καὶ ἂν ἔχῃ σκώληκας τὸ νερὸν, κάμνει τοὺς ὀφθαλμούς του νὰ μὴ βλέπῃ, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἀδιαφόρως πίπτομεν εἰς τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς χωρὶς καμμίαν ἐγκράτειαν, ἀλλ' εὐθὺς, ὁποῦ τὰ γευθῇ ἡ καρδία μας, αἰσθάνεται τὸν πόνον αὐτῶν, καὶ τυράννησιν. Ἐπεὶ οὖν τὸ τέλος τοῦ Κόσμου εἶναι τοσοῦτον ψυχοβλαβές, μίσησέ τον ἐξ ὅλης σου τῆς καρδίας, καὶ στοχάσου τὸ ἀληθινὸν τέλος σου, διὰ τὸ ὁποῖον σὲ ἔπλασεν ὁ Θεός. Αὐτὸ πόθει, καὶ ὀρέγου διηνεκῶς, ὅλα τὰ πράγματα φυσικὰ ποθοῦσι τὸ τέλος τους, καὶ εἰς αὐτὸ κατὰ τὴν φύσιν τους σέρνονται. Ὅλοι οἱ ποταμοὶ εὐγαίνουν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ πάλιν εἰς αὐτὴν ἐπιστρέφουσιν. Ἡ θάλασσα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐγῆκεν ἡ ψυχή μας εἶναι ὁ ποιητὴς καὶ πλάστης μας, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπιθυμᾷ πάλιν νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ δὲν ἠμπορεῖ εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον νὰ εὕρῃ καμμίαν ἀνάπαυσιν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ὕστερον τέλος της, διὰ τὸν ὁποῖον μόνον ἐπλάσθη. Δι' αὐτὸ δὲν εὑρίσκει ἡ καρδία τινὰ ἀνάπαυσιν, ἕως νὰ φθάσωμεν εἰς αὐτὸν τὸν δημιουργὸν καὶ Σωτῆρά μας. Ὅλα τὰ κτίσματα ἔκαμε διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ἀνθρώπου, νὰ τὸν δουλεύουν, καὶ νὰ τὸν ὑπηρετοῦν πάντοτε, ἀμὴ τὸν ἄνθρωπον ἔκαμε δι' αὐτὸν, ἤγουν διὰ τὸν Θεὸν νὰ τὸν δοξάζῃ νὰ τὸν ὑμνολογᾷ, καὶ νὰ τὸν σέβεται· ἐξαίσιον πρᾶγμα καὶ παράδοξον, νὰ τὸ στοχασθῇ νὰ τὸ διηγᾶται τινὰς, ὅτι ὅλα τὰ κτίσματα δὲν εὐγῆκαν ποσῶς ἀπὸ τοῦ Δεσπότου τὸ πρόσταγμα, καὶ μόνον ὁ ἄνθρωπος, τὸ ἀξιώτερον ποίημα, τὸ λογικὸν δημιούργημα, ὁ κατ' εἰκόνα Θεοῦ τιμηθεὶς εὑρίσκεται παραβάτης, καὶ δὲν ξετρέχει τὸ τέλος του. Ὁ Οὐρανὸς δὲν ἐπαρασάλευσεν ἀπ' ἐκεῖ, ὁποῦ τὸν ἐστερέωσεν ὁ Δημιουργός· ὁ Ἥλιος, ἡ Σελήνη, καὶ οἱ ἄλλοι ἀστέρες, κάμνουσι καθ' ἑκάστην τὸν δρόμον τους. Ἡ γῆ ὁπὸ εἶναι θεμελειωμένη ἐπανω εἰς τὰ ὕδατα, δὲν ἐμετασάλευσεν, οὔτε ἀφῆκε τὴν ἐνέργειαν καὶ ὑπηρεσίαν της, ἀλλὰ δίδει μας τὰς καρπὰς καὶ γεννήματα, τὰ ζῶα καὶ λοιπὰ, καθὼς τὰ ἐπρόσταξεν. Ἡ θάλασσα δὲν εὐγαίνει ποτὲ ἀπὸ τὸν ὅρον, ὁποῦ τῆς ἔθωκεν, ἀλλὰ στέκει πάντοτε εἰς τὸν τόπον της, καὶ δεξιοῦται, καὶ τρέφει μας μὲ τοσαύτην ποικιλίαν βρωμάτων. Ὁ ἀὴρ, τὸ πῦρ, τὸ ὕδωρ, καὶ πάντα τὰ κτίσματα μᾶς ὑπηρετοῦσι, καὶ τελειοῦσι τὸ θεῖον πρόσταγμα, καὶ οὐ μόνον αὐτὰ τὰ ἄψυχα, ἀλλὰ καὶ τὰ ζῶα καὶ πετεινὰ ἀέρια, ἐπίγεια, καὶ θαλάσσια, ὅλα ποσῶς δὲν

ἐπαρέβησαν τοῦ Θείου προστάγματος, καὶ σὺ μόνον, ἀνόητε, καὶ τῶν κτηνῶν ἀναισθητότερε ἄνθρωπε, ἐγίνης παρήκοος καὶ παραβάτης τοῦ Κτίστου σου; Δὲν σὲ ἔπλασε διὰ τὴν γῆν, ἀλλὰ διὰ τὸν Οὐρανόν, οὔτε ἔκτισέ σε, διὰ νὰ ποθῇς φθαρτὰ καὶ μάταια πράγματα, ἀλλὰ μόνον αὐτὸν τὸν Θεόν. Τὰ κτήνη, ὁπὸ ἔκαμε διὰ τὴν γῆν, ἔχουσι τὴν κεφαλὴν πρὸς αὐτὴν στρεφομένην, καὶ ὅλον ἐκείνην κυττάζουσι, καὶ περιπατοῦσι μὲ ποδάρια τέσσαρα, διατὶ ὑπάγουν πάλιν, ὅταν ψοφήσουσιν εἰς αὐτὴν τὴν γῆν, ὅτι αὐτὴ εἶναι τὸ τέλος τους. Ἀμὴ ἐσὺ ἄνθρωπε, ἐπλάσθης διὰ τὸν Οὐρανόν, καὶ δι' αὐτὸ περιπατεῖς ὄρθιος διὰ νὰ κυττάζῃς τὸν δρόμον, ὁποῦ ἔχεις νὰ ὁδεύσῃς μεθαύριον. Δὲν σὲ ἔπλασεν ὁ Κύριος διὰ νὰ κυριεύσῃς φθαρτὰ καὶ ῥέοντα πράγματα, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ τὴν πατρίδα σου, ὅπου εἶναι τὸ μακαριώτατον τέλος σου, καὶ ἐκεῖ ἀπολαμβάνεις τὸν Θεὸν ἀτελεύτητα. Ἠρώτησεν ὁ Προφήτης, λέγων· Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου; ἢ τίς στήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ; Ἀθῷος χερσὶ, καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, ὃς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· ἤγουν· Τίς νὰ ἀνέβῃ εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου; ἢ τίς νὰ σταθῇ εἰς τόπον τὸν ἅγιον αὐτοῦ; Ἀποκρίνεται αὐτὸς λέγων· Ὅστις δὲν ἔλαβεν ἄκαιρα τὴν ψυχήν του. Εἰς μάτην πέρνεις ἕνα πρᾶγμα, ὅταν δὲν κάμῃς μετ' αὐτὸ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ χρείαν σου, διὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἔλαβες. Ἄκαιρα καὶ εἰς μάτην ἐπῆρες ἕνα ἱμάτιον, ἢ σκιάδι, ἢ ὑποδήματα, ἢ ἄλλο τίποτες ὅμοιον, ἐὰν δὲν τὰ βάνῃς ἐπάνω σου. Λοιπὸν εἰς μάτην ἔλαβες τὴν ψυχήν, ἐὰν μετ' αὐτὴν δὲν δουλεύσαι, νὰ κάμῃς τὰς ὑπηρεσίας, διὰ τὰς ὁποίας σὲ ἔπλασεν ὁ Θεός. Ἔδωκέ σου τὴν μνήμην, νὰ τοῦ ἀνθυμᾶσαι, τὸν νοῦν νὰ τὸν γνωρίζῃς, καὶ τὴν θέλησιν νὰ τὸν ἀγαπᾷς, διὰ τοῦτο εἶσαι χρεώστης νὰ τὸν ποθῇς ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ καρδίας σου, νὰ τοῦ δουλεύῃς πᾶσαν τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, διὰ ν' ἀπολαύσῃς ἐκεῖνο τὸ δεδοξασμένον τέλος σου. Εἴτις οὖν ἔχει ψυχήν, καὶ δὲν πολιτεύεται ἐνάρετα, εἶναι παρόμοιος τῶν κτηνῶν. Ὅς τις ἔχει τὸ νοῦν ἀσχολούμενον, καὶ δοσμένον εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσῃ τιμὰς καὶ πλοῦτον καὶ ἐπιποθεῖ προσωρινὰ ἀγαθὰ, εἰς μάτην λογίζεται πῶς ἔλαβε τὴν ψυχήν, ὅτι δὲν τὴν ἐποίησεν ὁ Κύριος διὰ ταύτας τὰς ἐργασίας. Ἡ μακαριότης εἶναι τὸ ὕστερον τέλος σου, ἄνθρωπε, διὰ τὴν ὁποίαν ὑπηρετοῦσιν ὅλα τὰ κτίσματα, ὅτι μήτε πλοῦτος, οὔτε σοφία, ἢ ἄλλο ὅμοιον ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ σὲ ἀναπαύσῃ, ἢ νὰ σοῦ δώσῃ τινὰ θεράπευσιν. Ἆρον, ἄφρων, τοὺς ὀφθαλμούς σου. Σήκωσε τὴν καρδίαν σου ἀπὸ τὴν ψυχοβλαβῆ προσπάθειαν τῶν προσκαίρων κτισμάτων, καὶ μόνον ἀγάπα τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ διὰ τοῦτο σὲ ἔπλασε. Καταφρόνησον πάσας τὰς Κόσμου τὰς ἡδονὰς, ἐὰν θέλῃς νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ ἐπιπόθητον τέλος σου, ἤγουν εἰς τὴν Οὐράνιον Βασιλείαν, νὰ ἀπολαύσῃς Θεὸν τὸν πανάγαθον, χωρὶς τοῦ ὁποίου ποτὲ δὲν ἀξιώνεσαι τελείαν χαρὰν, οὔτε καμμίαν ἀπόλαυσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

Περὶ ἀπάτης, ἀσχημίας, καὶ ψευδοῦς ὑποσχέσεως, καὶ πονηρᾶς τοῦ Κόσμου ἀνταποδόσεως.

Ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, λέγει ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης. Ἤγουν, ὅστις περιπατεῖ εἰς τὸ σκότος, δὲν ἠξεύρει ποῦ ὑπάγει. Ὅποιος ζῇ εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον τὸν ψεύτικον, πρέπει νὰ ἔχῃ πολλὴν ἐπιμέλειαν, καὶ νὰ εἶναι γνωστικὸς, καὶ περίβλεπτος, ἵνα μὴ κολασθῇ· ὅτι ὁ Κόσμος ἔχει συνήθειαν νὰ φέρνῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα, ἔπειτα νὰ τοὺς τυφλώνῃ, νὰ μὲν βλέπουσι

τὰ ἐσωτερικά. Δείχνει τῦ σαρκικοῦ τὰς ἡδονὰς, ἀμὴ δὲν τοῦ φανερώνει τὸν ῥύπον καὶ βόρβορον, ὁποῦ εἶναι κεκρυμμένος εἰς τὴν αὐτῶν ματαιότητα. Ἐμφαίνει τοῦ φιλαργύρου τὴν εὐγένειαν καὶ τιμὴν τῦ χρυσίου, ἀμὴ δὲν τοῦ δείχνει τὰς πολυταράχους φροντίδας, καὶ τοὺς ἀμέτρους κινδύνους, μὲ τὰς ὁποίους ἀποκτᾶται ὁ πλοῦτος. Παρακινᾷ τοὺς κενοδόξους εἰς τὰς τιμὰς τῶν ἀξιωμάτων, νὰ λαμβάνουσιν Ἡγουμενεῖα, καὶ ἄλλα πρωτεῖα, διὰ νὰ τοὺς σέβωνται καὶ τιμοῦν οἱ ὑπήκοοι, ἀμὴ δὲν τοὺς δείχνει τὸ χρέος, ὁποῦ τὰς ἀκολουθᾶ, ἤγουν πῶς κρέμονται εἰς τὴν ψυχήν τους ὅλοι τους οἱ ὑποτασσόμενοι, καὶ χρεωστοῦσι νὰ τοὺς νουθετῦσι, νὰ τὰς ὁδηγῦν, καὶ νὰ τοὺς ποιμαίνουσιν εἰς νομὴν σωτηρίας, ἵνα μὴ κολασθῶσι, καὶ αὐτοὶ δώσουν δίκην τῆς ἀμελείας. Δείχνει τῶν γαστριμάργων τὴν τῶν βρωμάτων ἡδονὴν καὶ γλυκύτητα, ἀμὴ τὰς ἀταξίας, ἀσθενείας, καὶ ἄλλας ζημίας ψυχῆς τε καὶ σώματος, ὁποῦ γεννοῦνται ἀπὸ τὴν κραιπάλην καὶ μέθην, δὲν τοὺς λέγει· καὶ ἁπλῶς σκεπάζει πᾶσαν ἁμαρτίαν μὲ ὀλίγον ἥδυσμα καὶ ἀπόλαυσιν, χωρὶς νὰ φανερώσῃ τινὸς τὴν λύπην τοῦ τέλους καὶ κακοπάθειαν. Ἐὰν οὖν θέλῃς, φιλόκοσμε, νὰ γνωρίσῃς τοῦ πράγματος τὴν ἀλήθειαν, μὴ κυτταξῃς τὸ ἔξωθεν, ὁποῦ σοῦ δείχνει ὁ πλάνος Κόσμος, ἀλλὰ εὔγαλε τὴν σκέπην, νὰ καταλάβῃς τὸ ἔσωθεν. Πίστευσόν μοι, ὅτι ὅλον σου τὸ κακὸν συμβαίνει, διὰ νὰ μὴ θέλῃς νὰ στοχασθῇς τὰ ἔσω τῆς ἁμαρτίας, ἤγουν τὴν πικρίαν, τὸν βόρβορον, καὶ τὴν πλάνην, ὁποῦ τοσοῦτον ὀρέγεσαι. Ἐμπαίζομεν, καὶ περιγελοῦμεν τοὺς Ἰσραηλίτας, διατὶ τοὺς ἔστελεν ὁ Θεὸς ἐξ Οὐρανοῦ τὸ ἡδύτατον Μάννα, καὶ αὐτοὶ ἐπιθυμοῦσαν τὰ πράσσα τῆς Αἰγύπτου καὶ τὰ κρόμμυα, καὶ δὲν ἐννοοῦμεν οἱ ἄφρονες, ὅτι περισσοτέρας κατακρίσεως καὶ κολάσεως ἄξιοι εἴμεσθεν ἡμεῖς, ὁπῦ μᾶς δίδει ὁ Πανάγαθος Κύριος τὸν Οὐράνιον Ἄρτον, τὴν γλυκυτάτην καὶ ζωηρὰν βρῶσιν τοῦ Παραδείσου, καὶ ἡμεῖς εἴμεσθεν τοσοῦτον τετυφλωμένοι καὶ ἄγνωστοι, ὁποῦ προτιμοῦμεν τὸ ἄνοστον φαγητὸν καὶ ἀνάξιον τῶν κρομμύων τῆς ἁμαρτίας δηλονότι τὴν βδελυρὰν καὶ οὐδαμινὴν ἀπόλαυσιν. Τοσαύτην γεῦσιν καὶ νοστιμάδα αἰσθάνονται τὰ βρέφη εἰς τὸ γάλα βυζάστρας, ὥς τε ἀστοχοῦσι τὴν μητέρα, ὁποῦ τὰ ἐγέννησε μὲ τόσον πόνον καὶ βάσανον· ὁμοίως καὶ τινὲς ἄνθρωποι γευόμενοι τὴν ὀλίγην τοῦ Κόσμου γλυκύτητα, ἀστοχοῦσι τοῦ Κτίστου, ὁπῦ τὰς ἔπλασε, καὶ μὲ τόσον πόνον τοὺς ἐξαγόρασεν. Ὁ χωρικὸς καὶ ἄγροικος θαῤῥεῖ, ὅτι δὲν εἶναι πρᾶγμα καλήτερον ἀπὸ τὸ χωρίον καὶ τὴν καλύβαν του, διατὶ δὲν εἶδε τὰ ὡραῖα παλάτια τῶν πολυτιμήτων Πόλεων. Τὸ βρέφος κλαίει, ὅταν εὔγῃ ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, διατὶ δὲν γνωρίζει πόσον εἶναι καλλίτερος ὁ Κόσμος οὗτος ὅπου γεννᾶται, ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου ἦτον προτήτερα. Ἐκεῖνοι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι τοῦ Κόσμου εἶχασιν εἰς πολλὴν τιμὴν τὰ κάστανα καὶ βαλάνια, ὁπῦ ἔτρωγαν, καὶ τὰ σπήλαια καὶ καλύβας, ὁποῦ οἰκοῦσαν, διατὶ δὲν ἦσαν φανερωμένα τὰ σιτάρια, τὰ κρασία, καὶ ἄλλα ὡραῖα βρώματα, οὔτε σπήτια ἀσβεστόκτιστα καὶ πολύτιμα παλάτια, νὰ γνωρίσουσι τὴν μεγάλην διαφορὰν ἀπ' ἐκεῖνα ἕως ἐτᾶτα. Οὕτω καὶ οἱ φιλόσαρκοι ἄνθρωποι, διατὶ δὲν εἴδασι τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ τὰ Οὐράνια, οὔτε ἐγεύθησαν τὴν ἀξίαν ἐκείνην καὶ τὴν γλυκύτητα, τὴν εὐγένειάν τες καὶ ὡραιότητα, τιμῶσι πολλὰ τὰ φθαρτὰ ταῦτα καὶ προσκαιρα, καὶ τὰ κρατοῦσι διὰ μεγάλα καὶ πολυτίμητα· ἀμὴ ἐὰν ἐκεῖνα ἐβλέπασιν, ἐκαταφρονοῦσαν ἀναμφιβόλως αὐτὰ τὰ ψεύτικα. Εἰπέ μου, φιλόσαρκε, τί πρᾶγμα εἶναι οὗτος ὁ Κόσμος μὲ ὅλα του τὰ καλὰ (ἐὰν αὐτὸν ἐπιμελῶς ἐρευνήσῃς νὰ γνωρίσῃς ταῖς ἀπάταις καὶ τοὺς δόλους του) πάρεξ ἕνας οἶκος γεμάτος σύγχυσιν, ἕνα σχολεῖον ματαιότητος, ἕνα δίκτυον πανουργίας μεστὸν, ἕνας λαβύρινθος ἐγκλημάτων, σκοτεινὴ φυλακὴ, λίμνη γεμάτη λάσπαις; μία κοιλὰς τοῦ κλαυθμῶνος, καὶ κλυδωνιζομένη θάλασσα, γῆ ἄκαρπος, δάσος ἀκανθῶν, λιβάδιον πράσινον καὶ γεμάτον ὄφεις, περιβόλαιον ἀνθισμένον χωρὶς καρποὺς, ποταμὸς δακρύων, πηγὴ διαλογισμῶν, γλυκὺ φαρμάκι, μῦθος σύνθετος, καὶ ἡδονικὴ φρε-

νοληψία; Πόσα καλὰ ἔχει, νὰ μὴν ἦναι ψευδῆ καὶ μάταια; Ἡ ἀνάπαυσίς του εἶναι παμμόχθηρος, ἡ στερρότης χωρὶς θεμέλιον, ὁ φόβος ἀναίτιος, οἱ κόποι καὶ πόνοι τε ἄκαρποι, τὰ δάκρυα ἀνωφέλευτα, ἡ ἐλπίδα τε ματαία καὶ ἄκαιρος, ἡ χαρά του ψεύτικη, ἡ θλίψις ἀληθινὴ, καὶ ἡ τάξις του γεμάτη ἀστασίαν καὶ σύγχυσιν. Γίνωσκε οὖν ἀψευδέστατα, ὅτι ἡ θεραπεία καὶ εἰρήνη, ὁποῦ ζητᾷς, δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸν Κόσμον, ἀλλὰ εἰς τὸν Κτίστην τούτου καὶ ποιητὴν, οὔτε εἰς τὴν τῶν πραγμάτων ἀπόκτησιν, ἀλλὰ εἰς τὴν αὐτῶν καταφρόνησιν. Γύρισε γοῦν ὁλην τὴν γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ περιπάτησε ὅπου θέλεις, παλαίπωρος ἐσὺ καὶ τρισάθλιος, ἐὰν δὲν ὑπάγῃς εἰς τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρά σου. Αὐτὸν οὖν πόθησον, ἄνθρωπε, καὶ ἀγάπησον ὅλῃ τῇ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ σε, καὶ μὴ πλανεθῇς εἰς τὴν σκιὰν τῶν φθειρομένων πραγμάτων, οὔτε νὰ τυφλώσουσι τὲς ὀφθαλμές σου ἡ ζωγραφίαις αὐτῶν, νὰ σὲ ὁδηγήσουν εἰς πικρὸν καὶ πανόλεθρον θάνατον. Μὴ πιστεύσῃς ποτὲ νὰ ἦναι τινὰς καρπὸς καὶ διάφορον εἰς ὅλον ἐκεῖνο, ὁποῦ θεωρεῖς εἰς τὸν Κόσμον, ὅτι ὅλος εἶναι γεμάτος φύλλα κενὰ ὥσπερ τὸ δένδρον τὸ ἄκαρπον. Τὰ μωρὰ καὶ ἄγνωστα βρέφη βλέπουσι τὴν ἀναμμένην λαμπάδα πῶς φέγγει, καὶ τρέχουσι μετὰ χαρᾶς νὰ τὴν πιάσουσι, θαρρῶντας νὰ ἦναι καλὸν καὶ εὔμορφον τίποτας, καὶ αὐτὰ καίονται, καὶ κλαίουσιν ὕστερα. Ὅμοιοι τούτων εἰσὶν οἱ φιλόκοσμοι, οἵτινες, ὡς ἄφρονες, χωρὶς τινὰ κρίσιν τοῦ λογικοῦ, πλανοῦνται ἀπὸ τὴν φαινομένην εὐμορφίαν τὲ Κόσμου, καὶ πίπτοντες εἰς τὴν λαύραν τῶν ἡδονῶν καὶ ἁμαρτημάτων, ἀπομένουσι μὲ κενὰ καὶ εὔκαιρα χέρια κατακαϋμένα ἀπὸ τὴν στίαν τῆς συνειδήσεως. Μὴ δώσῃς οὖν ὦτα εἰς τὰ ψευδῆ τὲ Κόσμου ταξίματα, ἐὰν θέλῃς νὰ μὴ πέσῃς εἰς τὴν παγίδα τε, ὅτι ὅλαις ἡ κολακείαις τε εἰσὶ μάταιαις, μὲ ταῖς ὁποίαις ἀπατᾷ τὲς ἁπλουστέρους, καὶ θανατώνει τους. Ἡ φιλία, ὁποῦ σοῦ δείχνει, εἶναι μόνον διὰ νὰ σὲ πλανέσῃ· ὅτι ἐὰν καὶ σοῦ φαίνεται χαροποιὰς εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ εἶσαι σήμερον εὐτυχὴς καὶ πλούσιος, αὔριον ὑστερεῖσαι ἀπὸ ὅλα ταῦτα, καὶ μένεις πτωχὸς καὶ πένης ταλαίπωρος. Ἐάν σε προσκαλῇ, καὶ λέγῃ σε, ὅτι εἰς τὰς ἡδονὰς εἶναι γεῦσις καὶ νοστιμάδα, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἁμάρτημα νὰ κάμῃς ἐτοῦτο, ἢ ἐκεῖνο, μὴ τοῦ πιστεύσῃς· διατὶ ὅσοι ἔχουσιν εὐτυχίαν, καὶ στέκουσιν εἰς βαθμὸν ὑψηλὸν, κινδυνεύουσι νὰ πέσουν εἰς τὴν ὑπερηφανίαν τοῦ λέοντος. Ὁ Κόσμος δείχνει ὡραῖος καὶ εὔμορφος, ἀμὴ ἔσωθεν εἶναι περίσσα ἄσχημος, ὡς τὸ εἴδωλον, ὁποῦ εἰς τὸ πρόσωπον δείχνει εὔμορφον, καὶ μέσα εἶναι κομμάτι ξύλον σαπημένον καὶ ἄχρηστον. Οἱ ψαράδες κρύπτουσι μὲ δόλον τὸ ἄγκιστρον, διὰ νὰ πλανοῦσι τὰ ὀψάρια, νὰ τὰ θανατώνουν, οὕτω καὶ ὁ Κόσμος σκεπάζει μὲ ὀλίγην ἡδονὴν τὸ ἰοβόλον φαρμάκι, καὶ θανατώνει σε. Ὦ πόσοι ταλαίπωροι ἀποθνήσκουσι, γευόμενοι τὸν ἰὸν καὶ φαρμάκι εἰς τὴν ὀλίγην ἡδονὴν τοῦ Κόσμε τέτου, τὴν πρόσκαιρον. Ἂς συναχθοῦσιν ὅλοι οἱ ζῶντες, ἂς σηκωθοῦν οἱ ἀπεθαμμένοι, νὰ εἰποῦσιν, ἐὰν εἶχασι ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, χαρὰν τινὰ χωρὶς θλίψεως, ἀγάπην δίχως ἔχθραν, εἰρήνην ἄμαχον, ἀνάπαυσιν ἄφοβον, ὑγείαν ἄνοσον, καὶ τροφὴν καὶ ἐνδύματα ἄνευ κόπου καὶ δίχως βάσανον. Ὁ Κόσμος, τάσσει ἡδονὰς καὶ δίδει πικρίας· τάσσει ἀνάπαυσιν, χαραῖς, τιμαῖς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ δίδει ἀτιμίας, θλίψεις, καὶ δάκρυα· τάσσει σου μακρὰν καὶ εὐτυχεστάτην ζωὴν, καὶ σὲ δίδει ὅλον τὸ ἐναντίον· τάσσει νὰ ἦναι στερρὸς καὶ ἄτρεπτος, καὶ αὐτὸς ἀλλάσσει, καὶ τρέπεται εἰς ὀλίγον, καὶ σὲ κάμνει αἰχμάλωτον, καὶ εἰς θλίψεις καὶ συμφορὰς ὑποκείμενον. Δὲν γνωρίζουν οἱ σαρκικοὶ τὴν ἀπάτην ταύτην τοῦ πλάνου Κόσμου, ἕως νὰ ξημερώσῃ, νὰ φανῇ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἤγουν, ὅταν περάσῃ ἡ νὺξ καὶ τὸ σκότος τῆς παρούσης ζωῆς· καὶ ἀπελθὼν ὁ θάνατος σφαλίξῃ, ἢ νὰ εἰπῶ καλλιώτερα ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς τους, τότε λέγω γνωρίζουσι τὸ πικρὸν τέλος, εἰς τὸ ὁποῖον τοὺς ἤφεραν αἱ τιμαὶ καὶ ὁ πλοῦτός τους, καὶ καταλαμβάνουσι πόσον εἶναι μάταιοι οἱ κόποι καὶ ἡ φροντίδες, ὁποῦ εἶχαν διὰ τὸν Κόσμον. Δὲν συνάγουσιν ἀπὸ τὰς ἀκάνθας σταφύ-

λια, οὔτε ἀπὸ τοὺς τριβόλους σῦκα, εἶπεν ὁ Κύριος. Οὕτω καὶ μὴν ἐλπίζῃς νὰ εὐγαλῃς ἀπὸ τὸν Κόσμον ἄλλο, εἰμὴ ψεύματα, ὅτι ὅλος εἶναι πλάνος καὶ ψεύστης. Ὅταν ὁ δαίμων ἀνέβασεν εἰς τὸ πτερύγιον τοῦ Ναοῦ, καὶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τὸν Κύριον, τοῦ ἔδειξε τὰς Βασιλείας τοῦ Κόσμου, καὶ λέγει του· ὅλα ταῦτα σὲ δίδω, ἐὰν με προσκυνήσῃς. Ἐψεύσθη ὁ δόλιος, τάσσωντας ὅσον δὲν ἠμπόρει νὰ δώσῃ, καὶ δὲν ἦτον παράξενον νὰ ψευματίσῃ ὁ δαίμων, ὅτι αὐτὸ ἔπραξε καὶ εἰς τὸν Παράδεισον, ὅταν ἔταξε εἰς τὲς προπάτορας, νὰ γένουν Θεοί, αἰμὴ ἠπατήθησαν, καὶ ἔπεσαν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Τὸ ὅμοιον κάμνει καὶ μὲ ἡμᾶς καθ' ἑκάστην, ὅτι ὡς τῆς Εὔας ἀπόγονοι καὶ κληρονόμοι τῆς Ἀδαμιαίας ἀπάτης, πιστεύοντες τὰς ψευδεῖς ὑποσχέσεις τοῦ δαίμονος καὶ τοῦ Κόσμου, πίπτομεν εἰς διάφορα ἁμαρτήματα, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν εὑρίσκεται ἡδονή, ἢ ἀνάπαυσις, καθὼς αὐτοὶ μᾶς ἔταξαν, ἀλλὰ πικρίαι, θλίψεις, καὶ ἄλλα ὅμοια, ὁποῦ τυραννοῦσι, καὶ βασανίζουσι, τὴν καρδίαν τοῦ πλανεμένου ἁμαρτωλοῦ, χωρὶς καμμίαν συμπάθειαν. Μὴ πιστεύσῃς γοῦν τοῦ Κόσμου, ταλαίπωρε, εἰς ὅσα σοῦ τάσσει, διατὶ σοῦ δίδει ὅλον τὸ ἐναντίον, καὶ ἂν σοῦ δώσῃ καὶ καλόν τίποτας εἶναι πρὸς ὥραν ὀλίγην, καὶ ὕστερα σοῦ τὸ πέρνει, καὶ μένεις εἰς περισσοτέραν θλίψιν, παρὰ νὰ μὴ τὸ ἤθελες δοκιμάσει ὁλότελα. Μίσησον οὖν τὸν Κόσμον, καὶ δούλευσον τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὅστις εἶναι ἀληθέστατος, καὶ δίδει σε ἑκατονταπλασίως τὴν πληρωμήν, καθὼς ἔταξε, καὶ ὁ λόγος του εἶναι ἀμετακίνητος, αἰμὴ ὁ Κόσμος εἶναι τρεπτὸς καὶ ἄστατος, καὶ ἀλλάσσει καθ' ὥραν, καὶ ὅσους τιμᾷ καὶ δοξάζει σήμερον, ἐξουθενεῖ καὶ καταισχύνει τους αὔριον, καὶ πίπτουσιν εἰς πενίαν ἐσχάτην ὅσοι εὑρίσκονται εἰς πλοῦτον καὶ δόξαις ὑψούμενοι, καὶ ἄλλοι πολλοί, ὁποῦ δὲν ἐξουσίαζαν τίποτες, γίνονται μεγάλοι καὶ ἔνδοξοι· καὶ τοῦτο συμβαίνει διὰ τὴν ἀναξίαν τοῦ Κόσμου, ὅστις δὲν ἔχει κανένα πρᾶγμα στερρὸν καὶ ἄτρεπτον, ἀλλὰ πάντα ῥευστὰ καὶ εὐόλισθα. Βλέπομεν πολλάκις τὸν Ἥλιον, καὶ εὐγένει φωτεινὸς καὶ ἔκλαμπρος τὸ πρωΐ, καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν ἐγείρονται σύννεφα, καὶ ἀστράπτει, βροντᾷ, ῥίπτει χαλάζι, καὶ κάμνει πολλὴν καταιγίδα καὶ σύγχυσιν. Τί ἄλλο μᾶς σημειώνει τοῦτο, πάρεξ τὴν ἐναλλαγὴν τοῦ Κόσμου καὶ τροπὴν ἀπροσδόκητον; Ἀκόμη δὲν εἶναι τελειωμένη μία χαρά, καὶ ἔρχεται συμφορὰ καὶ μεγάλη πίκρα καὶ ἄμετρος. Ἀκόμη δὲν ἔχουσι τινες τελειωμένους τοὺς γάμους τους, καὶ στρέφουσιν ἡ χαραῖς εἰς δάκρυα. Σήμερον σὲ ἀγαπᾷ εἰς Ἄρχωντας, καὶ τάσσει νὰ σοῦ κάμῃ πολὺ καλόν, καὶ αὔριον τρέπει τὴν ἀγάπην εἰς μῖσος, καὶ σοῦ ξετρέχει τὸν θάνατον. Καὶ τοῦτο ὅλον γίνεται, διατὶ δὲν ἔχει ποσῶς ὁ Κόσμος τινὰ στερρότητα, ἢ ἀλήθειαν· τὸ ὁποῖον ἐγνώσθη σαφέστατα, οὐ μόνον εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Δεσπότην μας, ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸν ἐδέχθη πᾶσα ἡ Πόλις μὲ πολλὴν τιμὴν καὶ δόξαν ἀμέτρητον, καὶ εἰς ὀλίγον διάστημα τὸν ἐξύβρισαν μὲ ἀτιμίαν καὶ καταφρόνησιν. Τὴν Κυριακὴν ἐξῆλθον εἰς προϋπάντησιν μὲ βαΐα καὶ κλάδους δένδρων, καὶ τὴν Παρασκευὴν τὸν ἔδειραν ἀπανθρώπως, καὶ ἐμαστίγωσαν. Τὴν Κυριακὴν εὔγαζαν τὰ φορέματά των, καὶ τὰ ἄπλωναν εἰς τὴν γῆν, ὅπου ὁ Δεσπότης διέβαινε, καὶ τὴν ϛ΄. εὐγάλασι τὰ ἐδικά του, καὶ ἐφραγγέλωσάν τον ὁλόγυμνον. Πρῶτον ἔλεγον, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, καὶ ὕστερον τῷ Πιλάτῳ, Ἆρον, Ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. Εἰσῆλθε τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν Πόλιν μὲ τιμὴν καὶ δόξαν, ὡσπερ Θεὸς, καὶ τὴν Παρασκευὴν ἐξῆλθε μὲ ἀτιμίαν καὶ αἰσχύνην ἀμέτρητον, καὶ ἐσταύρωσάν τον ὁλόγυμνον, ὡσπερ νὰ ἦτον λῃστὴς καὶ κακοποιὸς ἄνθρωπος. Δὲν σοῦ φαίνεται αὐτὴ μεταβολὴ καὶ τροπὴ τοῦ κόσμου τοσοῦτον ταχέα καὶ ἀκατάστατος. Μὴν ἔχῃς γοῦν εἰς τὸν κόσμον τὸ θάρρος σου, διατὶ εἶναι εὐμετάτρεπτος, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν Δεσπότην ἔχε τὴν ἐλπίδα σου, καὶ δούλευέ του μὲ ὅλην σου τὴν ψυχήν, ὅτι αὐτὸς ἐστιν ἀνταποδότης πλουσιώτατος, αἰμὴ ὁ κόσμος εἶναι ἀχάριστος,

καὶ σοῦ δίδει κακὸν ἀντὶ καλοῦ, κατὰ τὸν Προφήτην « Ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν ». Διὰ καλὰ πρόσκαιρα δίδει ὁ κόσμος αἰώνιον κόλασιν, καὶ ὁ Κύριος δι' ὀλίγον κόπον χαρίζει δόξαν, τιμὴν, καὶ ἀγαλλίασιν ἀτελεύτητον. Διὰ μίαν βραχυτάτην ἡδονὴν, ὁποῦ δίδει ὁ κόσμος τοῖς δούλοις του, τοὺς ἀγγαρεύει μὲ φορτία δυσβάστακτα· καὶ ὁ Θεὸς μὲ ὀλίγην παίδευσιν, ὁποῦ στέλλει εἰς τὴν ζωὴν ἐτούτην τοῖς φίλοις του, τοὺς κάμνει μετόχους τῆς αἰωνίου ἀγαλλιάσεως. Διὰ πρᾶγμα μικρὸν καὶ τιμὴν ὀλίγην, ὁποῦ δανείζει ὁ κόσμος τοῖς φίλοις του, πληρώνεται πολλὰ ἀκριβὰ, καὶ βάνει τους εἰς πτωχείαν καὶ ἀπορίαν αἰώνιον· καὶ ὁ Κύριος διὰ ὀλίγαις ἡμέραις, ὁποῦ δλίβει τοὺς δούλους του, τοὺς χαρίζει μεγάλους θησαυροὺς καὶ ἄπειρον ἀγαλλίασιν. Μίσησον οὖν τὴν βραχέαν ἡδονὴν ταύτην τοῦ κόσμου, διὰ ν' ἀπολαύσῃς τὴν αἰώνιον ἀγαλλίασιν. Ὁ Κύριος μᾶς προστάσσει νὰ κάμνωμεν ἐλαφρὰ καὶ εὔκολα πράγματα, ὁ δὲ κόσμος βαρέα καὶ δύσκολα. Ὁ Θεὸς κελεύει νὰ συγχωροῦμεν τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ὁ κόσμος μᾶς λέγει νὰ κάμωμεν τὴν ἐκδίκησιν, διὰ τὴν ὁποίαν πίπτομεν εἰς πολλοὺς κινδύνους καὶ βάσανα. Ἠμπορεῖς νὰ εὐφραίνεσαι μὲ τὸν Δεσπότην ἀναπαυόμενος, καὶ σὺ προτιμᾷς νὰ ἦσαι μὲ τὸν κόσμον βασανιζόμενος; Δουλεύων τῷ Θεῷ, ἀποκτᾷς δύω ἀπόλαυσες, καὶ δουλεύωντας τοῦ κόσμου, ἔχεις διπλῆν τὴν κόλασιν. Τάχα δὲν τὸ στοχάζεσαι, ὅτι ὁρίζωντάς σε ὁ κόσμος νὰ ζητᾷς τιμὴν καὶ πλοῦτον, καὶ ἄλλα ὅμοια, σοῦ δίδει κόπους καὶ πολλὴν βάσανον, καὶ παραγγέλωντάς σου ὁ Κύριος νὰ ἦσαι πτωχὸς καὶ πένης, σὲ λυτρώνει φροντίδων πολλῶν καὶ συγχύσεων, καὶ διάγεις ζωὴν καὶ βίον ἀτάραχον. Ἐὰν ἔπασχες διὰ τὸν Χριστὸν ἑκουσίως τὸν κόπον, ὁποῦ ὑπομένεις διὰ τὸν κόσμον, ἤθελες ζήσει χαρούμενος εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, εἰς δὲ τὴν μέλλουσαν νὰ λάβῃς τὴν ὄντως Μακαριότητα. Καὶ σὺ βασανίζεσαι ἄκαιρα διὰ τὸν ἀγνώμονα κόσμον, καὶ χάριν καμμίαν δὲν σοῦ ἔχει, οὔτε κανένα μισθὸν λαμβάνεις ἀπὸ τὴν σάρκα καὶ τὸν Διάβολον, ὁποῦ πληροῖς τὰ θελήματά του. Εἰς τὸ ὕστερον, ὅταν σὲ διώξῃ ὁ κόσμος, θέλεις γνωρίσει τὸ μέγα φορτίον καὶ βάρος, ὁποῦ ἐβάστας ἀπάνω σου, δουλεύων αὐτῶν τῶν τριῶν ἐχθρῶν σου, ὁπόταν ἀντὶ νὰ σὲ πληρώσουν διὰ τὸν κόπον σου, σὲ ἀπαρνηθοῦσι, καὶ εὑρεθῇς ὁλομόναχος. Ὅταν δύω ἢ τρεῖς βοηθοῦσι τινὸς ἀνθρώπου, καὶ σηκώνει κανένα βαρὺ φορτίον, δὲν αἰσθάνεται τόσον τὸ βάρος ἐκεῖνος ὁ ἕνας· ἀμὴ ὅταν τὸν ἀφήσουσι μοναχὸν, τότε γροικᾷ τὴν βαρύτητα. Τώρα σοῦ βοηθοῦσιν, ὁ κόσμος, ἡ σάρκα, καὶ ὁ Διάβολος, νὰ σηκώνῃς τὸ βαρὺ φορτίον τῆς κακῆς συνειδήσεως, ἀμὴ ὅταν ἔλθῃ ὁ θάνατος, σὲ ἀφίνουν αὐτοὶ οἱ τρεῖς φίλοι σου μοναχὸν εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως. Ὁ κόσμος, ὁποῦ δουλεύεις τώρα τοσοῦτον ἐπιμελέστατα, σὲ ἀπαρνᾶται εἰς τὴν μεγάλην ἀνάγκην, καὶ ἀφίνει σε εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἰσχυροῦ Κριτοῦ, νὰ δώσῃς αὐστηροτάτην ἀπολογίαν διὰ ὅλην τὴν πολιτείαν σου, καὶ τότε θέλεις τρομάζει, νὰ φοβηθῇς. Φοβερὸν γὰρ τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Μὴ δουλεύῃς οὖν ἑνὸς ἀχαρίστου, ὁποῦ ἠξεύρεις, πῶς σὲ ἀπαρνᾶται εἰς τὴν μεγαλήτερην χρείαν σου. Ὀλίγον καιρὸν χαίρεσαι τὰ ὑπάρχοντά σου, καὶ ἔρχεταί σου ὁ θάνατος, καὶ τότε ἀφίνεις τὸν πλοῦτον, τὰς ἡδονὰς, καὶ τίποτες ἐξ αὐτοῦ δὲν λαμβάνεις, εἰμὴ μόνον τιμωρίαν αἰώνιον. Μὴ φοβοῦ τοὺς κόπους καὶ θλίψεις, ὁποῦ τελειώνουσι μὲ τὸν θάνατον, ἀλλὰ φοβοῦ ἐκεῖνα τὰ κολαστήρια, ὁποῦ ἀρχίζουσι μετὰ θάνατον. Πάντες οἱ ἀγαπημένοι καὶ φίλοι σου, αἱ τιμαὶ, ὁ πλοῦτος, καὶ ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη δύναμις, δὲν σὲ εὐγάζουσιν ἀπὸ τὰς φρικτὰς τιμωρίας ἐκείνας, οὔτε σοῦ δίδουν τινὰ ὠφέλειαν. Φύγε λοιπὸν ἀπὸ τὸν κόσμον, ὅτι καμμίαν τάξιν δὲν ἔχει, ἀλλὰ εἶναι γεμάτος ἀνομίας καὶ σφάλματα. Πλέον φιλοῦσι τὸν χρυσὸν παρὰ τὸν Χριστόν· πλέον τιμοῦσι τὰ ψευδῆ καὶ πρόσκαιρα ἀγαθὰ, παρὰ τὰ ἀληθινὰ καὶ αἰώνια· κάλλιον ἔχουσι τὴν κα-

κίαν ὑπὲρ τὴν ἀρετήν, καὶ ὑψώνουν τοὺς κακοὺς καὶ δοξάζουσι, καὶ τοὺς καλοὺς καταφρονοῦν καὶ ὑβρίζουσι. Διὰ τοῦτο γοῦν δὲν εὑρίσκεις σωτηρίαν, ἐὰν δὲν ἀπαρνηθῇς τελείως τὸν κόσμον, καὶ ἐκ καρδίας νὰ τὸν μισήσῃς, καταφρονῶν πᾶσαν τῆς σαρκὸς ἡδυπάθειαν· καὶ οὕτω δὲ αὐτὰ τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὰ ὀνείρατα, ὁποῦ μισήσεις ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον, ἀξιώνεσαι τῆς οὐρανίου μακαριότητος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, Ὧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΣ'.

Περὶ ματαιότητος, κινδύνου τε, καὶ βραχύτητος τῆς τιμῆς τοῦ κόσμου.

Ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου ὁ Θεός, λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν, ἤγουν, πολλὰ τιμημένοι εἶναι οἱ φίλοι σου, καὶ δυνατοὶ εἰς τὰς ἐξουσίας τους. Ἐὰν ποθῇς τὴν τιμὴν, ὦ ἄνθρωπε, ἂς εἶσαι φίλος τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὅστις ἔχει φίλον τὸν Κύριον, ἀξιώνεται πολλὴν τιμὴν καὶ ἄφθαρτον στέφανον. Μεγάλη σου ἀγνωσία εἶναι, νὰ βάνῃς τόσον κόπον καὶ ἔξοδον, νὰ ἀποκτήσῃς τιμὴν πρόσκαιρον, ὁποῦ ταχέως παρέρχεται. Ὅσοι ἦτον φίλοι Θεοῦ, ἐκεῖνοι μόνον τὴν σήμερον τιμῶνται χαρμονικῶς καὶ δοξάζονται· καὶ πάλιν αὐτὴν τὴν τιμὴν, ὁποῦ ἔχουν οἱ Ἅγιοι, δὲν τὴν ἀπόκτησαν ξετρέχοντες αὐτὴν, ἀλλὰ μισοῦντες καὶ φεύγοντες ἀπὸ ταύτην ὅσον ἐδύνοντο. Ἐὰν οὖν ποθῇς νὰ τιμηθῇς, ταπεινώσου καὶ καταφρόνα τοῦ λόγου σου· καὶ ἐὰν ὀρέγεσαι νὰ σὲ γνωρίσῃ ὅλος ὁ κόσμος, πάσχησε νὰ γένῃς εἰς ὅλης ἀγνώριστος, ὅτι ὅσον ποθεῖς τὴν τιμὴν καὶ γυρεύεις την, τοσοῦτον ἀναχωρεῖ καὶ φεύγει σε, ὡς ἡ σκιά σου, ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖς ποτὲ νὰ τὴν φθάσῃς. Στοχαζόμενος ὅτι εἶσαι χῶμα καὶ στάκτη, δὲν θέλεις ποθήσει ματαίαν τιμὴν, τὴν ὁποίαν οἱ ἄγνωστοι καὶ τυφλοὶ τοσοῦτον ξετρέχουσι. Μὴ θέλων τιμὴν, ἀξιώνεσαι ταύτης διὰ τῆς ἑκουσίου καταφρονήσεως. Ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης τὴν ἡμέραν τῆς μεγαλητέρης τιμῆς αὐτῆ, ἦτον καβαλάρης εἰς ἕνα ταπεινὸν ὀνάριον, καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνδόξου νίκης του, ἔλαβεν εἰς τὸν Σταυρὸν καταφρονεμένον καὶ ἐπονειδιστον θάνατον. Ἡ τιμὴ τοῦ κόσμου εἶναι μία ψευδομένη εὐτυχία καὶ πολυτάραχος, καὶ ἄφρων ὅστις ταύτην ὀρέγεται, ὅτι δὲ αὐτῆς πάσχει αἰχμαλωσίαν καὶ βάσανον, ὁ δὲ ταύτην καταφρονήσας, διάγει ζωὴν καὶ πολιτείαν ἀκύμαντον. Ἐὰν ὀρέγεσαι, ἄνθρωπε, νὰ ἀποκτήσῃς κανένα πρᾶγμα ἄξιον καὶ πολύτιμον, κάμε τρόπον νὰ ἀποκτήσῃς τὸν Κύριον, ὁποῦ ἐξουσιάζει τὰ πάντα, καὶ ἐὰν αὐτὸν ἔχῃς εἰς τὴν καρδίαν σου, ἐκυρίευσες περισσότερον ἀπ' ὅσον ἠμπορεῖς νὰ ἐπιθυμήσῃς. Ἐδόθη σου ἐπιθυμητικὸν, ἵνα ποθῇς οὐράνια, καὶ ὄχι ἐπίγεια πράγματα· ἤγουν νὰ εἶσαι φίλος Θεοῦ, κληρονόμος τῆς δόξης, καὶ μιμητὴς τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος· καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἁγία ἐκείνη παραγγελία ὁποῦ διδάσκει, νὰ καταφρονοῦμεν ὅλα τὰ φθαρτὰ καὶ ἐπίγεια, καὶ μόνον νὰ ποθῶμεν τὰ Ἐπουράνια. Δυσκολώτερον καὶ ἐναρετώτερον εἶναι, νὰ δαμάζωμεν τὴν σάρκα, καὶ νὰ νικῶμεν τὰ πάθη της, πάρεξ νὰ διώκωμεν Δαίμονας. Ἐὰν ἐσοχάζοντο οἱ κενόδοξοι, ὁποῦ καυχῶνται εἰς τὸν ἄχρηστον πλοῦτον, καὶ εἰς τὴν ἀξίαν καὶ εὐγένειαν τῆς βρωμισμένης σαρκός τους, καταφρονοῦντες καὶ καταπατοῦντες τοὺς ταπεινούς, πῶς ἔχουσι νὰ σαπηθοῦν καὶ αὐτοὶ, καὶ νὰ ἀφανισθοῦσι, θαρρῶ ἐκαταφρονοῦσαν ταύτην τὴν φθειρομένην δόξαν, καὶ πρόσκαιρον ἀγαλλίασιν, ἠξεύροντες, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ δοξασθῇ εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν τινὰς ἄνθρωπος. Ὦ φιλόκοσμοι ἄφρονες, ὅσοι θαρρεῖτε νὰ ὑπάγετε εἰς τὴν οὐρά-

νιον βασιλείαν μὲ τὰς ἡδονὰς καὶ τὸν πλοῦτόν σας, δὲν ἀκούετε τί λέγει ὁ Κύριος διὰ λόγου σας; ὅτι εὐκολώτερον εἶναι νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ ὀμμάτι τῆς βελώνας μία κάμηλος, πάρεξ ἐσεῖς νὰ ὑπάγετε οὕτως εἰς τὸν Παράδεισον, σπαταλῶντες, καὶ ἔχοντες ὅλα σας τὰ θελήματα. Κλαύσατε οὖν, ἄθλιοι, καὶ πενθήσατε, ὁποῦ στενοχωρᾶτε τοὺς ἀχαμνὰς, καὶ καταφρονᾶτε τὰς πένητας, διατί εἶστε περιπλεγμένοι εἰς τὸν μάταιον πλοῦτον τοῦ κόσμου, καὶ δὲν βλέπετε τοῦ καιροῦ τὴν βραχύτητα, ὁποῦ δὲν ἠξεύρετε, ἐὰν ἦναι ἡ ὑστερινή σας ἡμέρα σήμερον, νὰ σᾶς βάλουν εἰς τὸν ἄχαρον ᾅδην, ὁποῦ θέλετε ἔχει ὁριμυτέραν τὴν κόλασιν, ὅσον ἦτον μεγαλήτερη ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον ἡ δόξα σας καὶ ἀπόλαυσις. Ποῦ εἶναι τόσαις Χώραις καὶ Κάστρη περίφημα, ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸν κόσμον, τὸν καιρὸν τῶν Ἑλλήνων; Ἡ μεγάλη καὶ ὑπερήφανος Βαβυλὼν, ὁπῦ ἐκαυχᾶτο, καὶ ἔλεγε, πῶς ἦτον βασίλισσα πασῶν τῶν πόλεων, καὶ δὲν χηρεύει, οὔτε νὰ ἰδῇ Θρῆνον ποτέτης, δὲ ἐκατακάη ὅλη, καὶ ἐτελείωσε μετὰ πολλὰς πληγὰς, πεῖναν, καὶ δίψαν, καὶ θάνατον; Ἔτι δὲ ἡ περίφημος καὶ περιβόητος ἐκείνη Τρωὰς, ἦτις εἶχε τοσοῦτον πλοῦτον καὶ μεγαλότητα, ὁποῦ ἐγύριζε τὸ τειχόκαστρόν της τ΄ μίλια, ποῦ φαίνεται τώρα κἂν ὁ τόπος τῶν θεμελίων της; Ποῦ εἶναι αἱ ῥ. Πόλεις ἐξακουσταὶ καὶ περίφημοι, ὁποῦ εἶχε τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἡ Κρήτη μας; ἡ Γορτύνη λέγω, ἡ Κνωσσὸς, καὶ αἱ λοιπαὶ πᾶσαι, καὶ τώρα δὲν ἔχει εἰμὴ τὰς τέσσαρας; Τί ἔγειναν, καὶ ποσῶς δὲν φαίνονται σήμερον; Τότε ἀνθοῦσαν εἰς τὰς εὐτυχίας αὐτῶν, καὶ τώρα παντελῶς ἠφανίσθηκαν. Στοχάσου γοῦν τὸ τέλος, ὁποῦ ἔχουσιν αἱ τιμαὶ καὶ δόξαι τοῦ κόσμου, νὰ ταῖς μισήσῃς. Δὲν εἶδες πολλάκις, ὅταν κάμνουσιν εἰς τὸ παζάρι καμμίαν πανήγυριν, πῶς ἐνδύνουσιν ἕνα γλυπτὸν μὲ ἄργυρον καὶ χρυσὸν, μὲ λίθους τιμίους, καὶ ἄλλα ἀκριβὰ στολίδια, καὶ ἕως οὗ κρατῇ ἡ πανήγυρις, ἀκολουθοῦσι ἀπὸ ὅλα ταῦτα τὰ πλούσια καὶ πολύτιμα πράγματα, καὶ τὰ πέρνουν αὐτοὶ ὁποῦ τὰ ἐδάνεισαν; Οὕτως εἶσαι καὶ σὺ, ταλαίπωρε ἄνθρωπε, φαίνεσαι μέγας καὶ δυνατὸς, περίφημος εἰς ὑψηλὸν βαθμὸν καὶ θρόνον πολύτιμον καθεζόμενος, ἀμὴ ἡ τιμή σου δὲν εἶναι, πάρεξ μόνον ἕως νὰ κρατῇ ἡ πανήγυρις τῆς βραχυτάτης σου ζωῆς ταύτης, ὁποῦ σὲ προσκυνοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ὡσὰν εἰκόνα τῆς ταπεινῆς καὶ πεπατημένης γῆς, ὁποῦ εἶσαι ἐστολισμένος ἀπὸ δάνεια πράγματα. Ναὶ ἀψευδέστατα, δανεικὰ ἔλαβες ὅσα καὶ ἂν ἐξουσιάζῃς, καὶ τίποτας ἐδικόν σου πρᾶγμα δὲν ἔχεις, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ τὰ πάρῃς μετὰ σοῦ εἰς τὸν θάνατον. Ξένα εἶναι τὰ ἱμάτια καὶ ἡ στολισίαις, ὁποῦ φορεῖς, καὶ φαίνεσαι εὔμορφος, διὰ νὰ τιμήσῃς τὸν οἰκοκύριον, ἤγουν τὸν κόσμον, τοῦ ὁποίου μένει ὅλος ὁ πλοῦτός σου. Ποῦ νὰ ὑπάγουν λοιπὸν ἡ δόξαι σου εἰς τὸ τέλος τῆς πανηγύρεως, ὅταν σὲ κυριεύσῃ ὁ θάνατος, καὶ λάβῃ ἡ ζωὴ τὴν εὐμορφίαν, καὶ ὁ κόσμος τὴν τιμὴν, ὁποῦ σοῦ ἐδάνεισαν; Τότε μένεις πτωχὸς καὶ ξεγυμνωμένος ἀπὸ τὴν τιμὴν, πλοῦτον, καὶ ὡραιότητα, καὶ σὲ βάνουσι εἰς ἄσχημον τάφον καὶ σκοτεινότατον. Πολλοὺς βασιλεῖς ἐγνωρίσαμεν, Ἡγεμόνας πλουσίους, καὶ ἄρχοντας, ὁποῦ ἐνδύοντο πορφύραν καὶ βύσσον, καὶ χρυσοΰφαντα, εἰς τοσαύτην ἀξιότητα εὑρισκόμενοι, ὁποῦ πολλοὶ τοὺς ἐδέοντο, καὶ σχεδὸν ὡς Θεοὺς τοὺς ἐπροσκυνοῦσαν, ὅμως τοὺς ἔθαψαν εἰς τὰ μνήματα χωρὶς τιμὴν τινὰ ἀξιότητος. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Προφήτης· Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον ὡς τὰς Κέδρους τοῦ Λιβάνου, καὶ παρῆλθον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. Χθὲς ἐτιμοῦντο οἱ μεγάλοι, καὶ σήμερον ἔλειψαν. Χθὲς πᾶς ἕνας ἐσυντύχαινε δι΄ αὐτοὺς, καὶ σήμερον ἠφανίσθησαν, καὶ ἐπέρασεν ὁ ἄνεμος ἐκείνης τῆς ματαιότητος. Παρῆλθε ταχέως ἡ ἡμέρα τῆς πανηγύρεως, καὶ ἡ τιμή τους ἐτράπη εἰς οὐδετίποτας. Καὶ μακαρία ἡ ὥρα, νὰ μὴν εἴχασιν οἱ φιλόκοσμοι ἄλλην ζημίαν καὶ κακὸν μεγαλήτερον, εἰμὴ μόνον πῶς ὑστεροῦνται

τὴν τιμὴν καὶ πλοῦτον αὐτῶν εἰς τὸν Θάνατον, ἀλλὰ ὑπάγουν, τελειώνοντες τὰς ὀλίγας ἡμέρας των εἰς σαρκικὰς ἡδονὰς, νὰ τιμωροῦνται αἰώνια. Ἰδοὺ τί διάφορον σοῦ δίδουσι, καὶ ποίαν ὠφέλειαν λαμβάνεις ἀπὸ τὰς τιμάς σου, φιλόκοσμε. Ὁ ἀληθὴς δοῦλος τοῦ Θεοῦ δὲν ὀρέγεται τιμὴν πρόσκαιρον, ὅτι εἶναι ματαία καὶ ἄσπατος, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ξετρέχει τὴν τιμὴν τοῦ Κυρίου του, παρὰ τὸ ἐδικόν του διάφορον. Μὴ ζητᾷς οὖν τιμὰς τοῦ κόσμου, ἐὰν θέλῃς νὰ ἀπολαύσῃς τὴν οὐράνιον· μὴν ἀφήσῃς διὰ τὴν σκιὰν τὴν ἀλήθειαν· μὴν εἶσαι, ὡς τὸν μωρὸν βρέφος ἄγνωστος, ὁποῦ ἔχει κάλλιον ἕνα ἀναμμένον κάρβουνον, παρὰ κομμάτι χρυσίον, καὶ ἕνα καλαμον νὰ καβαλικεύῃ, παρὰ ἕνα πολύτιμον ἄλογον. Ὁ πλοῦτος τοῦ κόσμου καὶ αἱ τιμαὶ εἶσὶ σκιαὶ καὶ ὀνείρατα πρὸς σύγκρισιν τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, καθὼς παρεμπρὸς θέλομεν γράψει σαφέστερον. Ἐὰν ἐγνώριζες εἰς πόσους κινδύνους εὑρίσκονται οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι ὁποῦ ἔχουσι τιμὰς εἰς τὸν κόσμον, ἤθελες καταφρονέσῃ μὲ καλὴν ὄρεξιν ὅλους αὐτοὺς τοὺς καπνοὺς τῶν ματαίων τιμῶν καὶ ὀνείρατα. Εὑρισκόμενος ὁ Προπάτωρ εἰς τὸν Παράδεισον μὲ δόξαν πολλὴν καὶ ἀνείκαστον, ἥμαρτε μεγάλως, παραβαίνων τὸ Θεῖον πρόσταγμα. Ὁ δὲ τεθλιμμένος Ἰὼβ καὶ πολύαθλος, βασανιζόμενος ὑπὸ πολλῶν θλίψεων, δὲν εἶπε κἂν λόγον ἄπρεπον εἰς ὅλους τοὺς πειρασμοὺς, ὁποῦ τὸν ἐκύκλωσαν· καὶ ἀπ' αὐτὸ ἠμπορεῖς νὰ καταλάβῃς, πόσος κίνδυνος εἶναι εἰς τὰς ἀξίας τοῦ κόσμου, καὶ πόση ἀσφάλεια εἰς τὴν ταπεινότητα καὶ εὐτέλειαν. Ὅσοι στέκουσιν εἰς ὑψηλὸν τόπον, κινδυνεύουν νὰ πέσουσιν, ἀμὴ ὅσοι εἶναι κάτω εἰς τὴν στερρὰν γῆν, δὲν φοβοῦνται· οὕτω καὶ ὅσοι εὑρίσκονται εἰς τὰ ὕψη τῶν τιμῶν, ἐγκρεμνίζονται εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς κολάσεως· οἱ δὲ ταπεινοὶ καὶ εὐτελεῖς σώνονται. Ἡ ὀκνηρία καὶ ἀμέλεια, ἡ μήτηρ πολλῶν καὶ μεγάλων ἐγκλημάτων, κυριεύει μᾶλλον τοὺς μεγάλους καὶ ἐνδόξους τοῦ αἰῶνος τούτου, ἢ τοὺς πένητας· οἱ πλούσιοι δακανοῦσι τὴν ζωήν τους εἰς ὀκνηρίαν, εἰς μετεωρισμὸς καὶ παιγνίδια, τρώγοντες καὶ πίνοντες μὲ πολλὴν κραιπάλην, καὶ ἁμαρτάνουσι περισσότερον παρὰ τοὺς πτωχοὺς ὁποῦ δουλεύουσι μὲ ἱδρῶτα καὶ κόπον πολλὴν τὴν ζωοτροφίαν τους. Τὸ καλοκαῖρι βλέπεις καμμίαν φορὰν ἀστραπαῖς φοβεραῖς, ἀκούεις βρονταῖς μεγάλαις, καὶ θεωρεῖς μαῦρα σύγνεφα, καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν μὲ μίαν ραγδαίαν καὶ δυνατὴν βροχὴν ἀφανίζεται ἡ τόση ταραχή, καὶ μένει γαληνὸς ὁ ἀὴρ, καὶ ὁ κόσμος λαμπρὸς ὡς τὸ πρότερον, καὶ ἄλλο σημεῖον δὲν ἀπομένει τῆς μεγάλης ἐκείνης ταραχῆς καὶ συγχύσεως, εἰμὴ μόνον ὀλίγη λάσπη, καὶ τὴν καταπατοῦσιν οἱ ἄνθρωποι. Ὦ βραχαία τιμὴ τοῦ προσκαίρου κόσμου! πόσους μεγάλους Ἄρχοντας ἐγνωρίσαμεν, ὁποῦ ἐπεριπατοῦσαν εἰς ταῖς πλατείαις, συντροφευμένοι μὲ τόσους δούλους καὶ στρατιώτας, ὁποῦ δὲν τοὺς ἐχωροῦσαν οἱ δρόμοι, καὶ πᾶς ἕνας ἐθαύμαζε τὴν δόξαν καὶ παρρησίαν τους, τῶν ὁποίων τὴν σήμερον δὲν ἔμεινε καμμία ἐνθύμησις; Ἦλθεν ὁ Θάνατος, καὶ ἠφανίσθησαν εἰς δύω ἡμέρας· καὶ ὅλη τους ἡ παρρησία, ἡ δόξα, ὁ πλοῦτος, καὶ τὸ μεγαλεῖον ἐτελείωσαν εἰς ὀλίγον πηλὸν, καὶ δὲν ἀποφαίνεται τίποτες, πάρεξ τὸ χῶμά τους καὶ οἱ σκώληκες, ὁποῦ ἔφαγαν τὰς τρυφερὰς καὶ εὐγενικὰς αὐτῶν σάρκας, καὶ οἱ ζῶντες καταπατοῦσι τοὺς τάφους τους. Ἐπέρασε τάχιστα ὅλη τους ἐκείνη ἡ ματαιότης, καὶ ἄλλο δὲν ἔμεινεν ἀπὸ λόγου τους, πάρεξ ὀλίγον χῶμα καὶ πηλὸς ἄτιμος. Καλὰ λέγει ὁ Προφητάναξ, ὅτι· Ὡς εἰκὼν πορεύεται ἄνθρωπος, ὥσπερ μία εἰκὼν καὶ ζωγραφία ὁπῦ δὲν ἔχει τινὰ ὑπόστασιν, οὕτως εἶναι καὶ ὁ κόσμος, συμβεβηκὸς καὶ τύπος τῆς ὑποστάσεως. Ἡ τιμαῖς του καὶ ἡ μεγάλαις ἀξίαις εἶναι εἰκόνες ἀνύπαρκταις. Εἶδες εἰς μίαν κόλλαν χαρτὶ ἱστορισμένα κάστρη, βασίλεια, θάλασσαν, ποταμοὺς, βουνὰ, δένδρα καὶ ἄλλα ὅμοια, καὶ στάζωντας εἰς τὸ χαρτὶ ὀλίγον ὕδωρ καταχαλᾷ, καὶ ξεσχίζει το, καὶ φθείρονται ὅλαις ἐκείναις ἡ ζωγραφίαις; Ὁ κόσμος εἶναι τὸ χαρτὶ ὁποῦ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἀφανίζεται. Τί ἄλλο εἶναι ἡ καρδία τοῦ

ὑπερηφάνου ἀνθρώπου, πάρεξ μία σφαῖρα, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἱστορισμένος ὅλος ὁ κόσμος, καὶ εἰς μίαν στιγμὴν παρέρχεται, καὶ πᾶσα μικρὰ συμφορὰ καὶ τὸν ὑστερεῖ τῆς ζωῆς, καὶ φθείρει τον; Μὴ γυρεύσῃς οὖν, ἄνθρωπε, ζωγραφιστὸν πλοῦτον, καὶ τιμὴν ἀνύπαρκτον, ἀλλὰ φρόντισον νὰ ἀποκτήσῃς ὅσα ὁ καιρὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀφανίσῃ, οὔτε γηρατεῖα νὰ φθείρουσι. Ὦ πεπλανημένοι φιλόκοσμοι, ὁποῦ διὰ νὰ κερδήσετε τὸ ὄνειρον τοῦτο καὶ ζωγραφίαν τῆς προσκαίρου τιμῆς, κοπιᾶτε τοσοῦτον ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ βασανίζεσθε. Ἀφίνετε τοὺς οἴκους καὶ τὰ παιδία σας, καὶ εἰς μεγάλους κινδύνους πίπτετε· καὶ πολλάκις χάνετε τὸ πρᾶγμα καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν σας, τρισάθλιοι. Ὦ τῆς ἀνοίας καὶ ἀφροσύνης σας! Ἡ τιμὴ τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι ὁ ἐσταυρωμένος Χριστός· καὶ ἡ δόξα μας, νὰ πάθωμεν θλίψεις, διωγμούς, ἀτιμίαν, καὶ καταφρόνησιν δι' ἀγάπην του, καὶ ἡμεῖς οἱ ἀναίσθητοι ξετρέχομεν προσκαίρους τιμάς, ἡδονὰς καὶ πᾶσαν σαρκικὴν ἡδυπάθειαν. Ἡ ἀληθινὴ τιμὴ εἶναι ἡ ἀρετή, ἡ ὁποία δὲν εἶναι χάρισμα τῶν ἐπιγείων βασιλέων, οὔτε μὲ ἀργύρια ἀγοράζεται, ἀλλὰ ἀποκτᾶται διὰ τῆς ταπεινώσεως καὶ ταπεινώσεως. Ἀφοῦ ἄρχησαν νὰ τιμοῦνται τὰ χρήματα, ἔλειψεν ἡ ἀληθινὴ τιμή, καὶ κατέπεσε· μόνον ἐκείνην τὴν τιμὴν χρεωστεῖς, ὅτις εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀρετήν, τὰς δὲ ἄλλας τιμὰς τοῦ κόσμου, ὁποῦ ποθοῦσιν οἱ ἄφρονες, νὰ μισήσῃς, στοχαζόμενος ὅτι μέλλει νὰ γένῃ τὸ σῶμά σου στάκτη, νὰ τὸ φάγωσι οἱ σκώληκες. Τὸ παγώνι εἶναι πολλὰ ὡραιότατον ἀπὸ ὅλα τὰ πετεινά, καὶ διὰ ταύτην τὴν εὐμορφίαν αὐτοῦ ὑπερηφανεύεται, καὶ ἁπλώνει τὰς πτέρυγας, καὶ κάμνει τὴν οὐράν του ὡσπερ τροχόν, καὶ μεγαλαυχεῖ, ἔπειτα κυττάζωντας τὰ ποδάρια τσ πῶς εἶναι μαῦρα καὶ ἄσχημα, συνάγει πάλιν τὰ πτερά του, καὶ ταπεινώνεται. Ὅταν οὖν ἔλθῃ καὶ εἰς ἐσένα, ὦ ἄνθρωπε, ὁ ἄνεμος τῆς κενοδοξίας, νὰ σὲ φουσκώσῃ, νὰ σοῦ φαίνεται πῶς εἶσαι ἀπὸ τοὺς ἄλλους καλλίτερος, διατὶ ἐπαινοῦν καὶ τιμῶσί σε, στοχάσου τὰς πόδας, ἤγουν τὴν σάρκα σε, πῶς εἶναι ἀπὸ τὴν καταπατημένην γῆν γενομένη, εἰς τὴν ὁποίαν πάλιν ἔχεις νὰ ἐπιστραφῇς εἰς τὸ ὕστερον, καὶ οὕτω θέλεις ταπεινωθῇ. Πρέπει νὰ εὐχαριστᾷς, ὅταν καταφρονεθῇς διὰ τὸν Χριστὸν, ὅπως συνδοξασθῇς μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν οὐράνιον, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ'.

Περὶ τοῦ γινώσκειν σαυτὸν, καὶ περὶ δυστυχίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Στοχαζόμενος ὁ Προφήτης Ἱερεμίας τὴν ταλαιπωρίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἔλεγεν· Ἵνα τί ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, τοῦ βλέπειν κόπους καὶ πόνους; Ἵνα τί οὐκ ἀπέκτεινέ με ἐν μήτρᾳ μητρός μου, καὶ ἐγενετό μοι ἡ μήτηρ τάφος μου; Ἐὰν αὐτὸς ὁ ἐκ κοιλίας μητρὸς ἡγιασμένος ἔλεγε ταῦτα, τί νὰ εἰπῶ ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος, ὁ ἐν ἁμαρτίαις συλληφθεὶς καὶ γεννηθεὶς εἰς ἀτοπίαν καὶ ἀνομήματα. Σπούδασον, ἄνθρωπε, νὰ γνωρίσῃς τοῦ λόγου σου, ὅτι περισσότερον ἔπαινον ἔχεις νὰ καταλάβῃς τὸν ἑαυτόν σου, πάρεξ νὰ μάθῃς τὰς δρόμους τῶν ἀστέρων, τὴν χάριν τῶν χορταρίων καὶ πάντων τῶν βοτάνων, τῶν ἰατρικῶν τὴν δύναμιν, τὴν φύσιν τῶν ζώων, καὶ τὸ εἶναι πάντων τῶν ὄντων. Στοχάσου, λέγω, ἐπιμελῶς καὶ ἐρεύνησον, νὰ καταλάβῃς τοῦ λόγου σου. Εἴσελθε μὲ τὸν νοῦν εἰς τὴν καρδίαν σου μέσα, νὰ ἐξετάσῃς τὸ εἶναι σου, ὅτι ὅσον καλλίτερα γνωρίσῃς ποταπὸς εἶσαι, τόσον μᾶλλον καταλαμβάνεις τὸν Κύριον· διατὶ γινώσκων τὴν τῆς ψυχῆς σου εὐγέ-

νειαν, ἔρχεσαι καθαρώτερα εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς Θείας μεγαλειότητος. Ἔχε πάντοτε ἐνώπιόν σου τὴν βραχύτητα τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ τὴν ταλαιπωρίαν τῆς ἡμετέρας φύσεως, ὅτι μὲ τὴν ὁδὸν αὐτὴν εὑρίσκεις τὸν Κύριον. Γνώθωντας τοῦ λόγου σου, ταπεινώνεσαι, καὶ ταπεινούμενος, φοβᾶσαι τὸν Θεὸν, ὁ ὁποῖος φόβος εἶναι ἀρχὴ τῆς σοφίας, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον. Ἐὰν θέλῃς νὰ μάθῃς τίς εἶσαι, λάβε τὸν καθρέπτην, κύτταξε μέσα, καθὼς τὸ κάμνουν αἱ γυναῖκες, ὅταν θέλουν νὰ ἰδοῦσι τὴν ἀσχημίαν των. Ὁ καθρέπτης σου εἶναι ἄλλος ἄνθρωπος, καὶ καθὼς αὐτὸς εἶναι ὀλίγον χῶμα, στάκτη, καὶ ἕνας σκώληκας, οὕτως εἶσαι καὶ σύ, ἐὰν εἶχες ὅλον τὸν πλοῦτον τοῦ κόσμου, καὶ τὴν βασιλικὴν εὐγένειαν. Κύτταξε γῆν ἕναν ἀποθαμμένον, νὰ ἰδῇς πῶς εἶσαι ἕνα ἀγγεῖον γεμάτο βρῶμα καὶ δυσωδία, μία εἰκὼν μὲ ὀλίγον χρῶμα, ὁποῦ ἡ ζωὴ σοῦ ἐθάνεισεν. Ἐκεῖ στοχάσου τὴν ῥίζαν τῆς γενεαλογίας σου, τὴν δύναμιν, τὴν ἐξουσίαν, τὴν τιμὴν, καὶ τὸν πλοῦτόν σου, καὶ τὰ ἐπίλοιπα πρόσκαιρα ἀγαθὰ, πόσον καιρὸν κρατοῦσι, καὶ ποταπὸν τέλος ἔχουσι. Καθὼς εἶσαι σὺ τώρα, ἦτον καὶ ἐκεῖνος ἕνα καιρόν· καὶ καθὼς εἶναι αὐτὸς, ἔχεις νὰ γένῃς καὶ σὺ ὀγλήγορα, καὶ ἐὰν ἐμμελῶς ἐρευνήσῃς τοῦ λόγου σου, θέλεις εὑρεῖ ὕλην καὶ αἰτίαν νὰ ταπεινώνεσαι· ὅτι ἄλλο δὲν εἶναι ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸ σῶμα, πάρεξ ἕνα ἀγγεῖον φθορὰ γεμάτον ὡς εἴρηται, καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα (εὐγάνωντας τὴν Θείαν χάριν) ἕνας ἐχθρὸς τῆς δικαιοσύνης, κληρονόμος τῆς κολάσεως, φίλος τῆς ματαιότητος, καταφρονητὴς τοῦ Κυρίου, καὶ ἕνα κτίσμα πρόθυμον εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ εἰς τὸ καλὸν ἀπόκοπον. Τί πρᾶγμα γοῦν εἶσαι, ἄνθρωπε, πάρεξ ἕνα ζῶν ἀπὸ κάθε μέρος ταλαίπωρον; εἰς τὰς βουλάς σου τυφλὸς, εἰς τὰς ὁδούς σου ἀμέριμνος, εἰς τὰς πράξεις καὶ λόγια μάταιος, καὶ ῥευπωμένος εἰς τὰς ὀρέξεις σου, καὶ ἁπλῶς εἰς ὅλα τὰ τιποτές σου πολλὰ μικρὸς, μόνον εἰς τὴν σφαλερὰν σου δόξαν νομίζεσαι μεγαλώτατος. Ἡρωϊκὸν πρᾶγμα καὶ εὐγενικώτατον εἶναι, νὰ γνωρίσῃ τινὰς τοῦ λόγου του, καὶ κάμε τρόπον νὰ καταλάβῃς, τίς εἶσαι, ἐὰν θέλῃς νὰ λυτρωθῇς ἀπὸ πολλὰ ἐλαττώματα. Μὴ καταφρονᾷς τοὺς ἄλλους, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύεσαι, καὶ ἔχε ὑπομονὴν ὅταν σὲ ὑβρίσουσι, γνωρίζωντας πῶς εἶσαι ἁμαρτωλὸς, καὶ ἄξιος ἁπάσης καταφρονήσεως. Πολλάκις ἠρώτα ὁ Κύριος τοὺς ἀσθενεῖς, ὁποῦ ἐθεράπευε, τί θέλασιν· ὄχι πῶς δὲν ἤξευρε τὴν γνώμην τους, ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσουν τὴν ἀνάγκην καὶ δυστυχίαν τους, καὶ νὰ τὴν ὁμολογήσουν ἐκ στόματος. Δὲν φαίνεται εἰς τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον νὰ ἐθεράπευσε κανένα σαλόν· ἡ αἰτία εἶναι, ὅτι ὁ φρενήρης δὲν γνωρίζει τὸ λόγο τὸ, ἀλλὰ θαῤῥεῖ πῶς ἔχει τὸν νοῦν του, καὶ ὅτω γίνεται τῆς αὐτὸ θεραπείας ἀνάξιος, τὴν ὁποίαν δὲν δίδει ὁ Κύριος ἐκείνοις, ὁπὸ δὲν γνωρίζουσι τὴν ταλαιπωρίαν αὐτῶν καὶ ἀσθένειαν. Δεόμενος ὁ Δαβὶδ, νὰ τὸν ἐλεήσῃ ὁ Κύριος, καὶ γυρεύωντας τρόπον νὰ τὸν ἐξιλεώσῃ, νὰ τοῦ συγχωρήσῃ τὸ πταίσιμον, ἔψαλλεν· Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ τὰ ἑξῆς. Εἰς μέγαν κίνδυνον εἶναι ὁ ἀσθενὴς, ὁπὸ δὲν γνωρίζει τὴν ἀῤῥωστίαν του. Οἱ φρενῆρεις πάσχουν μεγάλην ἀσθένειαν, καὶ δὲν τὸ νοῦσιν, οὔτε πικραίνονται, ἀλλὰ γελοῦσι καὶ χαίρονται, καὶ τούτους πρέπει νὰ κλαίῃ τινὰς περισσότερον. Ὅστις δὲν γνωρίζει τοῦ λόγου του, εἶναι τῶν ἀλόγων ἀναξιώτερος. Τὸ κακόν μας, ἀδελφοὶ δὲν εἶναι ἔξωθεν, ἀλλὰ ἔσωθεν· ὅθεν δυσκόλως τὴν ἰατρείαν λαμβάνομεν, μὴ γινώσκοντες ἡμῶν τὴν ἀσθένειαν, διατὶ πληγαὶ ὁπὸ δὲν φαίνονται, καὶ ἁμαρτίαι ὁποῦ δὲν γνωρίζονται, κακὰ καὶ δύσκολα διορθώνονται. Εἰς τοῦτο γοῦν τὸ ἐγχείρισμα χρεωστεῖς νὰ βάλῃς ὅλον τὸν πόθον σου, ὅτι τοῦτο σοῦ χρῄζει περισσότερον, παρὰ νὰ ἤξευρες ὅλα τὰ Βιβλία τῶν Φιλοσόφων. Καταλαβε γοῦν, τίς εἶσαι, πόθεν ἦλθες, ποῦ εὑρίσκεσαι, καὶ ποῦ ὑπάγεις, τουτέστι, τί ἦσουν πρὸ τῆς γεννήσεως, τί εἶσαι ἀπὸ τὴν γέννησιν ἕως τὸν θάνατον, καὶ ποταπὸς γίνεσαι μετὰ θάνατον. Πρὸ τῆς γεννήσεως ἦσουν μία ὕλη ἀκάθαρτος· ἐσυλλήφθης εἰς φθορὰν σαρκὸς καὶ καῦ-

σιν πορνείας, καὶ (τὸ χειρότερον) εἰς μετοχὴν ἁμαρτίας. Ἐξῆλθες ἀπὸ τὰ μητρῷα σπλάγχνα μὲ δάκρυα, καὶ περιπατεῖς πρὸς τὸν τάφον. Λέγεις πῶς εἶσαι πλούσιος, καὶ σὺ εἶσαι πτωχὸς καὶ πένης, καὶ δὲν τὸ στοχάζεσαι. Ἐνθυμήσου τὸν λόγον τοῦ Παύλου, ὁποῦ λέγει· Τί ἔχεις, ὁποῦ νὰ μὴ τὸ ἔλαβες ἀπὸ ἄλλον; εἰδὲ καὶ ἔλαβες, τὶ καυχᾶσαι; Ἐὰν ἦσαι λογικὸν κτίσμα, κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν, καὶ χωρητικὸς τῆς μακαριότητος, γνώρισον τὴν Δεσποτικὴν εὐεργεσίαν, ὁποῦ σὲ ἐλύτρωσε τῆς ἁμαρτίας μὲ τὸ ἄχραντον Πάθος του, καὶ ἄλλας πολλὰς καλοσύνας σοῦ ἔκαμε· καὶ ταπεινώσου ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, καθὼς ἔκαμαν ὅλοι οἱ Ἅγιοι, γινώσκοντες, ὅτι ὅλον ἐκεῖνο ὁποῦ εἴχασιν, ἦτον δῶρον Θεοῦ· ὅθεν διὰ νὰ μὴ φανοῦσιν ἀχάριστοι πρὸς τὸν εὐεργέτην, ἐπέρασαν τοσαύτην σκληραγωγίαν καὶ κακοπάθειαν. Οὕτω πρέπει νὰ κάμῃς καὶ σὺ, νὰ μισήσῃς τὸν κόσμον ὁλότελα, καὶ νὰ ποθήσῃς τὸν Σωτῆρα καὶ εὐεργέτην σου, ὁπῶ ἔλαβε διὰ τὴν ἀγάπην σου Θάνατον. Καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὁ ἀναμάρτητος ἔπαθε τόσον, πόσον εἶσαι χρεώστης νὰ πάθῃς ἐσὺ ῥερυπωμένε ἁμαρτωλὲ καὶ παμβέβηλε; Ταῦτα διαλογιζόμενος, μὴν ὑπερηφανεύεσαι τὸ παράπαν, ἀλλὰ ταπεινώσου κατὰ πολλὰ, ἐπειδὴ εἶσαι ἀπὸ τὸ εὐτελέστερον στοιχεῖον τοῦ κόσμου. Τὰ ἄστρη καὶ τὸς πλανήτας ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸ πῦρ, τὰ πετεινὰ ἀπὸ τὸν ἀέρα, τὰ ὀψάρια ἐκ τῶ ὕδατος, καὶ τὸς ἀνθρώπους καὶ κτήνη ἀπὸ τὴν γῆν. Ἐὰν οὖν θέλῃς νὰ παρομοιωθῇς μὲ τοὺς ἰχθύας καὶ ἄλλα ὅμοια, ὁποῦ εἰς τὸ ὕδωρ ἐκτίσθησαν, εὑρίσκεσαι ταπεινότερος· μὲ τὰ πετεινὰ καὶ ἄλλα πράγματα τοῦ ἀέρος, εἰς τὰ ἄστρη καὶ ἄλλα σώματα τοῦ πυρὸς, γνωρίζεσαι περισσὰ ἀναξιώτερος, τόσον ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖς νὰ ὁμοιωθῇς τῶν οὐρανίων σωμάτων, οὔτε νὰ καυχηθῇς, ὅτι ὑπερβαίνεις τὰ ἐπίγεια, μόνον ἀληθινὰ μὲ τὰ κτήνη παρομοιάζεις· ἐπειδὴ μίαν κατάστασιν ὅσον εἰς τὸ σῶμα, καὶ ἕνα Θάνατον ἔχουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα, καὶ γίνονται γῆ, ἐξ ἧς ἐγεννήθησαν. Ἔτι ἐννόησον, πόσα βάσανα, καὶ στενοχωρίας ἔχεις, καὶ πόσα δάκρυα χύνεις ἕως ν' ἀνατραφῇς, μὲ πόσους φόβους, πόνους, περισπασμοὺς, καὶ ἄλλα πλεῖστα ὀδυνηρὰ διάγεις εἰς ταύτην τὴν ἐξορίαν σου. Ἂν εἶσαι γοῦν ὁ εὐγενικώτερος, ὁποῦ νὰ ἐγεννήθη εἰς τὸν κόσμον, πρέπει νὰ γνωρίσῃς τοῦ λόγου σου, ποταπὴν ἔχεις τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ τέλος σου· καὶ ἐὰν ἡ ὡραιότης τοῦ σώματος, ἡ εὐγένεια τῆς συγγενείας, καὶ ἡ εὐτυχία τῶ πλήτου, σὲ ἐπῆραν αὐτὴν τὴν ἐπίγνωσιν, καὶ δὲν ἠξεύρεις τὸ εἶναί σου, ἄκουσον τὶ λέγει ὁ Λύγουστῖνος· Οὐαί μοι τῷ ταλαιπώρῳ, τί ἄλλο εἶμαι, παρέξ ἕνα ἀγγεῖον γεμάτο κόπρα, φθορά τε καὶ δυσωδία, ἕνας σκώληξ ἀναλιώτατος, πτωχὸς, γυμνὸς ἐν ἀνάγκαις καὶ χρείαις πολλαῖς ὑποκείμενος; Δὲν ἠξεύρω, ποταπὴ ἦτον ἡ ἔλευσίς μου εἰς τῦτον τὸν κόσμον, ἤτε πῶς, καὶ πότε νὰ ἦναι ἡ ἀναχώρησις. Παρέρχονται ὡσεὶ σκιὰ αἱ ἡμέραι μου, ἡ ζωή μου ὀλιγένει διηνεκῶς, εἶμαι χοῦς δυστυχὴς καὶ υἱὸς ὀργῆς, σκεῦος γενόμενον διὰ ὕβριν καὶ καταφρόνησιν. Ἐγεννήθην εἰς μυλυσμὸν ἁμαρτίας, καὶ ἔχω νὰ ἀποθάνω μὲ πολλὴν ὀδύνην καὶ τιμωρίαν. Τί ἄλλο γοῦν εἶσαι, ἄνθρωπε, εἰμὴ ἕνα βρωμερὸν πλάσμα, γεμάτο ἀπάσης ἀκαθαρσίας; Ἐὰν ἐπιμελῶς ἐρευνήσῃς τὴν ὕλην, ὁπῶ εὐγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα, τὴν μήτην, τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὰ ὦτα, καὶ τ' ἄλλα μέλη τοῦ σώματος, δὲν εἶδες πρᾶγμα συγχαμερώτερον. Ὦ τῆς ταπεινότητος καὶ ἀναξιότητος τῆς φθαρτῆς ἡμῶν καὶ γεώδους φύσεως. Ἐὰν στοχασθῇς τὰ δένδρα τῆς γῆς καὶ χορτάρια, αὐτὰ κάμνουσι φύλλα, ἄνθη, καὶ καρποὺς εἰς τὴν ὄψιν ὡραῖα, καὶ εἰς τὴν γεῦσιν γλυκύτατα, καὶ ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος γεννᾷ συγχαμερὰ καὶ βρωμερὰ βδελύγματα. Κατὰ τὸ δένδρον εἶναι καὶ οἱ καρποί, ἀδύνατον γὰρ ποιῆσαι καρποὺς ἀγαθοὺς τὸ πονηρὸν δένδρον. Ἐὰν οὖν ἦσαι τοιῦτος, ἄνθρωπε, ἵνα τί ὑπερηφανεύεσαι; Ὦ πηλὲ, διατὶ μεγαλαυχεῖς καὶ ὑψώνεσαι; Ὦ στάκτη, εἰς τί καυχᾶσαι; Ἐὰν ἡ σύλληψίς σε εἶναι ἁμαρτία, ἡ γέννησις καὶ ἡ ζωή σε ταλαιπωρία, καὶ ὁ Θάνατος ἀπαραίτητος, διατὶ θεραπεύεις τόσον τὴν σάρκα σου μὲ φαγητὰ καὶ ἱμάτια πο-

λύτιμα, ὁποῦ γίνονται σκωλήκων βρῶμα, καὶ τὴν ψυχήν ὁπῦ μέλλει νὰ παρασταθῇ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τῶν οὐρανῶν, δὲν καλλωπίζεις ἀνόητε; Δὲν εἶναι ἀταξία, νὰ προτιμᾷς τὴν δούλην, καὶ νὰ ἀτιμάζῃς τὴν Δέσποιναν; Γίνωσκε, ὅτι ἡ σάρξ σου εἶναι ἕνας ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς σου οἰκιακὸς καὶ ἀναπόσπαστος, καὶ ὅταν τῆς δίδῃς τροφὴν καὶ ποτὸν, ἐδυνάμωσες τὸν ἀντίδικόν σου, καὶ ὅταν ἐνδύνῃς καὶ στολίζῃς τον μὲ ἱμάτια πολυτίμητα, ἔγδυσες τὴν ψυχήν σου ἀπὸ τὰς οὐρανίους στολὰς, ὁπῦ λαμβάνουν ὅσοι περάσουν ἐδῶ πτωχείαν ἐκάσιον. Ἔχει τόσας θλίψεις, κόπους, καὶ βάσανα ἡ παροῦσα ζωὴ, ὁπῦ δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν διὰ θλίψιν καὶ τιμωρίαν τὸν θάνατον, ἀλλὰ μάλιστα ἐλευθερίαν καὶ λύτρωσιν. Ζωὴν περικυκλουμένην ἀπὸ τόσους κινδύνους καὶ ἐνέδρας, ἔπρεπεν θάνατον μᾶλλον, ἢ ζωὴν νὰ τὴν ὀνομάζωμεν, οὔτε εἶναι ζῶον νὰ χρειάζεται τόσα πράγματα, ὡς ὁ ἄνθρωπος. Ὅλα τὰ ζῶα γεννῶνται ἐν εὐκολίᾳ, καὶ ὡς γεννηθοῦν, ἐγείρονται ὄρθια, καὶ δὲν χρειάζονται βοηθόν τινα, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτῶν της γαλακτοτροφοῦνται, καὶ περιπατοῦσιν ὡς βούλονται· ἀλλ' ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος θέλει τόσους βοηθοὺς καὶ συλλήπτορας νὰ τοῦ παραστέκουν νὰ γεννηθῇ, ἔπειτα τὸν σπαργανώνουσι, καὶ τὸν ἔχουσι δεδεμένον ἕνα χρόνον, καὶ πάλιν ἀφοῦ τρανέψῃ, εἶναι τοσῦτον πεινῆς καὶ ἐνδεὴς, ὁποῦ διακονᾶται ἀπὸ τὰ ἄλλα ζῶα τὴν ἐνδυμασίαν καὶ ὑποδύματα, ὁποῦ αὐτὰ τὰ ἔχουσιν ἀπὸ λόγου τους, καὶ ὄχι μόνον εἰς τὸ ἔνδυμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ζωοτροφίαν εἶναι ἀνόμοιος· ἀπὸ τὰ ἄγρια ζῶα καὶ πετεινά, ὁποῦ εὑρίσκουσι τὰ ἀναγκαῖα χωρὶς κόπου, καὶ δίχως νὰ τὰ ζητήσουσιν ἄλλου τινός· ἀμὴ ὁ ἄνθρωπος, κάμνει χρεία (μετὰ τὴν Ἀδαμιαίαν ἁμαρτίαν) νὰ εὐγάζῃ τὸν ἄρτον μὲ περισσὸν κόπον καὶ ἱδρῶτα πολὺν τοῦ προσώπου του. Μερικὰ ζῶα ἔχουσι πτερὰ καὶ πετοῦσιν, ἄλλα ἔχουσιν ὀδόντια μεγάλα καὶ ὄνυχας διὰ νὰ πληγώνουσι τοὺς ἐχθρὰς, ἵνα εὑρίσκουν εἰς τὴν ἀνάγκην βοήθειαν, ἄλλα πάλιν ἔχουσι ποδάρια ἐλαφρὰ καὶ ὀγλήγορα νὰ τρέχουν ταχέως, νὰ φεύγουν ἀπὸ τὸν κίνδυνον. Ἀπὸ ταῦτα ὅλα εἶναι ὑστερημένος ὁ ἄνθρωπος, ὅτι δὲν ἔχει τίποτας ἀπὸ λόγου του, ἀμὴ ὅλον ἐκεῖνο ὁποῦ φαίνεται πῶς ἔχει, εἶναι εὐγαλμένον ἀπὸ ἄλλα μικρότερα κτίσματα, καὶ τοῦτο ὅλον εἶναι μυστήριον καὶ οἰκονομία τοῦ πανσόφου Θεοῦ, διὰ νὰ ταπεινώνεται ὁ ἄνθρωπος, νὰ ῥίπτῃ πᾶσαν λογῆς κενοδοξίαν καὶ οἴησιν. Στοχάσου γοῦν τὴν ταλαιπωρίαν σου, ἄνθρωπε, καὶ συλλογίσου τὴν θλίψιν, τὸν πόνον καὶ θρῆνον, μὲ τὸν ὁποῖον εἰσῆλθες εἰς τὴν ζωὴν, καὶ μὲ πόσους κόπους εἰς αὐτὴν πολιτεύεσαι, καὶ πάλιν μὲ πόσον πόνον ἀπὸ ταύτην ἐξέρχεσαι. Μεγάλη σου ἀγνωσία εἶναι λοιπὸν νὰ ὀρέγεσαι τοιαύτην σκοτεινὴν φυλακὴν, διατὶ ἔχει τόσας θλίψεις καὶ βάσανα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀρχαὶ καὶ ἀῤῥαβῶνες διὰ τοὺς σαρκικοὺς ἐκείνων τῶν τιμωριῶν τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως. Ὁ Κύριος ἠθέλησε νὰ ἦναι τόσον ὀδυνηρὰ ἡ ζωή μας, διὰ νὰ τὴν μισοῦμεν, καὶ νὰ ποθοῦμεν τὴν ἄλυπον καὶ αἰώνιον, ὅτι ἐὰν ἦτον αὐτὴ ἄνευ κόπου καὶ θλίψεως, ἤθελε μᾶς σέρνῃ τόσον εἰς τὴν ἀγάπην της, ὁποῦ νὰ ἀστοχοῦμεν τελείως τῆς ἀληθοῦς ζωῆς, διὰ τὴν ὁποίαν ἐπλάσθημεν. Τὰ λυπηρὰ καὶ αἱ συμφοραὶ ὁπῦ πάσχεις, σὲ προσκαλοῦσι νὰ ποθῇς τὴν Οὐράνιον ζωὴν, τὴν πανευφρόσυνον καὶ ἀπέραντον, τόσον ὁποῦ θλίβωντας καὶ πληγώνωντάς σε οὗτος ὁ βίος, βοᾷ καὶ λέγει σου, νὰ μὴ τὸν ὀρέγεσαι. Φαίνεται εἰς τὸν Καθρέπτην τῶν ὑποδειγμάτων, ὅτι εἷς Βασιλεὺς ἠρώτησεν ἕνα Φιλόσοφον, νὰ τοῦ εἰπῇ τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἕνας ὁδοιπόρος μιᾶς ἡμέρας, ὅτι ἡ ἐνθύμησίς του ταχέως παρέρχεται καὶ ὡς ἀστραπὴ ἀφανίζεται. Τρέχει δρομέως πρὸς θάνατον, κοιμώμενος, ἀγρυπνῶν, ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐγχείρησιν μετερχόμενος, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἑτοιμάζῃ καθημερινὰ τὰ ἐνταφια, ἐπειδὴ δὲν ἠξεύρει τὴν ὥραν τῆς τελειώσεως. Ἔτι δὲ ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκεται εἰς μάχην καθημερούσιον μὲ τὸν Κόσμον, τὴν σάρκα καὶ τὸν Διάβολον, οἱ ὁποῖοι τὸν πολεμοῦσι διηνεκῶς, καὶ τοῦ στένουσι τοσαύτας παγίδας καὶ δίκτυα, ὁποῦ κινδυνεύει εἰς ψυχικὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἂς εἶσαι καθω-

πλισμένος, ὦ Βασιλεῦ, κατὰ τῶν τριῶν ἐχθρῶν τούτων, νὰ φυλάγεσαι μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, ὅτι ἡ σὰρξ πολεμᾷ, καὶ μᾶς σκανδαλίζει μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς βδελυρᾶς πράξεως, ὁ Κόσμος μὲ τὴν ἀκόρεστον φιλαργυρίαν, καὶ ὁ Δαίμων μὲ τὴν ὑπηρεφανίαν καὶ ματαίαν δόξαν τὴν πρόσκαιρον. Διὰ τοῦτο ἐὰν ἡ σὰρξ σὲ πειράξῃ, καὶ παρακινᾷ σε εἰς ἁμαρτίαν, ἐνθυμοῦ, ὅτι ταχὺ διαλύεται καὶ μετατρέπεται εἰς βάκτην καὶ σκώληκας, καὶ (ἐὰν τελέσῃς τὴν ἁμαρτίαν) νὰ κατακριθῇς εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν. Εἰδὲ καὶ πειράζει σε ὁ Κόσμος νὰ ἀποκτήσῃς περίσσα πράγματα, γνώρισον τὴν ἀχαριστίαν αὐτοῦ πρὸς ἐκείνους, ὁποῦ τοῦ δουλεύουσι τὴν ζωήν τους ὅλην, καὶ ὕστερα τοὺς διώκει γυμνοὺς εἰς τὸν τάφον, χωρὶς νὰ λάβουσι τίποτες ἀπὸ ὅλα τες τὰ ὑπάρχοντα. Εἰδὲ καὶ ῥίψῃ σε ὁ Δαίμων εἰς ὑπερηφανίαν καὶ ἔπαρσιν, ἐνθυμοῦ τὴν ἄκραν τῦ Κυρίου ταπείνωσιν, ἡ ὁποία εἶναι φυλακτήριον ἰσχυρώτατον κατὰ τῆς Δαιμονικῆς αὐτῆς ἁμαρτίας, καὶ μὴν ἀστοχήσῃς τὸ ὡραιότατον ἐκεῖνο παράδειγμα τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἀειμνήστου Βασιλέως Θεοδοσίου, ὅστις ἐπρόσταξε καὶ ἔθεσαν εἰς τὸν αἰγιαλὸν τὸν Θρόνον αὐτοῦ, καὶ καθίζει μετὰ πάσης μεγαλειότητος ἐνώπιον πάντων τῶν Ἀρχόντων, ὥσπερ νὰ ἦτον εἰς τὸ παλάτιον· ἔπειτα λέγει ταῦτα εἰς ἐπήκοον πάντων· Προστάζω σε Θάλασσα μὲ τὴν δύναμιν καὶ ἀξίαν μου, νὰ μὴ παρέβῃς τοὺς ὅρους σου, οὔτε νὰ ὑγράνῃς τὸν Θρόνον μου. Ταῦτα εἰπόντος, οἱ μὲν Ἄρχοντες ἐθαύμαζον, μὴ ἠξεύροντες τὴν αἰτίαν τοῦ δράματος· ἡ δὲ Θάλασσα κατὰ τὴν ταύτης συνήθειαν παρῆλθε τὸν ὅρον, καὶ ἔβρεξεν οὐ μόνον τὸν Θρόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν Βασιλέα ἕως τὴν κορυφήν· ὁ ὁποῖος εἶπε ταῦτα πρὸς τοὺς ὁρῶντας; Ἂς μάθουσι, καὶ ἂς γνωρίσουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἡ δύναμις τῶν κοσμικῶν Βασιλέων εἶναι ματαία καὶ ῥέουσα, καὶ ἄλλος δὲν εἶναι νὰ τοῦ πρέπῃ τοιοῦτον ὄνομα, εἰμὴ μόνον ὁ Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων, καὶ Δημιουργὸς ἁπάσης τῆς Κτίσεως, εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ὁποίου καὶ θέλησιν ὑποτάσσεται ὁ οὐρανὸς, ἡ γῆ, καὶ ἡ Θάλασσα, καὶ πάντα τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα πράγματα. Ταῦτα εἰπὼν, ἀπῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ πλέον ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην δὲν ἔλαβεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὸ Βασιλικὸν διάδημα, ἀλλὰ εἰσῆλθεν εἰς τὸν Θεῖον ναὸν, καὶ τὸ ἔθεσε μετ' εὐλαβείας εἰς τὴν ἁγίαν κορυφὴν τοῦ ἐσταυρωμένου Χριστοῦ, αὐτὸν ὁμολογῶν καὶ κηρύττων Θεὸν καὶ Βασιλέα πάσης τῆς Κτίσεως. Ἐρεύνησον οὖν καὶ σὺ, ὦ Βασιλεῦ, τὰς πράξεις σου, καὶ κάμε τρόπον νὰ μὴ χάσῃς διὰ τὴν ἐπίγειον Βασιλείαν τὴν ἐπουράνιον. Ταῦτα ἀκούσας παρὰ τοῦ Φιλοσόφου ὁ Βασιλεὺς, ἐπῆρε πολλὴν ὠφέλειαν. Ἂς καταφρονήσωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοὶ, τοιαύτην ζωὴν δυστυχῆ καὶ ῥέουσαν, καὶ μὴν ὀρεγώμεσθεν φθαρτὰ καὶ μάταια πράγματα, ἵνα τῶν αἰωνίων καὶ ἀφθάρτων ἀξιωθῶμεν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ'.

Ὅτι ξένοι καὶ πάροικοί ἐσμεν ἐν τῷ βίῳ, καὶ οὐ χρὴ ποθεῖν ἡμᾶς σαρκικὰς ἀπολαύσεις, ἐπειδὴ εἰσὶν ὡσεὶ ὄνειρον.

Πάροικος ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῇ, καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου, λέγει ὁ Προφήτης Δαβὶδ εἰς τὸν ρνή. Ψαλμόν. Καὶ πάλιν εἰς τὸν ριθ'. Σῖμοι, ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη. Πολλὰ παρῴκησεν ἡ ψυχή μου. Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους, β'. Ἐπιστολὴν, ὅτι ὅλον τὸν καιρὸν ὁποῦ ζῶμεν εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον εἴμεσθεν ξένοι, καὶ παρεπίδημοι, καὶ ἐξωρισμένοι ἀπὸ τὸν Παράδεισον, τὴν ἀληθινὴν πατρίδα μας, τὴν ὁποίαν ἐπιποθοῦμεν, καὶ

ἐπιζητᾶμεν διηνεκῶς μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, ὅτι ἐδῶ δὲν ἔχομεν μένουσαν πόλιν, καθὼς λέγει αὐτὸς πρὸς Ἑβραίους, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. Ἐὰν οὖν ἤμεσθεν ἐξάριστοι ἀπὸ τὴν Πατρίδα μας τὴν αἰώνιον, ἐδῶ μόνον πρὸς ὥρας εὑρισκόμεσθεν, καὶ αὔριον τελειώνει ἡ ἐξορία μας, καὶ πηγαίνομεν· τίς ἡ ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν φροντίδας καὶ περισπασμοὺς εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον; Ταξειδιάρης, ὁδοιπόρος, πάροικος καὶ ἐξωρισμένος εἶσαι, ἄνθρωπε, καὶ ἠξεύρεις καλά, ὅτι ὁ ξένος ὡς παρεπίδημος ἔχει πολλὰς θλίψεις εἰς τὴν ξενητείαν καὶ βάσανα, πεῖναν, δίψαν, γυμνότητα, καὶ ἄλλας διαφόρας ταλαιπωρίας, εἰς τὰς ὁποίας καὶ ἡμεῖς, ὡς πάροικοι τοῦ Κόσμου τούτου, εἴμεσθεν κρατημένοι καὶ ὑποκείμενοι. Ὁ ξένος, ὁποῦ εὑρίσκεται μακρὰν ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ τὴν πατρίδα του, ἐπιθυμᾷ καθ' ἑκάστην νὰ στρέψῃ πρὸς ἐκείνην ταχύτερον, οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ ἐξόριστοι πρέπει νὰ μὴν ἔχωμεν ἄλλο τι εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν καὶ διάνοιαν, πάρεξ νὰ ποθοῦμεν, πότε νὰ στρέψωμεν εἰς τὴν ἀληθῆ Πατρίδα μας τὴν οὐράνιον. Ἐπεὶ οὖν εἶσαι πάροικος, διατὶ οἰκοδομεῖς πύργους, ὦ ἄνθρωπε; καὶ ἐξοδιάζεις ἄκαιρα τόσα χρήματα, νὰ κτίζῃς οἴκους καὶ παλάτια εὐρύχωρα εἰς τὴν ἐρημίαν ταύτην τοῦ Κόσμου, περιπατῶντας νὰ φθάσῃς εἰς ἐκείνην τὴν κάρπιμον γῆν καὶ χώραν εὐρύχωρον, καὶ παλάτια ὡραιότατα τῆς νοητῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας; Εἰπέ μου, ὦ ὁδοιπόρε, ὅταν περιπατῇς εἰς τὸν δρόμον, καὶ εὕρῃς μίαν καλύβαν ἢ σπήλαιον, καὶ εἰσέλθῃς ὀλίγον, ἕως νὰ περάσῃ ἡ καῦσις τοῦ Ἡλίου, ἢ ἡ βροχή, ἐννοιάζεσαι διὰ τὴν ὀλίγην ὥραν ἐκείνην ὁποῦ σταματᾷς εἰς τὴν καλύβαν, ἐὰν ἦναι μικρὰ νὰ τὴν τρανεύσῃς, ἢ ἂν χρειάζεται ἄλλο φθιάσιμον μέλλει σε ποσῶς, νὰ κάθεσαι νὰ κτίζῃς; ὄχι, ἀλλὰ ὑπομένεις, ἂν ἔχῃ καὶ ὀλίγην στενοχωρίαν, ἐλπίζωντας εἰς ὀλίγην ὥραν νὰ ὑπάγῃς νὰ ἀναπαυθῇς εἰς τὸν οἶκον σου. Τοιουτοτρόπως εἶσαι διαβάτης καὶ ὁδοιπόρος εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον, ὦ ἄνθρωπε, ὁποῦ δὲν κάμνεις ἐδῶ οὔτε μίαν ὥραν. Σήμερον ἦλθες, καὶ αὔριον πηγαίνεις εἰς τὴν πατρίδα σου. Διατὶ γᾶν ἔχεις τόσους περισπασμοὺς καὶ φροντίδας, νὰ κτίζῃς οἴκους τρανοὺς καὶ παλάτια εὐρύχωρα, νὰ ἀποκτήσῃς τιμὴν καὶ δόξαν, ἄργυρον, χρυσὸν, καὶ ἄλλην κοσμικὴν ματαιότητα, ὁπῦ ὅλα ταῦτα σὺν σοὶ παρέρχονται, καὶ εἰς μίαν στιγμὴν ἀφανίζονται; Στοχάζου, καὶ φρόντιζε διὰ τὴν ἀληθῆ Πατρίδα σου τὴν Οὐράνιον, καὶ ἐκεῖ κτίσε ἀπὸ τώρα τὴν κατοικίαν σου, νὰ σὲ προϋπαντήσουν οἱ Ἅγιοι, νὰ εἰσέλθῃς μὲ πολλὴν ἀγαλλίασιν. Διὰ μίαν ὥραν ὁπῦ σταματᾷς εἰς τὴν καλύβαν, δὲν ἠμπορεῖς νὰ κακοπαθήσῃς, ἀμὴ γυρεύεις νὰ τὴν τρανεύσῃς; Ἐὰν εὑρίσκοσουν, λέγω, πολὺν καιρὸν εἰς ἑταῦτον τὸν Κόσμον, δὲν σὲ ἐκαταδίκαζα νὰ συνάγῃς πλοῦτον, νὰ οἰκοδομᾷς, νὰ ζητᾷς κοσμικὴν δόξαν καὶ ματαιότητα, ἀμὴ ἐπειδὴ ἡ πρόσκαιρος αὐτὴ ζωὴ εἶναι τόσον ὀλίγη, καὶ ὁ Θάνατος ἄδηλος, ὁπῦ δὲν ἠξεύρεις ἐὰν ἀποθάνῃς αὔριον, πρέπει σου κατάδικη, καὶ ἔλεγχος ἐὰν ποθῇς αὐτὰ τὰ ψευδῆ καὶ μάταια, ὥσπερ νὰ ἦσαν ἐδῶ αἰώνια. Ὦ τῆς ἀφροσύνης καὶ ματαιότητος! πολλοὶ ἔκτισαν οἴκους, καὶ ᾠκοδόμησαν πύργους, καὶ δὲν ἐκατοίκησαν εἰς αὐτοὺς ἕνα χρόνον, ἢ μῆνα, ἢ ἑβδομάδα, καὶ ἄλλοι πάλιν τοὺς ἄρχισαν, ἀμὴ δὲν ἔσωσαν νὰ τοὺς τελειώσουν, καὶ τώρα τοὺς χαίρονται ἄλλοι, καὶ αὐτοὶ οἱ ἄφρονες εὑρίσκονται εἰς στενοχωρίαν ἀπαραμύθητον· καὶ δὲν ἔχουν ἀπὸ τινὰ βοήθειαν, διατὶ δὲν εἶχασι γνῶσιν, ὅταν ἦτον εἰς τὴν ἐξουσίαν τους ὁ καιρὸς τῶν βραβείων καὶ τῶν στεφάνων, νὰ φροντίσουν ἀπ' ἐδῶ παλάτια ἄφθορα καὶ ἀεὶ διαμένοντα, ἀμὴ ἐκτίσαασι τὰ πρόσκαιρα, καὶ ὑστεροῦνται τὰ αἰώνια. Μὴ σοῦ φαίνονται, ἀγαπητὲ, παραμύθια ταῦτα, ἀλλὰ πιστεύωντας τα ἐξ ὅλης σου τῆς καρδίας, καὶ γινώσκων, ὅτι τάχιστα καὶ δρομαίως τρέχεις εἰς Θάνατον, μὴν ἀμελήσῃς τὴν σωτηρίαν σου. Ἀλλὰ καθὼς ὁ στρατοκόπος ὑπομένει μίαν νύκτα στενοχωρίαν εἰς τὴν ταβέρναν, καὶ δὲν βάνει ποσῶς εἰς τὸν νοῦν του τὴν κακοπάθειαν, ἐλπίζωντας νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Χώραν του αὔριον, νὰ ἀναπαυθῇ καθὼς βούλεται, οὕτω καὶ σὺ ὑπόμενε τοὺς κόπους καὶ στενοχωρίας τῆς παρούσης ζωῆς, στο-

χαζόμενος αὐτῶν τὴν βραχύτητα, πῶς βαστοῦσι καιρὸν ὀλίγον, καὶ φθάνεις ταχέως εἰς τὴν πατρίδα σου τὴν Οὐράνιον. Τοῦτο μόνον σὲ κάμνει νὰ χαίρεσαι, καὶ γράψετο εἰς τὸν νοῦν σου, νὰ τὸ ἐνθυμᾶσαι ἀεὶ πάντοτε, ἤγουν, νὰ στοχάζεσαι τῆς μελλούσης ζωῆς τὴν ἀϊδιότητα, πῶς δὲν ἔχει τέλος ποτέ, καὶ ἐὰν τὴν παρομοιάσῃς μὲ ταύτην τὴν πρόσκαιρον, θέλεις εὕρει, ὅτι ἂν ἔζησες καὶ χιλίους χρόνους, δὲν εἶναι αὐτὴ οὔτε κἂν μία ὥρα εἰς ἐκείνην τὴν παντοτεινὴν καὶ αἰώνιον. Τοῦτο ἔκαμνε τὸν Ἀπόστολον νὰ χαίρεται εἰς τὰ θλίψεις τῆς παροικίας του, ἐνθυμούμενος, ὅτι ἦτον πάροικος, καὶ ἐπεριπάτει νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Πατρίδα του τὴν Οὐράνιον, καθὼς ἔγραφε πρὸς Κορινθίους, λέγων· Ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι, καὶ τὰ ἑξῆς· ἤγουν, ἔχομεν θλίψεις καὶ διωγμοὺς ἀλλὰ δὲν μᾶς ἐγκαταλείπει ὁ Κύριος· κοπιάζομεν, καὶ δὲν κουραζόμεσθεν, οὔτε ἐκλείπομεν, διατὶ ἡ θλῖψις μας εἶναι πρόσκαιρος, καὶ ἡ ἀπόλαυσις αἰώνιος. Λοιπὸν ἐὰν ἦσαι ὁδοιπόρος, μὴ θλίβεσαι καὶ ἀκηδιᾷς πῶς ἔχεις πείραξιν εἰς τὸν δρόμον, ἢ πῶς δὲν σὲ γνωρίζουν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι αὔριον φθάνεις εἰς τὴν πατρίδα σου. Διὰ τὰς ἁγίους Προπάτορας λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ὡς ξένοι καὶ παρεπίδημοι ἐκατοικοῦσαν εἰς τὰ ὄρη καὶ σπήλαια, εἰς ταῖς καλύβαις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς, οὔτε ποτέ τους εἶχαν ἀνάπαυσιν, ἀλλὰ πάντα στενοχωρούμενοι, καὶ θλιβόμενοι. Κάμε καὶ σὺ τὸ ὅμοιον, ἐὰν θέλῃς νὰ εὕρῃς ἐκεῖ εὐρυχωρίαν καὶ ἀγαλλίασιν· μὴ προτιμᾷς νὰ ἔχῃς ἐδῶ πρὸς ὥρας τὰ κακά σου θελήματα, καὶ ἐκεῖ νὰ θλίβεσαι πάντοτε.

Ἐὰν ἦτον ἕνας κατάδικος, ὁποῦ νὰ τοῦ πρέπῃ θάνατος διὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ, καὶ ὁ Κριτὴς νὰ τοῦ εἰπῇ, νὰ διαλέξῃ ἕνα τῶν δύω τούτων, ἢ νὰ περιπατῇ τρεῖς ἡμέρας εἰς ταῖς πλατείαις νηστικὸς καὶ γυμνὸς μὲ κομμάτι παλαιόρασον, νὰ κλαίῃ τὰς ἁμαρτίας του, νὰ παρακαλῇ τοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸν συγχωρήσουσι, καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας, νὰ μὴ τοῦ δώσουσιν ἄλλην παίδευσιν, ἀλλὰ νὰ ἦναι ἐλεύθερος ὅλην του τὴν ζωήν, νὰ ἀγάλλεται· ἢ πάλιν τὸ ἐναντίον, νὰ ἔχῃ ἄδειαν τρεῖς ἡμέρας, νὰ τρώγῃ, νὰ πίνῃ, νὰ χαίρεται, καὶ νὰ κάμνῃ ὅλα τὰ θελήματα, καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας, νὰ τὸν βάλῃ εἰς μίαν σκοτεινὴν φυλακὴν ἕως ὅλην του τὴν ζωήν· ποῖον σᾶς φαίνεται ἀπὸ ταῦτα τὰ δύω νὰ ἤθελε προτιμήσῃ; Τίς δὲν τὸ ἠξεύρει, ὅτι ἀναμφιβόλως τὸ πρῶτον ἐδιάλεγεν, εἰμὴ νὰ ἦτον ἔξω φρενῶν, νὰ προτιμήσῃ τὸ δεύτερον. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Κριτής, καὶ ἡμεῖς ὅλοι οἱ πταισμένοι κατάδικοι, καὶ μᾶς ἀφίνει εἰς τὴν ἐδικήν μας προαίρεσιν, εἴτι θέλομεν νὰ κάμωμεν ἐκ τῶν δύω τούτων, ἢ νὰ πενθοῦμεν τὰς ἁμαρτίας μας, αὐτὰς τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς βραχυτάτης ζωῆς μας, μὲ πτωχείαν πολλὴν, πεῖναν, καὶ κάκωσιν τοῦ σώματος, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν Οὐράνιον ἀγαλλίασιν· ἢ πάλιν ἐδῶ νὰ κάμνωμεν τὰ θελήματά μας, θεραπεύοντες τὴν σάρκα εἰς τὴν πρόσκαιρον ζωὴν ταύτην, ἥτις δὲν εἶναι οὔτε τρεῖς ἡμέραις πρὸς σύγκρισιν τῆς μελλήσης, καὶ ἐκεῖ νὰ βασανιζόμεσθεν εἰς ὅλας τὰς αἰσθήσεις αἰώνια· Ὢ πῶς μᾶς τυφλώνει ὁ δαίμονας, καὶ δὲν γνωρίζομεν τὸ συμφέρον μας, ἀλλὰ προτιμᾶμεν οἱ ἄφρονες τὴν ῥέουσαν ταύτην ζωὴν καὶ πρόσκαιρον, ὑπὲρ τὴν ἄῤῥευστον καὶ ἀΐδιον. Ὁ Ἀποστόλος Πέτρος λέγει· Παρακαλῶ σας, ἀδελφοί, ὡς πάροικοι καὶ παρεπίδημοι ὁποῦ εἶστε, νὰ ἐγκρατεύεσθε ἀπὸ τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας, ὁποῦ κατὰ τῆς ψυχῆς πολεμοῦσι. Κάμε γοῦν τρόπον νὰ πολιτεύεσαι ὥσπερ ξένος, ὅτι οἱ ξένοι καὶ πάροικοι περνοῦσι ζωὴν περίλυπον, δὲν ἔχουσι φίλους, ἢ ἠγαπημένους, ἀλλὰ εἶναι ὀνειδισμένοι πάντοτε· οὕτω καὶ σὺ μὴν ἐννοιασθῇς νὰ κάμῃς μὲ τινὰ φιλίαν, μὴ φροντίζῃς περίσσα πράγματα εἰς περιποίησιν τοῦ σώματος, ὅτι ζημίαν πολλὴν σοῦ δίδουν εἰς τὴν ψυχήν, μήτε τῆς σαρκός σε δώσῃς πολλὴν ἀπόλαυσιν, ἐπειδὴ αὔριον πηγαίνεις, καὶ ὅλην σου τὴν δόξαν καὶ τὸν πλοῦτον ἀφίνεις ἐδῶ, καὶ ἀπέρχεσαι γεγυμνωμένος, καὶ ὑστερούμενος πάντων τούτων τῶν φθειρομένων ἀ-

πολαύσεων, καὶ ὑπόδικος τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως γίνεσαι. Καὶ ἂν δὲν πιστεύῃς εἰπέ μου, ποῦ εἶναι τώρα ἡ δόξα τῶν πλουσίων καὶ ἰσχυρῶν Βασιλέων ἐκείνων, ὁπὸ ἐκυρίευσαν τόσας Ἐπαρχίας καὶ Κάστρη περίφημα; ποῦ εἶναι ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Ἀχιλεὺς, ὁ Ἕκτωρ, καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀήττητοι ὁποῦ ἐφόνευε πᾶς ἕνας τὴν ἡμέραν χιλίους καὶ περισσότερον; Ποῦ εἶναι ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, ὁποῦ ἐκυρίευσε τόσον Κόσμον; Ποῦ οἱ Καίσαρες, καὶ ἄλλοι Βασιλεῖς πλουσιώτατοι; Ἐπέρασαν ὅλοι, καὶ ἠφανίσθησαν, ὥσπερ ξένοι καὶ παρεπίδημοι. Ναὶ, κατὰ ἀλήθειαν, τινὰς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἔμεινεν, ἀλλὰ δρομαίως παρῆλθον οἱ χρόνοι τους, καὶ δὲν ἐσταμάτησαν οὔτε μίαν ὥραν εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον, πρὸς σύγκρισιν τῆς μελλούσης ἀϊδιότητος. Ὅς τις γνωρίζει τὴν εὐτέλειαν τῶν προσκαίρων ἀγαθῶν, ὅτι πῶς εἶναι σύδαμινὰ καὶ ἀνάξια, καὶ τῶν ὀνείρων ἀπατηλότερα, δὲν θέλει βάλει ποσῶς τὴν καρδίαν του εἰς αὐτὰ τὰ ἐνύπνια, καθὼς τὰ παρομοιάζει ὁ Προφητάναξ, λέγων· Ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγειρομένου, Κύριε, ἐν τῇ πόλει σου τὴν εἰκόνα αὐτῶν ἐξουδενώσεις· ἤγουν, ὥσπερ τὸ ὄνειρον ἐκείνων ὁπὸ ἐγείρονται ἀπὸ τὸν ὕπνον, οὕτω θέλεις σκορπίσει εἰς οὐδὲ τίποτες τὴν εἰκόνα τους. Ταῦτα ὁμιλεῖ πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὸς φιλοκόσμους καὶ σαρκικὸς ὁ Προφήτης. Ὀνειρεύεται ὁ κοιμώμενος κενὰ καὶ μάταια πράγματα, καὶ ἐξυπνῶντας βλέπει, πῶς τὸ ὅραμα ἔστρεψεν εἰς οὐδὲ τίποτες, ὁ ἐξυπνισμός σοῦ φανερώνει ὅτι τὸ ὅραμα ἦτον ψεύματα. Οὕτω καὶ ὁ Θάνατος σοῦ ἀποδείχνει, ὅτι ἡ τιμαῖς ἐτούταις καὶ ἀξιότητες ἄλλο δὲν εἶναι, μόνον εἰκόνες κεναῖς καὶ μάταιαις, συνθεμέναις δίχως ζωὴν καὶ ἀλήθειαν. Ἀπεκοιμήθησαν ἄνθρωποι, καὶ ἔβλεπαν ὄνειρον, πῶς εἶχασι πλοῦτον καὶ θησαυρὸν ἀναρίθμητον, καὶ ὅταν ἠγέρθησαν, εὑρήκασι γεμάτα τὰ χέρια τες ἄνεμον. Ὅστις ὀνειρεύεται, δὲν ἠξεύρει τότε πῶς εἶναι τὸ ὅραμα ψεύματα, ἀλλὰ κρατεῖτο ἀναμφιβόλως ἀληθινὸν, ἕως νὰ ἔχῃ κεκλεισμένα τὰ ὄμματα, ἀμὴ ὅταν ἐξυπνήσῃ, γνωρίζει ἀληθῶς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ εὑρίσκεται λανθασμένος. Οὕτω καὶ οἱ φιλόκοσμοι θαρροῦσιν, ὅτι τὰ μάταια ταῦτα καὶ πρόσκαιρα ἀγαθὰ εἰσὶν ἀληθῆ καὶ ἀπέραντα, καὶ αὐτὰ εἶναι τῆς σκιᾶς ἀσθενέστερα καὶ ἀδυνατώτερα, ὁποῦ δὲν βαστοῦσιν, εἰμὴ μόνιν ὅσην ὥραν ἔχομεν κεκλεισμένα τὰ ὄμματα, εὑρισκόμενοι εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀμὴ ὅταν ἐξυπνήσωμεν νοητῶς, καὶ ἀποθάνωμεν αἰσθητῶς, τότε θέλομεν γνωρίσει τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν. Ἕνας πτωχὸς ὀνειρεύεται, πῶς εἶναι εἰς πλοῦτον καὶ τιμαῖς ἕως τὴν κορυφὴν σκεπασμένος, καὶ ξυπνῶντας εὑρίσκεται πτωχὸς καὶ καταφρονεμένος. Ἄλλος πάλιν πεινασμένος ὀνειρεύεται, πῶς εἶναι εἰς πλουσιοπάροχον τράπεζαν, καὶ χορταίνει, καὶ ἐγειρόμενος τὸ πρωὶ εἶναι πολλὰ πεινασμένος καὶ ἄγευστος. Τόσην διαφορὰν ἔχουσι τὰ Οὐράνια ἀγαθὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ ἐπίγεια, ὅσην ἐτοῦτα πάλιν τὰ γήϊνα ἀπὸ ταῖς ἐπινοίαις καὶ τὰ ὀνείρατα. Ὅτι καθὼς εἶναι ὄνειρον ἐκεῖνο, ὁποῦ βλέπει ἕνας κοιμώμενος, πῶς ηὗρε βουνοὺς χρυσίον, ἢ ἄλλον ὅμοιον, οὕτως εἶναι ὄνειρα αὐτὰ τὰ πρόσκαιρα, ψευδῆ καὶ μάταια πράγματα συγκρίνωντάς τα μὲ τὰ ἀληθινὰ, καὶ ἄφθαρτα ἀγαθὰ τῆς αἰωνίου Μακαριότητος. Ὁ Κόσμος εἶναι πλάνος, καὶ λανθάνει τὸς φίλους του, νὰ θαρροῦσιν (ὥσπερ ἐκεῖνον ὁποῦ ὀνειρεύεται) πῶς εἶναι καὶ πολύτιμα καὶ ἄξια πράγματα ἐκεῖνα, ὁποῦ ὁρίζουσιν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, ἀλλὰ πλανῶνται, ὅτι πάντα εἰσὶν ὡς νεφέλη, ὡσεὶ καπνὸς, καὶ ὡς ἄνεμος. Πολλάκις φαίνεται ἕνα σύννεφον εἰς τὸν ἀέρα, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον βλέπεις ὡσὰν πύργους, κάστρη, καράβια, καὶ ἕτερα ὅμοια, ἔπειτα εἰς μίαν στιγμὴν τὰ διασκορπίζει ὁ ἄνεμος, καὶ τὰ ἀφανίζει· ἔτως εἶναι καὶ αὐτὰ τὰ ψευδῆ καὶ μάταια πράγματα τοῦ Κόσμου, ὅστις σοῦ βάνει εἰς τὴν διάνοιαν, πῶς εἶσαι μεγάλος καὶ ἄξιος, καὶ σοῦ τάσσει τιμαῖς καὶ πλοῦτον ἀνείκαστον, ἀμὴ ὅλα εἶναι πύργοι καὶ κάστρη εἰς τὸν ἀέρα ἀνύπαρκτα· καὶ ὅποιος χαίρεται εἰς αὐτὰ τὰ ἐνύπνια, εἶναι ὅμοιος ἐκείνου, ὁποῦ βούλεται (καθὼς λέγει ὁ Ἐκκλησιαστικὸς) νὰ πιάσῃ τὴν σκιὰν εἰς τὰς χεῖράς του, ἢ νὰ φθάσῃ τὸν ἄνεμον τρέχωντας. Ὁ ἐπίγειος πλοῦτος δὲν εἶναι

πλοῦτος ἀληθινὸς, ἀλλὰ ἱστορίαις καὶ εἰκονίσματα. Εἶτι καὶ ἂν φαίνεται εἰς τὴν ζωὴν ταύτην μέγα καὶ εὔμορφον, δὲν εἶναι παντοτεινὸν, οὔτε πολύχρονον, ἀλλὰ σκιὰ καπνὸς, καὶ ἐνύπιον. Εἰπέ μου, φιλόκοσμε, ἐὰν ἐξυπνήσῃς τινὰ, ὁπῶ νὰ ἔβλεπεν ὄνειρον, πῶς εὗρηκε μέγαν θησαυρὸν, καὶ κακοφανῇ του, νὰ θυμωθῇ κατὰ σοῦ λέγων ὅτι ἐπῆρες τὸν πλοῦτόν του, ἢ νὰ χαίρεται εἰς τὸ ὄραμά του, καὶ νὰ θαρρῇ πῶς ἔγεινε πλούσιος, δὲν ἔλεγες, ὅτι εἶναι ἀφρονέστατος, καὶ ἀνόητος; Τοιοῦτος καὶ χειρότερος εἶναι (λέγει ἡ Σοφία) ὅστις νομίζει ἀληθινὰ αὐτὰ τὰ πρόσκαιρα καὶ μάταια πράγματα, ὅτι ἄλλο δὲν εἶναι εἰς τοὺς φιλοκόσμους αὐτὴ ἡ ζωὴ, εἰμὴ σκιὰ καὶ ἐνύπνιον. Θαρροῦσι πῶς εἶναι καλότυχοι, καὶ δὲν εἶναι· θαρροῦσι, ὅτι ἔχουσι πολλὰ πράγματα, καὶ δὲν ἔχουν κἂν τίποτας· νομίζουν ὅτι θέλουσι ζήσει πολὺν καιρὸν, καὶ αὐτοὶ δὲν ξημερώνονται αὔριον, κοιμῶνται ἀμέριμνα, μὴ γινώσκοντες ἐὰν τοὺς κράζουσι σήμερον, νὰ δώσουσι τῷ φοβερῷ Κριτῇ ἀπολογίαν διὰ τὰς πράξεις τους. Πολλοὶ κοιμῶνται εἰς τὰς σαρκικὰς ἡδονὰς, ὥσπερ τὸν Σαμψὼν εἰς τὸ στῆθος τῆς Δαλιδᾶς, ὅταν τὸν ἐπίασαν οἱ Φιλισταῖοι, καὶ εὐγάζοντες τοὺς ὀφθαλμούς του, τὸν ἔβαλαν νὰ γυρίζῃ τὸν ἀλογόμυλον. Ἐκοιμᾶτο ὁ Ὀλοφέρνης, ὅταν τὸν ἀπεκεφάλισαν. Οὕτως ἀποθαίνει καὶ θάπτονται, ὅσοι εἶναι περιπεπλεγμένοι εἰς ἡδονὰς, καὶ ἁμαρτίας κοιμώμενοι. Ὅσοι κοιμῶνται, δὲν ἔχουσι τινὰ αἴσθησιν, ἀλλὰ κοίτονται ὥσπερ νεκροὶ, οὕτως οἱ φιλόσαρκοι ἄνθρωποι, ὁπῶ κοιμῶνται εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ὅτε βλέπουσιν, οὔτε αἰσθάνονται τὸν Θεὸν, οὔτε δοκιμάζουν τροφὴν τὴν Οὐράνιον, ὁποῦ εἶναι τὰ Θεῖα λόγια· δὲν βλέπουν, οὔτε γνωρίζουσι τὴν εὐτέλειαν τῶν πραγμάτων, ὁποῦ ὀρέγονται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ καλὸν εἰσὶν ἀναίσθητοι, κατὰ τὸν Προφήτην· Ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐκ ὄψονται. Καὶ καθὼς ἕνας ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος, ὁπῶ ὀνειρεύεται πῶς κάμνει μεγάλα πράγματα καὶ ἀνδραγαθίαις, καὶ αὐτὰ εἶναι ὅλα ψεύματα, οὕτως εἰσὶ καὶ αὐτοὶ, ὁποῦ νομίζονται διὰ μεγάλοι καὶ ἰσχυροὶ, καὶ αὐτοὶ εἶναι ἀχαμνοὶ καὶ ταλαίπωροι. Ἕνας, ὁποῦ κοιμᾶται, δὲν φοβᾶται τὰ ἄξια φόβου, ἀλλὰ τὰ μάταια καὶ ἀνύπαρκτα. Ἐὰν ἦναι λέγω τινὰς πλησίον του, ὅταν κοιμᾶται, νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὴν σπάθην, δὲν τὸν φοβᾶται, ἀμὴ ἐὰν βλέπῃ εἰς τὸ ὄραμά του, πῶς εὑρίσκεται εἰς κρημνὸν μέγαν καὶ κίνδυνον, φοβᾶται καὶ τρέμει ὥσπερ τὸν βάθρακα. Οὕτως οἱ σαρκικοὶ καὶ φιλόκοσμοι φοβοῦνται τὰς θλίψεις τῆς παρούσης ζωῆς, ὁποῦ ἄλλο δὲν εἶναι, εἰμὴ σκιαὶ καὶ φαντάσματα, καὶ τὰς ὀδυνηρὰς τιμωρίας τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως οὐδὲ ποσῶς συλλογίζονται, ὁποῦ ἔχουν νὰ τὰς βασανίζουσι πάντοτε. Ὦ τῆς ἀφροσύνης σου καὶ ἀναισθησίας, ἁμαρτωλὲ, πῶς δὲν γνωρίζεις, τὸ ὄφελός σου, ἀλλὰ προτιμᾷς νὰ ἔχῃς τὰ σαρκικά σου θελήματα μόνον μίαν ὥραν εἰς ταύτην τὴν παροικίαν σου, καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν ἄλλον Κόσμον νὰ ἔχῃς θλίψεις καὶ κολάσεις αἰώνια. Μίσησον, ἄφρων, τὰς σαρκικὰς ἀπολαύσεις, μὴ προτιμήσῃς τὸν δρόμον τῆς κατοικίας σου, ἀλλὰ γίνωσκε, ὅτι εἶσαι ξένος καὶ πάροικος εἰς ταύτην τὴν γῆν, καὶ περιπατεῖς σπουδαίως νὰ φθάσῃς εἰς τὴν ὄντως Μακαριότητα, καὶ ὅτι δὲν ἐδίωξε τὸν ἄνθρωπον ὁ Κύριος ἀπὸ τὸν Παράδεισον διὰ νὰ ἦναι εἰς τὸν Κόσμον, ὡς εἰς ἄλλον Παράδεισον, νὰ ἔχῃ χαρὰς καὶ ἀπόλαυσες, ἀλλὰ νὰ κλαίῃ τὰς ἁμαρτίας του, καὶ νὰ κοπιᾷ ὡς ὁδοιπόρος, νὰ βασανίζεται, ἕως νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ φροντίζῃς εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον ἄχρηστα πράγματα, ἀλλὰ μόνον ὅσα εἶναι τῆς ψυχῆς σου ὠφέλιμα.

Καθὼς οἱ ταξιδάροι καὶ ἔμποροι, ὁποῦ ὑπάγουν νὰ πραγματεύσουν εἰς Χώραν μακρὰν, δὲν ἀγοράζουν ὅταν ἐπιστρέφουν εἰς τὴν πατρίδα τους βαρέα καὶ δυσβάστακτα πράγματα, ὅτι δὲν δύνονται νὰ τὰ βαστῶσι δρόμον πολὺν, διατὶ τοὺς δίδουσι πεῖραξιν, καὶ πολλάκις τὰ πέρνουσιν οἱ λῃσταὶ, καὶ τὰ χάνουν ὁλότελα, ἀλλὰ διαλέγουν μικρὰ καὶ χρήσιμα, τουτέστι λίθους ἀκριβεῖς καὶ μαργαριτάρια, ὁπῶ κάμνουσιν ὄγκον ὀλίγον, καὶ πολλὰ χρήζουσιν, οὕτω καμὲ καὶ σὺ, ὦ ἀκροατὰ, ὅτι ξένος εἶσαι ἀπ' ἐδῶ, καὶ αὔριον ὑπάγεις εἰς τὴν πατρίδα σου, καὶ

πρᾶγμα κανένα ἀπὸ ὅσα ἐξουσιάζεις δὲν εἶναι βολετὸν νὰ σηκώσῃς, νὰ βαστᾷς μὲ τοῦ λόγου σου, οὔτε σπήτια, οὔτε χωράφια, ἢ ἀργύριον, ἢ χρυσίον, ἢ ἄλλο ὅμοιον διατὶ εἶναι βαρέα πράγματα, τὸ ταξίδι μακρύ, ὁ δρόμος πολύς, οἱ κίνδυνοι ἄπειροι, καὶ ἀφίνεις τα ἐδῶ ἅπαντα. Μόνον ἐὰν ἀκριβοὺς λίθους καὶ μαργαριτάρια χρήσιμα, τουτέστιν ἀγάπην, ἐλεημοσύνην, ταπείνωσιν καὶ ἄλλας τοιαύτας ἀρετάς, αὐτὰς ἠμπορεῖς νὰ βαστᾷς μὲ τοῦ λόγου σου, ὅτι τούτων οὐδεὶς δύναται νὰ σὲ ὑστερήσῃ. Διατὶ γὰν ἄγνωστε, ν' ἀγοράζῃς πράγματα, ὁπᾶ μένεν εἰς τὸν δρόμον καὶ χάνεις τα; Διατὶ νὰ φορτώνεσαι ἐδῶ πλοῦτον πρόσκαιρον, καὶ ἐκεῖ νὰ ἦσαι πτωχὸς καὶ πένης, ὁποῦ ἔχεις νὰ στέκῃς αἰώνια; Ἄνοιξον, ἄφρων, τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ γνώρισον τὸ συμφέρον σου. Ἔγειραι ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς ἁμαρτίας. Ξέσχισε τὰς βρόχας τᾶ πονηρᾶ, καὶ φύγε ἀπὸ τὴν ἀπάτην ὁποῦ σὲ ἔχει βεβυθισμένον. Πώλησόν σου ἅπαντα τὰ ὑπάρχοντα, ὁποῦ ἔχεις ἐδῶ εἰς τὴν ἐξορίαν, καὶ ἀγόρασον τὸν πολύτιμον μαργαρίτην, καὶ βάστα ἀρετάς, ἵνα ἀπέλθῃς εἰς τὴν Πατρίδα σου πλούσιος, νὰ ἀγάλλεσαι τιμημένος καὶ δοξαζόμενος μὲ τοὺς φίλους Ἀγγέλους καὶ συμπολίτας σου, νὰ ὑμνῇς μετ' αὐτῶν, καὶ νὰ συνδοξάζῃς, νὰ προσκυνᾷς τὴν Παναγίαν Τριάδα καὶ ἀδιαίρετον Μονάδα Πατέρα, Υἱὸν, καὶ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν ἀτελευτήτων αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.